

Biblioteka Jagiellońska.

A. C. G.

Cim. P. 1047

CIMELIA

F

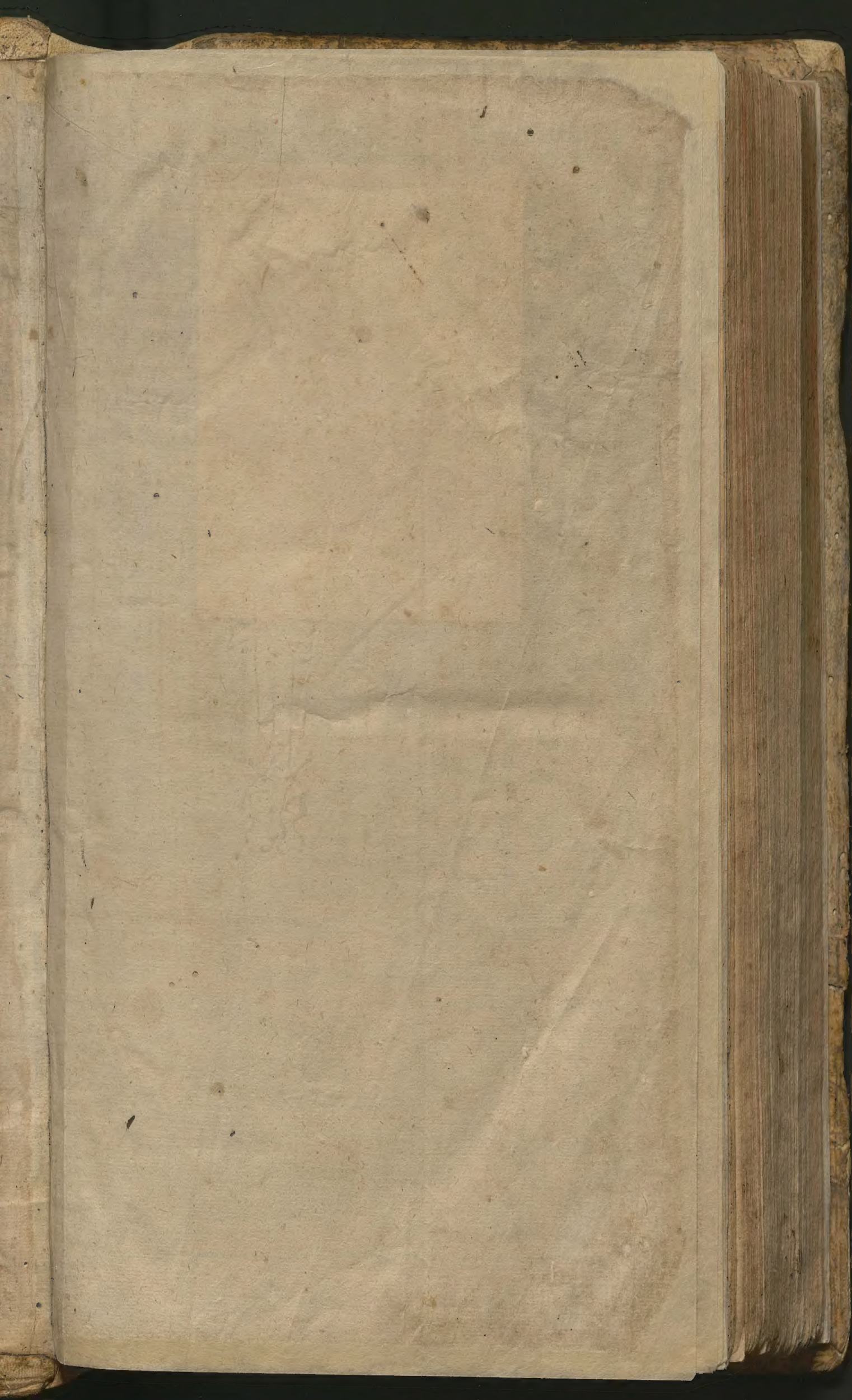
8196

Eparki. 56.

ib. II. 1. P.P. IV. 9.

Hist. 4070.

VI. a. 3.

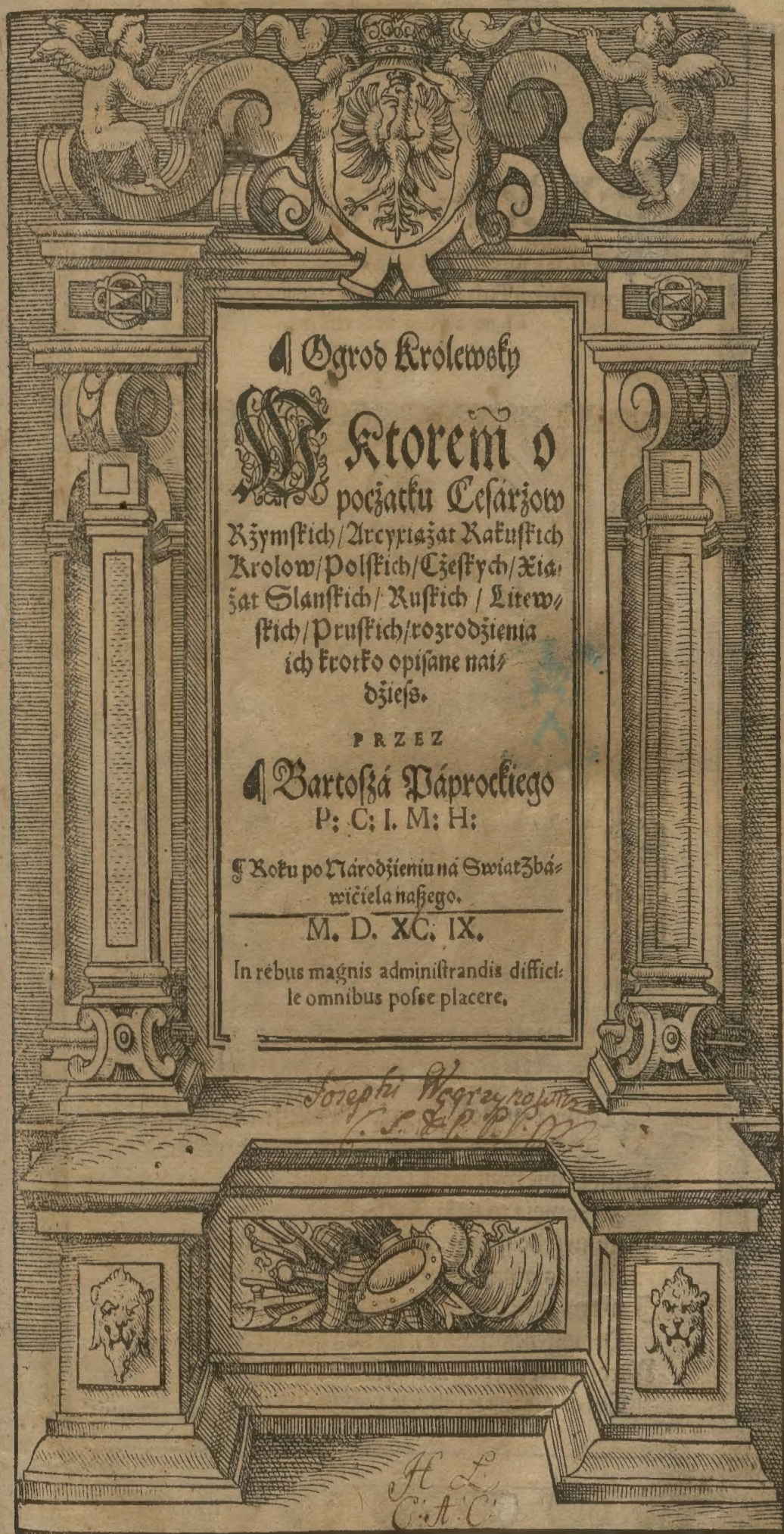

X.c.9

CIMELIA 8196

Cim 8196

A Ogrod Krolewski

Sktorem o
początku Cesarzow
Rzymkich / Arcyksiążat Ruskich
Krolow / Polskich / Czeskich / Xia-
żat Słanskich / Ruskich / Litew-
skich / Pruskich / rozrodzenia
ich krótko opisane najs-
dzies.

PRZEZ

A Bartosza Naprockiego
P: C: I: M: H:

I Roku po Narodzeniu na Swiat Zbaw-
iciela naszego.

M. D. XC. IX.

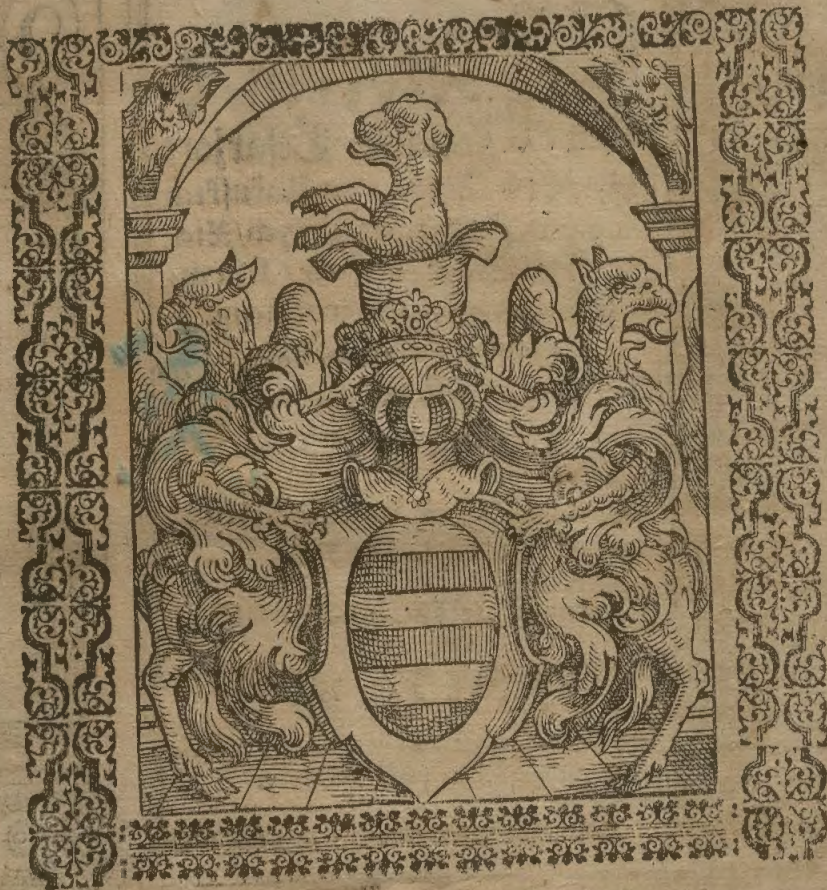
In rebus magnis administrandis diffici-
le omnibus posse placere.

Josephi Naprocki
J. & P. P. P.

H. L.
C. A. C.

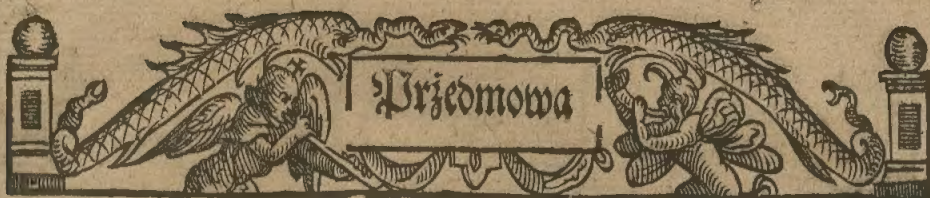
Předmowa

O Herb starodawny Kor-
ciał Wysoce Wrodzonych Ich W. Panow
Panow Goraiskich z Goraiia z Szebrzeszyna/ Tur-
binia a Kraśnika/ etc. etc.
(H)

S Dawna w Polsce te rzeki są wielkiej ozdoby/
Okazywały się nam w tym sławne osoby.
Wiele krwi wylewały te znamienite czasy/
Zeznawania to pola Ruskie kraje wasze.
Podzmyś do spraw poważnych Pospolitej rzeczy/
Jak i sławni z Goraiia miewali na pieczy.
I w tym wieku potomcy ichże tory chodzą
Demostenesowie się nam tam prawie rodzą
Wiec szczyt bez przysady z ludźmi żyja zawsze
Ten co się zna na cnocie przyzna im to każdy.

Wysłote Wrodzonemu á Wiel-
możnemu Pánu Pánu Piotrowi Gorájskiemu z
z Goráia z Szebrzeszyna/Turobiná/ á Krasníká/ ná
Wierzhowiskách / etc. nmie z dawna Miłościwe
mu Panu. Służby swe
zaleca.

Pawny Orator Pyteas o ktorem
Plutarchus in Apophthegmatibus powie-
da/ziechawszy się z Demostenesem w Ar-
kadiei/na ten czas cum exularet Demoste-
nes / dorykąc począł Athenieńskich temi
słowy iak wspomina Hystoryk: ut do-
mum inquam lac venale importatur aliquid
mali suspicamur habere. Ita civitatem esse
morbidam adquam mittetur Atheniensium

Legatio.

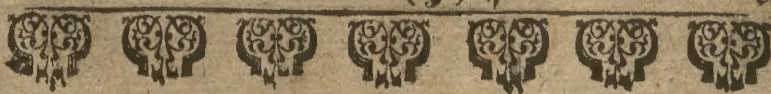
A Ja miłościwy Panie/podle przestrogi Cleobulusowey v-
chodząc amicorum invidiam, insidias autem inimicorum, dawam
sprawie osobie że ten Ogród Krolewski ktory w sobie ma o spras-
wie a porządku państwa Rżimskiego/iaki tam był na początku y
wewsztych Włoskich Krainách / niewtem sposób pod tytu-
łem W: W: do Pátriei swey sławnego Krolestwa Polskiego
posyłam/abym poprawiać miał albo chciał sławnych á swiętych
leges & libertates, ktore ad salutem civium civitatiscq incolumitatem
vitamq hominum & quietam & beatam conditæ sunt, bo to wiem
że im niepotrzebá renovare formas & mutare naturas.

A I też się moze słusnie tym pochlubić zem iest takowy ci-
wis Krolestwa tak sławnego/iakiego Cice: Civitati zyczel, qui pa-
triam suam deligit ac bonos omnes salvos esse incolumesq desiderat,
y vchodząc dekretu ktory tenże Cic: napisal lib. Epist: Civis non
est habendus, qui civile bellum concupiscit, a ktemu że takowe Kie-
gi do refu takowego Pána posyłam/ktoremu nihil dulcius, nihil
charius Patria, ktory innatum amorem a maioribus suis kumiei ma /
y to na vmysle swem mieć raczy/ani mu iest nullas casus pro dig-
nitate Patriæ non ferendus, zaiste bym miotke na swoi grzbiet po-
dal.

A Ale owszełi miłościwy Panie takowa sprawie á takowy
porządek podle odpowiedzi Demostenesowey być rozumiem /

(S) ij

ktory

Przedmowa

ktory wśietlemu iezykowi dał był odpowiedź temi słowy/ut lac pro sanitate agrotantium importatur, ita Athenienses pro salute civitatum adesse.

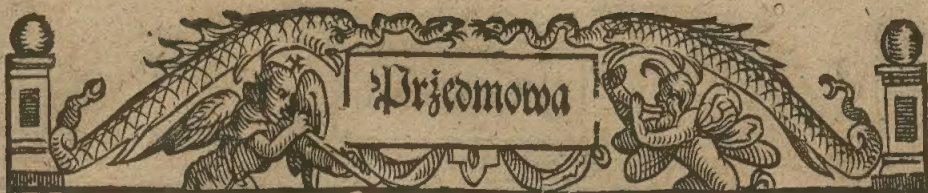
A przetoż włoskie a inych Krain sprawy a obyćcie w Polsce opowiedać nieiest rzecz szkodliwa / gdyż wiem cui & quanto viro y do iakiego krolestwa takowe starodawne sprawy y porządki posyłam/ bo widzę iże sa iako cma przed Słońcem/ przed porządkiem a sprawa ktora założeli a rozmnożeli sławni Sarmatowie / ktorzy acz daleko pozniej Polskę założeli / ale nieposledniejsze leges & libertates condiderunt, niepodleci posteritatem wto opatrżeli nad one Lacedemony/ v ktorzych lex & non Rex fuit Princeps Civitatis.

Wiem y słysze dobrze/ że aż poten czas w tey mierze nina/ czym nieschodzi iest mienaruszona praca y staranie. non degenerant filii a patribus: pilnie a pilnie muniunt patriam virtute, mogą onich tak bezpiecznie mowić iako Agesilaus Lacedemoniski Krol mowiel gdy go pytano. Cur Spartanorum Respublica prae ceteris floreret? Quoniam inquit plus ceteris in eo sese exercent Cives, ut pariter & imperare & parere sciant, Quae duae res excludunt seditionem & tuentur concordiam.

Zachowuie w sobie te virtutes sławny naród polski/ vmie takowym Conditiam dosyć czynić / czasu potrzeby parere sciunt & imperare Poloni / a przetoż może to onich rozumieć y powiedać każdy Krol Polski gdyby go kto spytał iak niegdy Agesilausa Cur Polonia cincta manibus non esset? może tylko poddane swe pokazać a powiedzieć/ to sa mænia Krolestwa moiego. Non saxis aut lignis, non manibus & vallis, civium fortitudine munita Polonia.

Może sie tym bezpieczniei chwalić niżeli on Antalcidas Spartanski/ ktory muros spartae dicebat iuvenes spartanos, fines autem spartanae dicionis lancearum Cuspides. A przeto niechaj to wiedza wszyscy nieprzyjaciele iże też dla tego non eget Polonia manibus, quoniam iuventutem alit Idoneam, & eo usq; porrigi dicionem, quousq; pertingeret armis.

Nawszem pewne & acrimos propugnatores comunis libertatis ma to sławne krolestwo Polskie/ a śnaćby im to sobie podobniei przypisować y tym sie wychwalować iak Lacedemonowie czynieli/ to iest hoc nomine potissimum laudari quod orginem ab Hercule ducunt, ktory w kolo świat obchodząc/ wszystkie takowe co nieprzyjstornie sie sprawowali suplicio afficiebat, acz też sam iak onim czytamy ex probis improbos faciebat.

A Tak mniemam miłościwy Panie/ iżeby Padareus Las
koniski wielkiej cnoty a dobroci maz miał w tym sławnym Kro/
lestwie Polskiem wietrza vcieche / anizeli na on czas miał Cum
in numerum trecentorum non esset electus: abiit fronte serena Dys
agens: gratias hunc in modum.

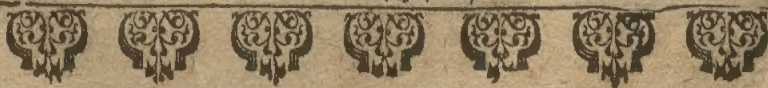
Gratias habeo vobis Dii, quod tot homines meliores me huic
civitati dedistis. Czego ia iasny dowod pokaze na samym wiel/
kiej sławy a zacności domu a rodu W: W: mego miłościwego
Pana/ w ktoremech z mlodości mey hoinie chlebem karmion/ a
ine niewypowiedziane łaski y dobrodzieistwa znał także znaiac y
po osobie W: W: one słowa zawsze w pamięci/ ktore Plantus
przyjacielowi swemu mowiel miec bede.

Dum Lumen solare tenebo
Serviet officio spiritus iste tuo.

A A niemogac czym inem ten Ogród pod tytułem W: mci
na znak vprzejmney checi swey ku służbam W: W: zbudować
mi sie zdalo. Naprzód o sprawie we Włoskich Krainach od po
czatku świata prawię/ o zacjatku Cesarzow Rzymstich/ ktorem
wielkimi sprawami swemi maiores W: mci dobrze nietylko zna
iomi/ ale y zaslugami bywali/ do kad ieszcze de Boży dar s Kroaciei
tylko Tytulu vzywali / szeroko ich wielka godność & merita ich
roznosly: Ci naprzód ozdobieli Węgierskie Krolestwo/ ozdo/
bieli Włoskie Krainy acz dla rozności mieisc rozne tytuły mieli.
Za Kiazeta obierani bywali/ oczym Wenedie państwo dać test
gotowo świadeczstwo bo z Donatorum familie, Franciscus Do
natus Rempubicam ich w porzadku wielkiem y w pokoju spra
wował.

A Neapolitańskie Krolestwo niemniejsza także ozdobę ma s
tey krwie sławney de Bożydar/ s ktorey sie Potomkowie wo
nym Kraiu Karassami co sie po Polsku Koczakami rozumie
mianuię/ s tych ieden bedac nawyszzem Biskupem Rzymstiem
Paulus 4. nuczupatus przystoinie a porządnie Kościol Boży spra
wował.

A Pelne ich Krolestwo Czeskie/ pelna ich Morawa/ wszedy
Koczakowie na ozdobę Krolestwom / Krolom / y Kiazetom
sie rozradzają/ o ktorych nietylko sercu memu a głowie moiej re
sumować/ ale y piornu pisać vprzejma cheć zawsze iest / mairac na
pamięci słowa one ktore Cic: prolestio napisal, Quia valere debet
apud nos clarorum hominum Senex de Republica meritorum me
moria etiam mortuorum, A przetoż opuszczając to w postron

Przedmowa

nych Krolestwach dawne rozrodzenie sławney ssamiliey Ka-
rassow albo Korczakow / w samey Polsce one wielce zasłu-
żone Pány Praprapradziady W: W: R. P. & regibus opowie-
dać bede/poczynając tylko od onych nieprzeżytey pamięci Kry-
stynow z Goraiá/s ktorych ieden za panowania Władysława
wtorego w roku 1142. żyw był/a monarche onemu znacznie się
zasługował/y syna potym od imienia swego po sobie zostawiał/
ktory będąc Panem na Krasniku 1240. roku po narodzeniu
na świat zbawiciela naszego / iako oym listy iasnie powiedaia
pod tytułem Władysława Książęcia Krakowskiego Sendomir-
skiego / Książęcego y Sierackiego pisane. Gdy Tatarowie
wielka mocą przesz Ruskie Krainy przebiechawszy szkody nieosza-
cowane czynieli/ Lubelska y Sedomirska ziemię pustoszełi/ Zam-
ki y Miasta przedniejsze popaleli/ ludźi wiele vbogich y doby-
tkow wszelkich wygnali.

A gdy przysli do Krasnika Miasta y Zamku w ktorem
się było wiele zacnych ludźi rycerskich z małżonkami y z dzieć-
mi zawarło / tam ten zacny a sławy nieprzeżytey godny Pan/iako
to drugi Agis Lacedemoniski z Zamku wyiechał/ y niepytając się
quod sunt hostes, sed ubi sunt, w pierwney obronie sąsiady swe zo-
stawiając ktoryż się k niemu sub tutelam wcielił / z Dworem
swoim tylko przypadł na poganę/porażił a rozegnał/zdobyć im
wszelką pobrat/a to im pokazał/iż non a militum numero pende-
re victoriam sed a fortitudine bo woisko ich nabieżywszy/ nietylko
motlochowi onego pogańskiego wiele porażił / ale y samego Het-
mana przinich zabiał/ okazując im to iż omnia bella non qui plu-
res sunt numero recte Conficiunt sed qui virtute sunt superiores.

A za takową posługę hoimie od Książęcia wdárowan/a przy-
tym y myto czaśy wiecznemi miastu onemu na poprawę murów
dárowane odtego Władysława Książęcia było / aby napotym
ludzie onych Krain pierwnejsze refugium k niemu mieli.

A Wspominaia potym dawne pamięci Iwonie z Goraiá
Sędzego Chelmskiego/a to za panowania Kazimierza wielkie-
go ktory iezdził w poselstwie do Tatar gdzie wedle potrzeby oi-
cziznie y Panu swemu tak służył iako drugi Cyneas Tesalski/któ-
ry wiecey wymowa swa zoldował nieprzyjaciół swych / a nizeli
ini możni Krolowie mocą ich opánowali. Tak y ten sławny
Pan Iwonie z Goraiá na ten czas okazał bydz prawdziwe slo-
wa Euripidesowe ktory to mawiał / Cuncta sermo conficit que-
cunque ferrum efficere possit hostium.

A Niemniejsza nam ozdoba okazaia dawne pamięci na Pa-
na

Przedmowa

na Demetriusa z Goraiá Syná wysszey mianowanego Send-
ziego ktory byl Podskarbiem Koronnem/Krolowi y R. P. wiel-
ce pozytecznym a zyczliwym/ktorego zaslug na ten czas wysta-
wic niemoge/wszak sie stad iasnie pokazuią/ze Synom iego I-
woniowi y Dymitrowi za przyczyna wszystkich obywatelow
Ruskich Krain Sendomierzskiego i Lubelskiego Woiewodztw
Rycerstwa/ktorzy Kiazęcia Władysława Opolskiego przyiac
niechcieli/ ale aby Państwo Sczebrzeszynskie ktore Krol byl
dal Kiazęciu mianowanemu/ to raczey dal Synom zaslužone-
go Wica/iakosz Krol stego sie niewymowiel/ dal to onym Pa-
nom/ a Władysława Kiazę Opolskie w inem krain opatrzel/
iak ozym Kromiki swiadczą.

Demetrius potym byl Marszałkiem Koronnym/a pisat sie
Panem na Goraiu y na Sczebrzeszynie/ a prawie iako Kiazę-
ciem/ albowiem mial przed soba wszytek powiat Sczebrzeszyn-
ski/ gdzie bylo wiele rycerstwa zacnego ktore swoi Sad osobny
mialo/iak iako w inych powieciach a Woiewodztwach wielka
obrone y sprawedliwosc od Pana swego Dimitra z Goraiá mie-
i/vcislu zadnego ani oni/ani okoliczni ini sasiedzi przilegli pań-
stwami onym nieznali. Tego zacnego Pana ozdoba radziby
posseiores państwa onego wrym wieku zakwitneli/ ale iako ono
nawiaia ut amanti omnia placent in amato: Sic in eo in quo virtu-
tem amamus, etiam gestum, incelsum & aspectum imitari debemus.

Ostrzegac sie potrzeba onych slow ktore Democritus po-
wiedzial nullam esse adeo munita divitiarum porta qua fortune oc-
casio aperire non possit, a dla tegoż zawsze wiecci sobie zachod-
wanie dobre oicowie dla potomkow swoich zachowywac maita/
a onie sie nad starby y nad wielkie maietnosci wiecey starac.

Za panowania Władysława wielkiego Kiaziačia Litew-
skiego/znat ten Demetrius wielka laske odniego/ gdy byl koro-
nowan na Krolestwo Polskie/a to dla tego iże on nawietzsy pro-
motor iego byl k temu/bo wziawszy Jadwige Krolewne Pol-
ska y Węgierska Core Lodwika Krola/ktora byl ociec Wilhel-
mowi Kaskuskiemu Arcyriażęciu poslubiel/dac iei mechcial ieno-
temu ktoregoby wszyscy zgodnie na Krolestwo obrali/za iego v-
przeimosc przeciwno sobie confirmowal Krol nowy Władys-
ław Jagiello nadania Ludwika Krola na państwo Sczebrzes-
zynskie/y przydal k temu Turubin zewszystka wloscia na czasy
wieczne domowi Goraiskich/ oczym list dany w Krakowie ro-
ku 1389. swiadczą.

Niemial Demetrius potomka żadne mekkie pteci tylko trzy

Cory

Przedmowa

Cory a to od Beaty de Bożydar / ktora był wziat z wielką maietnościami/była stejże sfamiliei Korczakon / aż wielką częśc maietności wyniosły te Panny z domu przodków W: W: iednak to tym nagrodzili iże z wielkimi a przedniejszymi rody dom W: mci złączeli / iato na przod Helzbieta ktora była dana Wielmo: P. P. Dobrogostowi Szamotulskiemu Kasztellanowi Poznanskiemu y Generałowi wielkiej Polski / ta wyniosła Turobin ze wszytką włością w Kuskim Woiewodstwie a powieście Chelminskiem / także Białawola y Koczudze w Woiewodstwie LVBELSKIEM a powieście Drzedowskim / a ci byli Herbu Nalecz a rodu wielce sławnego Szamotulscy.

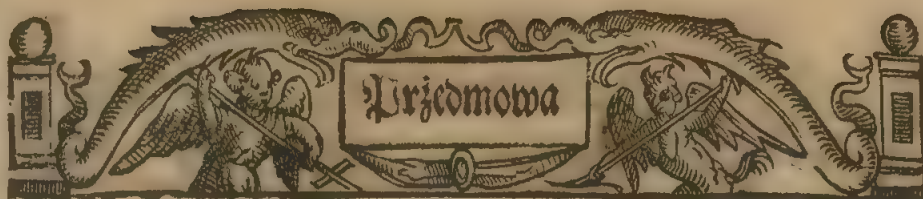
A Anna siostra iei dostała się w stan małżeński Hrabimoznemu Srećzynowi Woiewodzie Krakowskiemu / ktora także z domu W: W: wyniosła Krásnik / ze wszytkimi Miasztami / Zamkami / Dwory / a Wsiami k niemu należącymi w Powieście Drzedowskim / a w Woiewodstwie Lubelskim Botorz y Zdzielowice / etc.

A Katarzyna trzecia siostra ich dostała się w stan małżeński możnemu Panu Dobiesławowi Oleśnickiemu z Sienną Woiewodzie Sandomirskiemu / ktora matki swei wszytkie maietnośc ktora się była dostała w dom Panów z Goraią / wniosła w dom mianowany Panów Oleśnickich z Sienną / to jest Zamek Bożydar / Wrzawy / Oczychow / Glinnik / Uekisiatke / Chroste / Bogiska / Walowice / Olbiecin / Zmykdyz / Dorklice / Kamionke / Nasutow / Lantowice / Nadolna / Sepnice / Zawade / Párszczynie / Ostrop / Sulostowa / Łaki / Blome / Wola / Prankowice / A to się działo wedle Act Lubelskich 1415.

A Był to prawy Pan / bogacie nadawał tych co się na tego Dworze bawili / czego nietay zacny dom Panów Zaporiskich / s ktorych iednemu przodkowi ich Cedrzykowi Prochanskemu z Rodu Grissow w Chelmskiej ziemi darował dwie Wsi swe odczyste Grusze y Zaporze / newspominam inych naten czas ktorem własnych maietności swych bogacie rozdzelał.

A Iwon brat mianowanego Demetryusza / zostawiał był Syny Pany Kycerskie w ktorych się stry kochając / połowice maietności swej s Corami swymi im odkazał / ku pierwszym rozdeleniu ktore pierwey z soba uczynili / dostały się bely Iwonowi Kleczyce / Błaskowa / Demnin / Bakowa / Januszowice / Gogolow / Glinnik / Kamienice / Siedliszka / Smarżowa / y Gorze

iewa/

iewa / zewszymi włościami y Wsiami ku tym Zamkom a
dworom należacemi / y k temu perwona summe pieniedzy iak o tym
rozdzielny list y Confirmatio Wladislai Regis powieda okolo
Roku 1387.

Wspomina potym list dwoch Pánow z Goraia Jána y
Alexandra bracia nierozdzielna / ktorzy w Roku 1461. osadza-
iac radzieda wola w powiecie Lubelskiem nadali bogacie Woi-
tostwo Jakubowi Wolskiemu y iego potomkom y summe na
tym sluszna / przestrona siedliska / stawy dwa we mlynie wolne
mielecie / w lesiach y w borzech garc wolna : venandi & aucupan-
di wszelki zwierz y ptastwo / a od wszystkich Urzednikow Dwo-
ru swego y od sadu wolnego wzymiel / tylko przed sadem swym
a osobami swymi gdyby byl pozwany stawac mial / tak iako ini
rycerscy ludzie a zewsztych Czynnzow szosty grosz brac mial.

Na woine iesliby sam nieiechal / dwiema grzywnami pie-
niedzy tylko to odprawic mial / a to sie przy Wielmożnem Pá-
nu Janie Amor Hrabie Tarnowa / Kasztellanie Woinickiem /
Stanistawie z Strzelec rzeczonym Watrobka / Kasztellanie
Sadeckiem / przy wrodzonych a wielmożnych / Janie y przy Dy-
mitrze braciei wrodzonych z Lipska : przy Stogniewie z Rzeczyce /
a przy Kysku s Pniewa y przy wielu inych stalo.

Bylo do samych Miasc Sczebrzeszyna a do Zamku Go-
raia wiele inych Zamkow y dworow / a wsi przez pultorasta /
ale ci Panowie wiele gruntow swych rozdali / na ktorych wiele
sie rycerstwa osadzilo / byli prawie de Bozydar / bo wdzialali
hoinie daru Bozego / zaco niesmiertelne imie nosa / & benedi-
ctio domini hoinie wmcie potomki ich az po ten czas bogaci.

Mikolaja Syna Jwone z Goraia dawne pamieci y li-
sty rozdzielne opowiedata / ktory iz byl wziat dzialem Lipsko /
Lipskiem sie potomkowie iego mianuia / wszak iednak acz tytut
odmienili / nieodmienili dawnei zacnosci y Panskich postep-
kow w sobie ktore za naszey pamieci na samym Panie Janie Lip-
skiem Podkomorzem Belkiem / o ktorym nietylko sama huma-
tas iego wielka & liberalitas znac dawna / a Panem s Panow go-
okazuie / ale wiecey wrodzona mielosc oiczyzny ktora iei pokazo-
wal y pokazuie czasu nieszczescia wszelkie / czego doznala w In-
terregna a wone Tatarszczyzny gdzie non parcendo sumptibus po-

Przedmowa

gotowiin zawsze byl / aby krwie s ciata swego wpuściel propter salutem & incolumitatem iei : owa w sprawach każdych ma / in tuenda libertate promotora / czasu nieszczęścia protectora.

A Alexander Goraiski iako niektorzy scriptores to niec chca maiac Synow piec / między ktoremi byl Andrzej Cyrillus / ktory potym per corruptionem nazwan Czurelo wielkie a zacne potomki aż po ten czas zostawnie : delectabant Reges & Rempub. starone sprawy ich / bych o samym wielkiej slawy Paniu Marcinie Komistrzu szesliwym zminke uczyniel / każdy z iego spraw a postepkow Panskich obaczy właśnie Goraiskiego.

A Musze ieszcze W: W: przypomniec Pána Prokopa z Goraiá Brata wysszey mianowanych / ktory acz byl nastarszy między bracia wszak iz oiczyznie nie z biode swoich ku obronie nie zostawiel / posledzey mi sie go položyc zdalo / gdyż y slawne / mu Gniadzu swemu boki otargat szkaradzie / so niemaiac Syna tylko Cora iedzyna Sygismunde dal ia w stan matzieski. Aż wielkiemu Hrabi Janowi rzeczonemu Amor s Tarnowa / wszak za nasze niestoy / gdyż Sczebrzeszyna niemasz w Domu slawnych Panow z GORAIÁ.

A Byl ten Amor Woiewoda naprzod Sandomirskiem a potym Kasztellanem Krakowskiem vmart niezostawiozzy potomka mieskiej plci tylko trzy Cory / ktoremi acz przybylo wielkiego powinowastwa domowi W: W: ale one zaslugi a zbiory przodkow Wmci na drobniejsze czlonki rozzerwane byly.

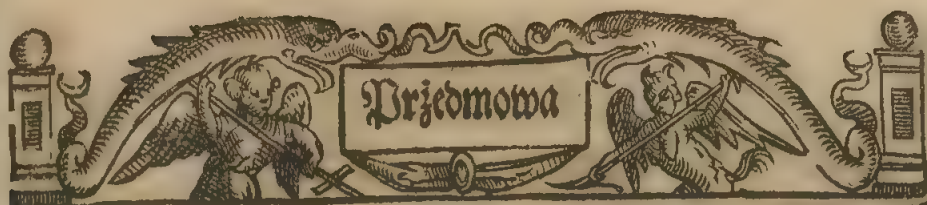
A Starsza Cora Helzbieta dana w stan Matzieski Paniu Dobieslawowi s Kurozwet Woiewodzie Sandomirskiemu / ktory wzywai za Herb Kozey bialej na czerwonym polu.

A Druga Katerzyna dana byla Paniu Piotrowi Kmicie Hrabi na Wisnicu Woiewodzie Krakowskiemu / ktora mu splodziela Piotra Kmite / ktory potym byl Woiewoda Krakowskiem y Marszalkiem Koronnym y Stanislawá Kmite ktory byl Woiewoda Belskim / ktorzy gdy zesli storiles / Sczebrzeszyn po Rozanie a po babach przyszedl w dom Hrabow z Gorki / s ktoremi nietylko Sczebrzeszyn ale y przyiazni z niego wszelka zginela domowi W: W:

I Trzecia

¶ Czecia Carnowska Zoffia ktora byla sprodzieta Sigismunda Goraiska wysszey mianowana / porodzieta Pana Ligeze Mikolaja z Bobru Kasztellana Wislickiego / takci byly drogo zaplaciley te zacne Matrony Sczebrzeszyn przodkom W: W: mego miloscimego Pana. Opuzczam naten czas wiele inych przodkow w: W: od ktorych wiele zacnych rodow poczečia swe macia / a to dla tego / abym dluga powiescia vszam sie w: mci nie oprzykrzel / gdyz temu serzy plac naleś sie moze napotym.

¶ Przypomnie Pana Alexandra z Goraiá dziada W: W: Syna Pana Jana z Goraiá / ktory byl zostawiel synow czterech miedzy ktoremi nastarzy byl Pan Piotr Goraiski z Goraiá / a ten zostawiel dwoch Synow / Jana y Adama.

¶ Pan Adam byl Podkomorzem Lubelskiem za naszey pamieci wlasny stry w: mci / byl to drugi Macenas, musarum amator, Patriæ & libertatis defensor, takowasz nas nadzieia ciezy. o Panu Abramie Synu iego / iże niewyda w niczym slawnych przodkow swoich y namilszego Pana oica swego.

¶ Pan Jan Goraiski slawney pamieci Pan a Ciec W: W: Izalifz od nas wszystkich niegodzien wspomniania z wielka pochwała iego / a to przeto / iże on przez czas dlugi oiczyznie y Krolowi Augustowi sluzac / nieprzyiacioly iego meźnie gromiac z Kotami swemi / y tego nieopuszczel aby optime natis filiis cum recta institutione obmieszkiwac mial / a takowe starby w strzynie w: mci wkładac kazal / iakie on slawny Filozoph kazdemu oicu dla Synow swoich gotowac poruczel / mowiac: Opes eiusmodi parandæ quæ navi fracta simul cum domino queant enatare.

¶ Zna to teras slawne Krolestwo Polskie iaki owoc ta arbor fructifera ostawietla iemu ku wielkiej ozdobie / a ku pożytku nieoszacowanemu: Patrzymy namie w sprawach R. P. drugiego Demostenesa / Aeschinesa / Isocrates / kto sie zna na tym / obaczycz ich milosci Panow Pa. a braciei W: W: moze obietna na tym nie nieschodzi / aby wysokiego domu swego w czym zniżic mieli / to iest Jego mil: Pan Jan a Pan Adam slyszemy onich daleko iże nie pod vszy w mlodości swej Krola swego / ale przed oczy z Szablami wedlug zwyczaju zacnych przodkow swych zachodza / tak iako iest szeroka slawa o Jego milo: Panu Adamie Dworzaninie a Komistrzu Krola Jego mil: iże zawsze pogotowiu iest / aby nigdy naczysszego glosu zadney traby nieomieszkal / tego pragnac zeby kazde periculum mieley oiczyzny bez iego szable vspokoione niebylo / natym iest chec iego vstawieczna iako by w slawnem domu Pa: z Goraiá niezgastla ona iasna ozdo-

Przedmowa

Są cnot wszelakich / które pokazuia takowych spraw człowieka
ziakami Dyogenes nalesz go pragnal / dalei naten czas o Ich
mściach pisać niechce / gdyżem sobie tylko iedne same osobe we
wszystkiem szerokiem a zacnym domu W: W: obrat / ktoriem ta
kowa praca swa iaka taka nomini consecrowal w pośrodku
miedzy bracia sptodzonemu od onei wielkiej a zacney miedzy
Sarmackimi paniami Wrodzoney Paniei Paniei Anny Osmol
skiej z Prawiedlniką / o ktorey przodkach zacności mowić misie
tu wiele niezeidzie / sama tylko ona wielka a wżieta y
Monarchow przedniejszych osoba Jego młści sta
wney pamięci Pana Jana Osmolskiego z Prawiedl
niką to concluduie / to naniego wiedząc iż do skoncze
nia żywota swego był oieczyźnie swey tak zyczliwy
iako drugi Solon Salamiński / widząc rēiski iei in libertate nie
mogac wszystkiemu sam zdołać / a odeprzeć / powiedziawszy o Pa
tria tibi & dictis & tactis sum opitulatus, stymże się znia rozstał.

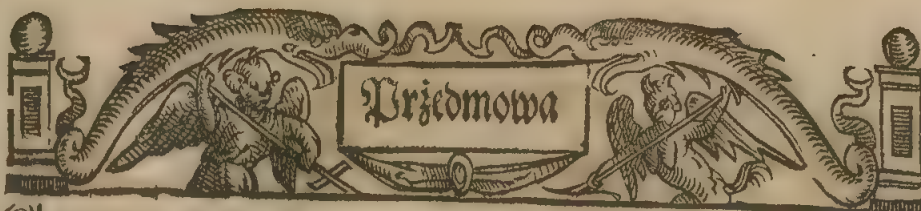
A przetoż ia widząc owoc statowego Sładu / w takowym
że smaku / a moge bezpiecznie mowić iako pochodnia iasnie gera
iaca szerokie światło dawaiaca / multis principibus & Regibus
znaioma / a onemi cnotami ozdobiona / quæ possunt hominē loca
re in amplissimo gradu, s ktorych iedna Imperatoris altera oratoris
boni, ktory ymie ornamenta pacis retinere & pericula belli repelle
re. Co wielka wiadomośc Ktam y ymieletnośc ieżykow sprá
wielá / Ale snadź wieciei wrodzona nobilitas stał zacnego gnia
dża ktora sama wszelka godnośc rozmnażać zwykła / bo niedar
mo Socrates napisal on wierszyk Coelum non animum mutat
qui transmare curit. A wszak iednak iedno tu drugiemu nieszkodzi
kdyż in peregrinatione bywa congressus sapientum, a tak to con
fert prudentiam non montes aut maria / nieszkodzi tedy y peregrin
atio ktemu ktora frugalitatem vitæ docet / iak Democritus powie
dział.

A Zna każdy wielka frugalitatem w osobie W: W: na wszy
tkiem: peregrinum takowego nie nieobaczy / coby cum vitio con
iunctum być miało / sczyra oiezyste cnota a dobroć / ktorey ia me
totum oddawszy y ten dar mały podawam.

A Acz te wszystkie sprawy w tych Kiegach krotce zebrane od
wielkich Hystorykow rozniemi ieżyki pisane W: Wielmoż: sa

dobrze

dobrze wiadome. Jednak i ta moja praca mam żać przed oczy
ma w mci tak obscura niebedzie abys W: Wiel: nante weirzec
nieraczył/ a reki swei mciwey przednia turczyć niebedziesz/ y pod
tytułem imienia swego brzydzic sie nie meraczysz/gdyś Pan od
slugi niebogatego dāru / ale vprzejmney checi tylko pewien by
wa. Paupere do loculo vilia dona damus.

A Nież ci nieowszem sunt contemptibilia miłosciwy Pānie /
so wielkich a przedniejszych Monarchow żywoty y sprawy roz
rodzenia niektórych w sobie miosa / porządne iednego po dru
giem pānowania/ aż do Rudolffa wtorego mniejszego Cesarza
Węgrskiego y Czeskiego etc. Krola/ a co sie w Węgrzech za
pānowania tego od zaczęcia wojny s Turki dzieje. Także po
rządek y rozrodzenie swietego domu Akustiego z wielkimi
Krolmi Kiazety spowinowacenie / to wszystko w gromadzie
roznych Hystorij zebrawszy inemu przed Wmciā niezdzato mi
sie takowey materiei przypisac / a to przeto iże ten swiety rod
sczytania y z rozmowy dobrze W: W: swiadowy jest y Krolow
wie Kiazeta wznaomosci dobrei sa/s ktorem sie krwia zleczić
raczeli/ tylko oto idzie iże rozni rozno pisza/ iesliż w czym wysta
pielo pioro/ prosze pomizenie aby to v w mci miłosciwym bacze
niem zastomiono bylo/

A Jest też rozrodzenie Kiazat y Krolow Polskich / Cze
skich/ Kiazat Slaskich/ Litewskich/ Ruskich/ Pruskich/ y Ni
strzow Krzyżadich: wszakżem tym podzieln W: W: z wiel
kiem przyiacielem a iako bratem z Jego mscia Pānem Pānem
Michālem Sendzywoiem s Krostā z Lukowice/ etc. a to dla
tego aby wiedzial y znal Pāny y Krole ktorem sie zaslugowa
li od zaczęcia Krolestwa tego Polskiego slawni Ojcowie
przodkowie Jego miłosci / także aby wiedzial heroosć Kro
lestwa w ktorem sie vrodził / a iż między wiela Krolestw
nadnie serszego ludniejszego & in arte militari bieglejszego nie
masz.

A Nadto aby ch nierozdzielna przyiazń między Waszmoś
ćiami zawsze y między potomkami W: W: stwierdził / iā
koż w tym nie niewatpie iże Similitudo animi & heroece virtu
tutes to wszystko wykonywać między W: W: beda/ a mnie przy

Przedmowa

tym lasze v W: Wiel: krorey sie vnizenie zalecat ac Pána Bo-
ga o to prosic bede ut Troica secula atq; Euboici transcenderetis
pilueris annos: uterque. ¶ Datum w Pradze Dnia dwu-
dziestego Miesiaca Sierpnia Roku Panskiego 1599.

W: W: mego miostowego Pána,

Zawsze sluga powolny

Bartosz Paprocki z Glogot
P. C. I. M. H.

W Na Ogród Krolewski Ł. Przecławia Moieckiego
Wol: Skar: Opat: Kanonika / a na ten czas do C. J. M. od
Jego mści Pána Pa: Albrechta Radwila Kardinala y Biskupa
Krakowskiego Ł. na Ollice/etc. poslanego.

(5)

W Idąc kiedy ten Ogród grodzić zaczęto /
Ktory (a prawię słusznie) Krolewskim nazwano.
Wziął mi wdzięczny zapach kwiecia rozkosznego /
Zem chciał ten prozny żągon zasiać spiora mego.
Ogrodnik nieodtego: ktory s swej nauki /
Dziwne wszepiać / y w ziołach wyprawuie sztuki.
Sądząc ye wbuiney ziemi pilnie opatruie.
Zwonia przyjemna światu dać ye obiecuię.
A zwonia także ktorey żadne niepogody
Nieodeyma: ani wziąć może żadney szkody.
Od przykrey zimy / ani gorąca zbytniego /
Nieboi sie wiatru / ni szczęścia przeciwnego.
Słachetne kwiatki / ktore ten Ogród ma w sobie /
Daj wam Boże y rosy wcześnei w każdej dobie.
A sławnych promieniow słonecznych: a zgotą /
Miećcie według potrzeby przychylnie żywioł.
Aby nietylko woność z was ludzie cieszytą /
A ozdoba spraw waszych oczy weselitą.
Ale też z was zostało naśienie takowe /
Coby oyczyźnie miley cnot owoce nowe
Wydawato / zdobiać ia sprawami sławnemi /
A to aby iusz wieki szło nieprzerwanemi.

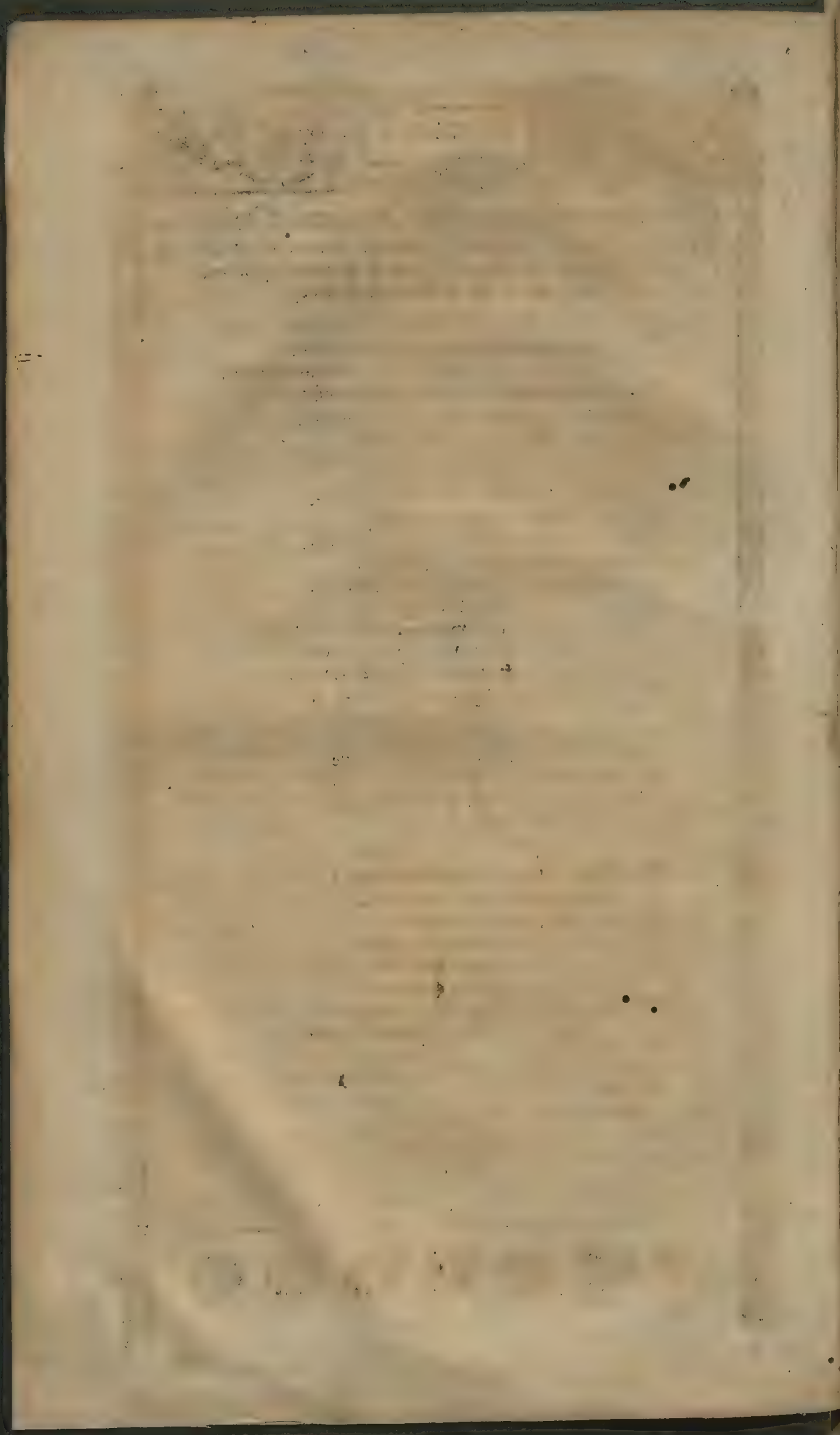
A D L E C T O R E M.

Officina nowa braćcie wszudzei stronie /
Dostatek liter niemając natonie.
Czasem mi podmiot iaki uczynieta /
A Polskiei mowie gemby nakrzywieta.
Wszak ia rozumiem to cie nieobrazy /
Jezyka twego z gościncza niezrazi
Nikt swą omylek: prowadź go swym torem /
Niebąd w dowcipie na ten czas tak chorem.
Niechaj niebledzi Polska Prosodia /
Choc iei Goścyniec kto bledem zawiya,
Wnie dla tego miei za wymowionego /
Sluchając rady Meza uczonego.

Raris Lapsibus danda est venia:

Vale.

Ogroda Krolewskiego Egiptowskie

Co za sprawa i co za porządek
był na początku za panowania Senatu Rzymskiego
w Krainach Włoskich.

Synckie Państwa z maluch barzo
y z rownych poczatkom wzięły przodek/
a potym co dalei tho lepiei rasyrzacz sie iety.
Drugie też przychodęły do podtych koncom/
i tak bywa abeunt omnia unde orta sunt :

¶ Naprzod Babilonia takowe roz-
mnozenie miasta/takowy poczetek y dokonanie/
iako niżej wstysyſz.

¶ Babilonia Monarchia przedniei-
ſza niegdy między inſzemi za Nemrotha mocnego a ſlawnego nieza / który
był robustus venator coram Domino, iako oniem piſmo ſwiete in Ge-
neſi powieſda cap. 10.

¶ Potym za ſyna iego Bela y Ninuſa wnuka kwitneta, a
przyſzedſzy do wielkiei zacnoſci upadła. Wła prawde powieſdzat Cici-
de natura deorum piſac/nihil ſemper ſuo ſtatu manet. Trwała Tyſiąc
lath dwieſcie trzydzieſci y czterey / potym Bela rozzerwana na dwoie, to
ieſt na Babiloniſt y Medis. Media przyſzczona do Perſy / a rozdziele-
nie tho trwato lat 304. Za Dariuſſa y Cyrufſa z nowu Beta naprawio-
na Monarchia / trwała lat. 191.

Za panowania Alexandra wielkiego wſtala moc i za-
cnoſcz iei: Bo Rzymianie niedlugo pothym roſſerzac pocze-
li państwa ſwoie / i tak Beli zniienagta malo nie wſzytek ſwiat opanowali:

¶ Sa niektorzy co inaczey o tych Monarchiach piſa / powieſdzac ze ich
beto cztery. Pierwſza Aſyria trwata Tyſiąc y Trzyſta lath / potym prze-
nieſiona do Medow / tam coſz niewielie trwata.

¶ Druga ſi roſſierzata w Perſiei / za Krolia Cyrufſa / albo racey iako
niektorzy piſa / przeſnieſiona do Krolioſt Medſkich y Perſkich.

¶ Trzecia byta w Grekow Circa annum Chriſti 315. Tempore Silue-
ſtri primi Romani huius nominis Antitiſtis 23. cui & eius ſucceſſoribus
Constantinus imperator dono dedit Romam. Ocyw bendzieiſz miał w
ſkwocie tego imianowanego Ceſarza.

¶ Czwartą wzięła poczetek od Juliuſſa Dictatora Rzymſkiego / y ſerze-
ta ſie znanienicie / iako ocyw wſtyſyſz za ſzczeſliwego potomka iego. A gdy
Trzyſta lat trwata we Włoſech / przeſnieſiona potym przez Conſtantyna do
Grecyei / co ſie wyſzey namienieto / a ieſzcze niżej / ſerzey ſie ocyw doloży.

A tak krótko otrzymany czas mówić / obroczyć się do Romulusa pier-
wszego założyciela Rzymu : Aczkolwiek zaniego wielkie Króliow we Wło-
skieziemi było / a osobliwie ta hęć króych to są imiona. Ianus, Saturnus
Picus, Faunus, Latinus, Aeneas, ypiętnaście Króliow Albańskich / Kto-
rych pierwszy imianowani byli / Ascanius, Amalius & Numitor &c. Jte
opuszczę a pocznę od Romulusa Wysszy imianowanego / który był
naipierwszym Króliem Rzymskim, a spotecznie Rhemem Rzym zato-
zeli / a to przed narodzeniem Zbawiciela naszego. 730.

J Trwata na Romulusie Zwierzchnosc y na potomkach jego pstrze-
ciała lat. Potym ono Królestwo obrociło się w Tyraniſtwo / dla cze-
go byli Rzymianie Królie wygnali / a dwóch Panow między sobą wybiera-
li / a zlecali im Zwierzchnosc / y trwał ten porządek przez długi czas / aż do
roku przed Narodzeniem zbawiciela naszego. 48. Potym nastali Ce-
sarzowie.

Przed Senatem Rzymskim było siedm Króliow /
ieden po drugim / naipierwszy Romulus który z bratem Remem /
zebrawszy pasterzow miał poczet Rzym zbudowali / abeli to Martus &
lię filię. a czy pierwey nieśli Miasta budować poczęli / aby niebeta między
nimi nieprzyjaźni iaka / o Zwierzchnosc tak się zmówili / aby ten Króliem
był / komu by się więcej Sępow okazało przywieźćbie.

J Tylko się ich okazało hęć Remowi Romulusowi dwanaście / a tak
podlie tego Króliem obran y imianowan / zaraz kazał ptugiem miasto wa-
ię naznaczyć / a przykazał żeby żaden thatowego znaku nieprzestępował /
alie tylko tym miejscem / gdzie było zostawione miejsce bronie chodź /
gdymu wynie dalei potrzeba było. Remus mając sobie mało ważne
poruczenie Króla Bratha swego Wiat on przestąpił. Romulus ota-
kowe zuchwaństwo radę rozkazał go rozoracz a roztargać / piśa niektorzy
ie sam potym gromem zabito panował. 37. Ponimset Króliem Rzym-
skim Tuma Pompilius panował. 43. Julius Hostilius panował 32.
Ancus martius panował 24. Lucius Tarquinius Pryscus panował 38.
Servius Iulius panował 24. Ostatczy set Tarquinius pyński panował 25.
a ten dla wielkiej pychy i okrutności s Królestwa był wygnan / iegoś Syn
starszy gdy od oica był poſtan do miasta Collatia dla niejakich spraw ry-
cerskich / a then ſtąpił do powinnego swego Luciusa Tarquiniusa, Kto-
remu belo y trzećie imię Collatinus / Ktorego Żona była rodem z Rzymu bar-
zo piękna biatagłowa Cora Lucya Pana Rzymskiego. Tu w dziecinie przy-
ięta Krolowica iako powinnego meza swego. Ktora Krolowic obaczę-
ły rozmilował się iei wielce / a tak niechciał odiechacz / a żeby on wrzod Kto-
ry go palił zleczył / siedł spać rychło po wieczerzy / a potym w nocy siedł
do Łoznice Paniey oney / a ſtanawszy u toza grozić iei poczęł / ieśliby mu
nieprzywolięta / ze iei zarazem zdrowie odiać miał / a przyńie zabiję
stuge polozyć / a to powiedacz ze ich na nierządzie zastał / a pomścił się
pomazaniem toza przyjaciela swego / y tak on groźba przywiódł one cna Pa-
nię poniewolnie na ſkarady uczynił / a zarym okazał co chciał precz
odiachat.

J Lucretia będąc załośna z onego despectu / iachala zaraz do Rzymu /

wbior

II.

wbior na sie czarny wlozywszy: puynat pod fiate wlozywszy wesiła w dom oica swego / wpadła mu v nog / a prosiła aby iei postat po wsittkie przyiacioty / aby wssiem zaras opowiedziata zelzywość swoje / ktora ys podkata od Krolewica.

I Kdy sie zesli Przyiaciele oznainitá im gwałt y zelzywość swa / a po thym oica prosiła / y wsittkich przyiacel / żeby sie pomścili / a niecierpie li thakowey zelzywosci iei. Poruczaiacz sie zatym Bogom żywot stoń- czić myśliac riekta / niechay nigdy inſe bialegtowy ktoreby sie dopuściliy Cudzoſtwa niebora przykładu zmoich onowek a wthym puynat zakryty wraziela pretko wſie przeciwo ſercu, a zaras vmarta.

I Placzu / krzyku / lamentu dom od powinnych napelniła / beto wielie zacnych Panow Rzymſkich v Lucia. Widzac takowá zatość ſerdecz- na / oney cney Pańiey / teſz oica ſuiernego / mocnie on ſkarady vczynek Tarqui- niuſſa / a todiego rozſzerzac poczeł / a iednoſtainemi głoſy mowieli / ze nam lepiei pomrzec dla wolnoſci naſzych / a niſeli takowe gwałty tym Tyr- ranom cierpiec.

I Przyſzedł zatym Colatinus maſz Lucreciei patrzac na on cud żalofny na ciato Rrwia pomazane matzonki ſwey. Czieſko weſichnat mowiac / tak iako do żywey zwieltkiem vtrapieniem ſerca ſwego / ſtowa barzo zatoſczywe.

I Co ſlyſzac L. Junius Brutus rzekł / doſcić potym czaſu bendzieſ miat ſprzyacioty ſwemi optaktywac ſmierć ſony ſwey Theras abyſny ſie pomścili zelzywosci naſzey ozym przemyſliwamy / gdyſ thego then czas potrzebuie.

I Przeſtat na iego radzie Collatinus / y wsyttko prawie miaſto a tak ſie nedlugo rozmyſlaizac / wygnali Tarquiniuſſa, a na iego mieifce wybrali L. Iunium Brutum L. Tarquinium colatinum, ktorem wſelaka moc / a zwaſzcza Krolom naleſzac zlećili. Trwata na thakowem porzadku R. P. Rzymſka 460. a tak ſie ſeroko Pańſtwo Rzymſkie ſerſeto za ich ſprawa.

I Wyrzuciel potym Junius Brutus Colatina, a to dla thego ze bet zrodu Tarquiniuſſow / acſz to bel maſz Lucreciei / y o iego krzywde ſie to belo ſtato / a na iego mieifce obráli / M. Velerium wſakſze Collatinus przyſzedł byt wrychle do pierwſſzey zacnoſci / ſo byt obran za hetmana przeciwo Tarquiniuſſom / ktoryz belipowſtali / o one krzywde ſwoſe sKroleſtwa wy- gnańi. A tak zwoiſkiem ſli przeciwo Rzymſkianom / tam na tey Woifnie za- bit Collatinus / wpotrzebie wielce a meſſnie czyniac wtoczniſ przebodzion.

Za tych pierwſſych Panow beli poſtanowieni Tribu- ni / ktoryz beli ſedziami o wsittkſe krzywdy medzy Ludem po- ſpolithem / a bet to takowy vrzad iſe żaden przeciwo Decreom ich mo- wić nieſmiał ſlowá wſczypliwego / ani ſie im wnamnieiſſey rzecy przeci- wić / takowyſ ſpoſob y porzadek w Polſcſe ſie zaczeł za Stephana iako ozym bedzie na ſwem mieifcu. A gdy przypadła iaka wietſza potrzeba ku Tribunaliſtom obrali dictatora ktory byt nawyſſem miedzy niemi ktory tylko ſzeſc mieſiecy trwał na takowy zwierzchnoſci / a then miał thako- wa moc / przeſ on czas / ſe mogli dać ſtracić kogo chćiat / a odniiego niebela

żadna appellatia/wſzyſcy mu beli powinni wielkie poſłuſzeńſtwo. A tak onym wielkiem porządkiem Rzymianie wielie beli Kragin pod ſwoie imperium przywiedli. Tyleyko w Europie ale i wſiſtkę Afrykę y w Aziei/ ſławne Miasto Kartago/zburił dala w Afrycze. Ktore belo tak ſławne iako Rzym/a ſnać go moga y obrona przewyſſzało. Tyleczeli też Monarchis Greczkę/a ſwoie rozſſzerzali mocie,

Napierwſhem Dictatorem był Juliusz który z Wojskiem wyechał przecziwko Niemcom/ a gdy przyſſedł do Rheny/ podbił pod ſwoę moc wſytkie Miasta y Zamki apud Vbias ktore wtem wieku zowz Colonenses, zowz drugie Marpien: vel Gieldren,

I Agdyż tam przez dzieſiecz lat wielkie a znaczne poſlugi czinił/ R. P. Romanę/zwiektę mocą pothym do Rzymu wiechał a wſytkę Zwierzchność ſobie nad Rzymianę przywlaſzł nad wołis wſytkich / ale iz ſpożytkiem belo okrom nakładu plebis: tym ſie przecziwko niemu niebarzo obrazali. Zairzac mu niektorzy tey zacnoſczi y możnoſczi wielkiej / zmowe potajemnie ucziniłszy zabieli.

I Then napierwey nazwan był Ceſarzem/ wſakoſ nie dla wrzedu (iako to beli imie ſobie inſy wzięli potym/) ale ſtey przyczyny / Matka brzemien na bendacz Vmarta / a wrym dziecie wyrzezac kazano/ a doſtawſzy żywego wychowano przecziwiec

I Bet tho Pan ſzeſliwy / wielie Kragin pod ſwoę moc podbił y zholdował a ku Rzymſkiemu Pañſtwu przylaćzył. W Macedonii zwyciężył. Pompeiusa s Prolemeuszem Kroliem in Ponto/albo w Kroleſtwie Mitridaczem/ktore ieſt w niżejſſzey Aziei Armeny przyległe/triumffował piecz Krocz. De Gallia ſeu Franconia de Alexandria, de Ponto, Africa & Hispania.

Tiechciał ſie mianowacz Kroliem dla thego / iże wiedział to imie barzo mienawifne Rzymianom / ale ſie piſzał Dictatorem wiecznem / y tak ſie zwacz każat/wſak drudzy poniem Ceſarzmi ſie zwacz każali. On iednak napierwey poſtanowiel te Zwierzchnoſć/ktora trwa w Rzymie az do Conſtantynuſſa wielkiego/a trwała do Roku po Narodzeniu Syna Bożego z 30

I Przeſieſiona potym iako niżej wſlyſyſz Stolica Ceſarzom do Conſtantinopolia/od Conſtantina napierwſzego Fundatora ohego Miasta. Trwała ta zaſniana mało nie Czteryſta lat ſpelna / iako otym niżej ſerzey mieć bendzieſ.

I Był then Julius Pan ſlawy niewypowiedzianej / Ethora dla ſpraw Rycerſkich otrzymał / zwałi go z Wycieſcza niewyciezonym/obron był na thakowę Zwierzchnoſć mieſiaca Lipca/tak niektorzy piſa/że ſie bel y tegoſ Mieſiaca Wrodzet / y dla tegoſ Mieſiacz nazwan od niego Julius, a przedtym go zwano Quintilis, iakoby Piaty. Piſał ſie oicem oiczynny y Stup ſwoi miedzy Stupy Krolewſkie poſtawicz każat w Patacu.

I Na ſtorym

I Na Złotym Stoleu siadat / wielkiej powagi pragnął / Senatowi sobie niepoważał / oco nań wielka nienawisz wzięli / y zabili / miał ran 23. śmier-
telnych / wieku miał 56. tylko iedyną córą potomkiem zostawił / na miejsce
swe C. Octavius - od Siostry swej Syna po sobie na Państwo naznaczył.
Takci Panowie Omnis voluptas pro nihilo est habenda, &c.

Oktawian Syn Oktawiana Se-
natora Rzymskiego / wielkie Woisko zebra-
wszy mścił się śmiercią Wnia swego / a potem
Rzymian wielce wytraciwszy Imperium mocno
wziął / bo się wleknąwszy szczęścia / y wielkiej Stawy
iego / okoliczni Rzązenta y Panowie posty doniego
stali z wielkimi dary pokoiu zadając.

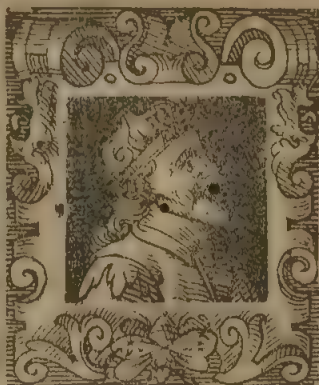
I A potem Rzymianom był miewem Panem od
wszystkich zmiętoszcy nazwan był Pater Patriae / a
ktemu y Augustus / gdy po wewnętrznych Wojnach po-
rządek czynił / Zwierzchność Cesarstwa mocnił.

I Baczac one iego wielką mądrość w naprawowaniu y porządku in-
Re Pub. radzieli otrzymać byt od wszystkich mianowan Komulus / iakoby
drugi naprawiciel Rzymu / a w końcu się im zdalo imię sławniejsze Augu-
stus / a to dla tego samego / ziemieśca Sacra w których wieśćkowie mie-
skali / tak zwane bywały w nich.

I Zł Augustus 76. lat / panował 47. Od niegoż y Mie-
sciac Augustus nazwan. A to dla tego że on był thego Mieszcza na Pań-
stwo naznaczon / a ten Mieszcza pierwej zwano Sextilis.

I Ten Cesarz Oktavianus Augustus / Triumfował do Miasta
winnost / a Woinami wnetrznem y rozruchom wielkiem koniec uczynił.

A Za tegoż Panowania Zbawiciel nasz Christus Iesus się na-
rodził Anno mundi 4089. s. Calendas Ianuarij media nocte. Anno Im-
perij Augusti 4. completo.

Claudius Tyberius Nero CAE-
sar, Syn Tyberiusza Nerona / korego
Matka Livia po śmierci Mleza swego kedyż za
Augusta. Brzemienna / trzeciego Mieszcza
wrodziła / y Nerona Drusaa który potem w Niem-
cach na Wojnie zginął. A Tyberius od Augu-
sta za Syna był przyjęty / y na iego miejscu po śmier-
ci panował. Ten Illyria zburzył Kragine
znamięnity / koraśleży przy Adryackim Morzu /
a jest graniczna albo przynależanica Macedony.

Triumphował de Germania gdzie był szczęśliwie zaiechał / atak dla tych spraw
po śmierci Augustowej zgodnie na iego miejsce obrany / oco się sam zmio-
dosił starat / miał wieku 56. był bardzo chytry / w końcu to w sobie pokry-
wał. Był też pyjanić wielki / y dla tegoż Piłanstwa wielkiego Claudius

Tyberius nero: zwaligo Claudius biberius mero.

¶ Był też wielki wśetecznik ktemu nadto y okrutnik starady na wszystkie przyiacioli swe/na Syny y na Wnuki własne/na ine Rzymiany/ tak iż ieden dzień nigdy niebył/ kiedyby ktorego stracił nie dał/ y mart w Kampas nńiey miał wieku 7 s. panował lat 23. piśa niektórzy że był otruty rado wali sie ludzie śmierci jego/ anad ciatem wotali/ wrzucił w Tyber Tyberiusza inimu ztorzeczełi. Miał żonę pierwszą Agripinę/ktora miała Syna Drusę. The opuścił brzemienią/a wziął sobie core Augustowe / wśat i thę z tego nńiejsza niemiata/zabiał ię dla cudzotostwa. Anno post natiuitatem Christi 32. Był żyw za Christa Pana lat 36.

Caligula Germanikow Syn
ktory sie był w Wojsce wrodził y wycho wał/ a mieli thę Rzymianie w Zwyczaj / że każde go Cesarza albo y hetmana swego/ ktora Krągi ne Zwyczajyt/ odtąd mu nazwisko dawali/ iako od Hispany/ Hispanicus/ od Germany Germanicus/ ię. miewał thego Caligule Tyberius barzo/ a wszdy go on taiennie otrut iako othym niektóry piśa.

¶ Był to Pan chyttry y zły then Caligula/ pokrę wat w sobie wśitko/ okazywał sie powolnem kaze demu/ po ki kutałowej Zwierzchności nieprzykiedł. Potym Państwa dostawşy/ wśetecznościę sie wielkę kawił/ prozney chwaty wielce był chciwy/ tak iż sie za Bogę chwalił kazał/ na przyiacioli żadnego baczę nia niemiata/ owsieki był im okrutnem nieprzyiacielem/ Bratka swego otrut trzy siostry swe własne nieczyscie pomazał.

¶ Panowa rad swoich wielie znamięnitych pobiał/ Głina pozamykawszy wielki głod miedzy ludzmi czynił/ a krowie przelania wstawicnie przagnat/ owa wśeliakiem spossobem na ludzy sie kroził/ tylko wśeteczności nienasycony był/ nietylko zbijał pteiz alie y zmieszczyznę.

¶ Takowa Bestia okrutna a niebaczna na powinność Stana swego/ ludzie zaczął znaieć wielie sie ich nań zmowiło a sprzyśięgło/ iakoby go mogli o gardło przyprawic/ a tak czas upatrzysz iako mńeczenie bydlie wktoli/ miał ran 30. niepanował ieno Trzy lata a dziesięć Miesięcy/ miał wieku 29. wczinieli podlierady Cici: Ktory tak mawiał Quem discordia; quem cedes ciuium, quem bellum ciuile delectat, eum ex numero hominum eyciendum żyw był za Christa Pana lat 4. Herodem Lugdunum relegauit AGrippam regem iudeę fecit.

Claudius Tyberius Brat Germanikow a Stry Caligule: gdy Caiusa zabito / a rozruch był po wsłktem Myscie / on sie też bojąc aby go iako niezatraco / skret sie. Potym gdy był nalezion a przwiedzion przed Senat na Patae / zas raz na Cesarstwo obran / chcieli Senatorowie wsłtke Żwirzchnosc przsi sobie zostawic / a wsłtkie sprawy swe mi:cz w swej mocy R. P. Alie pospółtwo niechcieli tylko iednego Pana. A tak Claudius od Rycerstwa obran / miał już wieku swego na ten

czas 50.

I Napociatku Panowania swego / dobrze sie sprawował / y znat miłosc: wielk: wsłtkich niemiat ludzi ku sobie. Alie iako ono ieden powiedział *Duities comitatur Luxus. Luxus exit in Tyrannidem, dum faenum migrat in cornua.*

I Ac, to był Pan dobry / wsłtosc naidowaly sie też y ercesci / miał w sobie przyrodenia okrutnosci / trwie ludiei pragnal / na meki ludie rad patrzal / bialo pteis rad sie zabawial / a tak za takowemu przycinami otrawion / bo ie takowi sprzodku naidowali / co murey Żwierchnosc: i zairieli. Gdy mied y wieliz zacnych zarosze bywa iako Erasmus in Apophtegmatibus mowi: *Opes ac nominis splendor conciliat inuidiam.* Cyniet oto pilnosci aby set Rzymiany w dobrym porzadku zostawil / wssat to nie nepomoglo / miał wieku swego na then czas gdy umart 64. Panował lat 14. Eius tempore ex Aegypto Phœnix in urbem affertur Aquile magnitudine, collo instar aurifulgente reliquo purpureo plumeo capitis apice & cristato, cirulea cauda, roseis pennis distinguuntibus.

Nero Syn Domiciusa Anobarba i Agripiny corij Germanikowey / Pasierb Claudiusow. Ktory potym był nazwany Claudius Nero / wielce mu ktemu dopomagata Matka iego aby set na Cesarstwo abo na Dictatorstwo wezwany / ktora on potym zabiet.

I Przez cala piecz lath hoinoscia a luezkoscia ludziom sie przymialial / tak ze set przewysset wsłtosc Krolie y Cesarze / obyczaiow tych poprawiel / wytecznem roschodom miare wynalazł / y dobre prawa wsłtkie postanowiel

I Zapomniawszy pothym zacznosc: swey / naprzod w Muzyce bytnie sie pochatal: a potym wsłtkiemu zbytki y wsłtecznosci: lakomstwem Tyrannistwem opirzł sie iako stazen po Raczmach chadzał a kogo trafil / zbiet / zebiet / poraniet / ludzy w wychodach ropiet / y inemi wsłciakiemu zbytki sie sawil / niewthcziwemni od poludnia do putnocy dzywnych rostosy wzywatal miedzy Graucymerem a Pacholethy. Matke swo zesromocił wlasna rabciz wnysslet / a gdy mu sie chraniala / on poslat swe Dworzany wkrutne iako

y sam

y ſami ktorzy iſz zamordowali. Tagdy obaczyta onego Tyrrana co nanie
Miec dobythy miot / odkrela zywoť ſwoi a ryetka / then zywoť przeſkloćia
godzen.. Ktory w ſobie takowy dziw noſi / proſiela aby ku ſercu Miec
obrociet / zeby mogła zaras umrzec / mało natym miał Tyrran inych przy-
iacioť ſwych wielie pobieć kazať.

Seneka Preceptora ſwego y Druſſa Miſtrza otrut na Senat
ſie ſrozet / y chćiat iuż takowy porzandek wygładzie / aby nigdy niebyť nato
ſie pochwaliať / tak bet zoćrutniať ze mury Mieſczyſkie anietylko ludzie wni-
wec obracať. Miasto ſpaliet / mowiac / ze ſpernye ſbudowane beto / y Ulice
nieſtaltne wniem być / powiadať. Szefć dni ono Miasto znamienite go-
rzať / na co on okrutniť patrzyať / ato zgniewu wielkiego uczyniet / gdy ſie
dowiedziať ze Francuſka y Hispańſka Krąginy odſtaty od Pańſwa Rzym-
ſkiego / a iż Rycerſtwo przywitato Galbe Hetmanem.

J Pany wſzytkie albo Senath Rzymſki potrucz chćiat na ezeſach we-
zwawſzy / Zwierzeta okrutne roſpuſćciez kazať na ten czas gdy Miasto go-
rzať / aby liudzie gaſćieznia ognia nieſnieli / a przyſiedſzy wroſpac / gdy bacet /
że go wſyſcy opuſćeli / y przyiaciele iego przedniem ſie zamykali / proſiet
aby go kto zabieť / a gdy ſie takowy nieobrat / cobyto uczinić miał / on ſiedł
prećto do Rieki Tybru / a utopieć ſie chćiat / a gdy go ieden od tego odwod-
ziet wſať mu powiedziať / że iuż od Senatu oſadzon / że ieſť hoſtis R. P. y
to że go ſuķali aby zaplathe ſwoie wziat / on ſie zaras Mieczem przebieť.

J Miał wieku 32. Panowať lat 13. Mieſiecy oſmi. Żon miał trzy pier-
wſz Octawia core Claudiana Kizjencia / te bet iako neplodna opuſćiet / y za-
bieć kazať. Potym drugą poiať Pompeam Sabinam ktora pierweĩ bela
za Ruſſem Kriſpinem / ktorego Kriſpina on zabieť. Trzecia Svatillya
Meſaline ktorey byť meza tak że zabieć kazať / tylko dla tego aby iego Żone
ſobie wziat / ſo byta doſyć nad ine piekna za thego panowania wſyſcy Apo-
ſtolowie oprocz Jana Ewangelifty na meki podani circa Annum 46.
Chriſti.

A Tegoſz czasu Piotr ſwienty w Rzymie na Stolicy Bi-
ſkupſkiej zaſiaďi z Antiochiet wyſzedſzy. Euſeb: Eutrop: teſtas.
Roku 44.

Sergius Galba Ceſarzem obran

ktory ſie z młodoſczi nań wyzwołonych
uczet / bet Senatorem Mieſiecy Szefć. Afrike
dwie lecie trzymať / bendac przednieſem Panem
Radnem w Rzymie. Tarakon Miasto Hispańſkie
oſmi lat ſprawowať. Agdy uſtyſať o ſmierci
Neronowej / tak ſie oto ſtarac poćzat / iakoby byť na
iego mieſcu / cogo niennieto / ſgodnie od poſpota-
ſtwa y od Senatu Rzymſkiego obran byť.

J Był to Pan nad wielie Panow Rzymſkich y Bogacſtwy y zacznocia
malo nieprzednieiſzy / miał wieku 73. lat zabieť od ſwego nieprzyiacelia

Otrona

Ottona, który po nim panował. Owa prawda napisat Cic. ad Cicer. vii. tunis comes inuidia, plerumq; bonos insectatur. A trudno przed the zlosnicz. Cnota rozmnozyt sie ma / gdyz iako mowit enze Cicer, Inuidens ita est agritudo ex alterius rebus secundis 3. Tulse;

Otto Pan wielkiego rodu który byl

w tascie wielkiej v Nerona y wszystkie taie / mnicie tego wie dzial / Byt szetmanem państwa / uzy / tańskiego / tedy z wielka skromnością wszystko spra / wował / y tak sie byl wshitkiem zachował / że go iaw / wnie opowiadali godnem Stolicie Cesarstwie.

Ale gdy sie potym prętko przecziwko niemu Wo / ska Niemieckie zbuntowały / a Vitaliusowi przy / siegły posłuszeństwo / on sie sam zarazem Tulichem / zabiał / miał naten czas wieku swego 36. lat / tyl / 30. dziesięćdziesiąt a pięć dni panował / Byt z młodości molis et effeminas / tus / Włosow żadnych na Brodzie niemat / widzimy to dobrze że bet / świat / przed nami i iako mawia Cic. Complures se contaminarunt imperij cu / piditate 3. offic.

Julius Vindex który ięsz z mło

dości wshitkiem nierządy byl pospaczony / apud caum Claudium y v Nerona Cesarzow. Byt / to wielki pijańca / a prawie mienaszczony. Ali / gdy iednego czasu / opiroty sie chodziel miedzy Żo / nierzm / zaliecałone sie im / mianowan od nich Ce / sarzem in Colonia agripinensi. Tamże stad pra / wie pieknie sie nagotowawszy przed Wojskiem do / Miasta wiechat / lud zbroiny maie / a osiadłszy sto / lice wshitkie Sacra y profana rowno miechat.

J Thowarzyse swe dawne meze zacze / a smacz tego nieieca godnieie / na ktore mu pomogli / niżli on byl / pobiezdac. Ta lud obecny byl Tyr / ranem / zwlasca na tych ktorzy bel znacznemi / powiedaie / iże oczy tego / wielce sie tym cieszy / gdy tego przedniem szcinano / albo trapiono. / Nierząd wshelaty niewetczewego wsheteczestwa w tochanu tego byl / a tak / niebaczenie iusz tylko natym sie bawit.

J Potrawy rostosne wymyslac kazat / takowe iakich z wielka trudno / scia y kostoni nabywano s Kragin dalekich tak że to oniem mowiel by / byl dluzey iyw / wshitkie skarby Rzymstkiego Państwa by byl przeiadł. A / tak onego Tyrana opuszcili osniego Wieszca panowania tego / a przysie / gli Wespesianowi / zwlaszcza Wojska Mefyste, Panonskie, y Syryskie.

J Gdy sie thego dowiedziat Vitellius, aby drugie zatrzymat / a odwiadt / od Wespesianu wshitko co miał miedzy nie rozdāt / a blagatoc Żolnirze ony. / tak marnie hoinoscz swa okazowat / co nigdy na tego Stan czynicz sie nie / godzielo. Wszak iednak ci co w Rzymie bel / a trzymali strone We / spezyanowu czynieli wielkie despekty y gwałt Witelliusowi / y tego adherens

tom / że zmiemi wiekacz musiał / a pothym pogimany / z wiszany iako zło-
czyńca iaki / Powros na Szygi włożeny mając / odzienie opuśczone / na-
poty nagi / na Rynek przywiedzion ku hańbie a pośnięchu wielkiemu / ten-
dy od żadnego zatowan niebyt / owseki ieszcze nań mitali plugaczstwa wiel-
kie / wolając / daicie spalicz albo obieszcz marnotrawce a nierządniku y Tyr-
rana tego / Wziet potym na wschod meczenniczki / barzo z mordowany / a
tam stracon na Żakę. Cziato iego zawezli do Rzeki Tybru a wtopieli /
miał wieku 57. lat / stracon osmego Miesiaca panowania iego. Przeto
potrzeba Panom mieć na baczeniu one słowa / ktore Cicero powiedział.
Tacite inimicitia & occulta, magis timenda sunt, quam indicta & aperta.

Flavius Vespasianus z wielkiej Fa-
miliei a starodawney Flawiussow / od wjit-
kich zgodnie na Cesarzsk Stolicę podniesion / po
iego wielkich a szczęśliwych postugach ze trzema
Woisk w Żydowskiej Krakinie wojnę odprawiał / s
Tytusem Synem swoim starszym.

J Jozeffata Hermana Żydowskiego poginał /
ktorego potym za przyczynę Tytusowa z Wiezie-
nia przepuścił. Ten Jozeffat siedmiory Księgi
Hermanowi darował / ktore od nich publicz oddane
były do Biblioteki Rzymskiej.

J Zataka Stawna postuge zażądał byt sobie Statuam między ineni
dobremi a pożytecznymi Cesarzami R. P. Roman / y tam zaras w tej
Żydowskiej Ziemi byt obran od Rycierstwa na Cesarzsk Stolicę / niechcąc
podley postugi iego nad one równacz dla których beli obrań iako w Niem-
cych Witelius / w Hispaniei Galba / a w Rzymie Otton.

J Przyjechałszy Wespazyan do Rzymu / nic lepszego ani miłszego nieroz-
zumiał ku potrzebie R. P. ieno utrapiona a z niewolona prawie napras-
wicz a ozdobicz / śmiałoś żołnierską zbyteczną ktora już beta barzo gorę
wzieta zawęszcizgnacz / także Miaszt należących Cesarstwu pohamowacz /
a Szkole Rycerską już zniszczoną naprawicz / tylko że byt barzo łakomy na
pieniądze / y tym tylko bet u Ludzi wniechecz / co gdyby bet w sobie po-
hamowacz mógł / betby byt Stawny inym pierwszym Cesarzom dobrym
równy / y drugieby byt celował.

J Piśa niektórzy że they iego cheziwości beta pilna a wielka potrzeba /
dla znedzonego skarbu / y dla upadłych Miaszt. Bo po wsitkich Ziemiach /
ktore Rzymstiemu Państwu należały wsitkie naprawiał / a odnawiał ozdo-
bnie / gdzie bety przes trzęsienie Ziemi / albo też przes ogień upadły.
Umart potym biegunka mając lat wieku swego 69. tylko dziesięć lat
panował.

J Atak Krolowie strzec się mają projektetey cheziwości / ktora wielce
Ludziom ie wniechecz przywodzi / bo niedarmo powiedział. Seneca, Rusti-
catus est velle quantum satis est. Alie Krolowie, peccunia querenda,
& tuenda, modum haberi oportet: Zawse Miec mają na baczeniu słowa
one ktore / opowieda Cice: Nemo tam firmum habuit praesidium quod
avaritia non infregerit, atq; debilitaverit.

Titus Vespasianus Syn Vespes-
zyana Cesarza gdy dorosl w Brytaniei y w
ciemnych naukami sie wyzwolonemi barwil/a po-
tym sprawami Rycerskimi/ mąż dowcipu wiel-
kiego y mierności.

I Gdy ociec tego na Państwo powolan/on też do
Rzymu przyjechał/ a ku zbuczeniu Ziemi Żydow-
skiej do gruntu naznaczon.

I Then Miasto Jerozalem/ okrutnie Mieczem
y Ogniem ztrapiet/ a w tegoż Roku panowania
Wespejianowego pod moc Rzymską wziat/ osnego dnia Miesiaca
Września.

I Rzymi do Rzymu przyjechawszy tak społecznie Rzymskie Imperium
sprawowali/a w takowej zgodzie/ że żadna Muzyka zgodniejszego/a w dzie-
czniejszego glosu uczynić niemogła.

I Przedtym niżli był wziet na Państwo/ miał w sobie tal owe Vicia, że
za Tyrrana od niektórych a prawie Ciceroni mianowan b. t. x. hał os gdy
obran na miejsce oicowskie/ nad nadzieie w słytkiem sie lastawie zachował/
hoinie a wteżwie w słytych cnot naśladować/ tak iż raskos^a a miłościa
ludka był mianowan.

I Tho tego przyzowieśc bywała/ iże zaden niema odeiśc smutny od twa-
rzy Cesarzkiej/ też Krolewskiej/ y każdego przelożonego: dobrze sie był nau-
czet onych słow Cic. ktory to tak mawiat. Libertate qui utuntur, beneuolen-
tiam sibi conciliant, & (quod aptilissimum est ad quiete vivendum) charis-
tatem Cic. de sinib.

I Jednego dnia w wieczerzy wspomniat sobie/ iż przez cały dzień nie ni-
komu dobrego nieuczinił/ coby godno panieci było/ rzekł: stracielismy
dzień przyjaćielstwi/ iakoby rzekł/ że to jest najlepшы starb Kroliem Miec
wiernie przyjaćioty/ o ktore sie na każdy dzień maie spilnościa starać
Beneficium & gratia vincula sunt concordia.

I Niepanował tylko dwielecie a trzy Miesiace/ vmart od Jeby/ maie
wieku 52. z Żalim w słytych ludzi mutownikow pokoia.

Domitianus Syn Vespasianowo

od oicowskich cnot y dobroci tak sie był od-
rodził/ iż Caligulie a Neronowi był rownan.

W słytkie sie bety lotrośwa w nieśaty/ sprzodkucz
wždy beto potrosić dobroci/ ale na ostatek żadny
cnoty w sobie zgota niemił. Natura perversa &
aiconstans zwykła to sprawować. Vi Camelo

pardalis collō refert equum, pedibus & cru-
ribus bouem, capite Camælum, Maculis Ty-
grim, aut Pardum. Ita quidam. in equales sibi varias hominum
formas exprimunt. Plin: libr: 8. Si cultum inspicias, sanctum alio
quem existimes. Si orationem audias. Satrapam loqui putes. Si

vitam expendas, nebulonem inuenies in scripta Bubuleum.

I Tak ſie bet napocjarku panowania ſwego pokazat/ naprzod na ſprawy ludziami Rycerſkiem należąnce rat patrzyat/ y poſtanowit byt/ quinquagenae certamen. To ieſt dñia pjanthego gonitwy y inie należąnce ku ſprawom Rycerſkiem gry. Oczym apud liwium lib. 4. cap. 5. ſerżey naidzieſ.

I Albo teſ quinquatrinales/ a to bety Swieta Palladi Sakrata a nazwane bety quinquatria / od liżby piſcy dñi/ ktorych beti ſprawowane/ a the myaty thakowy porjandek.

I Pierwſzego dñia Offiary Bogom dawano/ drugiego dñia trzeciego y czwartego rycerſkie ſtuty okazowane bywały/ z Niezmi/ zoſciepy/ a zine mi brońiami. Piątego dñia bywato okazowanie Miaſta/ gdy czynſe a inie podatky ptacono/ to wpiezi lat bywato. Ale Luſtratio urbis, to dñia oiaſtego bywato/ na gotowoſć obrony przeciwko każdemu Nieprzyacielowi tak wedlug Hiſtoryka opiſania takowa luſtratio rozumieć: podliſ Poety Owidi. lib. 3. Faſtorum/ iako chceſ tak ſobie wyktadey. Quintus Idus Martij. calen: Aprilis, to ſie zaczytano. Oczym Poeta tak to piſe.

**Idibus eſt Annæ feſtum geniale perennæ,
Non procul Aripis aduena Tybry tuis, &c.**

I Thenſe byt Autor Agonom Capitolinorum, a to teſ bety feriae menſis Ianuario celebrari ſolite, poſtea Agonalia apelata. Teſ ſudowania koſtożonego wielie nabudować kaſat.

I Zakazał meſcyzn walaſzyć/ prawa y ſprawiedliwoſci przeſtrzekał. Paſkwinuſami ſie brzydziej/ żadney chciwoſci ani takomſtwa ſprjodku w ſobie niemiat. Porym wdat ſie na barzo wielkſ zoſć/ ludzi wielie dobrych przedmnieiſzych w Senacie potracić dat/ nowo wymyſlione dziwne meki na ludzi ſprawiet/ a do złupienia y poñiſcienia ludii/ tak ſie chciwem ſtat/ że wednie/ y wnoey othym myſlet zarowe ſiedzac miedzy nierzadnicami/ a gdy ſie go wſyſcy bati a ſobiego wzmierzeli/ iegoſ wtaſni przyiacielie ſpryſieglu ſie nań/ a ſona iego ſpotecznie zñieni/ a tak go zdrowia zbawieli/ panowat lath 15. miat wieku 45. lat.

Kokceus Nerua w Domu a rodu

ſtawnem Pan Wrodzony wſzytkiem ſie zdał być godnym thego mieſca a Stotice Ceſarſkiey/ dla ſamego że byt Pan pokorny/ miat wieku na then czas 60. lat zaras na pocjarku panowania ſwego byt hojnym/ a wſzytkiem barzo laſkawym/ wſak je pretko umart/ maieć wieku 66. lat zwieltiem zaſliem wſhittich. Cunctos exules Chriſtianos prius ſuo edicto, revocavit. Eius tempore D. Ioannes Evangelista redyt Ephesum, wielie dobrych ſpraw zańiego pocjatek brato. Owa dobrze napisał Menander Nullus Illuſtris vir malum facinus committit.

Vespasianus który sie bel w
Sisypaniei wrodził / maieć wiek 42. lecie
na Cesarzta Stolicę obran. Apud Agripinam &
Colonią będąc / pilnie sie oto starat / aby sie lud-
ziem okazał powolnem / przeco od Senatu był po-
wazan / y od wiela ludzi znat miłość wielką / nie-
chciał nikomu być ciężkiem chyba nieprzyjacielem
Rzeczypospolitey. Był mianowan Dacicus, oto
dla tego że Króla Dackiego poraził / rozmaite
nieszczęścia y przygody na Morzu go potykały / gdy
też chciał wszystkie sprawy na niem wiedzieć / przypatrując sie tym którzy do
Indygiei zegliali / mowiał.

Ach bych miłośny był / albo sto mocy y siły miał / iachabym aż na grani-
ce Indygie. Umarł potym w Selintu Miasta albo Selinunt w Cilicy
które potym Troianopolis nazwano. Panował lat 19. y sześć miesięcy y
w tegodnia / umarł maieć wieku 64. po Narodzeniu Pana Chrysta 102.

Romam multis restitutis ruinis & edyficijs auxit, multi Christiani
tempore facti sunt Romæ.

Publius Aelius Adrianus powin-
ny Traiana Cesarza / który był rodem ex
Adria Miasteczka Kraju Picieńskiego / które Mo-
rzu Adryackiemu nazwisko uczynił / ył o Pan-
ostrego dowcipu. Greci język prawie dobrze
umiał / tak iż od wielu ludzi / ktorými mawiał / był
nazywan Greczynem. Donysłstwa był niezmi-
ernie chętny / do widzenia Krain był także barzo
chetny / a to co czytał o rozlicznych miejscach / radby
był wszystko oczema oglądać / na Szwieczie wielie
Fabius w R. P. poprawił / też y Miasta Rzymu : Wszytkiem sie taśkawem
y chetnem pokazywał / wiecey pokoju niżeli Woiny pragnął : inże Królie y
Eiozetha iedną / pokoy czyniąc wshendy : the wszystkie Panie którzy k niemu
przyjeżdżali wdzięcznie przygłowywał / tak iż ich wielie było / co tylko takowę
iego ludność pragneli widzieć.

J Za tegoż Cesarza była wielka trwoga w Ziemi Żydowskiej / dla tego
że sie było Żydom obrzezować zakazano. Był tho Pan thatowego dow-
cipu / mądrości y pamięci / osobliwej / że iednego czasu pisał sam / rozkazo-
wał drugiemu pisać / słuchał gdy co kto mowiał / y rozmawiał z przyjaciół.

J Agdy wielie częsci świata obiahał głowy nienakrywając na zimnie
na wszystkich niepogodach / przysła mu stego wielka boleść w Głowie / letali
morbi niemoc cierpił / tak że ku rozpacy przychodził / prosił Stug aby go
ktory ku Sercu Mieczem przebieł / też y Doktora swego aby go otrut / a w
tym iechał do Baie Miasta w Campanigiei y tam umarł. Eo omnis vi-
ta nra ratio.

Antonius Pius ktory przyechy byl za Syna od Aelia Adriana / byl Pan sprzy-
rodzenya wielce łaskawy twarzy wzdieczney / wrody
pietney / wzrostu ozdobnego a wysokiego / k temu
trzeźwi / hoiny y wielkiego rozumu. A gdy inż byl
stary / lipowe desytki sobie na pierśi kładł / y tak sie
kuniem przywieszował dla tego aby sie nie zgarbiel
kiedy siedł / żet dostatkem aniezbytecznie / wielką
pilnością Państwo sobie zwierzone sprawował / za
iego panowania wsittkie Państwa Rzymskie kwit-
nety / ludzom proznującym y niegodnym wsittkie Żurgielty starbowe
odiat / powiedając / niemaś nie okrutniejszego / iako gdy R. P. odtych bywa
ni czona / ktorzy wnei nie swoiz praca pożytecznego nieokazu. Osmart
maisc wieku 70. lat. Sebra / ktora mu przypadła od zepsowania Sereni /
ktorego wielie a chciwie iadł / panował lat dwanaście. Fuit aquus Chri-
stianis, & in eos persecutiones cohibuit.

Marcus Antonius werus i Lucius
oba zgodnie na Cesarzka Stolicie obrani.
Był Marcus Antonius wsittkimi cnotami ozdo-
biony / tak iako na prawego Pana żywot swoi przy-
stoinie trawiet / rozumu był wielkiego / przes wsy-
tek swoi żywot Philomphia sie bawił / wni /
twie sie kochal / w gonitwach rozmagitych rad na-
nie patrzal / a prawie był od Senatu przymuśon
aby te z Wirchnoscza na sie przyial. Agdy niemo-
zto być inaczej / on sobie wzal brata zapomocnika /
i wśakoż Brath iego zbytkami sie bawił / tak iż był Bestiei wiency niżli cżto
wieku podobny dla ztych spraw / iednak z Bratem w wielkiej zgodzie a mite-
ści żył / a tak oney iego nieczemności nieznacząceto.

Dzwyonem staraniem praca y opatrności mmarkowali wsittkie niepo-
żytki R. P. Rzymskiej / aż wśaśca w samem Rzymie / ktory była wielka woda
z Rzeki Tybru pokaseta / wielie było budowania kostownego wpadło / wielie
bydła poroneto / y wielki głód zatym był przypadł / potym po wielkich Wo-
nach ktore odprawili z Markomany ieden powietrzem zarazony na dro-
żę ymart onzbytecznik. Apotym Marcus Antonius sam sprawował / R. P.
y Syna swego Commoda po sobie naznaczel / panował lat 18. maisc wie-
ku 61. wmart / ziego śmierci wsittko Miasto żalosne beto / tak ci Krolowie
non tam magnum est regnum a dipisci / quam promeruisse.

Comodus Syn Marka Antonina iękeż z mlodych
lat swodich był żadny y zty / okrutnik y wszetecznik wielki / tylko
ścinać a na palce wśiacz ludzi dawal / agdy potym starszym był / wsittkie lo-
trostwa / y okrutności pełnił. Senat sobie lekce poważal / tak iż wsittkie dostoi-
enstwa wrzedy i inże przelożeństwa przez Żwodniki przedawal / niedzy Trze-
maśy

niasty Concubin/ które sobie na wybor napiętnie i Be
z Miasta y zinnad wybrat/ tak z meżatę iako zinych
w Patacu siedział y zbytow używat.

I Dotego tak był niewstydlivy/ że wubierze bia-
tostowskim chadzał iawnie. Bet serca wielkiego/
chociaż był staby/ zwierż srogi reka swa zabijał/ był
chypki sermierz/ y rad między niemi bywał/ z wiel-
kiej złości miasto Rzym zapalić kazał/ a ludzic na
placu sermierskim mordować/ tamże mu truciż-
ne żadać kazano.

I A gdy odtey niewmiał gwałtem sie nani rzuci-
li a wdawili/ tak cji on niepożitekny Pan okrutny żywota dokonał/ maie-
naten czas wieku lat 32. panował lat 13. dobrze Senata napisał. *Violen-
ta nemo imperia continuit diu. moderata durant: Traged: 6. gwoli con-
cubinie iedney zachował chrześcijański Kościół.*

Aelius Pertynax który na ten czas
miał wiecey niżeli Szesczdziesiąt lat wieku
swego/ gdy na miejsce Commodulsove był obran/
szęgo sie wymawiał pilny starością nawiencę/
ani chciał sobie Intraty Cesarzkiej przywłaszczać
mowiac/ że tho nienależy nikomu inemu tylko R. P.
samey/ nashedł sie iednak nieprzyjaciel który mu re-
żacności żarzał. Letus Hetman nawiyszy albo
po Cesarzu przedniały Pan / który go był na te
zwierżchność promowował / iednak maie-
nawn dla tego że go często karał a napominał o niektore nieprzystoine spra-
wy podwyodł nani żołnierze przy dobrej myśli/ wktoli go w Patacu Szostego
Miejsca panowania iego / y tak on Staruszek cnotliwy żywot miernie
koncz. I ni. w. nni. / bet Twarzy piękney/ wymowy osobney/ a sprzyrodzenia
wielkiej takawości. Dobrze Boetius napisał. *Nulla pestis efficacior ad
nocendum, quam familiaris inimicus.*

Julianus rodem z Wediolanu/ w-
stysawszy o śmierci Pertinarowy tak okru-
tny/ wspoiowszy ono zamieszanie które sie było w mie-
ście zaczęło dla zabitego Cesarza / w ciśnień sie mied-
zy żołnierze którzy sie s nim opowiadali / że Cesarz
stwo przedać chcieli/ on zniemi nalożywszy targ w-
czynił / a zatym go wielka mocą na Patac zapro-
wadzieli: tham na ten czas nawiiecey sie poprowa-
dzałi obyczaje żołnierskie/ starada y nienasycona chci-
wość między niemi sie wszęta pieniedzy. Wzgar-
da Maiestatu Cesarzkiego/ gdy widzieli że sie żaden śmierci niemścił/ tak
że ani przedania Cesarstwa / wielka rozpusta a swa wolja stad rosła.

Julian skoro dostał Cesarstwa rozkošanui marnemi a pyanstwymi sie ba-
wiał

wi. o sprawy Rzęcy pospolitey niedowi. a. p. r. m. o. r. e. n. a. n. i. /
 laborozumiał / bo był obiethnice żołnierjom nie zyszczał / w tym Starb po-
 spolity począł niżejycz / yako by na złość Senatowi y żołnierjom / które
 sobie znat niechcnie. Oni takowa zła sprawę w nim facząc / odiełi mu
 Imperium / a Sewerusa na iego miejsce na znaczeli / postawşy the kreży
 Juliana zabieli. Wszak sie tym Senatowi opowiedzieli. Ci wshedşy
 na Patac okrutnie go ośięli tylko dwa Miesiaca panował / miał wiek u
 6. pyśnicatostera pyşu a zły to Starzec był.

Sewerus wleotcie Dzieć w Afry-
 ce narodzony / który dla nauki do Rzymu
 był przyiechął / był Quaestorem y Praetorem. /
 Naślad na Cesarstwo obran / tegoż też czasu /
 is Niger od żołnierjom Syryjskich na Cesarstwo
 był mianowan / atak sie ześli Apud linum Micon
 tedy był przedtym porażon Darius od Alexandr
 wielkiego / a bytwe krwawo zwiedli. Tam Ti-
 ger zabít y wysyret naród iego Sewerus wytracił
 kazał. Wiecy znużeni byli z dobrej woleg przy-
 iat był Sewerus then wrzód / a Tytuł Cesarstwy / a przysław był prawym.
 Cesarzem / a podle nazwiska był wszytkiem Sewerus. Umart potym w
 Miescie Eboraku w Brytanii / panował lat 8. m. a. c. w. i. e. s. o. był wa-
 lecznym wojennym y wojennym / był Matematykiem /
 thowadzielo / że był barzo śrugi / tyż thowadzielo a rozumeli żeby the
 one o sobie rozumiał / że sie nigdy mierodził / a nigdy też umrzeć mieniał.
 Wszak był pożyteczny Rzęcy pospolitey.

Marcus Aurelius Antoninus Ba-
 rianus / Syn Sewerusow / iestce w dzie-
 zinstwie był pokorny a skromny / dewciwpy / a
 ozumny / ale gdy do lat przychodził / odnniemiel
 tak obyciaie. Stal sie Tyrannem / tak że ci co
 go w młodości znali / nierozumyeli aby thowadzieli
 niat. Brath zaś iego Giettha był meżem do-
 rem mniernym y łaskawym / mnielował nauki / był
 barzo łucki a chetny ku każdemu / wszakoż oni bracia
 w wielkiej niezgodzie między sobą byli / starala sie
 Marka otho aby ie bęła mogła porównać / ale themu zdotacz niemogła /
 gdyż co dalei to wieśa nieprzyzai między niemi sie mnożeta / tak że sie zaw-
 sze ieden drugiego strzeżt wiedzemu y w picu truciżny Clakonic Antonius
 gwałtem sie na pokoi bratha swego dobywşy nad nadzieie iego / napier-
 siach prawie Marki swey i iego która go bronie przybiegła okrutnie za-
 mordował. Potym żołnierjom rozdał wszytkie skarby y pieniądze iego / lte-
 re gdy iuz sobie pbtagał / a iuz wiedzieli / że tylko sam był żywy / samego te-
 Cesarzem obwołali / a on potym do Rzymu przyiechawşy okrucienstwo
 przewodził nad them / co iego brathu służeli / y na wszytkie Ludzie bogatye

aby tylko maitności a starby ich pobrat.

I Zabiet też y Papińiana iednego Kadnego Pana/dla tego/ że go nieoma wiat siego żeby on był mezoboca Brata swego/ a rozumiejąc sye być w nies tasce v wszytkich / wyiechat z Rzymu/ iechat nad Dunay Rzeke/ a z niemcy sie pobrathat/w Niemiedkich Szatach chodzet. A potym gdy do Macedo nicy zaiechat / po Macedonisku sie nosiet/ czynąc sie rownem Alexandrowi wielkiemu Krolowi.

I Ale gdy sie srozet nad Alexandrycyki y na ludzic Partskie v Mezopo tanigi od Martialisza przebodzioń/ naten czas gdy sie gotował na przyrod zona potrzece / a z siebye hathy zdymował. Martialis gdy to sprawiet a vciekac chciat od tych co Cesarza strzegty Kamieniami wkolaton/ mial wieku 43. Lata/panował lat šest/stato mu sie iako mowi Cicero Quem discordia quem caedes civium, quem bellum civile delectat eum ex numero homi num eximendum, &c. Philip: 13.

Glipius Macrinus ktory byl z ro du podtego/a we ztech sprawach wycho wany/s ktoremi iednak dostat het Praefecturam w Rzymie/ a potym y za Cesarza obran. Ze Senat maitac w nienawisci Baziana racey ie go przyieli / thego sie spodziejaisc/ że mial być skromniejszym na Państwo wshedzy.

I Then widząc że miedzy Zolnierzmi bylo wielkie imie Antoninowo y wielkiei miłości/ kazat dac imie Synowi swemu Antoninus.

Podbił potym Zolnierze na party/ chcąc one zla stare swoje Woins znaczna zetrzeć/ y bytoby to perunie/ ale zabít w potrzebie/ gdy sie wietka częśc woiska obrocieta ad Marium Heliogabalum/ ktorego rozumieli być Synem Antonina Baziana / zabít też y Syn iego tamże then co go był mianować kazat Antoninem. Owa niedarmo mo wiet Cicero. Miserima est omnino ambitio, honorumque contentio. Off.

Antoninus Varius Helioga balus/ nieodwstasney Zony spłodzony An toninow Syn. Gdy Antoninus od Macrina był zabít/vcielt do Kosciota Jowisowego/ a po tym za przemysem dzwonem Matki iego był obwołan Cesarzem. Co ona drogo Zolnie rzom zapłacieta/ starby wielkie miedzy sie roz dawszy. A gdy dostat Imperium postat po sty do Rzymu y Pieniadze przes nie/ tabule na ktorey osoba iego wymaliowiana była y woi

na Zydowska/ skąd on był mianowan Heliogabalus/a opowiedaic sie że był że krwie Antonina Baziana/zrozumiawszy godność w niem wielka od Se natu zarazem obwołan Cesarzem. Then Matka swa miewat w Senacie na mieiscu swem / ktora o ženskiej ozdobie y wolności wielie miedzy Sena

tem Rzymykiem mowieta.

I Ale gdy sie Syn iei wewsztych zlo-
ściach okazał/nierządniem sprosznem iako iaka Bestia w stoicie vmazana/
poczęli Żołnierze żatować/iż sie na Matrynusa kiedy rzucili/a iego zmor-
dowali. A tak niechcąc onego niżejmiłką cierpieć/brat iego ciotecz-
nego / Alexandra na iego miejsce obrali / bacząc że on nierządnik Helio-
gabulus przyeudy/przetożeństwa przez swoje zwodniki sprawował/ktemu
miejsca Sakrata kandy oni Bogi swe chwalieli/ miał w niewetliwości.

I Panny oddane Bogini Westie/gwałtem tu sobie bracz kazat/ owa Ka-
ligule y Nerona w zlych sprawach przewyższat. A gdy Miasło Greste zbu-
dował/tam ludzie na Ofiary paliet/a przetoż dla nierządu/a dla okrutno-
ści iego / wsztykiem był nienawisany/a naprzód od Żołnierzów wielko nie-
chęć poznat.

I A gdy Alexander na Cesarstwo obwołan był/on sie oto spłnościca sta-
rat/iakoby go o zdrowie był mogł przyprowadzić/ na żadną zgodę z nim zez-
wolić niechciał/a w tym sam pierwey od Żołnierzów zabity na potrzebney Sto-
licy/gdzie sie był przedniem skret / gdy go szukali/ a gdy go zabieli tamże go
niedrzywiami/ale on dziura wyrzucić chcieli/a gdy sie niemogł wpechnąć/
oni iz wyrebać kazali / a tam gdzie umyślieli wtekali/ a potym sprosznie v-
mazanego do Tybru zawlec kazali/ aby nigdzieś do Ziemię zakopan nie-
był/Matke iego zniem Syniamire zaraz zabieli/a utrupieli. A to opatrze-
li dostateczny / aby nigdy potym żadna biatagowa do Senatu nyechodzie-
ła. Cztery lata panował w takowey złości / ktora mu tak niepotciw-
żmierć iednata/ niepamiętat tych słow ktore napisat ieden zacny Mąż mo-
wiąc: *Malicia ipsa maximam partem veneni sui bibit.*

Alexander brat Helio gabalow
od Matki Julej Mameisy / w naukach
wyzwolionych y w sprawach Rycerskich dobrze
wyćwiczony. Dostawszy tej Stolicy sprawował
sie tak iako nalezalo/ a tak dla iego wteziwych
postępkow dano mu imię Antonius magnus.
Ten zbytnei wolności Żołnierzom dał. A gdy
wziat imię od Senatu Augustus/on też przeczy-
ścił tak Senat iako y Rycerze/ podeyrżane
wsztykie z Dworu swego odegnat/przetoż ani

przetożeństwa niedopuszczat kupować ani przedawać/Miasła poproszane
od trzeżenia Ziemię ponaprawiać dat / a Contribucy ubogich ludzi dżiatki
publice w naukach rozlicznych wyuczać kazat / krzywdy nikomu czynić nie-
dopuszcziet pod srogimi winami mowiac: Czego sami nierad widziś/the-
go drugie mu nieczin/ był Pan srogim Żołnierze/ a nawiecey o tupieństwie.
A gdy był tak sprawedliwym/ wszyscy go miłowali/wszak os potym gdy z
Niemcy boiował / wspomnieli mu one srogość Żołnierze/ zabieli go za
powodem Maximusa Hermana/ niemiat wieku tylko 29. lat/ panował
trzynaćcie. Owa takowych nawiecei sie strzeż potrzebą/ktorym nawie-
ceico dobrego Panowie czynią. Jako Seneka mowi/ *Quidam quo plus
debent magis oderunt.*

Maximus Crax z młodych lat coby
to bydto passat/potym dla rrody y wiel
kiej siety iego między Jurgelniki od Severus
ssa był przyieth/rozumiejąc że ku onym Darom
od natury danym/miała też być y godność iaka/
zostawszy Panem/ był srogim/ pyśnym/ obyczajow
szpetnych/ obżercą/ zurody a ziego siety niektórzy
Herkulessem a niektórzy Achylesem go mianowa
li. Mianowan potym od Żołnierzow Augustus
nadwolił Senatu Rzymskiego. Lud Rycerski
nie swem rozumem / ale přes swoje Saktory
sprawował. A gdy na wszystkie pociął sie srozyez/zwłascz na Stan słachecki/
zaras ~~sw~~ nieczemność okazał/ że nie między Bestyami sprośniejszego nieby
to / nad onego obrzymia/ bo ludzie dobre niektóre kazał wieść niektóre Żwi
rzenthom miotać drugie też kymy być / na żaden Stan ani zacność baczenia
nienależąc. Ato w ten sposób czynił/ aby one nieczemność swą okrucnością o
dobiet/ a tym sie na Państwie zatrzymał / one wszystkie co beli świadomi iego
grubego prożenia wygubić chciał/ a tak dla tej srogosci a nieczemności ie
go wielie sie ich nań przysięgło. A gdy Aquileis obliegił z Wojskiem/ a niekto
reżymany potracić dał. Żołnierze prze ciwko sobie poruszył/ y także od
nich wobożie zaras y Synem rozsiłkan/ miał wiecy wieku a niżli 30. lat/
a Syn iego 20. A zatym obwoławszy Maximum Balbinum et Gordianum
posłuszeństwo przysięgły. Ostrzegając sie potrzeba Krolom zbytnei srogosci/
domowi Seneka. Necesse est ut multos timeat, quem multi timent.

Maximus Pupienus et Decius
Helius Balbinus/ iesze za żywota Ma
riminowego beli mianowani Augusti. Then
Maximus kiedy przyszedł z Wojskiem do Rzy
mu/ wczyniono mu wielką wciwosc. Co kiedy
Balbin obaczył leższe cho sobie poważował/
wszeli sie zatym między ludźmi tajemne
hemrania / a Maximinowi Rycerze mieli
obu onych elektow w nienawiści/ dla tego/ że
ten ktorego oni beli obrali za Cesarza marnie
zginał/ a na iego Miejsce ci beli obrani/ ktorzy
Miassem y Ludźmi mądrze rządzieli/ prawą dobre stanowili/ y Sprawy
Woienne przysłoinie rozrządzali.

I Żalując Żołnierze y żairząc Senatowi they możliwości / szukali they
przyczyny/ aby iednego albo obu zabieli. A tak im stał przystanaiwiet
sza przyczyna gdy wiezgodę między nimi obaczeli. Przeto gdy Maximus
iechał przeciwko Parthom/ a Balbinus przeciwko Niemcom/ wczyniwszy so
bye z żartow rozruch / w Patacu przeciwko Maximusowi / a co dalei to
wietrzy/ obu a Patacu wygnali / a pogimawszy přes pośredek Miasła wie
dli do Obozu/ y tam ich pobili/ Rok tylko panowali Regna fraude & dolo
Parca non diudurante.

Gordianus ten bel w miłości w
wielu / dla dobrych spraw dziada y o-
ca iego / a to iże beli pomarli Rycerskie na wojs-
nach służyć R. P. Thengdy iuz sam
spokojnie jet / między wszytkiemi tak że Sta-
ny pokoy Miec chciał / a tak w netrznem niez-
godom koniec uczyniwszy / zarazem sie na woje-
ne z Partami gothował / a w tym sie ożeniet /
aby niebyło Suspectum Imperium iego.

Jadąc przez Mesia na one Woine to co-
kolwiek ludzi nadrodze potkat / traćć a mordow-
wać kazał iako nieprzyjacioty / przyšedł przez Syrię do Antiochii / ktora
Persowie trzymali / y s tey Woiny tryumffował.

J Był na then czas w Woisce nieiały Philip ktory Gordiana przed Żo-
łnierzmi barzo oskarżał / a tak wielką swoia chytróścią wszytkie wtagodził /
że go za Cesarza przyjęli / Bo im pokazywał ślad niepożytki po Gordyanie że
był Pan młody / żeby takowego Woiska niemogł przystoime rzedzić / oni ie-
mu zwierchność ztecieli / wsakże takowem sposobem aby spotecznie z Gor-
dianem panował. Ale on zostawşy Panem Imperium maieć zarazem
hardział. Gordiana ani Collega ani żadnem Sprawcą mieć chciał / owşe
ti że to baczył / iże Senat y Żołnierze checz kñiemu mieli / barzo go tho nier-
żiatio / śarat sie oto iakoby go był mogł zgładzić / czego y dokazał / niepano-
wał Gordianus tylko sześć lat / amiat wieku swego gdy zamordowan / lat
20. nigdy regnum non capit duos, iako Seneka powiedział.

Marcus Julius Philippus Al-
rabs był rodu podtego / tylko dla spraw
Rycerskich był Stawny / gdy przyšedł do Rzy-
mu / a Żołnierzka służył z Gordyanem przeciw-
ko Persom / naprzód był Hetmanem / a potym o
Cesarstwie myśleł / y thego dokazał. Gordia-
na podszedł y s Państwem zruczył / a zabić pota-
ienmie kazał / a zatym List do Senatu postat /
oznaimując iże umart Gordianus / a miuie na
iego miejsce Żołnierze obrali. Senat osuła-
ny wwierzył / postali mu Tytuł Augustus.

J Then wszytkie gry Rycerskie albo gonitwy wznowiel / Bo na then czas
Thysiąc lat wychodziło po zbudowaniu Rzymu. Zwierzetha wszytkie
ktore Gordianus był zapowiedział / dla Triumffu Partskiego / towić kazał /
iako Stonie / Tygry / Lwy / Leopardy / Kamalopardy / dzikie Osły y Konie /
i iny Zwierz rozliczny.

Nadto z Mieczni Thysiąc Szermierzow miał / ktorzy osobliwe kun-
sty pokazowali / a Ludziom kratochwilie czynieli.

J A tak dnia iednego gdy takowe Kunsty okazowali / a Ludzi wielkość
sie themu przypatrowato. Zagorzał sie Patac Pompeiusow y Theatrum
o Stu Stupach / ktore niedalego thego Patacu beto / wiele cudow rozmaiz-
tych

tych na ie go poruczenye okazowano.

I Był to iuz Pan Chrześcijański/ ten naipierwiey wyznat imie Pana Jezusa Chrystusa. Wszak potym Był Barzo złym/ ale złośc pod osoba Chrześcijańska okrywał/ iednak iego złośc na dobre mu niewysta/ zabito w Mesronie piątego roku panowania swego/ tak to bywa. Qui sceleratis operibus dediti sunt, manibus & subdolis machi nacionibus occupantur.

Decius Clarissimis in Panonia inferiori parentibus natus. Ktory ieśce tho w pieluchach prawie wshytkiem okazował / że z niego miał być wielki / a zacny Czołowiek / a gdy podraśtał / wshytkie cnoty zarasie nim mnożety / za ktoremi też wielkiej zacności dostąpiet. Potym nie pycha żadną ani handliem iakiem / naprzód od Żołnierzy Illyryjskich obwołan Cesarzem / a potym od Senatu y tho imie otrzymał Augustus.

I Od Senatu prawie nato był przymuszon / iże Syna swego Deciusa wezy niet sobie Collegę na Cesarstwo / miał wieku 50. lat. Panował z Synem dwielecie niespetna / wielce go Senat zdołił y iego imieniem zbudowali Termas / był to Pan ze wshytkich spraw pochwalenia godny / Był od prześladowania Chrześcijanow wstrzymat / przezoż mu škoda Tytulu thakowego dawać aby był dobry / bo to napisat dobrze ieden Mąż Stawny. Non est amicus recti, quando si fieri posset, malerit quod rectum non est.

Gallus Hostilius Cesarzem obwołan od Poselsstwa / na ktorem mieśkat na Woinie s Tatarzy / tedy było wielie Żołnierzy zbito / a tak ci ktorzy ieśce żywi zostali wciekali sie do niego. Tanquam ad Senatorem reliquiarum Romani Exercitus. Zostawszy Cesarzem przinuerze z Pogany wzruszet / y za niego ie Rzymianie hotdowali. Ale gdy Emilius był od Rycerstwa Cesarzem obwołan / a on chciat one niestatość y zamieszanie uspokoić / zabito zaras y s Synem. Miałe wieku 37. lat

tylko dwie lecie panował. Emilius potym wetrzy Mieśkace / yako dostat Tytulu Cesarzkiego zabito. Luxuries & avaritia omnes homines ad maleficium impellunt.

Valerianus i Galenus Syn iego Cesarzmi w Wojsce od Rycerstwa obwołani od tego ktore beto w Grecy y w Nooryku. Valerius do starości panował / potym z wyciezony od Persow pogiman / a w niewoley żywot skończet / a po ki żył był Sapor Krot Perski zaw

C iij

se po nim

ſe poſtawi na Koń wſiadat / Kazałſzy mu ſie
ſchylć / na griber iego wſtempował.
I Galenus wſtyſawſzy o pogimaniu Dica
ſwego / ſtego ſie radował / a zaſtawſzy ſie w
roſkoſzach a w marnych zbytkach ſprawy R. P.
niedbale ſprawował: To poznawſzy Ryce-
ſtwo zyechali ſie do gromady / Matrına ſobie
Cesarzem obrali ſiego Syny ktore Walens po-
bywſzy iachat na wſchod Stonca / a ſami Ceſa-
rzem zoſtat / ktory byt Panem przednieiſzem w
Achiei: Galenus iednak piianſtweſtem a niierz-
dem ſie bawił. Owa dlużej niſz thego byta
potrzeba / ſzczęſcie go we zdrowiu trzymało. Piethnaſcie lat panował /
s Diczem ſiedm / a ſam oſzm / za iego żywota byto 30. Cesarow / noſznych
mieſcach od ſolnierſzow obranych / wſzyscy pobici od ſwex zaufſzſzſkow.

Klaudius Flawinus Rodem z
Dalmacy / Pan zacny y roſtropny dobre
go żywota / wyſokiego wyroſtu / y wielkiego te-
mu zacnego Rodu / that barzo byt mierny
wiedzeniū a wpićiu / ſe mu ſie wſzyscy dziwo-
wali / wiec ſie tak dobrze ſprawował na that
wielkiem Mieſcu y ſprawach R. P. ſi iego po-
rym plemie zawſzdy Rzymianie obierali na Ce-
ſarſtwo. Ten Dacza odiał / Pogany grubie
zwycięzet y zagnat / to ieſt ſcyty / y Gothy k-
rzy Rymſkie Pańſtwa naiedzali / wpadł po-
rym w niemoc a umart / thylko dwye lecie panował.

Aurelianus rodem z Panony:
był rodu podiego / z młodoſczi niſczem-
nie wychowany / tylko co do Piety byt barzo
chciwy y nieleniwy / z Łuku rad ſtrzelał / byt
wzroſtu wyſokiego / nierad wielie iadt ani piel /
nyebyt teſ wſzeteczniſkiem / z Mieczem bet ſzer-
mirz dobry / k temu byt w piannie nauczony.
Sarmaty ktory ſie wyſtawowali ſpoſtuſze-
ſtwa Rymſkiego okraczat / y Gothy gromiet /
I Agdy Markomani uczynieli ſtrach Pań-
ſtwa Rymſkiemu tak iſe beli Rzymianie ſwoat
pieli o obromie / rozruchy wielkie wſzczety ſie w Mieſcie. Przyszedeł Ce-
ſarz Aurelianus aby ich wſpoſoit / tam ſie ſrozet nad ludzmi / a zatym nietaſka-
wie panować poeiat / oni tho w niem obaczywſzy mieloſci iako prerwey
przećiwko niemu niemieli / tylko co ſie go bali / a on w Rzymie opatrzywſzy
ſprawy R. P. na wſchod Stonca iechat / a gdy mu tham ſzczęſcie poſtuzeto /
poraziet nieprzacioto ſwe. Do Europy zatym iechat ſtamtdo do Rzymu

atrium: powat / p triumffie z nowu na wschod Stenca iechat / tam między
Herakles a Constantinopoliem od Pisarza swego zabít dla wielkiego Tyr-
ranstwa iego : Byt tho Cesarz wone czasy wiency potrzebny a niżeli de-
bry. Panował lat Szesc / dat Seneka thakowa zto rada nazte Pany Trag:
1. Victimā haud ulla amplior potest magisq; optima Mactari Iovi, quam
REX iniquus.

Annius Tacitus po zabiciu Au-
relianowem na iego miejsce obran / Byt
to Mąż stawny y pożyteczny R. P. od Senatu
był mianowan / byto w Rzymie bez Cesarza cate
sześć miesięcy / bo gdy woisko niemato Hermana
ktory by być mógł być przyrownan Aureliano-
wi / odesłali to na Senat. Senat do woiska mied-
zy rycerstwo / a to dla tego / iż żołnierze nieradzi
widzieli tych Panow / ktore Senat obierał / dłu-
go Tacitem gardzeli dla tego że już był sta-
ry y chory: Ale gdy został Panem był barzo stro-

unego żywota / y śnadź mocniejsz y trwałszy był / chocia w starości / bar-
zo wielie rad czytał / tak że zadnego dnia ani noc y nie opuścił / żeby się był kie-
dy czego nauczyć niemiał / albo widy czego nienapisał. Wszakże dla krótko-
ści żywota nie thakowego niesprawiał / coby godno pamięci było / bo hoście-
go miesiącca umiał. A zatym brat iego Annius Florianus / chciwy bendze-
panowania kromi wolei Senatorskiej włafnie iako dziedziczne państwo
opanował / wszakże na tej Stolicy ledwie dwa miesiącca siedział / w Tar-
is od Rycerstwa zabít.

Probus z Panony rodem / ben-
dąc Młodzieńcem / acz z matcy oiczynny ale w
cnotach wielkich się wychował / wielie z nieprzy-
iacioty nad Dunaiem amężnie czynił w Affryce
także przeciwko Marmarydom meżnie boio-
wał. Carthago od rebeligi odwedł inych spraw
wielie zacnych historye wspominais / od rycer-
zow był Cesarzem obran / dla tego / że iego spra-
wy y mestwo iego wielkie w potrzebach widali.
A wszakoz porym szczęściu od żołnierzow także
zabít / gdy się do Persy gotował / a to przeto że się

gniewał na żołnierze the ktorzy proznawali / mówiac to / że żaden niema ięści
chleba daremnie / y k temu tho mawiał / że mu w krótkiem czasie niemiato
być porzeba żołnierzow / a to dla tego że już był mato ni. wshytet Swiat
podniemiał państwo Rzymskiemu / tylko sześć lat panował.

Carus z Narboniği był rodem / w Rzymie na naukach wyzwo-
lonych młodość strawiał / & per gradus militares crevit usq; ad imperia-
toriam dignitatem. Woine Perske ktora był Probus umysłiet a na niego się na-
nagothował Carus odprawiał / y by go był grom niezabít.

Tużby

inżby Bēt Perskie Krolestwo zniſzczat.

I Syn potym iego Numerian poſim pando-
wat. Ale Aperiſwiktier iego chciwy Bendac
mieiſca thego Numeriana w Poſuin zabiet.
Diolecian potym obran od Żołnierzow/ który
o thakowy wczynek Apra zabiet. Karinus
brat Numeryanow/ thego ſzczeſcia zayzrac
Diolecyanowi/ drym myſliet iakoby go takż
o gardo przyprawiet. Wſakoſ go Dyotles-
cian wprzędſiet / a zabiet w Dalmatiei/ Byt tho
Cztowiek niewſtydliwy wſelkimi ſkaredemi
ſprawami pomazany/ ktorego ieſce ſam ociec

Diolecian z Dalmatnei rodem

acz z rodu podiego wyſzedt/ ale ieſzcze za
żywota Karynowego mianowan Auguſtus/ a
potym od Senathu mianowan y przyiet.

I Agdy na rożnych mieiſcach/ wielkie ſie roz-
ruchy w Pañſtwach Rzymſkich wſzczynaty / y
wielie Tyrzanow na wſitkie ſtrony powſtawo-
to/ iako we Franciei/ w Brytaniei w Eypcie y
tam we Wtoſkiey Ziemi / obaczyt tho Diocle-
cyan że mu ſeto potrzeba thowarżyſa do tāt
wielkei ſprawy / pragnacz one rozruchy wſpo-

toić Marimiana Herkuleſa obrat/ s ktorem wzgodzie ſprawy R. P. odpra-
wowat. Wſtugowat Marimian Diolecianowi iako Syn Cicu/ y nigdy
ſie woley iego nieprzećwiet. Agdy wielie nieprzyiaciot na wſchod Stoñ-
ca Dyolecyan porażiet/ wielkimu Triumff Senat ſprawiet/ zrozmaitemi
a znamienitemi nazwiſki narodow tych ktore porażet. Wżniot ſie w py-
che ſtego / Content niebendac/ Boſka częſc ſobie przywtaſzczat/ y chciat być
za Boga chwalion / nogi ſobie calowac kazał/ na ſtorem wożie z drogięgo
Kamienia triumffowat/ zaden tak Ceſarz nigdy przednym. Agdy ſie ſta-
zat wmyſliet Ceſarſtwo opuſcić / a thak ſobie wolnieżyć w Tycomedzie/ y
tak wczyniet.

I Thegoz też dñia Marimian w Mediolanie opuſzcziet Ceſarſko Zwięz-
chnoſc/ Dwadzieſcia lat panowali. Byt Diolecyan rozumu wiekiego/ tyl-
ko na Chreſzczany byt Thyrranem y wielie ich dat pomordowacz/ puſzczir-
by Ceſarſtwo/ mieſtkat w Satonie dzieſieć lat.

I Marimian byt także ſrogi/ ſpraw R. P. dobrze ſwiadomy acz byt pro-
ſtego rozumu/ y ktemu nięzadnik wielki. Miał Syna Marenciuſa/ ktore-
go potem Żołnierze Pretoriiańſcy obrali Ceſarzem/ do ktorego ſie ociec ſto-
żywoſy / ſpodzięwat ſie z nowu they zacznofci / ale gdy mu ſie nepowiodto/
obroćiet ſie do żyecia Conſtantheo który iego Córke miał za ſoba imieniem
Fauſthe / thego gdy chciat s Pañſtwazdraźnie ſegnać. Fauſta cora iego
otym ſprawę maiſc Meja oſtrzegła / ktorego nad oica wiencyę mietowała
Then potem w Maſylium oſtoczywoſy Marenciuſa żywego doſtat / a

kazat

razai mu ze dwieiga sobie iedno obrac/iakoby śmierci chciat vmrzec/onba-
zacie inaczey byc niemogto/zrospacy sie obiekit. Wielki okrutnik a mor-
derz srogi Chrzesciansky/ tak od Pana Boga potaron. Znacznie Pan oka-
zac raczyt stowa swoie o kterych czytamy. Heb. 10. Cap. Mihi vindicta:
X ego retribuam.

Konstantinus iako skoro sie wy-
rzekł Dyoklecyan Cesarstwa/ na miejsce
iego obran we Franciey, Hispany, we Włoszech, y
w Affryce. A Galerius w Illiry/ w Grecy/
w Azyi y na wschod Stoinca. Miał Constan-
tynus żonę Helene rodu prostego/ wśakoż byta
dobrych spraw y obyczajow / ta mu vrodziła
Syna Constantyna/ który po śmierci oicowey
był Cesarzem. Potym miał drugę Theodora
pafierbice Maximianowe / od ktorey był Syn
Constantius/ oćiec Juliana Cesarza/ y Constan-
tia core ktora potym byta matzonką Licyniusa Cesarza: Vmarł potym
we thrzynasćcie lat / iako na Cesarstwo obran.

J Był barzo łaskaw na Chrzescyanę. Ale Galerius ktorego Dioklecyan
był vćinit Cesarzem/ dawszy mu za żonę core Waleria że był dobry Kycerz
czestliwy / wśakże na chrzesciany barzo niełaskawy/ vczymiet bet sobie tho-
waryszem Licyniusa / a sam Tyrran wpadł w niemoc skarada/ zwródu-
ciśkeiego wśakto mu było Lono wypadło / y ciato wśakto robacy od onych
ran gryzły / żadnem go lekarstwem vlieczic niemożono / był wielki smro-
dniego / iże żaden cztowiek doniego przystepic niemoż / takśc słusna
śmierci on wśeteczny starzec y prześladownik Chrzescyaniski zginął/ pano-
wał lat 18.

**Konstantinus Syn Konstanty-
nussow** ktorego vrodziła Theodora
then od oica w Brytaniei na Cesarstwo nazna-
czon był / ale w Rzymie Pretoryanscy/Kycerze
Maxentiusa obrali/ktory zarazem okrutnie pa-
nować poczał / wielie zacnych meżow potracic
dał/a ich statki pobrat / nowe pobory wymyslił/
gwałthy wielkie ludźom czynił / Panienki y
meżatki gwałtownie sobie brać kazał. Łako-
mie pieniedzy dostawał / z wielkiem vćiskiem
ludźem/ a w tym Constantyn od Senatu Rzym-
skiego pozadany przyiechał: Maxentiusa wygnat.

J Then Constantinus od Marki był wiary nauczon/ y ku niej namowion gdy
przyšedł z Woiskiem wielkiem do Włoch / chciat chetnie bytwe dać onemu
Tyrranowi. Ale gdy mu vćiekt do miasta iednego v Rzeki Mitywy/a ro-
kazał Most na Łodziach postawic/ chce Constantyna osukać/ spodziawa-
iac sie że zanim bieżąc spretkzonego mostu w Rzekę w padać a potopic sie
mieli/

mieli/bo był chytrą Samotowkę uczynił/ a w tym ſam zapomniawſzy Cyr-
ran zaſniewany/ co na Conſtantyna ſprawiał/ wyſkoczył przed woſkiem na
Koſciu/na on Moſt z Miasta/na kłoty w bieſzawſzy wpadł wone bżure ktora
był chytrze uczynić kazał/tamże s Koniem wthoſat, Ciała iego naleſć nie-
możono/tak zginął/ſoſtego Roku panowania ſwego.

J Conſtantyn potym Liciniuſa Greckiego Ceſarza woſną/przeſłiadując
poymat y zabieł, Ktory iuż miał wieku 70. lat. Panował lat 16. na Ce-
ſarſtwie przeſłiadując Chryeſćyany a wytracić ie myſlił/a w tym ſam pier-
wey marnie ſtarzec zginął. Jachawſzy potym Conſtantine na wſchod
Stonca/pomyſlił Miasto od imienia ſwego zbudować / a zepſzowawſi Bi-
zancium/ Waty iego wniwec obrocziwſzy/ Miasto wielkie załoſet y naz-
wał Conſtantinepoliem/ tam Stolicę Ceſarzom naznaſet/ a dla czego tho
albo w ktory ſpoſób uczynił/niſzey o tym bendzie. Tho Miasto Bizantium
Pertinax i Galenus naprzód beli prawie wniwec obrocili ktore Konſtantine
z nowu zbudowawſzy ozdobił / a niemał ze wſzytkiego Świata domie-
go wſzittkie napiętnieſſze a naſtarożytnieſſze ozdoby zwięſć kazał / iako
Święty Hieronim o tym piſze w te ſłowa, Konſtantine prawie wſzi-
tkie Miasta obnaſet/aby nowy Rzym ozdobił / nam ex arce quæ fuerat
Illy tranſtulit Paladium, Ex Troade Eneam ſtatuum Appolinis miranda
magnitudinis, z Rzymu Stup treconeſy barwy / na ktorem rozmaite znaki
ku ozdobie czynić kazał/ a poſrod rynku poſtawić go dał. Wſak oż tam nie-
dlugo the ozdoby trwały/a to dla zbytniego a częſtego treſienia ziemi y te
mu dla częſtego najeżdżania pogańſkiego.

J Starat ſie też o to aby tam był mogł wyzwołone nauki znacznie wſta-
nowić/y żeby też tam poſełſtwa y ſtargy zynnych krajn przeſtuchywane bely.
A gdy był ſarzo ſtary iechał do Sotyropolya do cieplic/apierwey niſty wſe-
di do Łaznię Doktorowie mu lekarſtwa dali/ w tym przeſnaieci ſludzy/
wnieſkali truciżnę ktora on wypieł w Seropie/po ktorem cieſko zaſniewał
a pretko umarł.

J Panował Conſtantine za Biſtupa piwſzego thego imienia Syłwe-
ſtra/ktory iuż był po Pietrze Świętem 34. w Rzymie na they ſtolicy/ na kto-
rą był wzięth po Narodzeniu Pana Chryſtha 315. żyw był lat 23. niſſiecy
dzieſienć dni 11. Themu Biſkupowi Rzymſkiemu y namiastnikom iego/ dał
Ceſarz Conſtantine Rzym/y wſzytkie Ceſarſkie przyprawy y ozdoby/iako o tym
piſze Eugubinus, a ſam ſie przenioſt do Conſtantinepolia. A tu ſie
poczeło Proroctwo Daniela Proroka ktory powiedział Cap. 2. Nabuchodo-
nozorowi że ſie Koſztot Boży y Krolieſtwa zaczoć miałow Rzymie/oczyni tak
zacyna rzecz In diebus autem regnorum illorum ſuſcitabit Deus cœli reg-
num, quod in æternum non diſſipabitur, & regnum eius alteri populo
non tradetur, Cominet autem & conſumet, uni verſa regna hæc. & ip-
ſum ſtabit in æternum, Potwierdzieli potym thatowey daniny y drudzi
Ceſarzowie poſmierci Conſtanrego iako Conſtana y ponien ini/a Ceſarſko
Stolicę na Zachod albo w Medioliannie albo w Rawennie naznaſeli.

Chcieli iednak potym Conſtantine wnuć Heraklyow Michał y kilka inych
z nowu do Rzymu/ ale iuż niemogli/ bronie thego raczeł każdemu z nich
pan Bog. Juſtinianus potym po Stu lat tey darowizny potwierdził moe-
nie/ponim Aribertus Longobardſky Krot Pipinus. Carolus magnus in
publico Rawenatenſi concilio / czego ſo pewne ſwiadeſtwa in archiwio
Romano.

Constantius Constans et Constantinus Synowie Constanthego Cesarza s Testamentu oycowskiego Cesarstwo miedzy sie rozdzielili na trzy czesci. Naprziod Constantiusowi dostaly sie thetragiury. Francia/ Hispania/ Brithania/ a Hybernia: wszystkie tragiury nad Gorami ktore Wlosko Ziemię od wschodnich inych Panstw dzieli.

Constantiusowi dostala sie Wloska Azymia/ Affryka Illyryka/ Dalmatia/ Macedonia y Achaia.

Constantinowi dostala sie Tracya/ y wszystko co iedno nad Morzem ku Azyei na wschod Stonca / ktory gdy niebyl content zrozdziatu/ w netrzna Woine zaczął/ przecziwko brathu Constantowi/ ale zwyciężony v Awnilegi zabito. Miał wieku 25. tylko trzy lata panował po Ojcu/ a Brat Constans dostal poniem państwa iego.

Panował Constans we Francyi / a potym pokilk lat y sam zabito od Magnenciuszowej factiei wetrzynasie lat/ iako był w sed na Państwo po Ojcu. Magnentius ponim panować poczał. Był then Magnentius od prostych rodziców spłodzony/ ale był wczony y w Kycerskich sprawach biegły

Ustydawszy Constantius o Smierci brata swego przyshedł ze wschodu Stonca z wielkiem Woiskiem / a podkawszy sie z Magnentiussem porażel Woisko iego/ 64. Tysiac Meżow wybornych tam poliegło/ wskazę sam Magnentius/ uciekl do Lugdunu/ a tham sam sobie Smierć żadał tylko 42. Miesiace panował.

Miał Constantius chowariysa na wschod Stonca/ imieniem Galusa/ ktory gdy nieprzykoinie a barzo okrutnie panował/ czwartego roku zabito/ y thak sam Constantinus na wschodnim państwie panował/ a po tym w Mediolanie Juliana brata swego stryiecznego Galusowego brata własnego przełożel nad Francuzy/ dawszy mu siostry swoje w stan matzenski/ druga siostry swa dat Kiozenciu Krowskiemu ktory sie gwotei Zemie okreżel/ a miano wan był Szwiatosław a ten Rusz wskie pochrczel/ ponim Kiozetha Ruskie inke sie rozrodziety / od ktorych aż po then czas Kiozenth Ostrowski a to imie przodków swych w rodu zachowuię. Constantynami sie sie mianuię

Umarł potym Constantius w starym wieku mając lat 76. panował po ojcu 38. lat.

Julianus Syn Constantii sowa Constantyna wielkiego bratha/ bendac z mlodoşczy dobrze wychowany / y wiary Chrześczanſkiej nauczony/ ktore potym gardzić poczał / nad to wydał Kiegi przeciwko Chrześczanom / ktore Cyrillus Biskup Alexandriſki confutował.

Napierwey był nad Francuzy z Woiskiem przetożon / tham sie mu szesliwie wio-

dio/bo na poliach Argentoratinskich z matem Woiskiem woiska nieprzy-
cielskie porażet. A gdy tak często Fortuna mu służyła w sprawach r. ces-
skich a nieprzyjacioly zagnat aż za Rhen / od Rycerstwa mianowan Cesa-
rzem / Barzo często za niego Persowie porażeni bywali / ktorzy přes 60. lat
szczęścia na Rzymiskie Woiska wzywali / y wielie ludu na wschod Stonca po-
traczieli.

I Agdy Julianus wielka chęć przagnął zmiem walna bithwe zwieść/
przyszedł z Woiskiem do Constantynopolia / tam sie přes Morze przepra-
wiał / y tham od Bosphoru Achalcedony do Nikomedii szedł / gdzie naten czas
od trześnienia Ziemi poprowadzona była / stamtąd do Antiochii przyszedł přes
Zymie odpoczywał / a na wiosnę storo do Hieropolia sie wyprawiał : a Wo-
isko drugie do Mezopotanii wysłał / tam sie přes Rzekę przeprowiwszy /
był w Persystocz.

I Agdy był śmiertelnie ranion / pełne garść Krwie nabrawszy płazniac
imie Zbawiciela naszego / miorał ku gorze a wołał zwycięzyles Galile-
lezytę.

I Tak był zwykt mawiać hardziej a wśeteczniej przeciwko Panu Jezu
Christowi / a Chrześcyany zwat z temi Syny chwalcami Galileczytą / sam
świątce nasprośnieszem / bo wżgardziel iego chwata Świętą / a do Pogań-
stwa sie wdał / a gdy go Krew wśła prawie o putnocy zdecht / o Zymna wodę
prośet. Ktorei gdy mu dodano ochłodziwszy sie skonat / Panował Rok y Mie-
siecey siedm.

I Chociaż iednak był Chrześcyanom tak niechętnym / wśdy nie był roz-
lewca Krwie ich / tylko zabraniał nauk wyzwolionych sie wzywać / spodziema-
jąc sie iako prośaki powolej na Pogańską wyare przyswieść / czego mu Pan
Bog niedopuszczet.

Julianus albo Julianus od
Rycerstwa na Cesarstwu Stolicy obran
po Śmierci Julianowej. Then przed tym za
panowania Juliana mawiał / gdy chciał wy-
szczyć Chrześczyński wiare / że bym sie woliat
niebawicz Rycerstwu sprawo a niżlibym w tym
Cesarza posłuchacz miał / a przeszły adowacz
Chrześczyany.

I Gdy na państwo obran / Woisko wielkie
zebrał / a zaprowadziwszy je za Rzekę Tygris /
przymierze uczynił do 20. lat. Z wielką sto-
do państwa Rzymiskiego / dawszy w zakładzie wielie Mezow zacnych : przy-
wroczył potym Kieja Chrześcyanom ktore byli zagnali przodkowie iego / y
Biskupa Anataziusza wielkiego. Agdy przyszedł na miejsce iedno między
Bitiniją a Gallatą : tham w nocy umartego naleziono / tylko siedm Mie-
siecey panował miał wieku 33. lata.

Valentinianus Nicae in Bythynia na Cesarstwu Sto-
lice obran / przydano mu thowarzysza Walensa brata iego. Then
walens

Walens iechawşy do Constantinopolia, wiel-
kie Woyny wiody na wschod Stońca / Proko-
piussa zwycięzet y zabiet / potym zostat Arya-
nem / a Chrześcijany nasładownikę porządku
Kościoła Bożego biał / wielkiem im nieprzy-
iaczeliem bendoc.

¶ Walentinianus Sasę lud niemecki wspo-
kaiat / tam Gratiana Syna mianował Augu-
stus / wrychle potym powietrzem zarazony w-
mart / od rozumu odśedzi / miał wieku 55. lat.
panował lat iedennaćcie / był tho sprawiedli-
wy Pan y Bogoboyny.

¶ Walens trwając wolney czarcowskiej wierze / Walekie woyny wiody z
Gothy / od których staradzie porażon. A gdy wzięt w pogoni strzela ra-
mion / spadł z Końa / a w prowadzon do Chłopskiego Domku / we Wsi iedney
o Adrynopolu / kthora potym żniem zapalono / tham miżernie świata doko-
nal / miał wieku pięćdziesięt lat / a panował szesnastcie / a tho sie dziato po
Narodzeniu na Świat Zbawiciela naszego. 375.

Gratianus Syn Walentinia-
now od Oica ieszcze na Cesarstwo mia-
nowan. Był Pan wielce nabożny ktemu w-
słydlivy hoyny a ludcy / Bratru Walentinia-
nowi wdziliel Państwa oiczyśćego napoty / czy-
niać go sobie pomocnikiem tak wielki prace.

¶ Był Gratianus Pan młody / gdy wielkie
Woiska przysły nieprzyiacielskie do Galy ci-
im zaśedł / a porażet ich w Argentonatu trzyc-
ziesięci tysięcy / a to bęty Niemcy. Postat po-
tym Theodozjusza Hermana swego z woiskien.

przećiwko Gottom do Traciei. A gdy mu tham dobrze posłuzet / wczę-
niel go wczesniutkiem Państwa swego / dawşy mu Państwo na wschod Stoń-
ca y Tracya. Gratianus potym zdradliwie / od Mariniusza zagubion
gdy miał wieku 29. lat Panował lat 15.

¶ Walentinianus on młodzieniec godny kwapiac sie na wschod Stońca ku
Theodozjuszowi / od którego w dziecinie był przyet y napominan przyiaciel
kie / aby sie strzegł zdradney Aryanskiej nauki / w ten czas Theodozjusz wiel-
kie Woisko gottował na Maximusza Tyranna którego w Aquilegie pogi-
mat y zabiet.

¶ Walentinianus z Wtoch do Gallii iechat / a gdy sie niepotrzebnie w
Wiedniu zabawił / od Arbogasta Hermana Niemieckiego w nocy gdy spał
wdawion / panował lat oszmnastcie.

Theodozjusz Cesarz Traianowi obyczajmi y wroda
był podobien / tak na twarzy iako y w sprawach / iednakowi kstali

obu był i postawa/obadwa beli luccy y kazdemu sie takawie stawiali. Tyl-
ko Teodozjus wiecy sie rad napiet/ y cheziwszy był dobrej stawy a niżeli
Traian.

§ Then Rzymskie Państwo które prze niezgode a niedbatoscz trzech Cesa-
rów Rzymskich dharpane było/3 nowu na prawiet/a Syny swe na Cesarstwo
za dziedzice mianował. Arcadiusa na wschod Stolica/ Honoriusa na
Zachod/a sam sie w Mediolanie starzał. Wpadł potym w niemoc/umart
małc wieku 60. lat/ panował lat 17. Ciała jego do Constantinopolia za-
wieziono/y tam pochowano. Ambroży Szwiathy służył Mszę na pogrze-
bie jego.

Arcadius na wschod Slonea Pa-
nem bendac/ Honorius na Zachod po
śmierci Theodosiusa Oica swego szesliwie
panowali/ obadwa beli młodzi/ na then czas
gdy panować poczel. Powstali tego czasu
zli a okrutni Tyrani/ Alaricus na wschod ston-
ca. Gildo w Affrice/ a ponim tamże w tym
Państwie Mascezet/ Asiliko na Zachod/przes
które gniewliwi Gortowie Rzymkie Państwa
niszczeli y wniwec obracali/ o co Honorius ia-
ko gnusny mało dbał/ tylko Constantyna zeth

mana wystat z Woiskiem przeciwko Dwalowi Krolowi Gortkiemu na ra-
tunek Francuzum/ który zabieł w Arelatu od Gortow Arcadius też pretko
umart/ tylko trzynasć lat panował/ zostawiwszy Syna Theodozjusza/któ-
ry potym po jego śmierci panował. Ależ Marka jego Eudora biatogta-
wa zła y pyśna/ wszytko pdług myśli swej rżądzieta/ oco od Jana Chryzo-
stoma Meza Swietego naponinana była/ Jeszcze tak za Meza poczynala/
ktorego nąto namawiała/ aby go był z Ziemię zagnać kazał/ co bet iei
gwoleci wzięniel/ kazał go był na puste mieista do Armenij zawieść.
Oco gdy sie ludzycie gniewali/ że Mąż tak Swiety krom żadney przyczyny
był zagnan/ nieciecheta sie Eudora długo stego/ktora Mąż umart/niedługo i
ona ponim umartá/ a nie bez srogiego karania Bożego/ bo czasu rodze-
nia Dziecie iei w żywocie umarło/ a tak zartym w srogiel a barzo częstkiei
niemoccy umarta.

§ Honorius po Śmierci bratka swego Arcadiusa: przyiat sobie na po-
moc Szwagra swego Constantiusa/ktoremu był dat Sziofre swoje: then
wielkiem rozumem wchodził one Tyranny poganstie/porażiet ie Fortunnie.
Francis/ Brytanis/ Hispanis naieżdzaisc: Umart potom pretko Con-
stantinus Siódmego Miesiaca. Honorius ponim który panował trzydzie-
lat y rok/niezostawiwszy żadnego potomka.

Theodozjus Syn Arcadiusow wziawszy sobie kupo-
moci Valentiniána powinnego swego: sam panował na wschod
Stolica/a iemu na Zachod państwa wzdat wsłkie: był to Pan Chrześcian-

ski panował czas długi Fortunnie/a potym fe-
bra strapiiony umart/ 48. lat panował/ 350-
noriusem stryem dwadzieścia y rok/a z Walen-
tinianem Dwadzieścia y Siedm.

¶ Potki Walentinian żył był/wiele nieprzy-
jaćioł na Zachod y w Africe/na państwa Rzym-
skie powstawato/ktorem oni siels/ani rado-
żadno zdolać niemogli: A tak gdy Poganie
zewszad nacierali/Gensericus w Africe/Atyla
la Wewiersti Krol/w Europie Rzymskie/
państwa chciał wniwes obroczyć/a Galtie
opanować.

¶ Zabito był Walentinian znanowiy Marimusem/ktory sam pano-
wał/iednak Walentinian panował lat 30. natwiecey mieřkał w Rawennie
y to Miasło on był znamienicie pobudować y obmurować kazał/ku ktore-
mu Czternaście Miasł inych przynależało. Then Walentinianus był osta-
tecznem Cesarzem na wschod Stońca/az potym nierychto poniem obran był
Carolus magnus: Trwała Cesarsta Stolica Rzymiska rozdoliona od Con-
stantyna wielkiego/az do Walentiniana trzeciego 120. Az do Roku po na-
rodzeniu Zbawiciela naszego 456. Gdy Cesarza Constantynopolskiego zwa-
no panem wsikiego Swiatá/ wsakże mu zawsze pomocnika przydawano/
ktory w Rzymie wsikie sprawy odprawował/a thego zwano zachodnem
Cesarzem: Wielki potym nieporządek był po Walentinianie/częste odmiiany
mieli/bo niektorzy od Cesarzow Constantinopskich/ niektorzy od Senatu
Rzymskiego/a niektorzy od Żołnierzow ktorzi we Włoskich Ziemiach byli/a
niekiedy eřko sam Herman Cesarza obierał/ niektorzy sami pres moc a pres
rozne sfortelie zwierchności dostawali/wsakos sie wsikim nieszczęściem/y
nieprawie panowania ich bywały/bo albo ich zabiano/ albo a Państwa zru-
cano/ albo ocrato/ albo ie też sami dobrowolnie opuszczali gdy baczełi że R.
P. Państwa Rzymskiego sprosnie upadato: Opuszczam wielki nieporządek
ktory sie dział po Śmierci Walentinianowej gdy był w Rzymie od swoich
abito: Opuszczam i to gdy Longobardowie włosko Ziemie opanowali. Ra-
wennie mocą osiedli y Cesarzowi wsikie moc beli odieli y Zwiernochność ie-
go. Opuszcze wiele spraw inych co sie we Włoskich dział/y do porządku sie
obrocieniem Cesarzow Rzymskich/ktorzy od Karla wielkiego az po ten czas pa-
nowali. Gdyni ia krotce tento Ogrod Krolieński zebrał.

Zywoty Cesarzow Rzymiskich

poczynaiac od Karla wielkiego aż do Panowania Fortunego Rudolffa tego imienia drugiego/Wegierstkiego/Czeskiego/rz. Krola. Część druga. Eodem Autore Bartolomeo Paprocki,

Do nieszczęsnem ześciu Augustussa/ktory po Walentinianie panować chciał / wielki nieporządek nad pierwszzy we Włoskiej Ziemi był: niebeto żadnego Wojska coby Beto nabieganiu nie przyściot rozných odpor dać mogto: tylko każde Miasto samo podlie możności swej bronieli się nieprzyściotom. O Cesarzu niemyśleli / tylko był Krarchus Imperij/ postanowiony/ktory mieszkał w Rzymie / bo już był Rzym spustoszony barzo od Nieprzyściot/ a to się wszystko działo po Narodzeniu Zbawiciela naszego 570. trwała ta Administratia we Włoszech Sziedmdziesiąt lat y pięć / aż do Roku 756. a przez ten czas było Czternastcie eparchow.

Carolus Magnus

Syn Pipina Krolia Francuskiego / ktory się był wrodził we Wsi Ingelheim/ktora tylko dwie mili jest od Magunty: tedy potym będąc już Panem/kazał zbudować Dwor wielki a okazały / ktorego budowania jeszcze znaki w them wieku opowiedać.

Then Carolus napród po Śmierci Ojca swego Pipina zgodnie od wszystkich stanow na Krolestwo Francuskie obran/ dla tego że nasładował cnotę y spraw Ojca swego/tak że i dziada/ był Preceptorem iego Albinus Alcoinus/ za ktorego namowu Academicus w Paryżu założył/także y Papienskie ktore ludzini wezjonemi osadził.

Potym gdy Longobardy porażł / Kościotów wielkie tu cti a chwalił Panu Bogu nabudować dał / y ozdobił: w Aquisgranie Kościot prawie Kroliewski zbudować kazał/tedy po Śmierci dało się pochować poruczei.

Klaster in Veltwalia fundował y wielkie Klasterow po wszystkim Krolestwie swoim pobudować dał / około Rheny za Rhenem/ a nadat wielkiemi swobodami/oczym Klasterne listy świadczą/tych zwłaszcza Klasterow ktore jeszcze w Elwety w Niemczech / zwłaszcza w Klasterze Campidonesi: Disentinesi. tham gdzie się Rhen zaczyna Rzeka: Fabario, Sancti Galli Augia maioris Murbacensi: Klasterom/ & multis alijs locis, w

ktorych

ktorych lepsze ja nadamatego.

I Then Carolus żadnego Kościota sprzednieichy Miasz po wsietiei Francyei y Niemieckiei Ziemi/bes znacznego opatrzenia niezaniechat: Woisny znaczne z nieprzyjacioly swoimi fortunnie odprawowat. Naprjod Aquinacta/porym Longobardsta/trzećia Saska y wchyspany:in Bavaria atq Panonia/przeciwko Hunnom/oczym wroznych historykow naidziei nato- niec gdy Leo thego imienia trzeći Biskup Rzymiski od swych zawisnikow wiat wielkie przywody/ten to Carolus Krot Francuski o iego przywode sie w- iat/a do Rzymu przyiechat/a gdy wszedł do Kościola dzien Narodzenia Sy na Bozego/a tam sie modlet. Leo Papież na iego gtwę Korone Cesarste wlozet y Cesarzem obwołać kazat/zaras ab universo populo aclamatum eli **Carolo Diissimo perpetuo Augusto/a Deo corona- to. Magno et pacifico Imperatori vita et victoria.**

Miat trzydzieści lat y trzy/na ten czas gdy Koronowan. Anno salutis no- tra 801. a na then czas Irene Cesarzowa w Constantynopolu panowata/ po ofliepieniu Syna Constantiusa Irena. Ta wstysawszy co sie w Rzy- nie dziato/postata posty do Carolusza Cesarza o pokoy. Ktory także po- lat doniei/aby thymperwieisze beto/a zadal iei wstan Matzeński/ na coby ona byta barzo rada pozwoliet/a ale Grekowiem thego pozwolić niechcieli/ owsem iei zwierchność odieli/a Nicephora obrali za Pana y Koronowali.

I Carolus gdy sie porzym starzat/szesliwie panuise/rozdieliet Krole- stwo medzy Syny. Ludwikowi Aquitanix regnum. Bernardowi Wm- towi od Syna Pipina Wtoskie Krolestwo naznaczet. Drugiego Rokugdy w Aquilgranie na Zyme mieškat/na pleure zachorzał/vmarł Roku 814. po Koronowaniu na Cesarstwo cternaštego/miat wieku 46. a imi kladz- 21. a Miat the Matzonki naprjod:

I Galeianam regis Tolziani filiam, za beta sterilis.

I Wthora byta Imengierda Desides- rusa Krolia Longobartskiego Cora ktora tak- że byta nieplodna.

I Thrzećia Hildegarden Suevorum regis filiam, s ktora miat potomstwo.

I Czwartą byta Frastarda Francu- skiego Narodu/a Piata Ludgarda Narodu Niemieckiego/ktora miata potomstwo, Caroa- lum, Pipinum, Luduicum Syny. Rotrudem, Bertham, Casulam Cory.

Ludowicus Syn Karla wielkiego od Aldegardy mal- zontki/ktory miat imie Ludovicus Pius, Pan barzo pokorny ale domcipny/y obyczaiow wdziecznych/od wsitkich zgodnie na Zwirchność Cesarste ebran/a gdy panowat dlugi czas/Synowie niechcemu beli/dla thego że bet poist druga Zone Judite/do ktorey naidowali przycyny skarade

I Łodwik chce ich od siebie zbyć / podzielić między nie Królestwa. Lotargiusza uczynił Królem Aquitanii, Łodwika Królem Bawarii alie oni natym niechcieli mieć dosyć / osadzili Oica w Klastorze Szwieta go Medarda w Swesionie / a Cesarstwo między się rozdzielili / przyniósł Lotargiusza staro biego Cesarzem / czego gdy Panowie przednie byli w Królestwie Francuskim cierpieć nie chcieli / nie sobie nieważąc Synów wprę mierzę Cesarza Oica ich wolnego wypuścili / dawszy mu wolne Królestwa tego / y żone ktora beli

odniego zagnali Synowie / doniego namowili /

I Synowi Carolusowi regnum Aquitanii dano / Pipinus umart. Thegos Carolusa potym Aquitanskiego Króla / zwano Lissem. Ktoremu po Śmierci Lotargiuszowej Imperium oćiec wzdac poruczet. Umart Łodwik Cesarz Roku 840. panował lat 25. pochowany w Metys podle Natti swej Hyldegardy.

Lotargius Syn Łudwika nabożnego po Śmierci Oica swego nie Fortumie na Państwo wszedł / bo gdy był okrutny na Bracia / ktorzy przeciwko niemu dla iego Łakomstwa Woine podnieśli. A niektórzy pisa / że tylko Lotargiusa Łodwik przeciwko Carolusowi Woisko beli zebrał / y prawie w dzień Wielkonocony bitwę stoczeli / ale Carolus Zwycięstwo otrzymał / w tej tham bitwie mało nie wszytki szlachta Francuska była zbita / tak tam okrutnie przeciwko sobie Bracia boi

wali / nalięśli iednak takowemodum zeich poiednali. Carolus był mianowan Francuskim Królem / a Łodwik Królem Niemieckim / y wszytkie Niemieckie Ziemie trzymał / aż do Rzeki Rhen / z niektórymi Miastami za Rhenem / a to dla dostatku Wini.

I Lotargius starzy / Galiana Bellicam Regnum provincie, y the częśc Ziemie / ktora odiego imienia Lotargia nazwana / y Włostka Ziemie iuz był epanował. A Pipinus Synowiec ich od brata Pipina Syn / do Klastora był podan. Lotargius potym rozdzielił Królestwa między Syny swe / sam do Klastora wstąpił / a zostawiał był the Syny po sobie.

I Łudwika / Lotargiusa / y Carolusa. A gdy Panował lat dziesięć / rozstawł Panom wszytkim ziechać się do siebie tak Syny podzielił : Łudwika na swe miejsce naznaczet : dawszy mu Włostka Ziemie. Lotargiusowi Austrazja y Lotaringia Carolusowi Provincie regnum : ktore przedtym zwano Carbonensis Galia : umart potym sam roku 855. panował lat sześćnaście.

I Syn potym tego Lotargius niedługo umart we Włostech / zwielszą częścią Woiska swego powietrzem.

Łodwik

Lodwik młodszy Syn Lotargis
usow/ thego imienia drugi/ ktoremu byt
Ociec Krolestwo Włoskie y Cesarstwo za żywo
ta wżdat. Byt Pan ludki nabożny y sprawie
dliwy/ panował lat 19. ymari w Roku 874.
miał Matzonkę Emmę Krola Hiszpańskiego
Core/ta mu spłodziła te Syny/ Ludwika/ Ka-
rolmana/ Pipina/ Heligarde Core/ y Carolusa
naimłodszego Syna/ ktoremu dali nazwisko
Crasus.

Carolus Calvus Ludwika na-
bożnego Syn/ od Judity wtorei żony/
a Lodwika wtorego Cesarza stry. Gdy już
zachodney Francyei Krolestwa Thrydziesci a
sześc lat Panem byt. Odstysawszy o Smierci
Cesarza Ludwika spieszył sie do Rymu/ aby
był na Cesarstwo Koronowan/ to jest Roku 876
obwotawszy Bossona Brata Matzonki swej
Regem prowincie.

Agdy do Włoch iechal/ aby s Kampanyei
wygnał Saraceny od cieśkiei Zymnice strapi-
ny ymari/ będąc struty od Sedechiasa Żyda Doktora/ ktorego on mitował
nad miare/ zdrowia mu swego powierzając/ ymari Roku 878. panował
lat 36. a na Cesarstwie tylko dwie lecie. Matzonka iego beta Hermen-
truda/ od ktorey zostawił Syny/ Ludwika/ Lotargiusa/ Carolusa/ Karol-
mana/ y Core Judite.

Ludwik trzeci Carolusa łyszego
Syn rzeczeny Balbus/ byt Pan prosty
y pokorny/ sprawedliwosci/ pokoiu y nabożeń-
stwa wielki miętownik. Koronowan Roku
878. a ymari Roku 880. za ledwie spełna dwie
lecie panował na Cesarstwie. Matzonka
iego była Amzgarda/ ktora mu zostawiła Sy-
ny Lodwika/ y Karolmana. Druga Adelhey-
dis/ ta mu też zostawiła Syna Carolusa.

Carolus młodszy nazwany Crasus to jest ruby/ był
Pan prawie Chrześcijański/ wszystkie Francuskie Państwa/ ktore
beli iego przodkowie z wielkiem krwie rozlaniem opanowali/ on wczasie

Protkiem bez wśheliatkiet / kody opanował / a iego
go panowania / wielce utrapiona była Gallia /
od Normanow / którzy popustofeli Atrebalos
Cameracenses, Morinos, Menapios. Brabantios,
Leodinienses, Tungios, Treviros y
ine / ktorem odporu dać niemogli Carolus na
ten czas gdy panować poczet: iednak sobie
z nieprzyjaciół przyjaćioty poczyniet / dawszy
Gotifridowi Krolowi wślan Matzeński Bizle
Corte Lotargiusa Strya swego / a w posagu
Stryys ochrciwszy go dat.

A gdy rha przyiazii długo niestrwata / pokoiu
trzymać niechcieli / Ziney miary Cesarz pokoy zniemi stanowią / zaprzynusze
niem / dawszy im mieisce ku miesztaniu w Normandyei / Acz to nie którzy przy
pisania nie Cesarzowi / ale prostemu Krolowi francuskiemu Carolusowi:
ktory był Krolowi po ochrcyeniu rzezonemu roperet / Austrasia postampiet

Ś Niedługo potym maieć w podeyrzeniu Zone swa / odestat ys od siebie /
a do Klastora Andlaw rzezonego na dokonanie Zywota odestat / wskat
mu then iego takowy postempet wielka niewdzięczność v ludzi ziednat / bo
takowa iego nieczemność / poddani wśhscy zasnuceni / ie Francis prze
nos od Normanow poprowana opuściet / y to że Zone dobro a swietha
panya prawie skaradzie a niewinnie spotwarzywszy pomiazat. Zrucieli go
a Cesarstwa iako niepożytecznego a na iego niemieisce wśieli Arnolffa: a on po
rym wielkiei nedze od wśhctich opuściony używat / wskat iednak od Arnolffa
z takki miał / na każdy Rok z Niemiec pewna contentacya na żywność: gdy
pokornie zdat o to aby mu głodem umrzeć nie dat.

Ś Umart potym w nedzy in Augia maiori / a w Konstanciei pochowan
niepopańsku / a to roku Bożego. s s s. dziesiątego roku potym iako był na
Cesarstwo obran: potrzeba Panom pamiętać w ścieciu na przygody / gdy
iako Seneca napisał. Fortune muneribus utendum non tiendum.

Arnolffus Syn Karolmanow
Krolia Bawarskiego na Cesarstwo Sto
licę obran. Bo gdy przednieiśy Panowie oba
czeli / Carolusa w takowej zley sprawie Arnol
ffa tanquam Srenuum ducem orientalis Fran
cie ktora na ten czas niemiediem Krolieśwem
zwali. Bawariam / swewiam / Saxoniam
Turnigiam / Frisiam Lotaringiam / pod sobe
miało / mianował.

Ś Wiodt potym Woine wielka z Normany
in rypa Mosæ: a gdy Ziemie Wostka zaburzo
na vspokogię chęiat / a tam iechat / od iakiegos lekarstwa odrozumn odśedł
wpadł zatym w niemoc / a w Rarysponie Roku s 99. umart / dwanaście lat
panował na Stolicy Cesarstey. Miał dwie Matkonce / Pierwsza była Ag
neta Krolia Greckiego Cora / od ktorey mu sie vrodził Syn Arnolffus ma
lus / Książę Bawarskie / y drugi Wernherius in schiern.

Y druga p. tym miał Ludgarde tro: a mu wrodziła Ludwika Rzym-
skiego Krola y Kieie Bawarskie/then ponim był Cesarzem.

Ludwicus Czwarty Syn Ar-
nolffa Cesarza w Mieście Forchen/ po
Smierci Oica swego w młodych latach prze-
ciwko Lampertowi Berengariuszowi y Lu-
wikowi Bossonowemu Synowi ktorzy sie o
Cesarstwo wadzieli obran. Za tego Cesarza
w padli Wegrowie do Niemiec a wielie ludzi
pomordowali/zwłascza apud Augustam Vin-
delicorum/ktorem Ludwik odpierać niechciał
a to dla tego zebyly w Niemcech wielkie niez-
gody / a natwienecy Konrat / Syn starszego

Konrada Comite Franconie, Ducis vel Principis Hassie & u Vedorola
także Albrecht Syn Heinricha Krola Kieizencia Saskiego Wnuć/wielko niez-
gode między sobą mieli.

Y Bo gdy Albrecht zabije Konrada/ mieszcz sie brata swego ktorego był
Konrad pierwszy zabije: Zaden Krot między niemi takowej nieprzyjaźni
uspokojć niemogł: Ale gdy tenże Woiciech przeciwił sie Ludwikowi Kro-
lowi Rymskiemu/ aui go mogł przez Siedm lat przywieść ad obedientiam
zagniewany nań oto samo za pomocą Kartta Arcybiskupa Mogatskiego/ kto-
ry go w prowadził do Krola/ tham od wszystkich był cci odsadzony/ a ściety/
co potym Arcybiskup był wielasze wielia zacnych Panow. Umari po-
tym Ludwik Cesarz Roku Narodzenia Bożego/ 911. panował lat 12. miał
żonę Mechilde/ktora niektórzy Scriptorowie Ludgarda pisa core Lutol-
fa Kieizencia / a Stofre Ottona Kieizencia. Natymże Ludwik ustatu
Genealogia Kartta wielkiego/ wskazuje na Carolusie ktory był mianowan
Simplex/ dłużej sie ieszce rozzszerzają / y trwają wyżej niżej Sto lat.

Carolus Francuskie Kieizę po
ześciu potomstwa Karla wielkiego/ na
Cesarstwo Stolicy obran/ y mianowan Augu-
stus. Ależ pierwszy na początku wsišcy ze
Franciey z Sasy y Niemiec przedniey y Pano-
wie na Ottona Saksie Kieizę wotowali. Ale
gdy ten dla starości być niechciał / wymowi-
wszy sie sam/ na Konrada skazał Pana Bogate-
go y wrodziwego/ a k temu dostoienswu wielce
godnego/ y thak sie stalo. Obran był y Koro-
nowan Konrad Pan w sprawach Rycerskich

zbiegły/ a iego brat Ebhard był hrabia w Franconyei/ Arnolff rzezonny ma-
lus w Bawaryei. a Buchard w Szwaicarskiej Ziemi. Heinrich Kieizęciem
Saskiem y Turingenskim/ obaczywszy potym Cesarz nie dobre zdrowie swe
i Smierć pretekta / dla tego. wezywał Comocarzy na przedniejsze Kieizętha
Niemieckie/ radził im aby sobie Pana iego na iego miejsce obrali: sam im

Wzawſzy Henryka Ottona Kiezeia Saſkiego Syna, a mianował go Auguſtus / a regalia przywieść kazawſzy / ſam ie Henrykowi odeſtat / a zatym nie-
dlugo vmarł / tylko ſiedm lat panował / a to ſie działo 915. roku. Śmierć
iego opowiedała iſna nad zwyczaj Cometa / iako Honorius y Conctratus
otym piſze.

Heinricus rzeżony **Auceps** gdy
vmarł Konrad / Ehardus wziawſzy
inſignia Krolewſkie a ine munera / iechał do
Heinrika Kiezenzia Saſkiego bratka ſwego /
ktorego w Lowiech zaſtat / gdy Praski wiet / a
dla tego był nazwan auceps. To ieſt praſnik.
Then Ehard przyiechawſzy zarazem Heinrika
Kroliem witat.

I Henryk niechciał przyieść Ceſarſkiej Ko-
rony / wſzakoz gdy przyiat potym / przyſtoinic
doſyć na tey ſie wierschoſci ſprawował / woj-
ny wielkie wſođt przeciwko Węgrom / Słowakom / Dalmasom / Czechom /
obotritum / a inem narodom v Kraginem / a potym zarazony Paralifem /
naznaczel na miejsce ſwe Ottona Syna ſwego ſtarſzego / vmarł maſze wie-
ku 60. lat / panował lat 17.

I Za tego Ceſarza bely wynalezione gry Rycerſkie / ktore poſpolicie zwa-
no torneamenta / a przyeſtakoſe zabawy wſzytkie ni wſciwe ſprawy ſtanowi
Rycerſkiemu nienależance vſtaty / to ieſt adulteria, Latrocinia Ebrietates &
alia, w poſchabienie przyſtły.

I Został był Henryk tho potomſtuo po ſwey Śmierci / naprzęd Gabir-
ke Ce / re / potym Ottona wielkiego / Heinrika / Hermiona / Mechilde / Athley-
de y Uire cory / a to roku 917.

I Then naipierwicy Czechom tributum impoſuit / iako otym ſigebertus
piſze: Których Kieze Borywoi naprzęd wiare Świeta przyiat roku 921. ia-
ko otym Wloſkie Kroimki ſwiatza / ale oni pokładaia Spitigniewa (Sige-
bertus, Platina, Sabelicus) napierwſzym : a Czeſkie Kroimki Spitigniewa
pokładaia Synem Borywoiowem.

Otto Magnus Syn Ceſarza
Henryka od przednieſzych Panow a
Kiezat Niemieckich na Ceſarſtuo obran / a od
Moguntſkiego Biſkupa Hydelberda Korono-
wan / Który miał tres emulos, Którzy go nie-
radſinatym mieſtu widzieli / pirowſzy Hein-
ryk brat iego / drugi Gyſelbertus Kieze Lo-
tarhińſkie Syn od Sióſtry iego / y Hebbardus
Comes Franconie / do czego ſobie namawiali
Ludwika Krola Francuſkiego Karta Sim-
pler rzeżenego Syna / y tego do wiedli.

I Wshedwſzy Krot Ludwik do Alſacyei / ſpodziewał ſie doſtać y Lotaryn-
giei ktora byt Ociec iego wtraciel / a wſzakoſ go Otto zniei wygnal / Briſa-
cum Miaſto barzo mocne oblegſzy dobył / y Lotaringia opanował.

I Ebbardus Zrabia v Andernaku od Woiska Ottonowego ; Woiskiemi
rozegnan / a ſam zabit. Agiſelbertus wiekaiſcy s Koniem w Rzece wtonat.

I Ludwik Krot chcec byc w pokoju / o Gierberke Ottona wſtan Ma-
tzejki zdat / ktora byla Sioſtra Ottonowa / a to ſiadnie v niego otrzymał.

I Henrik brat Ottonow / bacząc że niemogł mieć niſkad pomocy Boſse-
mi nogami ; gtowa mienakrytſzy przyſzedł a wpał przed nogi Ottonowi
proſząc odpuszczenia : Ceſarz Otto kazał go mieć pod Straż w Mieſcie
Pigiethim dotad po ki go gniew nieominat. Wſzakoſ gdy wmarł Bertoldus
Kiaze Baworkie / dat mu ono Kieſtwo / dla tego je miał za ſobą Arnolffa
Kiazenia Core Judyte.

I Agdy wmarł Lotargiaſki Gubernator / Otto Zrabia z wnukiem ſwoim
Henrykiem Gyzelbertowem Synem też pomarli.

I Ceſarz Otto poſtapiet Konradowi Szwabſkiemu Kiażeciui Lotarnig
a dat mu wſtan Matzejki Core ſwój Liudgarde / a Syna Lutolffa wczymiet
Kiażeciui Tienniediem / ziednałſzy mu wſtan Matzejki Herzmiana Kia-
żecia Szwabſkiego Core / po ktorey mu wielkie Pańſtwo przypało.

I Agdy Otto po Śmierci Zony ſwey druga poiał Atleide Core Rudol-
ffa Krola Burgundſkiego / ktora piſwey bela za Lotargiuſsem Kroliem
Wtoſkiem / wzięli to ſobę zakrzywde Konrad ziec y Lutolff Syn / beli mie-
chetni oicu dlathego / wſzakoſ ſie porym poiednali / a przeciwko Wegróm
ſpotecznie ſie gotowali / ktorzy ſie beli wielka moc obrocili do Bawaryei
mowiac tak zuſſalie / albo niebo nas wpałſzy poby / albo Ziemia ſie roſſta
piwſzy poſre / żaden na Świecie ſile naſey zdołać niebendżyc mogł.

I Wſzakoſ tedy wielkoſ i ſwey / napołu tam gđzie Licus Fluvius v An-
guſti Windelike przechodzi / barzo chciwie bitwe zwięſt poza dali / y nato cze-
kali : a w tym Otto z Saſy / s Francuzy / z Czechy / z Szwaicary / y z Bawary
nadbiejał. Bitwe tak ſzczęſliwie im dat / y że ich zarazem tu wciekaniu przy-
muſiet / a gdy wciekali / wiele ich w Wodzie ſtopieto ſie / ktora zowa Lik-
tricy Krolkowic ich pogimani / a z Wieſeni na Szubienicy / a inych zna-
nych wiele zbitho / zabit też Konrad Kiaze Francuſkie / do Wormacyei ciało
iego zawieſiono / y tam pochowano.

I Po tak ſzczęſliwej Woinie ſkoro / Ceſarz Otto iechał do Wtoch / a dobyw-
ſzy Rzymu / Korone Ceſarſką wzięł / obroczył ſie do Niemec. Agdy
Rzymſkie Pańſtwo rozumajał / a ſtarzał ſie / w tym wmarł nagle / w Roku
973. Krolował 37. lat / w Maydeburku pochowan. Matzonka iego pi-
wſza Adita Krolowna Angiełſka / wrodzieta mu te Syny. Rudolffa / Gwil-
helma / y Liudgarda. Adelgida wyſſey mianowana / wrodzieta Ottona / Hen-
rika / Almode y Adelgide Cory.

Otto drugi Syn Ottona wielkiego od Adelpidy Kro-
lewny Burgundſkiej / za żywota Oicowſkiego obwołan byt
Kroliem w Aquisgranie / a w Rzymie pomazał y Korunowan. A tak od
Oica ſamego tylko prawie Ceſarſtwa doſiał : Ciemu tylko ſam Henrik

Kioze Bawarskie iego Strzy kietet rzezonny od pirat / wśakoż go w tym wporze iego Cesarz przestraszet.

I Potym gdy w Lotaryngi bety rozru-
chy. Otto zebrałszy wielkie Woisko tamie-
chal a wspotoit / Carolusowi Bratnu Krolia
Francuskiego dat ono Kiestwo / a uczinit go
przyśięgiem hetdownikiem Imperij. Czym
obrazony Krot Francuski/zebrał Woisko wiel-
kie / a oblegt Cesarza w Agniagranie. Otto
wyhedwłszy mysltet mu takowy despekt oddać/
hedt z Woiskiem aż do Lutecyi popalivłszy

przedmiejscia pustošet ine przylietosci/wśakoż od mieszczan był odegnan/
wlozety sie potym w so niektore Kiozientha / a poiednali Krola s Cesarzem
Carolus w Lotaryngy zostat / wśakoż to Państwo barzo bylo ogotoczono/ bo
niemata cześć Kosciołu Agripientiemu a Leodienstiemu oddano/nowych
potym Kiestwo y Hrabstwo naczyniono.

I Potym Otto wyprawit sie na Woine przećiwko Grekom/ktorzy Kalas-
brys y Apulgya trzymali/ktorej to Państwa on sobie przywłaszczat po Jenie
swey Grecze. A to ty Cesarstwu mysltet przyteczic/wśakoż te Woine mie-
szeszliwie był zacjat / bo iego Woisko rozegnali beli Grekowie/ y by beli
szczęścia swego na ten czas umieli wzywac. Kzym y wśitke Włosty Ziemie
by bety opanowali.

I Otto Cesarz od swych odbiezan/ od Brzegu Morzkiego sie odbiwłszy/
stlka osob chciat wciec / wśak na Morzu od zboicow morskich pogiman/a
do Syciligey zamiezion/a iako nieznaiomy przedan/za niemate Pieniadze.
Bo ieden Stowak Kupiec bogaty poznawłszy Cesarza dobrze go zaplacit a
thego rait/ aby to Cesarz był: A gdy on zboicom odliczat Pieniadze. Cesarz
Konia dostawłszy / wbiezat aż do Rzymu. A zebrałszy Woisko ca naprencey/
zbiezat Greki nieostrojne / a poraziet / iednak w tej bitwie strzaty iadem na-
puszczona postrzelon / y odtey rany przyiechawłszy do Rzymu umart Roku
dziesiatyego iako był Cesarzem zostat.

I Zostawiet Syny Ottona trzeciego Cesarza/ Żyga Kioze Sastie Vdelhai
de Core Matzonke Hrabie pierwszego z Holandu. Druga Mchtilde mat-
zientke Hrabie y Woiewody z Rhenu/potym Fryderyka y Vdalryka Kiozient-
tha Sastie/ odtorychposli Comites & Duces Sabaudix.

Otto trzeci Syn Ottona Cesa-
rza od Troffanny Grecki vrodzony/
obran Cesarzem nad woliz Wtochow/ktorzy
sobie chcieli Cesarstwo przywlaszczyc/a tym sa-
mi rytko wladac. Then od Grzegorza piatego
tego imienia Papieja powinno swego Sas-
skiego Kiozencia ktorego przedtym zwono Bru-
no na Cesarstwo Koronowan.

I Thego Papieja gdy beli Kzymianie wy-
gnali / a inego na iego miejsce obrali. Otto

Cesarz

Cesarz z Wojskiem przyjechałszy Rzym obliegł / A gdy był wpuszczon w Mias-
sto onego Intrusa na Stolicę Papielską stracić kazat / a Grzegorza na miejsce
iego przywrócił. Crescentiusa iednego s Senatu Rzymskiego Pana / który
był takowy rozruch zaczął / naprzed na chudego wotu wsadzić kazat / oczyma
ku zadu / y tak po Miasie wodzić / a potym po cłonku targając Klebaczami /
Zmieczonego za Miasem obieścić kazat / okrutnie zranionego.

Uczynieli zatem Otto Cesarz z Grzegorzem Papieżem nową Electio
Cesarzow Rzymskich / która aby na wieczny czas trwata między Niemiec-
kami Ksiazenthy / mocnie to opatrieli / sześć Elektorow nato obrachy / ku
ktorem potym Siódmy Król Czeski przydan był / a then porząddek they Ele-
cyi aż po ten czas trwa nienaruszony.

I A gdy Otto z Rzymu wyjeżdzał / Żona onego Crescentiusa która pie-
kności wsłynie Panie Rzymskie przewyszała / spodziewała się / że swo giatko
swo miata z sobieniem przychylnego Cesarza : Ale uslyszawszy o pretkiem
wyiechaniu iego z Rzymu / ona iemu Kłamie dziwnie subtelna robotha
robione / namazałszy ie iadem postata za wspominek / odnegosł Cesarz iadu
zarażony na drodze ieszce we Włoszech umarł : 19. roku panowania swego
naley Stolicy / niezostawiawszy po sobie żadnego potomka.

I Miał Otto Żonę Marra z Aragony zbyteczną biatą głowę / która sobie
chowata Młodzieńca miasto Panny wrodziwego / stroinie wubierze Panien-
skiem / s ktorem zarówne wtojnicy przebrwata. Uczym gdy się Cesarz dowie-
dzał / przywieliu Ksiazat z Szat Żenskich zwłec go kazat / a potym go spalić
poruczył : wszak że ona Pani na miejsce iednego wiencycich ku sobie nacieta.

I We Włoszech w Murzyn o iednem Zrabi Panu wrodziwym myślić po-
czela : i tego słowty piękniemi ku sobie namowit chciała który gdy iei pozwo-
lić niechciał / ona go Cesarzowi fatesznie oskarżeta Cesarz dawszy iei wyare
zagniewany / niewinnego Zrabie stracić dał. Matzonka potym onego Zrabie
niewinności meza swego Cesarowi okazała. Czym on będąc poruszony wiel-
kie wspominki onei Paniei dał / y cztery Zanki sprzyliętościami wsłiękami
z nim / a Żonę swo spalić kazat. Żalwie s kwapliwego gniewu : pokute czynił
groby szwietych Mieczennik : w nawiedzał namieiscach rozlicnych / tak że w
Polsce grob Woicziecha Swietego : tam za wielką chec która poznat po Bo-
lestawie naipirwszem Ksiazenciu Polskim koronowawszy / Krolestwo s Kie-
stwa uczynił na wieczne czasy / iako maso wszytkich historykow otym spra-
we syroka / a dopiero potym szedł także do Rzymu / a tam otrut.

Henrik Swiety Ksiazę Ba-
warstie Grabia Bamberst / ktorego na-
zywali chromem. Krolew Rzymskiem ob-
wołan / Bet cho Pan Barzo nabożny / który wie-
le Biskupstw które były od pogon spustoszone /
z nowu prawie nadat Bogacie / miał brata Bi-
skupa Augusteńskiego / y Siostrę Gizele / która
był dat za Krolia Węgierskiego / który był na-
przed zostat Chrześcyańskiem Krolew / a mia-
nowan na chrczie Stephanus.

I Then Cesarz bacząc że miał rychtowa-

s

rzec /

rze / naprosiwszy przyjaciół a powinnych żony swej opowiedział im / tak
iako i wzięt od was Panna / tak i wam zas in tactam oddawam / a pro-
szę abyście i w dobrym porządku chowali / a to była Kunegunda Sufrida
Wojewody z Rheni cora / umart jedynastego roku panowania swego / ma-
jąc wiek 52. let.

**Kunrad Syn Hermana Książ-
ęcia Frankiego** po Henryku na jego
miejsce obran / którego pradiad był Kunrad
Książciem Francuskim y Lotaryńskim zięć
Ottona wielkiego Cesarza / był nazwan then
Kunrad Saliquus / przeto że był poszedł od
Sykambrów / od których prawa wzięli nazwi-
sko Saliquus, a sami ludzie Saliqui / którzy tych
praw używali / a tak między innymi / prawo erat
lex salica / aby tylko sami mężczyźni od Kro-
lowi splotdzeni a od wstających dziedziców ich
dziedziczyli / a żeńska płeć aby temu przypuszczona nie była w Królestwie
Francuskim. Matka tego Konrada była Adelhildis / która po śmierci
Hermana Konradowego Ojca / stała za Hermana hrabie de Hehenlohe / a kto-
rem splotdziła dwóch synów / Syfrida y Heberharda / pochowana in Prin-
gen Klasztorze / który sama była zbudowała y nadata bogacie.

Then Kunrad zawoździł na Miasł Włoskich zuffalswa / porym w Tra-
gietu bardzo zachorzał / y w tej niemocy umart przedko / 17. roku panowa-
nia swego / na Cesarstwie tylko czternaście lat żył / tam Trjewa tylko z niego
pochowano / a do spiry zawieziono ciało / które pochowano w Kościele kto-
ry on sam zbudować był kazał. Miał Matkę Gizele Corę Lotaryń-
ską Krola Francuskiego / wdowę pozostawia po Branonie Książciu Saksien
y Hennesie Książciu Szwabskim / umarta poniem roku czwartego, 1043.

Henryk trzeci Konrada Cesarza
Syn od Gizele na miejsce Ojcowskie
od Elektorów obran / Pan był bardzo ludki / a
sprzyrodzenia żartowny y żoynny a wedy / ten
Węgierski Ziemię w wielkie rozruchy zasła-
wspokoit / także uczynił y we Włoszech gdy be-
li trzeci Papież obrani / wszakoż przedko umart
roku Bożego 1056. mając wiek 39. panowa-
wał lat pięć. Miał Matkę Agnethe
Corę Książcia Aquitanskiego / o której wesele
odprawował w Ingelheim. A gdy się było
naślado wiele mąszkarników / y innych kugliarów krotchwilników a Come-
dyami wsłkiem prec kazał / a na ich miejsce ubogich żebractów zawołać
poruczył / miał trzy cory. Judyte Krolową Węgerską / Matyldę Rudol-
ffa hrabie y Książcia Szwajcarskiego Zone / a trzeci Juthe Rudolda

Margrabie Rakuskiego Matzontke/ y dwoch Synow Henricha/ktory po-
niem panował/ y Kunrada Kieze Bawarskie.

Henrik Kieze Bawarskie Syn
Henryka trzeciego Cesarza tego imienia/
za żywota Oicowskiego Krotom mianowan/a
po Śmierci Oicowskiej pod opieką Matczy-
ną wychowan. Mieszkai potym w Saskiej
Ziemie/ myśliwem sie bawiac y sprawami tas-
kieni/ ktore sie niegodzieli stanowi iego/ gdy
z Matczyney opieki wyszedł/ dla czego miał
sobie wiele ludzi zacnych barzo niechętnemi/
wielki rozruch dla oney niechęci stat sie prze-
ciwko niemu.

Papież słysząc orey iego ztey sprawie/ był mu także niechętny/ y niemiał
za zte takowem co mu posłuszeństwa niezachowali. Czym ięscze wietka
nienawiść w ludziach sie przeciwko niemu mnożyła/ a tak niektórzy Kieze
Szwabskie obrali na Krolestwo Rymskie/ktory był Zrabia Wcheinsfeldzie/
temu Papież postat Korone stem to napisać. Petra dedit Petro, Petrus
Dyadema Rudolffo: pretko pothym dwa Krolowie Woine zwedli/ wiel-
kie zobu stronkowie rozłanie było. Magdeburcki Biskup w pogoni zabít
Wormaty poginął z wielis innych/ na drugi Rok druga Woina ięscze sroz-
ka była/ w ktorey Sasowie porażeni beli/ trzecia potym Bitwa/ w ktorey
Rudolffowi ręce wcieto prawe/ odtę rany umart pretko. Tak to pisał
niektórzy iże Rudolff na Śmiertelney pościeli leżąc/ weyrzawszy na ręce
swoje wcieta/ mowiet do Biskupow ktory przyniem byli ciężko westchno-
wszy/ to iest ta ręka ktora Panu moiemu Henrykowi przysięgi mey potwier-
dziła przed Sacramentem chwalebnyem: Odroś ia iuszywot moy i to pań-
stwo iego na ktoreście mie sádzali opuszczam. Wy patrzcie ktorzyście mie
na iego Magiestat sádzali/ Boże day abyście mie droga prosta wiedli/ kto-
rym słuchal rady i napomienania waszego. Zapomnieli beli wyszyscy na
chenczas nauki Thomasa Swietego/ ktory powiedał Iuramentum debet
habere comites, scilicet veritatem, ludicium, & iusticiam; gdyś iurare
nihil aliud est, nisi deum in testem vocare. A tak nato było pamieci potrzeba

Wzięto na ten czas Księstwo Szwabskie Beroldowi z Serynu/ ktory
był jeściem Rudolffowem/ adano ie Friderykowi de Stauffen ktory został y
Kieześciem Szwabskiem y Szwagrem Cesarstem: potym Cesarz do Wło-
skiej Ziemi wszedwszy wygnat Papieża onego przeciwnego sobie/ a iego
społecznie z Senatem Rymskim Clemensa obrawszy wsádzili/ athenje
go zaraz na Cesarstwo Koronował/ potym rozne szczęście z nim sie obcho-
dziło/ od Syna był z Cesarstwa zegnán/ a tak dla żatości w Leodzei umart/
owa nawsem Pan sprawiedliwy kazał swa pokasacz raczył/ iako tym ktorzy
skwapliwie et sine iudicio karali ięgo niepełnienia powinności w młodych
lęciach iego/ tak zasie maledictio Zwięrschności Księciota swego confirmo-
wał. Owa mizerie Henryk żywota dokonat/ był to Pan wymowny hojny/
ostrego domcipu y Waleczny/ tak oniem Niemieckie Krodiniki pisał/ iże 62.

Bitwie miał szczęśliwe. Wszakże jeśli tak iako s Polaki na psim polu pod Wrocławiem/ktora też oni inaczej amizli sie zaczęła y dokonata wdawaia/ to imi niech tu stawie bendzie a nam tu pożytku. Miał od Berthy Margra- bie iednego Włoskiego Cory/Syna Konrada/Henrika od Adelheidi/y dwie Corez Ludgarde y Zoffia.

Henryk Piąty Syn Henryka Czwartego Pan waleczny y śmiały / tylko że Oica swego złośliwie przesładował y Mogunty od wszystkich za Cesarza obran/ a potym w Rzymie Koronowan Roku zbawie- nia naszego 1111. z wielkimi indulgentiami/ ktore potym Papież odwołał y Cesarza zaklął skąd wielkie hereses niepokoię/rozboie/mezo- boistwa/a inſe nierządy w Niemcech sie działy aich skarade skutki aż po ten czas trwają.

J Zachorzał potym in Tragedio inferiori/ y tam umarł/panował lat 20. ana Cesarstwie Koronowany 14. miał żonę Mechilde Henryka Angielskiego Krola Core sktora żadnego potomstwa nie zostawił/maledictio parentis niedato kwitnąć.

Lotargius a inacy Luderus Hrabia z Alenspurgu Syn Jadwigi Noremberſki Kioze Sakſie / po Śmierci Kio- zecia Sakſkiego ostatecznego/ tego rodu (ktory był na Wojnie poginany w Wierzemu umarł) pczyniony/ a potym po Śmierci Henryka pi- tego obran na Krolestwo Rzymſkie. Pan był dowcipny y mądry/ k temu barzo nabożny: Waleczny y bogathy: ten poczał Henrykowe powinne przesładować/ a the dla tego/ że też on był pirwey odnich przesładowan/ skąd sie wiel-

kie waśni wſezynały: Bo Fryderyk y Konrad Kiozeta Szwabſkie pres dłu- gi czas przeciwiaty sie Krolowi/zwtaſcza gdy sie starat o Cesarstwo wſakoż Bernat Świenty Opat Clarewalenſis poiednat ye.

J Umart Lotargius iako obran na Krolestwo Rzymſkie wetrzynafście lat/a iako Cesarzem zoſtat w Siedm. Jedyną Core zoſtawiwſzy Giertrude ktora ſie doſtata wſtan Matkę Henrykowi Kiozecu Bawarſkiemu bra- tu Welfſonowemu/a Oicu Henryka pyſznego Leona/przes ktora zoſtat był Kiozecem Sakſiem.

Konrad trzeci Syn Fryderyka Kiozecia Szwabſkie- go / ktory ſie piſat de Hohenſtauffen/a od Agnethy Cory Henry- ka czwartego Cesarza: obran na Krolestwo Rzymſkie przeciwko Hen- rikowi Sakſkiemu y Bawarſkiemu Kiozecu/ktory ſie o the Zwiernchoſć starat

z wielko

z wielką pilnością / a tho s tey przyczyny zemię
za Matzontę Core Lotargiuszowe / y miał przy
sobie regalia / miał też Krzyż / włochnię / y Ko-
rone Kroliewską / ale to przymuszony wrócić
musiał / y ne rzeczy co był pobrat po Ojcu Zony
swey wrócić ich nie chciał / wszak gdy był sto-
zon Siem od Cesarza był bańiowan / y s Kieśtw
złupion. Saskie Woiciechowi Mągrabi
powinnemu iego / a Bawarskie Lupoldowi
Mągrabi Rakuskiego Synowi.

I Agdy Henryk otrym przemyśliawat / iak
by sie tego pomścić a wrócić sie z Ziemię Sa-
skie do Bawaryei chciał / na drodze zachorzał / a umarł. Krol zatem
iechł do Saskiej Ziemi / Wdowę pozostawia Matzontę tego Giertrude Co-
re Lotargiuszowe / dat wspan Matzontę Lupoldowi Mągrabi Rakuskiemu

I Wszczyt sie potym wielkie niezgody / bo Welffo Kieśtwo Bawarskie
sobie przypisował: Konrad zinem Kiezeny y Pány iechnał na Woine Jero-
zolimską w Roku 1147. a potym sie wróciwszy umarł w Babenberku
Roku po Narodzeniu Syna Bzżego 1152. Miał Matzontę Giertrude Co-
re hrabie de sulczpach rodem z Bawaryey / ktora mu prodiela dwóch Sy-
now Henryka y Fryderyka.

Fryderyk pierwszy od pospolstwa
nazwany Barbarosa / Syn Fryderyka
Kieziecia Szwabskiego / Brata Konrada Kro-
la Rzymskiego Pan i ręki i rozumu pretkiego /
wzrostu wysokiego / ciata kstatnego / twarzy
pietney / Włosow lisowarych / acz był pokorny
wszakże sie rad rozmowiet s każdym.

I Then będąc na Krolestwo obranem / siedm
kroć z Niemiec z Woiskiem do Wtoch ieżdżel /
przeciwko chytremu a złemu Włoskiemu Na-
rodowi / szczęśliwie niezgode między Kiezerhy
rozwiódł a uspokoił. Henryk Kieze Saskie wziął Kieśtwo Bawarskie / Kto-
re Ociec iego y dziad trzymali / choć ie był Krol Konrad zegnął z ich oiczy-
skiego Państwa / dla rebeligiei przeciwko sobie / a Henryka Rakuskie ktory
był pierwej Mągrabis / uczyniel go Kiezieciem / przydawszy mu niektore
dzierzawy od Bawarygiei / Wolffenowi Wuiowi swemu za iego pilne che-
ci y zastuge przeciwko sobie / dat Marchiam Tustia / Ducatum spolety / Prin-
cipatum Sardinia & terram Mathildis Comitissa.

I Konradowi Bratu swemu od inżey Marki / dat Pallatinatum Rheni.
Czwartego Roku sam potym Koronowan był na Cesarstwo w Rzymie /
przeciwko czemu Rzymianie czynieli rozruch / ale Cesarz będąc ostrożny dat
im odpor / wszak zobu stron wielie ludzi poliegło. Gdy z Miasta wyiechł
miał od Wtochow dziwne a chytne trudności / aż do Niemiec przyszedł.
Chwate mu czynia Niemieccy Scriptorowie / aby miał Krola Polskiego

holdować / y k temu przymusił / że mu Trybut dawac musiał : Ale taka
stawa wiecyż i a niżli zdoby / gdyż naród Niemiecki iako ieno kiedy zaczął
z Stowaki Woine / zawsze s hanba swoia.

J Krolestwo Czeskie ktore dalieko mnieisze bylo na on czas odpor zawsze
Cesarzom y Kiazetom wszystkim sobye przylegiem dawalo / nigdy im nie
odisć niemogli / aż po ten czas iako od poczatku zasiadło w swych niedzach
zostawa / y za tegoż Krolestwa pomoc ten Cesarz Frideryk był stawny o
czym nietylko Kroiniki Czeskie / ale Maieſtaty ktoremi za znaczne ſtuzby
obdarowanie dawal Kcyerstwu Krolestwa tego v Mediolanu iako Pietri
Pieſkim Schis / a z Ekemberku / Hodzieiowskiem z Hodzieiowa / a inem przy
nich to opowiedaia : Bo gdy by beli Cechowie Mediolanu ſami ſieto ſwo
niedobyli / musiałby był Fridrich zwieltka hanba ze wszystkimi Niemcy od
iechać / pierwszokroć / y podrugye i potrzecie.

J Potym y drugi ras gdy sie z nowu przeciwieli Mediolanſcy / od tegoż
Władystawa Krola Czeskiego pomoc wielka miał ludem Kcyerstwiem / nad
ktorem był przetożen. Teobald brat iego od ktorego dziś ieszcze iesi Rod wtaſ
ony Panow Swihowski z Ryzniberta / tham ſrogość wielka uczynił nad
wtochy ſiektiera ie ſcinać kazał / a dobra wszystkie pobral.

J Alexander Papież baczac / tak o okrutność iego / wszystkie Kiozetha Fran
cuſkie Angielskie / Hiszpańskie przeciwko niemu podwiódł.

J A tak Mediolanſcy ktore ieszcze przeciwko niemu sie podnieśli / wygna
li iego starosty y ſedzie iego niektore zwieſzali / kładac na nie przyczyny ſtro
ny hereſim. Alexander Papież dał kłotwe na Cesarza / owa mu ſzye wſzy
ſcy ſprzeciwili.

J Cesarz z Woiskiemi wielkimi do Włoch iechał / chęci ich zawſciagnac /
Henryk Lew pyſzny Kioze Saſkie / vſſaiſe ſwoey mocy / maiſe znowe ſprze
ciwny ſtronę od iechał od Cesarza / rozumieiane tho żeby im Cesarz ſwo mo
cy nie nieuczynił : ani ſie ome kuſić bendie / ktoregoż on zatakowa nie
wiarę zacności / Elektorſkie oddſdijet / y Kieſtwa Worydiego a iego kſieſtwo.

J Ottomowi z wibachu dat / Kſieſtwo Saſkie y dignitatem electoriam
Bernardowi z Hanbaku.

J A potym vſpoкоїwſzy Ziemię Włoſk iako mogł / gotował ſie z Wois
kiem do Syryei przeywko Saladynowi. A gdy do Ormiańſkiej Ziemi
przyiechał / tam dla wielkiego Goraca Kapiſc ſie w Kiece wronał.

J A to Rohu po Narodzeniu Syna Bożego 11 go. Panował lat 37. a w
tym Syn iego tegoż imienia z onem Woiskiemi przedſiewzietho droge kon
czet / wſzak tham w Syryei zwiela zacnych Wozow ktorzy beli w Woifeze
naprzednieſzy umarli.

J Miał Cesarz Frideryk Matzonke Beate Core Kehnaldia Grabie Bi
ſontſkiego ktora tylko iedyna ſama v Wica była : po ktorei był dſtat Bur
gundyei y prowincyei ktore były dawno od Cesarſtwa odłączone / odtey miał
Synow pieć. Henryk ſtarſzy był Krolew Rzymſkim / za ktorego znowio
na była Cora Rogieriuſa Krola Syceyliſkiego.

J Frideryk w Azyei umarl. Otto Grabia Burguntſky y Byſontſki wo
zewoda : Czwarty Kandrath Kioze Szwabſky / Piſty ſilip ktory po Hen
ryku był Cesarzem Rzymſkim.

Hendryk Szybski Syn Barba-
roji Cesarza: Pan wymowny rostro-
pny / był wzrostu miernego / pięknej twarzy /
suptelnego ciała / ale umysłu śmiałego: myśli-
wy wielce a gdyż był obran na Cesarstwo
chat do Włoch. W tym Gwilhem Krot Sy-
cyliski umarł / potomka żadnego nie zostawił
by młodzi poci / rozumieli wszyscy że ono Krole-
stwo na Kościół Rzymski przypaść miało.

Stanowie onych Kragin obrali sobie Krola
Tangreda Rogieriusa / który był illegitimi-
torem / Pana niemieckiego y Prosteke wielkiego.

¶ Papież żądał Cesarza aby Krolestwo Sycyliskie opanował / zachowa-
wszy sobie pewny Trybut y niektóre Kraginy. A iżby temu Krolestwu
tusinie przyszedł dat mu wstąpił Matysiński Konstantyn Krol z młatego
Gwilhelma core / którego prawem dziedzicznym tho Krolestwo należało /
iż był w Klastorze mato nierok / y żałował przysięgi / wstąpił za wolę Pa-
pieża stał za Hendryka Cesarza.

¶ Henryk Woisko zebrał wielkie / iechał do Sycylii / która opanował /
a przystąpił do Apulii y Kalabrii / z tym wielkie Woisko poszedł do Jero-
zalemu przeciwko Poganom / a sam z Synem Fryderykiem w Sycylii zosta-
wszy / myśliwstwem się bawił: wiednem lesie polować / zapragnienia napił się
Wody / z Źródła bardzo chłodnego w gorąca wielkie / począł stego chorować
ciężko / a potym umarł w rychłe osiemego Roku iako panować na Cesarstwie
począł / Syna zostawił jednego Fryderyka którego Filipowicem y z Kro-
lestwem Sycyliskiem poruczył. Pochowany w Panhormie Roku 1195.

Philip Książę Szwabski Syn
Fryderyka pierwszego Pan pokorny wy-
mowny y hojny: w łagienności od niektórych
Panów y Książąt obran na Cesarstwo / wstąpił
się był Papieżowi niezdany być pożytecznym tak
Kościółowi iako y wszystkim R. P. Chrześ-
ciańskiemu.

¶ Filip opar nasadziwszy / zebrał Książąt i
mieści y Krole przyległe Szwabii / Saksy / Cze-
chy / Bawarczyki / od wszystkich mianowan Kro-
lem Rzymskim / a z tymi od wielu innych Książ-
ców.

1208 od Abenu. Przeciwna strona wiele tych sobie przewabiwszy / obrali sobie
Ottona Książę Syna Henryka Leona / który też był Pan śmiały y oporny /
którego Biskup Koleniński Koronował.

¶ Thego dowiedziawszy się Filip / z Wojskiem iechał Alfacia spustoszył /
potym iachawszy do Turyngei y te pod moc swą podbił / obrocił się potym
na Kolonieński / które zaraz ku poddaniu przynuciał / a potym w Aquisgras-
nie Koronował. Papieża sobie przejednał a jego brata Synowi dat

wstąpił

wstąpił Matzjowski Corte swa. Ottona też wtagat że mu druga Core sra
wstąpił Matzjowski obiecał / y takci wszyscy wporę swe przeciwko niemu opus-
cieli / tylko Sasowie ieszcze mu sie przeciwiali / ktore gdy Filip chciał ostrz-
nić / a iechał do Babenbertu. Otto Pallatinus do Wietlispach Czo-
wiel zły przyiaciel skiem sposobem wszedł do Łojnice jego / a tam go w glo-
we smiertelnie ranił.

Henryk de Walczpurg Trufas Cesarzski / gdy wolat / a Półci zamknąć chciał
ranton w Twarz od tego Tyrana / wszakże nie smiertelnie.

Tego gniewu była ta przyczyna między niemi. Miał Cesarz Corte /
ktora obiecał Ottonowi / ale iż był zabiet przez przyczynę Cziowieka nie-
etorego zacnego / a oto mezoobstwo przed Cesarzją pozwan / niechciał mu
Cesarz dać cory swej dla tego: Oco sie on gniewa iac / wiełkiego sie mezo-
obstwa wazet / a to sie wstętko działo Roku 1205.

Panował Filip na Cesarstwie lat 9. miał z Marys Cesarzją Grediego
Cora trzy Cory. Chamigunde / Etisse / Beate.

Otto Czwarty Syn pierworod-
ny Henryka ktorego zwano Leo super-
bus Kieże Bawarskie y Sastie / wporny / pysny
y zachwaty / ktory sobie wstętkie lekce powa-
żał / wszakże krótki czas panował / wiele Miasł
Ziemnięcych gwałtem a mocą opanowawszy
zebrał wielkie Woisko s ktorem do Rzymu na
Koronacy iechał / po Koronaciej skoro zstęcia
a woprem porużony Romandiole / dobra stolice
Apostolskiej / nad wiare y przysięge swa naie-
chał / a nieprzyiaciel skiem sposobem psował / o-

co zaklet od Papieża / a s Cesarzkiej zacności wypowiedzian / wstętkie Kieżeta
przysięgi / ktora mu uczynieli absolwował.

A gdy go już wstętkie Kieżeta odstąpiety / powstał przeciwko Langra-
nowi Thuryńskiemu / iako przeciw adwersarzowi swemu / a w tym Fryderyk
Sycylijski Krol / ktory już miał Dwadzieścia lat / na Stolicę Cesarzską powo-
łan / aby przylechał do Rzyse.

Orym Otto maiać sprawę opuścił Landgraffa / siedł z Woiskiem ku
Rhenu aż do Brysaku / aby odwrócić Fryderyka / ktory już był w Bazyliei.

Alle gdy Żołnierze Ottonowi nieprzyjstoinie sie sprawowali / gwałty
meżatkom y Pannom czynieli / wielki gwałt nanie w niescie sie stat / wygnan
wybit ziego Żołnierzmi / wiele mu co przedniejszych zbitho / musiał sie z sro-
mota nazad wrocić / przylechał z niestawa do Sastiei Ziemie / z zaliu wiel-
kiego wpadł w niemoc / potym dysenteria corruptus vmarł / wzdat był Cesar-
stwo Henrykowi Woiewodzie z Rhenu / ale tho płatno niebyło : wszyscy zgo-
dnie Fryderykowi ie przysędzieli / y obwołali Cesarzem / ktory zarazem w
Aquisgranie Koronowan / a to Roku 1219. Otto panował cztery latha.

Miał dwie Zemie Marys Kieżne Brabąńsko / ktora opuściwszy wziął
Core Philippa Cesarzją Beate.

Fridericus drugi Syn Henryka Szóstego / oboj Sycylii y Hierozolimski Krol / Sardaniei y Włoskiej Ziemi Pan. Książę Szwabstye / wspaniały y meżny / ktemu hojny / wiela ięzyków umyeliethny / Koronowan w Rzymie Roku 1220. Ten Książę towi Bożemu y Ziemi Włoskiej wielką chęć okazał / a hojnie dosyć / nasłiadując w tym przodków swoich.

Miał kilka żon. Pierwszą była Cora Krola Hierozolimskiego. Druga Cora regis Castulie. Potym Ruthene hrabie Wolfrathauzen Core. Czwarta Sabele Kieśne Bawarska / sktora miał Henryka Syna. Ostatczną była Mechtylda Krolowna Angielska / od ktorych trzy Cory były / Agneta / Konstantia y Blanka

Henryk Syn Fryderyka Cezarza w ktorego tego imienia / jeszcze za żywota Ojca swego w dzieciństwie prawie Krolom Rzymskim obran / a potym skoro podrośt dano mu żonę corę Książęcia Rakuskiego. Ale gdy mu Ojciec zakłeto było od Papieża strony Krolestwa Sycylijskiego / y on powstał przeciwko Ojcu / dla czego od Ojca do Apuligey wezwan a dan pod straż / y tak w więzieniu umorzony / zostali od niego dwa Synowie bliźniacy / ktore Manfredus potrut / gdy 12. lat dochodziły / obawiając się aby mu Krolestwa Sycylijskiego nie oddiety. Papież jednak aby mu prawa nie utracił / nato Krolestwo postat wielkie woisko przeciwko Manfredowi / ale ie Manfredus odegnął. Znowu Papież postat Carolusa hrabie Andagawenskiego brata / a ini go pokładaia szwagrem Ludwika Krola Francuskiego / z wielkiem Woiskiem / walczyli długo z rozmaitem szczęściem / wśakże jednak Carolus Manfreda poraził / a Krolestwo opanował. Żona wysłany mianowanego Henryka Rakuskiego za żywota meża swego gdy on w więzieniu jeszcze był dana była. Otręgarowi Synowi Krola czeskiego / sktora się on potym rozwiódł / dla tego że była nieplodna.

Kunrad Fryderyka wtorego Syn: Krol Sycylii / od Matki Joelle Krolowny Hierozolimskiej / Książę Szwabstye / za żywota oicowskiego za Krola Rzymskiego obran. Ale gdy przeciwko jego ojcu Fryderykowi / Henryk Landgrawia Turingie et Esie za Krola mianowan / poczęli wszyscy bracia nienawisć na Kunrada / y starać się o jego zdrowie. A gdy jego Ojciec w them umarł / pospieszył do

Włoch/opanował Krolestwo Sycyliſkie / które nań prawem dziedzicznym na leżało / tylko dwie lecie pánował / od Manſfrida poſtronnego Syna / brata ſwego otrut / który ſie obawiał tego aby nań przyrodzonym prawem Kroleſtwa wſhkie nieprzypadły / a on aby oddał on niebet. Bo iuż ſie był Konradowi Syn wrodził / którego dziedzicem wſhkich Kroleſtw naznaczeł / themu dzieciemu było imię Konradin on Oica y Syna otrut Roku 1254.

I Naten cjaſ prawie ſie Papież ſtarał / aby był Krolestwo Sycyliſkie mogł otrzymać / a pod moc Koſciotowi podbić: (Zoná Konradowa naten cjaſ ſtá za Meinharda Hrabie Gorzickiego / a to była Helzbieta ſioſtra Ludwika y Henryka Kieſar Bawárſkich) wſhák Konradyn powołan był od Guelinow do Włoch przeciwko Guelſſom papieſkiej ſtronie / y żeby opanował dziadowſkie Krolewſtvo / które iuż był dał Papież Karoluſowi Francuſkieſmu / iakoś wyſſzey cytát.

I Manſfridus meźnie bronieł imieniem Konradowem / bo benciá be kartem niemogł go imieniem ſwem othrymac ani obronić / bo by mu był wſhtek lud tego bronieł / Konradin gdy wſzedł do Włoch / od wſhych był wdziecznie przyeł / a iadąc przeciwko Karoluſowi / który był Manſfrida poráżeł v Beneventu zroznem ſceſciem trzy godziny zmiem bitwe miał / iednak zwycięſtvo ohrzymáł Carolus.

I A gdy Konradinus ku Rakuſom wciekał s Fryderikiem Kieſarciem Rakuſkiem z Synem Hermanowem niegdý Mággrábie Badenſkiego / y Kieſar Rakuſkiego obádwa nieznaczné ſaty proſte na ſobie mieli / wſhák od iednego z ſwych wydani beli dnia oſmiego po bitwie / a to dla tego iſe Konradinus muelował Zonę tego / który go wydał / biatagtowe barzo piękne. A potym obudwu w Neapolim ſiekiera ſciáć kázano / rozni rozno o tych pańich piſa / bom wyſſzey oniem tym Konradynie piſa / iſe w młodoſci zoicem otrawion. Jakozkolwiek tho był oſtatečný potomek Hrabion z rodu tych którzy ſie piſali de Honhenſtauffen / thakże y Fridericus oſtateczne Kieſze Rakuſkie Syn Leopaldow,

Henryk Landgrawia Turbinſky y Haſki / Brath Ludwika Matzonka ſwiethey Helzbiethy za Krolá Rzymſkiego obran / na złoſć Friderikowi wthoremu y Synowi iego Konradowi / wſhák Konrad z wielkiem woikſciem przeciwko Henrykowi ku Frankfortuprzyſzedſzy / gdy zmiem bitwie ſtoczeł / ſproſnie od niego porázon / a widząc nierównę wojſko ſwe przeciwko nieprzyacielowi / w nadzieie pomocy wziát wſtan małżeńſki córę Bawarſkiego Kieſarza ale to prozna nadzieia była: bo go

zewſzad Szwabowie przeſładowáli y dokuczáli moca: A tak Henryk moca takowa / zwirſchnoſć thrymaiác Ulmę obległ / która trzymála ſtronę Konradow. A gdy dla wielkiego Zymna oſtepić muſiał / ſtrząta ſmiertelnie rañion. Thegoſz roku którego był na Ceſarſtvo obran v mart / nie pańieci godnego niezoſtawiwſy.

Wilhelm Hrabia z Holandyei
Pan miody na Krolestwo Rzymkie
obran/był to Syn Florentiusa czwartego a Me-
chtyldy cory Henryka Kiejeia Brabantzkiego
Ciotki swietey Helzbiethy. Pan do boiu prawie
prodzony/trzymat Holandya/ Selandya wiel-
kie Woiny wiodł contra Gladrenses / Fryzys
pod swa moc podbiel. A gdy z ziemię wyjeżdzał
po zwycięstwie/od niektórych lotrow azbiegow
co sie w chrostach a wetrzcinie krel/przy drodze
wloczmiami wtkod / gdy bezpiecznie iechal stro-
cha ludzi/hukając Woisku przescia bezpiecznego. Zatem niźli mu ludzie na
ratunek przybiegli / oni sie Lotrowie pokreli/a zwabywszy przylegte sias-
dy na pomoc / Holandy pobili / drugie zagnali/ dziewiatego Roku zabit
Gwilhelm / iako na Państwo wstąpił/ Roku po Narodzeniu Syna Boże-
go 1265. Wedwudziestu lat potym y w siedmi Syn iego Florentinus wy-
niósł stamtąd Rosci Wica swego do Selandy/apochował w Mittelburgu.

Rychardus Syn Krola Angiel-
skiego wniezgodzie wielkiej obran na
Krolestwo Rzymkie/Moguntski/Koleński Bi-
skupi/a Ludwik Woiwodą tylko go ci obrali/
a drugie Kiezetą obrali Alphonse Krola Ka-
stele/wszak Rychardus maiać wielkie Stárby
silen był Alfonsowi / a gniewając sie na swo-
ie Adwersarje Państwa Biskupa Treweren-
skiego Mieczem y ogniem psował. Boppar-
dia obliet y dobył / potym inych Miasł sobie
przeciwnych zawłciagnął.

A gdy iechal do Angeley/a za bratńa swego Henryka Angielskiego Kro-
la nieopatrznie Londin obliet / poginął / wyswobodzony potym/v dru-
giego Miasła przyobliezeniu zabit/ sześć lat panował. Sunt ya zyspanka
dwoch mu Synow zostawitá Henryka y Herimunda

Rudolf Hrabia z Habsburgu
zgodnie od wszystkich na Krolestwo
Rzymkie obran w Roku po Narodzeniu Zbawi-
ciela naszego. 1273. Pan lat zupełnych który
za Frideriká wtorego sprawy wszytkie od-
prawował / a dla iego mądrości/ wszyscy mu
thego zycieli / bo był barzo ku każdemu sklon-
ny / Dwor Cesarzski gdy przedem przychadzał
przeciwko niem wstawat / wciwość im czy-
niac / A iż był pierwey Ofmistrzem Ottogá-
ra Krola Czeskiego / był mu w tety mierze na

G 4

przeškodze

przeistodzie/ że sam nato godziel/ y nato był namowiel Margrabie Brandeburskiego/ żeby mu tego pomagal/ o tym Kroiniki Czeskie rozniey daleko pisz.

¶ A gdy Rudolf był na Cesarstwo obieran/ obleżono go było w Bazilei bo tam były dwie factye/ Stelliferorum et psitacorum. A gdy Stelliferowie z miast i wygnani/ chcieli ie znowu Rudolf przywrócić/ y natym był: A gdy już był obran/ iechal do Aquisgranu y tam Koronowan/ podle zwykłych ceremonij/ tam dwie rorce swe wydał za Electory. A gdy mu Książęta przyiegali/ a niektórzy niebytności inych sie wynawiali/ przymusił iet temu Rudolf że to co ich powinno/ sc niosta/ uczynili/ gdy Pan był młody y męzny. A złożywszy Siem/ osadził z Książęta Krola Czeskiego Ottogara za gwaltownika pokoju pospolitego/ przeto że on na ten czas gdy Cesarzanie było Rakusy/ Stryz/ Karintia/ y Karniole sobie przywłaszczal/ a było to na onym Seymie uznano/ iże wsłkie Rakuskie Państwa tu Cesarstwu należały/ a tak Krol ze wsłkimi Książęta opomwał Rakusy. Ottogara Czeskiego Krola odsadziwszy tego/ y temu przymusił że mu holdował.

¶ A gdy to już musiał uczynic Ottogar/ prosił aby mu niezawnie holdu czynic kazal/ bo to był Pan pishy/ y klaniać sie wstydal/ omiżenie Rudolffowi dla tego że mu pierwey służył/ iako Ofmistrz Dworu iego: A tak pozwoliet nato Rudolf aby to było pod namiarhem/ który był osobliwie a dliwnie r. b. to uczyniony/ tak iż za iednym roscięgnięciem na cztery sie części rozdzielił. A gdy Ottogar pokleknał wshy wziął Chorągiew od Cesarza podług obycaju/ tam nato nagorowana osoba/ powros ieden zermat/ a z atym siemamić odskret/ y tak wshy nato patrzali/ gdy Krol Czeski holdował Cesarzowi.

¶ Tho gdy Zemie Ottogarowej Runegundzie powiedziano/ która on był z żywota pierwey Zony swey poiat/ gdy do Donu swego Ottogar przyiechal/ zatosnemi słowy oto ną narzekać poczęt/ mówiac: że iei wieczna srom the thym uczynił/ bend. Krolom tak moimem/ przedtym który mu pierwey służył/ iechcesz sie w Korone tak droga wbrałszy wnieśes sie a klamates mu sie przedewsłkimi ludźmi/ lepiei było z niem o to meżnie boiować/ aniżeli mu sie tak sprosić klaniać. A tak onemi słowy przywiódł Krola dotego/ że pokoi y przymierze wzruszył/ a Woine przeciw Cesarzowi podniósł/ zgwałcił przysięge swoje nad wsta wshyktich rad y stanów w Państwach swoich/ którzy go od tego odwodzieli. On upornie Woisko wielkie zebrał/ szedł z niem do Rakus. Cesarz Rudolf/ zaśedł mu także z wielkimi Woiskiem/ naprjod mu ośiat obos/ a potym Woisko rozegnał/ samego w pogoni zabito/ a tak miernie obnżony do Miasta Laby w Rakusiech za więzion w roku 1279. Ciernaćie Tysięcy Woiska iego meżom znannemitych, zbito/ wiele pogimanych było.

¶ Wshedł potym Rudolf do Czech poczał Ziemie pustoszyć/ wshł Biskup Otomuniecki themu zabiezał/ pokoy uczyniel y dotego rżec przywiódł iże core Rudolffowe Gurhe Wacław Syn Ottogarow sobie za żonę wziął. A Core Ottogarowe Agnethe Rudolf Syn Rudolffa Cesarza Książę Szwabskie wziął do Stanu Matzeńskiego/ za takowem spowinowaceniem pokoi utwirdzon. Kieśtwo Rakuskie które Ottogarus nyestusnem prawem lat 24. trzymał. Woiciechowi Synowi Rudolffowemu sie dostał/ stey w gody

pryśli

przysły Ratusy na Grabię z Habsspurku / a ona pyśna Krolowa co sie wsty,
data za to że sie Maż iey Cesarzowi klaniał / sta potym za zawisze z Rozinber-
ta Pana iednego w Czechach / ktoremu wielkie Starby dero wata / tego po-
tym Wactaw Krot Czeski po Smierci Matki swey dla tego iże mu nie był
sprzeciwni / scię dat Tarcica / wielkie pomiem Starby pobrat.

I Niechciał Rudolf Cesarz do Wtoch iechać / aby był na Cesarstwo Ko-
rodowan / wssakże od Miaszt przedniejszych za wolności ktore im nadat / iako
Bononyei / Florencyey / Geny / Lucensibus / ić. wielkie upominki pobrat /
dla tego mu przypisowali takomstwo / ale we wsskich inych sprawach nad
wszystkie przeszle Cesarze był nastawniejszym / umarł maieąc wieku 73. roku
1291. panował lat 15. Matka iego była Anna Grabią z Hehenbertu
ktora z Synem Henrykiem pochowano w Bazylcy w Kościele wielkim /
ktorzy to Syn był tronst w Rhenie Kiece / y s Karuliem dziećciem iei / syny

Adolfus Grabią znasan od nies-
ktorych Kiezet na Krolestwo Rzym-
skie obran. Woiciech Kieze Ratuskie od Ele-
ctarow: Adolphus w Aquisgranie Korono-
wan. A gdy Woiciechowi one Kraginy po-
stuszenstwo czynieli / Adolphus miał wielką nie-
chęć przeciwko niemu / a z Woiskiem naprzód
na Kolmarskie sie obrocił / ci acz strone trzyma-
li Woiciehowe / wssak ie pretko odwocił od
niego: Obrocił sie potym do Miaszt Alsatich y
te sie upokoiety: A gdy tu Turingey y tu My

styci wrzyshed / pokoiu także żadali.

I Gothował sie potym na Woine s Krolen Francuskim / o Krolestwo
Arelatynskie: a tak wsska rzęsa pelna była niezgody / wszytkie iednak Kie-
zeta myśleli o tym iakoby Adolpha s Cesarstwem mogli zruć / bo ich sobie
niemiął prawie zanie / k temu sie bawil nienależitemi skutky na swoy stan /
panientki wtciwe / nakoniec y w Klastoczach pokoiu od niego niemiął. A
tak sie ziechawsy Kiezeta Kieście Woiciecha Rudolffowego Syna / Kieze
Ratuskie / prosieli aby te Zwierschnosc na sie przyiat. A gdy pozwolęł wssy-
scy mu obiecali pomagac na Adolpha tylko przy Adolphie zostat Otto Kie-
ze Bawarskie. Adolphus Comes Palatinus Rheni / y niektore Miaszt
Cesarskie nalezace / zwlaszcza Frangfford / Spirha / Wormatia / y insze: A gdy
sie zeszy ich Woiska blisko Spiry / była bitwa sroga hest godzin / meżme zoku
stron z soba czynieli / wiele zbytych na placu polegto.

I A gdy takowa bitwa dlugo trwata / Adolph ktory Woisku swemu miał
przeciwnie Stonce / bo im Woczy blast czynieto / zatym s Romia spadł.
Woiciech go spiesznie nadbieżat / a Mieczem pod Otko ugodził srychem / tak
aż przeszyie koniec przeszedł / w tym Rycerstwa iego wiele zbito / y pogima-
no / wiele utrapionych niewczasem pomarto. Grabią de Haigierloch za-
bit. Otto de Ochsenstein zabity / Biskup Moguntinski nagle powietrzem za-
razon. Biskup Argentynski Mieczem przebodzion od iednego Kiezmka
przed Striburgiem. Grabią z Leyningu ośalat / y wiele inych / ktorzy z Adol-

ſtem trzymali pogineto. Pánował Adolffus lat oſmi Matzonka iego Imagina/dwoie mu dż atek zoſtawieta. Adolffa Syna y Mechtilde Core/ a tha byta rodu Kizjat Linburſkich.

Woićiech Syn Rudolffow Kiz

ze Rakuſkie / po zabićiu Adolpha / po wtore od Kizjat obwołan za Krola Rzymſkiego / Koronowan w Aquisgranie Roku 1298. Kieſtwo Rakuſkie Bratru Rudolffowi zlećiet / a Blánke Sioſtre Filipa Krola Francuſkiego/ziednat mu za żone/przypadło potym wiele thakówych ruchow ze Woićiech Krol Rzymſki muſiał wielkie Woiska mieć na ſwoie nieprzyjaćioty: Przypadła z Biſkupem Salcburſkiem o Sol / wktorey wielka

ſtodaſie dziata Biſkupowi / ale iż byto trudno Ceſarza zwalczyć/truciſzne mu zadano / ktora chce Doktorowie z niego wygnać / womity z niego iż wyganiali/puſćiet ſie Uſty y nozdrzani / aż y do Uchu doſta / że mu jedno Oko wypadło / y tak byt iednookiem / Pan w ſprawach Rycerſkich ſtawny / dwanaſcie razow Woiska zwodzieł bitwy / Fortunnie ſtażał. Takoniec gdy woisko zebrał wielkie/do Czech idąc przeciwko Kizjciu Conſtanſkiemu/ktory ſie piſał Krolew Czech tam zabit/od Jana Kizjcia Syna Rudolffowego ſynowca ſwego/ktorego byta vrodziela Krolowa Czechy Cora Otogarcwa.

¶ Then będąc młody a márnítrátny / á on ſie iego Pańſtwy opiekał / po die poruczenia Wica iego / chował go przy ſobie potćwie. Ale on rada złych Ludzi zwiędziony / ze go nazywali Kizjciem bez Ziemie / proſił Krola aby mu tylko nateżące Pańſtwa po Matce dał do ſprawy/zwłaſzcza Riburſkie/ale on zgotánic puſćić mu niechciał. On ze trzema ktorzy Ceſarza pilnowali nań ſie ſprysięgli / to ieſt / z Rudolffem de Dwarth / z Waltesrem z Eſenpachu a z Ulrykiem z Palmy. A cćżterey náten cżas gdy Krol dnia oſmego Czerwca Roku 1308. miał ſyny ſwe v ſtoku ſwego z Kizjciem Janem / á byt dobrej myſli z dworjany ſwemi / wſzytkiem wieńce rozane rozdał / on cżerey co ſie belt nań ſprysięgli / nieiedli ani pieli / tylko otym myſleli iakoby Krola zabić mogli / bo ſie tegoſ dnia przewoić miał przez Rżek / a iechać do Rehinsfeldu / wſtawſzy od ſtoku Konia ſobie dać kazał / aby do łódzi doiechat á tak zoſtawioſzy wſzytek dwor iny / tylko pómniomone one ſtroże zdrowia ſwego / a racey zdraice ſwe zſoba pobrat. A gdy wſiał na Konia rżek Krol de Dwarth długoſz themu trupowi ieźdic dopuſzczieny / wiał za tym Konia za wędziłto. A gdy Krol podług zwyczaju chćiał zniem gadać / naprzód mu Jan Kizje puginatem gardto przebieł. Ulryk przez twarz y przez ſirodek głowe mu przećiał / á drudzy go mieczmi poktoli / á to miedzy Rysa y Arula rżekami helweckimi / kedy potym kłaſtor Pannoni rżadu. S. klary zbudować kazałta Ceſarzowa żona iego / á nazwańo ono mieſce po niemiecku Kenigsfelden to ieſt Krolewſkie pole / zatym oni mezooboice porćiekali / iednak ſie pokryć niemogli. Ulryk de Palma / pokilk dniach przyechawſzy do Bazylýiei / tutaj ſie tainie wiedzniem domu / Zamek iego obliczono / a przez Lupolda Kizje Rakuſkie opanowan / ſtugi iego co na Zamku ich byto 50. poſcżina no ſam przez trzydzieci lat ſie tutaj / bydło paſał / aż umierał / dopiero o ſobie znać dał / kto byt. Rudolff de Dwarth / długo ſie także tait / wſakże y ſluga

pogina // Stuge w Koto wplieciono / samego Konowi do Ogona przywiazzo-
no / a na meki wiedziono / a potym w Koto wplieciono. Jan Kiazze po lie-
siech sie kryiac / przyszedł az do Wtoch / potym od Papieża odestan wubierze
heremitorow do Henryka Cesarza / ktory po Woiciechu albo Albrechtie pas-
nowat / dan potym był do Wiesienia wiecinego / takci zaptate wzieni stuszna
zdradnicy oni / za zta / a nierozmyslna ztosć swo / panowat Cesarz Albricht
lat dziesiec / był to Pan mądry / taktawy / hojny dobrze zastuzonem / obtudnem
a chytrem / był wielkiem nieprzyjacielem : Wszak sie oto nanich nieznat / po-
chlebcow sie chronit cierpliwy był przeciwko nieprzyjaciolom / y niestwaplis-
wy na pomiste / každy swej krzywdy tawie zapamietat Matzonka iego by-
ta Helibietą cora Meinharda Hrabie Tyrolskiego y Gorickiego Kiszeci
Korytańskiego Pańi bardo mądra / ktora naprzod w gornych Katusiach wy-
nalazła warzenie Soli.

Henryk siódmy Synu Henryka
Hrabie Lutzelburckiego y Beaty Hra-
binki z Shannoney acy niebardo z bogatych ro-
dzicow / ale sprawiedliwy y mądry Pan / onego
wieku miedzy Kiszety / w sprawach Pańskich
naznaceni byli / i nauczonych : skoro obran na Ce-
sarstwo / umyslet z Aquisgranu iechać do Wtoch
a tak sie przeprawiwszy przez Rhen / przyszedł
do spiry / tam obaczywszy groby Cesarzow przod-
kow swoich. Adolffa y Albrechta / gdzie byli po-
bić / pochowane : kazat Kosci ich do spiry za-

wieść / spieszet sie potym na wesele Sinowe / ktorego Cechowie na Krolestwo
odniego zadali a iemu Krolewne Helibiethe wstan Matzeński dawali. A
tak Cesarz aby domowe rozruchy spowinowaceniem utwardzil / pierwey niż
by do Wtoch iechat / to chciał naprzod odprawic : A gdy przywieziono
Panne s Cech / Wactawa Krola Cieskiego Siostry / y starszego Wactawa
Krola Core / Rudolffa Cesarza wnuka / ta gdy do spiry wozdobnem pocęye
od Cechow przywieziona / i była grubego ciata w Cesarza wpodeyrzeniu była
dla iakiej przygody a tak odwieczono wesele ona panna tho zrozumiawszy o
sobie zle podeirzenie Cesarzkie sta tylko w nocnem ubierze ku Cesarzowi / tylko
robedciem sie na szlappelęż natrywshy mowisc : Dziewictwa mego o Krolu
Krymski patrzac na ciato moje przes dozor Pan wtęwych doswiadczyć po-
rucz / bo ia ślad niewyda az oimnie zle niemięcie opuścisz. Krol iako za-
wstydzony niemogł odwieść oney Panny aby wysła / omawiaiac sie iei spo-
deyrzenia / musiat poslac po Panie y po baby / ktore to zaraz poznaty / ze pa-
nienka nienaruszona była.

J Krol zatym bez opieszkania wesele sprawic kazat / a potym do Czech
Syna dostatecznie odeslat na Krolestwo : a odprawivshy wszystkie sprawy
poslat Posty do Papieża zadac go o Korone Cesarzko / ktory gdy mu pozwo-
lel iechat do Wtoch zwiela Kiazeth Hrabior Biskupow y Panow / a przyet
zuciwoscia / naprzod od Medyotanskich. A gdy sie tam Cesarz zabawiet /
Gwido Hrabia z Turnu niewdziecznie tho przymusił / poczat pilnie myslić

o iego

o iego zdrowiu / naco wiele inych do ſiebie namowiet / a m: ſlac iatoby tho
co napreccy ſprawiet / naprawiet nato tak / ſtracić każat / dla przewinienia
ſkaradego / ztoćſniće iednego / á gdyby go palono rozumiat że wſiſcy
nieli w giedhać na dżiwę za Míaſto / á on na then czas Zamknę wſy brany /
Krola tylko ſamego w pałacu zoſtawionego / ſpodziewat ſie zaſtać / y ſnad-
nie myſli ſwey dokażać.

I Tho gdy Gwido w domu ſwym zniektoremi poſtánowiet / młodzieniec
ieden / ktorego ſie nieſtrzeżt / to ſtyſzć / Matheo wice Comiti to oznaimiet /
ten tajemnie lud zbroiny zaſadził á na one Sedieys czekał / Krolowi wſi-
to oznaimiwſzy.

I Bracia załonu Tziemieckiego ktorzy s Ceſarzem iedzieli / na przod na
Pałac wbieżeli / á one ſpryſſiezone wygnali / otworżeli brony Mieſkie zam-
knione / zátym Leopoldus Kieże Rakuſkie / ze dwiema ſty ludu zbroinego do
Ceſarza przybieżał. Wicecomes Matias wyſkoczeł z ludmi zaſadzonemi /
a nielutoſęwie mordować ſpryſſiezone każat.

I Gwido bacząc że iego umyſt wydany był / wciekł z ſwoimi Coniurati /
ktorego dom zaraz rozburżono á wylupiono / á ci ktorzy mu ſli na pomoc
wſyſcy zbici: był potym Ceſarz oſtroiny we Wtoſkiey Ziemi / poddawaty
mu ſie wſytkę przednieiſe Míaſta dobrowolnie / á gdy do Rzymu przyie-
chał przyiet z wielką wciwoſcią y Koronowan / chce potym wſytkie nie-
pokóie wſtronieć / wdzien w niebowzięcia Panny Mariey umart / panował
tylko pięć lat / á to ſie dżiało Roku 1313. Matjońka iego była Marketa Bra-
bantſkiego Kieżencia Cora.

Fridericus tego imienia Ceſarz
trzeci / Syn Woicicha albo Albrechta
Ceſarza / Kieżcia Rakuſkiego w niezgodnie
obran: Competitorem iego był Ludwik Ba-
warskie Kieże / ktorego Matka Mechtilda by-
ła cora Rudolffa Ceſarza Kieże z zabspurtu /
á Friderikow Ociec był rey Mechtyldy Brat /
owa ſobie beli Bracia wnieczeni á cioteczni: by-
to rozdwoienie wielkie / iedni przytym drudzy
przy owem przeſtawali / Míaſta takie / á przy-
ſło do dżugiei á wielkcy Woiny: Fryderyk

popuſtoſet Míaſta y Zamię w Barwarzei / Brat iego Lupold v Spyry Lud-
wika przeſtadowat y do wciekania przymuſiet: potym obadwa Bracia wzie-
li Zony Bogathe / weſele odprawiali w Bazilei. Friderik Ceſarz á Krol
Rzymſki mianowany wziat core Krola Aragonſkiego á Lupoldus Kie-
bianke Sabaudyſka.

I Lupold chce Bratu gory Szwaiezarſkie ktore do Ceſarſtwa nateżaty
podmanieć / thego dokazać niemogł. Fryderyk potym wſzedł do Saſkiei
Ziemie / á okolo Eſlingu Woine z Lodwikiem zwiodł / długo zrozmie ſcze-
ſciem oba zſoba zymiac / roziechali ſie / wſak wiele zby tych miedzy niemi
wieznychow takie zobudpu ſtron było: Znowu potym v Argentyny nad rze-
ką Bruſka wielkie dwie Woſſe ich zeſty ſie / ſtaneły w rowni ſprawione ku

podtamu / chciwe rycerstwo zobu stron tu bitwie bylo / wszakże Lodwik ba-
zoc rżec swa przegrana / vshedt do Bawaryei.

¶ Po kilku lat potym Fryderyk hede do Bawarskiej Ziennie / a pustofet
wysła Bawaryę. Lodwik vzałiwszy sie vpadku ludzi swych / vmyślel albo
wiec vmrzeć / albo Nieprzyaciela porazić : tylko sie thego bat / aby sie
bracia z Woiski niezesły / ale Fryderyk Pan Serca wielkiego / niebendac
cierpliwý hede przeciwno nieprzyacielowi / nie nato niedbaisc / że mu ies-
go radni Panowie thego bronili / zbiegły sie pretko Woiska / wygrat Fryde-
ryk / rozegnat Bawaryę. Zwołali potym Hetmani lud rozproszony / a tak Ro-
ni zbyszy / piecho bitwie zwiędli / przyshedi im zatym na pomoc Margrabia
ktory okrzykiem wielkiem Katuskie Strzelce do vciekania przymusił : ktore
in beli otoczeli zewszad iako Ptorem / między ktoremi był Henryk Kiazę Ka-
tuskie / Brat Fryderykow. Obrocieli sie potym na druga strone Bawarowie /
ktorych sie Fryderyk niespodziewat / pogromieli go y s konia zbyte pogimali.

¶ Leopold vlsyśawszy o niestzesciu Brata swego / barzo był zatosny / y
dziwno mu tho bylo / że w thak frogiey bitwie zabith niebył ktora sie działa
Roku 1324. ostateczniego dnia Wrzesnia.

¶ Leopold naten czas gdy brat był Fryderyk w Wieszniu zwiela inych za-
cnych Kiazath / starat sie iakby mogł brathá wyswobodzić / prawdziwie go
mieluiac / hede do Ciarnopiezniaka / a prosziel go oto aby mu k temu dopomo-
gl / pogkal wdrodzie Czerta / pytal go iesliby mu mogł brata wyniesc z wie-
zienia / przyszeł mu tho sprawic iesliby mu chciat być powolnem. A gdy go
odestat do Fryderyka / a ongo obaczet / a zrozumiał / iże był Czarth / zadnem
spůsobem pozwolić mu sie niechciat na wyniesienie / tak sie z mową rozesta.

¶ Starat sie potym zynę miary Leopold / o wyswobodzenie brathu / w-
szakże niemogł themu dosyć uczynić. A tak dla wielkiej zatosci s frasunku
aż był od rozumu odshedi / y zarażony powietrzem vmarł. Roku 1326.
a ponien w rok brath iego Henryk / ktory był wolnym uczynion zwięzienia /
gdy Krolowi Czeskiemu zamki na Morawie pusciel / ktore w swęy mocy
miał / so naten czas Czechowie Lodwikowi na they Woinie pomocni beli y
samiprawie the bitwe wygrali / czego Niemcy nedokladais.

¶ Fryderyk trzy lata w Wieszniu bendac / wyszedł potym za namową ies-
dnego Priora Kartuskiego z więzienia od Lodwika przepuszczony / za Con-
ditiamistufnemi listy tego potwierdziwszy / tak aby obadwa vzywali Ty-
tulu Krolewskiego potiby żywi byli / nieiezdziel Fryderyk do Wloch na
koronacyę dopusciel thego Lodwikowi.

¶ A gdy do Rakus był odestan zwieltá radoscia od poddanych przyiet
był / wszak s frasunku niedlugo potym żyw był / vmarł Roku 1330. dysenteria
zemdlony. Miał Fryderyk dwie Malsonce / pierwszą była Izabela Gieldu-
benska / druga potym iakoś czytal Helzbieta Aragoniska Krolewna / a ktora
miał Syna Fryderyka Anne y Helzbieta cory.

**Lodwik Bawarczyk / o ktorémes wyspę czytal / ktory
s Fryderykiem o Cesarstwo meżnie y dlugo czyniel / na Cesarstwie
sie mocnit : zaniego sie wszetá sekta Pauperum de Lugduno / so sie była w
tym mēście zacjeta / wzili na się vbior Swietego Francziska / a przednieisem
ich był Michael Cesuanus / zakonu fratrum minorum ci opowiedali Pana**

Christa y Apostoty iego barzo niedznemi/ tak iż swego włassnego nic niemie
li spólnie ani ossobnie.

I Mogt im nato każdy pozwolić/ że thát było / ale Bogiem będąc y Cżto
wiekiem/ wśitko co rzekł siato sie / mial Boga Wicá tak łaskawego na sie/ że
ani on ani Apostotowie niczego niepotrzebowali / póki s nimi ná Swięcie
był / po Wmieszeniu a wstąpieniu do Nieba / poruczył imieć każdemu miecz a
Kalece/ oczęm in Actis Apostolorum Zakázowali Cesarzowi aby nimwczem ne
był postużen Papieżá tylko w sprawach Duchownych. Cze mu dat wiaie
Łodwik/ a tak jednego z nich Piotra s Cerbaryei wziął z soba do Rzymu / a
weźmiał Papieżem / a dat mu imie Mikolay piatny / a on zaraz Łodwika
pomazał na Cesarstwo y Koronował/ wiele Biskupow z swego rządu poczy-
niel. Czego gdy sie dowiedział Jan Papież / y Michata priora y Łodwika
Bawarczykáz ona Secta iego zakłat/ a Woisko postawşy one Secte pobrać
a popalić kazat / Piotra też onego Intrusa pogimano/ a dano Papieżowi/
ktory wyznat wiare swa / odpuszczono mu/ wśat do Smierci w Wiezieniu
chowano/ ktorzy mogli wcieli do Grecye/ każdy roznie weził/ a wiele złego
nabrogeli takowi Sektarze ktorych Bawarczyk słuchat radi a tylko dla the-
go/ że beli przeciw Papieżowi.

I Michat oney Sekty nawiyszy / czynieli z Łodwikiem Bawarczykiem
generalne capitulum przeciwko Papieżowi/ a tho co postanowili na przy-
ste Concilium odtożeli/ wśat condemnata wśytkie postanowienia ich. Ba-
warczyk Włostk Ziemié opuścşyşy/ do Niemiec sie wrocil zakłety.

I Agdy Jan Papież w Awinium umart. Benedict dwunasty poniem obra-
ny wśytkie censury predecessora swego potwirdził/ tak dlugo pokibi sie Ce-
sarz do pokuty nie dāt : był potym we Włoszech wielki mierząd/ kto był du-
szny/ to lepszy.

I Umart potym pretko Benedict Papież: Clemens szosty poniem ná sto-
lice Papiejsk obran/ ktory Annum lubileum ex centesimo, ut Bonifacius
octavus constituerat in quinquagesimum Romanis petentibus commutas-
vit. Agdy baczył Włostk Ziemié zamieszana Papież/ samy tylko wieceomi-
tes ná Łodwika Bawarczyka poduśczał/ ynych nato Kiszat niewzymając
bo sie spodziewat / że mu sami zdotać mieli gdy by był do Włoch przyechat/
tak iako sie obiecowat. Czego gdy sie dowiedział Bawarczyk/ chcec mu tho
oddać/ wiele miast we Włoszech Papieżowi odiać dopuścić: Komuby sie ieno
podobato / a mial sto mocy/ y mato niewśytkie rozdat/ wśytko ludziom no-
wymiale sie obacişyşy żeby the^o Końca niebyto do zgody s Papieżem przysc
umyśtel/ bo nigdy niemogł do Kościota wniść zdrobrem summieniem/ zatym
sporużenia Papiejskiego/ Arcybiskup Moguntsky zlożet Syem Kiszetom/
oznamując im tho iże dawno Cesarzá niemaş/ a to ku ztemu wielkiemu Ko-
ściota Bożego/ y wśytkiei R. P. przywiadł kthemu iże Carolus Syn Jana
Krola Czeskiego/ na Krolestwo Rzymskie był obran. Orym wstysławşy Ba-
warczyk/ do Szwabskie Ziemié iechat/ chcec doszwiadzić checi onych ludzi
ku sobie/ ale do Tumburku przyiechawşy pocuł / iże był otrut prz dobry
mysli/ wśat pretko a womit sobie chciał uczynić aby trucişny zbył/ a gdy ba-
czel że niemogł/ iechat wtowý chcec oniad od siebie wypracować/ w tym na
koniu biegaieć y māt/ wolaisc gtośsem. Boże bądź miłosćiu mnie grzesne^o

**Karolus Syn Jana Krola Cieskiego Wnuć od Syna Henryka Sio-
dmego / iehce za panowania Lodwika Ba-
warczyka obrany na Krolestwo Rzymkie /
w Bononyi Koronowan / niebyt iednak mi-
szn za prawego Cesarza / chociaż Lodwik umarł :
Bo czterey iako Pallatinus Brandeburgen
Saxo Biskup Mogunski obrali Gunthera
hrabie z Szwarzenburgu ktory zaniechal pra-
wa swego. Karolus w pomintami / a
skłonoscia ziednat sobie także a mielosć v Kie-**

zath / a wyachawszy do Wtoch w Rzymie Koronowan na Cesarstwo / wzał s
temi Condyciami / aby w Rzymie y we Włoszech niedtugo mieřłat : A tak tam
tylko kilka dni zmieřławszy z miasta iakoby wtowry wyiechal. Czym Rzymia
ny oszukał / ktorzy chcieli aby im był praw ich potwirdziel : wzał przyiechaw
iży do Mediolanu tam każdemu kto czego potrzebował za pienigdze v mie-
go dostal / iako orym Munsterus in Cosmographia pisze.

I Then Cesarz za przymowo Papiestwo sekre flagelatorum ktorzy sie bel
rozmnożeli wygubiel / wiele sie ich byto na thatowa potuthe wdalo / prze-
chodząc v Mieřca do Mieřca Szwabskie Krage : zehlo sie ich byto na dwie
s. ie / mieli swiego gubernatora / y dwuch Ministrów ktorých rozkazania
stuchali / w Spirze przed Klasthorem o godinie pierwszey / w koto Klastor
obhedwř / zieli z siebie odzienia swe / ana Rzyż sie potozit każdy / byczowa-
li sie spiewajac / chwaleli Pana Boga / padali na oblicza swe / a modleli sie za
wsytkie swoje dobrodzieie glosm / także za nieprzyiacioly / bel miedzy nie-
mi Kieřa y ludzi wazonych dosyć / niewiařł zdiećmi / tedy ich kto prořet na
czesć do Stolu swego / przyřć niechcieli / ani řrali ialmużny / tylko za pozwo-
lieniem swoich nawyřřch / dwakroc sie przes dzien biczowali / a ras w nocy
potaiemnie / zniewiařłami niemawiali / trzyře na řarach nosieli wt. le y na
przodku / teř y na czapkach. Bieře y mioty do řat przywiořane / a w zadney Pa-
rařei dluzey niemieřřali / tylko przes noc.

I Miařł Spyry donich sie przymieřřalo / wiecel niřeli Sto / a řadnego
nieprzyieli tylko takowego co im przyřřel / trzymać ich Regule / a iřby mo-
gt na każdy dzien mieć swey Intraty ořm Pieniedzy / a tho dla thego / aby
niezebrali / a iřby przyřřel niczem inem sie niebawieć / iedno nabořeřstwem /
a odpřciel każda trzywde nieprzyiacielowi swemu / a iřby zwola řony a przy-
iacioly swych then řakon przyiat / inaczei nie wczynić niechcieli.

I Karolus Cesarz tego imienia cřwarthy / thatowa Sekte řapowiedział
Papieř także pod klatwa takowe biczowania řapowiedział / tylko taki ktory
potutule / aby tho řtryć a nie iawnie czyniel.

I Przyiechawszy Cesarz Karzel do Cies Miařł Prage ozdobyne rořerřil
y mury otocic řazal / Rořcioly ozdobil. Academia postanowit / wiele
Klastorow y pratur fundowat y nadat / w Klastorie Ingelmebyńřkiem
gdzie sie był Carolus magnus narodzył. Colegium Canonicorum regula-
rium fundowat / a Canonyki Prařkie za Krolatory poczyniel / wzał iuřto
prawo Czechom odieřto.

I Starat sie zwieřł pilnoscia iakoby bel ntogi Krolestwo Cieskie ro-

||żerzyć cześć za pieniędże / cześć przez moc / starać się długo o Electo-
row / aby mu Syna Wacława za Króla Rzymskiego przyjęli / owa to na-
nich wymogł / że Wacława który tylko miał lat 15. za Króla Rzymskiego
przyjęli y Koronowali / a potem mu core Johanne Woiciecha hrabia Ho-
landzkiego / Książęcia Bawarskiego za żonę zjednat.

||Agdy panował 31. lat / umarł Roku 1378. Był Pan dobry wśakże wie-
cey o Królestwo Czeskie / aniżeli de Imperio miał staranie / starać się o
Syna / Electory przenajmował y dobra Impery im obligował / a tak wie-
le co Cesarstwa należy Electorowie trzymają.

Gunterus Hrabia z Siwarcem-
bergu Competitor Caroli 4 Comes Turin/
gix, Pan prawy y w sprawach rycerskich biegły
y w nich bywał / miał wiek 45. od Electo-
row zdan na Karolusowi przeciwnych był
mianowan / y oto zadan aby Cesarstwa zwie-
schość przyjął / szego się on wymawiał / po-
woleł nakoniec temi Conditionami iestliżby Książ-
ceta Impery w Frankffordzie to zeznają / że nie-
mają Cesarza / tedy on natem czas gothowem
chce być zaski Bożej / wszystkie pericula y tru-

dnosci w Cesarstwie vspokoic / a s Tyranstwem y zniewolstwem ie wyswobo-
dzić ale za vpominki niechciał nie dostawać. Ziechato się wierzba potowica
Książat / tych ktorem Electia należała / zgodnie Guntera obrali Roku 1379
y Królem go obwołali. Agdy Gunterus chciał do Frankffortu wyjechać / nie
dopuszczali mu mieszczanie / powiedając że mają tho prawo / aby żadnego krola
do miasta niepuszczali któryby miał adwersarza / a żeby pierwey tho namich
pres moc wyćisłiono było / a on adwersarz aby zniem Woine zwiodł / albo
wždy iak vgoде vczyniet : aby ieden był od drugiego przykonan.

||Gunterus zebrał Woisko / Miasło Frankfford obległ przez dwa miesia-
ca / oni go potem iako Króla przyjęli. Wacław Król Czeski nieśmiał przy-
jechać / zebrał Woisko / a do Renu przyszedwszy we wsi Kastel / gonitwy czy-
niel a Książetby sobie przychylnemi / niedbając nie o Królestwo Rzymskie tak
to pokazywał / tylko iże chciał / Gunthera odstraszyć / miał zjazd naznaczony w
Spyrze z niektórymi Książetami aby tham był co postanowit okolo Guntera /
ale nie zerwikiego niebyło. W tym Gunterus troche zachorzał.

||Był tham w Mieście Doctor sławny / już przenaiety od Wacława / aby
był posłuzet Gunterowi. Agdy zadan o lekarstwo nagotował Serop / który
kiedy przyniósł kazał mu sobie Credencować Cesarz. Musiał Doctor vczy-
nić piet on Serop / w który był iadu namieszat. Widząc Gunterus że Do-
ctor piet / wypiet ofstatek / mato co potrwawszy Doctor poczał bladnąć a cieś-
ko chorować. Zatem na Ziemię padł. Gunterus iako mógł womitami
trucizny zbrywał / ale iei zbryć prawie niemogł / Barzo go nawatlet / a Wa-
cław tak iako mógł mścił się nad Frankffordskimi. Jarmark im odyat / a
dat go Mogunrezanom. Margrabia Brandebursky przyjechał krom Wo-
iska aby pokoi między nimi vczyniet / vczynieli go obadwa they sprawy

Judicem/ktory to między nimi tak porównaty iżeby/Gunterus Krola wa-
clawá pozdrowiet/a sam sie państwa wyrzekt/a Wactaw Gunterowi y iego
potomkom/aby dat 22000. grzywien srebra/w przysstem miesiecu/y dwie
miescie w Turingyi Cesarstie na wychowanie.

I Niegmysliczeto Gunterowi takowe iednanie/ale sie baczac chorem a
prawie smiertelnem/musiá rad nierad pozwolic potym vmart/hosiego mie-
szca po Electy w Frankffordcie/miá Gunterus małženke Helzbieche Kiežne
Kakuska/Wactaw potym nowy Cesarz przywrociá Frankffortskiem Jar-
mark/ktory im był odisá.

Wacław Syn Karla Cieskiego
Krol Cieski Krolew Rzymstiem obwo-
tan z nowu / bo był pierwey za Oica w Aquia-
granie obrany/Koronowan z žona swa Jos-
hanna cora Albrechta Kiežecia Bawarskiego.
Hrabie z Holandyi był Wactaw ciáta y oby-
czaiow sproshych/Pan niekczemny / a they sto-
lice nyegodny / był dziwnego a niewskwicznego
vmystu/w Tumberku sie Vrodziá / przy-
ktorego vrodzeniu/Mátká iego vmarta.

I Jáko skoro Wactaw na Krolewstwo Cies-
skie a Rzymstie pomazan był/zaras po smierci Oicowskiej/zbytky a prozno-
waniem sie dáwit / a gdy potym y Tyranswa sie imá / od Panow Cieskich
pogiman/a pod stráž cztery miesiace thrzymán/az přes bráta swego Mar-
grábie Morawskiego wyswobodzon/ wšak sie niepoprawiet. A gdy z nowu
temiř sie sprawami báwié chciał/vškaržáli sie nań Panowe iego/y Rycerstwo
przed Sigmuntém brátem Krolew Węgierskim/nic to niepomogto/onigo
drugi ras do wíezienia wšeli/a do Rakus do Wiednia dali. A gdy stamtád
wyšedl/a do Czech przyiechat/pierwšych ztych spraw nieopusciá / a gdy on
Krolestwá ani Cesarstwá przystoinie spravowác nievniá / oto od Electo-
row napominán byl/aby povinnošci swéy došyc czyniet/a on nato nyedbat/
w Bopardy ei s Cesarstwá wypowiedžyan.

I Játego Wactawá Sekta žusowa sie zywáita / wiele ludzi zárazietá/
nietylko vczonych/ale prostákov cžem bendac poruřeni lekego sobie powa-
žáli wšyscy.Academia zamiego Práška ktora był oćiec zamogt/rozprořona/
40. Tysiecy ich iednego dnia s Prági wyiechato/ a w Lypsku sobie Acades-
mis zátoželi. Co daley zá stody sie džyaty w Krolewstwie y křwie přelaz-
nia cžytay Aeneam Silwium et Albertum Crancium y Kroiňki Cieskie.
A gdy dnia iednego tumult sie začáť w Prádze wielki/ w takowém rozer-
waniu Wiary/wielkie křwie přelanie bylo/ gdy mu takowe nowiny oznai-
miono / powietrže go záras ruřeto z gniwu / 18. dni był žyw/ miá wíeku
75. lat. Vmárt roku 1419. po iego Smierci prawy nierzád w Czechách
był cžas dlugi / žadnego potomka niežostawiet.

Rupert Bawárskie Kiežec et Pallatinus Rheni dawy
no obrany po Fryderyku Kiežeciú Brusfickiem y Lucemburskiem : był

z ię

Walecznem

Walecznem y miodrem Panem i godnem tat
wysokiei Stolicy / ale miał dawno nieprzy-
jazni z Biskupem Mogazskiem / ten Frydrych
zabit od Hrabie de Waldeck / dla czego po wsi-
kiei Niemieckiej Ziemi był wielki rozruch / a
tak Rządzeta zechawszy się obrali w Sopar-
dyei Ruperta / Pana Rycerskiego a miłośni-
ka sprawiedliwości / który był w zroſtu ma-
łego ; Agdy na Korontę do Aquisgranu
iechat / wymawiali się Mieſzanie / niechcieli
go do Miasta puścić / powiadał że niebela
woli / od przysięgi Wactawowej Krola Cze-
skiego : Abowiem się to działo iſzcie za żywota Wactawowego : Ale aby
niebyła proſna ona Electia Rządca / Biskup Kolmienſki w Kolnie Ruperta
Koronował / po tym się do Rzymu gothował / po Koronie Ceſarſkiej w Roku
1402. ale od Wenetow y Mediolanſkich miał przetrątkę w tej ſprawie / my-
li ſwoję dowieſć nienioł / zmarł potym w dzieſieć lat iako na Ceſarſtwa o-
ran / w Oppenheim / a pochowany w Eldenbergu / matzonka iego była Keli-
bicka Burgrabinka Tyrenberka / od ktorey Synow czterech y cory czterech

Sigmund Syn Karla czwartego

go Pan ochotny a możny / Bandac Kro-
lem Węgierſkiem / potym na Rzymſkie obran
mieſzjeſtowie y Nicopola s Turki boiował
y ſam był Ręka ich niewſzedł / ale Sciber ie-
leden Polak zabawiać Turki na ſobie ktorzy
Ceſarja dobiegali / meżnie ſie im zaſtawiał / do-
tad pyki Krol do todzi niedopadł / a potym ſiela
przyſpedion ku Dunaiowi / a obaczyłszy że iu
Krol przyiechat / on wezbrogi tak iako był w po-
trzebie Konia napracowanego / maieć w Dunaj

wſkoceł / y tak one gęboka y ſzeroka Rieka przepłynął / tenie potym od Kro-
la hoinie ubogacon był / Woiewodſtwa Siedmigródzie od niego trzymał. Gdy
potym Krol od Węgrow p. gumany był a do wieſienia dan /
ten Sciber Polak wielki poczet ludu z Ciecha s Polſki przy-
i bie bawiał / a niektore Zamki przednieiſze na Krola za przy-
mat / a gdy mu Węgrowie grozieli / on na to nie niedbał / ale
kiedy ktorego ſprzednieiſzych doſtać mogł / ymał a do wiezie-
nia brat / a gdy Krol z wiezienia wypuſzczon był / za pomoc
iedney Paniei Węgierſkiej / 10000. grzywien pożyczł y Krola Polſkiego na
potrzebe iego / wielka miłaſć y taſte znał y tego Ceſarja / był ten Sciber z ro-
du a ſamiliei / tych ktorzy mieczą między dwiema mieſciami wzywają / po-
tomey iego ſe Sedymirzowie / albo Sendymirzowie / ktorzy ſie piſzą s Kor-
ſka a z Lukowice. Też y Chelmeſcy w Krakowſkiem Woiewodſtwie / a inni.

I Za tego Ceſarja było wielkie ſchiſma w Koſciele Bożym / trzey Papie-
żowie zaraz obrani byli / dla czego było ztożono Concilium w Konſtanryei /
trwało cztery lata / wiodł wielkie woyny z Ciechy / ktorzy gona Krolenſtwa

przyſieć

przysłać oieczyſte mieſzciele/ dla thego żebył zuſſa ſpalić na Concilium kazał.

I Beto potym Concilium Bazylſkie/ ktore Julian kardynat ſporucze-
nia Papięſkiego ztojeł. Roku 1431. Ale Sigmund pierwey niſli ſie tho
Concilium doſonato / s Czechy ſie pogodził/ będąc inż ſtary w l eciach 70.
zachorzał/ a umarł Roku 1437. Beto Pan hoiny/ wynowny/ umiał wiele
iezykow/ Latinſki barzo dobrze/ y dla thego ludźi weżonych wiele chorwał
i hoimie ie opatrował. Często na Kieſzeta Niemieckie narzekał/ iſe ſie wta-
cinſkiem iezyku niekochali.

I A gdy mu oto iednego czasu przyſmarowali/ iſe proſte Doctory a inena-
weżene meze/ między wielkie rody ſtarozythne ſadzał/ nato im rzekł. Qui
dñi amem eos, quos natura coeteris ante cellere voluit: illi habent ædium
parietes clypeis & imaginibus depictos, hi animum optimis disciplinis
exornatum.

I Miał Sigmund małżonki dwie/ Maryę/ Lodwiki Krola Węgierſkie-
go y Polſkiego Core/ przez ktora był Krolewſtwą Węgierſkiego doſtat/
wſakże znyż żadnego potomſtwą niezoſtawił.

I Druga potym miała Barbare Hrabie Cyliſkiego Core/ od ktorey tylko
iedyna Cora była/ Małżonka Woiciecha Kieſzcia Rakuſkiego / y Krola
Rzymſkiego / była to Pani libidinoſa/ a często od Ceſarza in adulterio de-
prehensā/ ale iſ ſam był thakowy/ przytho też y oney oto niekarał. Aeneas
Silwius piſze oniei. Cum ſibi diceret aliquis, imitandum turturis exem-
plum. Cum vidua eſſet, Si me inquit ratione carentes imitari volucres
iubes, Cur non columbas potius paſſeresque proponis.

Albrecht drugi tego imienia Ce-
sarz/ Syn Albrechta czwartego/ ledwie
miał lat dzieſieć kiedy Oica iego było otruto/
a to w ten czas gdy był obległ Jodoca Mār-
grabie Morawſkiego / a będąc wopiece
Stryow ſwoich / ktorzy ſie ſami między ſoba
niezgadzali ore opiece. Wiedeń y wſzytke
Rakuſke Ziemie znieśli wielkiemi wciſkami.
Co op potym gdy przyſzedł do lath naprawieł/
wziął ſobie potym za Małżonkę Helzbieche
Sigmuntha Ceſarza Krola Węgierſkiego

y Czeſkiego Core/ po ktorey w Poſagu pobrat Miałſtą przednieiſe na Mora-
wie/ a potym po Śmierci Sigmuntowej zgodnie od wſzytkich Electro-
row na Kroleſtwa Rzymſkie obran. Węgierſkie y Czeſkie Kroleſtwa po
Małżonce iego nań przypadły/ poſtanowiel tho między Czeſkiemi Krolmi
y Rakuſkiemi Arcykſiażet y / ieſliby wiednem Pańſtwie nieſtato meſkiego
Narodu potomſtwą/ aby go w drugym brali. A gdy do Węgier ieſchat/ w
Gorſce eſaſy/ chłodził ſie malony / ſezego mu przypadła diſcenteria / w
marł Roku 1439. w Oſtrohomu/ tylko dwie liece panował/ zoſtawił dwie
corze y Żone brzemienne/ ktora po iego śmierci wrodziła Syna Ladysława.

Fryderyk tego imienia trzeci
Syn **Hernesta** Arcybiskupa y Kieźny
Mazowieckiej imieniem **Cymbarki**/ ten po Al-
brechcie Arcybiskupie na Krolestwo Rzym-
skie był obran/ w Roku 1440. Jechał potym
do Włoch/ a tham Koronowan/ y zamatjon
te wziął **Leonore** Edwarda Krola Portugal-
skiego core/ a gdy sie wroczył do Ratus/ miał
na sie trudności wielkie od Ratuszanow/ tak
ze im musiał wrocic **Ladystawa** Krolewica
Wegierskiego y Czeskiego: niektórzy poma-
gali **Albrechtowi** bratu Cesarstwu/ a niektórzy **Fryderykowi** Cesarzowi/ a

dla tego wiele ich było pokarano w Ratusich/ a gdy umarł **Albrecht**, wstę-
pła Ratuska Ziemia przypadła prawem dziedzicznem na Cesarza **Sigmun-
ta** Arcybiskupa: Gdy potym **Ladystaw** umarł/ od wielu ich Cesarz **Fryderyk**
był obran za Krola Wegierskiego/ ale temu drud y odpierali/ obrali **Ma-
thiasa**/ **Hunkada**/ wstąpił go Koronować niemogli/ ho ięscze Korona w mo-
cy była u **Fryderyka**/ wstąpił sie potym zgodzili/ gdy **Matias** dał **Fryderykowi**
wi 30. Tysieny Stothych Wegierskich/ był mu potym wielkym nieprzyja-
cielem, **Mathias** dla tego ię mu odmówił cory swej **Kunegundy**/ y
t temu ze dał **Helzibethe** Core Cesarza **Wojciecha** Krolowi Polskiemu **Ra-
zimirzowi**/ a tak przypowiedział **Wojciechowi** Cesarzowi/ zaczął wielkie stody w
Ratusiech czynić.

Matias **Fryderyk** lathá stare Syna po sobie **Maximiliana** na Krole-
stwo Rzymskie naznaczył/ był cho Pan spokojny/ wogrodziech sie wielce y w
ziolach kochał/ ktorych wstąpił mocy znat y wiedział/ Skarby wielkie zo-
stawiał/ Winą niepił/ pyanicom nieprzyjacielem był. Uczynił mu sie po-
tym Wrzód na golemi ciętach/ Doktorowie mu noge włożyli w żelazo:
A gdy nadchodziło Święto Błogosławionej dziewicy **Panny Maryi**/ po-
słód wigilii/ nieiadł nic warionego/ Zjadł ośm malonow/ a wode ponich
pił/ zaziębł stary żoladek/ w tym dysenterya przypadła/ umarł w **Lincu**
Roku 1493. panował 53.

Maximilian Syn **Fryderyka**
Cesarza y **Leonory** Krolewny Portugal-
skiej: z dzieciństwa prawie pańskich a dobrych
spraw nauczony. Wstąpił od Preceptora swe-
go zaniedbany/ między wielkimi językami ktorych
był wyuczony/ łacińskiego sie nieuczył/ ale ię-
dnął na Ludzie uczone był łaskaw/ y hojne im
prowisie dawał sam tego żaluise/ że wmlodo-
ści sie nieuczył/ w osmnastu lat do **Flandrii**
był posłan z **Wiednia**/ y tham wesele odprawiał
z **Corą** **Kartą** **Burgundskiego** Krola/ sie po-

tym miał trzech Synow:

Philippa/ **Franciska**/ y **Gerzego**/ y Core iedne
Markete/ wstąpił Roku potym/ gdy **Brzemienna** była/ iechał na towy

tham

tham s Konią spadła / ciego raieta przed Cesarzem / w padła potym w nie-
moc / a umarta y dwa Synowie zaras. Franciszek y Gierzy a toroku. 1486

I Potym Roku 1488. na Krolestwo Rzymskie obranza żywotha Oica
swego / potym w Roku 1508. Woine z Wenery zaczął zrozmem sześciem /
wshat Papież s Krolew Francuskim pokoi między niemi wczymeli / a boia c
sie Papież / aby Maximilian z Woiskiem do Rzymu nieprzyiechat / w Try-
denście go Cesarzem obwołać kazat.

I Potym Roku 1519. dnia 12. Miesiaca Stycznia / umart dysenteria ciera-
piąc: poiego Smierci bety wielkie niezgody przes dwie lecie y niewspor-
tciety sie takowe rozruchy / aż Karolus wnuk iego był za Cesarza obran / kto-
ry wedził zawshciagnat zuffalcom / bratu Ferdinandowi Rakuskie Arcyprze-
sia oddat / Styryę / Karniole i inne Kraginy / a sam na Krolestwie Hispań-
skiem a Burgunskiem przesiawat.

Karolus tego imienia Piaty

Krol Hispański y Neopolitański Arcy-
prze Rakuskie Kioze Borgundskie / ktory sie był
wrodził w Gandawie od Aragonstkiey y Kastul-
skie Krolewny Syn Filipa Arcyprześcia Raku-
skiego dnia 24. Stycznia / roku 1500. obran.

Miat Preceptora Antonium Vergium
Archiepiscopum bifontinum potem Dawino
Asiswern poruczon był. Adrianum Florianum
Traiectensem Preceptorem accepit / od ktore-
go był dobrze wyuczonym pańskich postępkow

wielka godność sie w nim zaras okazowala z młodości. A gdy miał lat
piętnaście Belgie regiones mu sie podobaty / a potym gdy Cesarz Maximi-
lian umart zaras s Francuskim belłi sobie nieprzyacioty z strony Cesarstwa.

I Wshat Karolus w Roku 1519. dnia 28. Jully w Frankffordzie był obran
oczym gdy mu dat znać / Fridericus Palatinus Rheni / zaras ex Hispania do
Graweliny wyechat / a gdy przyiechat do Aquisgranu / tham Koronowan
Roku 1520. dnia 12. Pazdziernika.

I Potym drugiego Roku gdy miał Sniem w Wormaciei (Marcina Lu-
tera pod gleithem przywołacz kazat:) a tham od Leona Papieża był confir-
mowan na Cesarstwo przes Legatha Roku potym 1527. Miesiaca Stycz-
nia / Wesele odprawiet z Izabelą Sziostra Krola Portuhalstkiego / thego
roku dnia 10. Maja Woisko Cesarza Rarta / w ktorem belłi Hispania
Ciemcy do Rzymu wesłi / tam ztupiwszy Miasło y wiele ludzi pobiwszy
zaledwie Papież s Kardynaty vsli / stode wielka zdiatali Roku 1530
Sultan Suliman Turecky na prozbe Jana Wajdy ktory był na Krolestwo
Wegierskie obran z wielkiem Woiskiem do Węgier przyshedł / a Węgierskie-
go Krolestwa wielka część odyat. Ferdynandowi Rakuskiemu Arcyprze-
ściu / na ktorego po Matzonce iego Władystawowej Corce / a Siostrze Lo-
dwika Krola na Woinie s Turky zagubionego / prawem przyrodzonym przy-
padło. Thego roku przywrocon na Medyolantkie państwo / przes Cesa-
rza Rartą Franciszek s forcy.

I Thego roku 24. Miesiaca Luthego / Koronowan Cesarz Karł Piaty

thy od Klementa Papieża w Bononicy.

J Thegoſ Roku Mieſiaca Marca. Leonora ſioſtra Ceſarza Karła y Serdynanda/ dana była wſtan małżeńſkiy Franciſkowi Krotowi Francuſkiemu y Koronowana.

J Roku 1535. w Barbariei dobył Ceſarz Karł Mięſta Tuniſy/ a prawie wſſkiego Kroleſtwa y Krola Algachena / ktorego był Barbaroſa zbojca Morſki wygnat nanie z nowu poſadzil/ nieoſtawilſy tam ſobie tylko ieden Zamek Gollentan rzezon/ a Tribut na każdy Rok / ktory mu on Krol płacił.

J W Roku 1541. natym był Ceſarz/ aby był doſtać mogł Mięſta Argier y w Maurytanicy/ ale dla wielkich niepogod y niebeſpiecznoſci Morſkich/ doſtając tego niemożł na then czas/ o czym obſerniey czyta y przy opisanu ſpraw w Maurytanicy.

J W Roku 1549. ſporuczenia Ceſarſkiego Magdeburg obleżon był/ a gdy pokoł otrzymali w Roku 1551. zarazem Henryk Krol Francuſki z Marrycem Saſtem Xięciem / z Albrechtem Brandeburſkiem w Niemiec wojnę przeciwko Ceſarzowi zaczęli/ wſak to on wſſko niedługo rozeżnat. Francuſka z Niemiec wygnat. Meris Mięſto obleżł/ ale nic nieſprawiłſy do niſzych ſie Niemiec obrocił w Roku 1551.

J Wiele inſzych potym y przedtym ſpraw znamienitych odprawiłſy pańſtwa ſwoie wſytkie oiczyſte Synowi Filippowi oddawſy ſam do Hispanyi na pokoy iechal/ a w Kłaſtorze S. Juſtyna na puſzczy nieſkāt.

J Roku potym 1558. Per Principem Aurengia & Sigismundum ſeldenſem, Georgium Doctorem. Wolfangum Zalerum/ Xięcom Electorom Ceſarſtwo reſignował/ a potym w ſiedm Mieſiecy żywota dołonat.

Ferdinand Arcyksiążę Raku-

ſkie Roku 1527. dnia 24. Mieſiaca Luthego w Pradze / na Kroleſtwo Czeſkie Koronowan/ a potym drugiego Roku na Kroleſtwo Węgierſkie / w Białogrodzie Mieſiaca Grudnia / w Roku 1531. w Kolnie na Kroleſtwo Rzymſkie obran / a Koronowan w Aquigranie / Roku potym 1558. dnia 14. Marca na Ceſarſtwo w Frankfortie obręlan/ roku 1559. miał Siem w Auguſcie/ ktory ſkonczyłſy naprzed do Wiednia potym do Pragy do Krole

ſtwa Czeſkieſkiego iechal/ a tam Syna Maximiliana na Kroleſtwo Czeſkie zwoła wſytkiech Stanow Koronować dał.

J W Roku 1562. do Frankfortu iechal / dla Eleckiey nowego Krola Rzymſkiego / ſtamſtad na początku grudnia przez Spire przez Argentorat przez Friburg/ przez Bazylia y Konſtantia do Enipontu iechal.

J Potym w roku 1564. umiart/ dwadzieſtego ſioſtego Lipca/ na dzień S. Jakuba Apoſtota Bożego/ Princeps immortalitate dignus.

J Roku Bożego 1575. Kroleſtwo Węgierſkie zupełna opanował/ abowiem to iemu na wielkiej pomocy było / wielka niezgoda a roſtargnienie Węgrow / a tak tu wielkiej mocy iego ktorzy ſie przyłaczeli / ſnadlej przećiz

wna stronę przemogli/a wśak iako iednego roku wielka mocą dostat/na drugie
girok Turecki Cesarz Soliman przyiechawszy wielka mocą/toż Krolestwo
opanował/to iest roku 1529. przyiechawszy na pomoc Janowi Waidzie/
ktorego była przeciwna stroną Ferdynandową obratą/wielki strach mied-
zy Chrześcijany był tego czasu. Bo poganin wielka mocą tu opanova-
niu Wiednia Miasła w Rakusiech naprzemiejskiego przyšedł/wśak s hań-
bą spozumiechem y zwieltą škoda swą odstąpić musiał/Bo wielka mocą wśy-
tkie Chrześcijańskie Kiazetha do gromady sie ziezdzaiac/odeprzeć mu sie got-
howali/iako na przod s Krolestwą Czeskiego 40. tysiecy piešego ludu/ a iez-
dnego 20. tysiecy/ dział mieli 90. Wozow Trzysta/ a na woziech hatownic
600. a Rusnic dwadzieścia Tysieny.

J Morawy było ludu 25. tysiecy piešego/ jezdneho 16000. Dział na ko-
tach 40. Wozow 2000. naktorych było dziesięć tysiecy Rusnic a hatownic.

J Kiazetha Bawarskie mieli Knechtow 7000. Landknechtow 13000.
Rajtarow 2000. Dział 5. w Wiedniu samem było Landknechtow Dwadzie-
ścia y dwa Tysiaa/ miešezan dziesięć. tysiecy konnych dwa tysiaa

J W nowym mieście Landknechtow było dziesięć tysiecy a koni šesnastie
Set. Szwabski pułk miał Knechtow 24. tysiecy koni 1500.

J Kiazie Wirtymberskie miał piešych 4000. koni 400. Kurfurst Saska Kur-
first Bramburski/ a Kiazie Girzy Sastie mieli piešych 6000. Miasła niektore
Kzeskie postali ludu piešego 6000.

J Salcgrabia Frydrych piechoty miał 4000. Jezdnych 2000. Margrabia
Brandeburski miał koni 600. imi Biskupi a Kiazetha/ strelby tylko postali.

J Słaskie a Lužickie Ziemie/ mieli piechothy dziesięć tysiecy/ było wśy-
kiego ludu Dwaćroć Sto Tysiecy a Cisterdziesięć tysiecy piešego/ a Jezdne-
go 30000. Dział Trzysta/ hatownic a Rusnic 40. Tysiecy/ wśyscy sie zye-
chali do Wiednia na obronę o S. Symonie Judi.

J Turkow było niektorzy powiedali Trzyćroć Stortysiecy a niektorzy tyl-
ko potowice / to iest pultorćroć Stortysiecy/ odesli niš sie naśych Woiska
zeshly. Wśak na then czas ieshće Karzet Piasty Cesarzem był.

Maximilian tego imienia drugi
Czeski y Węgierski Krol/ Arcyciaże Ra-
kuskie / Syn Ferdynanda Cesarza przez siedmi
Elektorow zgodnie Krolew Rzymstym obran-
dnia 24. Listopada. Roku 1562. Thegoš mie-
sica Koronowan dnia 30. mato przedym in
Septembre dnia 20. na Czeskie Krolestwo
Koronowan/ drugiego roku także in Septem-
bre pośonj to iest w Prespurku na Węgierskie
Krolestwo Koronowan był/ a po Śmierci Oj-
ca swego na Cesarstwo obwołan/ princeps ma-

gnanimus/ atque pacificus/ wśytkie Kraginy Chrześcijańskie wśytko sobie
dobre za iego panowania tušyły. Then Roku 1565. przez Zethmána
Lazara Swende przeciwno Turkowi boiował. Zamek Tokay miedzy
Kzetami polożony odisł.

I Po Seymie w Auguſcie wielkie Woisko zebrawszy Mieſiaca Sierpnia z Wiednia do Węgier zwieta Kizza y inych Panow Chreſcyaſkich iechal Toris y Weſperin pod ſwoa moce wzial. Turcy tez na then czas Segethu doſtać chcieli/ktorego Mikutaf zgrabia z Serenu/Moz ſtawo wieczney go dny broniet / ktory potym roku 1566. opanowali wielka moce.

I Roku potym 1570. mial Siem w Spirze tedy Core przes Karoluſa Margrabie Badenſkiego Kartowi Dziemiſthemu Wſtan Matzenſti do Francyei odeſlat.

I Roku potym 1575. na Kroleſtwo Polſkie od wſzytkich prawie przeba nieſkich Senatorow obran: Ale niektorzy zwatacja Zborowſcy ktorzy na ten czas mojni w Polſce bel / iako Piotr Woiewoda Crakowſky. Jan Caſtellan Gnieznienſky / Andrey Marſalek nadworny. Samuel Kotmiſtry y Pan ſtawo wielkiey/dla ſpraw Kyeerſkich/a przyniech Staniflaw zgrabia z Gorki. Woiewoda Poznaſki / a wſzytko prawie Kyeerſtwo przyniech Bathorego Wegrzyna / ktory byl Woiewoda Sziedmigródiemobrali / ktorym on pothym ſwoim tak poteznem Electorom thakowa nagrode czyniet / zeby bel ten Rod wſzytek barzo rad/ſy bel mogt wygubiet.

I Dlugo iednak oni Senathorowye / o ktorechci potym herzey powiem / co bel tak dobrotliwego Pana obrali / na przyiazd iego oczetywali / y nierychto ſie Krolowi mianowanemu pokloſieli / az gdy w Roku 1576. Mieſiaca Pazdziernika Ceſarz Maximilian dnia 12. umarl. Pan thakowy ktory przes wſzytek czas zywota ſwego nie inego nieczyniet ani czynic chciat / tyl ko tho coby tu cci Panu Bogu bylo / a ku rozſſyżeniu wiary Swietei powſzechney / ku ozdobie ſlawney a Swietey Stolicy Ceſarſkiey / a wſzytkiemu Chreſtianſtwu ku pożytku.

I Ztożywszy Siem w Kieznie / ſam zdrowia bedze ztego tham iechal. Electory y wſzytkie Chreſcyaſkie Krole ku zgodzie namawiat / Synowi ſwe mu ſtarſſiemu Rudolffowi / Węgierſkie y Czeſkie Kroleſtwo wzdat ztożywszy z ſiebie na Seymie Ceſarſka zwiſchnoſc / proſyt Electorow aby na tego inego thakowa praca wlozona byla / ktoryby nieprzyacielowi Krzyza Swietego odeprzec mogt / a zartym umarl / a od Electorow na Kroleſtwo Rzymſkie obran byl Rudolff Syniego Węgierſki a Czeſki Krot.

Rudolff tego imienia wtory
Syn Ceſarza Maximiliana Archyaye Rakuſkie / na przod na Kroleſtwo Węgierſkie / w Roku 1572. obran / na Kroleſtwo Czeſkie w Roku 1575. Mieſiaca Sierpnia na Kroleſtwo Rzymſkie thegoſ roku za Ceſarza obwolon Roku 1576. dnia 12. Pazdziernika / gdy Ceſarz Maximilian Otiec iego zywota dokonat.

Do Bogan.

Jawnie Wiećcie Poganie/nasz Bog krzyżowany/
Krolem Nieba y Ziemi jest Panem nad Pany.
Machomecką wielmożność/y zwasza możnośćcia/
W nogach ptaśzych pogniecie / swoia wszechmocnośćcia.
Jten tilko porządek o tym wiećcie sprawiet/
Sam w Niebie a Rudolffa tu Ziemi zostawiet.

Duchowie Cesarzow z marlych do Rudolffa Cesarza

Wszystcie Sceptra Rudolffie schecia oddawamy/
Gdyż szczęścia wielkie znaki w tobie vznakawamy.
Dawamy wietrze imie każdy znas przed soba/
Widząc cie tey Cesarstwiei Stolyce ozdoba.
Ktorys Krzyża Swietego tak sprosnego Wroga/
Meznie skroćiet /ktory sie mianowat za Boga.
Ale widzim że Orzet nad takiemi Bogi/
A nad ich wszechmocnośćcia /zmocniat swoje nogi.

Nadobycie Rabu.

Wszechmocny Boże co masz wszystko w mocy/
Niepotrzebuiąc niczyiei pomocy.
Ktoć stale vssa a nie sile swojej/
Dasz mu do Reku wszystko ziaści twoiej.
Gdy znasz skruszone Serce ku swey myśli/
Dasz pod moc iego oczym głowá kryśli.

**Ku Wojskom Rudolffa Cesarza /na szczęśliwe
wziećcie R A B V.**

Nietańcem ani trunki niezmiernemi/
Potym zwycięstwie / bawic sie bedziemy.
Ale iswszy sie za Rece swe meźnie/
Podjmy przed Oltarz Pański /tam potężnie.
Podniesmy Serca/ a Vsty wotaimy/
Dalszey pomocy odniego zadamy.
Abymy od Rabu/ dowiodł k Budżyniowi/
Szczęścia dokońca dodał Rudolffowi.

J Then

¶ Then Cesarz Rudolfz acz zrazu we wszytkiem przodkow swoich spraw nasladowal / a zwlaszcza w czynieniu sprawedliwosci y wobronie / nietylko Krolestw swoich / ale prawie wszytkiego Chrystyansstwa / wprzeimie a zy-
czliwie pokoy y wszytkie szczesliwosci rad widzial / a onich stykal / kazdemu
wiare zachowujac / y nieprzyjacielowi / wshal iednak iako prawy Cesarz a
Krol a Krolow moznym a a Cesarzow spłodzony / despectu nierad cierpial /
dlugo krzywdy zaniedbywajac poganinowi / czasu przystoynego nato patrzal.

¶ Gdy thedy w Roku 1593. wielka pycha podniesieni poganie / dnia 22.
Miesiaca stycznia / nyczynowczajnie naiazdy czynieli w Wegrzech a Pe-
tryna Zamku wyjeżdżajac / skody wielkie czynieli Chrystyanom / a przede-
tym Turpole wysp naiechawszy Zamek Beck y wies wochabine wybraawszy
spaleli / wielka wkrutnosc nad ludzmi okazowali / mordowali nielutosciwy /
czteryista wleiniow meżow wybornych wniwola wzeli : Othym maia c
sprawę Cesarz Rudolfz / zlozet Wegróm Siem / ktorzy dotego stonni bel / aby
ku obronie pewna summe pieniedzy zlozeli / za ktoreby Żołnierzow stużne
Woisko zebrać mogli / ktorzyby tak owego zafalszwa poganom bronili / a na
ten Siem Cesarz sam wyiechac niemogac dla inych trudności. Mariasza Ar-
cipisze brata swego wyslat / wshalże Wegrówie potym wporcie sie sadzieli
w tym przedsewzięciu swem / nie czynić niechcac / azby Cesarz iako Krol ich
sam miedzy nie przyiechat. W tym poganie niemaiac natym dosyc / zebra-
wszy sie do grumady / wsherz y wzduż / Chrystyanskie dzierzawy w Wegrzech
naiezdżali / a wiektich skod naaczyniwszy / ostatek czego zabrac niemogli / paleli

¶ A gdy zono wielka zdobycza ktora mieli przes wode wielka a gleboka /
ktora na ten czas byla umarzta vsz chcieli / wyiechali Żurmem na lod ktory
sie znyemi zatoniel / tak iże wszyscy potoneli. Jni Turcy zdrugiej strony / kto-
rych beto Trzyryysiance w Taihauzen sie ziechali / a na dwoie sie rozdzieleli.
Pierwsza czesc wkazala sie mieszcjanom / a druga sie zafadzela w tajemnem
mieiscu / otych nie niewiedzac Chrystyanie / dotych ktore widzieli / z miasta
wypadli / aldaleko za pogany ktorzy im wciekali biezeli. Oni ktorzy sie bel za
taieli / wyskoczywszy z mieśc a onego / ku Miastu sie puscili / zpodziemajac sie
go na ten czas dostac / wshal ci ktorzy ku obronie Miastu zostali / skoczeli /
Mosty podnieśli y rozzerwali / iże Turcy nanie wbieżec niemogli / a potym
skilku dzial strzelono donich / tilka ich zabili / drugie odegnali.

¶ Obaczywszy poganie ze sie im gmysli nieślato / nazad sie obrocieli / oni
ktorzy wpogoni bel zainemi / zniemi sie niezesli / bezesktody nazad sie wrocieli

¶ Thegoz czasu a Petryna Turcy wypadwszy Martenis obiegli a wybra-
li / 700. Chrystyan zbili / a wniwola niektore pobrali / tylko Pulcorasta
Turkow agineto.

¶ Gdy tak Turkom scescic sie poczelo / ziezdiato sie ich do grumady / co da-
ley to wieccy / a wszytkie przylegte miasta y Zamki moca y fortelmi posiadali

¶ Cesarz Rudolfz gdy wziat sprawę o tchakowem nieslalem przymierzu a
pogany / poczat sie starac oto / iakoby moca tchakowemu gwałtowni y zdradzie
odpor dac mogt / postat kuneiwysze Biskupowi Rzymstie pomocy zadac
do zewszad hardosc pogansta a sieta ich wielce sie rozglaszala / iżeby miasto
Segne w Kroaciei sam Sultan turecki oblec miat / a moca sie nato gotowal.

¶ Cesarz Rudolfz maia c dobra nadzieie wobietnicy Papiestkiei na takowo
moc pogansta / moca sie takze gotowac poczat poganie iako zaceli / od przed
siewziencia swego przestac niechcieli / zembrato sie ich Trzyryysiance / a chytrze

pod

pod Pałate przysli ſpodziewaiſc ſie thego Zamku doſtać wſzák odegnani: po-
tym biegaie okolo Kaſowa przeſ Thryſta Chreſciām w niewola zagnali.

¶ Dano potym znać Ceſarzowi/ iſe Sultan Turecki wielkǝ mocǝ ſie go-
thuie do Węgier/ chcǝc wſytkie ſiełs opanować Woiewode Sziedmigró-
ckiego dotego namawiaie / aby Woisko zebrałſy thego iemu pomagat/ co
ieſliż wczym/ obiecowat mu Krolewſtwo Polſkie (do ktorego żadnego pra-
wa nyemiat) ieſliżby ſie Krol Sigmund trzeci ze Szweciei niewrócił.
Ale Pan Bog tak Serce ſprawić onego Pana mtodego raczył/ ſe na thakó-
wǝ namowe Pogańſka niepozwólet / ſłuchayſc obietnicie iego nyeſtuſnych.

¶ Ceſarz Rudolff thegoſ roku w Preſpurtu Syem ztożet/ w Czechach
takſe nápierwſy dzień Márcǝ/ na ktorem Czechowie na cale trzy látha po-
bor dać obiecali/ a nad tho wyprawili Woisko na pomoc Węgom Saſia-
dom ſwem co na precey ktore zrazu ſcieſliwie poganom wielkǝ ſkody czy-
nić početo. Ztożywſy wielkǝ Summe pieniedzy ſami dobrowolnie/ w
thym ſie opowiedzieli Ceſarzowi/ ieſliżby ſam przeciwko poganom ruſić ſie
ſwo głowe chciał/ á tho Woisko ktore iuż beli wyſtali tu potrzebie ſwey za-
trzymać tego pozwólet/ a okromia thego ieſzcze/ wietſze do takowey potrze-
by zebrać obiecali/ y ſami gardł y maiećnoſci ſwych chetliwie na thakowe-
go nieprzyiaciela nieodmawiali.

¶ Sultan Turecki tegoſ Roku poſiał ſwego Poſia do We-
netow 2 s. dnia Márcǝ/ ktory będąc w Senacie ich kílka kroć potym hoinie
vdarowany odiechal/ tak niektorzy piſǝ/ iſe thego poſeſſtwa beta thǝ ná-
wietſǝ przyczyńǝ / iſe Sultan Turecki chciał Segnǝ obleć/ á thǝk zodać od
Wenethow aby mu żywnoſci a inych potrzech dodawali / á k themu żadney
pomocy aby niedali Chreſciǝnſkemu Ceſarzowi.

¶ Czybali Baſzǝ Woisko gothował niebarzo ſpieſznie a to
dla wielkiei ſkopoſci Ceſarza Tureckiego Murathǝ/ ktory był trudny tu po-
ruſzeniu Starbu.

¶ A gdy ſie dowiedziat iſe moc na moc iego Ceſarz Rudolff gothuie / a
ma pogotowi poſta iego T. Kretwicǝ z goſpody nigdzieſ ani ſługom
iego wybieżec nie dopuſciłſz żadnem rozmowy uſtney ani liſtowney niepo-
zwólet/ tu Ceſarzowi żadnego piſania niepoſyłać/ ani poſtow żadnych wyſy-
łać / owo barzo ćiaſno y ſkromnie go chować poruczył.

¶ A gdy Zenge Miaſto opanować wmyſłet/ a z Woiski doniego przyſzedł/
wielkǝ ſiełs od Mieſzczǝn odegnan/ gdzie wiele ludu Rycerſkiego utrącił/
á kiedy ſie ná Morze tu Gallerom poganie zbiegali/ Wenecyżetmani wiel-
kǝ ſfolge im czynieli Chreſciǝanom przeſkadzaiſc y zdobyćz odeymuiſc/
ktorey beli s poganow wielki doſtali. Co gdy Zengawſcy ſwoimi Panom
przeſ poſty oznaimieli. Gubernator pieć Galer wyprawiet noca/ a ſpil-
noſciſ pogan ſukać poruczył/ rozeznanych: ſwym pomocy dodawać chcǝc/
wſzák gdy dla przeſtkody od Wenecich nie dobrze ſprawić niemogł do Zen-
gi nawrócić ſie chciał: a w tym niedaleko odſzedwſy ná Galery Weneckie
przyſzedł/ a ci o tym myſleli iakoby go mogli pogimać.

¶ Gubernator dawał im ſprawę o ſobie/ ſe nie inem wmyſtem zaſeđł tak
daleko/ tylko aby Turki nieprzyiacioły wſzego Chreſciǝnſtwa dokońcǝ ry-
cerſkiem ſpoſobem przeſładowat/ á chreſciǝn rathował/ a tak mu ſie to zda

za wielką krzywdę żetakowe przestadowania od tych cierpi/od których racey
przytłumi a pomocy w tej mierze był pewien / a iż ye baczy wiecey poganom
niżeli Chrześcianom być zyciłowemi/prosył iesliż pomagać niechca aby nie
przeszkadzali iemu a ludziem iego iżby wolno do Zengi nawrócić się dopu-
ścić. Weneckich nawa Gubernator nato poselstwo iego/tak doniego wysta-
zał/aby on sam ziedną nawa tylko/tham gdzie chce odjechał/ktoryby kolwiek
sobie wybrał najlepšie/a napewniejš/a ostatek Woiska y Galer / aby przy-
niem zaniechał/a dobrowolnie mu ie poddał/a iesliby thego nieuczynił tedy
on o tym pomysli/że tak być musi.

Jżenganiski zrozumiałwszy że sie wyprosić trudno/niezdato mu sie aby swych
wydać a odstąpić miał / a tak przyptawic ku brzegu Clawy kazał / a wshyt-
kiem swem wysieść poruczył / a potym ogień tak na swe iako na Weneckie
Clawy wrzucić rozkazał/a ludzie swe sprawiwszy z Weneckimi potykać sie
kazał/ktorych barzo pretko rozegnał a swoje wshytie w dobrem zdrowiu y
z niemata korzyściz zwiels. Wjeznow pogańskich do Zengy przywiódł.

Jż Rozdwoit był Murat Sultán Woisko swe tego roku/iedny na Chrześcy-
iany/drugie na Persy / ktore Mieczem y Ognyem wojować umysleł/mas-
isz tedy Dwakroć Stolicy ludu: Perskiego Ziemie psować począł.
Morabelium Miasło bogate y pewne obległ/pod ktorem dwa Miesieca
leżeli/a Strzelba wielka mury ciuła bez przestanku / tak aż ie z Ziemi po-
rownał / Bronieli sie biednicy / y wieci niżli 20. Tysięcy Turkow zbieli/
wshytie iego wielkości a site obronić sie niemogli/gdyż ani ludu Swieżego/
ani żywności im nyestawalo / a tak głodem y pracą od Turkow zmożeni/a
do iednego pomordowani wonym mieście wielkieni y bogatym Persowie/
iesze iednak niżli sie Turkom w Miescie zwyciężyć dali/z niemi sie do wpa-
du śieli/tak iż Turkow poległo na dziesięć tysięcy. Gdy iuz dostali

upelnego zwycięstwa. Turcy to co zachwycieli żywych Persow/wielką
okrutność nad nimi wymysiali / nożmi a Brzytwami rozrzeszowali / Wle-
wżacy im w rany lali / Ugi Rece odćynali // y thak na poty żywe po Wli-
cach deptali / dziarki ktorem było wieci niżli dziesięć lath / za Włosy
wieśiali / a doniech strzelali/Żony na Koty wyrzucić kazali / pierśi im obrze-
zowali/Zbrzemiennych ptod wyrzeszowali a ościany rozbyali.

Jż gdy iuz chcieli po zwycięstwie Woisku odpoczywać/zaszedł mu Perski
Scachus z Woiskiem swem ktorego było 80. tysięcy/a gdy bitwe swie-
dli rozegnali Turki / wshytie zucieli / niewiele ich pobiel/ktoryśc wielką
odysł.

Jż Thegos czasu na innych miejscach v schochy zenganscy Turkom wielkie
škodę poczynili / a ostatek Ogniem popaleli. A gdy z wielką korzyściz
odchodzili/pozanie z innych pewności / to iest z miast a z Jankow do gro-
mady sie ziechali/one wshytie zdobyć na pewnych sie miejscach zasadziwszy
odisć y same pobieć chcieli/wshyt Zenganiskiem na pomoc niemato ludu przy-
było/a tak Turcy patrzac na one wielką zdobycę ich/scierpieć im thego mus-
ieli/a onie sie pokusić niesmieli.

Jż Rudolf Cesarz maieć sprawę że Turcy wielką siłą prze-
ciwko Woiskom iego / a na Państwa iego sie zbierali/ po wshytch Pań-
stwach swych/Woisko za Pieniądze zbierał / a ktorem ludźmi Franczyssk

zięże Saksie Alowenburskie przyiechat / a iże wielkie Woiska iże Hetmami zrozličnych Kestw a państwo przywiedli.

¶ Thurecki Sultan Amurat / otym sie dowiedziawszy iże Cesarz Chryścyański Woiska wielkie zebrał / on także postat do Sigmuntha Krola Polskiego / oto go pilnie prosił / aby za iego pienia dze (iako Merkurius Gallobelgicus pisze) pozwolił mu nieco ludu wywieść. wpat / ani Krol / ani by też y sami Ryccerze na tkałowa służbę pozwolić niechcieli iednat Turczy wielkie Woiska zebrał / storemi szczęcia mniernego zaiymat.

¶ Czechowie / Morawianie / y Slezacy / gdy im od Cesarza oznaimiono / iże Turkow wielkie woiska do Węgier sie ziechawszy iże hasła posiadają / a stody Chryścyanom wielkie czynią / lud w niewola biorą. On ludu wiele zebrałszy iezdnego y piechoty dali Szlachodom retun / swem woiennem Kosteń lud w ich Ziemi chowając. Tiedarmo iednat tego Roku ciżotnierze Chryścyańscy w Węgrzech czasł y nakładu trawieł / tak iako teprzes pewne pisanie Hetmani oznaimowali / że tego Roku Turkow pobitych a w niewola pobranych byto więcej niżli przes dwadzieścia Tysięcy polithego / wielkiego szczęścia wzywali Chryścyanie / that iż Poganie wielce sie beli potrwozeli.

¶ Był też to Woiny początkiem Bąsa Bosnienskiego / Ehtory si z wielką pilnością oto starat / iakoby był mogli Chryścyan wygubić / nacepyśnie iako Poganin pogrości czyniel / a to stey przyczyń. Miał wielką niechęć przeciwko Opátowi na Sysek / ku ktoremu był postat posta swego chytrego w tym chęć podysć za pewnymi condicyami aby mu on Klastor Sysek poddat.

¶ Opát uczyniwszy postowi onemu nieiake nadzieie w za danu ony u przes kilka dni go o siebie zatrzymał / a w tym zrozumiał z niego wsłtke mysl Bąsa Bosnienskiego / storey strony a z iako wielkimi Woiski Klastor on chciał obleć / co za Strzelbę z soba / a iako iei wiele miał / a w tym sie też dowiedziat iże iego Regent miał nieiake znowe s Turki / o poddanie Klastora / a tat wsłtkego sie dowiedziawszy Opát / posta onego y swego regenta zwoiawożyrecę y nogi / w Rieku Sawę ktora pod Klastor plynie / wrzucić kazat.

¶ Agdy sie Bąsy poset długo niewroćiel / inego do Opata postat spogrożami wielkimi / iesliby temu posta niewypusćiel / Klastor wniwec obroćiel przyrzekt / y samego niemitościwie starać obiecowat. Opát onemu postowi dat taka odpowieć iakoby spodziwyeniem / iże od kilku dni postat iego przystoinie zbył z Zamku swego / a themu sie barzo dziwue / iże that długo do niego nieprzyjeżdża / a iż natym iest aby Klastor temu poddat / gdy on tkałowej siety ani dostatku nyema / iżeby go obronić mogli / tylko tego zdat / aby Bąsa przystat iakie ludzie zacne ktorzybi ten Klastor przyieli a opánowali / gdy by mu sie też tho za wielką hanbę zdat / gdyby ledalud niżejenny odniego Klastor przyjmować miał.

¶ Bąsa wysławszy tho od posta / wradował sie stego / przebrawszy lud co przednieiszy miedzy Turki / inż tho rozumieisc / iże Alnich on Klastor temu odda podle mysl iego / a w tym czasie Opát ludzie Ryccerskie zebrał / działa wrzędziadami nabicz kazat / niektore gwozdzi / zelazem i kamieniami / a the Strzelbę po miejscach chyttrze rozlozet a zakret / tak iakoby iei zaden s Poganow obacić niemogł.

¶ Trzeciego

J Chreściego dnia potym Thurecka ie zda doszyc stroina y dostateczna przy
iechata/ktorem Opat brone odewrzejc rozkazat/ w iechali na Zamek/a przy
nich ludu ynego o Piec Seth / a gdy w iechali w Klastor/ona Strzelba za
palona ze wszech stron / ktora one Turki na skutki roslargata/a potym wy
koceli ludzie Ryerscy/ate ktorzy beli s Poganizywi zostali/pomordowali.
Ci Thurecy ktorzy przed Zamkiem beli zostali/ wstysawshy w Zamku Strzes
lanie a krzyk/ zarazem wcieli.

J Gdy sie Basha dowiedziat o takowem niebezpieciu ludzi swych co przed
niejszych/przysizgi przez Machometa Proroaka swego tento Klastor Zyzet w
niwec obrocie/a z Opata store ztupic. Co mu przes list swoi oznamiet/y tak
ci wstawicnie otym mysltet iakoby sie na Opacie zemsciet.

J Wiyawshy Woiska z 8. tysiecy ie zdnego y piezego/ na pierwey Miaslo
y Zamek Trenschny oblegt/a moca go dobywac kazat/dostawshy miasla wiel
ka moca/miejszany co przedniejsze pomordowac kazat/ a niektore ze wshi
kiego obrawshy wolno przepusciet/ dziatek mlodych w niewola do Thurek
zaslat wiecey nizli przes osin Ser.

J Wcielowshy sie s takowego szescia on wkrutnie krwie Chreścianstey
nienasyciony/dwatroc wietse Woisko zebrat/w ktorym byto Siedm Begow
sedziatow kilka/Janczarow Spahylow inego co przedniejszego ludu niema
to/a tak przes Most ktory zgotowac kazat/przes Rzekę ku Klastoru Zyzetu
sie przeprawiet/ ktory dnia 12. Czerwca oblegt/a gdy mu sie poddawac me
chcieli dnia drugiego po oblezeniu strzelac kazat zaras/wieze nowa zburzet/
tam dwa Puskarze zgineli/potym cate dziesiec dni bez przestanku strzelac ro
kazal do murów Klastornych/niedawaiac zadnego odpoczynku oblezonym/
tak iz zadnem sposobem dlugo sie bronitc niemogli w Klastorze/ iesliby im
posilku niedano.

J Zatym Biskup Agringeniski y Rupert z Egenbertu Herman Woiska Ce
sariskiego / ktory tego czasu byl na Agrze/zebrali pretko ludzie Ryerskie zy
nych Zamkow z Andrzeiem z Wesperinu prefectem Caroiatady sie zrozumia
niawshy z niemalem woiskiem ie zdnych y piezych dnia 17. tegoz Miesiaca
do grumady sie zesli/a przes noc sobie odpoczynewshy nazaintz niedaleko od
Agru Rieke Sawe przesli/gdzie im takze nieco ludu sluzebnego przybylo.

J Dnia 19. sprawiwshy sie porzadnie do Scelinu w paistwa Dinasta Ba
ana wesli/a w tym Husarzow niewiele/ktorzy beli pod sprawa Piotra Her
delego/ podkali sie ze trzemi sty Turkow/ dawshy im bitwe/iedne zgineli/
drugie zbveli/ trzeci powcieli. Ocietywali zatym inych ludzi/ktorzy sie
z niemizisc nieli/ a tak im zasiedt wystany z Zyzetu prawie na Switanu/
oznamuiac iesliby im tego dnia na pomoc nieprzyisli/ dalei sie bronitc nie
moga/gdyz ku wieczorowi nieprzyaciet do Szturmu sie moca gothuie.
Zatym wystuchawshy Posta onego/ Melcher Keder a ini Wegierscy a nie
nierczy Hetmani/nato namawiali wshickich/ aby sie co precei gothowali/a
sli na ratunek oblezonym/niechciato ich wiele/ wshak Keder rozwiol im
to aby wiecey Panu Bogu wffali / anizeli siele swey nawietshy/ bo on sam
komu raczy pontaga / a burzy nieprzyiacioty/my iako Chreścianie na iego
pomocy nadzieie pokladamy/ tylko to Poganie czynia/ w wielkosci swey
siety a w Konstich nogach wshytkę swa mysl y nadzieie pokladaię/ y thym
tylko samem silni bic chca/ dali sie im zatym namowic / sli na odsiecz.

obleżonym / acz ich niebyło wiecey Citerchysiecy gdy sie z miejsca ruszeli /
sprawiwszy zatym ludzic swe / każdy z nich porządnie / niestrwozeni si ku
daniu bitwy Poganom.

Turecy gdy im dala znać straż ich o woisku Chryścyańskiem że iuż niedale-
ko od nich byli / lud wyszedł iezdny přes rzekę Kulpe přes most nowo zbudowa-
wany przeprawili / a na dwie części sie rozdzieli / iedne część w tajnym
miejscu postawili / druga tak iakoby od Chryścyan obaczona była / y tak sie
spodziewali Chryścyan ośkoczyć ze wszech stron.

Przysto sie naipierweg potykać Kroathom społecznie s Zusarżmi kto-
rzy chwile s Turki czynisz / telu potym podali / y dalei wcietać sie gotowali /
wszak Awersbert najwyższy nad iezdą nadiachawszy / z nowu bitwę napra-
wiał / a swym sie potykać poruczył / postawiwszy na posilek Slezaki / a trzy cho-
ragwie ludu Cesarstkiego słubnego / oni wyszli z wielką ochotą na pogan
uderzeli / a strzelba ich pomieszała / thak iż Basha napierwey wcietać począł / a
gdy ku mostu pospieszali Turecy Chryścyanie w dobrej sprawie a porządku
bedac pretko ich odegnali / a most opánowali. Turki wcietać aince mordowali /
ktorzy widząc że wszech stron na sie śmieie Chryścyan nabiegające / w rzekę
Oder y w Kulpe wskakowali / a iż brzegi przytke a głąbokie były / bardzo sie
wiele Pogan potopilo.

Wiele ich Chryścyanie pomordowali / bo Hermani żadnego
żywić niekzali / tylko Dwarsziaca Koni zdrowych Chryścyanom sie dosta-
to / Dżiesiec proporców Tureckich odieł / zatym Turecy ktorzy ieszcze byli wo-
boże / wznowszy ie im iezdę zbity prochy y wszystko co woboże było popalić
umysłeli / ogień żatożwyszy sami zgárdy wcietałi.

Pretko Chryścyanie nadbiegli / ogień w leżeniu wgaśieli a ono opáno-
wali wielkich dział dziewięć wzięli / między ktorými było iedno ktere zwa-
no Rathianeryna / ktore byli Chryścyanom przed niektorem czasem wzięli /
a tymi nawietże śtody przy dobywaniu Zamków y miast działali / prochu kul
a innych rynstunków wojennych wiele należi / namiot Basha Bosnieńskiego a
yne Rynstunki na Zamek Zyżek zawiezli / tak to powiedali że pamietnika
niebyło między Charwathy / aby gdy tak wielką śtode Chryścyanie Pogą-
nom weźnić mieli / byli też tam ludzic znamienicie we zbroie przybrani / tam
w tej bitwie Basha Bosnienśky zginął / y Begow kilka. Hasan Basha Kthory

Był urodzo-

był w odzonym Wloch/ a na okrutniejszym był na Chrześcijany/ będąc Basha Bosnijskim/ o mostu w Wodzie nalezion/ w Kostonnem odzieniu/ z drogich peret a kamienia/ podle niego Máchometh Beg hercogowinensis Achmeta Wifiry Basha Syn/ na innych miejscach znamienicy tureccy sprawcy naidowani beli.

I Należałosi iśa wshytkiem tam była Smierć Amuratha od siostry Soltana Tureckiego Syna/ ktoroego tylko iednego miata/ a then był w młodości swętu sprawom Rycerskim wielce skłonny/ o thego smierć gniewał się barzo Sulton Amurath/ a matka thego tho martwego namawiała brata/ aby się mścił śmierci iego nad Chrześcijany/ co iei on obiecował bacząc go barzo żatostliwym.

I Chrześcijanie też pomordowani na tej Wodzie Hetman Karolstadtsky dwa z Rycerskiego stanu/ husarzyow dziesięć/ s piechoty żaden nieżginął tylko ich 30. albo 40. wpadło do wody/ gdy mostu pod Turki dobywając od swych je ludzi iednych/ pottoczeni a do Wody wepchnieni beli/ po thak sławnym zwycięstwie nad poganym/ wshytcy żołnierze z wojska Chrześcijańskiego do kłosa storą onego żyżek po trzy kroć si/ a pdażąc na kolana dzięki Panu Bogu czynili.

I Napominat zacył Eggerberk wshytke/ żeby dokońca szczęścia swego niezapomierali/ ktore im Pan Bog pokazywać raczył/ z ręk swoich świętych nadane/ a tak żeby tu Petrini co naprecci si a dobeli/ ale iż defce wystawic nie bęty/ on ich wmyśl się przewlekt am żywności żadney woisku wieść się nie mogło dobywali iednak miasta přes s. dni/ tukać mury/ wshytke się poganstwo meżnie bronieto/ y na harce wybiegali.

I Przeprowadzili się přes most Chrześcijanie/ ktorzy beli na kulpie nowo postawili/ chcieli Turki thainie zbieżć/ a dostawili iednego Turczyńa/ dowiedzieli się od niego iże Beglerbek Grecki z wojskiem ryboalego był/ ktorzy pospieszał na ratunek Bashi Petryńskiego/ tylko natko czyhał/ iat oby Chrześcijany zbieżć mogli nieostrożnie: Tho oni zrozumiałwshy stego Turczyńa/ nazad się obroćili/ rozjechałi się zacył do swych żanitow/ nie mesprawi wshy/ tylko co: 30. Turkow zastoczywshy pomordowali/ między ktoremi był Agá ieden a ci mieli wężniow Chrześcijańskich 17. ktorych wolno puscili. The Turki wystat był Beg Petryński/ dla tego aby mogli co pewnego wiedzieć/ co się między Chrześcijany dzieie a iżby mu tego znacznego przywieść mogli/ coby mu sprawę wojska Chrześcijańskiego dostatecznie opowiedzieć wmiat.

I Gdy się tho thak stalo/ po sta przysła s Constantinopola do Budżinia/ ktora oznaimiała o porażeniu Turkow w żyżek/ Basha Budżyński thego posta ku sobie zawotać kazał/ a pilnie go oto pytał/ iesliż to iest prawda/ ktorzy mu powieźdiał/ iże iesce w Constantinopolu otym nie męstychać byto/ gdy wyiechał/ ale na drodze gdy iechał/ od tych co wciekali thego się dowieźdiał/ iże Basha Bosnijski zabut/ y wshytke woisko iego porażone iest/ nato Basha rzekł/ dobrze mu się thak stalo iże zaginął tak sławnie/ boby go była skara da Smierć w rychle nieminetá/ by się tylko był Cesarzowi pokazał/ then wiecny Mamaluk.

I Thego czasu przysła pewna nowina do wojska Chrześcijańskiego/ iże Sinan Basha/ ze czterdziestu tysięc wojska/ między ktoremi iest 15. tysięc Janęzarow s Constantinopola wyiechał/ ktorego Sulton Murath zewshyt

tyem dworem swoim odprowadzał na milę za miasto / a wskazał aby co narychlejš do Węgier ſzedł / a potym do Charwackiej ziemi / a tey porażki w Żyżetu aby ſie pomſcili tak yako moſe nailepiey.

I Bety takowe nowiny iſzby niektórzy Panowie Chreſćyjanſcy / ſtyſząc o wielkiej mocy Thureckiego Ceſarja / poſyłać doniego mieli ocho go proſząc / aby gniew ſwoi wſmierzył / a nieſkwapiat ſie na zagubę Chreſćyjanſką / ale on uporę ſwego zmienić niechciał / owszem przy tych poſtech dawał znać Baſzy mianowanemu / iſe na drodze woſka niemożone zachodzić mu miały ſkhoręmi wſzytko co zamysłi ſprawić moſe podług myſli : Nato ſie zgniewem wielkiem opowiedaizc iſe s Ceſarzem Chreſćyjanſkim pokoiu żadnego niechce / poruczaizc Synaſi Baſzy / ieſliſby Ceſarſkiego Poſta na drodze potkał / aby ſie onniwracat / ale wzywaſy Trybut a wpoſtinkę zwręczaine / aby tho Rycerſtwu rozdał / a tham gdiem ci poruczył abyſ iedat / co na precey. to ieſliſ ſa nowiny prawdziwe albo nie / kto tho wiedzieć za rzecz pewną moſe / ale wſhāt pycha ich a chluba niemierna tho niemiennie rzeczy być oznaymuje.

Thegoſz Roku 50. Ziołnierżow z Zamkow pogranicznych Chreſćyjanſkich / ziech wſhy ſie dla zdobyycy napieżowanie w Tureckie dżierżawy w iedali / a przeſ Dunaj ſie przeprawiali / tam na Trzytyſiace Turkow w padli / a iſz bacżeli / że im wſc niemożli / tak między ſobą poſtanowili / albo po cciwie pomrzemy / albo ſie przeſ pogany przebymy / a zdrowia ſwe zachowamy / inego lekárſtwa na żywoty ſwe naleſc niemożemy / ſkoczeli zatym wone wielkoſc z wielką ochotą / a chwile zniemi doſc meſnie czynieli.

Turcy takow ſmiałoſc iſz bacząc / obawali ſie aby kiedy iak zaſadka niebyta / aby od Chreſćyjan oſkoczeni nyebyli / a tak iſz zaniechawſzy na mieſce pewne wſtepowali / a gdy kilka todzi na Brzegu Dunaja / obaczeli / wzięli od nich ſprawę iſe niemiſh wiecey Chreſćyjan / tylko ta ſo. zuſſalcom / a tak ſie zanyemi obroſcili / a imać iſz chcieli / ale oni z nowu meſnie ſie im bronieć poczeli / tak długo potym kul a prochu ſtawato / wſhytey potym zbici / tylko czterech poginali żywy ch / ſkhorę aż do Conſtantynapola zaſtali / tam trzemá nogi y rece oſiekano / a potym drzewy przebito / a na oſiatek poſpalono. Czwartego dziwnemi meſkami trapieno przeſ kilka dni / a potym takſe ſpalono.

Tegoſz Roku mieſiaca Wrzeſnia Amurat Turczyń gniewliwy y żatoſny będąc ſporaſki oney w Żyżetu / aby ten zat wſmierzył z wielkiem woſkiem Żyżet Kłaſtor oblec / a zrak Chreſćyjanſkich go doſtać ſięta myſlet iako i tego dokazał / ſo Chreſćyjanie wielkoſci oney zdołać niemożąc / ſo było Turkow 14000. z wielką żatoſcią ſwa nato patrzali gdy poganie then Kłaſtor brali / a ci ktorzy naniem beli acz ſie do ſyc meſnie bronili / wſhāt że wſtawicizn pracą zmordowani od wielkoſci pogan przemożeni / a wſhyſey od Turkow okrutnie pomordowani beli.

Siodmego dnia Października w tymiſe Roku / Turcy Zamek Weſperyn oblegli / a gdy Chreſćyjanie zrozumieli / iſe ſie mocy iſz obronieć niemożli / wmyſleli Noca tajemnie z niego wyjechać / wſhātſe tak iakoby to Poganom ku poſiżku nieprzyſto / tego gdy Turcy poſtrzegli / zaniemi ſie w pogonią puſcili / a dogoniwſhy przemogli a zbili. Ferdinanda Samaria poymali z iednym ſtugą a wniwola wzięli / a w tym prochy zatożone po odiechaniu Chreſćyjan

ſie zapale

sie zapaleły / a Simek zwiela poganow rozruciety. Naprawieli iednak poganie one ruginy zwiela pilnoscia / a dwoch Begow na obrone iego zostawieli.

I Obrocieli sie potym Turcy ku Palacie / ktora takze wielka moca wzeli / wsakze barzo zwatloni / gdy oblezeni dlugo sie bronili / ale sile ich wielkiei zdolac niemogli.

I Piotr Ornandy Wegrzyn ktory tam byl Capitanem / zmowe s Turki uczyniet. Zamek im poddat / kazdemu zdrowie obiednawszy / a to coby ktory zanieść mogt. Cogdy im od pogan pozwoleno bylo / y przysiega utwierdzono / puszczieli im Zamek / wsak Piotra zineni dwiema wziawszy / wsakcie yne pomordowano.

I Chrzynastego dnia tegos Miesiaca Zamek Wezzan Turcy opanowali / za ktorem czestem Zamkow a Miasci nabieganiem a poganstiem opanowaniem w Kroaciei w Wegrzech y w Katuszych strach wielki sie mnozil / dotego y wnetrzne niepokoe wielkie sie mnozety / niektorzy to powiedali zeby miedzy Panu Chrescjanstiemni przednieisemi wielka zyczliwosc Turkowi pokazowana byla : a na Chrescitanu pomoc mu obiecowali.

I Tho takze wznosili izeby niektorzy s Panow Czeskich od Cesarza odstapic mysleli / anowego sobie Krola obrac chcieli. Niektorzy o Cesarzu tak to powiedali / zeby wszytkiego zaniechawszy do Hiszpaniei zychac niat / owa co kto sobie we snie zmyslal to na iawi za rzec pewna powiedal.

I Cesarz Rudolff maisc pewna wiadomosc od spiegow y od Wieznitow iże / Woiska Thureckiego wiecy niebyto tylko Stortysiecy / miedzy ktorem 5600. Janczarow / iny lud do boiu niesposobny dzial wielkich zso ba niemieli tylko 14. a polnych Sto rozestal zaras po wszech panstwach polsty / aby Woiska wszytkie wedlug powinności zgronadieli wiedzno miejsce ku przylegtem Panom Sasziadom Chrescjanstiem / o pomoc takze prosac.

I Byt nad Woiskiem Thureckiem nawyszy Synanbasza / a ponim Beglerbek Grecky y inych Begow wiele / y tak to powiedali ze Synan Baszy Sulttan poruczel / aby daleko z Woiskiem niezachodziel / a na Sime aby ie rozpuscit. Tes Janczary na Budzyn / drugie do Biatogradu / gdzieby do wiosny odpoczynek spokojny miec mogli / a domich trzey Begowie z Woiski przybic mieli / a ci ludzie gdy by sie zgronadieli / Agier / skoro na wiosne aby moez z reku Chrescjanstich wzeli.

I Wielka swa moc Poganye vzwawaisc / rozumieli ize za den nigdy onie sie kusic niebedzie / oblegli Zamek Torzy / a w tym Chrescjanie zebrawszy sie do grunady zokolicznych Zamkow dnia 16. Pazdziernika / przes Dunay sie przeprawili / chcac oblezonem dac ratunek y bitwe walc na nieprzyacielowi / a tak 20. dnia tegos Miesiaca. Melcher Keder wielkiei stawy a nieprzezytey Pan a nawyszy nad Slezaki / ktory maisc wybranego ludu 1300. ktore sprawnie wiodac czesc niemata Turkow z Woiska ich nadbiezat / ktorem bitwe dawszy. szesliwie zwyciestwo nad niemi otrzymal. wiele ich pobiet / a Trzysta im dziatek Chrescjanstich odial / ktore oni do Turek odestac mysleli : takowa porazka pogany strwozela / a co daley wietzego sie nieszczescia obawiali / a to dla tego ze sie wiele Chrescjan ziesz dzato / a nierychto.

przysto

Przyſtá potym nowiná iſe Ceſárz pogański trzydzieſci Tyſiecy Tatarow do Węgier wyſtat/czego niebyło.

Potym inenowiny przyſtý iſe Polacy Tátary porażeli/á trzeciá iſe Perſi Krol maieſc Woiska Pultorakroc Storiſiecy w Tureckiego Sultana Państwa wſedł/á Ziemię iego puſtoſet.

Wzyawſzy ſmiałoſc Chreſcýanie maieſc ludu w grunadzie Kycerſkies go 25000. ieźdnego á pieſzego okrom Węgrow/ a ludzy zinych Kragin wyſtanych/na oſtátku Mieſiaca Października Bielogrod oblegli/Miaſto ſtawne w ktorem pierwey Krole ſwe Węgrowie Koronowali / sktorych napoſliedzei Ferdinándá Ceſárzá/ ktory tam Roku 1527. był Koronowan.

Tho Miaſto oblegſzy wielka ſieta zdiat ieſurzyć poczełi / y inż dziur kila tu dobywanin bely wybieli / wſakże ras albo dwa tu Szturmu przypuſzczali / ale od pogan odegnani bely.

A wrym Baſha Budzyńſky ze trzynáſcia Bégow/maieſc 10. tyſiecy woiska/dziat 30. y 50. Wozow żywnoſci za poruczeniem Sinan Baſhe na Biatogrod poſtan aby Miaſtu ratunek dat ktoremu Hrabia z Hardeku Herman Kabſki, Gerzy Hrabie z Serynu / y Pan Tadaſzdy/zaſli pierwey niſli do Miaſta przyſli zmiemi ſzeſcía ſprobowali.

Baſha obaczywſzy Chreſcýany / na iedne gorecke podnioſto ſie obrocił/á to dla tego żeby mu zgory ſnadniey kuniem ſtrzelać.

Alle Chreſcýanie Panu Bogu ſie poruczywſzy/ſprawiedliwie ſie ná pogany gniewaiſc/ nie na niebezpiečnoſc nnieſea niedbáiſc/ tu Poganom ſkoczeli/miedzy one geſta Strzelbe w padwſzy tak meźnie Turki bieli/y ſe ich 10000. ná ptacu zoſtato/á miedzy niemi trzy Bégowie/Grabiſki/Serſſchynſky y Nowygradi / a ſiedm Czauſow/tak niektorzy powiedali iſe wtey bitwie był y Sinan Baſha/á ſtodliwie w plecý był raniom/y ine Turki rozegnali/wiele ich pogimali/ale ich nieżywieli / wſytkie pomordowali/oco ſie pozganie barzo gniewali / y przyſiegali ſie / także nigdy żadnego nieżywić/gdy ſie im zwycięſtwo przyda na Chreſcýany. Co zaraz Baſha wypetnit na plecý Chreſcýanich / ktore miał w Wyzieniu/zaras ie poſcinać kazał. Wſytká Strzelba/ Wozý y żywnoſc/ wielbladów wiele Chreſcýanom ſie doſtato.

I Wielka taśka Boża Chrześcyanom tego czasu okazana była iże im Strzelba Pogańska wszytka do ręk przysła/ Matuśko sobie odpocząwszy Husarze a iezda Niemiecka na ostatek Poganow sie obrocieli/ a tak silnie z niemi boiowali dośedży ich / że Usarze polamawşy Kopye/ tylko Szablami s Turki sie bić musieli. Niemcy tak że Proch wszytek y Kule wystrzeliwşy / tak iżby beli Paganie dluzey sie bromieli/ musieliby beli wygrana bitwe utracić/ wsak z taśki Bożey tylko siedm s Chrześcyan znacniejşych w tey bitwie zostato/ rannych nieco bylo iako Hrabia z Hardetu/ w noge wsakże nieškodliwie / otrzymawşy takowe zwycięstwo/ Pogany rozeognawşy obrocieli sie do leżenia z radością.

I Takowa szczęśliwa bitwa Chrześcyanom wielkiej śmatości dodała/ Pogany barzo potrowozęła / y boiazliwemi wczynięła/ tak iże z wiela Zamkow wchodzili / puste zostawiając aż do Thurek/ a to swe nieszczęście Janczarowie Sinan Basszy tylko samemu przypisowali/ powiedając iże mu bylo poruczone w Byatogrodie tey Zymy odpoczywać / a żadney wojny niezaczynać / a tak postali ku Sultanowi swemu żalować naniego / o takowyyiego wpor škodliwy. Sultan Amurath to wstyskawşy/ wielce sie otogniewał/ postat do Bielogradu aby Sinan Baskę poginawşy zadawili.

I Tegosz czasu dwa Begowie do Wesperryu przysli/ za kto remi dnia 17. Listopadu ini dwa przyciągneli / ktorem tho roskazano bylo aby przedmieścia wszytkie popaleli / poginawşy potym ieden od naszych z Wesperryu/ ktory to powiedat/ iże ich dla tego wystano bylo/ aby Chrześciańskie Wsi y Miasta pustosili / a Thihan pewne y obronne Miasto / aby oblegti a wzili mocą.

I Czternastego dnia Listopada o 10. godzinie w Kaszowie trzy Stonca pod Teczą sie ukazali/ a w tym z Agru (albo z Herlie iako po cześku zowa/ a Czechowie wzili to od Erle z Niemieckiego) wyiechato nieco Husarjow/ trafil na trzech Czauşow s ktorymi iechato Turkow inych 37. a gdy im bitwe dali / zabieli iednego Czauşa y dziesięć Turczynow/ dwuch żywych do Agru przywiedli/ ostatek zwiękato.

I Tegosz czasu Pan s Tyffenbachu Zamek Sabatke wzyal/ gdzie tylko Sto iezdy a Sto piechoty ludu Kycerckiego bylo/ wszytkie potracić kazał / potym sie do Silaku obrocił mając ludu tylko 2500.

I Turcy ktorzy na Budzynie beli zynemi sie zszedwşy tak iż wszytkych bylo 12000. aby Silaku obronili pospieszato/ oktorych gdy sie dowiedziat Tyffenbach / zaszedł im na droge/ a na miejscu pewnym dał im bitwe / wielie ich pobiet/ ostatek rozeгнаł/ a Strzelbe ktora z soba mieli po brat / obrocił sie znowu do Sileka / ktorego za krotki czas dostal/ a wiele Kynstunku ku Woinie należącego tham zastał / ktory był w Ziemi zachowany. Pšenice barzo wiele za Muru wysypali/ po ktora potym nocą cieżnney/ s kilkiem Set Wozow zaiachawşy zebrać chcieli/ wsakże postrzeżeni od Kycerstwa wszyscy zbici y one zboża im zabrano na Zamek Silak.

I Mayąc szczęście Chrześcyanie na Pogany/ Panu Bogu żato

dziewali/Serschim y Tolti Turkom odyeli. A namyslat sie zarym Hetman coby czynić miał / iesliż Żatwanu dobywać / iesliż Panu Balsiemu kto-ry na then czas v Nowogrodu był przyleczyć się miał : Wielkie deſzcze na then czas przeſtode czyniety / tak iż Strzelby żadnem ſposobem wieſć niemogły / ani żadna żywność Woisku dodana być niemogła / wſzyſcy ſiódka-ry v Serſchyna / a v Silaku wſzytkiego odbieſzawſzy na mieſcā bezſieczne z Żonami a z dziećmi ſie pochowali.

A gdy grod wielki był w woſce / wiele ſie ich roziechato Bál-ſfi z ſwoiemu Dregelium y Palante opánował / ſtorych Zamków beli Turcy z wćiekali. A gdy Samaszi Zamek znamenity między Serſchimem a Sila-kiem Turcy ieſzcze w ſwoymocy mieli / a wielkie ſkody naſzym z niego czyni-eli niechćieli Pogan naniem ćierpieć / a tak wyprawion był ſpewna częſć ludu Schyrinus Michael / naiwyſzy nád ludźmi Ceſarſkiemi zdiaty / aby Poganyzonego Zamtę zegnát : Poganie gdy im oznaimiono o tym ludu iſe ſiedł ku Zamtę / nieczekając ich z wćiekali / tylko 35. zoſtawili na obronę / wſzákże ci zaraz ſobie obiednawſzy pokóine wyſcie s tem coby zanieſć mogli / podali zaraz Zamek.

Oznaimiono potym iſe z Winadu Turcy wćiekli / do którego także ſli naſi a oſadzili w Drogiegiłu tej naſzy dzieſieć znaniemitych dział zaſtali. Wędk Zamek za dobrowolnym poddaním przyſzedł w ręce Chrie-ſćyanom / thátowe ſczęſcie Pan Bog dać był racieł tego Roku / iſe 13. Zam-ków bez Krwie przełama opánowali. To ieſt / Sabathe / Silak / Duwin / Za-ri-naſki / Serſchin / Plawenſtain / Dreget / Hulwod / Zoldocki / Samaszi / Wugach / Wersche / Palante y ták ſerokó Kragine Poganom odiełi naten czas niemáł iáko ieſt ſerokie w ſobie Arcieſtwo Kátuskie.

A Tegoſz Roku ztożon był Siem w Katisbonie na dzień 6. Mieſiſcá Márcá / na którym o obronę wſzego Chrieſćyanſtwá rokowano było / yne wſelkie nieporządki aby ſkázone były / a dobry rzánd / aby napra-wion był / wſák potym odożon był po przewodney Tiedzieli dla nieiać ych trudnoſci / które Ceſarza w ſprawach wielkich zachodziely. Natym Seymie potym Ceſarz Rudolff ze wſhittkimi Kizjethy y Kroleſtwy / ták tho ſpoſobieć iſe ná przyſte Jaro to ieſt w Roku 1594. 30. tyſiecy ieżdy a 60. tyſiecy pie-cho-ry wywieſć miał przećiwko Poganom kthoremu Woisku Żetmanem na-znaczon był Arcyryſe Ferdynand Grabia s Tyrolu / ić. ſtry Ceſarza Rudol-ffa / a pomoenik iego Matias Arcyryſe brát Ceſarſki.

Strach wielki był ná pogany / ták iſe ze wſzytkich miaſt przy-ległych y Zamków / co mieli nadroſzego wſytko na Budzyn zwiezli / w któ-rem mieſcie takowe tego roku były ſkarby za któreby być mogli ſtoryſiecy w oi-ſka przez cały rok wychować / a gdyby ſie beli thego roku Chrieſćyanie w gro-madezeſli / ſnadnieby beli Biatogrodu / Budzynia / y inſzych przednieiſzych Zamków y Miaſt doſtać mogli.

Poganie aby ſwe ſercá boiaźliwe počieſzeli / a Chrieſćyan y poſtraſzeli / takowe nowiny roſſziewali iſe Beglerbek Grecki do Budzynia wielkie woisko prowadzi / kthoremu by ſie trudno w iednem powiećie zmie-ſcić / a 13 40. tyſiecy Tatarow iuſz też na drodzeſo. Nawyſzego wyzerba-ſe na każdy dzień oczekawaiſo z wielkiem ludem.

A gdy Osman Beg czterech ſpiegow wyſtat / ktorzyby Woiska Chrieſćyan

ſkiego

ktiego Cesarza zlyczyć mogli / y co za sprawa a porządek v nich jest / iako wiele Strzelby maiz / a coby czynić chcieli / ieliż ku szarwanu albo Wesperynu obrocić sie mysla / pilno sie thego wypytać kazat.

I Takowe Speculatory gdy poznano a pogimano w Cesarstwym Wojsku / a dano na probe / zeznali / że od Bega wystani beli / a izby owielkiei mocy Pogańskley powiedali wyznali iże Beglerbek do Rudzyna przyiechat / t. j. ko w Szesci Set Roni y piechorhy / a iz tej zymy ani Wizerbajša ani Tatarowie niebeda / na Jaro przyjste Wojska sie spodziewaiz wielkiego.

I W Wegrzech wyszzech Wojska Chrześcijańskie zmieszczych gdzie bety na zymie roziechaty sie / obestane bety aby dnia 16. miesiaca Grudnia na poczeczku przyjstego albo Ostrohom albo Biatogrod z nowu oblegli 12. dziata z Wiednia Woda wystano do Komarna / a ludziem sie z iesz dżac kazano pod sprawe Pana Balskiego. Zrabie z Hardeku a Tyffemba / spodziewaiz sie iakiei znamienitey postugi.

A gdy sie tho w Wiedniu dziato / Husarze ktory w Papię ku obronie beli / na nowego Bega ktory z wybornem ryftunkiem swoim do Palaty w szesci Set Roni wyiechat / spretka go nabiegli / a gdy sobie bitwe dali / przemogli Pogany / iednych zbieli drugich pogimali / Bega ktory sie pogyniac nyedat zabieli.

I Dnia 19. thegosz Miesiaca Poganye z Siczku přes rzeke Sawe sie przeprawieli / wdzierławy Chrześcijańskie na zdobycz zasl / o czym gdy sie od swych spiegow dowiedziat Grafuinus hedt zaniemi a 700. ich poraziel iedny zbiet drudzy w Sawye pothoneli.

I Thegosz Roku 1593. Kisze Bawarskie do Pragi do Cesarza Rudolffa przyiechat / od ktorego nalezyta uciwosciz przyiet byt a po kilku dniach od iechat.

I Tegosz Roku wielki Knias Moskiewski Iwan / zadat od Papieja Gregorza 14. aby bel mogl odniego Tytulu Krolewskiego dostac. On Swiety oćiec pozwolic mu tego niechcial / a co dla tego iże byt schizmatyk / a ktemu aby iakiego niepotoya miedzy Moskwa a Polaki nieuczyniet.

I Tegosz Roku w Wenecyei miesiaca Listopada / w Grun / dziech Kosciola S. Wawrzyńca / gdy ziennie wynietali mularze / nalezli strzynie drzewiana / w ktorey byta druga otowiana pelna ztorych pieniedzy starodaw. wonei monethy / ktora oni zanieli do swego Mistrza starshego / ktora strzynie gdy on odewrzyć kazat / a obaczył tak wiele zloty zapowiesz dziat wshykiem / aby nikomu thego niepowiedali / podzieleni sie zatym onemi pieniadzmi / a one strzynie do wody wrzucili / a gdy ieden towarzysz ktoremu sie byto tych Pieniedzy nieco dostato / potrzebnem bedac wzywa wshy ieden albo dwa one ducaty / hedt do ztomika a pytat sie go coby mu za takowe pieniadze dac chcial / ztomik obaczywshy one osobliwa starozynosc / y ktemu ze takowych pieniedzy iako żyw niewidziat / bo na iedney stronie bety trzy choragwie / na gorze krzyz / a na drugiej stronie kłka liter chaldeistich / kupiet jobie dwa na dżiw / a tak to zatym sie wyiawilo czego beli mularzeoni zataieli

A gdy sie senat dowiedziat / kazali mularze pogimać a dowiezenia

wsadzić/ ktorzy potym zeznali naprobie/ iako the pieniadze nasieli beli/ tãtze y listy nieiatkie miedzy pieniadzany na Pargaminye pisane pismem niezna-
ioment / ale wszytko potopieli/ tylko same Pieniadze zostawili.

Tegosz Roku Anna Arcypieczna Kãtustã corã Kartã Kizãcia
Stryckiego Arcikãizãcia a Strya Cefãrã Rudolffa/ Sigmuntowi Trzeci-
mu Krolowi Polskiemu Matzonkowi swemu wrodzieta Core w Warshawie
ktorey dano imie na trãcie Anna Maria/ Miesiãcã Lipcã/ dnia 4.

Napoezãtku tegosz Miesiãcã Lipcã / Jan Kizã Sãskie na
Dwor Cefãrã Rudolffa przyiechat/ od bratã swego Fryderyka Wilhelma y
od stanow Kieftwã Sãskiego wystany/ aby maistwo ktore Electores Sãpo-
num w Czechach maiz inuieniem Synow Christianã Electora ostatniego/
dzieci/ y Cefãrã Rudolffa iakoisto y Krola Czeskiego przyiat/ co snadnie za-
checio/ a takto Cefãrsko otrzymat.

We Wlofkich Krainach wkazãtã siã Cometã z dluuieim ogo-
nem a cienkiem na poludnie/ o ktorey tho gwiazdzie pisat Bartolomeus Hu-
bertus medicus Erphordiensis / y imi Astronomowie rozni.

Tegosz roku w Indeburku w Strycy / wkazãtã siã czarna
gwiazda w Stoncu/ a przeciwo niei kilka dziai wielkich stworych kule wiel-
kie na Stonce wykastowaty/ a Ziemiã ciemna czyniety/ bety podobne teczã/ a
okoto Stoncã gtow Tureckich sieta sie wkazowalo wzawoiach/ z dluuieimi
hyianimi/ wielki bocian wtancuchu rubem zelaznem za nogi zwiszany.

Tegosz Roku Henricus Borbonsky/ Krol Nawãrski & Biaro-
maz princeps/ wielki prześladownik powshechny wiary/ iako drugi Saul/
okrutnośc swo zmieniwshy sam Kãtholikiem zostat/ a to wszytko czynic obie-
cat/ co naprawego Pana Chrystyãnskigo potuchuiacego czynic nãteżãto/ y
czyniel dosyć wszytkiemu / czytay Mercury Gallioelgici librum 6.

Dnia 18. Sierpnia Lodwik Kizã Wirtmbirskie/ vmãrt w
dworze swem inz wdozkonatem wieku / miat dwie żenie / Dorote Kartã
Mãrgrãbie Badeniskiego core/ ktora mu vmãrtã Roku 1587.

Druge potym sobie wziat Orszule Georgij Joan: palatini
in Ligelstain core/ ktora we dwu lat po pierwszey wziat/ drugiego dnia Mã-
yã / a niezostawiwszy potomkow zadnych / Fryderyk Kzãbia Wirtemberksi
iako naibliższy poniem wlego sie Ksiezstwa w wiazat.

Tegosz roku vmãrt Jan Krol Szwecki Syn iego Sigmund
Krol Polski W. K. L. na iego miejsce z Matzonkã swã Annã iechãc vmy-
stet/ czego mu wszyscy pozwoleli/ a tak na ostatku miesiãcã Sierpnia s Kzã-
kowã wyiechat do Malborku/ potym do Gdanãskã/ g dzie z mãtey zwãdy wiel-
ka Woinã sie zaczytã/ tak iz Krol wonym tumultcie w niebezpieczestwie byt
wielkym.

Tegosz Roku po Smierci Kizãcia s Parmy/ dluugo na dwo-
rze Krolã Hispańskigo otym rokowano ktoby na iego miejsce do Belgy wy-
stan byc miat/ niektorzy radzieli na Albrechtã Arcikizã Kãtustie Portugals-
kiego Wicegerentã / wshãt Lutzitani ponizenie Krolã prosili/ aby im thãt
dobrego gubernãtorã nieodeymowat / a tak natym staneto/ aby Ernest Ar-
cypieczã brat iego thãm byt wystan y thãt sie stãto/ żenmu bytã dana tha proe-
wincia do ktorey na poczãtku miesiãcã Grudnia zosnia Ser yezdy wyie-

chat dnia

chal dnia 13. tego Miesiaca do Wroclawia przyjechał / a tam był witan
od dwu Woiewodow Namburgenckiego y Bopontskiego / i od Matzjonet
ich / Książca Juliaczkiego cor / a swych ciotek : też Książce Bawarskie y
dwie Siostry / Syn Karta Arcyksięcia młodziemiec wosmnaści lat / iecich na
ten czas / wszyscy wielce wtęścili Arcyksięcia Ernesta witali iako powinni.

I Tho wszystko w Roku 1593. się działo / za szczęśliwego pán-
owania Rudolffa Cesarza / który szczęśliwie za słuszną przyczyną spogany woj-
nę zaczął / y aż do Roku 1599. gdy on te Księgi pisał / ieszcze ież był nie-
dokonał a iako się wiado przez te wszystkie ciasy tak Chryścyanom iako i po-
gánom prawdziwie wszystko tu opowiem.

A Roku 1594. Za pánowania wieczney pamięci
godnego Cesarza Rudolffa / tego imienia drugiego / szczęśliwe y
nieszczśliwe przypadki thym porządkiem się działy.

A Sultan Murat Turecki dnia 11. Miesiaca Stycznia wy-
jechał z Constantynopola / aby Wojska swe / które przeciwko Chryścyanom
zebrał oglądał w tym wielką nawolność na Niebie się wzięła : tak że na-
mrothy wozy y meze z Kołmi powalata / którego potym zaburzenia pada-
ły Krzyż z Nieba na ściany pogańskie.

I Wielce się z takowego cudu przelecił Sultan Murath także
wszystko Wojsko swe do Constantynopola obrocił / a sam z niego przelecie-
nia zaniemógł / a potożet się y zasnął / w tym musie zdało we śnie widzieć
wielkiego Męża / który iedną nogą stał na Wieży Constantynopolskiej / a dru-
gą sizał na Morze / a ramię podniósł y iedną ręką Stoićce a drugą
Niebie trzymał / a gdy się themu dziwował Sultan Murath / on mąż no-
gą Wieże rozrucił / która gdy upadła / kościot y Stolicę Cesarzką potamata
a w tym się Murat ze snu obudził / a wszystkich wieściow tu sobie zwołać
kazał / którym Sen swój oznajmił / a żadał od nich tego / aby mu gi wyloželi
ktorzy mu po troskiei chwili zgodnie powiedzieli / że Sultan swa mocą
Chryścyan niezwalosy / bo się Młachometh gntewa / a iako na Turki te Krzy-
ż z Nieba padały / tak wszyscy Turecy na które spadały te Krzyże maia mor-
dować meżnie Chryściany / ktorzy się w Krzyżach kochali / czego iesli nie-
uczynia Młachomet Prorok wieze wielką y Kościot y Stolicę Cesarzką po-
tamić a wniwec obroci.

A Za takowem ich Proroctwem przysięgł zaraz Sulthan
Murath wszystkie moc swą na Chryścyan obrocić a nieprzestac walczyć / aż
pierwey wszystek Świat gdzie Chryścianie są spustoszy a opamię.

A Tegoż Roku iedenastego dnia Stycznia przyjechali do
Wiednia z Taboru Cesarzkiego / od Wojska Postowie / Gallus y Brunnus kto-
rzy dani kosztowne złupow które pobrali pod Białogradem Cesarzowi y
Młachomowi Arcyksięciu iako gubernatorowi Wojsk Cesarzskich / trzydzieści
dział wielkich wtey potrzebie Poganom odietych / trzy Koni Tureckie pięknie
przybrane potym chorągwi dwadzieścia y dwie / a innych broni kosztownych y
rynseunkow innych drogich niemato przynieśli / wdiecnie Cesarz Rudolff y Ar-
cyksiążę przyjąwszy / hojnie posty y lastawie odprawiwszy do Wojska odesłali.

I Dnia 15. thego Mieſtca y Roku/ zychało ſie Turkow do gromady z Jamkow przyległych okoto dwutyſiacu / a w iechanſy na grunty Chreſcijańſkie okoto ſilaka ſtody wielkie czynieli. Oczym gdy Tyffembachowi ſprawę dano / zarazem ſie ſwem ruſiic domich kazał / a pretko im droge zachodzić : przyſli z nienagłą oni tudzie na ſie / bitwe zwiodyſy mieznie z ſobą y długo czynieli / poſceſcyt Pan Bog Chreſcyanom : padło Turkow na placu 1500. nieco żywych doſtali / oſtatek wciekło / a wſytką ona zdobyćz od ieta a pobrana.

I Thegoſz Roku v Helwety w iednei Wſi rozeko rżeczona / w powiecie Lucernienſkiem / ieden ſyntierz Gerzyt Szkod po Smierci matki ſwey / wſytek ſtatek albo maietnoſć ſwą ſtracił / a tak przyſzedł ku wielkiej nędzy : Miał dżiatek pięcioro wſak im pożywienia żadnego niemił : Ale oni gdy przyſzedł do Domu proſiety go o chleb / iako zgłodzone / nieiedząc go dzień albo pultora / wſatował ſie ich / a ſzedł do ſioſtry ſwey / proſząc aby mu chleba co dała na obżywienie onych ſierot / ktora mu odmowiła mówiąc / ſe chleba niema / on ſzedł ſmutny do Domu : dzieci wygłandaćz Oicą wirzawſy ſty przećiwko niemu proſząc o chleb / powiedział im że niemoż nic w ciotki wyproſić / ony niebożatka plakały / zatym ſtarſza w ſiedmi lat dzieweczka rżekła : miłcie miłcie / da nam Bog chleba doſtatek ieſzcie dżio :

I On Tyran od ſzataná podwiedziony gniewem zapalony / pochwyćwſy one ſtarſza coreckę w ſiedmi lat / wnet iſ obieſt y dwie druge potopieł. Czwartá tho widziſc malička / wpađła na kolana proſząc Oicą żeby iei nie zabýł / a ona iuſ nigdy o chleb proſić nyebedzie. On Tyran niemiłofierny nożá dobywſy / gardło iei przerżnął. Piſte ktore w Kolespce leżały / nożem wtkót / a w tym ſioſtra przyſta / chleba bochen z ſobą przynioſta. A gdy takowe okrucieſtwo obaczyła / głoſſem narzekáć poczeła.

I Styſząc ſoſiedzi ono narzekanie zbiegli ſie / a obaczivſzy ono okrucieſtwo tego Tyrana / za gardło go potapieli a do więzienia dali / ktory wterzy niedziele y we dwa dni na gardło ſkazan : napierwey na Kot wetknion / a potym v wolnego ognia wpiecion.

I Tegoſz Roku Maryaſ Arcyprze Kałuſkie 24. dnia mieſiaca Styczna dżien Swietego Macieia z Wiednia do Rabu wyiechat za ktorem na každy czas ſty a ſty ſwieże Woiska z Chech z Staſka y z Morawy **I** A w tym nawyſſzy na Herli poſaſzemu na Ugrze Herhman wyſtat z Jamku pieć Wſarżow / żeby ſiodłati niektore niepoſtuſhne ſkarali / albo ie na Jamek przywiedli / ktorzy na Sto Turkow napadli / a ztożywſy kopye z niemi ſie mieznie potkali : Takowe s miatoſć ich widząc Turcy / rozumieli że ich ieſt wiecey / a tak wciekac poczełi / Wſarże zaniemi / czterech zabieli / iednego żywego doſtali / chorągiew propornikowi odieli / a zniá na Ugier albo Herle ku ſwemu najwyſſſemu przyſli / a then iſ Ceſarżowi do Praagi ođſtat. Thať wielka boiaźń miedzy Pogany betá tego času k temu wielka nędzá y głod je przed kilkiem Chreſcyan wiele Turkow wciekato.

I Wielka pomoc od Papieża tego Roku Ceſarżowi do Węgiei przyſtana była / piechoty pieć Tyſiecy / ieżdzy pieć Set. Kioje Hertruryſkie 70000. Koron. Genuenſcy 40000. Kioje ſararſkie 50000. Luka 20000. Parma 25000. Ronor. Kioje Matuanſkie y urbinackie obiecali ſie ſami ſta

... Cesarzowi z Wojski: od Mostkiewskiego także dobra pomoc uczynio-
na była.

I Thegosz Roku ieden następnego dnia Miesiaca Luthego / gdy
strach wielki między Pogany sie rozmnażał: Beglerbek Grecki iesliż na iako
wroście / iesliż też tak dzieci ku smiatosci wprawiał zebrał ich do grumady
Osm Set / ktore na dwoie rozdzielił / iedne nazwał Gaury / drugie Bisurmany
a the zawiodł na dwor Cesarzski / ktorych dzieci Zethmanom / przypowiedziat:
ktory zwycięstwo otrzyma hoinie wdarowan bedzie / dat Gaurom hasło I Es
s V s / Bisurmanom hatabata / gdy ku sobie one dzieci skoczyły / każda stroną
swe hasło krzyżata / doszć meznie sie podkali / a bes miłosierdzia iedno dru-
gie bięto tak yż na poty martwe splacu brano / ale the ktore miały hasło Jez-
sus plac otrzymali / a swe nieprzyjacioly rozegnali / a tak ystego kunsztu wiel-
ka boiazń między pogany sie mnożet / y za zgube sobie pokładali.

I Thegosz czasu Kozacy wielkie szkody Turkom okolo Kily
y Biatogradu poczynili / zdobyć wielko wyniesli / dział wielkich y polnych
wiele pobrali / a wielko trwoge w Ziemi pogańskiej uczynili.

I Chrześciance wielce beli ostrożni tego czasu / w Wiedniu
Miesiaca Luthego dnia 24. y w innych miastach wolano aby żadnego cud-
zojcem / tak stanu słabeckiego iako y prostego nikt nieprzechowywał na
noc ani na dzień / a żeby then pierwey oznaimiet ymie swe / odtąd iest a dale-
ko idzie y co za sprawę ma / iako długo zmieszkać chce / a to wszystko od niego
wypitawşy najwyższemu Niasia onego oznaimie / a iesliby kto w tym sie
chał niezachował / na gardle karon być miał / a iego dobra do Komory to
iest do Skarbu Cesarzkiego pobrane być miały.

I Też y przez Wode przewodnicy żadnego przewozić ani
odwozić niemieli / okrom pozwolenia staroszy Niasia onego / wszyscy ludzie
prozniacy a nieznaomi z Miasa wywołani beli / w miastach żaden po
Niasiu tutać sie niesmiał / wszystko zapowiedziano było.

I Tegosz czasu Krzystoff Tyffenbach obiednawszy sobie v
Arcyksięcia Matiasa Tyfiac ludu Rycerskiego Czechow. Siat y ine Zam-
ki osadził / iesliżby Woisko wystane było ku Woinie / aby te Zamki puste nie-
zostawały. Naco Arcyksię posłał Zrabie Słyka s Pasunu a z Lotcia / z iego
go Tyfiacem iedzy / ktore podle potrzeby po Zambach rozsadził.

I Gdy sie tak Woina ponawiała s Pogany Arcyksię Matias
przedy Woienskie rozdawał. Balsiego uczyniet Directorem wszystkiego wojs-
ka / a bedac w porzątku / o tym radzieli iakoby znaczna postuge Cesarzowi ias-
ko głowie najwyższey uczynili / a wrym dostano Turczyyna iednego od Dres-
glu niedaleko / a przyprowadzono go do Thaboru / ktory wyznat je na nowym
grodzie mita od Wacie trzy mile od Budżinia / a siedm mil od Biatogradu
barzo malo ludzi było / tylko zosm Set Turkow nic wiecey / ku ktorem Ma-
chomet Basha Bud insti roskazał przez list / aby sie statecznie bronili / a żadne-
mu Niasia niepodawali / a on im dać ratunek przypowiedał z Woiskiem
niemaleni / a iż sprzyeglich Zambow Tureckich dodano im drzewa / Lańcus-
chow Żelaznych a innych potrzeb czemby sie Miaso znaćniało ku obronie /
wielka boiazń była w Miescie Nowymgradzie / gdy Zrabia Słyk z swymi
Czechy tylko w Tyfiacu Konu przyiechał / także od wszystkiego wciekać chcieli /

tak

tak mniemając / iż Woisko wſzytko Chreſcijańſkie ku Miſtu ſto / ale gdy im ſpiegowie oznaimieli / że tylko Tyſiąc ludu / oni ſie nazad wrocieli. To wſliſawſzy od onego Turczyſna poczełi ſie gotować ku Nowemu grodu. A gdy przyſli między Dregiel a Nowygrad wyſtali ſpiegi aby ſie zapewne wyprę-
tali wſelkiei ſprawy. A gdy oznaimieli iż tak było iako on wiezień powie-
dał: umyſleli tej nocy Miſto uciec / poſtali do Dreglu po dział wielkie
przedwóko ktorem wyſłali kilka chorągwi Niemieckich / za których pitnoſcia
oſmego dnia Marca mato co przed weſciem ſtonca / wſzytko Woisko zdiaty
pod Nowygrad przyſto.

A Turcy obaczywſzy Chreſcijańſkie / poczełi ſie gotować ku
obronie / a tak napierwey ſpateli Miſto / Zamku podlegte / dachy zručili
Chreſcijańſkie tego dnia nie odobrywaniu Miſta tylko okoto obozu aby był
ſtatecznie opatrzon pracowali: a kilka dział wietſzych na iedne goreckie / s kto-
rey ku Zamku dobry przyſtep Strzelbie był zawiędli. A gdy ſtonce zaſto
Pan Gallus nawyſſzy nad Strzelbą ze trzech wietſzych dział uderzyć ka-
zał: teyſe Noce iedne Baſte naſzy zbudowali ktora oſadziwſzy ſieſcia dział do
Zamku Strzelali / Rano ledwie ſtonce weſto ze wſzytkich dział Strzelano /
a na wielu mieſcach Nowygrad potuſli / a tak onego dnia zdieſiaćci dział
trzyſta rązow Strzelali wſatże mato ſprawili / bo Zamek barzo mocny na
ſtate wyſadzony był / mury ſerokie a wyſokie / a między niemi Przetop gle-
botki w ſtate wyſiekany okoto wſzytkiego Zamku / a ktemu parkan zgru-
bego drzewa uſtawiony a czerniem geſto przytożony / wſat s poruczeniem
Hetmańſkiem kilka Set meżow dobrych ku Szturmowi ſie nagothowali / kto-
rzy przy broniach ſwych pochodnye mieli / a tak przyſtapiwſzy ſie do płotu
ognie potożeli / y thak on płot zapaleli / a zatym przyſtep ku murom mieli /
wnet ſmieliſzy y ochotnieiſzy byli Chreſcijańſkie / przyſtepując ſie ku murom /
z dział pilnie tłuc porucżono / wiele Turkow wygnali z ich ſtanowiſk / wiele
ich pobieli / wſatże ſie meżnie bronili / y thak do czwartey godziny bitwa
trwała.

A Przyiechał zatym Marciusz Arcyryſz do Woiska w tyſia-
cu Roni / a zaraz ſie obrocił na nawyſſze propugnaculum / z dział pilno ſtrze-
lać kazał. Co gdy częſto a geſto czynieli / co naiprzednieiſzego puſtkarza kto-
ry był Niemiec po turczyſny zabieli / zatym wielki ſtrach między Pogany na
Zamku ſie zaczął / tak iż trzy chorągwie wyſtawili / a pokoiu żądali. Wſat
że im nato nie nieodpowiedziano / ale co naipilnieiſz ſtrzelac każano / Pogany
żatoſnie pokoiu proſieli. Poſtani zatym od Hetmana pewni ludzie / aby z nie-
mi pokoi uczynieli / przeſtano Strzelac zatym / a potym poſtani ktorzy dzie-
ſieć Turczyſnow przednieiſzych ku Arcyryſzowi przywiedli ktorzy przes tłu-
macza powiedzieli / iż oni thakowey ſile obronić ſie niemoga / żadney po-
mocy od Baſe niemając Budeſenſkiego / we dług obietnice doſyc powinno-
ſci uczynieli a niemogac mieć inego ratunku / tylko aby Miſtopoddali y Za-
mek / wſatże tym ſpoſobem aby z ſwemi Statki beli przepuſzczeni.

A A gdy ich pytano czemu ſie na ten czas niepoddawali gdy
ich oto proſono: a niſ takowego koſtu nieczyniono / a też pamietayo na nie-
dawno okruenoſć Turcka ktora na Wacie Chreſcijańſkim czynieli / oni ſie
omawiali że nie nad przyſtoinoſć nieczynili / tylko co Kycerżom należy / a po-
dle przyſiegi y powinnoſci ſwey.

A Nato im Balssi rzeki / który sie uczyni Arcyprazdkiem
i to dla tego / aby Arcyprazd nie był. Ale wielki nakład nato na-
tożon / ktemu si: wiele Krwie Chrześ. yasniskiej wylato / dla czego nie są god-
ni żadnego miłosierdzia / wszak to iednak z łaski swej / a przyrodzonej dobro-
ci czyni / gdy Miasło y Zamek poddają / na łaskę ich przynie / a podle zda-
nia swego zniemi zachodzić chce. Naczo Beg gdy mu to oznaimiono od
wystanych było pozwolić niechciał / Chrześcyanie też mocą chcieli Zamku
dostawać / y wszystkie Pogány wytracić / wszak po długich rozmowach nato
Turcy pozwolili / Arcyprazdciu Zamek y Miasło poddali / a sami zdrowo tyl-
ko w oddzieleniu a z szablami gdzieby chcieli iechali / a to sie działo dnia dziesią-
tego Marca.

Strym dwa Turcy na Zamek odesłani / a ini w taborze zosta-
li / cztery Tysiące piechoty przybranych stanęto aby miasło y Zamek obano-
wili / ale Poganie zwłoczeli spodziewając sie że wstąpić mieli Chrześcyanie
dla wielkich deszczów / a gdy ich strogo napominano / o poddanie Zamku / a
Balssi pod mury przystępować się zaczął / przystąpiwszy sie bliżej / a Działo-
rzychować poczęli Turcy / obawiając się czego gorszego poddali Zamek y
Miasło / a z tymi ich czterysta a pięćdziesiąt zdrowo wyiechali / między
toremi Beg z Żoną y s Córą y drugi Beg Sylendristi / który Białe Białe
złotego był postużony / a naten czas z Białogrodu posłan był na pomoc y
Lian / który był niedawno od Sultana przyiechał / wiele było rannych kto-
re nieśli inzy Turcy / a niektórzy co śmiertelnie ranni byli / iako sami prosieli
żćinali im głowy / Begom z Koni z sieć kazano / które bardzo piękne mieli /
a inne im nato miejsce dano.

Patrżeli potym Żonierze y wszystkie iesliż co wiecey nad
z nowę z sobą niebrali / a to co było dobrego odyeli im Niemcy y Węgry.

A gdy odesli Turcy trzy proporce niemieckie z iednem panem
Węgierkiem / Panem Rebelem / powinnem Pana Balssiego do Zampu re-
stani y tam nanoc zostali / drugiego dnia dwa proporce niemieckie wysły a
Panu Rezmanieniu a Kabinu o Żusarzini Zamek poruczon był.

Na then czas przydobywaniu tego Miasła Turkow zabie-
ranych było 150. Chrześcyan Sto / bo wszyscy z wielką pilnością słuzby swe
okazywali patrząc na gubernatora swego Arcyprazda Mathyasa / który
nawsem staranie wielkie czynił wszędy a wszędy sam doglądać / iako pra-
wy Hetman / działom y Strielbie sie przypatrując / y własnymi rekoma swe-
mi poprawiać / po Węgierstwu sie przybrałszy / wszystko leżące obieżdzał / w
żytkiem Woisku Jercą dodawać / częścią słowy pięknemu częścią też y buta-
m pogroźki czyniąc.

Zadne deszcze ani Błota nieszkodziły / wiechał potym do Zam-
ku / a zniemi wiele Panow y Kycerstwa / śpiewając Te Deum laudamus. A
gdy dokonał śpiewania / wołali wszyscy / Vivat, vivat. Archidux sua Sere-
nitas, &c.

Było wonym mieście wszystkiego dostatek / tak żywności wi-
selakiej iako też y prochow a inych potrzeb wojennych / bo ten Zamek był pod

kiem przez 60. lat y mieli to za iedno propugnaculum. Białogrodu Budżinowi y Pestu Zamkom co przednieiſzem / s którego teras Chrzęſcyanie maie ſnadnieiſzy przyſtep ku tych to Zamkow dobywaniu / a tym Zamkiem wiecey niſi na dwadzieſcia mil roſzerzeli dzierżaw Ceſarſkich. W tym mieſcie na dwu mieſcu naleſli kamienie ſtare / na ktorych herby a napisy Bety rodu a ſfamilei Panow Bathorych / a oſobliwie Biſtupa ktory w Roku 1453. ten Zamek y tho Miasto naprawiat / ten Turcy zwali Wielkinowogrod / bo ieſt drugi daleko mnieiſzy.

Beg Nowogrodſky po poddaniu Zamku na Budżyn ieſchat tham zaraz od Baſhe dan do wieſzenia / a wo dla tego / iſe tak znamienito perwoſc bez krwie przelonia poddat. Wymawiat ſie ze to z wielkiei niewoley uczynic muſiat / gdyż takowey mocy trudno mu byto odpor dac / a tak ieſli ſie ſkoda ſtala / nieprzeſen ale przez Budżynſka Zwięſchnoſc / ktoriy żadnego ratunku a pomocy niedali / niepomogto tho wymawianie iego / bo iako niſktorzy piſali / iſe w nocy przed Brona Mięſca obieſon / a potym na ſtuki roſſiekon.

Gdy Nowygrad Chrzęſciane opanowali / wielki ſtrach a boiazni miedzy pogany poſtat na Zamkach / tak iſz z ſtrachu wielkiego / a Karu / ſektu / i Berſchiku opuſciwſzy puſcie z uciekali.

Byto na ten czas Woiska Ceſarſkiego z 6. tyſiecy / s ktoram Matyſz Arcyryſz doſtawſzy Nowogrodu / Oſtrohomu a inych Zamkow do bywać myſlet / bo nowina przyneſiona byta / iſe Murat Sultan wielkie ſto dy wziat na Woisku ſwym na Morzu y na Ziemi.

Bo gdy wielkie Woisko wyprawowat zdoſtatkem wielkiem na Morze / gdy na Wode gdzie rzeka w Morze wpada przyſli / wielka na walnoſc poſtala / ktora wſzytkie ony Flawy z ludźmi zatopiet / wſyſcy Chrzęſciane cieſzeli ſie ſtatkiem taſki Bozey / ktory pomagac raczyt przemagac thakowey ſiety pogańſkiey Chrzęſcyanom.

Oſtrohomſcy Turcy znaiac thakowe ſczęſcie Chrzęſcyańſkie a ſpodziemaiac ſie obleżenia ſpilnoſcia ſie ſtarali / aby wſzytko co ku obronie naleſzy pogotowiu mieli / ieſt Gora medalego Rabu ktora zowa Swieto Mikotaiſka / s ktorey nieprzyaciei kaſdy moſe Miastu ſkody czynic / a tak na oney Gorze Zamek ieden zbudowali / a wſzytkie Gore one ogrodzili / doſc pewnie a mocnie Strzelba oſadzili / wielka powoć naten czas w Weſgriech / y ſtota wielkie Bety / a tak żadnych Dział ani Strzelby żadney Chrzęſcyanie wieſc z ſoba niemogli do Romarna. Bo y Arcyryſz Matyſz / byt w wielkiem niebezpieczeńſtwie przeprawiać ſie przez rzeki Leue y Tiewtre wſzytkie ſwe impedimenta zoſlawiſzy / niepańſkiego w času zazywat ale Żołnierſkiego prawie.

Dnia 19. Tegoz Mięſca wielki wiatr poſtat / tak iſz ani ludźi ani Koni przez wody przeprawowac niemogli / drugiego dnia ieſzdy iakoſkolwiek przez rzekę Tiewtre wozić poczynali / owa przez kilka dni Woisko przeprawic ſie niemogto / dział wielkie y polne pultory nule od Dregla a Palanki w głoćch zoſtaly / gdyby ſie byt Nowygrad niepoddat thego času ſnadnoby beli Turcy / Dregla Palanki Serschyńa i inych Zamkow doſtali / boby im beto trudno pomoc dac dla wielkich ſtor a wod na rzekach y potocach

Gdy

A Gdy sie to tak dzialo na rozlicznych miejscach Cesarz Rus
dolff posty swe rozestat do Kiazat a Panow Chryscyanskich a naipierwey do
wielkiego Kniiazia Moskiewskiego Theodora/ do Krola Polskiego a do Sie
dmigrodzkiego na on czas Woiewody/ za dajac ich pilnie oto/ aby spotecznie z
inemi Chryscyany przeciwo tak glownemu nieprzyacielow spotecznemu
pomocni mu byli.

A Moskiewskie poselstwo zleczone Mikolaiowi Wartoco
wi Slezakowi/ ktory gdy do Moskwy przyiechat/ zastat tam posty Tatarskiego
Tureckiego/ Perskiego/ Polskiego y Krola Dunskiego. Tureckiego y Tatarskiego
Postow niestuchano/ a posta Cesarza Chryscyanskiego z wielka wciwoscya
do Miasta Moskwy doprowadzono: a hoimie podeymowano na wyszkien/
wshyscy przednieiszy Panowie Moskiewscy nawiedzali. Potym Wartoca
Posta do siebie wezwawszy wielki Kniasz/ stuchat poselstwa/ a gdy odprawio
ne bylo: namowiwshy sie z swemi Panym dat takz odpowiec/ i ze piekroć stoty
siecy ducator chce darowac na pomoc Cesarzowi na te woine na ten czas/ a
nakazdy rok potym czterykroć stoty siecy po ki woia trwac bedzie spogany da
wac obiecac/ tylko oto prosil aby Cesarz nigdy s pogany pokoia niestanowit

Tez obiecac Woisko znaczne zebrawszy w panstwach swoich
iezliby potrzeba byla na te woine postac/ wezwat potym posta Cesarzkiego
na ciese do siebie/ gdzie na stumisach stotych rubych potrawy dawac kazat/ a
zatym postowi barzo wielkie a niezliczone Starby swe okazat.

Poset Perski imieniem Krola swego Wartoca Mikotaja po
sta Cesarzkiego do siebie na ciese prosyt a hoimie cieszowat/ Owoce Perskie
rozliczne hoimie na stot nosic kazat/ agdy Poset piet ieden Pan znamienity
Perski Brode sedziwz maie a dluga potlenswshy na Ziemi Czasze stotho
podstawowat.

Obiecowat poset Perski Cesarzskiemu postowi imieniem Kro
la swego/ i ze Woia miedzy Turki a Persij wspotoiona niebedzie/ tylko aby tez
Cesarz nigdy zadnego pokoia albo przymierza z niemi niestanowit/ i zeby on
wshytkei mocy swey na Persij nieobrociat.

A gdy Wartoc malo nie cate cztery miejsce w Moskwi
niezkat/ z wielka wciwoscia odprawiony wdarowan/ y Cesarzowi kilka So
rokow soboli postat. Wartoc niemaisc przy sobie zadnych drogich kleinotow
dwie dlugie/ a osobna robota rusnice mu darowat/ ktore onemu Monarze
wielce wdieczne byly dla osobney roboty.

Tegosz czasi Wackerus Doctor postany do Polscy nazat
sie wrociat/ ktory nowine dobra Cesarzowi oznaimiel/ i ze Polacy Tatarzy po
razielili te ktorzy chcieli na pomoc Turkom do Węgier y ktemu ze wiele Ro
zakow na pomoc iesliby potrzeba byla Cesarzowi przyiedze/ na ine postulata
Cesarzkie na ten czas zadney odpowiedzi niedano/ Bo Krol w Ziemi niebyto/
wshatze gdy sie wroci z Szwecei Krol/ otym z niem mowic obiecowali
Panowie.

Dnia 18. miesiacu Marca w Kieściew Lüneburckiem/ wrodzil
sie dzim/ na ktorego glowie niebyto stoty/ ieno iakies grube a starade mieso
miekkie a zadnego Mozgu niebeto/ iedno Vcho mial tylko/ y thoziezupełne/

niesodwarte/ iedno Oto/ strasliwe weyżnienie/ podobieństwo tylko Ota Be-
to/ ale Beta iakas strasliwa iaklinia/ wiec niezrzenica ale wagt racey czarny/
żadnych barw niemaisc / a nie sie nigdy mieruselo/ ale thak iako malowa-
ne stalo/ nosaniemi/ iedno iakis sproszy kes miesa na them Miejsu/ pod
ktorem Beta dziura / seroka otwarta/ przes ktora bylo wszystko w glowie
widziec.

I Wsta iego okragle s ktorych iezyk wisiat/ wstawicznie otwar-
te bety/ żadnych warg niemiat dwa/ zeby dlugye a ostre / ewa spetnosci iego
opisac żaden niemoze/ wsta nadprzydzenie miato nainem miejscu/ a na pier-
siach iakies s trzydla z Miesia wisiaty vreku po trzy palce zupełne miato
żadnych Ciotkow niemiat albo przegubow zroste wszystkie bety/ v iedney no-
gi także niemiat żadnego kolana ani czasek na kolanach/ tylko ieden ciotek
byl/ a byla dzieweczka/ zywa Beta pultora dnia y noc cala a ptakata zatofnie.

I Tegosz Roku Hrabia z Serenu/ maisc Trzy Sta ludu wy-
bornego zrusnicami y innych kiltak proporcow ieżdy / do Kamisa ie obrociat/
tu niemu sie przyniesiali z Cirkak/ y z innych krajn piechotha/ tak iz wszystkie
go Woiskak miat dzieciec tysiecy / a tak sie z niemi namowiel tu Berzenzy ie-
chac/ a then Zamek oblec. Ale Turcy o ich przyiechaniu wiedzac/ wszystkie
co nalepsze swe rynstrunki na iny Zamek odwiezli/ on spaleli/ a dnia 23. Mar-
ca o dziawistej godzieli sami przez odiechali. A gdy Hrabia nadiechat
wszystkie ogniem okrazona one twierdza obaczet/ tak iże nie catego zachwycic
niemogt / a tak co tham Turkow zastoczet pobic kazat/ a ono miejsce z no-
wu naprawic rozkazat / y ludem rycerskiem osadziet/ a sam sie do Segiethu
z ludem obrociat/ tedy także pusty Zamek zastat/ Setym tez opanowat/ kto-
ry Turcy beli spaleli/ y tham mu oznaimono/ iże Kopan Chrzyścianie opa-
nowali/ a tak nietylko z swego sczescia/ ale z innych dobrych nowin sie radu-
iac/ Hrabia z Serenu 27. dnia thegosz Miejsca/ zwoiskiem sie obrociat tu
pewnosci albo Zanku Babothscham a then Zamek oblegt/ ktory Zamek acz
na silnych blokach posadzon byl y tu dobieciu trudny/ wsatże od Turkow bo-
iazliwych opusciony / a then Hrabia zaras osadzit Zamek mocnie / gdy tych
Zankow dostat / tylko mu stlo o Segeth na ktorem tez Basa barzo ptocho
siedziat/ bo sie spodzierwat pretkiego oblezenia/ na them Zanku Wica tego
Hrabie Turci beli zabieli y Zamek opanowali.

I W tym czasie do Obozu wszelakey żywnosci dostatek y po-
trzeb wszelakich tu Woinie nawiezono Dunaiem s Romarna. Zarym Sto
Lodzy zebrano / ktore z wiazawshy pospotu Rzeki niemi zagrodzono/ y tak
iako Most uczyniono / a wszystko co potrzeba bylo zwieziono / spilnoscia co
rozumieli byc potrzebnego tu dobiwaniu Ostrohomu.

I Tegosz czasu Czans Turecky do Polski przyiechat/ a gdy
Hetman y Arcybiskup wiedziec odniego chcieli wniebytnosci Krolewskiej
czego potrzebowat / albo co za poselstwo przyniosl/ powiedziat iże tylko list
ma od Murara Sutrana Pana swego do Krola/ a od naiwyszego Basa/ także
tu Stanom list drugi/ ktory gdy otworzono tham pisat/ iże wielki Cham Ta-
taraki Sultánowi obiecat postac dwakroć Sto Tysiecy Tatarow Woiskak
do Węgier / tylko iże sie ruszyć niechce azby miat pewna obietnice od Pola-
kow przes granice przeiechac Polskie/ aby Rozacy nizowi wniezem iemu tak

je y Polacy nieškodzieli / a dla tego Sultan Murat prosił aby mu w: to swo
oznainili / a statosć w zachowaniu przymierza přes tho okazali / gdyż Tas
tarowie ruszyć sie niecheć / a szby co pewnego wiedzieli / Nisząc to Arcybiskup
Sienkowsz na koniecie Mieszcza Kwiecni / bo Czauś natym był / iże do Krola
do Szweciei iechać niecheć / powiedaiac iże thowie Pan moy że tho iest w
mocy Senatu a Rycerstwa Polskiego / od was thedy odpowiedzi nato żadam
bes mieśkiania / aby sie w czym omieśkanie nieśtato. Co tham na onym
Seimie vradzieli Polacy / tainie tho rżecy bety / tylko Czauśa onego aż do przy
iechania Krolowskiego z Szweciei w Crakowie pod straż chowano / jako
Gallobellicus pise.

Murat Turczyn nie tylko Ziemią ale y Morzem Chrześcy
ianom na zagubę / woiska wielkie gothował / a tak iedno do Dalmatiei. Dru
gę do Miasta Segny obrocić myśłet. A iżby mu to snadnie przyśto /
posta swego do Wenetow wyprawiał / aby mu přes Morze Adryackie wol
no ludzie iego przepuścili,

Wenetowie wystuchawszy żądanie posta onego / pozwolić
niechcieli / bo sie zdrady Pogańskiej bali / gdyż oni czasu na wszystko patrząc
ale po kościu nieradzi trzymali nikomu / gdy s kogo mieć moc mogą / y tak
Czauś prawie z niczem od Wenetow odiechał.

Thyffembach Krystoff zebrałszy Woiska 20000. iezdy y
piechoty dnia 16. Kwiecni. Zatarł Zamek y miasto oblegi / ktory iest hesc
nił od Budzynia dosyć mocny y pewny. Aci Chrześcyanie Strzelby żadney
wiesć niemogli / dla Wod wielkich / wśak iednak Miasto y Zamek oblegli /
y tak wśyrtkie przechody osadzili / iakoby żaden ani wyiechać z niego y do
niego niemogł.

Obleżeni widząc thakowś swo niewola ku Budzynskiemu
Bąsy wystali ratunku prośac. Bąśa zaraz Woisko ktore Beglerbeg był
zebrał miesiąc Lutego iescze / w ktorem było dziesięć tysiecy wybornego
ludu / do Zatarłania sie im gothować kazał / ku ktoremu przysli Begowie z
Sernas / z July / z Lipy / z Lerwoie / z Jhanny / y s Sebangrada a Spiccia
Tysiecy ludu swego dobrego / a gdy dnia 3. Kwiecni ukazali sie Chrześcy
ianom okoto potudnia / albo godzinę po potudniu / za Sawą Rzeką sie poto
żeli / a gdy dla wielkiej Wody Rzeki przebieć niemogli / a tak v Jaspersynu gdzie
Most był przeprawić sie myśleli / a Chrześcyany aby z mienagta stytu zesli /
y thak Zathwanu obronić myśleli.

Thyffembach thakowś ich vmysł zrozumiałszy / z Wois
kiem sie przeciwko nim ruszył / a droge im zaszedł / a przeprawiwszy sie / s po
gany wniedzieli pierwszey godziny po potudniu między Zarcha y Sukasalwa
sie podklat zaraz zdziat domich vderzyć kazał / a wielka škoda w nych vczyniet
tak ie pomieśhawşy niżli do sprawy przysli / pretko nanie vderzyć kazał.

A Zaczęta sie bitwa stroga przemagali Chrześciance Pogany. Bo Tyffembach Biegając swem Serca dodawał na każdym miejscu gdzie potrzeba była posilek dawając: widząc Turcy nieścisłe swe wiele pobitych leżących na placu/ a oprzeć się niemogąc/ wciekać poczęli/ które Tyffembach z sześciu Tysięcy ludu goniet białe aż do Budżynia/ tham wszystkie dziesiąta Pogańskie pobrat/ y Siedmynastie Proporców. Zamek Jasperyn z którego Turcy wciekli opánował. Tam Strzelby wiele y inego Rękostunku Wojennego niemato załat/ żywności dostatek ku temu/ a otym swem ścisłu Arcyprzysięcinu Matiaszowi dał znać w te słowa.

A Najścisniejsze Arcyprzysię W. K. M. oznajmił znamienite zwycięstwo nad Pogany które sam Pan Bog z łaski swojej dać a sprawić raczył/ potym ścisłemu zarządził/ dowiedziawszy się od Wierzników y od ludzi okolo Solnoka. Pestu y Budżynia mieszkających/ którzy otym powiadała zarzec pewno/ iż Basha Budżynski. Beglerbeg/ y Begowie/ Solnocanie/ Jarwaczanie/ z Julij/ y Tángradu/ mając 130000. Woisk/ a między Turki iże też byli Tatarowie/ które z wielką pilnością zebrawszy/ szatanu ratunek dać chcieli/ a nas zmienając ostroczymy pomordować byli umyśleli/ y sta nadziewając zewszystkiem Woiskiem do szatanu/ ostatniego dnia Kwietnia/ ale szatan Saldwaye Rzeki dla wielkich Wód przebyć niemogli. Aga z Jasperyna dnia pierwszego Alaya Woisko wiodł/ ku pewniejszemu przebyciu Wód/ aby się tu nam przynikli/ a nas z ichawszy pomordowali. Co wysłuchał Pan Bog przemienić a na ich thogłowy obrocić raczył/ bo ich na placu pultrzenia Tysięca zostało a na drodze w wciekaniu wiele ich naidziemy/ meznieć się nam bronili/ wiele zacnych Mężów między nimi padło/ iako Geneus Beg Pestski/ Woiewoda Trowogroci/ Alaus Bogstius Alustaffa/ Aga z Temesketu/ Marielus/ y kilka Czauhow którzy byli nowo od Murata Sultana do Thaboru przyiechali owa z Woiską pomienionego niewiele ich było żywych/ którzy przysli na Rzecę Woiską mego/ gdyż Niemcy y Węgrzy thomiedzy sobą byli postanowili/ aby się Wierzniami niebawili ale raccy każdego Poganią bez miłosierdzia bieli/ wiele Pogon bęto/ co się wypłacać chcieli by ich było niebitho ale żaden słuchać niechciał/ bo było każdemu o potćwosć/ która się byli sobie zarzązali/ owa ich tylko w wciekaniu 26. po-

gimali / dla tego aby widy wiedzieć mogli co za wnyst w Poganich jest
około tej Woiny.

Dostato sie nam Dział polnych trzynastie / wielkie cztery ko
re zowa Organ 24. Choragwi. Basha Budzynski pod paszkodliwie ras
mion. Beglerbeg ten wcielt / na początku bitwy / ktoremu dla tego wshyt
ko swe niebezpieczeństwo przyzyska / z naszych nam Sta niedostawa / rannych jest o
bese Ser / ale ich wiele jest Smiertelnie rannych.

W Koniech wielka sie nam szkoda stala / wzlaszcza Niemo
com ktorzy w pierwszym szu bel / a tak nam iezda wielce oslabia / ale Pa
nu Bogu bac cieść i chwala statowego zwycięstwa / my przed sie swego oble
żenia nieopuszczamy. Piec Dział wielkich na iedne Bastejny w ciagneli /
a drugi Tlocy druga piec w ciagnac sie spodzieramy / y tak sie starac be
dziem / iako byśmy nie nieobniekali / co przynależy ku they potrzeby. z wiel
ka pilnoscia sie ku Miasu przyspować bedziem / tylko dai Pane Boze z lasi
swey Swietey ku themu sejescie / a swa swieta pomoc na wshyto

T M P.

Odsyszawszy o takowem niebezpieczeństwie swych Turcy ci ktorzy
na Zamku z ibola bel / z strachu wielkiego niemając na sie żadney niewolei /
z Zmku onego ktorzy tak pewny i mocny iako Thokay / albo iako Erle to
jest Ager z iechali / ktorzy zamek Chryścianie zaras osadzili.

Woisko wielkie Chryścijańskie tego czasu pod Ostroho
mem było / w którym Xioze Franciszek Lawenburke ze c. teremni Tysiecy
iezdy / Slezacy hrabia Sztyk Sebestyan s Tysiacem iezdy Cechow. Brande
burcy. Morawianie / a inych wiele iako Aingierus poklada wshytkego Wo
iska 14850. Oprocz Wegrow Rozakow / a inych narodow. Piechoty 20500.

Mercurius Gallobelgicus daleko mniej / a to Woisko dnia
6. Maja / potozeli sie pod Ostrohomem / ktore lezy na prawem kotu krieg
Dnia ktorego Miasa Suliman Suttan Roku 1543. dostal / ed Chry
scyan przes poddanie iednego zlosnika zdradliwego / a to dosic mocno dat
naprawic y tak rozumial / ze nigdy Chryścianom do roku dostac sie niemias
tata Pewnoscy y Miaso.

Ale Mathiasz Arcyksiążę znaie od Pana Boga lasse thako
wz ktorey mu na Pogany wyciecz raczyt / Miaso oblegt a na pultricia sta
Krokow od Zamku sie potozet / od Dunaya czwierc mile. Xioze Francisz
ke Lawenburkie na lewey stronie ku Zamku Turediemu / ktorzy zowa Ro
cheren. Poganie obaczywszy Chryściany moca wielka gotowali sie bro
nic / a tak otku Dział strzelac kazali z Zamku.

Wszakze gdy z Woiska Cesarzkiego Strzelac pilnie pocze
to / Turkom zaras sinitosci ubeto / wshyteli zarzym iednego Turczyne / ktore
go gdy na probe dano zeznal ze niebeto wiecey ludu na obrone Zamku tyl o
cztery i Janiadorow / iednak na kazdy dzien pomocy oczekywais. Zarzym
Chryściane przedsiwzięcie swe konaisc na winna gore od Zamku przysli / y
cham Działu zasadzili. Thegos dnia Arcyksięcia 22. glowie Turedie
yejterech żywech Xycerzow postano z Miasa.

Dnia potym siódmego Maja wielka moca z Woiska Chry
scyanzkiego Strzelac poczeli a barzo nastabili muirow mieiszych / wiecej
potym

potym kilka ognistych kul do Miasta wrzucili/iedna padła na Wieżę/swie-
tego Woiciecha ktora silnie zagorżała/naipierwey zgorzał Kościół z wieżą
a potym wszytko Miasto. Dom Begow y wszytko stajnia iego y Kuchni-
nek wojenny/prochow wielka część y siarki skłoda wielka odtego ognia stata
sie Poganom.

A Nazajutrz do Zamku moce wielka Strzelac kazano/y wiel-
ka dziure wczyniono/ku dobyciu snadno/ale przy murze był wat heroki y gle-
boki piastowy/ktory było trudno rostrzelac kulami/iednak Niemcy na mu-
ry wbieżeli/a bitwe s Pogan y zwiedli/ale iz zburzyć watu niemogli/snadnie
od Pogan odegnani byli/y zostalo ich na trzy dziescy zbitych y onego szturmu

A Trzeciego dnia zosminasci Dział do Zamku Strzelano/
osmiej godziny na dzień/ przystali Racowie swego posta do Woiska ci ktorzy
w mieście byli/ dawaiac rade Chrzescianom/ aby Miasta od winney gory
co naipilniei dobywali/ a dni obiecali male brany wysiec/ a ich do Miasta
wpuscic pod tym sposobem aby im y Zonam ich zdziecmi potoi obiecali/y
to co ich własność jest niernasac: gdy im to przyobiecano a ku szturmowi
przypuszczono dnia iedenastego Maja na switanie starego Miasta dosyc
mocnego za pomoca ich dostali/wszyscy Racowie na wiare przyieci/a Tur-
cy z mordowani/ a tak Ostrohom Miasto dwiema proporczy Niemcow pie-
szych szesciaset Wegrow okronia trzechset Racow a mieszczanow osadzono:
przedmieście Chrzescianie spalili/ a potym moce wielka Zamku dobywac
poczeli/ale Turcy Zamku y gardi swych moce bronili/thak iz Chrzescyanie
straciwszy 130. piechoty odstepic chcieli/ nie niesprawiwsszy.

A Potym dnia 17. Maja Na Gorze Swietego Mikolaj
potozeni sie Chrzescyanie a wstawiczinie strzelac kazali: a tak po dwu godzi-
nach Wiece iedne stukli/ wiele Turkow pobili/potym moce Zamku doby-
wali/wszak Paganie meynie sie bronili y zdiat strzelac kazali.

A Dnia 22. miesiaca Maja/gdy Stonice zasc miato/kilka cho-
ragwi piechoty z leienid y z Baste sie zwotawszy na Miasto misze zewszad v-
derzeli o patnocy/Turcy wyskocili a meynie sie bronili/przemogli ie Chrze-
scyanie a mury przetonali/ a gdy miedzy mury heroky a gteboki przekop
obaczeli/zwapieli w sobie niemogac w nocy themu dosic wczynic/ musieli
odstepic barzo zwielka skłoda swa/bo ich okolo Tysiac rannych bylo:y wiele
zacznych meizow pobito/wszakie i Turkow niemato zginelo.Beg Ostrohomski
z Działą wielkiego rannu odestan na Budzyn a to sie wszytko w Maiu diato.

A Dnia czwartego Miesiaca Czerwca/okolo wieczora wiecey
niz o piecset Turkow na Ostrohom z Budzinia sie przyptawieto ze dwiema
Begi/ pod czerwona a biata Choragwiami/ mato sobie odpoczwszy osmie-
go dnia tegoż Miesiaca/ tysiac Turkow iezdnych a piezych ku nowey Ba-
scie Chrzesciianstkiei przystapieli z mienagta/tak iz iusz belli domiey cztery Cho-
ragwie w niesli: propornik Schonbergierow mosh silny a Serdeczyn swych
ku bronieniu zwotal/ sam sie naprzod smiele podkal a iako prawy Ryce-
r jobie poczynat/y then prawie wszytko zwyciestwo na Poganiech otrzymat/
ow i zaledwie Chrzescyanie oney Basky ktorey zwielka praca dobyli na then
czas niestracili/gdzie ich bylo Sto/tam Turkow 26. zabitych a piec jzywych
miedzy Niemcy zostalo/ dwie Choragwi odieli/ a Pogany odegnali.

J Sami

I Sami tylko Janczarowie / na których wżytka obrona Ostrohomia była zostawiali / na każdy dzień im iednak / pomocy z Budżynia y wżytkich potrzeb dodawano / tegoż czasu nieco Turkow na niemce przypadlo a so. ich zbieli.

I A gdy krzyż on drudzy wstyszeli / pretko im na pomoc przysli / kilka dialekt polnych przyciagneli a strzelali / z tym poganie wcielili gdy za niemi Chrześcijanie biegli Turcy zinych dąst sie zbiegli / a ich rathowali.

I Tyffenbach który ieszcze w Sárwaniu leżał pisał List do Arcyksięcia M. thiasa prosiąc aby mu nieco ludu świecego posłał / bo mu było wiele ludu wsturnu pobito / a od głodu a zniechę wiele ich pomarto / zaledwie spełna pięćdziesiątka mogła mieć zdrowych w swoim obozie / zaraz mu Arcyksięże posłał 1200. piechoty niechcąc swego Taboru zgubić.

I Takowe nieszczęście swe znając Sultau Murath / na rozlicznych miejscach a Chrześcijan / wielce siegniewał / a tak się swo wżytke przeciwko niemu obrocić wmyślał / a wytracić do iednego na świecie / na co przysięgł Machomethowi uczynić. Zewsztych państw swych lud wielki zebrał / y wielkiego Chaną Tatarskiego pomoc sobie wielką zjednał.

I Ale iż Polacy přes swe granice iechać im niechcieli dopuścić / oni moca wielką przebić sie wmyśleli / przebrali sie ich 70000. dobrych Junaków / przesli miedze / oczęm ci potym pod herby polskimi opowiem ziały miary.

I Wielką szkodę na ten czas w Polsce y w Węgrzech uczynili / ale iż pod herby wżytkiego sie dostatecznie tknie / przetoż tym niechce tu Cytadela bawić / a na then czas odobrywaniu Ostrohomia opowiem.

I Dnia czwartego miesiąca tegoż / dwieście Turkow z Budżynia wypadło / a nieco Chrześcijan zstoczeki a pobili / a od nich tak cwa nowina do Wojska oznaimiona była / przydali to przestraszeni / se wielkie Wojsko Pogańskie do nich idzie. A tak Matusz Arcyksięże lud sprawić poruczył / którego miał w Wojsku 140000. ieżdy y Piechoty / a długo czekał w sprawie ieszcze sie tro wstaje / ale sie żaden nie wstazął.

I Dnia 14. miesiąca Czerwca miedzy osmą a dziesiątą godziną na trzech miejscach nissze Miasto Ostrohom Chrześcijanie nabiegli / a do sturnu aż do trzeciej godziny nacierali / ale iako mażnie sobie Chrześcijanie poczynali tak Poganie niepodley sie bronili / Strzełba silnie Chrześcijanom szkoda czyniła / musieli odstąpić z wielką szkodą swoą zaginęło ich o Trzysta / Ogniem ich wiecey pogoriąto / mżli zbitych było. Herman Magdeburski zwoym Propornikiem zabito.

I Marjaſz Arcyryſe na the bitwe ziedney Baſzty paſtrzaſtam wedla niego Modeniec ieden ſrotem poſtrzeton. Turkow takze wiele po-
bito / iniedzy ktorymi Beg ieden ze trzech ktorzy na Zamku Beli / oczyym dwa
Raczowie ktorzy od oblezonych Turkow wciekli powiedali.

I Noc przyszley wielka nawatnoſc poſtala / ze wſzytkich
tron wiatry zdeſzczem gwałtownym / wiele ich rozumiało / ze ſa dny dzien
byc miał. Namiot Arcyryſe wpał y Pana Strenow / Pana Rycharadow
Stryeſkiego na dwie czeſci ſie rozewal / inych wiele potargawſzy wiatr
wrzucal / a roznoſt / kuchnia na ogień wpała a gorzala / ale widy wgaſieli.
I ſeby beſpieczni Chreſciani woboże Beli od naziſdow Tureckich / Pan
Baſſi nad Rzeką wielki okop a mocny wczynić dał / ſtoregonmieſca Sul-
tan Sulim z pierwey Oſtrohoma doſtał / Bo ſie obleżonem ſtego mieſca za-
oraniato dodawać wſelkie żywnoſci y potrzeb inych Woda / zwatpieli
zarym Poganie / czynić chcieli przekajſke wybiegaie z Zamku / ale mato
ſkodzieli.

I Dopiero iako znou grozlicznych mieſc / a nawiecey ſpi ci
tron beſ przestanku wednie y wnoce ſtrzelali ku Miſtu / wielkie dziury w
murzech czynieli / chał iſ niektorzy Wegrzy a Niemcy wybiegaie z Mia-
ſta wieſzego / dwie wielkie dziata y kilka mnieiſzych do leżenia przywoleli.
Dorym dnia 17. thegoſ mieſieca Czerwca / ieden Puſkarz / dziato iedno zbiel
w Zamku / tak iſe na Ziemię wpało / wciekl zarym turecki Puſkarz z Zamku do
leżenia / a przyſedſzy powiedal / iſe tym ſtrzelaniem wiele Turkow pobiel
wiednem Poſciu 40. ich przytułto / a przetoſ / ſobie wradzieli wczynić wypał
albo poginać / albo Chreſciany rozeznac / co ſie ſpetnielo : abowiem o
pulnocy o Tyſiac Turkow wypadło z Zamku nad Rzeką chcec wygnac
chreſciany z Leżenia.

I Chreſcycanie za przeſtrzeżeniem czuini Beli / wnet pogany
wſparli / a zaledwie do Zamku przyſli / zoſtalo iednak 50. zabitych / rannych
ſeto wiele / kilku poymali / a potoneto ich tyle dwoie by Beta iezda nabiegła /
zaledwieby Beli Poganie wſli.

I Thegoſ dnia ku wieczorowi oſm tureczynow bogatych przy
wiedziono miedzy niemi Seffer Agi z Budzyna a Choragwya byt przywie-
zion : a ci zeznali iſe przedſeſcia dni widzieli ſiedm todzi trupow tureckich
ktore z Oſtrohoma do Budzyna wieziono na pogrzeb / a cham bety ciata co
przednieiſzych / Bo chudſe do Wody miorano.

I Dnia 18. tegoſ mieſieca dono znać do Moſka iſe w nocy
Oſtrohomſkiem wieka pomoc a potrzeb wſelkich woda dodac maiz. A tak
Arcyryſe na dwoie ſtraż / rozeſtać kazal / woda y brzegiem. Poganie ſpretka
nabiegli one ſtraż / iedne zbieli drugie rozeznali / ale iednak Chreſcycanie moſt
pod Zamkiem rozrucieli / y kilka galer doſtali.

I Po takowych

¶ Po takich nowinach a zroczliżnem szczęściem/przysia-
thakowa nowina / iże Sinan Basha ze czterma Tysiecy ludu do Budżimia
przyszedł / a o tym myśli iakoby mogli Ostrohomia rathować / na gorach y po
drogach strach wszedy osadziet / aby Chrześcianom żadnych potrzeb niedo-
dawano / potym co daley to o wielkości Turkow powiedali / iedni o 20. dru-
dzy o 40. tysiecy / zonych czterech. Ale wszystko daleko beto od prawdy bo
beli takowi co wiecey Turkom niżli Chrześcianom zyczeli a niemce trwożeli

¶ Dnia 25. Miesiaca Czerwca rano przed wschodem słońca
Turcy z Zamku wypadli / a slytu do obozu wstoczek / osm albo dziewięć Chrze-
ścyan zabili / ale gdy zaczęli że sie Chrześcianie ostrzegli a tu birmie sie
zshykowali / zaraz wcieli nazad do Miasta. A gdy sie do Leżenianašy
wracaly / przywyedziono Arcyryzceiu posłanca Bega Ostrohomskiego /
ktory był wysłany do Basha Budżynskiego z Listem w ktorem o wielcey ned-
zy swey oznaimowat / a o pomoc prosił / opowiedaiac iże wszystkie żywność
strawili / tak iż do trzech dni wyżywić sie niemoga / takowy List przeczyta-
wszy na odpor sie Poganom gochowali.

¶ Gdy sie nowina o przysciu pogańskiego woiska rozgłasza-
ta umysleli Chrześcianie na miejsce pewniejsze wstepić y tak uczynili. Dnia
19. Czerwca do Komarna przysli tegoż dnia przed wieczorem wszedy sie im
pogańskie Woiska wkazowaty na drodze.

¶ Gdy trwoga między Chrześciany beto pod Ostrohomem /
Kacowie chęce niewola pogańska z siebie zrzucić / zebrato sie ich do iednego
Woiska piętnaście Tysiecy / a v Temeswaru między Budżyniem a Biatog-
rodem sie zesli / obrali między sobą Woiewode / Basha Temeswarſky
obawiaze sie aby Lipy Chrześcianie nieoblegli / sam tam iachat / a Miasto
opatrzył / ludźmi osadziet / żywności dostatki nawieść kazat / a to wszystko spra-
wivszy zwoiskiem w ktorem było 14. tysiecy iezdy y piechoty do Temeswa-
ru sie obrocił / naiechat na Chrześciany którzy dnia onego dwakroć Turki
pobili / a znamenitke zwycięstwa otrzymali / tam między inemi znamieni-
temi rynstrunki zawoy Basha tak rozumeli iże Budżynskiego albo Teme-
swarſkiego mieli.

¶ Potey birmie szczęśliwey Kacowie obrocieli sie do Wsi ied-
ney nazwanej Biedierek na bagniech wielkich / na czterystysiece krokow od
Biatogrodu / a tam co pogan zastali wszystkie pobili / a potym Zamek Ohat
albo Orad opanowali / tam potym odrad sli do Zamku Erdegkay / wsaże nic
nieśprawivszy do drugiego v Rzeki Tybiski rzezonego Bescha sie obrocieli /
a Miasto przynależace Zamku opanowali / a gdy sie y ci na Zamku za Con-
dycjami poddać im chcieli. Kacowie wiedząc że ich tam niewiele było / a co
nadrośsze rzeczy tam swe Paganie chowali / przysię Condicy żadnych nie-
chcieli.

Aw tym Maſul Baſza Themeszwarſki y Syn iego zebrał wſy iedennaſcie tyſiecy Woicki ieznego y pieſzego ludu/ na ratunek obleżo- nem przybiegli. Racowie im na drodze zaſli a ſtawili ſie im na oczy/ dali ſobie bitwe/ meźnie długo zſoba czynieli/ wſakże przemogli racowe. Tur- ki rozegnali pobili tak iż załedwie Tyſie zonego Woicki Turkow żywych uſto: dostali Dział 18. a dopiero Wſkoczcie Bogaty Zamek y Lucz oblegli/ Co ſzczęſliwie odprawiwſy pod Wecho ſie potoieli/ ku Arcyxiſzczi liſt na- piſali a przez Poſty znaczne poſtali proſząc o pomoc/ a oſobliwie o Puſtkarze przypowiedaie wſtedy zniem ſpotecznie Pogany bić a wiernie pomagać przeciwno niemu.

Racowie Themeszwarſcy o takowem ſzczęſciu tyſzce/ Brá- ci i ſwrych: Poſty ſwoie kuniem do Leżenia wyprawili/ pomoc ſwo obie- cując a kuniem wrychle przyiechać ſie oſfiaruiąc/ a dla leſſey wiary Żony y Dzieci ſwe kuniem wyſtali/ także Racowie między Dunaiem a Tybiſką Riekami mieſzkaiący ku Tyffembachowi poſtali/ obiecuiąc mu na pomoc ſtá- wie 12. Tyſiecy dobrych Jonaſów/ które pretko kuniem wyſtáć obiecali/ ieſliſzby ie chciał przyiść pod obronę ſwo na mieſcu Króla Węgierſkiego.

Tyffembach to rad weźmieni/ a liſt kuniem piſać roſkazał/ nawſzem im podług myſli chieć ſwo oſfiaruiąc. Drugie poſełſtwo do Arcy- xiſzcza wyſtali/ proſząc aby im Hetmána poſtáł ktoremu by onina mieſcu Króla Węgierſkiego poſtuſni ſeli. Co gdy otrzymali v Arcyxiſzcza dnia 14. Czerwca/ odiechali ku ſwoim rácom poſtowie.

Jeſzcze Tyffembach pod Hátwánem leżał/ gdy mu ozná- mieli ſpiegowie iſe oſnnaſcie Wozów do Julie Wieżiono żywnoſci/ y do Themeszwaru dobrze nalożonych/ przez Tybiſkę przeprawiwſy. Znet Bá- laſchus Serena dnia 18. Czerwca ſprzebranemi ludźmi iezdnemi y pieſkami one Wozy zabięł/ a ich potáieniemie oczeływał. A gdy ie wirzał zmatami- ly ſzmi do nich wyiechał/ Turcy obaczivſy máty poczet Chreſzczan/ iečas li przedſie gózie im bytá potrzebá/ wſtepowali Chreſzczanie iakoby ſie bali/ Turcy zaniemi/ a wrym drudzy ſtáieninych mieſc wyſtoczeli/ a bitwe Po- granom dali/ zátym rezegnali oſtatek zbieł/ a wielka zdobycz otrzymali/ ſto- ra do Taborá przyiechali/ a náten czas Tyffembach oto ſie ſtárat/ aby ſet oble- żonem Wode odieć mogł/ czego dokazał.

Hátwánſcy w takowem vtrapieniu będąc ku Báſzy Bud- żynſkiemu piſ. li/ ieſliſh im do trzeciego dnia ratunku nieda że im przydzie- wtaſnie dzieci ſwe y Żony ponioradować a ſami przez Woicko nieprzyacieliſkie ſablami ſobie drogę otworzyć wſytkiego odbiejąvſy/ co musieli za rzecz pewną weźmieni/ ale ſie im niepowiodło wedle myſli/ bo gdy ich Chreſzczan- nie meźnie bić poſzeli/ nazad ſię obrocić musieli.

Budżynſki Báſza zrozumiawſzy wielka niewola ich na Hátwanie zebrawſy Woicko ſzedł im na ratunek. Tyffembach o Turkach wiedzác ſpádzá Tyſiecy tyłto zaſzedł Báſzy onemu/ który nie ſie takowego nieſpodziece

niespodziewając na jego ludzkie nadśięd / a gdy bitwe stoczeki Tyfembach zwycięstwo otrzymał / zbawiony Turkom o 7000. obrocił się i z ad idorę gęci / a mając już szczęście / wielki koszt y praca długa podziwiony wshytkego odbieżeć musiał dla niezycielnych Węgrom którzy od niego odbieżeli a dokonca szczęścia onego pomagać mu niechcieli.

I Na wielu miejscach tego czasu Cesarzowi na Pogany wielka pomoc obiecowano / w Hiszpanię za namową Króla Philippa z Arcybiskupstwa Toletanckiego Stortysiecy Ducatow wybrano.

I W Rzymie 28. Juny przy Papieżu y Kardynałach na Concilium radzono o pomocy. Tysiąc iedzy y czterystysie piechoty które w Franciei popisano / Kiszetha hebrurskie Morzem dwa bracia ziemaleni ludem się wyprawili do Węgier / Pan z Rotenawu Biskupa Salezburskiego go brata czterystysie piechoty przywiódł.

I Mieli wielkie Woiska Chrześciance ale smiałości niebeto / a to dla tego iże stykli o wielkim Woisku Pogańskiem s Synanbaha / ktoru między Budzynem a Białogrodem się pokoleł / tu ktoru sie Tatarowie przymiekali.

I Miał Sinan Basha pultora rok Stortysiecy ludu / a tak Cesarz s Kiszethy oto sie starał iakoby wnetrznie nieprzyjazni między Chrześciance y uspokojone być. A Basha on o tym wshytke wiedząc spillości sie starał iakoby naten czas Raś oblec mogł / a moco go dostał / a tak aby nie miał wyle nieprzyjaciela pierwej Totia Zamek / pięć mil od Rabu opanovać umysleł / a wiedząc o Woisku Chrześcianskiem od ktorogo daley niebet dwu albo putrścieu mil Wlostick / gdyby ich był Dunay nierozdieł / pewna rzecz iebym bel z soba często szczęścia probowali / bo iako śpiegowie powie dali Sinan Basha then cały dzień swoim Turkom s Konie zsiadać nie dał. Arcyprzece potym rozkazał namioty pod Komarnem rozbiąć y tak na sie zawzię patrżali.

I Rozkładato się szeroko Woisko Pogańskie / dla tego aby sie na 30. mil wietrze zdalo / a tak sie aż do samego Zameku Toty tego dnia przytnęli y nieco wiezniow dostali / y iednego Węgierskiego słachcica miedzy nim.

I Mocy przyszley Sinan Basha rozłożywszy Strzelbe począł elucz mury do Zameku Toty / naco patrżalinasy zobozy swego / ale dodać ratunku żadnego niemogli / ani sie śmieli kusie orhać owo wielkość. Agdy Basha żadnego odpoczynku nie dał / ale bez przestanku Strzelac kazał / mieszkanie zwapiwszy / 23. dnia Lipca między pierwszą a wtórą godziną po południu za wielką niewola poddać się musieli. Bo dostanku na wshytke to iest na obrone y na żywność niemieli / y ludu ku obronie mało było / ktemu Poganie ze wshytkich stron podkopawshy prechy podleżć kazali / śacząc iebym

żeby ſie bali z Miąſtem wniwecz obrocić musieli / a tak aby z ſonami y z dzie-
ćmi potoi ſet / nieprzyjaciela ſobie wniwiali / a nazałutrz ſie ſtemi Condi-
ciam poddali / aby z ſonami y z dziećmi teſz y ſotnierze wſzyſcy zbroniami
wyſſi gdięby ſie im zdało : To Pogańie przyobiecał / w tym ſie niezyſcie
li wiele ſon y Dzieci gwałtem pobrali / a wſzyſcy ten ſamek mato ſobie
wychnały Woisko ſprawit / a potym ſie do Rabu obroć / a ledwie mile
od Miąſta ſie potożet / naſy aź miedaleto od Dunai leżeli ale że im niebeto
rownie przes Wode ſie przeprawieli wſtepując wielkoſci / iednak ſie spodzie-
wali na każdy dzień pomocy ze wſzytkich ſtron / a w tym Turcy ſietz wielko
Rabu dobywać počeli,

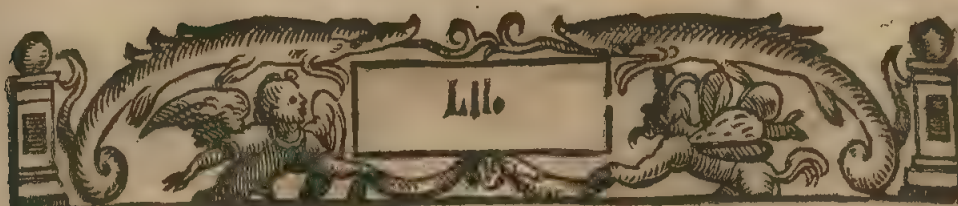
W tym czaſie Turkow pod Petryn nieco przyſzto / a niedale-
ko od Zamku ſie potożeli. Co gdy wczynieli cetermi Działy potnemi ſie oſa-
dzili / a ktorychna Chreſzczian y ſtrzelali ktorzy Moſt niedalego na Łodziach
budowali / Chreſzczianie chałowe y trzywdy ſcierpieć niemożąc pieć ſet
piechoty na drugo ſtrone przeprawieli ku Pogańſkiemu Woisku przyſli / a o-
ne rozegnali pobieli a Strzelbe odieli / ich ono propugnaculum z ziemi zro-
wnali a do ſwych ſie obroćieli,

Tegoſz czaſu 2000. Ludu Woſkiego do Wiednia przyſzto
dobrze zbroiniego za ktorem Jan Medices 29. dnia tegoſz Mieſiaca Lip-
ca przyiechał. Papieſz takſe Wirginiuſa Vſina ſpieniazdmi do Węgier
poſtat. Pogańie gore Swietego Marciną niedalego od Torys oblegli /
Wſi przyległe puſtoſieli / a oney twierdzy doſtali: Ci teſz co v Rabu leżeli wſe
dy ſkody wielkie ludziami czynieli / a dazdy tego cierpieć niemożąc Cze-
ryſta Turkow zaſkoczeli a porażeli. Balſfi takſe z Braunem ſtaczylſy
lud ſwoy Turki ſtytu nadbiegli / a wielko ſkody czynieli tym Turkom ktorzy
żywnoſć Woisku gorkowali / 120. Wieźniow doſtali / 50. wielbłądow / 30.
mutow mato pſeniczną a ryżem obciążonych do Konární przywieśli.

Tegoſz dnia oſtatecznego Mieſiaca Lipca iuſz wieczor Ma-
thiaſ Arcyryſe do Rabu na wyſep przyiechał. Baſa pod Miąſtem bliſko
abos poſtawił / y wſytko Woisko ſwe pod mury w tulet / wkoło Miąſto oble-
gli / Waty ſie oſypat / Działy oſadzili / wſytko pretko a pilnie ſprawował /
miał w Woisku ſwem 125000. ludu zbroiniego : w Mieſcie było Chreſzczy-
ian 1200. nad ktorem był najwyższem hrabia s Hárdeku a Hermanem Jan
Grigighofler ktorem ſeto kilka ſet Wtochow poſtano / a tak było wſytk-
kich z Mieſzczany do bronienia Miąſta pieć Tyſięcy.

Czechowie maie wiadomoſć o wielkoſci Turkow poſpo-
lite ruſzenie poſtanowili / a tak ku granicam Węgierſkiem bez mieſzkania
ſie ruſzeli / tego przyſtregając aby Pogańie ſkody iakiei w ziemi nieuczynieli
z granic zaras 1600. piechoty / a 4000. ieżdy Arcyryſeju poſtać obiecali /
ktorych on oczekował na 21. dzień Mieſiaca Sierpnia.

A w tym Turcy dnia 2. Sierpnia wielko moce Rabu doby-
wać

wać poczeli. Od którego tak się przymkneli że się mogli dotykać i sto
mą Mirop.

I Nazajutrz 4000. Tatarów między Rabem a Komarnem
a sześć tysięcy Turków przes Rieki się przeprowięto/ a ieden Zameczek Chrze
ściński opánowali nad Dunajem/ tam dostali pięci Dział które obrocio
wły do Wojska Chrześciańskiego wystrzeleni/ a wthym się Chrześcianie do
potkania gotowali/ zarym Turci one zabiegli a rozegnali a pobili niekto
rzy się potopili w Wodzie wciekając.

I Dnia 5. Jan Medices Włoski Pan z Wiochy z Doktorem
Decem do Lejenia Arcyryżęcia Mátysa przysli/ wdzienemili beli a spot
ciwośća przysięci od Arcyryżęcia/ tego dnia prawie Basha z sześciu dziesiąt
dłiat do Rabu Strzelac kazal/ Chrześcianie też z Miasła do ich obozu strze
lac pilno kazali. Ugodziła iedna Kula między prochy/ które gdy się za
palety skode Turkom wielka uczyniety.

I Tegoż czasu prawie Maximilian Arcyryżę Zamek znamie
nithy Krastowici Turków wiele pobiwşy opánował/ a potym Petryn Wło
wy Zamek od Turków nyedawno na grunćiech Cesarstich zbudowany/ y in
że dwa które zaniędożyte rozumeli wielka mocą y ktemu sfortelem wno
cy okolo dziewiatey a dziesiatey godziny Strzelba strach Poganom uczyni
wşy a rozegnawşy opánował.

I Dnia 8. Sierpnia Tatarów kilka Tysięcy drugitas się przes
Dunaj przeprowięto/ a wieś iedną zapaleli/ potym na Chrześciański Thabor
otrzyt uczynili/ a wthym zaniemi Chrześcyan niecd idac ostoczeli Pogany/
a wiele ich pobili y rozegnali goniac ich wiele postrzelali/ którzy wciekając
wşytko co przy sobie mieli odniatali/ potym Koni zbywşy siłę swęy offa
tąc przes Dunaj wptaw się puścili/ które iako Kaciki na Wodzie strzelali/
owa się ich o dwatysięca stopiety/ tam Koni dobrych wiele Chrześcyanie
dostali y dwu Choragwi.

I Basha acz wielka siła y bez przesłania Rabu dobywał wszak
że nic otrzymać niemogł/ a wthym Janeczkarowie wdeści wielki czas wpa
rzywşy o Taboru swego wybiegli z wielkiem a strasliwym wotaniem na
zadnia Baste Mieska wderzeli: przeleknieni Chrześcyanie do Miasła wcie
kli/ a wthym Janeczkarowie opánowali Baste one/ a trzy Choragwie znięy
wywieśli.

I Chrześcianie z onego przesłachu k sobie przyszedşy Ser
ca sobie dodawşy wielka mocą Pogany z Baste wyparli/ a pewnieci y cini
niey strzegli y bronili. Turcy iednak nieprzesławali przes wodę się pla
wić/ acz z wielką siłą swą.

I Potym dnia 9. tego Miesiaca nieco im szczęście postuzęto/

trzy

trzy dñiatá kteryſz náſzy niepilno oſtrzegali porwali, Agdy Baſia one Baſte kora ſlawić poruczel ná každy dñieñ ogledował / á potym zaniemogł / inſzy ſprzednieiſzych Turkow teſto roboty pilnowat / ktery ſie przychadzát á przypatrowat ieſli dobrze wſzytko robiono / á wrym go Puſtkarſz z Míaſta ugodziat / iſe ſie rozleciat yáto garniec ſiluczony,

A Dnia 8. Sierpnia od Komárna wyſli Chreſzczianie / á ná iednego Tureckiego Age ktery ze dwiema Tyſiacmi Turkow do Sinan Baſie ná pomoc áli przypadli / á dawſzy Poganom bitwe / wiete ich zbieli drugie rozegnali / á thám wybornych prawie Koni 50. doſtali miedzy ktoremi ieden był koſtownie ubrany,

I Tegoſz czaſu Hrabiá z Hárdeku w prawo Keſe poſtrzelon od Turkow kiedy ſtat ná Murze Mieſkiem,

A Dnia 15. tegoſz Mieſtácá przed Stoñcem wſchoda Turcy w Tawách przye Dunay ſie przeprawieli / á Baſte kora była Schonburian / ſkiem ku bronieniu poruczona opánowali / Vtemce wybiwſzy. Wſkát ſe Jan Medices zſwenni Florency / zarazem the tho Baſte odia / wiele Turkow pobiet / á ci co uciekać chcieli w Dunaju potoneli.

A Thegoſz czaſu okolo Koſciota Odeſkiego ná Brzegiem Dunayá pieć Tyſiecy Tatarow ſie przeprawieto kore Baſſi zſwoimi Vſarżmi á Lowenburſcy donich ſie przymieſali odegnat / Poganie widzac wielkátá ſmiatoſć Chreſzczianſkia poletli ſie á uciekać poczełi / wiele ich wpogoni Chreſzczianie zbieli drudzi przye Dunay uciekali / kore oni podkarmſzy przymyſlić chcieli aby ſie nazad obrocieli á Chreſzczyanom odpierali / ale Tatarowie woleli ſie Turkom przeciwić á zniemi ſie bić / aniżeli ná Chreſzczian ſie wracać / wielkátá bitwátá miedzy niemi ſie zaczęta tak iż zonych pieć tyſiecy Tatar / niewiele ſie ich nazad wrocielo.

A Trzeciogo dnia przedthym niſli ſe tho ſtáto Turcy ktorzy ná Zamku Zyſetu beli / znaiec wielkie ſczęſcie Maximilian Arcyxiá ſe cia barzo plocho ſiedzieli / á tak zápaliliſzy Zamek ſami uciekli / toſy ei co ná gorſze beli uciynieli. A Maximilian Arcyxiá ſe the Zamki opatrzywſzy ná Wáradzyn ſie obrociat / chce ſobie nieco po pracach odpoczeć.

A Thegoſz czaſu Kacowie w wyſſzych Wegrzech maieć pomoc od Sziedmigróckych ludzi Temeſwarſkiego Baſie ze cztermi Tyſiecy ludzi ná gtowe porazieli y Temeſwar wzięli. Thegoſz czaſu z Rabu dwa Puſtkarſe do Turkow uciekli á Poganom pokazali mieſcá gdie prochy chowali / ale Mieſzczanſe obawiaie ſie ich zdrády ná ine mieſcá prochy przemiesli / wielkátá nędzá y niedoſtatek bel miedzy Poganymich Woisku / ná to niec diſenteria ſie zamogła / á wiele Pogan pomrzela / z Míaſta takſe wielkátá im ſtrode ſtrzelba czynieli y zięcia Sinan Baſie zabito / ſzego był wielce zatoſciw / wpadł ſtego uciekta chorobe / záledwie zniei wſtat.

I Dnia

I Dnia 19. tegosz miesiaca Tatarow przes Dunay sie prze-
orawito Trzytysiacę / a na wyspie wbiegli ale ci wszyscy zlasti Bozey od chrze-
s. yan zbieli. Turcy także ziney strony do Taboru Arcyprazęcia Matyasha
wbiegli / a gdy sie s Chrześciany bieli / drudzy Tatarowie v Komarná sie
przes Wode przeprawieli / aby swym ratunek dali / chcąc sobie seześcia y
Stawy poprawić / ale niesto po ich myśli. Bo Chrześcianie Turki zbawili
y Tatarow Dwa tysiacę zbieli. Wtey bitwie zabici beli trzey Begowie /
Spahilow wiele y Beg Ostrohomsky.

I Gdy Sinan Báša Bášty y Brany Wizenburckici wielkie
mi dżiaty dobywał / wiele kul do obozu Arcyprazęcia Matyasha wpadło /
zdato sie Chrześcynom na inſze miejsce przenieść / a tak in interiorem in-
sulam sie przeprowadzieli / iżeby przeſpieczniſzy od pogan być mogli.

I Thego czaſu rycerstwo Pána Bášiego pod Komarnem
moſt na todziach ktory Turcy ſudowali / a pod ſwe Woisko przywieſć chcie-
li / ſkazieli : y do Komarná przyſięgneli znawami / na ktorych trzech Czau-
ſhow ktory ſwiezo od porty zwieltę ſumma pieniedzy iechali / poginali /
ktore do Komarná przywiedli.

I Chrześcianie potym niedlugo do leżenia pogańſkiego wpa-
dli a ſtody wielkie poczynieli. Turkow niemato zbieli a tylko cżtery osoby
Chrześcyańſkie tam zaginety / owa poganow zonych cżestych wtarczeł / teſ
y zniemocy wielkych wiele ubywato / zadalí Synan Báše aby naten cżas
thego dobywania Rabu zaniechat / a Woisko na ine miejsce przeprowadził /
gdzieby zdrowſze powietrze mieć mogli / a zyzniſzy kraj. Ale Báša
thego uczynić niechciał / pierwey ażeby Rabu doſtat / náco yuſ miał pewno
expectatywa.

I Tegosz miesiaca 27. dnia / Turcy do Rabu ogniſtemi kula-
mi ſtrzelac pocżeli / wſkázanie ſie zniemielko ſkoda ſwa pretko tak-
woy ogień ogásieli / a tak zagniewani na ſwitaniu do leżenia Tureckiego /
wpadli zetrzech mieſc / także zleżenia Arcyprazeciego o dwa tysiacę ludu
iezdneho y pieſzego przes Moſt tego im pomogli. Zaidney ktory w pier-
wſem ſytku beli dwie Baſcie opanowali w obozie / a z nich Turki wygnali /
y Strzelba ich pſowali / iednak wielkoſć Pogańſka ich przemogła / wygnali
ich z obozu ſwego / zobu stron niemato ludzi poległo / wſkázanie wiecey pogan.

I Wym Tonhausius y Greiczkoſler ſpiernaſcia Set piechor-
ty Tiemieckiey y Węgierſkiey przeprawit ſie przes Wode chcąc dać ſwym
ratunek / ale niewcżas przyſli / iuſ na ſy odegnani beli / oni także zaledwie mo-
gli Turkom ſie wmknąć / wiele ich potonęto y ſon Greiczkoſler utonął / a
Thonhaus w pierſi ſkodliwie ranięto.

I Po thakowem nieſzczęſciu chrześciane / pod ſamem miáſtem

Rabem ſwe ludzic znouu ſprawimſzy drugiras w Pogańskie lezenie wpas-
dli/wpiwſhem ſytku była piechota / ktora iezdni Tureccy ſtarli y rozegnali/
ale ich wſparli pretko Emerit Kynſbert y Kinspert /ktory wpiwſhem pot-
kaniu zabith: wſkatzemſzy / ſilnie Pogany przemagali/ ktorzy obaczymſzy
nieſceſcie ſwe do obozu wſiegli niewiele ich pod Winnicami ſie kretło / co
ſie belł od ſwych odtaczeli/ a ci od naſzych zbici.

I Wtey bitwie Pan Bałſſi wnoze ranion/ Chreſzczcian zbici-
tych 400. Turkow wiecey niſli 3000. zoſtato: zaczeła ſie thá bitwa s Pogany
o ſiodmey godzinie rano/ a konczela ſie o dwunastej pochieſeli ſie Chreſzczcia-
nie a dopiro iedni do lezenia drudzy do Miaſta weſli odiawmſzy Poganom
17. chorągwi / inych zdobyłcy wiele mieli.

I Drugich dni be: y takze wtarczki a potym ſie Turkow prze-
prawieto przez wode dzieſiec Tyſiecy / iedni w galerach/drudzy drzewa ſo-
bie nawiązali/ a Chreſzczciany wſpiaczkiniabieglina wyſpie/ tam na dwatry
ſiece niewiaſt a inych przekupmowa ſyntarżow pobieli: ich lezenie opano-
wali a tne rozegnali/ Wozy/ żywnoſć/ Prochy/ Strzelbe / y Pieniądze ktore
beto ſolnierżom na zapłaczenie ſoldu przywiezono pobrali/ 1000. Wo-
zow 200. Taw dobrze natozonych okrom dzieſiacy wielkych Galer/ na kto-
rych było Sto y dwadzieſcia dział. Marthyuſ Arcyryſze zynem: Pany zale-
dwie wſli/ ſtato ſie ſkody wiecey niſli na pięćroć Stotyſiecy.

I Rozegnawſy Poganie woisko Chreſzczcianſkie / a zwyčye-
ſtwa doſtawſzy wielkie ſkody Chreſzczcyanom czynieli wſerſz y wzduſk we-
ſperyn Weiſſeherá niedaleko od Wiednia ſpaleli/ wiele ludzi w niewola
pobrali y ſeroko ziemie prawie puſta uczynieli/ ſiodlacy iedni od Pogan w
niewola pobrani / a niektorzy zbici y teſ ſwemi gardły a nieco rzeczy rucho-
mych pod ſamki wynieſli.

I Niedlugo potym Tatarowie pod Altenburgiem w We-
grzech przez Dunaj ſie przeprawili. Weiſenburg ſpaleli gdy dalei iſć chcie-
li od Chreſzczcyan rozegnani wiele pogan zbito.

I Dnia 23. mieſiaca Wrzeſnia Synanbaſza wielkimi obie-
tnicami ſwe wpewnił / a tu wielkiei pyſe tym ie podnioſt/ zátym ledwie
Stońce weſto Rabu dobywać kazał zobuſtron wielka bitwa była/ od we-
ſcia Stońca aż do wieczora/ wſkatzę Turcy wielka ſkoda rozyawſzy/ odwrot
uczynić musieli/ Tazaintz y trzeciego dnia Rabu dobywali gdzie im przez
ten czas wiecey niſli 12. Tyſiecy ludu zbili rycerſkiego chreſzczcianie/ wſkatzę
je przedſie iedne Baſte wywrocit podkopaniem a prochow podſypányem/
y tym rumem przekop mieſtcy napelnit/ ziemie przyczyniwmſzy / potym rano
znouu trzema ſturmi miaſta dobywał/ wſkatzę od mieſzczan moca wielka tur-
kom przyſtepu broniono: wiele Turkow pogineto/ iednak nieprzytacieť odſte-
pić niechciał/ całe pięć dni podkopywaiſe/ y Kule ogniste do Miaſta ſtrzelac
kazał/ thak iſz dwie Baſcie wziął/ ſkorych mu iuſ ſniadnieiſzy przyſtep był.

I Zwartpieli

A Zwatpieli obleżeni wielką Boiazń w Mieście się zaczęła
 a tak Ferdynand Zrabia z Hárdeku / który był zostawiony na obronę Mias-
 stu z sześćcy tysięcy ludu / namowiwszy się zinemí Zetmany / do Sinantáke
 o pokoi posty postat / aby w tym czasie słusne condycye o poddaniu Miasća
 uczynieli / a tak zapomniawszy na wieczną hańbę swo / Miasćo tak znanie-
 nithe a mocne 27. tegos Miesiaca Września poddał uczyniwszy oświadcze-
 nie / inem Panom Węgierskiem to przetożeli / że niepodobna rzecz abyśmy się
 obronić mieli thakowey mocy nieprzyjacielskiej / a dlatego za wielką niewo-
 lę znieprzyjacielem nam rokować należygdyż nam żadney obrony niededa-
 wają / a tak żadnego sposobu niemożemy wynaleść yakobyśmy się obrenić
 mogli / ani ich naszą mocą stego miejsca wygnać niemożemy / a dlatego za
 radą was wszystkich znieprzyjacielem o poddanie Miasća tractować nam
 przyjdzie. Tłaco się podpisali Zrabia z Hárdeku / Geranty / Rosso Zetman
 włości / Joannes Antonius Zimius a Trinenberch / Joannes Ormandius
 Erenstrichius a Zygesdorff / Rudolffus Greizius / Gaudentius a Reichpert
 proprio / c.

Takowa protestacja uczyniwszy / zakładniki do leżenia nie-
 przyjacielskiego / a od Turkow także zobożu do Miasća wystawszy o podda-
 niu tractować poczeli: a tak się nato znieśli aby z wszystkichmi maietnościami
 a rystunkami ich zbronią Chorągwie podniosły aby z Miasća wyszli wola-
 nie a do Altenburku aby odprowadzeni byli / a iżby tymi bezpieczeństwy byli
 aby Synan Báša dat swe zakładniki / podobaty się takowe condycye Bášy
 confirmował ich zarazem / ale ich niezachował we wszystkim. Gdy Zra-
 bia 29. dnia tegos Miesiaca godzinę przed południem wyszedł / oni w-
 szyscy rinstunku swego zaniechać musieli. Zrabia z Hárdeku z tego przyjaciół
 od Turkow bez wszelkiej szkody y krzywdy spokojnie wywiedzion / a wło-
 sy y inшы żołnierze ze wszystkiego złupieni zaledwie iż zgardy wyszli / byli pries-
 noe Wochstratu / a nazajutrz do Altenbertu przyszli. Takci Pan z Hárdek
 przehárdetował miasćo ono które było obroną wszystkich chrześcianstwa.

Tam zostawszy poganie zastali 3000. wiader winá / ma-
 ci żywności iney / które by byli mogli mieć do dwu lat / sto y dwadzieścia
 dział wielkich / prochu dostatek wielki / y wszelki armaty ku obronie / aś nad-
 miare było: Arcyryże Młathyasz zniwielkym wojskiem czyniemy niżej pod
 Rabem a pod Bokiem nieprzyjacielskym oypiał / y pilniejsza straż okolo sie-
 bie miał / y okolo wojska swego / którym v Leyty się zabiawiat / ku któremu
 Młargrabia Burgawski y Jan Medyces z swoiemu wtochy przyszli / postat za-
 ras Młargrabie zindemiego na obronę Rabu aby obleżonemu ratunek dać mo-
 gi. Zrabia gdy się dowiedział na drodze iż Rab poddali Turkom / czekał od
 Arcyryżecia inego nauczemia. Wojsko Kormawskie albo Rothmande 22. cho-
 ragwi cześkiej piechoty y ieszdy / pod któremi było więcej niżeli 20. Tysięcy
 ludu na wybor / dlugi czas się z wielką škodą siodłakow niedaleko od grás-
 nie żadzperzowali.

Sinan Báša stałowego się szczęścia raduiac. Muratowi
 Sultanowi / přes listy y přes posta oznaimil / który mu zato wielką po-

chwale dawaie dżetowat / y hoinie vdarowat / tak rozumiejąc iże nietylko
Katus y Czeſkiego Kroleſtwa ale y wſzytkiego prawie Chreſćciańſtwa pa-
nem miał być / Kazał Baſzà Miaſto zwiełką pilnoſćciſ naprawiać. Baſtry na-
wałone iako znów naprawić dat / Waty wypelniet / Koſciot ziemi napel-
niet a na wirſchu ſtrzelbe poſtawić kazał / a wſzytko prawie na moc ſpra-
wić dat.

A niechcae po ſobie boiazni pokazać przes tak pilne napra-
wowanie Miaſta / wyſtat Tatarzy ku Papiu aby niu ſie poddali / ale oni za-
met y Miaſtecisko iuſſbeli zapaleli / a to drugiey noc y po poddaniu Kahu to
dla tego aby wpożytek nieprzyiacielowi nieprzyſtło ſanu przez odiechali.

A tak Synan Baſzà tho wſzytko odprawiſzy 4000.
Jańczarow na Kabie zoſtawił / a z 100. ieddy / ſam ſie z Woiskiemi do Komar-
na obroćet / Miaſta mocnego y bogatwego / czterymile od Kahu / położet ſie
thedy pod Kabem ſtey ſtrony od Dunaja. Berglerbekowi podkopywać
ſie kazał / a rubemi Dżiaty zdruget ſtrony oſadził / ale Komarſcy wielką
moca odpor im dali / tho pokazując iże wolnoſć mieli / a wiare ſwiata
Chreſćciańſka wiecey ſoby waz a niżeli zdrowia ſwe.

A Mathyaſz Arcyryſz zwiełkiem ſtáraniem nárátnet ſie
obleżonem gothowat / pretko Woisko zebrat z Węgier y s Czech tch y znie-
miec / a ſedł co naipilniey ku Woisku Pogańſkiemu / a v Diti y piec nat od
Komarna dnia oſmego Pázdernika ſie z ludem ſtáwił.

Poganie pamietaliſe ná pieraſze bitwy ktore s Chreſćyany
miewáli że ym bázro ſtoddliwe bety / iuſſ wtak bliſkiem mieſcu wiedząc o
Chreſćyaniech oſtapieli od Komarna pod ktorem trzy niedziele leżeli /
przes Dunay po Moſćcie na Łodziach zbudowanym ſie przeprawili / a pod
Toris ſie obroćili wſzytkie ſtrzelbe pobrawſzy oproc iednego wielkiego Dzia-
ta ktore im w bloćie wwiezlo / a od Komarſkich odiete.

A gdy ſie Baſzà z Woiskiem przes Wode przeprawiet po
Moſćcie zatożet ogień ná niem / a zapalić roſkazał / drugiego dnia Woisko
ro puſćiet. Tatarowie či belu pierwey odiechali a doſwey ziemie techac
myſleli. Turcy z niedoſtatkem wielkiem żywnoſćci / Komani ſami ſiebie
Wielbłzdown daley cżem wychować niemoegli / a tak wtrey nedzy Chreſćci-
an cżekac ſie im niechćiało / aby ku wietſzey nieprzyſli.

A Arcyryſz do Komarna przyiechawſzy Mury nawatłone
naprawiać porucił / wſzytkie przyetopy wypelnic a Miaſto nowemi Baſta-
mi odnowiet y zmocnił.

A Braum Hethman dnia 8. pierwey niſli Turcy odesli w
prawe tołano raniony był: Sinan Baſzà odiezdaiſe a racey vćiekaiſe od

Komarna wſzytkie Turki niemocene Romie y Welblady wiele thego wobo-
zie zoſtawit/trupow pobitych any zſobę pobrat/ani ich pochować dat / that
wſzytkiego odbiejał zboiażni.

I Hrabia s Hárdeku od wſzytkich obżatowan byt/ iſe Kaſ
zdradliwie Turkom poddat/ poymian y ſwemi pomocnikami a z ſługami a tak
mu roſkazyano aby zwiezienia na wſzytko co mu żądawano ſprawę o ſobie
dawał,

I Naprzód tedy ſług tego probowano / ktorzy rozmaicie o
ſprawach Pana ſwego s Pogany powiedali/ a ſtey ich powieſci doſi thego
iſe dawno s Turki miał porozumienie okoto poddania Kabu/ iako dawno
otym między młodem i ſtarem ſemiranie beto. Bo Turcy wielce ſobie
nawſhem przeſpiecznie poczynali/ tak iako ſie im zdato: a obleżeni w żadney
rzeczy im przekaſki żadney nieczynieli/ gdy ſobie Baſtry budowali/ gdy ſie
podkopowali/ y co chcieli czynieli

I Napoeżaktu obleżenia mogło być Miasto pilnie broniono/
gdys Hrabia kmiat czasu doſyć/ to wſzytko naprawić co popſowano było/
po ieſliſby ſi pokazywane wſzytkie Baſtry/beto doſyć drzew: w Nieſzczanow
ku poprawianiu / ale ſie Hrabia oto nigdy niepytał/ ani ſie oto ſtarał/ ale w
ſtawicznie mowiet / że Miasta obronić niemoga/ radzi nieradzi muſia ie
poddac nieprzyjacielowi.

I Teſz wſzytkich żołnierżow ktemu byt nieobeſiat/ ani ich oto
pytał/ miał ſie poddać albo nie / gdyſ obrona nietylko na ſamych Hetma-
niech ale na wſzytkich obleżonych ludziach Rycerſkich należy. Teſz mu tho
żądawano było co s Pogany za rozmowy miewał/ y ktemu zmieniu rozmo-
we tłumaczel: teſz y tho że mu częſte podarki od Pogany poſyłano/ dla czę-
go ſie z Miasta wyiezdżaiac nazbyt ſtroinnie pbierał/ czemu takſe ruſnice kto-
re mu byt ieden Turczyń zrekut wydarł potym nawrocono/ y tho mu takſe
żądano że odniego ſtykeli juſt to gdy poruczel Puſkarżom aby nieſtr:ela-
li kulami na Tureckie leżenie ale kromia kul tylko poſtrach czynieli/ a gdy ie-
den Puſkarſz z Diata czyniel ſkody wielkie Turkom/ czemu ie Hrabia na inſe
mieiſce poſtawić roſkazał/ ſkad iuſz żadney ſkody niemieli/ a tak ſie Puſkarſz
oto rozniewawſzy o odprawę proſiel.

I Dla czego Hrabia żołnierżom Wina/ Será/ Masta/ da-
wać niechciał/ czego byt doſtatek w elki/ to wſzytko Pogantom ſie winoc do-
ſtało/ żołnierżow wiele od niedze a od głodu pomarto / a wſzytkiego byt do-
ſtatek wielki/ Izałiſ Hrabia niebył napominan aby wſhelatę żywność y ry-
ſunek wojenny popſował/ żeby tho Pogantom do pożytku nieprzyſzło/ co on
nato za odprawę dat wiedobrze y pomini.

I Co nágorſza może rozdawac kaſat/ a lepszę wſzytkę zoſta-
wiet / i załi teſz niewidzieli liſtkow ku niemu piſanych ktoremu Hrabia ná-

poimin. n byt iżeby Miasło poddat / gdyś iuś Pieni. dze vmowione odebrat / dla czego wypadł z Miasła postanowił / dla czego przedmieście tkał pret. to spalić dat / a tego co tam było / dla czego metazł pierwey znośić / azaliś przedmieście obronić się niechcieli / czeniu im tego broniono.

Co się też rozumiało odwarcie Brany małej / która niektórzy w iście otwarta zostali / dla czego on sam przedwysytkiem Miasło wzdał w iść wyszedł / gdyś to tego rzecz była mieć tho na baczeniu / aby żołdacy od pogani nie byli złupieni / których na drodze przesł. zbito a o tym gdy mu powiedano tylko się śmiał.

Aż też Hrabia niemawiał / ięśliż naszy Ostronomia dostał / na chce nato przepaść ośmiesięcy dukatow / a zaręba się pośmiewał znor in. Etbore mu oznaimowano. Wiele mu wyliczono. Hrabadych a mienalezczych / praw iego / których się pokazywała zdrada iego iawna / y złość niewypowiadana przeciwko Cesarzowi Panu swemu / y przeciwko w wysytli mu Chr. eścyanistwu. Szeego nawierniejszy słudzy iego eranunowanymi byli.

Jako thedy zdrada tego Hrabiecia się wyjawia / krotko powiem. Suman Baše ieden komornik albo teźnicy rodem z Salskatorum do do Turek się bet dostat / wiekt od swego Pana / do Mithyasa Arcyryzera przyjechał / a co prosił iżeby tho iemu oznaimiono było. że n. swoin. woitku ma wiele zdradziec / którzy wiecy poganom niżeli Ci rześcyanom zyczą / i on przed kilkiem dni sporuczenia Baše Pana swego dwu ma pełne dwa ubie worki czerwonych złotych nasypał / których ieden miał fr. m na twarzy / to bet stuga Hrabie z Hárdeku / ktemu y tho powiedział naten czas. gdy się podkopywali poganie pod Baštę / że Hrabia dzwonić kazał aby słych. c. me. było tłuczenia tych co się podkopywali / y tho ktemu że Hrabia koptow na Bašte sowa. mi podsytha drogiemu kamieniami ozdobiona wziął od Baše.

Hrabiatko pierwey niżli bet podan do wzięcia / pres list się omawiał Arcyryzecie / bo to po wysytliach znał iżego za podeirzanego miał a tak tho iego wymowka była / że Miasło herotie a ludu mało było tu obro. nie / y to takżego ludu iże od roliei prawie był pobrany. Oświadczał się też za wże z Hetman y swemi / ięśliż iemu wieśhey pomocy niedadzą / że Miasła obronić niemoże / a z tym poganie podkopawszy się dwie Baście opanowali a słych Baštę całą pięć dni do miasta strzelali / a iś dosyć czyniel zewysytliemi iako naniego należało / trzydzieści y wiecy szurmow obroniel / a prawie ry. cerstie się zniemi bitac wiele Turkow pomordował / w swych ludziach wiel. ka szkoda wziął tak iś przedmieśy ludie y Hetmani zbić a zramem / a drud. zy pracami wiektemu wtrapieni wustawicznych bitwach / iś dalshey obronie ponich prawie nic niebyło.

A gdy się miasta dalei bronić niemogło / o zadney pomocy nadzicie niebyło / coż czynić i nego było spoteczney namowy z nieprzyiacie. leni o potoi mówić przyszło / statkiem Condycyanu iakie nailepse być mogli / tkał to rozumieć o washey Arcyryzecie y iasności / y o wysytliach ryerstkich lud. yach / że im za złe mieć niebed / ale racey od tych od których wnieszejeściu opuszczeni

opuszczaj. Beli / ratunek i tak mieć będą. A przystym za datę gdyś jeszcze ludzie służebne przy sobie miał / żeby mu Arcyksiążę płazał Zamek który gdzie by sobie odpocząć mogli a pieniądze zasłużone aby mu posłał zacyby się zjedze a zgodę pośilić mogli.

I Zatałkowem listem sam Hrabia do Arcyksięcia Mathyasa przyjechał do Brugg / a gdy chciał mieć audyentia / mechtiał go słuchać. Gdy tu Gallusowi y tu Tyffembachowi przyszedł żadney wdzięczności ani przyjaźni nieznat także y u Hrabie z Serinu a gdy mu się w Wiedniu stawić kazano / tham zaraz pod strach dan zedwienia sługami którzy prziniesli Beli w Prespurku sluga jego ieden poymał / drudzy do Turek wciekli / iego dom zrazem w Sequester wzięto / a potym inшы wystali Beli co Zamek iego Krentzenstein opanowali / a co naniem Beto popisali.

I Beto natym Zamku Turkow poymanych wiecey niżeli dwadzieścia / ktore inшы studzy wolno puścić chcieli / gdy Pana ich do więzienia dano / ale im odtego zabiezano / a oni zatym sami do Turek wciekli.

I Zdato mi się tu wspomnieć co Roku 1593. się stało przed Wielkanocą iednemu Młynarzowi na imię Krystofowi Synowi dzieciemu w siedmiu lat żeby pądał / a na ich miejscu inie wyrastał / na spodniei stro nie proat zloty za / tak właśnie ruby y heroki iako inie żeby / a then za nas przod we Wsi Weichelsdorff pod Panem Fridrykiem z Gielhomu gdzie się to dziecko wrodziło / obaczela dzieweczka w szkole potym od wielu Panow y Kiazatw widzian był y probowan / gdzie się w nim lepsze zlotcho a niżeli Ruńskie okazywało / orym Doctor Hoiski Kiazeczki osobne pisał.

I Roku Bożego 1594. Miesiaca Pazdziernika dnia 10. Zengawscy stawne zwycięstwo na Turkach otrzymali / dwie mili od Zengi / Beto tam miasteczko małe Tureckie / do ktorego wszelkie pokłady swoje tak pieniądze iako y srebro y thowary wszelkie zwiezione Bety / ktorego Miasteczka fortelem dostali / a wszystko co tham było pobrali / a ono Miasteczko spaleli / owa oneich zdobyłz lepiei niżli na Stotyńscy Talerow hacowano.

I Turcy gdy się thego dowiedzieli y Wenetowie zbiegli się do gromady aby Zengawskiem droze zašli / ale oni zatym na miejsce spotkanie pšli.

I Thegoż Roku Tatarowie zobożu Synanbász wyjechał wшы do Granu przes Dunay się przeprawili / a stamtod ku swey Krainy. iedząc chcieli przes Siedmigródzie a Multańskie granice / wshakie pierwey niżli tham przysli / dwa puki ich na ludzkie Pana Balsiego nadesli / a ci im dawшы bitwe iedne zbiegli drugie zginali / a po Zamekach do więzienia rozdali. Na drugie Tatarzy Siedmigródki y Multańsky spilnością oczekywali / mechtając ich żywo przepuścić.

I Tho Pogańie obaczywszy że ſie przez the żyemie przechrząść niemożli/ popaliwszy Wſi okoto Tokaia ludzi wiele nabrawſzy nazad ſie obroćieli ku Dunaiu/ a then przeſli v Oſtrohoma a tak w Weſperynie/ w Paſpie/ y winych Zamkach przy Racie na zimę zoſtać muſieli/ a ſprzylegtych Wſi Chreſcianiſkich ſobie żywność brali/ ktore do Meinerzdorffu należą przy Kaſuſkich granicach.

I Dnia 16. Października/ Tyſiąc Siobiatow w Markſzel dzye zeſto ſie do grunady/ ktorzy mając wielką krzywdę od Kycerſtwa Kaſtenawſkiego/ bronie ſie im rzekli/ bo przez czterę Mieſiace wiſi ſie krąpiſa wiſc/ wielkie im beſprawie czynieli. Ależ od Pana Caroluſa Teuſla Herberſteinſkiego oto proſzeni ſeli/ aby ſobie leże przemienili/ a tey Kraginy niepuſtoſeli/ wſakże oni thego ſłuchać niechcieli/ ale tham aſ do zatraścenia ſwego nieſtali.

I A gdy oni ſtopi zrozumieli zoſć a vpor ich/ zeſli ſie zbroi- nie do grunady/ a czas vpatrzywszy nanie vderzeli/ iedne zbili/ co ich dogo- nić niemożli/ drugie rozegnali/ drudzy co mato dalej leżeli/ thego ſie dowied- ziawszy do Wiednia pćiekli.

I Arcyryſe Maſtyaſz obegnawſzy Turki od Komarna Braunowi Miasto ku obronie zlecił/ a ſam odiechał/ poſtat zatył Synan Baſa pieć Eurożynow kniemu/ pitaiſc go ieſſiby chciał Miasto poddać zdo- bra wola/ czyli mocy iego doſwiadczyć chce. Braun kaſawſzy one Turki zginać/ czterem głowy ściąć dat/ a na pale wetrząc/ a piatego odeſtat ku Synan Baſy aby mu tho oznaimiel/ że on nieieſt zdracą żadny/ tylko har- deka thakowego ſobie tho bet znalazł iako ſam/ ale on woli wetrwi pogań- ſkiei ſobie rece wmywać/ Miasta ſobie zwierzzonego ſtatecznie bronie.

I Thego Roku gdy Tatarowie na pomoc Turkom ſli za ro- kaſaniem Sultana Muratha na Sziedmigrodkę ziemię/ ſtym wmyſatem ſporoczenia iego to czynieli/ aby ſeli one Ziemię opánować mogli/ a Sig- munda náten czas Woiewode albo żeby z Ziemię wygnali/ albo pogimawſzy Sultanowi Murathowi odeſtali/ abowiem ſie tho rozgłaſało/ iże Sig- mundt Bathory Woiewoda dla nieżnoſnego Trybutu/ ktorego mu zarzą- Turek podwyſſzał/ odniego do Ceſarja Chreſcyańſkiego obroćić ſie chciał: tylko że mu thego bronili przednieiſzy panowie oney ziemię/ a tak ſie prze- ciwko niemu s Tatarzy zmowili/ obiecuiac im ziemię poddać/ a Sigmun- ta poymawſzy wydać. A tak Sigmundthowi oznaimiali o Kanclerzu pol- ſkiem na granicach polſkich/ ktory zniem wſprawach wieſkich rozmowie ſie chciał/ a oni tho dla tego mowili aby to co wmyſleli ſnadniei wykonać mogli/ By on ſpretka otym s przyſieſzeniu ich nie niewiedząc ku Kanclerzo- wi Szwaſgrowi ſwemu co precey ſie wybrał.

I Sigmund Woiewoda na on czas Panem młodem będąc dawſzy wiare zdradliwem Węgom na droge wyiechał/ a wrym od niekto-
rych

rych sobie zyceliwych ostrzeżon byt / aby dalej nieiezdziel / bo nie Polak ale Tatarowie ktorzy w Zusci swoi kos mieli naniego czekali / a zwierzchnosc odizwyszy jywego albo martwego Turkowi oddali.

A Dawszy wiare Woiewoda onem wiernem swoim / co na presei z ludem swem na Rehwer wstapiet / gdzie cate eternaście dni sie zabawiet / a tamto inem sobie wiernem Panom oznaimiet / ktorzy bel zniem wyiechali najithe droge.

I Zdraicy iego w swem vporze a ztości trwali / Burnomi sie ktory bit naywysszem Zethmanem nad Woiskiem nieradzieli s Tatarzy bit wy zwiesc / ale racey dla dobrego oiczyzny swey / przeciwko niem iechać / co on uczyniet / bo tak blisko przyšli Siedmigrocy pod Tatarskie Woisko / i ze ich beby y Traby dobrze styfeli / a gdy zrozumieli Tatarowie ze sie zdrada odkreta / zwarpili orym aby dostać mieli oney zymy / ruszeli sie zaraz po srodkiem Ziemie Siedmigrociei / spalili piecseth Wsi wybrawszy / wshytke mehezczny ktorym byto 12. lath mordowali / a ostatet z Jonami y z dziećmi do Woiska Tureckiego zagnali / a w tym oni zdraicy inego Woiewode Baltazara Bathorego brata stryjecznego Sigmuntowego obrali.

I Sigmunt thakowa okrutnosc Tatarska widzac / a swych iawnie Zdrade znaiosc / ku przylegtem sasiadom listy rozestal / prosiac o pomoc na domowe nieprzyiacioty / ktorzy gdy mu kupomocy przybeli zarazem ztozet Siem w Klauzenburku / na ktory wshytkiem sie stawie roskazal / a ktorzyby sie niestawili aby kazdy takowy pocdiwosc zdrowie / y maietnosc przepadi / statowey miary wshytcy sie stawili na dzien naznaczony oprocz Kardynata Baterego / y brata iego Stephana / ktorzy w Polsce bel.

I Gdy sie wshytsey zešli poruczet Woiewoda Sigmunt mia sto zamknac / a mury dobrze osadziet straza / kazal zatym wolać podwoiskietnu aby zaden pod gardtem o sadney zdradzie zminki nieczyniel / a ktoby sie thego wazyć smiat / iezyt thakowemu vrznac mizno a gtowe scisc.

I Dnia 20. Pazdziernika Sigmunt Woiewoda listy ehytrze na pisane opowiedziec kazal / w ktorych o wielkiem zwyciestwie Chrzeszciańskim nad pogany znać dawano / a tak wshytke dziala na znak radości w sztrzelic roskazal / a potym czesc na wshytke hoins sprawiet / na ktora swych wshyttych nieprzyiaciot wezwac kazal / a wput obiadu prawie czternaście ich poymac / kazdego do osobnego wiezienia dac poruczet. Tazainu trz rana na Rytku piaci scisc kazal. Baltazara zadawic / czterem karti strelic / drugie koimi roslargac / y tak przes dzien ciat ich zaniechac aby sie im ludzie przypatrzeni.

A Potarawszy zdraice swe / wshytkiem inam roskazal aby sie na Woine przeciwko Turkom gothowali naiego naklad / a wshytke zdobyte ktorey s Pogon dostane im darowal / y za wlasna rzeć vzywac poruczet /

ſtatkowey taſki Pána ſwego wſzyſcy chełiwie gotować ſię na Turki poczęli/
zebrato ſię ich 40. tyſiecy / a przeprawiwſzy ſię przez Dunay zarazem kilka
galer zaſtoczeli / pełne żywnoſci y drogich towarow / Złota także y ſrebra
natożone / ſiedm ich zachwycieli oſma im wptynęta / wzięli wielkę zdobycz
y Turkow niemato pobili / ſiedm chorągwi Signuntowi Woiewodzie
Pann ſwemu odeſtali,

I Wielka radość była ſtatkowego zwycięſtwa y ſhoiney ko-
rzyſci / ſtatkowego początku koniec dobry ſobie mieć tuſeli: Tędy ſię do-
nieſto Synan Baſe / był ſtego żałoſny: a to pewnie powieſat / by mu to
było do reku doſzło ſtemi ludźmi co Siedmigródzanie pobrali / mogłoby być
Wiednyja Mięſta znamienitego w Rakuſkich lańciach a niżej Raby doſtać,

I Siedmigródki po tatkowem ſeż ſciu Temeſzwar obtegi
wſtakże dowiedziawſzy ſię iſe Tatarowie nazad idę / aby przeſz ięgo Ziemię
mieſli / dawſzy pokoi Temeſzwaru / do ſwey ſię ziemię wrocit,

I Dnia 18. Liſtopada wtymże roku / Pan Leukiewicz mięſta
Karolſtadu w Karintyei Hetman / z ludźmi ieźdnemi i pieſemi ktorych
miał o Tyſiac / wnoy z Mięſta wyſzedł / a cała noc idąc dwie godziny przed
Stońcem wędzio do Wihircia Mięſta ſtorego ſie Woina Turecka wſzytkę
zaćzela przyſzedł / a po drabinkach na mury właſzy opañował,

I Turcy tak pretkiem nabieżeniem przeleknieni / aczkolwiek
otrzyt uczyli / ale ſię obronić niemogli / i wielki boiaźni bronę odinęka-
li / a taſki proſieli / Chreſćyianie pogan mieſtuchaiſc / wſzytkie na porząd
mordowali / barzo ich mało na Zamek wciekło / dwanaſćieſet więźniow
Chreſćyiańſkich wyſwobodzieli / dał mięſto na tęp rycerſtwa on Hetman /
a potym założywſzy Ogien ſpalic kazał,

I Wtey Bitwie trzey tylko Chreſćyianie zaginęli / wſzytkie
przekopy wlice Pogańſkimi ciałami zamiętane były / wielka okwitość w Mie-
ſcie zboża / Wina Palonego / to ieſt gorzałki y wſelakich inych żywnoſci
wielki doſtatek / co wſzytko pieſemu ludowi Croatom dorował / ieźdni s
Koni z ſiadać niemogli / bo im zapowiedziąno było: a ſtatkowz korzyſci
wielkę zwielen więźniow y dobytkę do Karolſtadu przyſli: dnia dzie-
wiennaſtego,

I Tęgo roku w Mieſcie ięſzcze Grudniu dnia 22. w Kon-
ſtantynopolu na Dworze Sultana Murat / wſcietę ſię zwada między Jan-
czary y Woina wielka / tak iſ ieden Baſa z ſiedmiu Agow zabity był / a
Syn Ceſarſki / ſrodliwie ranny,

I Sultan Murat wſtyżawſzy o tatkowey wojnie zgniewu y żalu

despectu tego / powietrze go ruszeto / wpadł wciężka niemoc / y thak trzy
dniy trzy nocey wtey chorobie leżał / thak iś go za martwego rozumieli /
zaczal sie nowy rozruch O nowego Cesarza / boiazni wielka w mieście
Beta / co daley cho gorzey byto / adla takowych niepokoiow murat zza-
lu zdecht.

I Siedmigródki Woiewoda naten czas / Sigmund Bartho-
ry wielka pilność czyniet wprześladowaniu Turkow / y wiele ich pobiel / wie-
le ziemie Węgierskiey / ktora Beta w Tureckich reku opánował miał trzy wo-
jaka swe na roznych miejscach. Jedno sprawował Gestiferens w Lukarien-
skim kraju / Temeswarstkiemu zamku przynależącym. Drugie Horbacy
Mihai za Dunaiem / odkąd Turkom droge do Budzyna zastepował / ztrze-
ciem Kornoizi Kaspar w kraju Juleńskim / ku ktoremu potym 1500. ludu
iezdnego zwyższych Węgier postano.

I Tegosz czasu miesiąca Listopada dnia 25. Turcy na łeden
Wysp rzeczony stucia weszli / a stamtąd aż ku Komarnu żywność naby-
wając zachodzili / wśak od ludzi oney Wyspy zagnani y wiele ich zbieli.

I Tegosz czasu Kozakow 14000. do Wotoch weszto / a one
zyemie barzo pustosze / trzykroć z Wotochy bitwe zwiedli a ich porażeli / tak
ze gospodar ras albo dwa zaledwie samowtor uciekli / iego starb wśytek za-
kazaniem iednego Wotosyna zabrali / Miasto iego stoeczne iasy spaleli /
nad temi Kozaki był Hetmanem Loboda.

A iś niekaždy wie co to za ludzie s / y w ktoram kraju mie-
skay / krotko o tym powiem / iest miejsce kilka albo wysp na Rzece Dnieprze
herockich / iuś wiecey w Tatarskich nizeli w Podolskich Krolowi Polskiemu
należących Krainach / na ktore ledwie nieznaney pamieci zaiezdzać pocze-
li ludzie rycerscy / aby spogany Tatarzy szczęścia swego probowali / a potym
donych zaiezdzać poczelu ludzie tacy / ktorzy co nieprzyzwoitego w Polsce
spachali albo zbroili / tam sobie pokoi wynalezli / y co daley to sie ich tam
wiecey ziezdzalo.

Gdy ich pierwey beto kilka Set / wiele sie cho zdato / a wte-
czas iuś y po kilkanaście Tysiecy sie ich naiduie / wiele iednak chudych
pacholkow potciwych dla ćwiczenia w Rycerskich sprawach tam iezdzi y
spaniat Ruskich / Podolskich / Polskich miedzy niemniato zaiezdza / bo mie-
dzy niemi dobrze sie wyczwiczyć może wporządę y w czuiność Rycersko.

I Rusacy zowu ich Kozacy Zaporoskimi od progow ktor-

rych ieſt dziewieć / ſtórych woda ſpada w Morſe z Rzeki Dniepru / przeciwo-
to ktorem z Morſa wſadnem ſtątku ieſt albo płynąć niemoże / niektorzy
im mówią Dżowii Kozacy / a to dla tego iſe miſto na końcu Rzeki Dniepru
mieſzkają / mają tam wiele Strzelby natych wyſpach / na których ſtraſz
wſlawieźnie chowają / gdy oni ſami przeciwo Tatarom albo Turkom idą
na Wojnę. Wielki doſtatek niemają / częſem wſwem Woſtku / bo ze-
wſhkiech ſtron donich Sioblacy wiozą. A oni im płacą czum chęć Koſmii
Woty a ynem dobićki też y Pieniężni.

A Chociaſz na Grunciech Tatarskich mieſzkają / tatarowie
ich zwyciężyć niemożę / owszem ieſe aby od nich pokoi mieli / dary im
wielkie dawają. Z Moſkwy także od wielkiego Kniazia Moſkiewskie-
go upominki na każdy rok mają / a gdyby im niedano / ſtody mu wzięmi
wielkie czynią. Mają toſi / Sarn / Koni dzikich doſć / zwierzu czarne-
go / Zubrow / Ryb ſarzo wiele oſobnych / którzy pieczonych Miąſto Chleba
a wſtrop Zwierzęcych wzywają / częſem : Skarbow żadnych niemają / ale
kiedy komu co chce darować weźmą w iednego który ieſt nalepſzy między
nimi goſpodarſi wzajem / a potem mu oddawają albo płacą gdy ſie im
zdobyć iaka doſtanie napierwey / a potem go wrowny dział przypuſzczają /
wypłaćwſzy mu cho weźm ſie Woſtko zaduży / każdy ſwem ha-
fuie iako rozumie. Na zime po Miasteckach y po Wſiach
Podolſkich a Wołyńſkich ſie rozchodzą a wiosny czełają /
potem znowu ſie ſchodzą na ſwoi wyſep / a z niego
wkrąca pogańskie albo gdzie ſie im zalubi idą
A to ſie tego Roku ryłko działo wkraya
nach Węgierſkich zapanowania
Cesarza Rudolffa.

Wotym Roku 1595. Sigmund Siedmigródki Woiewoda aby był potrzebniejszy na tak możnego nieprzyjaciela do Cesarza Rudolffa ze względu myśla się wdat / a swą powolność przeciwko nieprzyjacielowi tak możnemu iemu opowiedział / dnia 12. Stycznia Posły swe do Pragi przysłał / na 20. Kocznych a 150. iezdy / przeciwko ktoremu Postom Dwor Cesarza Rudolffa y Panow innych wiele wyjechało / a do Miasta Pragi wprowadzili z wielką wściekłością / hoinie od Cesarza podejmowani byli / a potom o sprawach wielkich rozmowy mieli / ktore ku przemożeniu takowego nieprzyjaciela Turka należały: Otrzymali tcho Postowie czego żądali od Cesarza.

Naprzód zupełne granice Woiewodstwa Siedmigródkiego sobie y swemu własnemu Potomkom meściego pogtowa / zawzięte starzy panować ma / w takowej herokości na iaka Stephan stryiego ktory po Janie Krolewicu Węgierskiem obran był: Apotym od Polaków na Krolestwo Polskie wzięt / a Krzysztophowi bratu swemu w Siedmigródcei Ziemi miejsce spuścić po ktorem Chrystoffie Oicu swemu on także Panem tejże Ziemi Siedmigródcei był / wszak aby Cesarza Rudolffa y iego Sucesorzy Cesarze Rzymiskie a Krole Węgierskie za Krole swe przyznawali / a im wiare y posłuszeństwo zachowali / y przysięgo wzwierdzali także iego własni potomkowie. A gdyby iego potomków nie było / tedy Siedmigródka Ziemia y wszelkie należące państwa doniei / ninakogo innego tylko na Krole Węgierskie przypaść ma: tak iako własność Krolestwa tego / okromia wszelkich trudności: wszakże Krolowie Węgierscy nikogo innego tylko iednego podług wolei swej a takli y zastuzenia z Panow Węgierskich z Woiewodstwa Siedmigródkiego za sprawce a gubernatora albo Woiewode powołać mają.

Tez Cesarz Rudolff Woiewode Siedmigródkiego Sigmunda za Kioze od czasu tego a nie za Woiewode mianować raczył / a iemu tytuł Illustrissimo to jest najjaśniejszemu Kiożeci przysłał: a tym osobnie uprzywilejował. Nadto od stryiego swego własnego Core Arcykróla Karla wspaniałe małżeńskie iemu dał: Ktemu aby Krol Hispański Filip aureum wesłus to jest złotego runa rthowarzystwo temuż Siedmigródkiemu Kiożeci postat / starac się oto spłności obiecał.

Nadto wszelką obrone przeciwko każdemu nieprzyjacielowi iego / y Księstwa Siedmigródkiego przyobiecał / to jest ludźmi / strzelbą / y innym rynszunkiem wojennym / a między Kiożetą Rzeskie od tegoż czasu od Cesarza Rudolffa wliczon za Kioze.

Tez cobykolwiek Zamków a Miast za pomocy Cesarzowskiej dostał / aby te Zamki ku Krolestwu Węgierskiemu należały / a ktorych swemu własnemu ludem y kosztom / to samemu Siedmigródkiemu Kiożeci należeć ma / y iego potomkom Kiożetom Siedmigródkiem / wszakże tylko Leniem prawem.

I A gdyby Pan Bog wtym szczęściu mieć niecheział Kiożęcia Siedmigródzkiego/ żeby sie siłą a mocy pogańskiej obronić niemógł/ ale wsta-
pić musiał/ Cesarz a Krol Węgierskiy powinien będzie pewne miejsce w pań-
stwach swoich dać spewnemi intratami/ tak aby podle stanu swego y zacno-
ści wychować sie mógł/ a to weźmynę na niżliby ieden miesiąc wyszedł/ a
przyniem intem przednieisem/ ktorzyby maietności swe y zywoty przy Kio-
żećiu swem utracić sie wazeli/ nate wszytkie baczenie y taska powinna od Ce-
sarza Rudolffa y za potomki iego Krole Węgierskie przyobiecana iest.

I Tegosz też roku Krol Szwedki/ z wielkiem Kiożęciem Mo-
skiewskiem Teodorem pokoi postanowiet/ gdy Zamek Kexholma rzeczony ze
wszytkę włościz od Moskwy opánowany wrocony był/ Wiezniowie zobu-
dowu stron przepuszczeni/ a Kupiectwo y handle zobopolne Moskwa z Niem-
cy w Tawry y w Rewlu sprawować maye.

I Tegosz Roku dnia 16. Miesiaca Stycznia/ Hrabia z Har-
detu o poddanie Rabu był Sadzon od ludzi Rycerskich/ między ktoremi beli-
ci przednieiszy. Hrabia z Hedlinku Hetman na Schonburku. Pan Reuter. Pan
Fyscher Coriander Hetman Wiedeński/ a inych wiele postronnych Setnikow
y Hetmanow/ ktorych było wszytkich 47. a ci wszyscy przysiegali sprawiedli-
wye sádzić. Bronieli Hrabiecia Brat iego Hetman na Opinzdorfie a Pan
Wolff z Etingu/ y Pan z Apolheyem/ ic.

I Podługich rosprawkach Hrabia wszytkę wine na Arcyry-
ze Marthyasa y na Balsiego skłádat/ a Hetmani ktorzy zniem na Rabie beli-
naniego/ on zasienanie/ owa każdy iako mógł sam sie oczyszcíat/ a ine wi-
nowat/ siedzac oni sędziowie nathym kílta godzin od dziewiatey sporánku
aż do czwartey po południu/ nic niesprawiwszy na inshy dzień odozeli.

I Gdy Murat Sultan umarł Selimow Syn a Sulima-
now wnuk mając wieku 47. lat/ tatieli śmierci iego dni dzieśięć/ dotąd po-
ki nieprzyechał Syn iego stárshy Machomet. Ktory był na ten czas w mieście
Amazy w Tatólei/ bo wiele Bášow a Janeczárov/ przymiech inshy Rycerscy
pánowie strone młodsze go Brata iego dzierzeli/ Ktory sie im zdał sprawedli-
wy/ taskawy y dobrotliwy/ a Machomet Tyrran wielki/ Ktorego frogosći
doznali w Amazy/ tak nad miestiem iako y nad białogłowskiem narodem/
wshak on barzo pretko przybieżał gdy sie dowiedział o śmierci oycowskiej do
Constantinopola/ a zaraz od Bášow y od inych obwołał Cesarzem/ Ktory
zaraz Bracia swa na cześć do palacu oicowskiego wezwat/ oni sie takiego
nie niespodziawaisc przysli/ o śmierci oicowskiej też ieszcze niewiedzac/ do-
brze sobie tufeli/ ale gdy napotkoy do Bratrá weszli sporuczenia iego poda-
wieni/ a malo natym mając obawaisc sie tego aby sie ieszcze Ktory Brat nie-
narodził/ dzieśięć Żon oica swego wnocy potopić rozkazat.

I Komorniká náywyszzego oica swego/ Ktory za tatiel śmierci

Oicá iego/ do przyjazdu iego/hoim nagrode dat. Matkę swoj hoimie vdarowawszy wdalekie krajny zastat/ á thám mieścić kazat,

I Janeczkarowie dowiedziawszy się o panowaniu Machometowem zinem zotnierzmi/ wielki rozruch w Constantinopolu zaczęli: wes wszystkich vlicach w troby w sebnę vderzyć kazali/ á tak sie wszystko Miasło wzburżeto: Agdy otey okrutności iego nad bracia im oznaimiono było/ o pomordowaniu Jon Cesarstich/ też y ozastaniu Matki iego wdalekie strony pierwey niżli oicá pochować dat/ wszystko Miasło ztupieli/ á takowey sie okrutności nad Machometem pomścili,

I Sultan Machomet przelekniony/ co przedniejsze stego muiltu do siebie powolat/ á obietnicami hoimie ich sobye vbtogat. Agdy ieście natym mato beto/ wystat Basha niektore/ ktorzy on lud wielki prozbacni y obietnicami/ á niektore groźbami vspokoili / á zatym przed Kościołem Zophia wielki namiot rozbić kazat / á w nim ciało oicá swego na prawey stronie á 19. bratow na lewey postawić rozkazat/ á to dla tego żeby wszystkie ludzkie nato patrac mogli,

A gdy potym ciało oicowo chować miało/ iechal przed ciałem nasz wezbroj zupełny / á zaniem ciało oicowskie/ á potym ciała braciei iego/ sobu stron Kieza Tureccy z świecami śpiwając Tureckie piesmiejki / w Kościele potym Oicá naprawey/ Syny na lewey stronie postawiono á pochowaną zatym,

I Prowadzon zaraz Machomet s Kościoła od Bášow Begow á inych vřednikow y ludzi przedniejszych/ á zatym sie Panem obwołat kazat od wschodu aż do zachodu: przyobiecuiac słowem swym thego roku Wiedeńsłice Krolow Wiedeńskich (iako oni zowa) opánować / á potym swoj zwirchność do Włoch wnieść. Agdy na palat wprowadzon/ wszystkich przedniejszych Pánow na cześć powolat,

I Agdy się na te cześć zešli wielka nowa zwada się zaczęła/ ktoreyby był Basha nawyszy swoj pitności/ á rozrywka niezabiejal/ zaś ledwieby był ieden żywy stei thám dobrej myśli wyszedł/ y sam Machomet wziąłby del koniec iście żywota swego,

I Machomet takowe częste zwady zrozumiałszy / strzelbę wytoczyć rozkazat z Ceithauzu / á po vlicach gothowsku strzelaniu rozłożyć/ wszystkie vředy odnowiel / tak iże zaden z dawnych vřednikow na swem vředzie niezořat / takie vczynil y w Woisku / y takowem porządkiem na stolicy spokojnie zořat / á to iest Trzynasty Pan á Stowa Otomanstkiego państwa. Bonapierwey Otroman piwszy spłodzil Vrchana

Orchanes Murata. Murat Baiazeta ktorego byl Tamerlan poymal/ a
pniego w Wiezieniu umarl.

I Baiazet splodziel Machometha. Machomet Murata.
Murat Machometa drugiego / od Machometa tego prodzil sie Baiazeth/
drugi: ktory splodziel Selima. Selim splodzil Solimana ktory byl wiel-
ce ſzczestliwy na Woiny za Karta y Ferdynanda Cesarzow Rzymſkich / pod
Segetem zdecht/ zostawilſzy Syna Selima Oica Muratowego/ a tak przy-
ſto panowanie na trzynasta glowe niniejszego Machometha/ za ktorego
panowania wſzyſcy ich Wieſzkowie wpaſc rezy zwierzchnoſci Othomaſkiej
ruſſo. Czego nam day Panie Boze doczekac pod ſzczestliwym panowaniem
Cesarza Rudolffa Pana wſzytkich czenoſ petnego,

I Thegoſz Roku Ferdinand Arcykrize Rakuſkie dnia 24.
Stycznia umarl/ Syn Ferdynanda Cesarza/ brat Maximiliana Cesarza/
Stry wlasny Rudolffa Cesarza/ Zrabia Tyrolſky/ ec, zostawilſzy dwoch Sy-
now. Andrzeia Kardynala Biſkupa Conſtancien: y Caroluſa Burgraz-
bie z Burgawu Pana Rycerſkiego.

I Po ſkonczeniu niepoſtoiw na rozlicznych mieſcach/ For-
tuna Chreſzczcianom na Pogany ſluzela/ wſtedy nad niemi Woiska Cesarza
Rudolffa gore miaty/ wielkie im tupy odeymowali/ Zamki y Miaſta ich po-
ſiadaſi: Na granicach Sambryſkich piec tyſiecy Chreſzczcianow na zi-
me lezalo/ na ktore Tatarowie czyhali/ ci ktorzy w Solnoku y Zartwanu ſwoi
koſnieli albo lezenie/ Wegrowie/ zwtaſzcza Ziemianie do domow ſie rozie-
chali/ ale piechota moca ſie Tatarom oparl / Zamek Weizena tego czaſu
Turkom wzieth wpulmieniſcſa Strycznia.

I Wſtutiei Chreſzczycanie/ ktorych bylo o 6000. w Tureckie
dzierzawy wbiegli / ſkad wielka zdobycz wynieſli / y wiele Turkow bogas-
nych zymali/ takze Wiwarſcy wezynieli.

I Wthem czaſie Altenburſcy ſolnierze wiechali w Kabſke
Wtoſc / a gdy tam zaſtoczeli 4000. Turkow/ dawſzy im birwe zbieli ich 200
na placu 24. zywych pogmali / ktore na Preſpurk a na Altenburk odeſtali.

I Sinan Baſza iadac do Konſtantynopola/ wiost zſobę
wielki ſtarb ktory w Wegrzech zebrat/ oczym Sedmigroty a Wotochowie
wiadomoſc maieſc na ciaſnych mieſcach mu zaſtapieli/ adoczekawſzy ſie go
wſzytko Woisko iego zbieli a rozegnali/ ſam Baſza zmatem ſwych zale-
dwie wcieli.

I Statome

¶ Stałowego szczęścia wcieleżeli się Moldawscy a Siedmigro-
tcy / śli daley / a cztercy Jamki poganom wzięli / iako Pondeşyn / Ticoplisin /
Kille / y Kebnich / a zarym w Grecyę w śli / y tylko 24. mile od Konstanty-
nopola za śli / w śytko popustosyli / a na drodze 12000. Tatarow zbili a ro-
zegnali. Często zwycięstwo na poganich otrzymawali / tak iż 50. Wozow /
głow pogańskich co przedniejszych Turkow do swego obozu przywiezli / iako
otym Mercurius Gallobelgicus piše.

¶ Ciężko to było cierpieć Machometowi Sultanowi odrych
ludzi którzy pierwcy beli holdownicy przodkow iego / a tak postat Michai-
ta albo Michu Woiewode / ktory był Wotoszyn / z narodu Woiewod Wotoskich
zwielkieni woiski / aby Wotoska ziemię opánował / a Woiewode wygnat.

¶ Micha oczekywał na Tatarzy niżli bitwę zwiódł / którzy w
Wegriech beli aby mu na pomoc przysli / w śot Multani a Siedmigrod-
zanie pierwcy niżli się Tatarowie a Turki zmieszali / droge im za śli / a bit-
wę im dali / ktorech ośm Tysiecy porażili a ostatek rozegnali.

¶ Thegosz czaśu nizowi Kozacy posłali do Siedmigroćcie-
go Książcia aby tylko na dwa Miesiące Służbę im dat / a oni potym swe-
mi własnymi Szablami żywi być chcieli / y oto się spitnościa starać iako-
by Jednopolu dostać mogli.

¶ A Tegosz roku belá zima wielce przykra a mroźna tak iż
na Kiełach wielkich nacięśze Wozy przechodziły.

¶ Tegosz roku Multani y Wotochowie za pomocy Siedmi-
groćciego Książcia Turkow y Tatarow wiele zbili / bo Aaron Wotoski Wo-
iewoda gdy Turcy y Tatarowie chcieli one iego Ziemię znów opánować /
a mocą się nátho gochowali / on zaraz w śytkie swoje poddanne do grama-
dy zebrał / anad służbę albo pieniądze żołnierskie w śytek łup spogan im
przyobiecał / a tak wielkie Woisko zgromadził / do ktorego się wiele Sa-
sadow przymieszało / zniemi Michał Woiewoda Multański / żony y dzieci na
strone odesłali y tak iakoby zboiaznia wciekać kazali / aby poganie zboiazni
a wciekanie obaczywszy ochotniey się nanie rzucili / a w ich Ziemię wbieżeli.

¶ Wzieli tedy śmiatość Tatarowie / ziemię pustoszyć poczęli /
a wrym Aaron stylu nanie wderzył / a wposrod Woiska ich śwemi się wdart /
a meźnie porażił y rozegnat. Owa tego dnia na różnych miejscach trzykroć
ich porażił / a wielka zdobycz y sława otrzymał / w śatże tu takowey śmia-
tości Woisko Polskie wielce mu pomocne było / ktorego on nieco sprzyjać iot
swych bel zebrał 12000. Tatarow náten czaś zbili / więźniow tysiąc odili /
nadto pięć Jamkow Turkowi wziął nad Dunajem / a śwemi ludźmi osadził
Krainę Bobraśta ktora od Dunaja aż do gor idzie 26. mil nádluż / y także
herokę opánował.

¶ Janutá nieiaćkiego Janłny Woiewody syn / czaś dlugi v Cesá-
rjow Tureckich pomocy prosił / ktory obiecował přes tak wielkie łoby
iako

iako na on czas bety/przeprawiwszy ludzkie/Wolostka Ziemie opánować/A-
rona dostać/a one krajne znówu Machomethowi recuperować.

A Natalkowa obietnice Machometh pozwolet/a tak mu dai
dziesięcysty Woiska ieznego y piekłego / pod sprawę Imbraim Hassan
Báše. Aaron otrym maizę sprawę/Woisko zebrał/ku ktoremu Rozatow nie-
malo przysło / a tak wnieli od Dunaiá na Turki vderzili/ ktore tak ostoczeli/
jeich ośm tysiec zbili / a korzyść wielką ich lezenie opánowawszy/wzieli.

Cesarz Rudolf gdy mu oznaimiono Byto/ iże wielkie Wo-
isko pogańskie do Węgier idzie/ on thátże moca wielką przeciwko niem go-
thow być chciał/ ztożet Siem w Węgrzech na dzień osmy miesiąca Luthego
na który Mathyáš Arcypráze bratńa swego postat / gdyś w Czechach n-
dziewiaty dzień tegoż miesiąca drugi także ztożet/ na ktorem sam był/ a Cze-
chom o wszystkim oznaimiwszy co Turczyn zamyslat / w nich pomocy prze-
ciwko niemu zdat/ co wszystko iako od dobrych a powolnych poddanych /
mitośników dobrej stawy otrzymał/ Zaco chec ponich poznamy dzikowat.
iż oni potenwszytć czas/ nietylko nakładów wielkich/ ale y gardi swych nie
lutowali/ iemu gwoleci a Chrześcianom ratunku dawać nieomieskali/ ani
zatowali / a zaryni rozestat Posty do Rzymu ku Papieżowi/ do Króla His-
pańskiego/ do Króla Polskiego / do wielkiego Xiążęcia Moskiewskiego/ y ku
inem Xiążethom o pomoc prośac na thát możnego nieprzyiaciela.

Panowie Czechowie ku thakowey potrzebie Cesarzowi
Pánu swemu obiecali na koszt swoi ze wszystkiego Krolestwa y spánstwu cze-
skiemu Krolestwu należących/ spolecznie: sześćdziesięcysty iedzy y piechoty
od poczatku Maja aż do Listopada chować. A iż poganie na wszystkie
Chrześcianskie Kraginy moc swą rozciągali/ y gdzie mogli Chrześciany
gubili/ na Polskie granice także zašli/ a škody czynić myśleli.

Krol Sigmund obawiając się takiego nieszczęścia na Kro-
lestwo Polskie/ ztożet Siem w Krakowie na dzień śósty Miesiąca Luthego
na ktorem o obronie Krolestwa radzić się s Pany swemu chciał/ także y otrym
ieśliż dalei s pogany pokoi zachować/ czyli za stusznemi przyczynami Tur-
kom niewstać / s Cesarzem Rudolfem a zinem Chrześcianskiemi Pany
złoczywszy sie Woine przeciwko nim podnieść.

Tegoż roku Kretwie N. Poset Cesarza Rudolffa w Constan-
tynopolu zwieltých niewczasów/ ktore miał na drodze iadac z Sinanbáša do
Węgier/ w Białogrodzie / yś nieprzyjstoinie od Tyrana traktowan bet nad
prawo pospolithe/ pięć stuszebników iego dat do więzienia/ a gdy Pan umart
to im zadawał/ iże oni Pana swego umiorteli / dla czego ani Bogu ani Panu
swemu Cesarzowi Rzymskiemu prawi nieśa/ kiedyby bet żyw/ wolnoby bet wy-
puszczon y zinem spolecznie/ y przetom go z soba był s Constantynopola wzięt
abych bet przezeń mogt pokoi między Sultanem Mahumetem a Krolew wa-
żem/ pirwszą przyiaziń y pokoi sprawić/ tak gdyś on umart wy iedzie do zie-
mie swe° Króla/ a opowiedaie iże Sinanbáša od Sultana Mahumeta na
poruczenie Wieden w Kátnsiech obłec/ a bowiem to za ista wie/ iże go śnadniei

dostać

dostać może anżeli Rabu / y tho także opowieście / iże Sultana iego siła za-
den oproc Boga najwyższego zdotać niemoże / ani dać odporu / y tho ktemu
że ziednego zabitego Turczyna dżiesięć sie Turkow wrodzi / a Cesarz wasz kie-
dy jedno Woisko straci mgdy sie na takie drugie zdobyć niemoże / y tym
ich puścić kazat.

¶ Tegoż roku Ernest Arcyprince Rakuskie Brat młodszy Ce-
sarza Rudolffa Belgickich Krain gubernator / mając wieku 42. letie umarł.

¶ Rudolff Cesarz obawiając się takiego nieszczęścia na Krole-
stwo Węgierskie / y na inie przyległe Krainy wiethego / a to dla wielkich
Woisk pogańskich / ktore zewsztych Krain a dzierzaw iego sie schodziły / a
tak aby ich mocy odpor dać mogł / wczas temu a pilnie zabiegat / ku Electro-
rom Saksiemu y Brandeburskiemu poslat list wte stowa. Oświeczeni
a nantilży powinni Electorowie y Książęta / iż zewsztych Krain a myieśc
pewnych przes posty nam oznamuis / iże nasz dziedziczny nieprzyiaciel Tur-
czyn najwyższemu Wizirowi swemu Synan Basy poruczet / iżeby woine za-
częta roku przyszłego konczet / a ten iusz ze wsztykimi woiennymi potrzebá-
ni y zniematem ludem pogorowiu iest / aby skoro na wiosne zniemi do We-
gier y do Rakus wshed / a tego Arcyprinceństwa przednieisze miasto Wieden o-
blegt / a wsztyka moc iego dobył / tegosmy przed wami zataić niechcieli / a
iż wzm rano nieiest / iako pracz y pitnościz przodkowie nasz chwaleni / y
rodzicy swientey pamięci Cesarzowie Rzymscy / y wsztyko Cesarstwo naszym
sie załadzato wumysle swem / aby tho miasto bylo pewna obrona wsztykie-
mu Chrześciance / a przes nie aby pewni bel i y przespiecznie sy poddani
ich w państwach im należących. Co aby za naszego wieku belo tak zachowa-
no / dobrzeby zaisze / y zdrowe lekarstwo gdybyomy wczas naszej strony the
gothowość obmysteli / y zbyomy niwnaszy ziemi ale zagranicami nieprzi-
iaciela czekali / a przyszlepu ku themu miastu żadnego nieprzyiacielowoy / Pa-
na Boga sobye napomoc wzyz / wsz / nyedopuszczali.

¶ A dla thego znajzney powinności Wocowskiej y miłości kthora
nam należy o dobrem Cesarstwu Rzymskiemu przemyslawać / w takowych
niebezpieczeńściach / z / potrzebna to rzecz być rozumiemy / ten umysł nie-
przyiaciela naszego y postanowienie / przes pewne nasze posty po wsztych
Krainach Cesarstwa Rzymskiego / rozpisyisć oznamowac / Napominami
tesz znajmiesć wasze / iako wyszego okregu Książę y przyiaciela / a zadosmy
aby iako na piesmiej być może oroscie sie starali / yżeby podle ostatcznego
Wirtinberskiego Seimu / na woine pomocy namieiscu pewnem popisani
ludzie iezdni y piechy postawieni bety / a na czas postanowiony circa idus
Aprilis do Rakus wystane. Datum Prage / 16.

¶ Karolus z Mansfeldu Hrabia / Piotra Ernesta Hrabie
Syn ktory od wielá lath Krolowi Hiszpańskiemu w Rycerskich sluzbach
dlugo na wielu mieiscach a zwielka pochwała znieprzyiacioly iego czyniel.
O ktorego godności wielkie Rudolff Cesarz słysząc / za wola Krola Hiszpan-
skiego ku tey potrzebie do Węgier go namowiet / ktory dnia 17. Marca do
Pragi przyechat gdzie od Cesarza bet wdzięcznie przyiet / a potom prętko prin-

ceps impery odniego publice declaratus był/ znalazł cemi ceremoniami: a
Lañcuchem ztorem swarza Cesarstwa darowen/ Ktory sam Arcyryjez Ma-
thyas iemu na kycie wlozel.

A Czesć zaty m hoina sprawiona była/ na Ktozey Mansfelda
mianowane Kiazze/ Arcyryjez Mathyas y Burgraf/ Ferdynanda Tyrolskiego
Grabie Syn/ Pozet Hispańskiego Krola Don Vilhelmo a Sancto Clemen-
te eques ordinis Sancti Iacobi de spada &c. y wiele inych Panow y Kiazat
przedktore Trutezasowie Cesarscy potrawy nosieli/ y wszytet Dwor iako v
samego Cesarza Stolu stuzeli.

A Machomet Sultan orym styssze/ tze Cesarz Chryścyański
Krola Polskiego pomocy zdat/ wysprawiet tesh dwoch Czaukow pro-
szac aby także od Polakow co otrzymać mogt/ wielka powotność swo im
zato ku kazdey potrzebie offiaruie.

A Gdy sobie Czaukowie v Wotoskiego Woiewody wotny
przeiazd przesiego zymie wyiednali/ a odniego takkawie przyieci beli/ do
pokoiu koshownie przychodzonego znim wesi/ a wrozliczynch rzecach zso-
ba rozmawiali/ a wtym sluzebnicy Woiewodzini maizc niecheć na poga-
ny/ zaizrzac im takowey wciwosci/ y to pozwolenie od Pana swego maizc/
wesi na pokoi iakoby gwałtem/ a one Czauke wziawszy pomordowali/ a
potym do ich towaryszow sie obrocieli także im wczynieli. Czego gdy sie
dowiedziat Machomet Sulthan grozit Multanom y Wotochom.

A Tegoż roku Multani/ Wotochowic/ Siedmigrodzanie/ po-
biwszy wiele Tatárov y Turkow/ Zamkow także niemato Tureckich opano-
wali/ a wtym Sultan Machomet Sinan Basse do siebie do Constantinopos-
la wezwat/ a zaty Geratbasse na tego miejsce poslat/ Ktory w Persiei szes-
sliwie boiowat. Mato co przedwyiazdem Faratowem haiducy w Bulgariet
zebrawszy ku sobie nieco Racow miaso Zophia Ktoze pierwey Tybista zwo-
no/ gdie ich niebeto wiecey tysiac/ zwielka pretkoscia nabiezeli/ a wniwec
obrocieli/ tam zasensasi wielka szkoda popadt/ ale isich malo beto niewfali
sobye/ aby sie mdey poganstey obronic mogli/ a tak zabrawszy co mogli preć
odešli zwielka korzyścia. Wielki gtod miedzy Turki w Budziniu/ w Biatog-
rodzie y na inych miejscach sie zaczat/ od tego czasu iako Ostrohom oblegli/
abowiem gdy im Wotochowic Multant a Siedmigrodey ubeli wshytiego
im zaras wbywato/ owa wtym kraynach Ktoze Turek dzierzat wiele ich glos-
dem a morem wymiarlo/ tak isone Woiska wielkie Ktoze sie bety zeshy/ ro-
spuscic musiano/ a drugie na rozne miejsca rozestac.

A Tegoż roku dnia 14. Marca w Miescie Bacharachu nad
brzegiem rzeki Rhenu/ wrodzil sie diw/ przednia czesc czlowieku a spodnia
wezowy ogon maizc/ na trzech lokciach dlugi/ a dalei zywo niebyt dotad te-
naco byl wystan niespachat/ Bo gdy oćiec tego diwu czlowiek zty/ na Pana
Boga niedbaty opilca wielki/ w Niedziele Ktoze koscioł zowie Quinquage-
jedt do Karczmy/ a podle zwyczaju pit a gral/ zona iego kniemu sta/ Ktoze na
zlezeniu była/ napominata meza swego ziego zlosci a z zulfalstwa/ aby te-
inż

zaniechat

zaniechał/ on i oto nanie gniewaisc/ obiet a rozkazat iet mowiac/ ic stem dia-
blem co go wbruchn mafi do domu/ iceli niepoit zicze cie mieczem przebode
a ona mu nato: E! miety mezu poniewaf powiedaf ze ia Diabta mam wzy
wocie niechiet kbedzie/ a niemowiac wycey fta do domu/ a on pil/ a gdy
przyfta zarazem on Dziw wrodziet a.

Gdy sie to rozglofieto przyfzedi zatym on ozralec do do-
mu/ a wftedi tam gdzie on dziw lezat y Zona/ zarazem on dziw nafi wleciat
iako praf kfykaiac otocziwfy mu fhye fweni ogonem/ iadem zaraziet a po-
ktot a gdy zdecht on Ozralec Zona takze vmarta/ y on Dziw ftarady takze
zyw niebel.

Tatarowie w Wegrzech fcszscia zadnego niepoznawfzy/ do
ktorych zwielko chetia iechali: tu takowey nedzy przyftly/ y ze ich zony fwe
wtafne dzieci fobie piekly/ y warzety a iady/ ato naznak tego aby czafy wie-
cznemi na woine do Wegrer nieezdzyaty Bo od fcoor. zaledwie ich otmryfie
cy zostalo/ y te Wotochowia a Muttani pofpotu y sTurki gonieli mordowali
zamki pofiadali Sylftrya mialfo bogate fpaleli/ wymiofzy fkarby y kupie
wielkie/ ale fe foba ftrzelby niemieli/ Zamku doftac niemogli naten czas.

Sly zaras do S hymele/ mialfo y Zamek opanowali/ tam
14. dziat polnych wzeli/ miedzy ktoremi dwie s herby Ferdynanda Cefarza
y znapify/ a dwie Jana Huniada ktore Kiziedu Siedmigradkiem Sigmuna-
rowi darowali/ potym fie do Drosigu obrocieli/ gdzie tak wielka okwytнос-
ci modu y maata zafstali/ ktore Turkom gotowano/ feby go feto otm tyficy
ludu zarof ftrawic niemogto. Potym Kulis y Galenipum opanowali.

Bragilowa Mialfa ktorego trzytyfice Turkow bronieto
dobywali/ ktorzy fie im potilku miefiacow poddac musieli/ zakonczydami
przepufczeni beli/ a gdy z foba ztota wiele wyniesli/ a haiducy fie tego do-
wiedzieli/ dogoniwfy ich wfytko im pobrali/ potym Georgium Zamek
wzeli poganom/ gdzie barzo wiele zboza zafstali/ potym drugi Zamek La-
ganof opanowali.

Dnia 12. Miesiaca Marca Arcyry: z. Matyafz z Seimu
Wegierfkiego do Wiednia przyiechat/ a potym do Pragi tu Cefarzowi bras-
tu fweniu. A gdy mu fie miefcszscieto w miffzech Wegrzech/ wyffze fobie v po-
dobat/ a Marimilianowi niffze pufciet/ z Matyafem Mansfeldt Kioze/ a
z Marimilianem Tyffenbach pomocnicy a nawiyyfzy hermani ich beli.

Cefarz przes posty v wfytlich chryfcszcianfkich Pa-
now pomocy zadat/ y v wiela ich otrzytnat/ zwyffego Kieftwa Salfkiego 1200
iezdzy/ zniiffzego 600. Frankonia 1000. iezyd/ Szwaiczarowie 4000. piechoty.
Tyrolskie hrabstwo tak w. ele. Bawarfkie Kieftwo 3000. Krolestwo Czeftie lu-
du przednieifce ciefto vbrane 2000. lekcieifzego 600. a piechoty 6000. Sle-
zac 500. iezyd. Lufacya 500. a potyfiacu piechoty: Morawanie 1000. iezyd.
Piechoty 2000. Rakufanie 2000. iezyd/ piechoty 6000. Szwaicarfka
Rhenfka / Francufka Nobilitas 4000. Piechoty. Kioze z Mansfeldu

od Krola Hiſpańskiego 2000. ieſzdy. 6000. piechoty/ ktemu Papieſz przydał
ieſzdy 2000. piechoty 9000.

¶ Wielkie Xiążę Hetruſkie pięć ſet ieſzdy/ piechoty 3000. Fe-
rarſkie Xiążę 1500. Mantuańskie 1000. Xiążę Wętureiſkie 500. ieſzdy/ a Pol-
ſki żadnych pomocy od Krola niebyło/ nielkory panietha zrownemi pocztą
dobrowolnie przyiechali/ iako hrabia z Wiſznica Sebastian Kilk dzieſiąc
ieſzdy a 200. piechoty. Jeronim Jazlowiecki/ a Woiewody Bractawſkiego
Januſa Zbaraſkiego Xiążęcia Syn/ Spyrtka Jordana Syn/ y inſy o kto-
rech wiedzieć pewnych potćich doſtatecznie niemogłem.

¶ A gdy ſie tho tak wtech krajnach dźiato/ we Wioſzech na
Morze bela gothowność wielka/ ieſliby Machomet Woisko wyſtat/ a
chciał co zacząć/ a zwaſzcz o Korſyke ſło Chreſzczęcianom/ ktora inſule do
brze ſtrzelba oſadzieli/ takze żywnośćią y ludźmi/ w Xięſtwie Urbińſkiem
4000. piechoty od Krola Hiſpańskiego popiſanego było/ nad ktoremi Mar-
grabią Rewerſki y Don Arila przytożem beli.

¶ Papieſz ſrodze przykazał Malteńſkiem Xycerżom ktorzy
ſie beli roziechali/ aby ſie co napreccy ziezdżali do Inſuly/ teſ w Sycylię
w Kroleſtwie Neapolitańſkiem Woiska zebrane bel y popiſane/ ktore na
inſule Malteńſkiej ieſliby potrzeba belą zaſtane być miały.

¶ Ceſarz Rudolff Alexandrowi Awelen Panu in Kacſel po-
rucił aby trzytyſięce Niemcow piechoty na Woine przeciwko Turkowi
popiſał dla czego doniego liſt 24. Marca poſtał.

¶ Thegoſz Mieſiſca Marcá Poſtowie od Electorow do
Polſki wyſtąpił beli/ ktorzy zadali pomocy a zſtęzenia zynemi Chreſzczęcia-
ny przeciwko thak ſilnemu nieprzyacielowi wſyrtkiego Chreſzczęciaństwa/
nie nieſprawili/ kto bel w Polſce przyczyna tego ſchreſzczęcan y niezjedno-
czenia/ w ynem mieſciu pod Herby otym mieć dowodnie bedzieſz.

¶ Thegoſz roku 1595. Machomet Sultan gdy Czauſza wy-
ſtat do Budżina porucił aby wſyſcy pogorowiu beli/ a ku Woinie ſie go-
thowali/ a gdy im znać dadza aby ſie do obozu ziezdżali/ a koby niepoſtu-
chał the° roſkazania/ takowy na pal wbit miał być/ zony y dzieci iego potopić

¶ Ziechaty ſie Woiska wielkie do Temeſzwaru/ a to dla te-
go ieby wſyſcy zych wſy ſie do iedney gromady na Siedmigrodzkie Xi-
że ſie obrocieli. Baſa Budżynſki ze wſyrtkimi Woisky ſwemi pod Teme-
ſzwar przyſzedł/ a zarym do Siedmigrodzkiej Ziemi. Geſtius Ferens nai-
wyſz y Hetman Xięciecia Siedmigrodzkiego od ſpiegow ſprawę maiąc
z Woiskiem ſie ruſzył a ſedł Turkom na dpor/ a na ſluſznem mieſciu ich
czekał/ a tak gdy ſie ich doczekał a bitwę ſtoczył/ tak meżnie między pogany
zokrzykiem/ a ktemu tak gniwliwie ich Wegrowie bieli/ iſe nieprzyaciół

mało

mato żywych zostato. Beg śmiertelnie ranion / zaledwie od Turkow uwied-
zion zbitwy / wskąże na drodze im zdecht. Hetman Gestiuss Kiożeciu swemu
dwa proporce Tureckie / ine znaki Woienne pogańskie odestat / y głow wiele
pogańskich podle zwycięzaju swego.

I Dnia 24. miesiąca Kwietnia gdy Kioże Siedmigrodkie
Wotochy y Multanom podle postanowienia kilka Tysięcy ludu zbroinego
postat / tak piechoty iako y iezdy / zatym nowina przysła iże Turcy spie ku
żywności Woisku y Pieniedzy wiele wiozo / oni ludzie Siedmigrodkiego
Kiożecia zaras nad Dunay sie obrocieli / a po kilku godzin trzech galer pogań-
skich ze wszystk zdobyto dostali / dano im zatym znać iże Serat Basza za na-
wyżego Hetmana wyslan był na Woine z wielkiem Woiskiem / a tak Mo-
sty gothowano wśedy na iego przyjazd / korego v Zseku Spagilowie
oczekawali.

I Imbram Basza Mosty zgotowawszy z swemi Woiski Du-
nai przeszedł / a w Wegrzech wysłzech mając przy sobie Janczary y Tatary
niektore Miasteczka opánował / ale w krótkim czasie doznali tego iże teno-
winy na strach Chrześcianom beto puszczone. Bo Turcy natento czas nie
inego nieczynieli / tylko ku Agri wpadły a Woiski niektore paleli / v bogie
Siódmiastę pobrali / a niektore pomordowali.

I Thegoś czasu Machomethowi Suttanowi ieden Derbis
ktory między niemi wielka wciwosc miał / wskazał přes iego Rochantki
prosić aby domiego na rozmowe przypuszczon był / zmystając sobie wielka
a pilna potrzebe thego / ktory otym mystel iakoby go bet na pokoiu zabiet.
Ale gdy sie thego pilno domagał / wpodezrenie przyszedł / vchwycon zatym /
a gdy sie przyznał / stracon. Żyd potym ieden thegoś probował / ktory był
Doctora oica iego Syn / tem sie wywodził / że oniem zlenicrozemić nie-
może. Ale iad ktory był na Suttana nagotował wyawit złość Żyda one-
go Cieśko był niecion y wszystek rod iego wygubion / a inhy żydowie bojąc
sie aby też karani niebali / wiele pieniedzy złożyli a skupili sobie pokoi v
Suttana.

I Dnia

I Dnia 2. Maia między Turki tho postanowiene byto / aby Wołoskiego Woiewode y Multańskiego wniwec obroćeli / a dla tego zwie-
kami Woiski do Wołoch wtargneli. W ten czas Pan Nadaszdy który do
Siedmigródzkiej Ziemi sprzygody sie trafił / ludzje swe z Siedmigródzkiej y
Moldawskiej złączył / a załedł poganom na drodze / zwiodłszy bitwę / do-
bra chwile zniemi sie bice rozegnali Turki / ośm tysięcy głow y czterę cho-
ragwie / między ktoremi jedna beta drogiemi kamieniami osadzona / y na 30.
tysięcy siacowana do Alby July / Kiożciu Sigmundowi posłał / ktora cho-
ragiew Kiożcie znowu Panu Nadaszdemu odełat s hojnemi obietnicami.

I Arcyksiążę Mathyas gdy sie wszystkie Woiska zeszy na grā-
nice Węgierskie 19. dnia Kwietnia / s Pragi do Wiednia yechał / dnia 4. te-
goż Miesiaca / hraby z Mansfeldu vprzędził.

I Thego roku wieciei groźba niżeli moca Turck Chryściany
wojował / bo powiedali o wielkich Woiskach tego / nie tylko ziemie ale y
Morzem / a zewszystkiego nie niebeto.

I Pan Nadaszdy bendze iesteze w Siedmigródzkiej Ziemi wiel-
ko sławe sobie / ziednal / tak iż to między soba postanowili iesli by Kioż-
Sigmund zśedł z światą bez potomkow / Nadaszdy miał być administra-
torem Kieſtwą tego.

I Woiewoda Wołosky Aaron wpadł wpodeirzenie Kioż-
ciu Siedmigródzkiemu / żeby sie s Turki miał zrozumiewać / a o nowem sta-
nowieniu pokoia traktować / a tak mu miewsal Siedmigród / inſy wielkie
škodę Turkom czynieli / a zwłaszcza Nadaszdy / który aſtu Wesperinu lu-
dzje swe zasetal / ktorzy mu 70. wiesniow / 25. Wozow pełne żywności / to-
ra do Rabu wiesli Turcy / pobrat / wiele pogan zbawił / zatemu ſto wiele
Turkow / ale dogonić Węgrow niemożli.

I W tym także času nieco ludu służebnego s Komarna a zio-
nych Zamkow sie zesło / a zachowali sie wiednem lesie oczekywając iakie-
go łupu / iesli by kto s Pogan nimo nie iechał. Atak sie doczekali Tur-
kow Rabstich y Zamku Tawiswaru ktore rozegnali / ośm tysięcy dostali / y
jednego wiesnia wystrzobodzieli / piec głow z soba przynieśli / żaden z nich nie
zginął / dali zaraz na probe one wie nie ktorzy o wielkich škodach Sul-
ta na Machometu powiedali / ktore sie wſedy od Chryścyan dżiaty na ludziach
nawiecey od Siedmigródzkiego. Powiedali też iże Sinan Baſa / Musat / y
Serat Baſa do Węgier przyiechali. Haſan Baſa y Cirkali Baſa ci mieli
Woine z Siedmigródzany a z Multany ic. odprawować / trzeci a iſta po-
wiedali / że gład wielki y morowe powietrze w ich ziemi panowało / Koni im
wiele pozdycho / tak iże bez Koni wielka niedza y niedostatek między niemi
ale gdyby nie takie nieſzczeście / wielkieby Woiska w Węgrzech bety / a iſ
Siedmigródzki strasliwy Machometowi iest.

I Thegoż

¶ Legosz czasu Sigmund Książę Siedmigródzie/Woiewode Wotolskiego z synem y z synem poymać kazał/ a pod strach dać poruczył/ a to dlatego/ że nietylko spogany ale y z Kardynałem Barthorem bratem iego y z innymi nieprzyjaciółmi przeciwko niemu się był spiskował/ czego wszytkie^o doszedł własnymi listy iego/ a tak na iego miejsce postat niejakiego Stephána/ który mu zawsze wierny bywał/ do Cesarza pisał też listy Książę Siedmigródzie wstarczając się na Polaki/ a groząc się mścić nad niemi/ ięśli by tego niezasniechali/ y nato dziesięć tysięcy Węgrów mając odsadzonych wojska wybranego/ nadto wszyscy poddani iego ktemu beli chętniwi/ tak iżby każdej krzywdy iego się mścili nad nieprzyjaciółmi iego wrim się opowiedał.

¶ Wtąkowych niepokoiach 17. dnia Maja rano około szostey godziny trzej Czauszowie od Sultana ku Książęciu Siedmigródziem przyjechali/ którzy go od swego Sultana prosili/ aby się pod iego obronę obrócił z wszystkimi poddanymi/ a te drogi która Turkom zawari przez swe krajny otworzył/ to iemu wszytko obiecując ze wszelkich krzywd nigdy iemu przypominać niebędzie a Siedmigródzie/ Multańska/ y Wotolska krajny/ wolne uczynić od wszelkich podatków na wieki/ które iemu zawlasne a dnieżiciny dać chce a ięśli by pozwolił nato/ nietylko że mu the krajny da/ ale go tegoż roku Krolew Węgierskiem wezywać chce.

¶ Wszakże Książę takowe iego obietnice wzgardził/ powiedając że woli Rudolfowi Cesarzowi ufać/ iemu wiare zachować a jeżeli niepewnych pogańskich obietnic słuchać.

¶ Ledwie wyjechali Czauszowie iako przyjechali postowie od Bulgarów/ wrim się opowiedając ięśli Woine zaczną s Turkym że oni chcą wszytkę moc swą zebrać a iemu statecznie tego pomagać/ y wszytkie drogi między gorami zawrzeć/ które na siedmi miejscach takowe są/ ięśli wszytkie krajny/ Wotolska/ Multańska y Siedmigródzie od Bulgarów prześpiczne będą: a nie ani z Morza/ ani s Constantynopola do Węgier odwożyć poganie nie będą mogli.

¶ Gdy Karolus z Mansfeldu dnia 11. Maja do Wiednia przyjechał/ wszytkich Hermanów proporników Sennikow do rady zwołał/ a o tym zniemi radził/ iakoby the Woine zacząć chcieli/ co pierwey czynić/ ięśli zrazu oblić które Miaszchoce/ czyli nieprzyjaciela wzemić chcą/ iako wiele ięzdy y piechoty być/ co za żywność iaką gethować/ a iakoby się do obozu potrzeby zwieść mogli/ o tym wszytkiem stateczna namowa uczyniwszy/ dnia Czwartego porym z Wiednia do Altemburgu wyjechał/ ogłószywszy wszytko wojsko zniemieliem poczem swych do Wysemburku wiechał/ która Wieś nad Dunajem leży/ a tam natrazł miejsce godne do zatoczenia obozu/ które wymierzywszy do Altemburku się wrócił/ a wolać kazał aby się wszyscy wdrogę brali/ a do nowego leżemia wešli/ Niemcy wymawiali się z Woiny/ a by im pierwey zold zapłacono/ Mansfeld drugi raz wolać kazał/ aby się ruszali opowiedając im że przed osmiz dni będą

mieć pieniądze/ale oni nato niedbając iechać niechcieli/á tak sześć przedniei
szych spośród siebie wybrali/á do Hetmána postali / aby sie pieniedzy v-
pominali/Mansfeld Hrabia zaraz one zafalec zwieścić kazat / trzej gdy sie
wymówili przystoinie przepuścić ich kazat/tylko dwa obieśeni/zátym ta-
kowa stogosc Hetmánska wšytkie ine poslušnemi uczyniela.

A gdy sie wšytko Woisko zeszo ku Wissenburgu gdzie leze-
nye być miało. Mansfeld Hrabia y Burgaw á ini przedniejšy wšia wšy ry-
dle kopac poczeli á obos ogradzac/ tak ze sie robiac dobrze zagrzali/ wšyscy
nanie patrząc thát iedni iako y pieśy także czynieli/miedzy themi Żonami
ktore za obozem iechaly/iedna taka Beta Slacheckiego rodu Żona Hetmána
iednego/ktora statkowey roboty iakoby sobie nienalezacey sie wymawiała/
Mansfeld Hrabia tego sie dowiedziawšy dot gleboki wykopać kazat/á tam
one Pánia rece y nogi zwiázawšy / posamy pepet zakopać kazat/ á kiedy
ona niemiála żeby ia żywo zakopać miano/zwieltkiem placem także sobie za-
tosnie vprosiela. Agdy wyiera á wolno wypuścżona Beta/pilnie á niźli k-
ra sproštych niewiaśt robiela / á tak za krotki čas wielki okop uczynieli od
Dunaya aż do Štor/ wktoremby sie beto mogło zachować ludźi socco.

A iżby swego Woiska pitnośc y ánniátośc poznat/nocy ie-
dne y uczyniwšy wielkie milczenie turekiem okrzykiem nabiezat obos chce-
doznać ánniátości Tureckiey / wšakże oni znieopatrzności przed onem o-
krzykiem nie ku bronieniu ale ku vciekaniu sie gothowali/ szczego potym
wšygd wielki mieli.

A niedługo potym Turcy zwieltkiem pocżtem zmienagła pod
obos przyšli/wšakże obaczewšy że nic uczynić niemogli nazad odešli.

A gdy sie to tak w Wegrzech działo Janczar ieden stary á ry-
cerś dobry y niegłupi imieniem Wasnodus Giesus/šedł do Sultana Mcho-
meta á doniego mowiel te słowa. Namocniejšy Cesarzu długoli sie Bašom
á inem woiska swego Hetmanom zwodzić daś/ á swem y swych poddanych
niebezpieczeństwem osutawac dopuścżiś/zas niewiđiś iako oni nieprzyštoy
nie á zdrađnie swa pycha sloba y zoiceni twem postepuia/wtymże przeciw-
ko Bonu / y przeciwko chřeścćyáńskiemu Cesarzu zgwałciwšy pokoy woine
podniešli/otworz oczy á patrź iakowa iest ich zdrađa/ á iako nieprzyštoinie
twojej moźności vzywaię.

A Sinan Baša nad ine chce być chwaloń/á on ani Kabu mo-
ce á Rycerstiem sposobem niedostat / iako zwykli twoy przedkowie/ale pie-
niądzi to drogo okupiet zdrađliwie/rozwaś to sobie iako sie statkowey što-
dy wywikleś. O Kabie Kabie/wielkyes ty radości á wesela przyczyna/aby
wšytko Chřeścćyáństwo miało być zátym zholdowane / zaiste sie omyliś/
Siedmigrođa/Wotostka/yMutrańska Ziemie/y Bulgaryá/odkąd tobie Cesa-
rzu zmiastem twoiem Constantynopolem/y zinemi krajami iako zwaśnego
gumna á spizárniey/škadęś żywność miał šac drogi zamknione/ani zewšcho-
du ani z Zachodu niedoczekáš sie żadnych potrzeb ku żywnoścćy/á tak o Cesarzu
od*ód sie y swe krajny / że nie mierze o naimoźniejszem Woisku thwem

ktore

ktore tgeras w Wegrech .e. wychowasz: Mieszo / Chleb / Wino / Owies /
barzo drogo przedawasz / tak iże siodlacy dalei thego nadejść niemoga /
głodem wielkiem nietylko ludzic ale y dobytki zdychasz.

Koniec twoie dobrze do Wegier zaidas / ale ani ty ani twogi
rycerze pewnie sie wychowac niebeda mogli, takowa nedze sam dobrze znasz
iednak oczu swych niechcesz z dobrem baczeniem podnieść abyś ofaczyt slus-
gi swe / ze oni nie twego ani obecnego / ale swego pożytku patrzy / tak owe slo-
wa y wiele inych gdy inzy milczeli Wasnodus mowiel.

Machomet Suttan zaras dać go pod strasz kazat a pilnie
pytac poruczel jczyiei naprawy a dla czego tak bešpiecznie przedniem mo-
wiel / ale inzy Jančzarowie zešli sie tak iako na woine / Wasnodaz wiezienia
wzieli uczyniwszy przyśiege miedzy soba yżego do gardi swych bromićcho
kazdemu.

Dnia 21. Maja Pan Popet z Lobkowic Gaczkošler y
Schonburg do Woiska przyiechali a wielkz Summe pieniedzy przywiezli
na wypłacenie zoldu Żolnierjom.

Tegoż miešcia Imbraim Beg Lucenški spietnascziaseth
Woiska piešego y iezdnego przyšedł a barzo pretko w Gwebingenštem y
Weinutelarenštem kraich škody czyniel / ogniem y Mieczem burzel / a wie-
le dobytku y 300. wiezniow wygnal / a co precey na pewne miešca vcietal.

Chrzešćcianow 300. tylko wnawach šie přeprawieli / a ma-
iac wiadomošć o Turkach na brzeg wypadwšy droge ktorz oni Turcy iše
mieli zalegli / a kiedy Beg ze 100. iezdy y piechoty na one ciasne miešca
przyšedł / nie sie takiego niešpodziwaiac oni wyškozeli zonych miešca po-
taiemnych / a dobro chwiłe zniemi sie šieli aź godzinie wnoc / a iž beta noc wiel-
ce cienia tym šie chřešććianie ratowali. Begowi konia zabieli / sam iešliš
zaginął niewiedza / a zatym Pan Bog Chřešććyanom ratowa takte pokazat
iže grzmienie a tyškawica wielka beta / Turcy sie boiac tak znieba šrogošci /
iako Chřešććianškiey šmiatošci vcietać musieli.

A Chřešććianie maiac tho sobie za ofobliwz takte Božo /
a pomoc na pogany / wiecey im šmiatošci przybywato / wiele Poganow zbie-
li y wiele poiniali / miedzy wiezni: mi Bel Begow Herman y Woieroda ie-
den / wšytkie idobycz odieli / pieć choragwi Tureckich a 300. koni: na wšytkie
drogi zabiegali Turkom / tak že ich malo barzo zonych 150 všto żywo.

Dnia 27. Maja / Bet šad nate w Wiedniu ktorzy Kaš podda-
li Totis y Papu / barzo šrogi Decret od Sedziow na gorze mianowanych byt
uczynion / ale gdy odestan byt ku Cesarzowi Rudolffowi / zwielkiei a niewy-
powiedzianey dobroclimowšci iego šet vškrowniony thym šposobem.

A Antonia Zinniho z Zizenburgu/ Reichbergá / Hieronima Pleychiorá/ y Emerika Sigerzdorffa ktorzy ſie na poddanie Rabu podpifali/ ktorzy pod miecz ſkazaní belí darowani gárdty takowem obyczaiem / aby Hetmanſtwá opuſciwſzy na ſwoi koſt: przeſ wſzytek czas póki Woína trwac będzie na kaźde mieſce gǳie ich poſta íechali/ a thani iako należy na dobre meze ſobie poczynali/ zmażuiac z ſiebie takowá nieſlachečnoſć/ á nieprzýſtoiny poczynek ſwoy/ tak iakoby do taſki Ceſarſkiej zarym przyć mogli/ y wiece lu inem taſte dobroctywy Pan ten uczyni.

A Jakub Muſler ktorzy zwiezienia vſzedł nieczekając decretu ani taſki Ceſarſkiej/ na gárdto ſkazan aby był obieſon/ á do trzech dni aby ciało na ſubienicy wiſiało/ a potym aby był pogrzebion. Hrabia z Hardecku na gárdto ſkazan y Mikulay Berlingier.

A Dnia 9. Czerwca narodził ſie Syn Królowi Polſkiemu Sigmunthowi ktoremu imię dano Władystaw.

A Sigmund Bathory Książę Siedmigródzie przyſtat poſty chegoſ czasu o Matzonke ſobie naznaczone iſeby pierwey mieli Woine ſpozgany zacząć wſełe odprawione być. A tak poſtami belí od Ceſarzá do Graccza ktorzyby Márya Arcyprzeſne do Rakus przyprawadzieli/ wyjechała Panna s Seyriá do Rakus/ w Wiedniu od wſzytkich zwietk pociwosćciá przyjechała/ chać od Książcy iako od mieſzczan.

A Tegoró roku wielkie zaburzenie á ſzkodliwe ktore aſz do Oſtrohoma zaſto/ vderzel Piorun na Zamek/ y Ziemię ſtraſliwe trzeſienie było/ a tak Miáſto barzo powatlało ktore nad Wodá ięſt y przykop / a dźiało ktore w niem zaſadzone było zrućieto glebicy In vivario monte w Ryntauzie/ thám gǳie Prochy były y iny ryńſtunek woienny wywroćieto do gruntu y 15. Turkow zabieto.

A Hrabia z Mansfeldu maiać ſpráwe od ſwecz ſpiegow/ co Turcy przemyſtali czynić / y iako ich wiele y gǳie leżenie ſwe maia/ będąc pogotowiu ze wſzytkimi ſwemi Woifki 14. dnia Czerwca przed Stoncem wſchodu éicho zſwego obozu ſieruſet / á bliſko od Zamku in Magna Scutia z Woifkiem ſia potozet aby náiaźdy pod Totys a Oſtrohom czyniet/ á zarym wyſtat niektóre aby ſie dowiedzieli co ono zaburzenie za ſkódę v Oſtrohomu uczynieto. Bóten Hrabia nátem był záwſe / aby był mogł wiedzieć gǳie ſie co dźieie w wſzytkiej pogańſkiej Ziemi/ á ſam tak ſtrycy á éychy był / y że wſzytkiego vmyſtu ſwego tait/ tak iż nieprzyiaćiel nigdy wiedzieć niemogł/ co on czynić chćiat.

A Co mu teſz ſpiegowie tego powiedali/ acz niewſzytkiemu wierzet ale za dobre od nich przyſmowat / gdy mu powiedali iſe Woifko pogańſkie niewielkie/ ani ſmiał dać bitwy Chryſććyanom y tho ze żywnoſćci niemaia/ ani porządku wleżeniu w nich niebeto/ náco acz ſie niſy vbepiecali/

ale on zawżę ostrożny był / a tak Turki ktemu przywiódł iże Torys albo inny Zamek który / a nie Ostrohom oblec myślet / bo on złudem małym tu Torys nadzieźdzał przypatrując się Zamkowi włafnie iakoby się tam potożyć chciał / a gdy już co dalei to wiecey się tu obleżeniu Zamku brat / starży nad temi co okopy kopali zbożazni o odpuszczenie prosić chciał / a gdy go inny napominał aby Pana Hrabie wtym zaniechał / on iefcze wpernieiży wtym był / a tego sobie odwodzić nie dał / kazał go zaraz Hrabia dać do więzienia a potym obieść / inży zatym beli postuśni / powinnościam swem dożyć czyniac.

Niedługo potym przywiedli trzech Turczynow do leżenia których Pan Hrabia o wśytko pytał / a gdy pierwszy między nimi mówił nie niechciał / zaraz go Hrabia przy onych dwu na sztuki rozśietać kazał / coż y onem obiecał wciynieć iefliś powiedać niebada / a tak oni bojąc się / powiedali iże Suttan Mahomet wśytkę siłę swo obrócił na niśszą Węgierską Ziemię / na Siedmigródka a na Multańsk / a do wyśey Ziemi tego roku żadnego Woiska niepośle.

A gdy Hrabia przez Rzekę Wągę a przez Dunaj Mosty potożyć kazał / y wśytko co należy tu Woinie znośić. Turcy rozumieli yże Torys oblec chce / a tak Ostrohoma dobrać częśc ludzi tu obronie onemu Zamkowi wystali.

Hrabia wkazawszy ludzi tylko Torysowi Zamku / rozszerzył Woisko szeroko / a postat donich aby się poddali / y tim Turki wperniei iże Torys obleze / y ktemu ię przywiódł iże beli pogorowiu bronić się mocy iego. A on wtym Pana Balsiego z Węgry do Ostrohoma postat / aby przednieścic opánował / postat y lud inży aby Wśarżę wprzędzeli / a thego bronieli aby Ostrohomiem z zadney strony pomoc niedośło. Mosty wśytkie popósować kazał / yżeby poganom tu żadney pomocy niebely.

Węgowie którzy pod sprawą Pana Balsiego byli / wiele ich było / co Tureckie wbiory na sobie mieli / a ciśli w Budziński kraj dla zdożyć / trafil: napierwey na 60. Turkow / których zbili 50. a gdy się nazad obrócieli między Budzyniem a Ostrohomem na Tawie iedne trafil: w kto rey było 32. Turkow w ybornych meżow którzy przy brzegu wprzywiożaney Tawie stali / ktore pomordowali / a 15. ich pieknie przybranych do obozu przywiedli.

Tegoż czaśu w Wiedniu między Żołnierzmi a Setnikami / zaczęła się zwada / ktorey bela tha przyczyyna / Żołnierze powiedali iżeby ich Kethmistrze wiecey wzięli iednego Miesiacá pieniedzy / aniżeli między nie rozdali / a dla thego zešli się do grunady zbroiny a na gospode w ktorey byli starży ich wderżeli / chcąc ie pobić a oni im też wstepić niechcieli / dośiękli sobie zobu stron / a żaym sporuczenia Arcyksięcia Mathiasa rozważeni / Setniki do więzienia dano / a Żołnierzom zmiastá występić rozkazano / a napřednieścicu poczęć porównania / ale oni wnocy y rano wśytko się burżeli / a w sprawie

iało do bitwy pogotowiu beli / przybrani: Świętego Włryka / grozno spalić
przedmieście / ięśli by im słuszy niezapłacono,

A tak wystani beli do nich Comisarze Cesarscy / którzy sie
im upokoić kazali / obiecuie im ich powinność / ale ono chłostwo namniei
thałowych ludzi nieusłanowili / owszem ie chcieli mieć iato za wieznie v sie-
bie / dotąd potiby sie im zapłata nieślata / a ięśli by im pieniedzy niedano /
oni ieną struki rosstetac chcieli

O pierwszy godzinie po potubniu rada Woienna ze 30. ięz-
dnych / a 60. piechoty / a 400. zbroinych miechczanow ktorzy zoba ctery
Dziata polne mieli / z Miasła wysli / y thak one zupalce upokoieli. Bo oba
czywszy nieart bioni potozeli a do zgody sie odali / thak ci ona wszytki zwa-
da upokoiu belu / gdy żołnierzom zapłacono.

Thego czaśli Arcyksiążę Maximilian do Wiednia zstremi
Woiski przyszedł / gdzie mato odpocząwszy ku wyszsey Ziemi Węgierskiej sie
obroćiet / stem pomyslem aby zatwan Zamek oblegi.

Przywiodł potym Hrabia z Mansfeldu Woisko ku Ostro-
homu wnoocy / dnia pierwszego Lipca / tak pretko iże Turcy Jon ani dzieci
odesłać na Budzin niemogli / acz sie tego spodziewali ze ich oblec miano / ale
o Woisku niewiedzieli aś ieną oko virzeli / a tak zaniechawszy Miasła Ras-
kiego na Zamek pod gore S. Thomasa wcieli. Tazaiutrz Hrabia ono
Miasieczko Rade opatrzeć kazal / a gdy tham nikogo mienalezli / zaraz ie
osadzili Balony. Most zatym przez Dunay wczynieć kazal / wiele ociepek y
drzewa rubego zlasow nawieziono / baht nabudowano / drogi znaprąwo-
wano / Wozow nawieziono na ktorych Dziata wielkie do obozu przywiezio-
no / a na mieisca potrzebne rozłożono / chcąc napirwey Miasło wodne ze
wszytkich stron potłucz.

Dnia 4. Lipca Turcy on Zamek pod gore Świętego Tho-
masa porzućwszy z niego zbiezeli / który zaraz Chryścijanie opanowali /
cztery wielkie Dziata tam zamiedli / kromi mury Mieskie stukli. Taz-
zaiutrz dachy nad mury spisci dział zbyeli / a zewsztych stron Miasła pil-
no dobywali: a iśby Pan Bog szczęścia wyczyć raczel / Hrabia listy rospisac
kazal do Wiednia y do urych miasł Chryścijanśkich / aby Pana Boga wes-
wszytkich Kościelech prośono o pomoc / bo to dobrze baczet iże bes wielkie-
go trwie przelania Miasło Ostrohom dobyte być niemiato. A wtym dwie
Gallery wielkie y trzy Tawy wktorych trzei Begowie / y siedmset dobrze
przybranego ludu Tureckiego zbudżina Ostrohomiskiem śli napomoc.

A gdy do Wicegradu który miedzy Budzyniem a Ostro-
homem iest wputdrogi przysli / a Mansfeld Hrabia onich sie dowiedziat /
wszytkie przechody im tak załegt / iże ani do Ostrohoma ani do Kochery / ani
tham stad wysli mogli sie wroćić.

Thegoś

Tegoż czasu przywiedziono kilka więźniów którzy tak powiadał iść. iż Chryścianie Ostrohomu dostano / Turcy zaraz z Blindebertu uciec umyśleli. A gdy dostali starzego slugi Bega Ostrohomskiego / który tu obleżonem postany był a tu hrabi z Mansfeldu przywiedzion / oco go pytał hrabia wszystko wyznał / a iże Pan jego na Budzynie obieśon / y on by także był karan / by był niewieści.

Wiele potym napowiedziawszy s podziemal się iże miał wciec / wciekał ale od Wegrow dościgniony na drobne struki rośf. et an.

Dnia 9. Lipca. Znowu Turcy w Galerach potrzeb wojennych do Ostrohoma dodać umyśleli / prochow y co rozumieli potrzebnego / a ci pod Kochera na Chryściany którzy tham leżeli nabiegli / dali sobie bitwe meżnie zobu stron / wiele ich zobu stron padło zbitych / ale iednak pogani odegnani niemogli tu zamku przyść / a wtym tego dnia y drugiego wzdne Miasło na trzech miejscach częstem strzeleniem zdział potluczone było: tak iż żaden dom zupełny nie był / strzelcy którzy wprzysłupach pod murami stali / na te pilnie zmiierzali / którzy murów bronili / a wiele Turków zbiegli.

A gdy poganie mają szkoda od Chryścyan mieli / a to dla tego że niewiele było ludu na murach tu obronie / ktemu niewiele strzelby y prochu mieli / bo byli na Turcy wszystkie wiele odestali y na inne zamki o które się bali / aby ich Chryścianie nie oblegli / a sami sobie dla pewnego miejsca złe nieuczili: zabili iednak poganie naszem czterech pułkarsów y Serhnta Balonskiego.

Dnia 11. Lipca od potudnia wysoki płoch walem osypány przelętego Roku sprawiony przebiegli strzelba naszy / a tż diura wpuśczone i tu Balonow / aby zwiędzieli co by zacząć byli przelopy / za Balony zaiducy sami się wciśnili okrom rozkazania / a ci drugi płoch wysoki y mocny obaleli / a znaki wojenne to jest chorągwie naniem postawili / co obaczywszy Turcy moca się wielkz donich obrocieli / a watu bronili / tak iże zaiducy musieli odstąpić / hrabia wielce się zagniewał / iże mu tham zginęło kilka Balonow y Kycerzow i nych zacnych / y dwa sebnę struczono.

Budzynski Baza postat nowe Woisko / któreby obleżonem wśelakich potrzeb dodato: Wśelkie ie tak Chryścianie odprawili / iże nie niesprawiwszy do Budzyna zwiętko szkoda swoz nawrócić się ci co ich niezbilo musieli.

Dnia 12. tegoż Miesiaca znowu poczęli zwiętkich dział y kulami ognistemi Miasła dobywać wednie y wnoocy nieprzestawając / a tak Turki ktemu przymusieli / iże namie wyskoczyć wszystko moca swoz umyśleli.

Hrabi wiedząc i then ich umysł / y co to jest znieprzypacielem wdeperaciei boiować / hrabi z Serynu y Panu Nadazdiemu zinem na pewnych

perwonych mieſtach ſtać poruczył / aby Turkom z Miąſta wybieżć bronie-
li / wyſer także ſeroki opánował a tam Baſte zbudował / ktore 500. pieſych
ludzi oſadzil.

A Dnia 15. Lipca / gdy Miąſto wodne barzo poturczone be-
to zdiat tak iſe ſiezdato żeby kniemu mogł przyſtepić / do ſturmu kazał zaras
zrabiać / ale zwieltą ſkoda ludu ſwego. Bo gdy opánowali waty / obaczeli
wnetrzny przetop ſtorny a nieprzebythę a zatył przetopem Baſty mocne
y mury wyſokie / ktore iſeże drugie nowe przetopy ogradzaly / nad ktoremi
rube y wyſokie dachy bety / ktore Balonowie zburzeli zwieltą pracą / wſak
że Turcy mocnie ſie bronili / y Balony nazad zwieltkiem ich krowie puzela-
niem wrocieli.

A Gdy ſie Turcy dowiedzieli iſe wyſpu niewiele Chreſzczę-
ian ſtrzeze / zetrzema tyſiecy ludu zbroinego / aże dwiema Galerami wiel-
kimi y ſilkim Naw muiſych na one Inſute wbiegli Zaiduti Baſiego
ktorem pomocy dać niemożono pobili / a Inſute opánowali / y doſyć per-
nie opatrzeli y ſtrzelba y potrzebami.

A Nazajutrz Chreſzczęanie wnetrzne piory ſzerzey otwarli y
nieco ludu Rycerſkiego wpuſćili / ktorem poganie lekko odpor dawali / to
Wegrowie obaczęwy zwieltą chęcia rátować ſwych ſkoczeli / ſpodziema-
iſe ſie co dobrego ſprawic / ale wſyſcy wielką mocą od Turkow odegnani /
5. Chreſzczęan rannych y zabitych wrey bitwie beto / Turkow 100. zabitych
padło.

A Thegoſz dnia zwiada wleżeniu albo wozozie ſie ſtata / dla
tego iſe niektorzy żołnierze iedne Baſte ku niſszemu Miąſtu poſtawiona kro-
mia wſelkiei potrzeby opuſćili / acz jadney ſkody ſtego niebeto odbieżenia /
wſak iednak zrabiać z Manſfeldu cieſtko tho niost / thak iſe zaledwie kilku
obieſić niedał ſtarſzych / ktorzy beli poezatkem thego wćiekania. Ale go
ſpokoiela Balonow iego wielka ſmiatoſć / ktorych kilka na gore wyſoką
by Rothowie wleżli / ſeiego wielką ſtawę otrzymali / ieden Balon na reku y
na negach leżąc chorągiew ziedney Baſty wziąć chćiat / ale gdy iei rekoma-
niemogł doſiść Rordulaczem iei ſiegał / co gdy poganie obaczeli / kamieniami
naniogo miorali / a potym yſtrzelali y dwakroć raniomy był zruſnic aſz upadł
wſakże ſie porwał na nogi a zgory zlaſz.

A Thego gdy Turczyn z Szablą doſkoeżel / a cieſć chćiat / ale
Balon vprzędziel go / a zruſnice vgodził / aſz zaras padł / ktoremu giewe
wćiat / a przynioſt zſoba / y dat Panu zrabiać / ktory pochwalęſy thakowa-
enothe iego przyſtoinie vdarował. Potym odegnani Chreſzczęanie kamien-
mi odpogan a ſtrielba / Bo wyſkoczeto ich niemato z Jamku z ſiedmiu cho-
ragwi / wſakęſz naſy tak im meżnie odpor dawali / iſe one ſiedm choragwi
prawie wybili / ktorem niechćieli vſtepować / y thak dwie godziny zupełną
ſie bieli / thak iednak Pan Bog ſeieſćić Chreſzczęanom raczel iſe ich tylko
dſieſćić zabitych było.

A Gdy

Wdy ślao tāt działo Budżynscy obleżonem wsiłku galeo-
rach rātunet dāc wniynieli/ czego od Chrześcyan spilnościo broniono/ a w
tym Pānā Nadajdzego ludzie aś do Pāpy zašli a wielko zdobycz przy-
nieśli/ spiaciafiet Turkow sie pokawşy bitwe in: dali / ktore rozegnāli/ a
wiele ich zbieli / aś do samey bramy za młowey iegoneli/ kilka wiezniow
dostali: ktore z wielkiem śladem bydla przygnāli do obozu,

Tegoż cżasu Pānu Hrabia znać dano iże Turcy miedzy Bud-
zyniem a Biatogrodem sie ziechāli/ zewşytkych Zamkow / także wşytkych
beto 200000. Hrabia postat do Wiednia co precey/ aby ci ludzie ktorzy ies-
jeże sie belu do iego Woiska niezešli / ktorych pietnaścietysiecy tām beto/
miedzy ktoremu beto puttorastā Meltenstich Rycerzow/ aby co precey na pos-
moc przybywali/ pretko mu przybeto ze wşytkych stron wiele ludu prawie
nā wybor.

A tāt dnia 18. Lipca zmowieli śie nā dobywanie Miastā
nişzego czego belu przedmieşy pan Algrysa/ y Antonin Zminius/ wşatże od
Turkow kāmieniami y częstem strzelaniem odegnāni/ tāt iş nāşych Sto a 50.
rannych a zbitych beto/ Pan Greisa przes kysat frotem wgtowe rānion/
Antonin Zminius y Rugierus ktore beto gardlem dārowano o poddanie
Kabu zbieli / Swebā, młodşy / Pruszyński y wiele inych / Merspurgt
Juschius ic.

Nāzāiutrz w sześciu foni przyiechali Postowie z Gor-
nych Miast y Miasteczek do Pānā Hrabie z Mansfeldu / ktorzy oto pro-
ieli / żeby od obleżenia nieodstepowat / ale aby iāto może opānowat / ies-
lişby ogniem spaleł albow pod opawşy wşytko rozrućiel/ tedy oni przyrzes-
kali swoim nakładem wşytko zgruntu wystawic/ āto dla tego że im Turcy
nieośiācowane śtody czynieli z Ostrohoma nā każdy rok.

Wielki nakład Hrabia z Mansfeldu nā szpiegi czyniel/ āto
dla tego aby wşytko wiedziat / co sie miedzy pogany działo / oznaymiono
mu iże w Constantynopolu miedzy Janeczary a Sulakami zwāda sie wiel-
ka statā / wktorey wiele Setnikow zbilo / tes y to że nedza wielka y gto-
d miedzy niemi bet / a iş Sultan Māchomet pisat Bāşy Budżynskiemu aby
tego ostrzegat yākoby Ostrohom wziet niebet / gdyś nātēm miejscu wiele
należy / a tāt aby go wşelkz mocz bromeł/gauroni/ zadnemu kōştu niefo-
guicę by nāiwietşemu / boiazliwem aby sie niepokazowat/ A bes rady Alis
bega ktory dlugy cżas Ostrohom pod swo mocz miat nie nieczyniel / także
Alexandra Janeczarskiego Alg/ soby wolat Suttan ktore Krolestwo inşe
utraćic/ āniżeli to iedno Miasto / a ieslişby nātym pochybiel / aby sie gnie-
wu iego ostrzegat ātey by inşa miara chyba sibi nieośpokoic niemogł.

To tāt srogie pisante Bāşā do Ostrohoma postat przyda-
waic także swe pogroźki / aby sie nielekāicę żadney mocy Gaurstiey

zadnego podtopania żadnego strzelania ani żadnych srogosci á vtrápienia niebali/á Míastá niepoddawali / ale co namocniej áš do iednego człowies-
ka sie bronili / á iešliś inaczej wezmia wšytkie na pale wbiac kaze.

A Beg Ostrohomski wšiswšy takowy list / sžedt zniem ku
wšytkiem Rycerzom / á iešliśby kogo takowego doznat coby epoddaniu
Míastá zmínke wezmíel / takowy záras ná gárdle karan byc miał nieluto-
šciwie / á potym z Míastá do nišzego miaszecžka šedl aby iešče ogladat
czegoby potrzeba beto / ale gdy chciat išc Jančzarowiego zadzierzeli mowiac
oslañ tu gdiš tak šniaty barzo: áznami wšytkiego złego y dobrego zažyway
beto ná ten czas wniešcie trzysta Roni á máto žywnosci prochu takze / co
teš wiezien ieden zeznat / iže wšytkie rury / rowy / strumie nie ktoremi woda do
Míastá sie wiodla od czestego strzelania pokazone barzo bely / thak iš thego
niemoga za trocki čas naprawic á tak żadney wody oblezeni oprocz defeczo-
wey miec niemoga teš y puškarze zbići okromia trzech / żadnych dział nie-
maiz štorechby strelać mogli / thylko trzy / yne sa popšowane.

A Thegoš czasu Pan Balfi Míasteczko zybowškie Kocher-
oblegt / Baša Budžynski y Temeshwarsky á iñšy Begowie teš Bosnienski / Ro-
manscy / Bulgarscy / wšytki moca nato sie nasadzili ižeby rathowali Ostro-
hom / á woisko Chryšćyiañskie pobili: Oczym žižze Siedmigrodie vety-
šawšy / Temeshwar oblec chciat: á tak Baša zaniechawšy they myšli przed
šewžethey obrociť sie do Temeshwaru.

A S Cirka / s Karyntiei / á šharwacžych žiem žludem žráb-
bia z Serynu sie zmiešawšy dwanašcie tysiecy Turkow ktorzy do Segethu
pržyli / ižeby sie ku drugiemu przymiešac niemogli / naiechat á rozegnat.

A gdy przed kilkiem dni zamku ná gorze S. Thomasza do-
byto / poruczel žrabi z Mansfeldu pieć dział zawiešc / á ná miešcách po-
tr ebnych roztožyc / á bes přešlanku znič ná Míasto Ostrohom strzelac / što-
rych wielkie škody czynili / Bo wšytkie mury / wšytkie waly / wšytko budo-
wanie tak ku obronie zgotowane yako y domy do mieškania pšowali / á to-
ktemu iže přechody ziednego miasťa ku drugiemu popšowali / á iešliś sie
kto ukázal (káždy zobit bet) štorego kolwiek kaza sie rušet.

A Od tegoš czasu do předniešzego Míastá do nišzego y do
Kochery z wielka pilnošcia strzelano / tak iže Kochera tak smurow iako zda-
chow obnažona betal / Togdy iuš žrabi z Mansfeldu obacił podlug swey
myšli / iešče wietša moca kázal Kochery dobywac thak áš přez mury
mogi wybornie do Míastá wniešc.

A Dnia 21. Lipca ná pi-či miešcách Morawianie Kochery
dobywali / Pan Balfi z We gry z žakami / zdrabinami y zogniemi přypřa-
wami zočiepkami dać pomocy Morawianom niešmest / á tak moca ognieñ
do Míastá wržucili / á zápaleli / bronili sie Turcy dlugo / ale ognia vgašic
niemogać wielka czešć Míastá zgoržata / mušili go poganie odbiežec / á
gdy předniešzy w galery wbiegli aby tylko zžardty vćiec mogli / přechotá
ich dogonietá / á žatym Wegrowie donich přypřadli / á dobre chvíle zmiemi
sie bieli / wiele Turkow zbieli y štopiety.

Wthem czasie dwie rube Galery do Miasta wodnego przy-
padły wśatże y tham ci thego nieśli/zbićy wśyſcy/ a wrym sie ogień wiet-
ſzy zamogł / thāt iſgo wiarr do Miasta wodnego zagnat/a kłta domow
ſpalet/tak ci them ſpoſobem kchera opanowana / ktora przeſlego roku
zwielkiem krwie przelania dobytha być niemogła. Ogień ugaſiwy a Za-
mek żywnoſcia y ſtrzelba y wśelakiemi potrzebami opatrzywy/oznaimie-
li im ſpiegowie iſe Turcy wśytkę ſile ſwo woda yżtemia na Chreſćciany
obroćieli/ aby Miasta Oſtrohomu ratowali.

Mansfeld Hrabia wśytkie mieſca opatrzywy/ludzie ſwe
także obaczywy / czego niedoſtawato naprawli/a wśytkie napominal aby
tak iako do bitwy gotowi bili/ y tak czekali Turkow cato noc wśatże ſie ni-
niekazał/dano potym znać iſe beli nadrodze/ ale gdy ſie dowiedzeli że Ko-
chera ſpalona beta / nazad ſie obroćieli/ powiedali iſe ich beto 250000. ale
ich wiecey niebeto pietnaſcia tyſiecy.

Dnia 22. regoſz Mieſiaca Hrabia z Mansfeldu znowu
wśytkie Municy ogladal/a wietſze pocztę ludzi nanie zaprowadził/a wśy-
tko moca umyſlet dobywać dolnego Miastačka / y ſam w noc y namniey
nieodpocznął: a to dla thego aby na wśytkiem porządek był.

Nocy przyſzley dwieſcie Meſow dobrych Tureckych na
grunciech dobrych obaczeli / a rozumieiac zeby tu wśytko Woisko bliſko
beto / ſprawieli ſie Chreſćcianie iako do boiu/ a na Turki czekali/ ale gdy
ci pretko wćietli wycecy niſkogo wirzeć niemogli / a zrozumiawy ſeto ludzie
beli ktorzy tylko Woisko Chreſćcianskie przepatrzyć chćieli / y ſprawie iſe
go/wieſli woboz.

Stata na Brzegu wielka Wawa wktorey dwatyiſiaca lu-
du wi:ſe ſie mogło/te iako ſtoro dzien na wielu mieſcach ſtrzelba zepſować
poruciel Pan Hrabia a zatopić. Przyſta zatym nowina iſe Hrabia z Se-
rynu Bebery niedało od Segetu doſtat / na ktorei dzieſięci dział wielkich/y
wielko zdobyć wziat/a Seget oblec ſie gothowat.

Dnia 27. thegoſz Mieſiaca Beg Oſtrohomſki miodziencā
iednego ſioudaka ku Budzynſkiemu Baſy wyſtat/ a thego Wegrzy a Pānā
Baſiego woiska doſtali /ktorego Baſi odeſtat Pānu Hrabia z Mansfeldu/
ktoremu chłopu gdy kłta dukathow darowat/wśytko zeznat z dobrej wo-
ley/gdzie a poco y ſciem ſiedł/a liſty Begowe mu dat/ktore Mansfeld Hra-
bia przeczytawy znowu zawiazał/a miodziencā onego przepuſćić kazał/o-
togo proſiāc za obietnicami aby ſiedł do Budynia a Baſy liſt oddat/a potym
ienia co t am ſprawi oznaimiet/on miodzienciec bacząc Pānā dobrego y hoi-
nego obiecat wśytko wćymić/ a w liſcie tymto napisało beto/ieſli Baſa w
ſeſci dni pomocy nieda/ onim uſa radzi nieradzi od Miasta wćiec /bo im
wśytkiego niedoſtawia/nietylko żywnoſci/ale y wśytkiech potrzeb ku obrome

Nato Baſa odpisał iſe naten czas mu chce wśelakiey po-
mocy dodac/tylko niech bedzie dokońca thāt ſiaty iako poczat/a ktemu wśy-
tko iako co wćymić miał oznaimiet / the liſty on miodzienciec Mansfeldowi
oddat / a iſ mu ſie wśytko pomysłi na oſukanie nieprzyiaciela podobato/
Chłopa darowawſy Woisku pogotowiubyc roſkazał do potrzeby.

Nazaintreſz puſtkarſz Turecki zrozumiawy że ſie Miasto
doſtać ma Chreſćcyanom/wćietł z miasta a wśytko co ſie tham działo oznai-
miał/wśytko gmyſli Chreſćcyanom byto.

I Tegoſz eżaſu ieden Francuſ vchwycon by / ktorzy przeſzli e go roku z Woiska Chreſćyjańskiego do Turkow bet vćiekt / á ten bet potaieſ / mnie wſeđt do obozu chcoſ iaká zrade vćzynić / á gdy podanna probe á zeſ / znał nieenothe ſwoſ zarazem ſćwierthowan,

Mieras obleżeni wybiegali (probuiaſ ſczęſćia ſwego) zwiel / ko ſłoda ſwoſ / ale thego zapomniawſy ieſze to vmyſleli vćzynić 29. dnia tegoſ Mieſiaca / wſaťze ſie im ynáten eżaſ niepoſczęſćieto / do ich 30. 30. ſtato zabitych / naſzych táťze pieć.

Potey bitwie wielka wichrzyca albo wiaďt po wſtáta / deſeť tyſtanie gromu trzaſkanie wiatr ſrogi / táť iakoby prawie ſwiat chćiat ſie obalić / wſaťkowem zawićrzyeniu zdáto ſie ſtyſeć iakoby Woisko iakie ſto / wſaťze nikogo widać niebeto / potym beto barzo iaſne niebo : tyľto ſie białe á krwawe promienie wkaźowały y thu yowódſie : Chreſćyjanie ſtali gotowi nieprzyiáciela czeťkayſe / ale nie widzieć niemogli.

A táť dnia oſtatecznego thegoſ Mieſiaca poganie zwiel / ko pilnoſćia Míaſta niſſzego y wyſſzego bronieli / á gdy wſh o nich kárho zle beto / á nákaźda godzinie pomocy zewſzadt oczekywali : zebrato ſie Turkow ná polu Budzyńſkiem o dwadzieſćiatyſiecy / á ſprawiaſy ſie ſli ku Oſtro / homu a náziutrz dnia pierwſzego Auguſta to ieſt Sierpnia od Woiska Chreſćyjańskiego ná cztertyſiace ſie kórkow zaſtawili / maiaſc omich wia / domoſć Chreſćyjanie / do bitwy gothowi beli / czynieli náiaźdy Turcy aſ pod oboſ y kílka Roni zaieli ſpaſtwiſka.

Stawili ſie im zatym náſzy ku bitwie / poganie zmyſlali ſobie vćiede / á zaſadki ná Chreſćyjan y czynieli / začeta ſie potym walná bitwa / Wegrowie vćiektli ſame niemce zoſtawiaſy / obroćili ſie Wegrzy znou / á ruſnice nabiwſy dáli pomoc dobra / acť Francuzow wiele zbieli Turcy. Náziutrz poganie wielko mocá s Chreſćyjan y ſie podkáli ma / iſe 16. Tyſiecy ludu ieźdnego y pieſego pod Chorągwiemi ieźdy dzieſieć

piechory

piechoty ostatek / który lud wiedli piec Bafow a kiltka Begow: ci wshyscy
nathym beli / aby przes moc dali ratunek oblezonem.

A Beto ich kiltaset co mieli prochy wtaystrach / ktore do
Miaſta przynieſe chcieli / ale Pan Hrabia zonych listow chtopa onego ostrze-
zony na wshytko / wshytkie drogi opatrzel: thego sie nienadziejaiac Turcy/
przes gory miedzy Swiethem Thomafem a Kartowemi gorami zte mie-
ſca przeſzedwſhy wnet ſie ſprawili v Miaſta Kacow / Chreſcſyianie ſie tak-
ze ſprawili / a dopuſcili Turkom wniſc aſi do okopow. Wthem Pan Bal-
ſi gore z ſwimi Wegrzy ubiezal ziednego Botu / a Szwarzenburg zdruziego
Botu / ieſliſby chcieli Turcy vciekac niemogli bes wielkiei ſkody / zatym
dali znał podkrania. Wyſkoczeli Turcy zokrzykiem oſmnaſcie dział w-
ſtrzelali / wſhatze zadney ſkody naſem niewczynieli / zlukow potym ſtrzelali
tako deſci ſtraty ſty / potym ſie Szablami prac poczeli / wielki trzaſt odſtrzel-
by y od chreſtu zbroie / rannych ſtyſkowanie / trab a bebnow grzmot wielki /
ſtraſliwa rzecz beta wrak trotkiem czafie widziec thak wiele ludu zbitego / ſo
Turcy zaledwie putgodziny doſtali placu / wiele ich naſy zbieli / vznakwſhy
nieſceſcie ſwe vciekac poczeli / zoſtawiwſhy 36. dział / Jan de medices ſtrzel-
ba wiele Turkow pobiet.

A Pan Balſi za vciekaiocemi ſie Turki puſciet / y Szwarcen-
burg ktorzy beli drogi zalegli / owa mato Turkow vſto.

A Beglerbek ktory bet na gorze obaczymſzy ze Turcy iego v-
ciekaiac / on teſ vciekac poczat / padlo zbitych Turkow 14. tyſiecy / poymani
dwa Begowie y inſy wrzednicy woieni / 27. choragwi / kiltaset wielbla-
dow y Ostow / pieniadze / żywnoſci / prochy / kule / y ine nalezace do Woiny
potrzeby Chreſcſyianie pobrali / leda kto biet Turki boiazliwe / kucharze y in-
ſy co za obozemſli wiazali mordowali one znamienithe rycerze / a do obozu
wyedli / a gdyby bet deſci a noc ciemna nieprzeſtkodziet / nieby beto Tur-
kow niewſto / gonieli ich iednak Chreſcſyianie aſi do Budzynie / zlaſty Boze
Chreſcſyan zbitych Beto mato / wſhatzerannych okoto 50.

A Wputey bitwy prawie oblezeni zwielfo chucia do iedney
Baſtry naſym ktora nad Woda Beta / wſkoczeli / a napoty ia opanowali. Ale
ſobie przyſzedſhy Chreſcſyianie oſkoczeli Pogany ze wſzech ſtron / a tak iako
ſarany Turki porzezali.

A Wrych obudwu bitwach wpadlo Turkow do Miaſta
puttorafia.

A Hrabia z Mansfeldu oznaimiet the fortunna bitwe Cesa-
rzowi Rudolffowi przes ſieſtrzeńca ſwego Pana Chalonię do Pragi / a
dru Turczynow napriednieiſzych poſtat / wtey bitwe poimanych / ieden bel
Beg Anthiocheński / y Mezopotaiński Alepo rzeczony / a drugi Beglerbek
Bietogrodziego Konuſy / y czternaſcie barzo pieknych Koni Tureckich / cze-
ry derhy Roſtowne 14. maitych y wielkich choragwi ic.

A Przywieziono do obozu 600. pięknych y koſztownych namiotow adamaſtki podſzyte / y inemi iedwabiami ozdobione / ztoż ſrebradosyć Beglerbegow namiot który bet Sinan Baſa do Węgier przywoſił przeſłego Roku wielki y koſztowny który ſacowany był na kiltanaſcie tyſiecy czerwonych złoty / tego bet Kuſtki Czch doſtat Kommiſtr / który Hrabi z Mansfeldu darował / ztoż ſrebro wſytko Hrabi z Mansfeldu między Rycerſtwo rozdat. Taleziono kiltka głow Chreſćyjanſkich / które dnia przeſłego na harcach zbity beto ; a te Turcy ſzoba odnieſć chcieli.

A Ciałá teſz pobitech Chreſćyjan iako Pana Kaczkina y Brandenſteyna a inych do obozu przywieziono / a zwiſtka wtćwoſćia pocho-
wano.

A Turcy którzy ſeli zbitwy wtćekli w gorach a wleſiech ſie pokreli a nocą wtćekali. Budziński Baſa tylko ze dwudzieſta oſob opulnocy do Budzina przyſiechat / Wezir Baſa ziem / który bet ſmiertelnie ranion. Cy dwa gdy do Miáſta wiechali / płacz a krzyk ſtyſhan był od Żon a od dzie-
ci Wicow a meżow pobitych. Tatoleiſki Baſa do Oſtrohoma wſeđt / Rab-
ſki / ieſliſz zabit albo ieſliſz wtćekł niewiedzieli náten cſas / niektore potym
chwytono po kiltu dniach oſm ſie ich tylko na Raſ wroćieto / co zbaſa wy-
iechali ſeli. Zaiducy wiele Turkow do obozu przywiedli / niemáto ich zbie-
li / a gtowy przynoſieli. Te Deum laudamus ſpiewano potym w Koſćie-
lech Chreſćyjanſkich : Agdy Chreſćyjanie ſpiewali / Turcy barzo zato-
ſni ſeli / Żonam a dzieciom droſſe rjeczy do niſſzego Miáſta wynoſić kazali /
chcąc nocą w Tawach wtćec do Budzina / ale ich wiele zbity / gdy ſchodzie-
li nadot albo ſli na gore /

A Wáziútrſz Hrabi z Mansfeldu / Pana Baſiego ſtumá-
czem do Miáſta poſtat / napominaiąc aby ſie poddali / a niewdawali ſie w
wietſza nieprzeſpiecznoſć / gdyſz pomoc ktorey oczekywali iuſz ich niedoidzie
wſyſcy zbici / y oboz ich wybran / a tak ſie im inych trudno doczekać aby ná
ſie baczenie mieli radzić / obiecuiąc im że ſie zaniemi przyczinić chce / aby
wolno zgárdy przepuſzczeni ſeli y zich rynnſtrunki / y ná pewne mićiſca od
wiedziemi beda.

A Waco im dali te odpowiedź / iże Chreſćyjanie pieć niedził
leza pod Miáſtem / a tak proſieli o trzy ieſliſby rátowáni niebeli / że ſie pod-
dać chce / ale iſz ſtortyſiecy ludu na pomoc idzie / wſiáſze y ci ieſliſby náa nie-
ratowali poddać ſie niemożemy aſz náſ za nogi wywloka / potym do trzech
dni na rozmyſlenie ſobie wzięli / oco proſieli aby im pozwolono beto.

A Gdy ſie tho tak v Oſtrohoma dziato / Wádaſzdy Hopa
y Herberſtein / którzy w Stryciey y Windyſmarchy zoſtáwieni ſeli zebra-
ſzy dzieſieć tyſiecy ludu / Bábotsche trzy mile od Segethu wyborny Zamek
oblegli / a gdy obleżeni zwatpteli ſwem ſilom y mocy / a niódktogo ſie ra-
tunku nienadziejwaiąc / zapaliwſzy Zamek ſámi cicho wyſli / który Chreſ-
ćyjanie opánowali / a thám w Mieſćie 36. dział koſtem Maximiliana Ce-
ſarſá piérwſzego tego imienia ſprawione zaſtáli a wzięwſzy Bábotschu obro-
cieli

cieli sie do swientego Marcina Kościota / który tatje pusty y zapalony
zastali / który zarazem osadzili ludźmi a naprawieli porządnie / opanowa-
wszy te Zamki otwarli droge aż do samego Segethu.

I Gdy sie Herberstein zdrogi tey nawracat / siedm Set Tur-
kow potrafiel ktorzy zwielka zdobycza śli w Chrześcianskich dzierzawach
tego nabrawszy / ktorem bitwie dawszy rozegnat pobiel / a wszytkę zdobicz one
pobrat / wszał tylko 120. Turkow padlo zbitych / a inszy zućietali.

I Dnia 7. Miesiaca Sierpnia Hrabia z Mansfeldu ze wszy-
tkich bast y municy ktore tu dobywaniu Ostrohomu zbudowac kazat / na-
przod ze czterech potym spiaci dzial / aż prawie gesta strzelbe puszcic kazat /
bezprzestanku / leciaty wieze / mury dachy / y wco iedno ugodzono zbieli a zo-
balali / do lezenia Pana Balsiego dzieście Serpentinow zawiedziono / ma-
liczko odpoczawszy dla defezu / potym cho co zaczei konali a tu sturmu co
beto potrzeba gotowno.

I Obleżonem wszytkiego niedostawato / mieli Pszenice Jecz-
mien y mieso Końskie / iney zadney żywności niebeto / tu ktorem Pan Bal-
si sporuczenia Hrabie z Mansfeldu dwoch wzacnych meżow postal aby
z Ali Begiem rozmowieli.

I Beg stary a Janeczar Agá zaniem wyszedł tu panom Postom
aby styheli ich poselstwo / storych ieden rzeł / Pan mo / Pan Balsi zyczyć zdro-
wia zacny Panie dlugiego / a is cie zna dosyc meżnem Rycerzem y mądrem
chce cie też widziec y bacznem na wboye Żolnierze : maie y nad toba mi-
tośierdzie / dla twoiei wielkiei siatości / barzo tego zatnie / gdyś widzi że ius-
niezego inego nieczekacie tylko zatracenia y okrutnych końcow swych żywo-
tow / a tak was sasiada przyiaznia napomina / iesliś chceś sam siebie y swe
Rycerstwo zachowac przy zdrowiu / podaj mu Miasło zewszytkiem co knie-
mu nalezy.

I Ktoremu on poganin dośc Civiliter nato odpowiedział /
twoi przemowa y twego Pana zadośc proza jest o nas / powiee stowu
memi Panu Balsiemu ia niemoge naimnieiszego kamienya w tym miescie
poddac / gdyś ius iedne noge wgrobie mam / a tak te siedziwe wlosy zdro-
stawa swa dotegoś grobu wlozyc chce / a też mie perwa a niemozpliwa na-
dzieja ciehy Tamoenieiszego Pana mego laska y Sinanbasse izemie nieo-
puszcza. Aby mi y pisali ze mi pomocy dac niemoga / ieszebych sie chcial
rozmyslic / ieslibych takowe Miasło mocne y pewne poddac miat / na kto-
rem moia wszytki stawa nalezy. A is inszy zanagroda y thamy sam Zamki
poddali y Miasła / ia takowem sposobem wezyńc tego niemoga / a to wymo-
wiwszy prosiet onych postow Pana Balsiego o trunk Wina / Janeczar Agá nie
niemowit milczal a wzdychal zatościwie niewdziecznie to przyjmując.

I Jest wysp ieden miedzy Budzyniem a Ostrohomem / na
natterem kupcy bogaci mieszkali / do ktorych tylko dziewiedzieśc Zaidu

torow wcho/ą wſzytko wybrali/wielkiei korzyſci doſtali / idąc dotey Inſulę
traſieli na Turki/ktorzy 23. wozow żywnoſci do Budżynia wiezli / ktore
oni ze wſzytkiem do obozu przywiedli.

¶ Tegoſz czaſu Turcy ktorych ieſzcze beli woney bitwie nie/
pomordowali/znovu ſie zdobywać pocze/ aby ieſzcze ſejeſcia pokuſieli a
obleżonem ratunek dali / w Tawach niektorzy przyptyna wſy do Miąſta
niſzego wpaſc ſie spodziejali / ale gdy ich dwieſcie zbitko drudzy co na
precey wiedzali,

¶ Dnia 13. Sierpnia Miąſta niſzego wodnego Chreſcicy/
ſanie na trzech mieſcach dobywać pocze/ t. 1. długo aſ go doſtali / tym ſpo-
ſobem: Woisku Bawarskiemu napierwey ſie tam wbiezec doſtalo / ktore
Turcy wielkę moce przemagali. Kaitenawſta y Szwajcarſta piechota da-
li im poſilek / a tak plot mocny obaleli / a przekop napelnili / y tak długo
turkom odpor dawali / aſ im ſeſc chorogwi Burgawſkich na pomoc przyſlo

¶ Przytym wſzytkiem bel Margrabią Burgawſki / ktory lu-
dzie proſba y groźba napominat / hoins nagrode przypowiedat / pochwala-
iąc dobre Rycerze / a nieſmiałem przyjmawiać / owa iego bytnoſc przytem
ſturmie wielce pożyteczna bel / dodawając ſobie ſere rycerſtwo ono / żadna
im niebezpiecznoſc ſtraſna niebel / dotad aſ Miąſto opánowali,

¶ Rowno ſtawie ma zniemi Jan de Medices Florenczyk/
ktorzy ſwoiemu Włochy na wſzytkich mieſcach bel / a ſpracowaniem ſwie-
zej pomocy dodawał / czaſem Rycerzów dobrego wrząd odprawiać.

¶ Płaczący ſon y dzieci w mieſcie bel / rycerzow ſtraſli-
we wołanie / Bo zewſech ſtron wbiegli Chreſcycianie / a na żaden ſtan mi-
toſterdžia niewzywając mordowali pogan / tak małe iako y podroste dzie-
ci ſony brzemiennie / a najwiecey Węgrzy tupem ſie bawili.

¶ Zaczęła ſie potym zwada między Niemcy a Węgrzy / bo im
Niemcy tup ich odie/ a zaty m oſm tyſiecy ludu zbroinego między nie wſto-
czeto a pomieſzali ſie tak że ktory ktorego Woiska bel nieznac bel / Pan
Margrabią Burgawſki rozganiat zgola bronis takowe tupiezniki / ktorzy
ieſzcze niezwalczy wſy nieprzyaciela tupem ſie parali / a w tym wiele Tur-
kow na Zamek wcięto y do Miąſta wyſego / trwała ta bitwa do godziny
poſtey po południu

¶ Po kilku godzin gdy naſzy Miąſto opánowali pocze/ ſie
ognie wſkazywać / ale odkad / niewiedzieli / a wſakże doſli / że w wielu domich
bel niemato dział zakopanych y prochow / ku ktorem ktory ogniem zażo-
nektoreby pewney godziny ku prochom y ku ſtrielbie przyſty od Turkow
przyprawione bel / owa tym niemato domow przyprawili o zepſowanie
cze Chreſcycianie niemoegli iednego y drugiego dnia wygnać / aſyć any wynaleſc

Alybeg ieszcz stat w swem rporze chociaż nasz Kaczk Miasło Rochere/ Swietego Tomasa gore/ y wodne Miasło/opanowali/ ieszcz chciat Miasło przednieisze otrzymac/ a niedac go Chryścyanom/ ta- kowa iego wierność beta Sultanowi swemu/ iż dla niego okrutnie vmrzec niekatowat/ a Miasła aż do śmierci broniet/ a niżeli iaka szkoda uczynic Otomańskiemu państwu: ktore iednak za wola Boża chryścyan niechybito.

A Wszakże tak wesołego zwycięstwa niedoczekat ten/ ktore- go staraniem a pilnością sie stalo/ choć doczekat/ iednak nieogladat slawy nieprzejytey godny Hetman. Zrabiaż Mansfeldu Dux Imperij, so gdy przed kilkiem dni zaniemogł niebarzo cieško/ postat do Wiednia aby mu Doktoru dobrego przywieziono/ o ktorego do Arcyryszcia Mathyasa pi- sat/prosząc aby mu go do obozu poslat.

A Pisat też list drugi do Blaszmeiera do Bawaryei żeby co pracy na iego mieisce przyiechat/ a wiego niemocy zacząta sprawę na iego mieiscu wykonał. Była nadzieia sprjodu że miał być rychto zdrow/ ale chybito/ boco daley to gorzej beta/Doktorowie radzieli aby przemieniet sobie powietrze a z obozu aby do Komarna iechat/ a tam sie dat opatrzeć kto- rych on posuchat/dat sie w Lekcyce mieść do Komarna.

A Ta mu sie niemoc zwielkiei prace a zutrzesnienia dostala/ so przy bitwie spogany iakoś wyshyrystat/ biegaisc napominat rycerstwo a na pogany serca dodawat/ potym zupalenia wshytko piel/a stego zimnica a potym dysenteria/ a tak co daley to barziesie zmocniaty/ aż doktorowie oniem zwacpieli/ wtak cieškier niemocy zarwe sie pytal coby Woisko czy- nielo/a iesliż wziet Ofrohem/ albo co iest za nadzieia o wziecieu tego Mias- ska. A gdy mu oznajmiono że mnielsze Miasło wzieto/radosć wielka miał stego a o trunek wina prosiet/ale Doktorowie radzili aby niepit. A gdy sie śmierć przyblizata wpoitaac sie poczat/ y tak wiecey nieprzemowil/ umart dnia czternastego Sierpnia.

A Niechciat Pan Bog dlugo tak sławnego Hetmana żyycz Cesarzowi y wshytkiemu Chryścyanistwu ku pomocy a obronie przeciwo- tak glownemu nieprzyacielowi imienia Syna swego mitego/ato znać wie- cey dla tego aby nie wzrostowietu ale wiego swietey mocy wfaic a obronie/ gdy go zedac beda ratowem być moga/on sam na kazdey wojnie Hetman/ a pomaga swem gdy go oto prawdziweni sercy zodaie: doda mądrości doda śmiałości/so wshytko w mocy swojej ma.

A Tego dnia gdy Cesarza Rudolffa Woisko opanowali nie- sze Miasło Siedmigrótey Jäger albo Saschrat iusz opanowac mieli za- poddaniem miehezon ktorzy iuszbeli nato pozwoleli/ a wrym Basa Temes- szwarstky ze dwiema Begy nadshed/ maiso Woiska dnieście ryśiecy ludu/o- czem gdy wzieti sprawę mieheżanie bronie sie poczeli/ a słowa strzyinat niechcieli.

I Siedmigrótcy mścąc się tego nadniemi dostali Miasta y wszytkie pomordowali / a potym siena Turki obrocieli / a dawszy im bitwe porażili / którzy aże strzelbena Chrześcijany wypuścili wśatże nieuczynie li żadney škody / a zaty m vciekać poczeli / wielkz zdobyć Siedmigrótcy wzili spogan naten czas / dwu Begow poymali / y inych Turkow bogatych niemato / zaledwie Basha Temeswarzky vciekt spisciaset Woiska / Siedmi grodzon : 30. zaginelo,

I Tego dnia gdy Hrabia z Mansfeldu vmart Gerzy z Schon bergtu Biskup Wormacy vmart / ktory na Seimie Wspierze od Cesarza Rudolffa postem był,

I Thegosz roku Theodor wielki Kniiaz Moskiewsky / Pan etnotliwy Chrześcijan sky / choćiaś scyzmarzył / vstyhawşy o seješliwym po wodzeniu Cesarza Rudolffa a Hetmanow y Woisk iego / przeciwko poga nom / chcec tego być vczesnikiem miedzy inemi Chrześcijan skiem i Pany / posty swe do Pragi Miasta a Stolicy Cesarzskiej postat / którzy dnia 16. Sierpnia przyiechali o piatę godziny / przeciwko ktorem wyiechali sporu czenia Cesarzkiego Panowie / Pan Jan Zwaldstina nawyşszy Komornik, tro lestwa Czeskiego / a Pan Krzysztoff z Lopotowie President na ten czas nad Al pe lacyami Rady Cesarzkiej / a inych wiele którzy na wozych ie chali / potym one posty z wielkz vczinowoscia przyieli / a na Woisk Cesarzski prawie ozdobnie przy gotowany wśeć koni zaprzężonych wśadzieli, Tey legaciy byli przed nieişy postowie Moskiewsky Iwanowicz Stalnik iş albo konyuszy wielkie go Kniazia y Kanclerz / a zniem przes dwieście slug inych dworzan wiel kiego Kniazia byto / dwie gospodzie barzo szerokie im dano / w ktorech pokos ie pieknemi oponami obito / nawśem wielki dostatek mieli / doczego kila lu dzi zacnych naznaczo aby nawśem dogladali dobrego mienia ywczasu ich Ale oni oto prosieli aby sobie sami podlug swey woley a zwyczaiu karmie stroieli / a ktemu aby poselswa nieodprawowali aśby swoi post odpościeli / ktory oni na pamiatke przemienienia Pana Chrysta na gorze Tabor poście li / a ten sie konczel 26. Augusti,

I Do konawşy postu o slyszenie prosieli / a tak im naznaczo 29. dzien tegoż mieştca po obiedzie / ale gdy niechcieli po obiedzie miec au dientey / dnia 30. naznaczo im o dziewiatey godzinie przedpołudniem śli potym zapominki na mieisce naznaczone / tam oddali napierwey listy Kiaz de cia swego wierzace / ktorych był ten zmysl. Postać raczel W. C. M. posta wa hego Mikolaja Warkoca / z datac tego od nas / aby my tobie bratu nasemu milemu / zmiłosci braterskiej przeciwko dzedzicznemu nieprzyiacielowi (w şe? Chrześcijan stwa Turczynowi pomoc swo dali / gdyś stoba tako znanil şem a nawiernieşem bratem swem nad ine wszytkie Kiazeta wataşce wiecznei a miłosci być chcemy / wam przeciwko temu nieprzyiacielowi wśe? chrześcy ian stwa przes naşe rade / sprawce i starosie Kazeńskiego / Michala Iwanowi ca y Jana Sohnia Vlasyma Sekretarza pomoc z naşego pokladu albo skarbu positam y / ktorem to ine niektore rzeczy poruczelişmi im wam opowiedziec / a tak abyście im wewśem wiare dali profymy. Dan w naşey wielkiej moţności

dworze

Dworze w Moskwie / Roku odstworzenia ſwiatła 7103, a od narodzenia
Pana Chriſtusa 1595. Mieſiaca Kwieta.

Oto tylko nawięcey zodał aby wieczna przyjaźń między
niemi a między Papeżem Rzymskim a Kroleni Zyspańskiem rozmnażał/
a iżby Papież a Zyspański Krol iako na Seimie namowiono beto do Mo-
stwy postat iżeby wieczny pokoi a przyjaźń między niemi stwierdzona beta/
ktemu aby Cesarz posta swego postat do Persiei do Krola Perskiego/ a ku
sprzysiężeniu go namowiel/ a to poselsstwo iżeby tam pierwey beto niżli wielki
Kniaź Moskiewski tam swech wysła/ Dary ktore bet postat bety takowe/
Pultoraćkoć stotyściey cerwonnych złotych/ a ktemu furer znamięnitych/ kto-
re ścącowano na kiltakćkoć Stotyściey/ dwóch białozorow trzech Leopárdow
postowie podle zwyczajui swego dali także dary co im hoynne oddarowano/
nieśtali w Pradze vsq; ad 27. Decembris ktorego dnia wyiechali.

¶ Tegoż czasu Maximilian Arcyksiążę Rąkustky tysiąc lu-
du Rycerskiego posłał pod Zátwán dla żywności / ktorzy gdy na bydlę Tu-
reckyeh przyšli dwanaście tysięcy Wotow ośmset owiec do obozu przysgnáli
ktorych Wotow Sto na wybor wybrawszy na kuchnię Arcyksiążęca dali.

¶ Posta także drugi tysiąc do Solnoku którzy chcieli aby im Zamek poddano/ a iesliby niepoddali że im wszytkie wlosc wniewec obroca atak spaliwszy przedmieście 36. wai pod Jula spaleli y wszytkie dobytki zaieli.

Dnia 17. Miesiaca Sierpnia Alibeg Strzygowski maizc
wieku 80. lat y dwie / z dziala wielkiego rozrazon y Aga Jenczarzski smier-
telnie ranion oba pomarli/ Janeczkarowie po ich dokonaniu na Basze Tatoli-
skiego ktory dyt zbytwy wcielci a do Miasa przypadli zwierzchnosc wlozeli.
Zaczyn nasy beli pewniejszy poddania Miasa. Alak postali napominajac
aby sie poddali/ wszakze Turcy chociaſ im wszytkiego niedostawato y wietſza
czesc chorych/ktemu nedza wielka winiescie bo zaledwie spieczet zdrowych
beto/ a Jon dwieſcie/ wody tylko na iednego sie dostawato co in spongi-
am capere mogl krup garſc wszak odpowiedz dali takowa ze Miasa od nich
niec niemoga dokad ieden z nich zywy bedzie/ ato dla tego iſe to miaso ſwie-
te byc rozumieli/ iſe beto od Sulimana moga wziete/rozumieli to za wielki
grzech gdyby ie beli poddac mieli/ a nadto od Basze Budzynskiego im poru-
czono aby miasa Ottomanskiyi stolice wiernie bronili/ a za zadno nacieſſzo
przyczyna aby go niepuszczali/ a iesliby sie dopusciceli / kazdy na palu z nich
byc ma/ przetoſ broniac sie wola porciwie pomrzec/ nizli sie poddawſy ſta-
radzie poginac/ktemu y cho przydali ze niemoga/ naten czas zniemi mowic
otym/ ale iesli chca gdy sie naiedza moga k nim przyſc.

I Drugiego dnia Arcypraze Mathyas przyszedł / a s Komia
zbieść niechiał / aś pirwey wszytkie Munycye y wszytek oboz oglądał / a
swoi namiot na iedney wyspierozbić kazał / gdzie sie z Burgrafem z Janem
de medices y z Balsiem zshedwshy, czegoby niedostawato ku dobywaniu
rozmowieli.

I Wtym Szpiegowie przyſli a oznamieli iſe Sinanbaſza /
 z Konſtantynopola wyiechat / a iſz Siedmigrorczy naniego czekaia a bitwe
 mu dać chce / teſz y to ſe ſie Mahomet Sultan na Baſze Serata zgniawat a
 gárdto mu wzięć chce / a tak mu kazał do Porty przyiechać. Poſtat Serat
 Baſza do Sultana opowiedaiſe / ſe ieſt gotow oczyścić ſie na oſkarżenie
 Sinanbaſhe.

I Teſz oznamieli ſe Boiazni wielka w Konſtantynopolu /
 dżiać z Miąſta do Zamku wnieſiono / ktemu nato wyſadzili zwierſchność
 mieſtka / ieſzliby Chreſzcyanie Miąſto oblegli aby te zaraspaleti / a z Zam-
 ku aby ſie bronili / w Rabie teſz o wielkiej niedzy powiedali / ſe od głodu
 zdycha ich nemato.

I Dnia 25. Sierpnia Nadajdzy do obozu przyiechat Ktores
 mu wſz yto Ryceſtwo rado Beto / a wtym podziemne potajemne z Miąſta
 ſcieſzki wynalezli / Ktoremu Oſtrohomſcy ſwoie poſty wyſytali y przymo-
 wali / a tak naſadzili Balonowie a Ciemcy Miąſta dobywali / ale dla wſta-
 wicznego deſzczu gdyſ wielce ſliſko Beto mato co ſprawili odegnani od Po-
 gan ſkoddowie / wchwyeceni Beli od Turkow dwa znaſzych aby im iakie taie-
 mnice z Wołſką opowiedzieli.

I Tegoſz czaſu Kieſze Mantuanſkie z Pragi od Ceſarza Rudol-
 ffa pod Oſtrohom do obozu przyiechat / a thegoſz dnia Krol Perſki umarł /
 po Ktorem Syniego panował. Siedmigródki iako mogli nabarziſy nidle-
 t mde Tureck / kiedy Babe opánował / wſytkie dżiać ſarabazy pobrat /
 Wnuka Sinanbaſhe od Cory y Mahmet Baſhe poymał / wſytkie Romaniz
 ogniem y Mieczem pokáziet / zboza popalet.

I Tegoſz czaſu Turcy Ktorzy ſpoſledniey Woiny pod Oſtro-
 homem rozegnani Beli / zlozeli ſobie popis na polu ſtarego Budzyna chce
 ratunek dać Oſtrohomſkiem a pomſcili ſie pierwſzy ſwey ſkody / Maie
 otym wiadomoſć Arcyryſze Matyaſ oſmi tyſiecy ludu z Wołſka przeciwko
 niemu wyſtat / a ci zaledwie Stonce weſto na Turki nabiegli / a bitwe im
 dali / Ktorych wiele zbieli / y 60. żywych wiezniow a miedzy niemi Bega
 Kopaniſkiego przywiedli.

I Dowiedziawſzy ſie obleżnicy tego zápetwe iſe iuſz trze-
 ras ich pomocniki porazono a rozegnano / a ktemu z Kochery nanie z dżiać
 wielkiego ſtrzelano / a wielka ſkode dżiaćno / proſili o pokoy ſo ptacz y ná-
 rżekanie wielkie Beto / tak iſz wſytkych poruſzyć muſiało / a tak one ſwe
 hárde myſli zniżeli.

I Dnia pierwſzego Wrzeſnia po zachodzie Stonca Arcy-
 ryſze Matyaſ do Miąſta niſſzego wiechat / Kedy nań dżiewieć Turezynow
 czekało / a potym ku znowie przyſli / chcieli Turcy rynnſtunk y ſwe wſytkie
 otrzymać a wynieſć gdzieby ſie im podobato / ale im tego Arcyryſze pozwo-

lić niechciał

lić niechciał / potym po długiej prozbie ich otrzymali to sobie iże podtemi
Condiciami iako Rabszy Żołnierze wypuścić imieli / to iest szable przypasa-
nie mieć mogli / y to co kto wynieść mogł w Dawy sobie wozeli / Konie /
Dziata / y inże rynnunki ich rycerskie w mieście zostaty / ato zobu stron po-
stanowiwszy / załadnicy dani / piec Chrześcýan Ruswormius y Tyrski zine-
mi trzemi / a s Turkow Basha Karamanški albo Tatarolysky Jenczarški Alga
a iny trzey z Rycerstwa dano im 30. todek na ktore Żony y dzieci chore y sta-
re wozono / wiele rannych / stym co sobye otrzymać mogli.

I Drugiego dnia rano z Miasta y z Zamku poczel wychodzić
beto wshyttych 1500. a iny powiedaia iże 1700. a gdy w Dawy wnieść
sie niemogli na drugi dzien czekać musieli w Mieście aż z Budzina ponie-
przysiechano / wśat iednak pśitka okazali zato dobrodzieistwo / prochy na
kilku mieisć zasadzili y ogień / aby czasu pewnego mogli ludziem y Miastu
škoda zrobić / po ich odeściu zapaleły sie potym y ze 20. cztowieka zabieto /
ale wżdy škody wietsszey nieuczynieto to zapalenie.

I Takci Pan Bog to Miasto znamienite po 53. leciech spo-
zanich rok od Woiska Rudolffa Cesarza wzieche za sprawo wyszey mia-
nowanech Hermanow a osobliwie Arcypraziedia Maryasa ktory y Roku
wzieslego okoto niego pracowal / poczatek y dokonanie naniego przysło /
szego niech ma Pan Bog chwale wiec na Rudolff stawe nieprzejzta.

I To Miasto zarazem naprawić kazal Mathyas Arcyprazie /
mury / przetopy / Waty / wshytto iako znou / wputniessica potym wrzesnia
z Woiskiem odiechal / a oblegi Zamek też znamienity Blindeburg. Oczym
zdy sie Budzinscy dowiedzieli / byl strach y trwoga miedzy nimi poczel
przednieiszy rynnunki swe zbierać a z Miasta wysylac Żony y dzieci / a sami
zaty chciety wyiechac / wśatze Beglerbeg temu zabiegaie / Brany zam-
knac a straz osadzic pulnie kazal.

I Nakoncu Miešica przeszlego Kieral Albrecht Hetm: n
Woiska Siedmigródziego Miasto Lipe nad rzeka Maryska moza wziat /
ktorego gdy 25. dnia Miešica tegoz dobywać poczat / a ogień zarzućwśy
zapaleł / Turcy ktorzy tam beli wnieście do Zamku wcielili / gdy y tam nie-
bešpieczni beli / trzeciego dnia na rozmowe sie dali a gdy im dopuszczone
natym sie zmiesli / aby zdrowo stym każdy co zamiesćmoze wyszedł a Miasto
y Zamek zosiarkiem wcale zoslawili.

I Tegoż czasu Basha Bosniensky zdziešia cztysiecy Turkow
y Tatarow do Babatški sie obroćit / otym przemysliwaisc zeby go mogł ia-
to dostać od Chrześcýan. Ale Styrscy otym wiadomośc maiac ktorzy pod
sprawo Pana Sigmunta Herberstema pod Gerzego Leutowica y pod He-
chenbergiem beli / ku Turkom na pola Babatške przysli / skoremi gdy bitwe
zwiedli zaraz ich rozegnali / y wiele pogan zbieli.

A Polacy ostrzegając prawa swego które zdawna mają na Wotolską ziemię / będąc pogotowi na granicach dla szkód i takich od nieprzyjaciela każdego wešli do Wotoch tedy wielkość pogan trafieli / ktorzy Turkom napomoc iść chcieli a Wotolską Ziemię opánować. Tego im Polacy broniąc naprzód bitwę dali / porazymy i rozegnamy z Wotoch wygnali / Woiewodę tego ktoręgo Siedmigródki podał wygnali / a inego podlezwycza iu przodków swoich wsadzili / od niego przysięgę przysięwmy / dla pewniejszego pokoia poczet pewny Wojska mu zostawili.

A Tęgosz częśli Sinanbajszę chce swoje wszystkie niestawie zmasać / kora mu sie na Woinie w Węgrzech stąta po straceniu Ostrohoma / Wotolską Ziemię recuperować umysleł / a tak silne Wojsko zebrałszy spotecznie Multanjską y Siedmigródki opánować umysleł. Siedmigródki Xisze otym sprawie mając zebrałi sie do iednego Wojska ktoręgo było o 20000. na wykor przebranego zaśli Turkom na drogę a tego ostrzegali iakoby Bášhenigdziei nieprzepuścieli: tylko ius dwie mili od siebie Wojska bęty / sprawiwszy sie potym Chrześciance dali bitwę Turkom / długo z sobą czynieli / y wie-

le zobu stron ludzi poginęto / przebywali sie Chrześciance aż prawie do Taboru pogańskiego od ktoręgo moc wielka trzykroć odegnani byli / wśakżeż pomoc Boża takowa śmiatość w nich była / że im ona wielkość ani moc pogańska straszna nie była / trwała bitwa od rana aż do wieczora aż Sinanbajszę zmorzony praca wstął / Chrześciance z bożey pomocy aż do przemożenia oney wielkości w swej sile trwali.

A Wiele w tej bitwie przedniejszych Turków padło zbitych a pospolitego Rycerstwa niemato tysięcy między przedniejszymi Haydarską / Synanbajszę z Mostu zedwienia Begi wpadł do Wody od Stug swęch iednak ratowan a uciekając przedewszystkimi drogi uchybił / tak iż przez kilka dni sie błąkał / a wyedzieć onym niemogli.

A Chrześciance zwycięstwo otrzymawszy wiele dział y wielką okrwawość wśęgo y rynstunek znamienitą y kilku chorągwi dosłali. Báš

hą

śa zarym co naprecey do Konstantynopola sieją / á pomocy wietšej pro-
siet / aby sie mogli nad Siedmigródiem Kiojećiem pomścić / á gdy to otrzy-
mat / wshytke wieznie ktorzy w Biatogrodzie w Wiezieniu beli do Konstans-
rynopola odwieść poruczel / nad ktoremi wielka okrutnośc przewodzieli /
rece nogi popetawshy cięskiem i Łańcuchy á pety głodem morząc bez iedze-
nia y picia trapieli marli na drodze / á w Konstantynopolu potym przed
porta gdzie on miał swe pokoie postawieni / zaras do wieże smrodliwej da-
ni ktora zowz czarna potym mekami rozlicznymi trapieni beli.

A Nalezli Turcy wieznie ony oglądusc iedne dziewczę w
mejskiem odzieniu / ktora dlugi czas w Wojsce Chrześcijańskim służyła /
czemu sie wielce dziwowali Turcy / á pitali iei iesliś sie kiedy nieprzetradza:
á gdy powiedziata iże nie / pitali sie wiezniow iesliś tey Zony nieznali że
beta Zona / albo niewieściego rodu / wshyscy powiedali / iże oniey inaczej nie
rozumieli / ieno ze beta meżem / á gdy sie to do Sultana Mahometá donio-
slo / kazat iá przywieść przedšye / pitat iei oto także sam iesliś gdy nieprze-
mieniata stanu swego / powiedziata iże nigdy / tylko powiedata iże wiele Tur-
kow pomordowata swa reká / á to dla tego aby beta co precey zamordowa-
ná wolac śmierć niżli cięskie wiezienie.

A Zdziwivshy się Sultán takowey Zenie / poruczel iá przez
Miaśto wodzić aby od wshytłych ogladana beta / á potym iá dat Zenie swey

A Bášá mając od Sultána ludu 70000. pieszego y iezdne-
go / Dunay na gránicach Mulszańskich v Miaśta Zorze ktore y Giorga
niektorzy zowz przešedł / á po Zamkach y Miaśtach ie roztozel na grani-
cach Wotolskich y Mulszańskich. Tam doniego przyiechat Asanbášá y M-
chat Mulszański Woiewodaz Ziemie wygnany inych wiele Turkow y Tata-
row bogatych / á sam Sinanbášá do Tergowisli sie obrociel / gdzie pirowey
był przedtym mánášter bogaty ale od Turkow skazony á na Zamek obroco-
ny á dość mocnie opátrzony / ten Zamek hoinie wshytkiem nápełnit / to iest
diziaty prochy y wšelaká żywnośc iá tam Sedem belli zatożyć chciat / odtá
niechesc odiechać ašby Wotolsk Mulszańsk y Siedmigródz ziemie zhol-
dowat / á ku Państwu Oromañskiemu podmaniel / ták iako pirowey beli / wšak
iż mu inaczej wshytko fortuna przewróciela.

A Thego roku w Miaściezku Montaniei iako od Wenetow
oznaimiono iest dnia 15. Września / ieden zufalec dobywshy miecza obraz ná-
świetszej Panny rebać počat / ktorego krewo wystoczelá / á zarym on zufalec
od swego zufašstwa odšedł / co gdy sie miedzy ludźmy rozgłošieto wiele śle-
pich / głuchych / chromych / y inych niedoleźnych sie na ono mieisce zeszlo á
beli v zdrawieni.

A Sámuel Kioze Sábándyskie gdy się tego dowiedziat szedł
á nawiedził mieisce ono : wágardziel ieden iawnych cudow takowych
á z nich pośmiejch czynioć / y ten obraz leśce sobie poważáiec / bydle ślepe co
miał woborzesłwey wiodł ku temu obrazowi / aby mu wzrok przywróciel

32 dat

zadat epozmiejchem/ale Pan Bog ktory ludie serca zna tak mu to nagrodzić
raczej/otrzymal to czemu niewierzel/bydle ono przejrzało/a sam olężnał.

A Jedną Pani Bärzo chora przyobiecata ieśliby iei Pan Bog
zdrowie przywrócić raczel/wszystkie ſiary ſwe co najlepſze tam zoſtawić wny
ſletá/ wysluchana wzađzi ſwey/ gdy tam zaſta á odnioſta dar obiecany/
bedac zdrowa/ żalować poczeła onych ſwych rzeczy żartym iei ono wſytko
wdom odnieſiono/ſama niewie kto/a ona niemoc znouu ſie doniey nawro-
ciela/miecierpiał Pan pokrętych myſli iey.

A Jeden Pedemontan Heretyk wielki iadac na Koniu pod/
katiednego ſurmána/a on wiſet kamienie/pytat ſie go daleko ie wiezie/pos-
wiedzial mu iſe nato miejsce ſwiete aby tu pamatce naſwietſzey Pannie
Roſciot zbudowano/ á on Heretyk nato/ Lepiei aby wieprzom kamnit
zbadowali natym miejscu: zaledwie to wyrzekł żartym ſie ziemia rozto-
pita/ á Konia y iego poſzyie pożarta/ y tak cale trzy dni trwał/aſi ſie wcielt
dotey czyſtey Panny á o odpuszczenie bluźniſtwa ſwego za przyczyńa iey od
Pana Boga otrzymał. Tak tylko Panie rac żarac niewierne/ żarac na-
prawic raczyſ niewiare á bluźniſze pohamować raczyſ.

A O takowem wielkiem dziwie ſtyſzac ludzie/wiele ich ſzło
á ſchadzaiacſie zawzdy nato miejsce Pana Boga chwata/ á Pannie czyſta
Matke iego wielbia/ trzysta Panien e monte Farato wbiale ſiary ſie przy-
ſtrojywy boſo wſytkie ſty nato miejsce/odprawiwſy Vota ſwoienazad ſie
obrociety/wiele ludzi co za onemi Pannami ſzli/a cierpiely iacie deſekty na
zdrowiu ſwem y zdrowiem ſeli.

A Pan Sigmund Herberſtein miedzywodnych Węgier guber-
nator/ wtech czaſy miasta/ Chering/ Maſlonian/ y Bielabein popalet/
wiele Turkow pobiet/ wiezniow takſe wiele odiaſtacznych y poſpolithych
plony wielkie dobytkow wſelatik pobrat.

A Tegoz czaſu Hajducy Wałanir Miasto za Dunaiem wzio-
li mocs/ ſktorego wielko zdobycz wynieſli.

A Komarſcy żołnierze ktorych tylko 40. do ſkuty dla żyw-
noſci wyiechalo/tam na putarasta Turkow nabiegli/dali im bitwe wſytkie
pobieli tylko ich trzey pcieli.

A Na ten czaſ Aldebrandinus Hetman Woiska Papięſkiego
nawyſſzy/ y Pan Balſi Zamek y Miasto Dicegrad miedzy Budzyniem á
Oſtrohomem na prawem brzegu Dunaiá/ gdzie pirwey korona Węgierſka
beta oblegli/ato Miasto Turcy rozumieli byc niedobycie ktorego beli doſta-
li 15 43. roku zwieltá trudnoſcia naten czaſ kiedy y Oſtrohoma/ y tho aſi
po dwulat/ tylko prze niedoſtatek żywnoſci od Chrieſćyan opuſzczone beta/
á Chrieſćyanie tegoczaſu mury bez przeſtántu tłucac/wielkie dziury zdzia-
tali/

tali/ a sobie pod mury wtaśnię leżenie uczynili. Cogdy Turcy obaczeli że ich odegnąć ani im skłodzić niemogli/ wleknąwszy sie a wiedząc że im żadnego ratunku dodać niemogą. Oni 25. dnia tegoż Miesiaca Września rano między czwartą a piątą godziną znak dawszy Chrześcijanie do znowy sie wdali/ a porzym Miasło y Zamek sieni Condycyami poddać obiecali iako Ostrohomscy Turcy / by tylko zdrowo sieni co zanieść mogą przepuszczeniem beli/ odmówiono im tego/ ale aby bez broni zdrowo wysli a z sobą nic nie brali/ przyjęli y takowe Condycye/ a Zamek y Miasło puścili. Balonowie iednak nadrodze którego mogli zastoczyć gimaty/ a zewsztytkiego odarwszy puszcjali/ Naddądzij Bęga Kopańskiego wchwycili a do Wiednia przyprowadzili.

A Sultan Machmet swe nieszczęście uznawszy w Węgrzech/ woisko zebrał chce woda go spróbować/ wiele Galer y okretow nagotować kazał/ a Chrześcijańskie Krainy naiedzał Nakońcu Miesiaca Września w Hyndruncie oznaimiono Chrześcijanom iże pod Jacintem 50. okretow widziano Tureckich Żatym sie wshytka Armata Neapolitańska zešla/ a sli patrzeć pogan tak chuć ktemu maieć aby im bierwe dali.

A Turcy ci ktorzy pod sprawo Basze Bosnienskiego beli w Chrześcijańskie krąye zaiechawszy Charwacka Ziemię okolo Petryna popuszkując umyśleli oczym gdy sie dowiedzieli Chrześcijanie ktorzy w tych krajach beli/ zesli sie do grunady a poganom droge zaśli/ niebeto Chrześcijan tylko dwieście tysięcy/ a Turkow dwadzieścietysięcy. Atak gdy przyslo ku

podkaniu Chrześcijanie za wielką łaską Bożą zwycięstwo otrzymali/ zbieli wietko potowice Turkow a drugie rozegnali/ Turki gonieć Zamek Wárwis warsti wzili y 15. wsi wybrali a opánowali/ a wrociwszy sie y ludu wiecey zebrawszy s Hetmany swemi Plenbergierem a Leukowicem do Petryna przysli/ ku ktorym sie zeslo nieco żołnierzow s krajn należacych Kroáciey y Karyntyey/ ktemu Pan Sigmunt Herberstein miedzywodnych Węgier y Vindismarsky gubernator z swemi Woiski. Atak dnia 23. Września ku Petrynu przysli/ a puściwszy sie ku szturmowi dwie zupełne godziny Miasła dobywali/ gdzie 120. ludu stracili/ a gdy zrozumieli iże bez wielkich

dział nie niesprawa / y to że ie przez gory trudno przeproważyć od przedſie-
wzięcia ſwego oſtopieli / a pod Zyzek ſie obrocieli chęć ſie namowić coby
czynić mieli.

I Tey nocy Bribeg ieden / Bega z Huſtrańu wierny rada s
Petryną ku Woisku przyſzedł a oznaimiet iże Bega Huſtrańskiego ſrotem
zdiała ugodzono przy ſturmu wpiersi tak aſi zaraz zdecht / Alak ieſli ſie
obroca ku Petrynu doſtać go pewnie mogło / bo ieſt boiaźń wielka między
mieſzczany / iako ſtoro obaczę Woisko zarazem ſie poddadzą.

I Za takowę dobro potucha obrocieli ſie znouu do Petry-
n / ku ktoremu gdy przyſli puſty zaſtali / a wnet opánowali y ludem rycer-
ſkiem oſadzili / nalezli go. Beczek prochu / a niemając natym doſć / poſtali
kilka chorągwi aby Turki dćiekające gonyeli / co oni radzi uczynieli / wiele
pogan dogonili / niemato ich zbieli / a między wiecznikami onemi ſet Hetman
Huſtański mąż wſpániały.

I Tegoſz roku Haiducy y Kacowie Ceſarſcy w Tureckie
kráiny wéſli / a okoto Hárwanu y Solnoka aſi do Budzyna on kraj ſpuſto-
ſheli / wiele gtow Tureckych na każdy dzień do Woiska noſieli / a potym ich
czteryſta tylko daley ſie puſcielo / wſzytek powiat Segedyński ſpuſtoſheli /
wiele Turkow zbieli / 22. Turczynow znacznych 15. Jon dziewięćset y mto-
dziencow żywych chorągwi pięć niemato rýstrunku rycerſkiego na 60 wo-
zów przywiezli do Woiska / a Zamek Segedyń ogień zarzuciwszy ſpaleli /
wſzyſcy ſpełna do obozu ſie wrocieli.

I Tegoſz roku Arcyksięże Maximilian z Woiskiem do Sie-
dmigrodiey Ziemie przyſzedł. W Rabie tegoſz czasu ogień ſie wielki zaczął
a wietſza połowice żywnoſci Turkom popalet / Pan Nádazdyń niemato wo-
zów Tureckych na ktorych wieziono ſpyſe do Rabu pobrat y Turkow wiele
pobił.

I Roku tegoſz Balonowie y Belgowie ktore ſet Hrabia z
Manſfeldu wywiodł / często ſie zieżdzając buntę czynieli / yſe ich wtak nie-
hoiny kraj wſtoto iako ieſt Belgia wprowadziet / powiedając że wtym tylko
krajn ran a śmierci doſtawali / tego ſie często przed Hrabia z Manſfeldu
poſi żyw ſet wſtarzali / ale dla iego wielkiey ſrogoſci nie nieſmieli zacząć /
poiego śmierci buntę ſtroić nowe rzeczy wſczynali. Hetmani cate 14. dni
natym pracowali aby ich wpoſtolieli / a wtym ich wiele do więzienia niektor
re dćiekające pobrano / niektorzy od ſiodlakow zbici.

I Do Wiednia ich przyiechato 24. dzieſiętego dnia Pázz
dziernika pieſzych y ieźdnych wpuſzczeni do Miasta / a potym ie na rynku zgi-
maro / bronili ſie na przodku meźnie / a potym ſami ſie zruſnić bieli / a ci kto-
ry żywo pogimani beli Kátu do rąk dani a poſćcinani.

I Sultán Máchomet tak ſtrocony od Chrzeſćyan a ná-
wiecey od tych ktorzy odniego odfali iako Multani Wotochowie a

Siedmi.

Siedmigrótcy/ zgniewu wielkiego przysięgli przez Machometę Proro-
ka a przez swoje Sceptum że się chce mieć nam tak długo ażę wszystkie wy-
gubi stęch trzech krain. Atak postat galer y okretow niemato do Alexandriei
y Karamany yżeby staniad wszystkie zboża ktoreby tam nalezli do Konstant-
ynopola przywiezli / też wszystkie meze godne dobow żony także y podroste
dzieci zewszystych Insul a brzegow ktoreby zgimac mogli y nawy zabrali
a to wszystko do Konstantynopola przywiezli / nieczyniac folgi tym, zwta-
szęja kraiom co Wenerom nalezo.

Gdy si rozgłosieto to srogie poruczenie Sultanowe/ a ob-
wołanie bęło na wszystkich mieiscach / bęli wszyscy pogetowiu tak iako na
wojne. W tym sie Woiska Hiszpańskie zgotowaly przeciwko tej pogańskiej
mocy / ktoremi gdy sie zesli wszystkie pogany zgimali wiele ich zbieray / chrze-
ścyan niemato wyswobodzili. Cekali bęże pogimac chęieli wśakże sobie
pretkiem wciekaniem pomogli / zwielen wiesniow wptynal / po kilku dni po-
tem wyiechal / aby Sultanowemu rozkazaniu dosyć uczyniel / ale y po drugie
porazon od Hiszpanow.

Gdy Sultan bęczył że mu się niepodług wolei tego dziecie /
po wszystkich krainach rozestat aby Woiska zbierano a natym wszystek
myst zasadił aby Siedmigróckiego Multany y Wotochy pod swo moc
podbiel albo ie wiece zgruntu wygładzil.

Atak Cekali bęże z Morza ku sobie powotat a do Synan
bęże odestat a temu pieniedzy wiele dat aby Woisku popłacieli / a zmiemi do
ziem przyrzeczonych sli / żadnemu kofru niefolguac ani goraca ani zimna
ani żadne niepogody aby im nieprzeszkadzaly / ate trzy krainy iżeby ko-
niecnie opanowali / opowiedaic im iże Chan wielki Tatarski temu im
pomocen będzie / a nad to Woiska wielkie z Azey im bez omieszkania zebra-
wszy przysli.

Siedmigróckie Kioze otakowey mocy pogańskiej wied-
zac a prawie ze wszystkich stron ogarniony / on także Woiska swego przy-
czę nie umyslel / a tak sie wszyscy zesli do grumady maie od Cesarza Rudolffa
Slezaki napomoc obiecone / ku ktorem Kioze postat aby co napreocy przyby-
wali / temu Doctiercy ktorzy od Turk a odstawali pod swo obrone przyial /
a Woisko ich ku swemu przymiechal / obiecawşy im woiności wszystkie / tylko
aby mu 40. tysięcy ludu zbroinego na kazdy potrzebe dawali przeciwko
Turkom swem natkadem / a z Domu kazdego na kazdy Rok Taler / pewna
miare Pşenice / też Owsa / y Jeczmienia / a iesliby mu sie Syn vrodziet aby
po Wicu vnich panowal / a temu kazdy gospodarş Wolu dobrze wychowa-
nego dawal.

Spodobaty się te Condycye Doctierom obiecali także cor-
ce iego posat iesliby mu sie vrodzietá dac hoiny / y to po Woisku swem
obwołac poruczeli / a przysiego tego wszyscy potwirdzili.

A gdy tylko Woiska naten czas 25. tyſiecy mieli zbroine/ go wnet wybrali takowe ktorzy ſli a pietnaſcie tyſiecy ktemu wybrali/ co oniprekto barzo sprawieli. A gdy beto so. tyſiecy Woiska iego ſamo Kiazze z ſwem dworem przyiechat/ a wielka pilnoſc orym mial aby skonia nie ſiadaiac pirwey Woisko ſwe ogladat / wnocy takie nieſpat zawsie tego do glodat iako na ktorem mieſcu czumi a oſtrozni ludzie iego w Woſſce beli.

A gdy mu znač dano obliſkiem Woſſku pogańſtym/ a iſz ſie potozeto pod Tergowiſtem/ oto ſie radzac iakoby te krazny wyniſcizyc/ on ſpawiwſzy Woisko ſiedl przeciw niem / a gdy przyſzedl ku pierwey wſi Wotoſkiey a tam iego namiot rozbito / orzet wielki ſkaly wyleciat/ ate ſkale zowa Krolewſka ſkata ten ſie ſpuſciwſzy Woisko Chrieſcyańſkie przelaſ rowat/ a przybliżywſzy ſie ku namiotowi Kiozecemu nadnim latat / potym ſtrzydly uderzywſzy ku gorze wzleciat potym ſie zmizet / a nieodleciat aſi go uchwyceno/ a podano Kiozieciu / ktorego Kioze Sigmund poglaſkawſzy puſciat. A gdy ſie z Woſſkiem ruſet a iuſz tylko pudyndu chodu od Tergowiſtu byt/ a bitwe dać poganom chciat / albo ich woboze zbiezec/ zwolat ſwech Komiftrjow y Hetmanow aby ſie namowieli iakoby ſobie poſtepic mieci/ zaty m ſie Kioze wyſpowiedat / chwalebny Sacrament przyiat/ a wtym mu przywiedziono dwu Chrieſcyań ktore Turkom odieto prawie w poludnie ktorzy powiedali o wielkiem ſtrachu w Woſſku pogańſkiem przededwienia dniami/ tak iſz co pierwey Chrieſcyańy pozerac żywo chcieli / to ich naten czas zaledwie Sinan Baſa grozba y prozba zatrzymat/ nietylko ine Turki ale y Janſczary wſyſcy ſie wcietać gotowali/ y kilka ſet ich przedſie wcieta. A gdy oney boiazni w Woſſku uſpokoic Baſa niemogt/ ſam zoſtatkiem woiſka wcieta/ wſytkiego wielki doſtatek zoſtawiwſzy / tylko co droſſzego zſoba pobrat/ Tergowiſty Zamek a Kłaſtora wczyniony/ y doſtatki wielkimi opatriony Haſan Baſy y Michatowi zagnanemu Mulaſkiemu Woierodzie a inem czterem Begom y czterzy tyſiece ludu ku obronie zoſtawil/ przyobiecuiſe zapewne wprektem czasie ratunek poſtać. To zniemi poſt inowiwſzy ſam na Bogareſte dzien iazdy od Tergowiſti wiechat/ czekaiſe co ſie dziać bedzie.

A piſat zaty m liſty ku Baſzy Haſanowi mozei byc aby zamku bronil/ niemozei aby czasowi folguic/ z ludzmi wchodziel/ a przez Dunay po Moſcie przewiodl/ tego liſtu Chrieſcyańie doſtali.

A Kioze Siedmigrocie/ gdy ſie dowiedziat / iſe czterzy tyſiece Wotoſkich Jon a dzieci do Turek przez moſt odwieſc mial a iſz na drodze z nimi Turcy beli/ poſtat piec ſet wyborych mezo w piechoty ktorzy ratowali Chrieſcyań a Turki zbieli.

Dnia 17. Mieſiaca Października/ Kioze z Woſſkiem ſwem opanowat oboz Turecki / wiele namiotow dział prochow żywnoſci wſelaſkiey ſobie y Koniem/ dobytku barzo wiele zaſtali/ Wielbſzadow/ a zaty m aby mu Zamek y Miasto poddali roſkazat.

J Haſan

A Hasan bąża obaczywszy wieść moc Chrześcijanstwa wpo-
mniawszy Synan Bąsę boiażni tak hojny oboz odiełi Miasło okupując
swoie y wshytých co zniembeli zdrowie poddać chćiat. Ale Janćzarowie
ktorych dwatysięca w Miesćcie bęło nato pozwolić niechćieli / owshet się
mocy mocą bronieć chćieli.

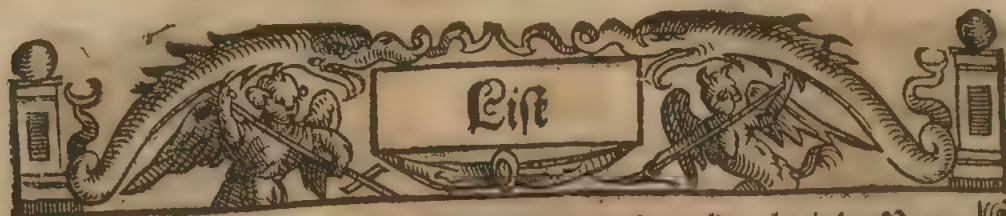
A Kazat żatym Kioże mury zdżiat potluc a Miasła dobyć / y
tak sie stąto po kilku godzin / a wshytie Turky pomordować kazat / dwiema
Begom y Alibąży ktore swo reka poymat odpusćiet. Michat Multański
Woiwoda wtey bitwie zaginat wielki zdobyczy Chrześcijanie dostali 42.
dżiat inego rynchuntku niewypowiedziąny dostatek / nadto czterytysięce pie-
choty ktore bel Synan Bąsą dla zdobyczy wysłał pirwey niżeli bel wćiet /
niewiedząc by Synan s Turki zucićkali / a iś Chrześcijanie oboz opánowali
z wielką korzyścią z Wotoch przysli a od Siedmigródziego Kiożęcia ludu
zbicy / y wshytło co mieli w nich sie w reku zostąło.

A Zostawivszy Kioże stużny poczet ludu na obrone Tergo-
wisty szm sie do Buzaresty z Woiskiem obroćit / spodziéwając sie tam zastać
Synanbąsę. Ale Synan Bąsą gdy sie dowiedziat że Tergowistą wziera
niefsat / y Begaresćcie / tak iei odbiezat / zostawit tam dżiat 39. żywności wiel-
ki dostatek y rynchuntku wojennego obroćit sie ku Georgiowi.

A Siedmigródzie Kioże do Begaresty przyszedszy bes wshel-
kiej prace opánował / a co náprecey wpogonia za Turki postat / ktorych wie-
le wpogoni Wegrowie zbieli / a on sam z Woiskiem szedł za Synanbąsą do
Georgium. Aleniżli przyszedł Kioże / Bąsą obroćit sie nad Dunay ktory gdy
chćiat pretko przebyć most sie zlamat / wiele sie pogan potopięto. Synan
Bąsą na ieden wyspę ktorey bel Chrześcijany przestęgo roku zegnati wćiet /
a będąc w wielkiem nyebespieczeństwie / w noc y w małej łodce wćiet.

A Żatym Kioże Georgium oblegi / a bes přestątku zdżiat bić
doniego kazat / a gdy dziure přes mury dobrą wczyniet / dostat Miasła mo-
ca tam trzydzięści tysiecy poganstwa zbieli Chrześcijanie / ktory niemo-
gli wćiec za Synanbąsą tam 40. dżiat zastat stą wielkiem dostatkem wojenne-
go rynchuntku / ktorego by dwoie Krolestwo dostatek mieć mogto / iak o Ner-
curius Gallobelgicus piše : wiele Galer petnych rozmaitych rzeczy ku Wo-
niepotrzebnych / wieszniow niemato wyswobodzić / ktoremi sie obroćiet do
Bogaresty.

A Drugie Woisko Siedmigródziego Kiożęcia Wilageszwar
moca wzięto : zaco wewshytých państwach swech. Pánu Bogu dzieki czy-
nić poruczył / a częśc Woiska do Genny Miasła ktore iest na drodze ku Tes-
mefswarn iadąc y do Julie odesat / y tego po kilku dni dostat / tam tylko sie-
dm set Turkow okromia zón a dzieci zastat / nad ktorem byt přetożon Sen-
schachus Beg a ci za spólną radą dnia 24. Pázdziernika żywoty okupując
poddali sie.

A Dano im nieco ludu ieźdnego y pieźego ktorzy ie do Pen-
tudy przywiedli/ Ależaiducy zrozumiawszy że sie potajemnie z Temeszwars-
skiem y z Juleniskiem sprzyśięgli / aby nieco ludzi na raiynych mieiscach po-
stawili/ ktorzyby one Chryścijany co ie prowadzili zastoscieli a pobieli/
oni ie sami pomordowali / a potym na Juleniskie y Temeszwarskie biezeli/
dlugo sie zniemi bieli / wśakże iednak zwycięstwo na poganiach otrzymali
zskoda swo nie miała.

A Tegosz Mieśiaca Pądziernika/ Czarz Tatarzki do Woioch
przyiechat na żądanie Sultana Mahmeta z wielkiem Woiskiem chcec Wo-
tosz ziemie opánować a Sedziaa Teinskiego oney kráynie za Pána dać albo
za Woiewode spornuczenia Tureckiego. Krol Polski otym sprawę maia c
iż poganie idą w Chryścijaniskie kráie postat Woisko swo przeciwko
niem.

A Tatarowie vffaise wielkości swey śmieie szli a putmile
tylko polożeli sie od Woiska Polskiego na gorze/ a śamitad dat znać Polakom
iż tylko że dwudziesta tysiecy ludu rycerskiego iedzie do Woioch aby wybrat
dań od wiela lat zatrzymiana / a Sedziaa żeby ziemi tej za Pána zostaza-
nia Sultana Mahmeta vstawit/ atak prośieli oni postowie od Czara aby
go Polacy ziego ludem doczekali / ktorem dana ta odpowieć/ yż go chce ra-
dzić czekać a takimi potrawami czestować iakie sie w Polsce naidzia/ zlo-
ta y srebra niewiele dla niego maia/ troche otowiu ktorego sie pieniądze
dziułaia.

A Dnia 19. Pądziernika ledwie Stonce weszto przebraw-
szy sie co przednieiszy z Woiska Tatarskiego nabiegli na oboz Polski/ tu ktore-
mu wybieżeli zochota Polacy a bitwe poganom dawşy wkrótciem czaśie
wezestowali iako mogli nailepiey/ tak że wiecey nieharcowali.

A Czara Tatarskiego brat poznawşy niewdziecznośc v
Polakow / rozdzielit Woisko swo na dwie części/ pırwsza nanie zgory spu-
ściel tylko że trzemi choragwiami/ przeciwko ktorem także wystoczelit il-
ta Kot Polskich/ dali poganom bitwe znowu/ miedzy ktoremu beto strzelcow
pieşych nieco / ktorzy sie tak poganom postawili że ich wiele na placu pot-
żeli a oślatek rozegnali a Polakow trzey tylko zabici beli/ rannych wiele ko-
ni im poganie strzelami poranili/ Tam M. Żebrzydowski Kotmistrz Kro-
lewşy z Korta swoia wielka slawe nadine otrzymał ocym podherby bedzie.

A Zrozumiawszy Czar y Sedziaa iż Polakom zbolac niemo-
gli moca swoia choćiaś mieli wielkie Woisko Turkow y Tatar/ postali po-
aty do obozu Polskiego / a tam prośieli oprzymierze / wzili odpowieć od
nawysşzego / takowş. Acz wiemy że poganie wiary nieradzy trzymaja
wśak niechcenty być tak nieludkami / abyomy posłuchać niemieli czego im
potrzeba. Postat Sedziaa list pisany wte słowa/ dla czego wy zemina wala-
czyćie dla czego wy nieiedziećie gdzie wam potrzeba/ a nam także czemu nie
dopuszczicie

dopuszczicie iść tedy chcemy / nato mu odpisano / żeśmy tu przystęchali zrostas-
zania Króla Pana naszego / abyśmy tedy krajny bronieli wszystkim co demy
prawa żadnego niemais.

A Iż zdawna przodkowie Króla Pana naszego postanowienie przynierają o Tureckiemu Sultany mają / którego my też mowczem naruszać niechcemy dotąd póki się nam szkoda w tej krajnie dźiać niebędzie chcemy z Sultaniem Machometem iako z sąsiadem Pana naszego pokoi zachować / maie to rozkazanie abyśmy go wniczem nienuaruszali / tylko prawa iemu należącego patrzali.

A Dnia 20. tegosz Miejsca postat sedziak prosząc aby knie-
mu tego postatę coby pokoi między niemi a Tatury weźmie mogł naco mu
dano te odpowieć że się Czar niebędzie targać na Polskie krajiny jeśli od
Machometą to mu pozwolono niebędzie / atak niechay chciał tego strzeżo /
aby się pokoi nierwał między Polakia Turky.

I Sedziak zaraz nato wskazał co się wieczoraiszego dnia stało
niezanas / rada ani wiadomości / ale się to ptochościca rycerstwa stało / bo
jest poruczenie od Sultana Machometą Czarowi aby się zgadzał o Polaki /
atak co ia postanowie zniemi wszystko to przymie Sultana : dobre.

I Posłano zą tym dwóch Polaków aby z Sedziakami po-
stánowieli pokoi po długim rozmawianiu / wskazał Sedziak tu Polakom
iż Czar wziął chorągiew Wotostą od Sultana a iemu ie oddat do wiers-
nych rak aby ia do Wotoch odniost a dat ia komu się mu podobaa / a tak się
naniysłcie co w tej mierze czynić chcęce aby pokoi niebel naruszon / postas-
li zą tym Condycy niektóre spisawszy aby się nanie Turcy podpisali / napir-
wsza aby Czar z Sedziakami nádaley do trzeciego dnia ediechali z Wotoch
żadney szkody nieczyniąc ani Wotosticy ani na granicach Polskich.

I Te Chorągiew Turecką iżeby Czar Wotostiemu Hospoda-
rowi dat / temu którego Król Polski poda ná gospodarstwo / podle zwyczajn.

I Czar aby do Króla Polskiego Postą swego postat / przez
ktoregoby potwierdzenie pokoiu dawnego y nowego otrzymat / gospodar aby
náwszem przepieczny był / dwor tyko aby podle potrzeby swey chował / a
Państwo swe w pokoiu sprawował.

I Też aby podle dawnego zwyczajn y postanowienia posło-
wi Polskiemu do Turck wołno iechać beto do Sultana / przez ktoregoby Król
Polski Sultanowi jęzeliwego Panowania winshawat / a Liawo aby mu dro-
ge zaiezdziat y doporty w pokoiu doprowadzat / tych Condicy jeśli nieprzy-
ma / zaraz im gotowi Polacy bitwa dać / a daley ich w tej ziemi niecierpieć.

I Podobaty się poganom Condycy / a zarazem się nanie ná-
nadsieć wszystkich Polaków podpisali / tylko Beg prosił aby się mogli z het-

mańem Woisła Polſkiego wiſzcie / a z nim ſie rozmowie aby tym perwiece
by ten poſoiſet / pozuſieli nato Polacy ſli wſprawie a zaſladniki ſobie
nawroćieli / otrzymawſzy wſzytko czego im potrzeba beto / przyſięgami tego
pozmirdzieli poganie podług zwyczaju.

A Przyiechat zątym Hoſpodar do Woisła Polſkiego / a da-
wſzy rękę Hetmanowi przy poganiach poſluſeńſtwo Krolowi Polſkiemu
przyſięgi trzymać / naco Sedział pátroc niebarzo poćieſon ſtego bet że mu
ſie iſz poniſli niewiodto ale wſzytko to czynić muſiał iako ſie Polakom zda
to / y Kreniu że Wotochowie in^e poczećwoſć czynieli ktorey on za doſciw był.

A Poſtano zątym do Sedziaka y do Czará aby nazańtrz z
Ziemie wyieſdziali / co weźnić muſieli choćiaſ ich wielkie Woisło beto / ſo
Tátarowie mieli wſwem Koſu ſiedmdzieſigt tyſiecy ludu z ſonami y z dzie-
ćmi ktorzy ſie beli z ſwoy Ziemie wyprowadzieli / a w Wotoſech mieſtka
chćieli / ale ich za onem podkaniem s Polaki ubeto dwanaſcie tyſiacy.

A Mieſiſcá tegoſ Pázdziernika dnia 18. w wyſſzych We-
grzech Koſciół ſwietego Mikolaſa Chreſćyianie Turkom odieli goſcie w
Zamku y w Mieſcie wſhytkych potrzeb doſtatek wielki naleſli tak od żyw-
noſci yako y od obrony.

A Dnia 22. tegoſ Mieſiſcá Turcy s Kanderu y Baſu od-
biegli popaliwſzy ogniem. Hetman Kaniski tego czaſu zniewielkiem po-
cztem ludu Ryckiſkiego w poganiſkie Kráyny aſ do Kapu wſedł a wſi Ka-
dych kółka wybrawſzy ſpalet / 150. Racow pomordował ſon a dziećci wiele
pogorſzało przygnał s wiewziow między ktoremu bet ieden Turczyń bogaty.

A Napoczątku Mieſiſcá Liſtopada Herman Karolſtatſky
skółkiem ſet ieźdy a piechoty do Wihitca od ktorego ſie Woina záczełá pret-
ko przybieżał a mocz opanował / bázro wiele wina wtym mieſcie zaſtat /
także iney żywnoſci doſtatek wielki ale niu Zamku meźnie bronili / atak
wybrawſzy Míaſto ſpalet.

A Nowy Beg ktorego tam niedawno beto przyſtano nie ſie
takiego nieobawiać od Chreſćyian / wyiechat ſobie w kółku ſet koni na prze-
iaſczkę / a wtym wſtyſzał zdiat ſrzelanie / obroćiel ſie nazad aby obaczyl co
za nowi goſcie do iego Míaſta przyiechali / pokazat ſie na gorze Chreſćy-
ianom ze czterma chorągwiemi / ale żaden na hárc wylechac Turczyń nie-
ſmiał / długo : potym ieden deriunał w lampartowey ſkorze wyſkoczyl / ktory
zaraz zabit żaden s Karolſtatſkich nieginal tylko Woiewoda bet ſkodli-
wie ranion ktory zapalczywie wiecey niżli meźnie z Age boiuyac ranion
ale Age zabit.

A Sultan Máchmet máiſe wiadomoſć o tak wielu Míaſt
ſobie odietych o tak wielu Turkow pobitych bázro ſie gniewał na Chreſćy-
ian,

ianę / a iż sie menogi nad temu miścić ktorzy daleko beli nad swemi sie sro-
życ poczat / wszystkie Greki ktorzy jon niemeli wygnat ato dla tego.

A Napierwey iże głod wielki bet wowszyskiej Ziemi / druga
aby sie iaki rozruch niestat wmiścić iże widziat winych krajnach ie sie wszy-
scy o swobode starali Chryścianie / ktemu Persti Krol Barzo mu cieści bet
a dla tego Aliaści y Jamki pograniczne osadzal.

A Wystat też edikt po wszystkich krajnach Egipskich / aby
Żydowie ktorzyby mogli mieczni wtadac beli popisani na Woine przeciw-
ko Chryścianom Żydowie na takie rozkazanie bronili sie swemi prawy
ale tego Turcy miestuchali / owsem wiele Żydow pomordowali a ich dobra
pobrali a drudzy garda okupowali.

A Gdy Chryścianie dostali Typolia y Genny w Temeszwa-
ru sie Turcy Barzo wstraszeli / a Bedac pewni obleżenia wszystkie starby swe na
siedmdziesiat wozow ztożywszy / Żonami a zdziećmi na pewniejsze mieisca
wystali. Oczym maise sprawe Chryścianscy Żolnierze pretko sie zroznych
mieisc do iedney grunady zeszli a one wozy zabiezeli bogacie sie zapomogli /
a gdy wieznie na probe dano powiedzieli zgodnie iże Trapezontski Aliaści
Begi Ablonenskiemu y Begowi Batonskiemu zlasti swej postat im
so. Tyśiecy czerwonych ztorzy / y dwanaście Tamiotow prawie Pańskich
ze wszystkimi potrzebami ktemu nalezaceni dwanaście Koni prawie do-
brych y pieknych Tureckych / y dwanaście kit pierza czaplego czarnego ko-
strownie oprawnych.

A Dnia 14. Listopada Przyiechali do Krafowa postowie
Wotoscy ktorzy gdy przed Krola przypuszcieni beli / to co im Gospodar zle-
ciat oznaimieli. Oznaimiono też y o aciesliwym powodzeniu Polskiego
Woiska Krolewskiego w Wotoszech / ale iako pisze Mercurius iże naten czas
Hetman gloriam parram bello nominisq. sui. immortalitatem fado exitu
amissit, ato dla tego iże odiawszy pomoc wielka Chryścianom niewszystke
Krolowi zupełna przywtaszejet / ale iei poganimowi potowice wdzielet / wie-
le Senatorow mądrych tym sie obrazato y tego zatowali / oczym bedzie sz-
rzej pod herby.

A Napoczatku Miesiaca Grudnia gdy Braylowsky zroz-
mieli iże ich Woiewoda Wotosky oblec chciat / Miesto opuściwszy co napre-
cei vciakali przez Dunay / tak iże ich trzysta wroneto / atak odtego czasu Woto-
ski ziemia żadnych pogan w sobie niecierpi a od ich Tyranstwa y wstec nos-
ści wolna iest.

A Siedmigródzkie Xiążę maise to sobie za despekt od Pola-
kow iże oni Steffana Rozwána ktorego on bet Wotoskiej Ziemi podal wy-
gnali a inego wsadzili. Dat Rozwánowi częśc Woiska swego iezdy

y piechorę / to mu poruczywszy aby on też Polaki z Wotoch wygnat a ziemie opanował. Ale gdy przyſzło s Polaki do boiu / acz meżnie czyniēt iednak poyman a na pal podan / a to dla tego iże piwſzy raſ gdy tākże bel pogiman wy- puszczon tym ſpoſobem aby ſpogany boiował / a Chreſzczęſcianom poſoy dat.

A Gdy drugiras naiechał Polaki do Wotoch ktorých niebes to przy hoſpodaru tylko dziewięćſet iako niektorzy piſa / a nad nimi byt ſtarſzy Porocki zdomu Pitawa a to ieſt rod wielce ſławny w Polſczie. Ten Rozwaniat ludu 7000. zyecharſzy ſie z Węgry Polacy napominali ich aby te birwe na pogany a nie na Chreſzczęſiany zachowali a izby wyiechali ſpokojnie ſkąd ziemi nieczyniſce.

Węgrowie rozumieli że ſie boiſ ich wielkoſci / poczel wo- tać ſromotnie na Polaki / ha neſmiete turwy do kudele do kudele turwy be- ſcie. Polacy będąc dobrze ſprawnieni onego ich poſniachu ſcierpieć nie- mogli / oſwiateczywszy ſie Panu Bogu poprąwimy ſobie ſyhatow na gło- wach nieſfaiſe Wotochom kazali im przed ſoba potykać ſie z Węgry.

Wotochowie co ſie potykać mieli / cząpki na Szable wto- żeli a Węgom ſie poddawali / co widząc Porocki kazat Wotochy na pier- wey bić a potym ſie z Węgry potykać / ſkożeto na one piećſet Wotochow pewny poczet Polakow / a drugzy ſie z Węgry potykali / zbawiſy one pieć ſet Wotochow / pretko Węgry rozegnali zbieli a pokazali ſie im Rycerzini prawemi / a nietym czym ich nazywali / mato co Węgrow uſto żywych bo ich gonić niekazo no gdy herſt poymon.

Tegoż czaſu Oſtrohomſcy ſolnierze ku Budżiniu zaięchali / a wielkie ſkody Turkom czynieli / czteręſta dobytku a koni wybornych niemato przygnali / Turcy ktorzy beli s Peſtu napieczowanie zaięchali kto- rych belo dwieſcie wyiechato / gdy Wai okolo nowygradu puſtoſeli zaſko- czeli ie ſolnierze Lowieńſcy / wſytkie zbieli barzo ich mato wciekto / wſytk- te ich zdobyć wzięli tākże w drugiem mieſcu wczynieli Peſiſcy ſolnierze y Weigenſcy tych Turkow ktorzy Oſtrohomſka wtoſc naiezdali też ich ſto po- rażili / miedzywodni Węgrowie y ci co na granicach Wyndyſmarſkich / pułtoręſta Turkow nabiegli / a Bega ktorzy ie prowadził zabieli / a przy nim Pana iednego pogańſkiego wiele podleſſych / mato ich co wciekto / 33. Ro- ni dobrych doſtali a chorągwie.

Nowigrodſcy ſolnierze y Serschyńſcy pięćdzieſiat Turkow zbieli Blyndenburgenſcy tākże Budżińſkiem wiele Dobytkow zayeli.

Tegoż czaſu ſtudzy Poſta Ceſarza Chreſzczęſciańſkiego Rudolffa wtorego II. Krekwiſa Slezaka ktorzy po Śmierci Pana ſwego wniewoley u Turka beli / znowiwszy ſie zniekthoremu Wieżniac

mi Turecki mi Turkom wcielili / a gdy rozumieli iże wszystko mścienie swe odprawili / trafili na 22. Turkow którzy ich poymali a Beglerbekowi oddali na Białogrod / te Turki darował dwiema Tysięcy Talerow / bo mu natym wiele należało że się nawrócili / bo był u Turkow w podryżeniu żeby się znowie miał z Chrześcijan / a ym się zachowując te to wieznie wypuszczył / co się inaczej pokazało.

A Tego roku acz nietylko wielki mur a głód był w Konstantynopolu y we wszystkich państwach Sultana Tureckiego ale też y wielka łódź ludu Rycerskiego mu zbity / iednak on okrutnik Woine wymyślony z Chrześcijańskiem Cesarzem kończyć wymyślet / atak wielkie Woiska zebrał ze wszystkich państw swoich tak Ziemią iako Morzem które zową Pontus Euxinus. y drugim także które zową mare Caspium przy którym są Miasta znamienite a pewne / tam się ludzie Chrześcijan zową / ale błedy wielkimi się bawia niechrześcijańskimi zamię iednak sturki walca / y wielcy im są nieprzyjaciele / a Persom przychilni y pomocni. Ci wstyfawszy ośczęściu Chrześcijańskiem na Turki w Europie / oni też Turki prześladować Woina poczęli / na postanowiony pokoi baczenia niemając / atak Basha Echatański albo sTauru / pisał Sultanowi abymu Woisko na Georgiany postat / też y nowy Krol Perski któremu Ociec umarł je przeciwko Turkom Woine gotował oznaimiel / atak te nowiny rozdzięły wymysł hardy Sultanow.

A Cesarz Rudolff zatył wszystkie Pány Chrześcijańskie przez posty a listy swe napominat / aby każdy podle najmniejszej możliwości / mocy pogańskiej odpięć był gotow.

A Tego czasu Turcy Wsi okolo Agru sobie przywłaszczając / czynię sobie dawać kazali / co gdy oznaimiono Żołnierzom Herlawskiem pretko tam biegli / a na Turki wderżeli którzy ius bel wybrali na dwa Tysięca Czynszu / Czteryśta Turkow na miejscu zbitych zostalo wiele rannych a drudzy zuciękali / wybawili wieźniow wiele zrak pogańskich / a burzo wielko którzyś otrzymali Chrześcijanie.

A Wielka nieprzyjaźń między Synanbaszą a Feratbaszą się zaczęła tego roku / zadawał Sinanbasza Feratowi iże dla niego w Węgrzech wszystko niesczęście potykało / rozliczne przyczyony nań wynadował a przed Sultanem oskarżał. Feratmu także zadawał niewiary y niedbalość wielką a boiaźń ktemu iże iako go tak wciąkał zmieisca do mieisca.

A Ferat aby się oczyścił / iechał do Sultana do porty / a tam sobie wielkimi dary imie iednak między Sedziami / którzy u Sultana mieslinu wszystkie nietaśke przeprawić / ale skoro przyjechał zarazem go Sulttan odawieć kazat / a to była najmniejsza przyczyona śmierci jego / że był list do Tatar reka jego pisany aby do Węgier nieizdzieli / pięćroć Sto Tysięcy ziego pokładu do Skarbu Cesarzkiego wzięto. Synan Basza też był poymany a Sultanowi oddan / ale gdy między pooblebce dat

n m J ysa almm

List

do tysięcy złotych ziednali mu także w Sutrana. A gdy Aliş Báša zdecht Synan Báša Wezyrbáša to jest najwyższ rada Sultanova wezyrion/á ná iego miejsce Achmet wsadzon bel.

A Na ośmiesiącie Grudnia Clemens ofsimy najwyższy Biskup Rzymski/pisał list do Sigmunta Krola Polskiego y Szwedkiego Oicowstie go napominaise o Wotolsk Ziemię którą iego Woisko opánowa wšy á Woiewode Rozwáná od Siedmigródziego Książcia podanego strážciwšy/spogany nowy pokoi postanowili/tego listu datá roku tegoż in No uembre, á oddan był tegoż Miesiąca Grudnia.

Podług znowy á postanowienia pokoju w Wotolszech wielki Czar Tatarski posłany swe do Krola Sigmunta posłał y list wte słowa był/pisany: Chan Kazygier y i. między wielkimi Krolmi á Panym w Chrześcijaństwie Krylowi Polskiemu á bratu naszemu pokornie czota nakłania: my: Oznaimujemy napierwey Alrona Woiewode że bel zdraca niewier: nem/á przyłaczmyšy do Woiska swego Wotolskiego Węgry y Kozaki trzymne wielkiego Sultana Machometá państwa pustoszeł. A gdy między nami nieprzyjaźń się zaczęła Węgierscy żołnierze w Wotolszech mieszkaisc Alrona wzięli á do więzienia Krolowi Wiedeńskiemu postali/po ktorém nastat nieiać Rozwón zdraca który zebrałszy nieco ludu Rycerskiego/począł także pustoszyć wielkiego Cesarza Tureckiego państwa/ Co gdy iemu oznaimiono pisał do mnie brata swego aby mi conaprecey do Wotoch iechał á te wšykie niewierne iego abych skarał/Wšy y Miasća abych popałał/áludzie śa bla abych pokarał/ á żony y dzieci aby mi w niewola pobrał. To poruczenie maie Ja wielkiego Czarstwa/wielkiej ordy/wielki Chan Kazygier y zbra tem moim Betygiery/ Galga y żinemi bratymimi y radami Książcy y Murżami walecznymi y wielkomyślnymi ná Konia swego wsiadłszy z moim Woiskiem przyślichmy do Wotoch do rzeki Prutá / gdzie się zdruga rzeka Kołozá schodzi/ tamęśmi nadbiegli ná wiernego Maiestatu twoiego słuzebnika brata naszego Hetmána który máto co pierwey nieli my do Wotoch przyiechał/ktorem maluczká miatem zwáde á niecošmy sobie luki á śablami podhermowali/ á iś mi oznaimił iże dla tego do Wotoch przyiechał/ aby podle dawnego práwa á zwyczáiu Woiewode Wotolskiego wsadził/ wnie: czem nienaruszaisc dawnego pokoia z Sultanem Machometem á tego chciał aby Jeremiaś ktoremuś ty brat nasz naznaczeł Woiewodstwo Wotolskie przytył się zostat/ á stara przyjaźń iaka za Sulimana beta/ y za Chana Dawledgiera się zatrzymała. Co gdyżem ja podle mey strony pozwoleł á poprzyśiągił/on też od swych ktore donnie postat poprzyśiąc kazał/ zmo: wieliamy się spotecznie aby Kozacy za Tłiestrem ludzienia spokojni y zwa: dliwi do iednego wygładzeni byli/ aby nápotym żadnych škód wielkiemu Sultánowi nieczynili też dary ktore pierwey żonych kráin nam posyłane bywali za Sulimana aby zadzierżywane niebely/ á naszym kráinom zadne škody aby się nieziały/á gdy nam to przyobiecał Hetman wáś żeby Kozacy zagnani byli/Jam też pozwolit aby za wola wáśey Krolewstey mito: ści brata naszego Jeremiaś Woiewodstwo Wotolskie otrzymał/ oczemeh zarás pisał do Sultana wielkiego/ A iesliś wáś Krolewska miłość náto

zezwołi

zezwoili cośmy my postanowili. Ja záras zbratem moim y zinemí Kiazetym wojennemi áz Murziami wiecznemi czasý takte braterska zwámi záchovámy / a iedliś Rozátow niewytrácićie / tedy áni przýsiedze áni pókojowi postanowionemu dośýć niewezýnićie / Tośmy porucżeli postowi nášemu y brátu Granachmetagrowi náiaśnieiśemu Maiestatowi twemu oznaimić / ktorego áby iaśność wáśa takstawié przýsiec raczeta / á dáry nam také przýżen przýstać prośiemy. Datum ad flumen Pruthen, Anno Machometis 1004.

A Takowy list gdy Krolowi Poset oddat / wten śens kniemu rzecz uczyniel iáko w liście pisanie belo / á potym Konia Krolowi y Strzastu imieniem Czára swego oddat / odprowadzon zátym do gospody iego / á ná responsa czekáć mu kázano.

A Dano mu potym list záwártý ktory záledwie przýiat / tego sie domagájac o Krola áby Posta swego do wielkiego Chána poslat / áto áby mu oznaimiono belo co mu ma powiedzieć / ale gdy mu dano háte Sobolmi podśýta / á darow o ktore Chán wielki prośiel niedano / gniewno mu belo / ale nato niedbat Krol.

A Do Pápieżá potym Krol poslat posta swego oczýściájac sie znieprzystoinego odnieśienia Dicu śwítemu. Áto tylko w Roku 1595. zá pánowania śeżeśliwego Rudolffa Cefárjá w Wegrzech sie dzíato.

Roku 1596. Spráwy w Krolestwie Węgierskiem tem sie porzédkiem dzíaty. Naprzód.

A Wpni Miesiáca Stycziá Pan Bálsfi s Pánem Wilhelmem Terczka Czechem stárożytney famíliey Pánem / ktory pod swo spráwa mial Tyśiac ludu Kycerskiego / obádwa májac tilka chorągwi piechoty / w Tureckie dzierzawy weszli / á przýšli ná Turky sprawionie / záras iáko im storo bitwe dali cztteryśta pogan padlo / drudzy wćiekáć pocżeli ktore oni gro mieli áś do Jamtu wiecey wśame brone Jamtowa ie wpárli / á potym oni wśýtek kraj spustofeli / wielka zdobyecz wzíeli / á zdrowo ná Ostrohom sami zśwemi ludzimi przýsiecháli.

A Tegoż tesz czáśu Turcy iednego piczownika z Ostrohomá do Komarná iádacego zwieltá zdobyecz ná polach Viwarstich dogoniwśy zbieli / oco Żaiducy Komarscy sie gniewájac iedennaście swych ku Potoscie ná zdobyecz poslati / á ci gdy sie wíeden wówoz záchowáli tego pilnowali zeby sie poganie wyrufeli ktorego Jamtu / á gdy obaczeli dwanaście Turkow ktorzy ku Wśi ktora niedaleko byla íechali po zachodu Stosica / ráni oni táiemnie przýšli / á one Turki gdy sie rozebrali zaskoczeli / ácz sie dtugo poganie bronili / ale oni Żaiducy ogień zálożywśy páleli dom / co Turcy

obaczysz wsi wcietać poczeli / a tak od Hajdukow wpogoni zbici / dwa ośmi pogimali / a dwa wcieli / a tak one wieznie do Romarna przywiedli.

A Tegoż czasu zechato sie Turkow niemato na polu Weitz zenskiem / ku ktorem dnia is. przyiechat Beg z Hatwaniu zniematem ludem miedzy ktorem bel i Tatarowie / tym ludziem zaszedł na droge Beg Weizenstky / a gdy sie zeshli a namowieli / gdzieby sie obrocić mieli / zmowić sie niemogli Weizenstky ku Towenuhradu chciat / a tam wshytke te wlosc Ogniem y mieczem spustoshyc / Hatwansky do Setschina namawiat.

A gdy sie oto miedzy soba zrownac niemogli / wielka Wojna miedzy niemi sie wszetala / asz Weizenstky Beg by bet niewcieta od Tatar by bet rosziekani / atak Tatarowie wlosc Setschinska popustoshyc umysleli.

A gdy sie ono ich zeschie y namowa rozglosila onego kraiu Herman zaszedł poganom na droge dawshy im siwe rozegnat y pobiel ktorych mogli dogonic a zymat.

A Tegoż roku Miesiac Lutego Kioze Siedmigradye gdy od Sultana Machometa nowy Basa Temeswarstki postanowion bel iechat ze wshytkiem rynchunkiem swoim na 75. Wozich zniematem Woiskiem do Biatogroda / wiedzieli o tym Hajducy iego wolni / ktory na Lipie y na Gennie bel. Ci za powodem Telli marrona te droge ktora mial iechac Basa zastapieli / a gdy ich nadiechali Turcy zwielkiem okrzykiem nanie wyshoczek / zstrachu poganie wcietać poczeli / ktorych Wegrzy niemato zbici / a on wshytke rynchunek Basy pobrali samego zabieli a glowe iego do Kioze ci postali / tam za kilkatroc Stortysiecy zdobyczy wzeli / na iednem Wozie Dwadzieścia tysiecy Dukatow boto / a inych kosztownych rzeczy wiele.

A Trzynastego dnia tegoż Miesiac Lutego / Turczyn nie iaki Zaln Aga nazwyskiem poyman byt / a na Ostrohom przywiedzion / ktorego czasu Sedzia Weizenstky byt tam skilkiem sashad / ci zeznawali iże miedzy Lipem a Ostrohomem y miedzy gorami / skodliwshogo nieprzyiaciele naden niebeto ktory wiele dziatek Chrzeszczianskich pochwytat a poprzedał / a snac tak wiele wlosow na glowie niemat / a is byt smiertelnie ranny. teyze nocy na probe wziet / a gdy wyznat co wiedzial sciet bet / zwielko radošcio wshytch przylegtych ludzy.

A Wmari tego roku w Konstantynopolu Scachy Perskiego Krola wnuk ktory tam bet wzaktadzie zostawion / a is tylko dwa dni chorowal y to wolno / wshak tego znaki bety iże bet strut / ato dla tego ze sie to iusz rozglaszalo / ze o Woinie s Sultaniem przemysliwal / a ktemu y to go w podeirzenie dawalo / iże Scachus poselstwa ktore na kazdy nowy rok na pozczatku zwykt bet posylac naten czas nieprzystat / atak sie obawaisc Sultana aby nati Scachus niemat przyczyny / ono ciato drogiemi maszczami namazawshy do Persiei przes pewne poselstwo postat / oczyšciac sie wnniemat.

niu / iże wnuł iego / w. śmierci: umart / a niestrut a przytym napominal
aby Scachus pokora niewzruszał / y nato sie namawiać nikomu nie dat / a tes
mu niewierzel aby v tego port zyczliwszy mieć miał niżeli v niego ma
samego.

I Wielki głod przeszłego lata w Konstantynopolu był / wie
le ludzi pomarło / atak na ten rok pokoy bet / Sultan nieobawiając sie zadne
go niebezpieczeństwa całe trzy dni obwoływać kazał Woine przeciwko Krolowi
Wiedeńskiemu bo tak Cesarza Chrześcijańskiego zowie / a przeciwko Xizze
ciu Siedmigródkiemu zebrał 130. Galer a na miejscu Citalibahé Jafferba
he przelozył nad tym Woiskiem / ten głos puszczając że na Siedmigródki
tego roku wszytkę swoje moc obrocić chce / a do Węgier tylko dwadzieścia
tysięcy na obronę Miast a Zamkow postać.

I Ale gdy widział iże Rycerstwo iego wielce się chronili tey
Woiny / a nowe Woisko trudno zebrać było / puszczet głos iże sam z Woiskiem
do Siedmigródki ziemie poiedzie / a iżby temu wierzeli opowiedać kazał
wszędę iże Sultan swe namioty y wszytek rynsztunek wojenny do Adrinopo
la wysła / beta iednak wielka boiazń między pogány bo oni po swych wro
stach tego dochodzili / iże tego roku iakże wielkie niebezpieczeństwo na ich kraje
ny przypaść miało.

I Cesarz Rudolff gdy się tego pewnie dowiedział od spie
gow y od wiezniow że sie sam Sultan Turecky gotuje na Woine do Węgier
on także ze wszytkich pilności ktemu sie gotował / aby takowey mocy odpor
dać mogł. Atak mu nate Woine Wschodni Frankowie / Szwabi y Bawar
rzy wszytek ten okrag pozwolili wystać na pomoc ctery Legiones to iest
Dwadzieścia tysięcy Woiska / ale tym sposobem aby Maximilian Arcyksi
że bet Hetmanem.

I Burgraw Margrabia też Legionem zebrał / ktemu taka
nadszła iże Sasowie takowey Woisko postać mieli / co y przeszłego lata /
nado wiele sie zezdialo żołnierzow do Pragi / a natym zostali aby Maxi
milian był Hetmanem nawyszym / o pomocniku temu ktoryby miał być de
libarowali / zdato sie im aby Xizze Saraskie to na sie przyiał tym sposobem
aby Wtochow ośm tysięcy złoba do Węgier przywiodł / a sam ie do czasu
na swoi koszt podejmował / ktory to na sie przyiał / wskazywał takim sposobem
aby mu Cesarz inuestiture ziednat v Papieża / a on Papieżowi Trzykroć sto
tysięcy złotych na wychowanie Woiska duchownego w Węgrzech polozył / a
ieżeże na każdy Rok pięćdziesiąt Tysięcy stolicy Apostolskiej dawać chce.

I W Czechach y Węgrzech Seimi były / na ktorych okolo
tey Woiny Continuaciei traktowano było.

I Tegoz czasu Koprenscy rycerze ktorych było o czterysta
wzięchali tu Żernicy na zdobyc / trzy Wsi spaleli a Turkow tak niemato
pobieli

pobieli / y Chryſćyiańſkich więźniow moc wyſwobodzili / Wołow 220. zabieli / pokazato ſie im beto zedwieſćie pogon, ale ſie kuſić onie nieſmieli wolno wiechali zdobyć z ony.

I Także wczynieli Niemcy ktorzy w Mieſcie Oſtrohomu beligdy im dano znać o iednem Begu ktorzy ſwem rynchunkiem ſiedł na Budzyn / ſto Niemcow zaſto prawie pod Budzyn czełkając na taką zdobyć ale on wymyſł ich Turkom Budzynſkiem nietrąny bet / zebrato ſie Turkow piećset a na one Niemce ſie rzucili / ſtraſz dala znać Niemcom o poganiach / oni wtem do laſu wſtąpili okrażli poganie on laſ / niechając ich długo Niemcy barwić wyſkoczyli doniech / a cały dzień prawie zniemi ſie bieli / a gdy Turcy czterdzieſci y oſm ſwoych ſtraćili a rannych wiele między niemi było / zrozumiały ſe ich bez wielkiego krwio przełania pożyć niemożli / odwrót wczynieli / niemcow tylko trzy zabitych a 30. rannych beto / imi zdrowo na Oſtrohom przywiechali / ale żadney zdobyć niedoſtali : iako nadzieie mieli

I Tego Roku Máchomet Suttan miał rozmaite rady ſwoimi Baſami iakoby Siedmigródziego a Muttany mogli ſholdować / atak poſtat 4000. Turkow a 30000. Tatarow ktorzy u Tabarżinca obozem ſie potożeli / a drugie Woisko poſtat do Weſcedeki niedaleko od Białogrodu / a Baſe iednego poſtat do Węgier ktoremu Synanbaſa Syna ſwego Beglerbega zalećiel / aby ſpotecznie ſtawy Ceſarſtwa Otomańſkiego bronili / a na pominał ich iżeby nadewſzytko moſty mieli gotowe a żywnoſci doſtatek aby gotowali iżeby wſzytkiego doſtawalo / aby tem precey Siedmigródziego ku wſzytkiemu mogli przymuſić.

I Tegoż czasu Nitricius brat tego Baſze moſz niepoſpoli ty z ſoną y z dziećmi ſwemi od Turkow do Chryſćyan zychał / ktorzy wiele tajemnie poganiſkich oznaimiel / nalego odiażd narzekali Turcy tak moſz wiſze iżeby beliraczezy Zamek iak y mocny ſtraćili niſzli Meja tatarowego ktorzy ſie ſłużyć wiernie Chryſćyanom obiecal.

I Tegoż czasu ieden więzień Chryſćyiańſki ktorzy długo bet w więzieniu u Pogon a to był ſługa hrabie z Serynu / ktorego zwali Tompa Iſwan / ten oſm lat bet u pogon w więzieniu / miał liſty ſerdynanda Saſmaria y Oſſkircha ktore do Węgier odnieſć miał. A gdy do Tybiſki przyſzedł / wpadł Turkom wpodeyrzenie / a tak go poymać kazali ſtarſzy / a liſty o niego náleżli ktore przeczytawſzy gdy bet na probie ſkazan na ſmierć / aby bet na czwore roſtargnion / obronić go Pan Bog raczeł ſmierci ſkaradey / tak iſe nági wſzedł.

I Ten gdy ſie między Chryſćyiany doſtat przyodział / a otrym ſprawę iſtą dawał iſe w Konſtantynopolu beta nedza wielka na wſzytko / a to dla tego iſe z Wołoch a z Muttanſkiej Ziemie żadnych potrzeb niedodawał / a z inſzych 25. Kragin w ktorych znamienitych Miaſt Wſi Miaſteczek a Zamkow / ktorych dawano Ceſarzowi wielkie podatki na każdy Rok / teraz ſpuſtoſzone od poganow ſamych / a prawie wniwec obrocone aby nie rebelli

zowali

bowali iato y inne. W Panu swem Jaratdż; iże bet staradzie obżato
wan a Synanbasha bogacie udarowan nawissem wrzedem / a tu temu sto y
szesćdziesiąt tysięcy dukatow mu dano.

A Tegoż roku beo dwaćroć trzęsienie ziemi w Konstanty
nopolu ktore ich wieśćkowicze wykladali tak / iże trzy Suttanowie maia
być zbić / a po trzecim Tatarzyn Tureckiego panowania dostanie. Tekst
powiedat iże Synanbasha z Siedmigródkiem Kiożeciem walciać wśedy a
wśedy wiecey niżli 30000. ludu wraciel / y wielki mu Starb Chryścya
nie pobrali.

A Tęż orym powiedat / iże Sultan Machomet wszystkie me
se przedniejsze wygubić dat / y niemaś dawniejszego żadnego nad Sinank
że y nabieglejszego wśprawach. Cifferbasha nie wiecey tylko sześć albo
siedm tysięcy ludu Woiska z łobu nieprzywiodł / a przededwiema laty Sy
nanbasha do Megier siedmnaście tysięcy Janczarów wywiodł / a za ledwie
sześć tysięcy zostało żywych / wśytko nowotni teras sie pośylaio. O Per
kiem Scachu takowa nowina o Turkow iże weźniel znowe z Georgiány
przećiwko Suttanowi a iś orym dat znać Suttanowi iże to co Ociu iego
wśez moc odiać / to też on wśytko moca odebrać chce / a te nowiny wśytkie
Istwan Tompa powiedat / weźm sie zniem zgadzali wieźniowie pogańscy.

A Bory Michel najwyszy Hetman na Nowogrodzie s Pa
nem Tonhauzem drugich sobie s Palant y s Tschabraku przywoławşy ry
cerzow / y zaydukow Vicegrádich 27. dnia lutego wnoćy śli do Worze a
tam drabinki ku murom przystawiwşy szczęśliwie ono Miasto opánowali
traś pobiwşy brany odwarli a ludu do Miasta swego napuścili / a iś tam
beo kilka domow mocnych skorych Janczarów wygnać niemogli / skłkiem
inych domow ie spaleli / wiele tam Turkow zgorzalo drudzy prećko na Du
nay wypadli / a wgalere wielka ktora na brzegu betá wśkoczeli / a od brzegá
sie odepchnawşy iuś sobie obiećć ruszeli / wśkże hajducy zdiał matych y
wielkich strzeláiec zdiurawili im one Tawę tak aś wpaść nadno musiáta
y tak ci z 20 mieźbieli ośáteć potopili / żadnego żywego niedostáli.

A Wybrawşy Miasto Zamek także spalić chćieli / ale Turcy
co naniem beli mocnie sie bronili / żaden niemogł blisko przystępić choćiaś
brama Zamkowa odwarła betá / y na náśe kilka rozow wybiegáli Gasap
Zusaim wśamey bramie zabit y wiele Turkow od Chryścyan zabić beli /
choćiaś od iedennastey godziny wnoć dobrze na dzien po Miastu biegáli / z
Budzynia zdiáł wielkich strzelano / ale żadnego ratunku niepostáli.

A Tegoż Roku Kozacy Uizowi s Hetmanem swem Ualeo
wáikiem skody wielkie w Liwie y na Wolhyniu dziatáli / ale od Stánis
ława Zolkiewskiego Herbu Lubicz Kastellana Lwowskiego Hetmana ná

ten czas Polnego rozegnania. Hetman ich poginon ścier potym czwiertowon ofszdzony na Seimie Wárszawskim.

Tegosz roku Hrabiá s Turmu do Rzymu wposelstwie od Cesarza Rudolffa het wyslan/przeciwko ktoremu wiele Wtochow zacnych Papiesz wyslat/a zwielka wczciwościca iako posta naprzedniejšego Monarchi przysioć kazat / a do Miasta wprowadzić.

Tegosz roku Miesiaca Marca 4. dnia Rácow dzieśieć tyśiecy od Turkow odiechali a do Siedmigródziego Kiożecia przysłali w niebytności iego/oczym mu Kieżná Mária Matzonka iego Arcyprieżná Kátska przez listy swe oznaimiela do Prági/ gdzie naten czas het v Cesarza Rudolffa.

Takowe nowiny wstyszawszy Kioze Sigmunt pośpiehet s Prági aby zniemi isto rzecz postanowiel / a przysięge ich sobie wtrwódziet. Cesarz mu Dwatysięca ludu służebnego przyobiecát iezdy/a piechoty 3000. a przyniem ie swem nakładem przez trzy niedziele chować/nadto 24. tyśiecy talerow na każdy Miesiac dawać / a na rozieżdnem hoynie udarowan.

Papież Clemens Octavus temusz Kiożeciú na każdy Miesiac obiecat dawać czterdzieścy tyśiecy dukatow/ y postat Franciscum de monte Mario ys Gorša zwielka summa pieniedzy kuniemu aby za dostat, kiem śmielşy byl na poganina.

Tegosz roku o Miasto Klise w Dalmatcii na Stále niedobytę niedaleko od Spolietu kuśieli sie Chrześciance ale na ten czas nie niesprawili / iednak potym niedtugo do reku im przysło.

Piętego dnia Miesiaca Kwietnia 70. Żolnierżow wyiechato s Romárná na zdobycz a przysli na pole Samboczkie a tam sie zachowali wiedney drodze ciásney wlascećku a na Turki czekáli/oczem gdy sie dowiedziat Beg s Torys ze wşytkiem i swemi Żolnierżmi wyiechat s Zamku ktore gdy obaczeli Chrześciance sprżysiegli sie im nieośtepować dorađ potki ich stawac bedzie/bo to baczeli ze vciec poganom niemošli/Zastapieli one drogę mocnie/a iş Turcy wşyscy konni beli snadnie im heto bronieć sie / bo sie Turcy zgromadzić wone cieśnia niemošli ani ich ogarnąć/atak naprzodu prawie mata škóde ználi/ bo wchroście gorecke iedne beli opánowali/ ni gdy darmo na Turki nieśtrzeleli/ wiele ich s Kon i zbieli.

A gdy tak długo z soba czynili nadbiegli Turkom Jančzarowie na pomoc / a tak Chrześciance oroczeliwkoto / tam dopłero Bitwa meżna sie zaczęła / a iş sobie mierzeli Romarşcy iednotam zostac / ale iş Zwyciestwo wreku Bożych każde / dodat

y tem

ytem naten cjas wielkiey śmiatości Barzo ich wiele zbieli pogan. Beg wi-
dzac że niemato ludzi strąciat a drudzy iuś wcietać chcieli/ dodat swem ser-
cā zacieta sie bitwā froga / znowu Chrześciance wiele poganow zbieli/ rāt
iś iako bydto leżeli/ przē on wšytet lud iego przebieli sie ku Begowi/ a Ro-
nia podniem zabieli/ samego ranieli wšatze od swēch rātowan/ a na iny koni
sie prześiadł.

Potrżecie zagniewany on Poganiin lud przeciwko niem
nawiodł/ iadnāt przemożony/ lud rozegnany a Beg wpogoni zabit y s Ro-
niem/ drudzy Turcy widzac Bega zabitego co precey wcietałi/ wiele ich zbi-
rych zostato/ Chrześciance tylko trzey od Turkow zbieli.

Dnia 10. wroćieli sie do Komarnā z dobra stawo acz sko-
rzyścio malo wiele pogan zbawšy/ bet to Beg rycerš stawny miedzy Turki/
y dlugo Begiem bet na Budżyniu/ y iuś Bāša miat być weżynion/ ale go rāt
Begiem Chrześciance diablu postali do piektā.

Tegoż cjasu 5. dnia Kwietniā Mikotai Balssi Ostrohom-
ski gubernator dat znać otym/ oczym samemu wiadomośc przyšta/ iże Łatos-
lyski Beglerbeg trzęciego dnia tegoż Miesiācā s Konstantynopolā wyie-
chat do Budżynia / a Beglerbekowi Greckiemu list przyniosł na ktorych mu
pisano/ że znamioty Sultanowemni s Konstantynopola Wizerbāša wyiechat
a Miesiācā przēstego Lutego dnia 6. na polach Adrynopolstkich ie rozbiel.
Wnizate Bāš i do Bosnienskiej ziemie przyiechat/ możnego Ewwocha Baro-
din Bāše medstwego/ y Beglerbeka Greckiego na Woine do Siedmigródiey
ziemie nāznaczo / ktorzy zwielkościo Tatar s zmoćnieni Chiansowi Bā-
ši Konstantynopole zlecono / a sam Sutan zwielkiem Woistiem Turkow
y Tatarow spotecznie z Sinanbāša y s Cikalibāša do Kabu przyiedzie / a
stanisław ku Wiedniu sie ruszy.

A iżby to wyiazd iego bet szczęśliwy Bāšā Budżynski przy-
kazał/ aby wewšytlich Turcedich zborzech na każdy piśet sie modeli Mā-
chometowi s szczēcie przeciwko gaurom.

Ośmego dnia Miesiācā Kwietniā/ wnocy. Mikotai Bal-
ssi postat na zdobyć pod Budżiń swoje Żolnierze Ostrohomskie zato okazio
dwie wsi s v Budżinia iedne zowa Budasessche a druga Buda Resab/ w-
tech Wsiach śiodlacy beli mato niewšytko Chrześciance / ale przyiegli
Turkom y dan mu dawali/ ci sie boisc okrutności poganstkiey prośieli Pa-
na Balssiego aby ich zewšytkiem ruchomemistatki tesh zdobytki do Ziemie
Chrześciancestkiey przemioat/ ktorzy to na zodanie ich weżymil / atāt nadziē
odniego nāznaczo zewšytkiem gotowi beli/ Beto wšyttych 755. ktorzy
sie zdziećmi y z Żonami na 80. woziech do ktorych zaprzagali 12. 14. y 16.
Wotow/ a wnocy z Ostrohomstjemi sie zekli/ y szczęśliwie do Ostrohomā
przyšli/ beli miedzy niemi niektorzy bogaci/ ktorzy starby z soba niemate wy-
nieśli/ dobytkā barzo wiele mieli / atāt im Pan Balssi dat ośiadtości miedzy
Nowem Zamkiem a Ostrohomem.

Budżynscy boisc sie obleżenia wšytet swoi starb na
Białogrod zawiezli / a iśby lepiei MIASTA bronili a Nieprzy-

iaciory daley odegnali / na dwóch gorach przyiegłych dwie śaście mocz.
zbudowali a działą wielkiemi osadzili / a kosić iść to będzie debiż /
działo iedno wystrzelić kazali / ktore chociaż prochem przesadzone niebele /
ale się iedną na drobne kęsy rozspadło y kłkła Turczynow śmiertelnie
zraniło.

A Strach przypadł na Turki stego nieszczęścia / atak się ra-
dzieli swych wiejszkow coby to było za złe znanie / którzy im powiedali / iże
te dwie wieży znacza to że Chrześciance z nich Pestu y Budzyna dostana a
to rostrzelanie działą tego wielkie nieszczęście znaczy / atak poganie nara-
dziwszy się spotecinie one wieże rozmietać kazali / a z Ziemia zrownali / bojąc
się tego aby ich Chrześcianom na wieży pożytek niżeli sobie niezbudowali

A Dziewiątego dnia Kwietnia / Mikołaja Bálssiego iezda y
Zayducy do Walensa przyśedłszy na Turki trafilu którzy Woiewode Sam-
bińskiego do Miasła wiedli / a dawłszy poganom bitwę tak meżnie się bieli
że Turki przemogli / którzy się tu walu obrocieli / za ktoremu Wegrzy raco
dobiegali / tak iże niektórzy s Turki zaras w Miasło wpadli / ktore mieściz-
nie swoich bronie wsparli y dwu zabieli / a poymali kilku / rozegnalwszy Tur-
ki y wiele ich zbiwszy 300 Wolow Koni 24. y wieżniow 19. znających / na
Ostrohom przywiedli.

A Dnia 10. tegosż Mieśiaca Pan Władazdy y Gerzy Istwan
Budian / a iniktorzy było 1400. iezdnych y piechorzy wybieżawszy pod gore
S. Marcyna między Rabem a Pápa wywabić chcieli Turki tu bitwę / Rab-
scy wystali nieco swych aby zwiedzieli gdzie są Chrześciance / coż dział-
li y co czynić myśleli / a Chrześciance wleśy się tailed / a gdy się Turcy
przybliżali / oni doniech wystocżeli / długo się zmiemi a meżnie bieli / zrozu-
miawszy Turcy śmiatose ich wielko / więcej pocżeli / wiele ich nasszy wpo-
goni zbieli y wiele pogimali / ktorzy orym znać dawali / iże tego lata Suttan
w Wegrzech być miał z Woiskiem / drugie Woisko do Siedmigródzkiej Zie-
mie / trzecie do Mutrańskiej.

A Wtatem czas z Agru żołnierze wyiezdżając po trzykroć
wielko zdobycz przynieśli / wiele Woi Turkom spustosżeli / Turkow niema-
to poymali y zbieli.

A Dnia 24 Kwietnia Sześćset żołnierzow wybornych
z Lypy nad wola Hermana swego w Ziemie pogańska zaśli / o ktorzy gdy
się Turcy y Tatarowie domiedzieli / ktorzy beli w Kraiu Temeswarstian
na Zymie przeciwko niemu wysli / atak od wielkości ostocżeni / Lipscy oba-
czywszy to iże więcej niemogli / mocnie się bronili poganom / y tak długo aż
wszystcy zbieży / mało żywych Turcy dostali.

A Siedmigródzkiemu Kiożeciui gdy oznaimiono iże Turcy na
Insule Maruszcza na granicach Lypenskich skody wielkie dzietali / ludzy
stare

stare ścinałi / a mlode żony y dzieci do więzienia brali / żalując tego y rycerską swego niešťcieśnego zaginięcia wmyślałi się tego pomścić / postat śpiegi wśedy aby mogłi wiedzieć gdzie Turcy się obracali / atak mu oznaimiono iż 1200. Turkow y Tatarow zleżenia wyjechało / a pustosza kraie Chryśćyiańskie / a iż dwie Wśi Chartu y Włochu spustoszełi / a między drugimi dwyema Besshini y Zynu zapadli / atak się przeciwko niemu puściło ochotnie kiltas / a zniemagła na pogany przypadli / dawszy im bitwę sroga / ośmset pogany zbiegli / drudzy pociągając do Wody wpadli / czego niezbito potoneli / mało ich uśto.

A Hetman z Lypy Georgius Barbeli y Balinus tego towarzyżni naten czas wiecy niemając tylko 300. rycerzow / iednak chcieli wiedzieć co poganie czynią / atak im za pewne oznaimiono yże Turcy y Tatarowie Lipie chcą oblec / bali się rozumiejąc że się nieobronią.

A Oznaimił to Herman Książęciu prosząc o ludźie na pomoc / a iedliż mu posle czterystu dobrych Junakow / nietylko Miasto obroni / ale y Turki zleżenia zapędzy / który mu bez mieśkiania nato pisanie postat ośmystu ludzi.

A A gdy dnia 5. Maja Turcy y Tatarowie mając Woiską Citerdzieści tysięcy przybiegli / a Lype oblegli nie niewczynieli / owśeki od Lipian zdział barzo pośkodzeni / a wtym Siedmigrodzie Książę Woisko wielkie zebrał / a śedł tak iakoby Turki zbieżec mogli / ale oni mając wiadomość oniem odbiegli co precey ku swemu Zamkowi który dwie mili tylko jest od Lypy.

A A gdy Siedmigrodku nieprzyszedł oni znnowu ku Lipie przyśli / a Miasto dnia dwunastego Maja zwiertsem Woiskiem niżli pierwey oblegli / wielkich dział mając 17. ośm Wozow prochu / a 46. Wozow którzy drabinki wiezli Kule / a inne rynniki wojenne.

A A gdy ze wśzytkiem pogorowiu bali / a wielkie Woisko mieli / a Chryśćyianie po roześciu iedwie trzystu zebrać mogli ktore częściemi poganiśtieniu śturny spracowali / także zwarpili wobronie / atak Hetman kazał wrzecać / a łanuchy / zelaza łamane / kamienie / a inne ostre rzeszy wdziała nabijać / a tym wielką škodę poganom czynił / Bo tak baśty / a wieże ku temu sprawne były / iże poganom zewśad wielka się škoda działa.

A A potym 16. Dział dobrze nabite przed brane wytoczyć kazał / a rozłożyć y brane odwrzeć / poganie widząc brane odwrżone / grumada wielką śkoczeli / rozumiejąc że obleżeni zwarpili / a wypaść chcą do nich / chcieli brane opánować / a gdy tak gestem huffy śli hetman ogień przyłoić kazał / atak barzo śeroko dziure wpoganiach wśynił onem łanuchy / wiele zbieł pogany / a gdy tak po drugie y po trzecie wśynił / widząc pogany barzo chętne ku opánowaniu Zamku / a wbieżeniu bramy.

A gdy jeszcze piątykroć takowa strzelba puściel / a wszyscy
mieszkańcy swoich pilno strzegli / poganie wszystkiego zaniechawszy zbrodni iak
wcieli. Wtedy Bawie Basha Temeszwarski ranyon śmierć / Hamat
Beg Julencki y Tyson Beg Chunarowski między trupy należeni / zostało Tur
kow zbitych wiele pod Lypa.

A Tey Boiazni ich ta przyczyna Bata / gdy Temeszwarscy wle
zemu v Lypy Bati / ci ktorzy w Mieście Bati nie sie niespodziewali na sie tak
niebezpiecznego / a wrym Hetman Lugiencki 6000. ludu zbrojnego do Te
meszwaru postat na zdobyci / ktorzy przybieżawszy przedmieście spaleli wy
brawszy / a Turki co ich zastoczek pomordowali Tyście więźniow wyba
wili Chrześcijańskich / a nazwał zwycięstwa swe^o trzykroć wędzwon dzwo
nieli a zdrowo skorzysta odiechali / tym na pomoc zaszedł Hetman Christo
phorus Pelawicz Skłkiem Secnikow swoich a do domu odwiódł / atak ogień
wielki Turcy y Tatarowie obaczwszy bardzo sie polekli a do Lipy odbiegli.

A Siedmigródzkie Kioże zebrawszy Woisko potężet sie na
granicach / a tam mu na każdy dzień ludu przybywało rycerskiego wiele / a
on to wszystko czego niedostawało opatruiąc spólnością góromac kazat: W
tym czasie nieco wolnych Hajdukow k niemu przysło / a ci Bati zonego Wois
ka / ktorych 1200. przeprawiwszy sie przez Dunay niedaleko v Nicopola
Miaścisko Tureckie zburzeli / a Bega Borašchego wnowe postanego od Sul
tana z Adrynopola z Zona y dziećmi pomordowali. Ale gdy zwielka
zdobycza tu wem sie nawracali od 1800. Janeczkarow Nicopolskich zastocze
ni zniemagła / iednak wzdry silnie pogonom odpierali / acz szczęście spirytu
służąc poczęło pogonom / wstąpił potym Hajducy sie poprawili / iakoś wys
szę otym czytat / ci wiele Turkow zbitych na tej tam drodze potym do Wois
ka Kiożeciego przysli / ktore on wdziecznie przyjął.

A Dnia 13. Maja niektorzy zdraicy pomordowani Bati Alor
Julia / ktorzy od więźniow Tureckich listy do Sultana Machometá nieśli /
na ktorych napominali Sultana / aby co naipilniej Woisko posyłał potłuby
sie zgotować Siedmigródki niemogł / bo snadnie tej Ziemie dostać może /
wrym czasie Woiewoda Multanski posty swe do Siedmigródzkiego Kioż
cia postat / aby spotniać reko mocnie Turkowi sie bronili / a ieden drugiego
nieodstępowali.

A Wrym czasie Chrześcijanie w Dalmatien Klisze Zamek moc
ny opánowali: ktorzy Bosnienski Basha zaras oblegt ale Leukowicz Strycki
a inych krajakustych gubernator z gubernatorem Segenskiem 42. Tawie
zgotowawszy / y według potrzeby wszystkiego ludu czterę tysiące matac na
pomoc tu Kiożę przysli / a gdy na drodze tej iedne Galere Wenetki wktorey
pienizdze a inie potrzeby Turkom wieli nadbiegli / zarazem is odieł / a opa
nowa / a anatem czas Sengenscy w Mieście Klisze Basse fortelimi osłubali
Gdy Miasto oblegt oni na rozmowe k niemu aby przypuszczeni Bati prosieli /
pokoy zniem stanowić chcieli / iedliby im dwadzieścia tysięcy dukatow
dat Miasto mu poddać obiecali.

J Basha

A Bąsza zaraz piał: dze postat / ktore oni odebrawszy bra-
ny odwarli / poganie zradościa na gore wesli / a ku Miasu pośpiechali / nie
sie ztego niespodziejaiac / oni ich tylko wpuszcili coby zmoc mogli a zarym
kraty spuscili atak naipierwey te co w Miescie / a potym te co przed Mias-
tem zbieli / atak zbiorwszy Turkow dwanaścieset Miaso y pieniadze otrzymá-
li / a wrym ono Woisko za szczęśliwym wiatrem do Sireki niedaleko Trawu
przyptyneto / Leukowicz y Herman Sengieniskich wypuscivszy Woisko na
ziemie reynocy kilka mil blisko Klisy przyšli / a wednie odpocżeli.

A Potym noca szli a zaledwie Stonce weszo dnia 27. Mái-
ia zwieltkiem okrzykiem na Turecki oboz vderżeli / Turki rozegnáli y pobieli
a Klise zobleżenia wyswobodżili. Ale gdy Dalmatowie obaczeli że Tur-
cy vciekaią zwieltkiego łakomstwa bez sprawy zaniemi biegli / a drudzy oboz
párpali / Wataśy ktorzy od poganna gorze postawieni beli / Chrześciany
wnierzadzie tym obaczivszy Turki vciekaiące obroćieli / a na Dalmaty spra-
wivszy sie vderżeli / ktore wshytke zbieli / potym y tu inem sie obroćieli / kto-
rzy acz w sprawie beli / wshatże ich moco przemogli.

A Leukowicz y Herman Sengieniski do Klisy zdrowo przy-
biegli / tam dwa dni pomieszkawszy z sześćia set rycerstwa wybiegli / spodzie-
waiąc sie iże nawy spetna zaślana / ale ich Turcy domich vprzedżili zaledwie
Leukowicz vciek / atak sie Turcy obroćieli do Klisy a dostali / bo ci co tam
beli zostali / zmowe s Turki vczynieli / Miaso y Zamek ym poddali / takci łá-
komstwem Klisa pogano sie dostata powtore / y ludu zagineto o sześćryściey.

A Odegnawszy Turki od Lipy Siedmigroćki do Temeszwa-
ru sie obroćiel dnia 15. Máiia / a oblegt / niedlugo potym Tatarowie Mo-
rziem wktore Dunay wpada do Bulgárskiej ziennie wesli / ktorych czterdzie-
ściryśiecy do Temeswaru przyšlo / a na oboz Siedmigroćkiego znienagla
przy padli / dnia 20. Máiia bitwe z soba zwiedli / skłaniato sie szczęście sprzodu
ku poganom / a potym zlastki Bożey przyšli ku sobie Chrześcianie a lepszemi
łercy za nápomniem Hermana swego napogány náćierać pocżeli / pomie-
szawszy pogany zdiat / wnetze rozegnáli / padlo Chrześcyan Pietnaścieset /
poganow pięćryśiecy.

A Gdy sie nato poganie nailepiei nasadżili / aby Chrześcy-
iány wygubić mogli a miedzy Bietogrodem a Budzyniem sie zeshli Miko-
tai Balfi co mogt náprecey Woisko zebrać / a 25. dnia Máiia zburzacemi
dziaty yże wshytkiem potrzebami ku Woinie do Sambuku zaledwie Ston-
ce weslo przyshedi / a zewshytłych stron Zamek oblegt / a strzelać nieprzeštal /
aś tego dokazat co umyślet / a gdy cate trzy godziny dobywat / zaledwie o
wieczornem czáście miedzy pieta a hosta godzina go dostal / wshytke Turki
pobiel / Jánczarow pięćdziesiąt / ktorzy beli tego dnia na Zamek wesli / s
Chrześcyan ośm zabitych a dzieśieć rannych bylo. Byto Zamek dosyć
mocny náktory Bąsa Budzynski na przeieście często wyiezdzał.

I Bärzoby bet rad Bälſſy watoſci zachowat ale zamożony
ogień Bärzo wſzytek popſował/Bärzo wiele żywnoſci naniem zgorzało.

I Tegoż Mieſiaca Maia poganie 50. wozow kupiedich
Bogatyh dobrze nałożonych towary ktore na Jarmark do Agru ſli pobraś
li/żołnierze o Kaſowa wyiechawſzy onem kupcom pomoc dali/rozegnali
Turki a cześć ich zbyli.

I Tegoż czasu do Wiednia przyſli dwá Mniſzy/ktorzy imieſ
niem niektórych Pánow a ludu poſpolitego krajne iedne miedzy Boſnieńſko
a Dalmacki krajnami rzeceſona Heregonia Ce arżowi Rudolffowi poddano
być opowiedali/tylko obrony iako od Pána Chreſćciańſkiego żadali/a ſley
krajny obiecowali ludu zbroinego przeciwko poganom trzynacie tyſiecy/
proſieli iednak o Choragiew Ceſaria pod znamięciem Ceſarſtwa Rymſ
kiego/a pod Krzyżem Burgundſkiem też y o Hetmana ſprawnego/a otrzy
tyſiace ludu pieſzego y o zbroie Woickich ku potrzebie/a zmocnieniu prze
ciwko Turkom.

I Dnia ſiódmeſo Czerwca Woicki z Kaſno wyſzly do Al
tenburku ku Wegróm/ a óſmeſo dnia miedzy hoſta a ſiódma godzina ku
wieczoru za pomoca Boza Sambul miedzy Oſtrohomem a Białogrodem
Bärzo moene y pożyteczne Miaſto opánowali/ tylko trzy godziny podum
bedac. Acz tam był lud wſzytko na wybor pogańſky/y Jančiarow 52. wſy
ſcy wrece Chreſćciańom przyſli a zbić/Chreſćciań tylko ſiedmi zabitych
rannych 16. wielka ſtawie ci żołnierze otrzymali/ale mała korzyść a prawie
żadnej niednieſi: Konie a inne rzezy ogień pokaziel/a oſtatek wieſi w kto
rey prochy bety/ gdy ich ogień doſzedł wſzytko popſował.

I Tegoż czasu nowina przyſzła iże Sigmunt Kioſe Siez
dmigrodie Mareſcum Miaſto moene a poganom Bärzo pożyteczne opano
wał/Turecy także Kaloeńſkie krajny częſtemi naiaždy puſtoſeli kolo Solno
ka wſzyſcy ludzie zacierali/ a gdy trzynatyſie Racow także wciec chcieli z
zonami y dziećmi od zdradnych ludzi wydani w rymbela/ a tak wſzytkie
Turecy pobiełi.

I Tegoż czasu Hajdukow dwieſćcie z Agru wyſzlo a wielkie
ſtody Turkom y Tatarom poczynieli/ſta Konie prawie dobrych doſtali czter
dzieſci głow y kilka żywych pogan przywiedli/miedzy krewni bet Solno
ck Capitan/owa wſzytko ſwo zdoberz za ctery tyſiace ſłonych Węgieńſkich
przedali.

I D Temeſzwadru Sigmunt Kioſe Siedmigrodie s Turki a
s Tatar y bitwe zwiódł ſczęſliwie/a Woicka ktore zgranic a ſtrám nad Renem
były wyatane/ tegoż ie czasu okazywali.

I Napoczątku wiosny Rudolfſ Ceſarz ſtarał ſie przez poſty
ſwe/ to ieſt przez Andrzeja Biſkupa Wroclawſkiego/ a Popiela z Łobkowic
y Krola

v Krolá Sigmunta trzeciego tego imienia Krola Polskiego na Seimie Wárszawskiem oto aby s Turki żadnego pokoju albo przymierza nieconfermował / ale rácey Chrześcianom aby pomocen był przeciwko takiey mocy iego. Lastawieć dawano odpráwe postom / wśátże żadney pomocy niebeto / tylko co od niektórych milowników dobrej sławy iako od Janusza Książęcia z Ostroga Kastellana Krakowskiego / który w Węgrzech miał maietność po pirowsey matzonce swey Makowice / siey maietności znaczne poczęty stawał a Sebestyan Lubomirski hrabia na Wiśnicu / który od Cesarza za takowz pomoc rytulem hrabstwiem obdarowan na wieczne czasy y potomk y iego. Hieronim Jazłowiecki syn Gerzego Woiewody Kulskiego hermana Karonnego z domu Szabank. Książę Zbarański Janusza Woiewody Bractawskiego syn y starosty Krzemienieckiego. Czarnkowski Stanisław herbu NALECZ Jordan Spytko Jordana syn / też y Orlik i Krzystoff Zborowski / inych wiele ślachciców służyło za pieniądze / których tu wspominać niemoge pod herby da bog wkrótciem częśie tego wiele pokaze.

A Dnia 14. tegosz Miesiaca Książę Siedmigródzie z swem ludem do Silatnu przyshedł / trzy mile od Lipy / a napominat obleżone aby mu sie poddali. A gdy sie wtym pyśnie stawili / zasadziwszy strzelbe bić kazał w mury zdiał. Turcy poznawszy ze sie obronić niemoga dnia 21. dali sie na rozmowe / a tak zdrowie swe tylko ochroniwszy od wśytkiego odejść musieli

A Tam odtąd Siedmigródzie Książę do Tánota sie obrocił a dnia 17. Czapke y miecz poświęcone od Papieża y pieniądze Summe niesmąta przez posta Papieskiego odestane odebrat / in Alba Iulia, acz to był też w wojsce poset iemu oddat / a gdy mu sie tam szczęśliwie wiodło a do kazał co myśleł Zamek on wniwec obrociwszy / lud pogański pobiwszy do Temeswaru sie obrocił / a z wielką pilnością Miasła dobywać kazał / a gdy sie tu temu wśyscy przygotowali a przy nadziei beli ze Miasła dostać mieli / Wrym Turcy y Tatarowie ze Wśytkich sie Zamków do iednego Wojska zesili / a nad nadzieie na Woisko iego vderżeli wśátże on lud sprawiwszy bitwe poganom dat / ktore rozegnał a znówu sie do Temeswaru obrocił / a porym zleżenia ośmset ludu Kycerskiego wysłał wkráie Julienkie Dombaniske / Zaraniske tedy wśytkie zboża popsowali / a pogány ktorzy im tego bronili pobili y rozegnali.

A z Agru ludzie wystáni maieć wiadomość o Czaużu Turkiem który dwátkroć Stotyśiecy żołnierzom na zapłatę zoldu wioś / te od Solnotaniedaleko zabiegli / a te pieniądze pobrali a na Agier zanieśli.

A iżby wśdy Sultan na Chrześcianiech mógł sie iako tych škod pomścić / postat dary Tatarom prosić aby mu przybeli a Chrześcian wytrącić pomogli a co naprecey. Ale Tatarowie pamiętając na niebezpieczeńie lata przeszlego w Węgrzech / niebeli tu takowey służbie chetni / owšem sie iei barzozbraniáli a tak do nawyśszego Chána ich postat dary wielkimi / po wśytkich państwach swych post uśtawił y modlitwy osobne / iże wśyscy Máchomet a Proroka prośili / żeby im szczęścia lepszego niżli po te

czasy mieli na Chrześciany wyczet/ Suchość wielka ktora im wszystkie zbo-
ża popowata aby przemieniet/ a prodzay dla dobrego wychowania swym
Bisurmanom aby dali

I W tym czasie Maximilian Arcyksiążę Rakuskie najwyższy
nad wszystkimi Wojski /y Hrabia z Szwarzenburku z Hetmanym innym gdy
sie im Wojsko zesłał ze sto/ obroćcieli sie nato miejsce gdzie pirwey Hrabia
z Mansfeldu leżał niedaleko Altemburku sie położyli gdzie im ze dwudzie-
sto y pięć wielkich dział/ prochow y kul a inych potrzeb tu Woinie pomoc
prysła.

I Tęż Maximilian Arcyksiążę to obmyśleł takim sposobem
Windmarchiansta a Hrabatę krayny pomoc mu dać mieli tu iego Ta-
boru. Atak Sigmunt Herberstein swemu żołnierzni którzy żyłowali w
Petrzyna do Czesłanowa sie wdał/ a tamten Zamek poganom wziął nato nie
niedbając ije Oiardus Basha a tysiącem Turkow na pomoc im był przy-
szedł/ ale mu na drodze zaśedł/ a dawszy mu bitwę rozegnał/ a czterysta ich
zbił ośm Chorągwi wziął a dopiro Zamek Czesłanowicz obległ/ a dostał
go zapoddanym.

I Wznowszy to Sultan Machomet ze mu wiele vbeto gdy
Wotostki Multanski a Siedmigródci Woiewodowie od niego od-
ali/ a tu Cesarzowi sie obroćcieli/ postat Czausa do Multanskiego Woiewody/ który
namawiał Woiewode aby Cesarzowi tylko dwa Zamki w swej Ziemi da-
rował jako mu wielkie dary obiecował.

I Ale on będąc Fortelow pogańskich świadomy od spolecz-
ności Chrześcian inych oderwać sie nie chciał/ a tak w polu herotiem gdzie
iego wszyscy ludzie rycerscy słuchali Czausowi takowa odpowiedź dał/ Ja
tutem teraz nie jestem sobie wolny/ tych miał Sultanowi poddać niemogę/ gdyż
ie Książę Siedmigródzie opanował/ atak domęgo pisać bede/ chceł nato poz-
wolić/ a zatym Czausa dał pod strach zacząć od Książęcia nauce co miał z nim
czynić wziął.

I Tęgosz czasu postat Sultan list ku Bashi Budzynskiemu
na którym sie żałował na Woiewode Siedmigródziego że mu Basha Te-
mehwarzkiego y wiele przyniem rycerstwa sławnego trzykroć zniemi bit-
wę mając porażet/ A iż Temehwar od niego na ten czas obleżony był/ prze-
ciwko któremu Giasser Basha ze czterdziestu tysięcy Wojska wysłał/ aby
Temehwaru bronił a zaniem postać obiecował Puttorakroć Stotyściey
Tatarow/ a stemi Wojski Giasser Basha ziahałszy sie aby Siedmigró-
dziego z Ziemi wygnat. Ktemu y to temu Giasser Basha rozkazał aby sie
rozrobiwszy do Budzyna obroćcieli/ a tam zgromadziwszy Wojska piękiego
ze stem a pięćdziesiąt tysięcy iezdnego dwakroć stotyściey aby mu zaśedł
napirwey Dicegrad aby stał a wniwec obroćcieli/ a stamtąd aby sie do Wie-
dnia wdał/ a od niego nie odchodził a by to Miasło wniwec obroćcieli y lud
wszystek pomordował a nazad sie obroćciwszy żeby Ostrohom wziął/
atak

atać dobrze a nrocnie iako Seger opatrzył. Natemże iście poruczał t musz
Bąsy Budzińskiemu aby sie tego pilnie dowiedował iesli by pirwey Chrze-
śc. yanie Woiska swie wystali niżej Woiska iego przyda a okolo Rabu a Pa-
py co zacząć chcieli aby Begom tech tam Zamkow roszazat srodze/ aby sie
sprawowali podle nauki wtem liście/ wktorem takowe poruczenie belo/
aby oni wziawszy od Budzińskiego Bąsę na ośm Miesięcy wszytkiego do-
statek/ Pąpy aby bronili/ a do ostatney głowy aby iei niepoddawali/ ani iei
sobie wydrzeć dawali.

A Kąb iesli by bel obleżon a Pąpą żeby stracona była aby
zaraz Miasło wniwecz obroćiet samego Zamku tylko broniel/ bo goto sárzo
mierziato/ iże Synan Bąsą tak drogo był to Miasło kupit/ a naten Rok mu
zniego y iedney Aspry pożytku nieprzysło/ obawiał sie też tego aby Chrze-
śc. yanie pierwey przyszedłszy niżej iego Woiska żeby Budziński otrzymać sie
mógł. A iż też posyłał do wyszłych Węgier. Máchomet Bąsę ze dwudzie-
sią tysięcy ludu/ a przynich dostatek żywności. Ma też z niektórym Pánem
chrześc. yanistkiem zrozumienie tájne o Zamek ieden/ atak wkrótkiem czasie
co sie pocieśnego iemu a Gauron tu srodzie y tu wiekie^o smutku stać má.

A Wkręzał sie też náto iże Krot Polski aż do tego czasu
zadnego postanowienia o potwirdzenie przymieria nievczynił/ mając daw-
ne f. edera zadnei pomocy pries Woiska Ziemie od Tatar tu Siedmigródzie
mu dopuścić niechce/ a Tatarowie od wielkiego Chana wysłani na grani-
cach Polskich leżą a dalej dla Polaków nieśmięła/ wskazuje iednak sobie tufeli
za wspominkami hoynemi to ziednać Azawieraisc ten to list swoi to przysłał
Tego dnia gdy ten list pisan bel/ pięćdziesiąt tysięcy rycerzow/ a 10000. wiel-
biśdow/ 50 beczer prochu z Aziey mu odesłano co wszytko zjeba do Węgier
przywiezie.

I Dnia 27. Miesiaca Czerwca dwatysięca ludu rycerskie-
go z Ostrohoma nad ktorem bel przelożon Bálfi chce srostować sześcicia
wnieprzysięcielkie kráie zaśli/ a nad Wárcza dwie Galerje Tureckie zastocze-
li/ wktorych bel nawyszym ieden Apostata rycerski stáwny tu tem Tawam
Bálfi przybieżał/ a Turci tak rozegnali że musieli do Wody wpadać zboiażni
wiele ich potonelo/ ofstatek zbieli/ niemáto tam drogich rzeczy broní rozma-
itych nášli/ a trzysta wiezniow ktore zaras oswobodzieli/ bo beli Włochy/ ale
onych Galler dla wiátru przeciwnego/ y ktému je iedna niepráwie dobra be-
ta ná pewniejsze miejsce dowiesć niemogli: dawat Bálfi tym coby to zro-
bieli 50. talerow.

A Zaniedhawży Galer Wace dobywali atak ogniem aż po
Kłaptor spaweli iednak zamku nápretce zepsować niemogli.

A Na poczatku Czerwca Nádażdzy y Bálfi Pánowie Węgier-
scy y Hermani sławni do Wiednia przyiechali/ kóstownych rzeczy zjeba
przywiezli/ y trzysta wiezniow Włostych/ ktore wszytkie nagie iako ich dosta-
li Marimilianowi Arcyprázećiu darowali/ ktory tego dnia rymstunt wa-
leczny przegzdał ten dwadzieścia dział y kilka Galer gotować kazał/ a tym

ie Włochom przyodziały y pieniadze żołnierskie dan by poruczel.

A Piſze Janſonius gdy znać dano Sultanowi że na Seiz mie Krakowskiem Cesarz Rudolff s Krolew Polſkiem zmowe czyniet á ſprzyſiać ſie chciat na Turki / zaraz Ciaufa poſtat zadając oto aby Tatarowie mogli przez grńice Polſkie przeſć do Węgier / záco hojne dary dać obiecował / á iſby teſ Krolowi Chan Tatarski poſtać miał hojne dary na dwóch Wielblądźich / ktorych Krol wziąć niechciat / wſák potym námożwiony od poſta ſe wziat / ále Tatarom przez Ziemie ſwoie iechać niedopuszczet.

A Gdy Chan wielki z Woiskiemi wyſzedł z ſwoey Ziemie / wielkye Kiaſze Moſkiewskie Theodor z Woiskiemi wielkimi do Zordy poſtat / á wſerſ y wzduſz ſkody zdiatáły poganom y wiele ludzi pomorzdowáły nazad ſe wrocili.

A Gdy Siedmigródki długi czas w Temeſzwaru z Woiskiemi leżał ani z Węgier ani od Ceſarza żadney pomocy niemiat / Wterpić poczat wſiſkie pſować mury / y ſełać k wielka dziura żeby bełot kłta Wozow poſpolu mogło do Miasta nia wiechać / á potym mu dali znać ſpiegowie / iſe Turcy y Tatarowie wielka moć idą na pomoc obleżonemu / on zatym do Lypy nie niedokończył y dobrze odſtepć muſiat / á tam ſe obozem pozoſet / piſat zatym ku Seſlom aby mu na pomoc przybeli iáto mogą wmaſ wietſzym Woisku.

A Tegoſz czasu Woisko Chrzeſćyáńskie z Altemburku do Komarná ſe ruſeto / Slezacy ku Siedmigródkiemu Kiaſzciu proſto ſe obrocieli / oſmnaſtego dnia Mieſiáca Lipca w Wiedniu proporzec Hetmańſki Márimilian Arcypráſe ſe okazował / bázko ozdóbnie y koſtornie / trzy ſtá iezdy á ſto piechoty / ſeſć koni koſtornie przybranych / dwa po Węgierſku á dwa po Niemiecku / dwa po Włoſku / ná ktrye koſtornymi deſkami / przed konimi iechał maſ w zbroi pozłocziſtey / zá konimi troie pacholat po Włoſku przybrani / ieden niost Chorągiew Kroleſtwa Węgierſkiego á drudy znaki wojenne / zánienim iechał Arcypráſe / á zá Arcypráſe Roder Malcher / potym zánienim inſy Komniſtrze / wielka Chorągiew niost Chotenicki zoltego adamáſtu ná iedney ſtronie herb Rzymſkiego Ceſarſtwa / á ná drugiey obraz náſwietſzey Panny znapisem Patron Ungarie.

A Tegoſz czasu Wactawa Tetaura Czecha żołnierze pieniezni z Wiednia wyiechali do leżenia / á dnia dziewiętnaſtego Lipca trzy proporce ludu z Weſtwaliei / y pieć ſet Kopynikow przedniemu / tyſ y pieć Tyſiecy ludu pieſzego / á dzieſieć tyſiecy ludu zbroinego Siedmigródkiemu ná pomoc poſtano. Agdy Siedmigródki od Temeſzwaru odſedł á ná pomoc w Lypie oczekawał. Balſi do Tureckich dzieſaw poſtat ſpiegi ktorzyſby o wielkoſci Woiska pogańſkiego ſprawę dali / y iáto daleko ieſt / ci gdy ſe wrocili powiedzieli o Tataruſkim Bázku że z czerńaſcia ludu iezdnego tyſiecy á 4000. Jáneczarów do Białogrodu przyſedł / á przez Dunay ſe przeſ

ſpieſiać

prawiet pospieszając do Temeswaru ku Budzyńskiemu Bąszy / a gdy sie po-
lem zniósł / będzie wszystkich sz. siedziesiąt tysięcy natym są aby i tpe oblegli

A W tym wszystkim wiedząc Siedmigródki gdy mu ludzie
na pomoc nadeszli wszystko swe rycerstwo obestaw na 25. July aby sie knie-
mu ścisnęli / a zebrawszy Woisko swe do grunady bitwy Turkom dać chiał /
atak zechiał spola Lipa dobrze opatrzywszy.

A W tym czasie Sigmunt Herberstein z ludem swym Cra-
stow oblec wymyśleł / atak sie potożet za Duna rzeka przez ktora sie przepra-
wić niemogł / Bonni jeden Bąsz a tysiącem ludu pilnie tego broniet maieć
polne działo.

A A gdy beto wnocy Herberstein szukał Brodu pilnie iakoby
mogł tam gdzie wymyśleł przebyć / y tak mu sie zwiódło / a na onego Bąsz ci-
cho przybiegł / ktoremu zabiwszy ze czterdzieści Turkow ostatek rozegnał / a
dopiero most weznieć kazat / a to co mu potrzeba ponim przeprawić kazat a
gd yś niewiele Turkow natym Zamku beto / y ktemu to znać dali że sie bronieć
niemogli swego dokazawszy odśedł.

A Agierscy Żołnierze wytechawszy na dzierzawy Tureckie
okolo Sotnoka y Hietwinu / pultoratyśiąca dobytką małego y wielkiego
zabili / y wiele Kacow z sobą przywiedli.

Dnia 24. Lipca Ruszeto się Woisko Chrześcijańskie ku
Wacy / a lenizli przysli Turcy zonego Zamku wzięli / a dobytki y rzeczy co
lepsze domowe sprząty do Pestu z sobą zameśli / działą y ino szelbe z sobą
zabrali / ktorey gdy dla zley drogi zawieść niemogli w Ziemię zatopali / ale
to nasy nalezli y zabrali / a on Zamek zapalony wgaśieli poslat im Sigmunt
Herberstein dwa tysiąca ludu na pomoc a ten Zamek osadzić rozkazal.

A Wielki strach bet między pogány stał prakiego naniechania
Chrześcijańskiego / tak iż o Pestu y Budzynia Żony y dzieci swe na miejsc
pewniejsze odsłali / y tak sie między niemi wielkie zwady zaczęły stego /
gdy bogatysy w Galery wsiadali / chudysy sie im też wyćstac niedali / atak
bitwa między niemi była wielka / że mocniejszy słabsze do Wody rzucali a
topieli / a potem wyszedysy śablami sie śiekli.

A Teżoż czasu Mikotay Bálffi z Woiskiem jazdy y piechoty
Węgierskiej / ktorego miał dziesięć tysięcy do obozu przyechal.

A Maximilian Arcyksiążę na ostraku Kiezyca Lipca z Wied-
nia wjechał do Węgier / a przyniem czterysta Francuzow co przedniejszych
ku poczciwości iechali / też Czechowie pańskiego y rycerskiego stanu dosyć
stroinnie Morawianie y inysy aż do obozu / oczekawali też Anhaltskiego Kie-
żcia ludu na każdą godzinę w Wiedniu ktorego beto 1200.

I Sigmunt Herberstein zſwem ludem wojenem ktorego tylko ſieſćtyſiecy Beto piechoty/wiedząc iſe Woisko Tureckie Beto niedaleko odniego dwakroć wiekſze/nieſmiał im bitwy dać/atać Craſtow opuſciwſzy do Petryna ſie obrocił.

I Dnia 28. Lipca Hrabia z Szwarcenburku z Mikotaiem Bałſſiem do Peſtu ſie obrocieli/ a gdy niemogli Turkow wywabić tu bitwie/ nie nieſprawiwſzy Peſt a Budzyn oglądawſzy nazaad ſie obrocieli/ niemając tylko ſiedm tyſiecy ludu.

I Czwartego dnia Sierpnia Arcyksiążę Maximilian nawiſyſz Hetman nad wſzytkiem Woiskę Ceſarza Rudolffa barzo pięknie do leżenia przyiechał/ ktorego Hrabia z Szwarcenburku y Mikotai Bałſſi z Woiskę ſprawionemi s Krolewſką powaga witali/ a w tym Waczą pewnie ſie opatrować pojechał/ y tu takiej naprawie przyſtąpił/ że ſie obronić mogła do brze/ na który to Zamek 200. ieſzdy raitarów/ 100. Uſariow a trzy proporce piechoty do obrony dano. Beto uſłnaten czaſo w Woiskę Chryſćyjańſkiem ludu godnego do boiu 50. tyſiecy.

I Siódmego dnia Sierpnia Bawarzy wſiedli w Nawy w Wiednia/ a w nich aſi do obozu przyſli. Oczekawano teſ kilku Chorągwi Hrabie z Salmu/ a w tym Serdarchihain Imbrambeg ze 20000. ludu do Czarnaſowica przyſzedł ſtem umyſtem/ aby Petryna ktorego moca trudno im Beto doſtać przez iaki ſfortet doſtać mogł/ mieli nato wiele drabinek przy gotowanſzych/ y wſzytkich inech potrzeb ſtemu zależących a potrzebnych/ ockieło zatym kilka więźniow Chryſćyjańſkich a do Petryna przyſli/ ato co Turcy umyſleli uczynić oznaimieli. Hetman Petryński dał znać do wſzytkich Zamekow/ a na pomoc ich ſobie przywabiał/ ſtrielbe zaſadził/ y tak ſie na gotował iakoby takowe goſcie przyſtoinie uczęſtował. Turcy zrozumiawſzy/ że ſie ich umyſł odkret/ roziechali ſie każdy na ſwe mieſc.

I Turcy wiedząc że ſie im wielkie ſzkody od Chryſććian oſieia zdato ſie im to za wielką hańbę/ ieſliſby tego pomſcić ſie niemieli/ pieſet ſie ich przeprawiło przez Dunay w Terzeretanſkiem ſiekrainu zakreli/ na ktore Xiążęcia Siedmigródzkiego Żołnierze z Rugaſu przyſli/ a po zamieſdzeniu bitwy z nimi/ pozany przemogli y wrzekaſzaga miánowana wparł/ gdzie ich wiele poroneto/ żywych nieco doſtali/ a ci wyznali iſe ſam Sultan do Białogrodu przyiechać miał/ a o tym iakoby Siedmigródzkiego doſtać mogł przemysłować chciał.

I Dnia 10. Mieſiaca Sierpnia. Mikotai Bałſſi do leżenia przyiechał/ który był wiechał pod Budzyn/ kilka więźniow przywiodł znieſ ktorey Inſuty/ między niemi beli dwa Agowie/ teſ oſmigaler ſtorech teſ dnia Beto Baſe Budzynſkiego doſtał/ a Turki co na nich beli potopić a drugie poſcinać rozkazał/ Baſyne galere zſobą wziął/ a nawiſſzy tey Galery ſprawca zabił przy ktorem naleziono liſty Sultanowe/ dwa dni przed tym Chryſććyanie 72 wozy nalożone dobrze żywnoſćią wkażdem po 6. Wołow zaprzężonych Beto: zaſkoczeli/ a do obozu przyprowadzili.

A Zapanowania szesliwego tegoż Cesarza Rudol-

ffa wtymże roku 1596. ponowitá sie Wojná chlopska dnia 30. Miesiaca Sierpnia/ze kto sie chłopow osninaście tysięcy na polu Krembsk Elasterkiem/żony y dzieci y domy swe opuścili/á pod znaki sie pewnemi porządnie sprawili/ zrazumie nieprzyacielskiego niezaczynali/afz sobie przygotowali żywności dostatek sprzylegtech Miaszczek wszystkie siodlaki okoliczne ku sobie zważyli/ y niektore przyniewolili co dobrowolnie niechcieli znimi przestawać/ wszystko to co mieli im brali/ tak dobytek iáko sprzy domowe/żony y dzieci ktemu brali á karczmarzom zastawiali wtem co w nich przetrawiali.

A Cesarz Rudolff gdy mu o tym sprawie dano/ postat donich ludzie takowe ktorzy im to rozwodzili / ze to niedobrze czynia á iż barzo Magestat tego tym obruseli swem zafalstwem / gardta y swe maietności przepadli / wszakże im to przebaczyć raczy ięśliż zaniechali wporu á zlosaci swych do domow sie rozeida: á napotym sie tego dopuszczac niebada. Ale ono chłopstwo inż swei woley zakusyli niechciało sie im tego opuścić takowa iaska Cesarzka wzgardzili/owżem sobie co daley to wietrze Woisko z Bierali/ także ich beto ná pięćdziesiąt tysięcy.

A Trzynastego dnia Miesiaca Sierpnia gdy sie Woisko ruszelo z Agry á z Wacze dnia 15. do Zátwánu przyšli tak pretko ze Turcy onich niewiedzieli/afz ie ná oko ogladali/ y tak rozumieli ze to beli ich ludzie/ ktorzy ziaka zdobyli donich sie wrocieli: obaczywszy ze Chrześciance wyskoczyli donich/ á sprobowali szesćcia swego/ á potym obaczywszy wszystko Chrześciance Woisko nazad sie wrocieli Chrześciance obiechali wszystko ono Miaszto ná miejscu pewnemi namioty rozbiac kazali/ potym wyspawli okop okoto obozu ná trzech miejscach strzelbe roztozeli/ cyto tam tysiac ludu rycerskiego Miaszto herotie pewnemi albo mocnemi waty otoczono y mury.

A Dnia 22. tegoż Miesiaca za iakos niedbatošcia nászych wpadło 200. Turkow do obozu á škoda wielka uczynili. y śniacby beli wiec cey ztego nabrogić mogli/ ale sie pretko násy sprawili/ á pogány wybieli/ zabili wtey bitwie Kormistrz niepospolity mosh Greys á tego żołnierze wszystkie przed Słońcem zasćia bez broni wypowiedziano z obozu / áto dla tego że niebronieli Kormistrza swego / á drugie wiezieniem karano.

A Dnia 25. Sierpnia gdy w obozie betá rána Misha/ Pop Turcki wlaż na wieże / storey wielkie škody czyniono Chrześciance/ á tam táial stromonie nászym á z nich sie pośniwal/ á wtym pułkarz nász dziwli dziato przeciwo tey wieży / tak vgodzil miernie / ze zaraz wieża z onem bluzmirzem upadla.

Obaczmy

A Obaczmyſzy Turcy takowe y inych ſzkod wiele / a iſz Chrze-
ſcyańſkie / zwycięſtwa przed rekomą prawie maia zwaſpiwſzy w obronie pod
takowemi Conditami iako Oſtrohomſcy ſie poddawali / wſzakt im nato za-
dney odpowiedzy niedano / owſteki zapowiedziano aby ſie żaden wrozmowy
ſpogany niewdawał.

A Albrechta Sprinczenſteina nawyſſzy wlezeniu Fabrickiem
przygotował trzy ptry z drzewa miſternie przygotowane ku ſturmu wotowe-
mi ſtorami natryte ato dla ognia aby im ſzkodzyc niemogli / atak dnia trze-
ciego Wrzeſnia wrzeka Jagiwa rzezoną / ktora ono Miaſto otoczeła / a v
Solnoka w Ciſe wpada / na kołach wpuſcił / atak na czterech mieſcach mia-
ſta onego dobywali / a okolo piatę a ſoſtey godziny ku wieczoru ſturmem
prawie rycerſkie od Chrzeſcyan wzięta z wielkiem płaczem ſon a dzieci po-
ganiſkich zupełne cztery godziny nad pogany okrutnoſć wielką Niemcy czy-
nieli / choćia Turcy odmiatając bronie na kolana padać miłoſierdzia proſie
linie w nich otrzymać niemogli / wſzytkie naporzad ſtare y młode wrolebłach
y na reku v matek / zaras zmarłkami zabili / nieco bogatych dzieci a ſone Be-
ga iednego zſtawili. Balonowie albo Walonowie wielką okrutnoſć wy-
myſlali niewiaſtom żywoty rozdzierali / a plodu w nich patrzałi niektore ży-
wo darli ſony y meze / a ſtych ſtor bieże y wſtegi czynili / wiecey Turkow
niżli cztery tyſiące zginęło / a Chrzeſcyan trzysta / y z Balonow ieden
Kotmiſtr.

A Wiele koſztownych rzeczy ogień popſował / przedſie za-
kalka kroć ſtoręſiecy zdobywszy wzięli / tam napierwey Wilhelm Terzka z
Czechy ſwemi murami mieſkie opánował / za ktorem Rozwor przybieżał / a
cy właſnemi rekoma ſwemi wiele Turkow pobili / Wloſy także doſyć me-
ſtwa naten czas pokazowali.

A Gdy ſie to tak działo Sultan Máchomet z Białogrodu
ſie ruſet / a do Megier przed ſobą poſtat Cihaliabaſe / a naten czas w Konſtan-
rynopolu głoć wielką y morowe powietrze pánowało / atak Sultan wſzyt-
kiem ktorzy tam przynieſli od kalki ſet lat ſeli wyiechac z Miaſta na ine
mieſca pozwolę.

A Sigmunt Kioze Siedmigródzie o przyjeździe Sultana
Máchometá wſyſawſzy wſzytkiem ſwem ludziom rycerſkiem do ſiebie zie-
chac ſie każał a ſon ku Seklom iechał / a przedtym pirwey trzysta ſet Hai-
dukow do Bulgaryi weſtło / Miaſto bogate Bába ſtupili pięćdieſięt wo-
zow ztożę ſrebrá a inych drogich rzeczy / natładli / wiele niewiaſt a dzieci
pobrali.

A Gdy ſie nazad wrócáli zaſzedł im Baſza / ze dwunaste
tyſięcy ludu zbroinego / ſtorem oni cały dzień y noc bitwe mieli / a zrozu-
miałyſy ze im cieſko Tatarow mocy odpor dać / wieźnie wſzytkie pobili /
one zdobyć ſpaleli / cztery tyſiące Turkow zbili a potym wſli.

A Takoweſ

¶ Takowesz szczęście żołnierzom z Lipy służyło / którzy byli wzięni: a bo wdzierżawy Tureckie weszli.

¶ Woiewoda Multański na Dunaju sześć Galer zachwy-
cił / pełne żywności a do Woiny wiele rynsztunku potrzebnego / Turków
1200. pomordował wszystkie one zdobył: y Tawoy pobral / Zengawscy tegoż
czasu dwa okręty Tureckie wzięli / na których było Towarów za dwakroć
Stotyście / to wszystko do Miasta zawieźli.

¶ Drugiego dnia Miesiąc Września Sultan Máchomet
do Budżymia przyjechał mając Woiska około dwakroć Stotyście / trzysta
dział polnych tego Woiska zaraz postat czterdzieści tysięcy do Temeswa-
ru / a sam zdrugiemu w Budżymia został / Chrześcijanie się o Hátwan bojąc
niedaleko się od Wace potożeli.

¶ Jednak Maksimilian Arcyksiążę niżył od Hátwanu odszedł
siedemset piechoty a pięć set iedzy na obronę Miastu zostawił / którzy niew-
ffajac oney nawatłoney pewności / spalivszy Miasto do obozu przyszli.

¶ W Wiedniu wielka ostrożność była / wszyscy do bitwy
pogotowiu byli / wszystko co potrzeba ku obronie pogotowiu było / a ktemu od
Cesarza rozkazanie było / ięśli by nieprzyjaciel przyszedł / aby przedmieścia
popalone były / wszakże tego wszystkiego niepotrzeba było.

¶ Książę Siedmigródzie wtem się opowiedział / ięśli by Tur-
cy głęboko do ziemie Węgierskiej szli / on omieścić niechciał ku pomocy / tyl-
ko na Giasfer białe oczekiywał który ze 20000. Woiska ku granicam jego szedł
ato też sobie warował / ięśli by moc Turcy nań się obroćcieli aby od Woiska
Chrześcijańskiego ratowan był.

¶ Wczym gdy oni tak się namawiali 1500. Slezaków ludu
prawie wybornego do Księcia przysłina pomoc / Lypieńscy y z Lukacza o
pomoc prosili / opowiadając że tylko dziesięć tysięcy Turków y Tatarów
przez Dunaj się przeprawiło / szkoda by ziemi szczęścia niekostować.

¶ Bąsz Boshniński zdrugiemu przyległemu sobie Bąszami y
Begi zešli się do grunady / a mając Woiska pięćdziesiąt tysięcy / dnia 10.
Miesiąca Września Petrzyn oblegli / a przez siedm dni z wielką pilnością
go dobywali / atak się zdało niebezpiecznym że do dwu dni nadaley się bronie
niemogli.

A Herberstein y Gerży Leukowicz zebrawszy nieco ludu w Kroacie a z Windiamary iako mogli napreccy ku Petrymu gli/ Agdy w takt pretkiem wybieraniu potrzeb wſzyt ych miec niemogli ani moſtu przez Koryby z Woiskiem przeprawic co napreccy ſie mogli/ atak ſie do Zyzeka zejsc mieli/ gdzie Pan Baanus moſt zgotowal/ oczym maſce Turcy wiado- moſc chocac Chryſzczany odegnac przez Kulpe ſie ich przeprawieto ſeſc tyſiecy.

A Sprawiwſzy ſie Chryſzczanie dali Turkom Bitwe ktore rozegnali/ y wrzecz ich Kulpie moc potoneto/ wciel aisc wpiſem podtaniu zaras potrowozeli Turki gdy ich czterysta ſpadto / Husan Beg zwieſz Tur- tow meſow dobrych wtonat / niemato Koni wybomych doſtali.

A Potey Bitwie Chryſzczanie do Zyzeku wyiechali tego dnia nazajutrz przez moſt ſie przeprawili/ tym ſpoſobem aby Turcy zbiezec mogli wozozie/ albo gdzieby ſie kolwiek zniemi zbiezec mogli/ Szli przez las rzadnie ſie ſprawiwſzy aſ iuſ od Miaſta tylko pultory mile bel/ zaſiedl im Serda na drodze zoſmiz tyſiecy ieſdy y piechoty / a dawſzy ſobie Bitwe

zobudwu ſtron ochotnie/ Pomogt Pan Beg Chryſzczyanom przemogli po- gany/ wiele ich pobieli/ oſtatek rozegnali/ tam ociec Serdarow zabt/ wiele Turkow żywych doſtali/ Choragiew Sardarowa wzięta/ Koni debrych moc wielka doſtali/ ſpodziejawali ſie ieſzcze wieſzego Woiska w Petryna/ Ale im wieſniowie powiedali ze dſiat a ſtrzelbe ina pochowawſzy wiele Turkow zuchetato zoboſu tylko to bel ſam Serda zoſmiz tyſiecy ieſdy a z Janeczary zoſtat/ a na Chryſzczany aby zniemi Bitwe zwiodt czekat/ niedali im wiary w tym ſprzodku/ ale iadac zdobra myſta ku leżeniu albo obozowi puſte z ſtali/ zwielka radoſci obleżonych/ ktore wyſwobodzili zwielkiego nie- beſpieczeſtwa.

¶ Dali spawę więźniowie iże v szturmu zbity piętnaście /
 a w Kulpie Kieże ich potonęto wiele / a iż to beta wszystka myst Serdowa /
 dostawę Petryna do Kalopolim sie obroć a mocę go także dostać.

¶ W tym czasie Maximilian Arcyksiążę ku Budzynie sie
 obroć / tym umysłem aby Turkom ięśli ie tam załanie bitwy dać / a temu
 wielkie niepogody przeskądzały / tak to powiedali że takowe niepogody Tu-
 retcy Czarnopiecznicy sprawowali / aby Chrześcijany odwiekli od Woyny.

¶ Z tym sie Sultán Máchomet do Agry obroć postawszy
 pierwey przed sobą częśc Wojska aby go oblegli / wśakże Maximilian
 wiedząc umysł pogański wysłał Wilhelma Terczke Czecha z Niemcy y z
 Włochy / a przyniesł tysiąc strzelców / a ci ludzie wprzędzieli pogany / a
 Tyffembach także był postat trzytyśce piechoty / nad ktoremi Jan Jakub
 hrabia z Szturnu był przetożon / a sam Tyffembach zinem ludźmi wysoko
 gore przed Miasłem opánował / storey strody chciał y mogli poganom czy-
 nić / ale musiał mocę pogańskę ustąpić.

¶ Dnia 21, Sierpnia Sultán Turecki a przyniem Giasfer
 Imbraim Hasan y Citali Bášowie / wszyscy mieli sto y pięćdziesiąt tysię-
 cy Wojska / a tak oblegli Miasło Agier / a namioty swe między Tybiską a
 Dunajem potożeli pięćdziesiąt zasadywszy / wielką mocą mury tukul / y tak w-
 stawicznie y że w dzień y w noc obleżeni odpoczynku niemiel / a wśakże sie mu-
 szeli nabiegom pogańskiem bronić. Acz były mury herokie / ale iednak niedo-
 stępną mocną / bo ludźi nienazbyt wiele było Miasła obronić niemogli.

¶ Zmówiwszy sie wszyscy dnia iednego Miasło spalili / a sa-
 mego Zamku bronić meżnie przyrzekli / a bronili sie do sześci dni nieprzy-
 ciotom mocnie y moc ich wielką zbieli / a dopiero po sześci dniach Miasło
 spalili / a sami sie zewszystkiem do Zomku znieśli.

¶ Turcy z wielką mocą do Miasła wstąpili załaniać sie
 deśkami za Chrześcijany w Zamek wbieżać chcieli / wśakże tak odegnani
 byli iże ich wielki poczet zbieli / nad Zamkiem beta góra wielka na ktora
 poganie / zawiodę kilką dziać wielkich do Zomku strzelali / a gdy go na kil-
 ku miejscach zwateli / dwadzi dwanaście razow z wielką swą strodę doby-
 wali ani przestali aż go dnia trzynastego po obleżeniu dostali.

¶ Chrześcijanie wybiegali z Zomku Turki odganieli y
 wiele ich zbieli / nasych także trzysta zbity y wiele rannych było / prosieli
 Arcyksięcia o pomoc oznaimując o niedostatku prochu y kul / iże długo
 Zomku bronić niemoga / o czym Turcy dobrze wiedzieli.

Tak to między ſobą poſtanowili yże do iednego bronić ſie mieli a Zamku ſobie powierzzonego niepoddawać / a dla miłoſci wiary S. Chreſćyjańſkiej krew ſwą wylać ſobie rżekli / poganom ſie niedawając / choćiaſ Sultana przez liſty y przez poſty nato ie namawiał / dawając wſzytko to coby z ſobą wynieść mogli / a groząc ieſli by tego nieuczynili ſroſszymi mekami niżeli oni na ſzawanie Turkom czynili / pomordować.

Na tańowe poſełſtwa nic mu nieodpowiedali / bo het Pan Wilhelm Terſka wſzytkiem zápowiedział / wpoſrod Zamku ſubienice nato poſtawić kazał / ieſliſby ſie ktory poddać chciał / bo wſzyſcy pewni beli pomocy od Arcyryſzęcia.

Maximilian Arcyryſze a Siedmigródſkie Kioſze y Węgierſkie Woiska natym bety aby rátować oblezone mogli / a nieprzyacioty wleſzeniu ich oblegli / ale nieſtkanie bázno bywa ſzkodliwe wtey mierze / gdy ſie te Woiska zeſtly wſtawicznie deſzje bety ſtórych wielka przeſzkoda dowſzytkiego belá.

Sultan z Siedmigródkiem o poſoi tráktował / wielka taſte przyobiecuiać y wpoinki znaczne poſyłać / Ale on to wſzytko iako prazwy Chreſćyjański Pan mimo wſy puſzczał / y rycerze ſwe od darow poganiſkich kureſet.

Dnia 22. Sierpnia wſzytko Woisko do Oſtrohoma ſie zeſto Chreſćyjańskie zwieltá radoſcia Arcyryſze od wſzytkych bel witan / tamſe oczekawał ná drugie Woisko z Rakus / ktore tegoſ dnia nadeſto a po piſane beto.

Poruczone wſzytkiemu Woisku aby ſobie na ſzeſć dni przygotowali żywnoſć / a czwartego dnia aby pogotowiu beli zewſzytkiemu potrzebaniu wdroge ku Wacy pirwey potyni ku ſzawaniu / a ſamtąd do Agru / a ku danii ſirwy nieprzyacielowi aby pogotowiu beli.

Dnia dwudzieſtego piątego tegoſ Mieſiſca Bálf z Woiskiem Węgierſkiem pieſzych ſeſćtyſięcy / a ieſdy tylko cztery złudem poturczonem / ná ktorych tego namniei znać niebeto aby beli ludzie rycerſcy / ale racey iácy owczarſe / a ſtech trzy ſtá pirwey niſli het odſedł od Budzynia 180 wotow przygnáli / y trzech Turczynow co przedmieſtych zonego kraiu y Begá Budzynſkiego z ſoná / te wſzytkie wieźniei Maximilianowi Arcyryſzecie dali

Siedmigródſkie Kioſze oſmnaſcie tyſięcy ludu máiać / a między niemi oſm tyſięcy ieſdy za pienioſdze / y piernaſcie ſet ſwech ziemias now / a piechotá wſzytko belá ziego Kieſtwa / ſiodlacy wſháſze meźni y doſwiataczeni wboiach / a Rozaki Uizowe zoſtawił w Siedmigródſkiej Ziemi z drugiem Woiskiem ſwem / ktorem wiecey wſſat a niſli ſwem / tym poruczel oſtrſeżać tego aby wiego niebytnoſci ſzkoda ſie iáka od pogani nieſtáta.

A Gdy się Turcy tego dowiedzieli/ że Woisko Chrześcyańskie pobliz Beto/ zrozumiawszy że im strzelba nie nieuczynia/ pilnie się okopywać poczeli/ tak iż możniejsie ich leżenie Beto/ a niżeli iaki Zamek albo Miasto dobre/ ale obleżeni niewybiegając z Zamku wielką im szkodę czynili/ wiele pogan zbili Imbraima nawysszego Wizerbasse zewszystkimi jego ludźmi odegnali/ y tak pilno gonili że Imbraim wuciekaniu Tulipant straszył/ y zaledwie się naszym żywo do reku niedostat/wtedy potrzebie Wilhelm Terczka zdziata wgtowe vgodzon/ ale nieśmiertelnie przez Syhat.

A Dziesiątego dnia Octobra poganie wielką mocą do Zamku się obrocieli/ ktorem obleżeni cztery razy meżnie odpierali/ za piątym razem poganie stary Zamek otrzymali/ kiedy ośmset Chrześcyańskich zbili.

A Po dostaniu tego Zamku Aga ieden Turecki Suttanowi czterdzięści głow odniost/ czym się tyrran obweselił/ dostawszy starygo Zamku/ o nowy zwiełką pilnością się starać poczeli/ który na czternaście mieis each podkopali/ a dnia dwunastego proch podsadzili/ tak iż wszystko pogotowiu na zniszczenie Zamku mieli/ zadnym sposobem się naniem Chrześcyańskie obronić niemogli/ co obaczwszy obleżeni a pomocy się doczekać niemogąc/ y dalej się też bronić niemogąc mieścić się poczeli.

A Dwa nawysszy Liary Paul Wegrzyn/ a Wilhelm Terczka Pan Czesky/ n pominali wszystkie aby na przysięge pamierali/ a na kolana padając prosili ich prze miłosierdzie Boże nawieccy/ Terczka który wieccy sławie nieśmiertelna niżeli żywot a niżli także bogactwa iakie miłowal ten prosił iesliby dalei Zamku bronić niechcieli/ aby go pierwey zabili żek y takowey niewiary oczema swemi niewdziat/ ale ani prozba ani grozba v onych ludzi platna niebyła/ a zatym Wiochy zły a niewierny naród putrzećia sta ich tamnie z Zamku wysli do obozu pogańskiego Mamaluci facti sunt, a tak ich wiare poganie przyieli.

A Tym drudzy pobudżeny z pogany się wtraftat wdali/ którzy im zbroniami kromia wbelakicy przetakły wynisć dopuścili.

A Liary Paula Wegrzyna/ Wilima Terczke/ Colerana Wiocha a Rińskiego młodszeo za inie wieżnie przemienili/ To tak zmowiwszy dnia trzynastego Octobra opotudniu dwatysięca ich z Zamku wysło/ wskazje niedaleko zasli/ na iednem szerokiem polu od Turkow a Tatarow zbili/ niektore żywo darli/ niektorem pudenda wrzynali/ mowiac że wam to za wasze okrutność na hartwanie płaciemy/ czterech tylko do Suttana przywiedli/ wielom Turkom sie takowa niewiara a niedzierzenie stowa nie podobato/ hasanbasse y Janeczar Age to jest nawysszego nad Janeczary oto objatowali/ powiedając to być niestuszną rzeczą gdyż oni v Ostrohoma inaczej znami się obchodzili/ takowę my potym niedowierność ponich poznać możemy.

I Sultan wſlyszawszy takowa załobę Janczar Age do ſie-
bie zawotać kazał / a ſamego na teſy roſſiekać poruczył / a potym roſkazał
ſrogo / ieſliſby kto miał takie wieczne Chrzeſćyjańſkie aby ie zaraz przepu-
ſćiel zobożu.

I Gdy ſie to tak działo pod Agrem Baſzā Segetſki / z ſzeſćcia
tyſiąc ludu o Boboſke ſie kuſiel / Ale gdy mu znać dano iſzeżrabia z Serymu
złudził s Cerſkiej krainy y z Budianem na drodze beli na obronę Boboſce /
on nie niezaczynaieć naſad ſie obrocił / pamietaieć na pirowſz bitwę s Chrze-
ſćyiany wktorey mu ſie nie zdarzało 4. Octobra / gdy ſiedmeſet piechory y
wiele znamienitych meſzow na koniach potraciel.

I W tym czasie Komarſcy a Oſtrohomſcy wielką zdobycz
mieli / a Michat Wáida Wegrzyn ktory od Ceſarſzā Rudolffa miał na trzy-
ſtá ludu y inych wiele miał pod ſwoá mocą na Altemburku będąc Vicege-
rentem a to Miáſto Turkom poddał a tak był pogimn a do więzienia
oddan.

I Arcypráze Maximilian / y Siedmigródſie Káże / Tyſſem-
bach Bálfſi / wſytkie Woíſka zſtaczynyſy ku obronie Agru poſpieſhali / ale im
ta droga bázro nieſpora beta / tak aſ Agier utracón / A tego przyczyna beta
nietylko omieſzkanie woíſka z Kátus a z Węgier / ale wiecey niedoſtatek wſyt
kiego / a ktemu ſilne niepogody / ſo na ſtrzelbę czełaiac z 14. dni załedwie
dwanaſcie mil Woíſko wſto / wſhát iednak dnia 17. Października Maxi-
lian Arcypráze zdieſiać tyſiecy ieſdy Wtochow Weſtwalow tyſiąc / 30ſ-
miſ tyſiecy piechory zdiełaty do Kaſowá przyſhedł / a s Káżećiem ſie Siedmi-
groćkiem zſtaczel / a nazaiutrz do Tyſſembacha y do Bálfiego iecháli / a ſpol-
nie wiednem Woíſku ſli / máieć wſytkiego Woíſka ieſdy 32000. a piechory
28000. ſto a dwadzieſć dział zſobz wiezli / dwadzieſć tyſiecy Wozow
ktoremi ſie na kaſdą noc oboz otacal.

I Dnia 21. Października Woíſko porządnie ſprawionie ſzło
tym umyſtem aby Turkom bitwę dáli ſtateczną / ku ktorey beli wſyſcy
chetliwi / atak nazaiutrz ſie do Agru proſto obroćieli / tam beta Káżeća prze-
z ktora ſie przeprawić mieli / a tam Giaffer Baſhā zaſhedł ze dwadzieſć
tyſiecmi ludu / a zetrzydzieſć dział bronieć przeprawy Chrzeſćyjanom / a
drugie pogáńſkie Woíſko pod Agrem leżało / oto ſie pilnie ſtaraieć / aby ono
Miáſto zmocnieli / ktorego beli nowo doſtáli / a dopiero ſie mocą na Chrze-
ſćyany obroćiel / Beto to mieíſce roſkoſne wod zdrowych pełne / ktorego on
obronieć chćiał / ale go to omyleło.

I Dnia 23. tegoſz Miesiaca / Woíſko Chrzeſćyjańſkie zroz-
nych mieíſc ku Báſhy nadbiegło ludu prawie wyſbornego a bitwę mu dáli

dosyć meźnie/ Naprzód Tyffembach a Wołosy s Turki sie podkali/ także ich
mocnie wsparli vderzywszy zdział kilku na pogany/ dziure w nich uczynili/
trzysta ich na placu padło zabitych/ a drudzy zaras tet podali/ odbieżeli dwu
dziesiąt dział y dwie Chorągwi v Chrześcijan sie zostaty/ atak noc ciemna
Turkom dogodziła iże wciekli/ zostalo wtey bitwie Czeszyan piętnaście za-
bitych/ rannych niewiele.

A Tusz sie belł Vsarze Siedmigródzkiego Kiożcia y Haydu-
cy przez Wode przeprawili/ a niemogąc wszyscy nieprzyacielowi dla cie-
mney nocy skodzić/ tylko ono miejsce ktorego mocnie bronie chciał opano-
wali/ ale iż beto ciasne wszystko Woisko naniem zmieścić sie niemogło/ kres-
ma zimną belł o drwa trudni/ musieli sie na inie miejsce przeprowadzić.

A Tegoż czasu ieden z Woiska poganskiiego do naszych wciekł
ostrzegając Chrześcijany/ iże sie Suttan na to gotuje/ aby Woisko Chrze-
ścijan skie zbiedz mogł spretka/ atak sie na miejscu pewnem obozem otocze-
li a straż opatrzeni.

A Wazniutecz 24. Octobra. Poganie ze wszystkimi Woiski
ku wieczorunaszem sie pokazali/ aby ono wszystko miejsce zastapieli/ a Chrze-
ścijanom ku sobie przeprawić sie niedali/ albo ich zonego miejsca wycisneli
ktore obaczywszy Arcyksiążę Maximilian s Kiożciem Siedmigródkim na-
szym belł a barzo chetliwi zeby poganom winie Boze bitwe dali.

A Zamczoraiszem szczęściem dozwoleli poganom aby dzies-
cieć tysięcy Tatarow. przesło/ ktore potym tego czego pragneli nasycić
mięskł/ ale ich Suttan niewyolat/ tylko trzytyśiące/ a drugie na miejscach
potajemnych zasadzil/ dotych pogan kazali naszy skłtu dział vderzyć/ kto-
rem strzeleniem wiele pogan padło/ a drudzy wciekli aż do swego obozu.

A Bety Woiska zobustron wielkie/ szeroko sie roztożety/ a
wskł ziedney wody sami i konie żywi belł/ atak kazdey nocy obiedwie wois-
sce

ſce iedno tu drugiemu przeprawić ſie chciało / y oym pracowali aby ieden drugiego mogł vprzedzić,

Nazajutrz rano Sultán ze wſzytką mocą Chreſćcianom ſie pokazał między hoſta á ſiodma godzina / Woiska mając tu bitwie ſprawione / á po drugie za rzekę ſtoremia naſzy hárowali tſkaryſiecy poſtat / wſiátkę od naſzych zagnani chociaſz zobu ſtron wiele ich poległo / Chreſććian nie iednak zwycięſtwo otrzymali,

Tego czaſu Detmarus o Roniſperka zdołał zabić / Toczkaí wramie ranió / Hermon Báwarſki Gronſpergier od Jáńczarzyná wgoleń poſtrzelon / á ini / cáty on dzień Chreſććianie wſprawie ſtáli / Porucżono wſhytkiem aby nazajutrz rano tu bitwie gotowi béli,

Dnia 26. Páździerniká wyſli poganie zobożu ſwego kto / re od naſzych bliſko beto / á tu naſem ſie przybliżeto / ſtat náym mieíſcu iá / kiſ puſty Koſćciół / támi zakret kłáſet Jáńczarow y dział dwadzieſćia y czte / ry / á ludu dzieſieć tyſiecy przez rzekę przeprawić porucżet / Chreſććianie temu béli wielce rádzi ſprawili ſie tu bitwie / á wnet czeſć Woiska pogá / nom bitwe dali / záras pogány rozegnáli / nietylko te co béli wyſtáni / ále y Táráry ktorzy béli ná inem mieíſcu przeſli wyptoſheli / że ſtego przeſtráchu y ci ktorzy ná drugiey ſtronie rzeki béli vćiekáli / wiele ſtrzelby Chreſććianie pogánom odieli / zbieli ich niemáto / ták piſo że ſto y dziewieć dzyat odbie / gli Turcy / ktore Chreſććianie wzięli,

Wielka boiaźń wpogáńſkiem Woíſku powſtála Sultán Machomet y Imbraimbáſa tu Algru vćiekli / á wrym wieczor záchodziel / Arcyriáże ludzje ſwe do obożu obroćić chciał á tego dnia wiecey ſczęſćia nieprobować / ktorego mu béli Pan Bog do ſyć znacznego vżyczyć raczel,

Siedmigródkie Kíáże y Báłſſi á inſzy Węgrowie rádzieli aby zá takę boiaźnia dokońca Turki zápedzieli : y tem tylko ſamem Arcy / riáże náto náwiedli powiedaiąc iſe Turcy chce znowu bitwe dáć Chreſ / ććianom,

To rycerſtwo ſliſzac ſpráwili ſie porządnie / á náto cze / káli ieſliſz ſie im kto vkaże / beto że czterdzieſci tyſiecy Woiska á takowá / mocá ná pogány vderżeli / iſe im plaцу dóſtać niemogli / Bo ci co ſie im opá / rli záledwie potowicá żywych vćiekáli : potym ſie tu wſhytkiemu Woíſku / obroćieli / tákże ie teſ ſczęſliwie rozegnáli,

Zápowiedziano potym aby żaden ſporządku niewychodziel / á nieſkwapiat ſie ná tup : wſiátkę náto porucżenie niedbaie / ci co zápogá / ny dzieżeli áſz woboz z nimi wpadli / moc wielkú Turkow wobozie zbieli / á / potym

potym iako Janſoniua piſe / na tupie ſie zabawieli / opuſciwſzy wſzytet porzadek.

I Czechowie nad ktoremi bel nawyſſzem Albrecht Pietipieſki to ieſt po naſhemu Kotmiſtrſ / ktory tyſiac koni ſprawowal / wpart Turki aſ do Tamiotu ſamego Sultana / gdzie na wielkie impedymenta napadl / ſo tam iakoſ municya beta / wktorey ſtrzelba roztozona / oni to baczeli / a wrym Czihalifaſa zbotu na Chrzeſciany uderzel / Pietipieſki z ſwemi wyſtrzelas ne ruſnice miaoſ / kazal ſie ſwem wſtapić a poprawić ſtrzelby ſobie / przyſzedl iakiſ ſtrach na Niemce / rozumieiaſ ze Czechowie uciekaiſ / oni teſ uciekac poezeli. Zarym Węgrowie zwieltſ hania narodu ſwego a wſzyt kiemu Chrzeſcyaſtwnu tu wielkie ſzkodzie / tak iſe ich ſaden zaſtawic nie mogl / aby ſie poprawieli: ſami Czechowie ſie oney wielkoſci oparli / do rad pokl od wielkoſci nieprzemozeni bel tamten ſtawny rycerz zabil / ktory byl tey familiey ktora za herb rzeki uſywa na czerwonym polu a przy nim inych Czechow znacznych wiele.

I Takowem ſposobem wſzytkſ Victoria y ſzczęſcie tak czu tego a ſerdecznego Hetmana / nad wſzytkiemi Chrzeſcyaſtmi Woiski na poganiach otrzymiana / ktorey od wieka ſtawnieſzey zaden niemiatal nad tem Bogiem ſiemſtciem nigdy dla niepoſtuſeſtwa uſtracona y moze Sultana mowic ſlowa Pompeiufa onego zawſe otey bitwie v Agru / Hac die erat victoria penes hoſtes, ſed non habuerunt ducem qui ſciat victoria uſi, belci iakoſ na gorſe zrozumial ale niepoſtuſnoſc pokazila wſzytko. Magno empta ra Victoria poganiſka kazdy to muſi zeznac / Bo ſtraſieli wiele ludu przedz mieſzego miedzy ſoba y wlaſnie ſie iſo tak chlubic moga iako on Pyrrhus / gdy Rzymiany wojuiſc zwieltſ ſkoda Victoria otrzymawſy nato tak rzekl ku ſwem / Si uno alio Romanos vicerimus praelio actum fuerit de nobis, Iſta Victoria paganom moze ſie poezytac ze nie victoria ale belſa Calamitas.

I Bo ieſliſz Chrzeſciani pręſtraſzeni odbiegli Hetmana ſwego Arcyxiſcia / a nawiecy ci ktoryz wolali aby niepręſtawal pręſ ſladowac Boiailiwyh Turkow ſproſnie uciekali / a nikt ich niegoniel / Arcyxiſze niemogac nikogo nawotac wſzytkiego odzatowawſy do Koſyc ſie obrociel. Siedmigrcki do Tokaia / Berſten iſtſe wſzytkiey ſtrzelby odbiejal.

I Takowyz wlaſnie ſtrach bel w Tureckim obozie iſe od wſzytkiego uciekali / wobu lezeniu to ieſt woboych do trzech dni wſzytko a wſzytko zupełna lezalo / ſtrzelba y wozy ze wſzytkiemi rynſtunkami / chudzi pacholey ktoryz ſwech rynſtunkow odbiezec niechcieli / dobrze ſie zapomogli / iako oni ktorych powiedali.

A Wtey bitwie zginęło Chrześcian bliſko Dwudzieſtu Tyſięcy ludu. Pogan wiecey niſzli ſieſćdzieſiat tyſięcy/ wiele Baſow á Beſgow y inych ſtarych znamienitych meſow Sulttan utraciel/ Siedmigródki tyſko dwieſcie ſwech utraciel/ ná Tliemce wſyſcy te boiaſni zganiáia y tey tak ſławney victoriey utracie / ſtorey Węgrſi żadnei ſlawy potáſać nie mogą.

A Baſza Budzynſki rozumieiac otym iſze potym przeſtráchu Chrześcianie ku ſobie przyſc tego roku niemieli/ ani s Turki o Woinie po myſlić/ ſam ku ſobie záledwie przyſzedſzy / á tak czwartego dnia Liſtopada ze wſytkiem i Turki co ich mogli zebrać (Bo bel Sulttan do Białogrodu wciekł/) ſiedł á Wace obległ / ále gdy mu ſie meſnie obleſieni bronili y trzy kroć wybiegáiąc wiele mu Turkow zbili/ zwótpiwiſzy wſeſc iu gdy mu ſpiegowie znać dáli iſze Chrześcianie ná pomoc Wacy ida / poſpieſet ná Budzyn/ wiele ſiodlacy Turkow pobili ktorzy bili ná piczowanie wyiechali/ áto wleſiech á ná ciaſnych drogách.

A Trzy niewiaſty bely náten czaſ w Woſce Chrześcyanſkiem ktore wobu oboſich bywały/ á powiedáły Turkom co ſie v Chrześcyan dſiało/ Chrześcyanom takſe co u Turkow/ átak potym zwieſione.

A Sulttan Woſko rozeſławſzy ná zime / czeſc go przy ſobie zoſtawiel/ ſtorem cicho do Konſtantynopola wiechal á ktorem Siedmigróccy y Multani ſli cicho ſie przeſ Dunay przepráwiwſzy/ owa ſiedm tyſięcy Turkow zbili/ Wiele tego roku práktykowáli Chrześcianom ná turſeach otrzymać/ iákoſ by bely ſzeſc iá wywáć umieli toby ſich belonieminięto/ ále niepoſtuſeńſtwo á takoniſtwo wſytko im ſkáziety.

Roku potym drugiego to ieſt 1597. Od poczatku áſſu Deſieni/ co ſie tedy dſiało zá tego Ceſarſza Rudolffa ktorce ſie oſznali.

Dnia 26. Stycznia Ceſarz Rudolff wnoocy zachorzał / ſcſze go wſytek dwor iego záſnucony bel / belo iáwne y táme modlenie áby Pan Bog w dobrem zdrowiu zachować go raczel/ po wſytkiey Rzeſzy iednak roſpiſano liſty / áby Woſka powinne bely przećiwko poganom wypráwione/ áby potym od nieprzyiáciela vprzędzeni niebely.

A Przyſzedł potym ku dobremu zdrowiu Ceſarz Rudolff oćiec dobrocliw y wſytkiego Chrześcyanſtwa/ á obrońca pitny á prawdziwy

á potym

á potym Siem w Piadze ziozon bel / ná ktozem zadat Cesarz v Czechow aby mu pozwoleli 500. iezdy / á piennaście set piechoty ná swoi koft / á pobor ktery ieszcze niebel wydany przeštych lat / aby wydan bel / á siego služebnemu ludu aby zaptatá belá.

A Nádten wyššzy miánovaný poczet ludu žeby šesć tysiecy piechoty á dwátyšiacá iezdy ná Woine wypráwieli ták iáko y przeštegogo lata czynieli / to im ná wola dawaige / aby swego Czelnáistrá to iest Podskárbięgo mieli / kteryby im szech pieniedzy lidzba czyniet / tylko aby to obmyślawali miedzy soba zinemí Xięstwý ku Koronie Czeškiey nalezscemi / iáko by wtańkowem niešćiešćiu pomoc á ratunek vtrápienemu Kroleštwu Węgierškiemu y Arcyxięštwu Kákuskiemu dáli / tákže ná naprawe Zamkow pograničných ižeby namowiona Summe zebráli / á osobliwie ná naprawe Ostrohoima Komarna / Kochery / Wáce.

A Slezacy tákže ná poprawe Silat / Sendery / Owada y Deršabata te Zamki aby ná swa pracá przyieli Staška mišša y wyšša křižny tákže s Frankoníey pomoc / aby ná swych gránicách pogotowi belá / áto wedle postanowienia Seymowego Wratizbonie.

A Zadat tákže Cesarz Czechow aby osobná sume zloželi ná zaplate tym ktorzy sie okolo kopania bawieli / bo ich belo wiele zúčiekato przeštęgo Roku / á tak ich oto zadat / aby ták w Czechách iáko w Morávie tákowemu swawolnemu ludowi zabronie sie to mogto / teš aby y otym rádzieli iáko by Woisku iezdnemu y piešemu obmyšláć sie mogta. Te wysluchawšy postulatá Pánowie stánowie wšytkie trzy ná wważenie sobie wzieli / á ná wšytko zadanie Cesarzowi Pánu swemu / iáko to Seimowe opisania zeznawáig pozwoleli.

A Dnia 17 Miesiáca Lutęgo Kriaze Siedmigrodie ná 40. Kocziych do Prági przyiechat / mieškáigc kílka niedziel hoimie traktowan / częste rozmowy tajemne s Cesarzem miewáigc dnia 6. Márcá wpoťoiu Cesarškiem przy rádziu tylko Cesarškiey zwieltá wczciwošćia aureum velus zlaški Krola Philippa Hispańškiego temu to Kriazećiu oddáne belo.

A Po skončżeniu Mžey S. miał v siebie Kriaze Legátá Pašpięškiego y inych Krolow y Kriazat pošty ná czi / ná záimurš ráno odiechat hoimie od Cesarjá wdárowány / Nádto šesć tyšiecy piešęgo y iezdnęgo ludu ná kóncu Máia do Siedmigrodiey Ziemie swem koftem pošláć mu obiecat y zyšćiel.

Tegoż Roku Chłopska Woina iako wyſſzey piſał co da-
lei to barżiej ſie herzeł/ do których ſie przymieſzali Ci którzy nad laſy Wie-
deńſkiemi mieſzkali/ a inſy / a trzy Zamki to ieſt Pergſtrat Rogendorff a
Spiecz/ Pana Troppa Ferdynanda ab Hoya y Kuſteinerow opánowali/ te-
go doznać chcąc ieſliby im to przeirzano bęło o wiecey ſie kuſić mieli / nie-
chcąc wniczym poſtuchać/ tych którzy od Ceſarza ku wſpokoieniu ich depu-
towani byli. Zátym żołnierze te którzy na Woinę przeciwno Turkom ie-
chali na takowe zuſalce obrocono / Ci chłopi na ſeść częſci ſie rozdzieleli/
Kieżey ſobie do ſwec Woick nábrali / owa wielka ſwa wola ptodzieli Stryr
Miaſto niedaleko od Linca iuſ ſie im poddało/ y ſtrzelby im dodali/ zádali
zátym iednego Opátá wyſtawſzy doniego ſeść oſob ſpoſródka ſiebie/ iżeby
im za ſtaſne pieniądze żywnoſci przedawać kaſat/ który im tego odmowił/
a ich wyſtane potraćić kaſat/ oni ſie zátym zebrauſzy ſli Kłaſtor zburzeli/
Opátá doſtawſzy okrutnie ſie zniem obchodzili potym obieſieli y wſytkie
zakoński podle niego.

Od tego Kłaſtora obroćieli ſie do Linca/ a tam ſobie nie-
co ſtrzelby wyproſieli/ przybýwato chłopſtwa na každy dzień wiele/ wſtawie-
li między ſoba karę pieniężną/ ktora ſwiera nazywali/ atak wielka Sum-
me pieniędzy karnych zebráli iże ſtortyſiecy wymioſta.

Agdy wymyſleli połowice Woicka ſwego ku Dunáiu wy-
wieſć/ Arcyryſze Mátyaſ wſytkie pod Dunáickie napominat aby tych chło-
pów do ſwey krány niepuſzczali / a ktoby iedno ſtych przednieſzego Sekta-
rza przywiódł oſmſet złotych / a kto martwego czterdzieſcia Redzie daro-
wan. A wtym Kátuſhanie lud ieſdny y pieſy zebráli / wſak pirwey miſli
tech ludzi na przeciwno nim wyſtáli Arcyryſze Mátyaſ po drugi raz nápo-
minat ich w powinnoſciach aby ſie poczuwali ſwych / a tego zaniechali co
przedſie wziali ale oni tego ſtuchać niechćieli. A zátym Pan Gerży Skolo-
miſch z ſiedmiſet ieſdny y ſilktem proporców píchoty przeciwno nim
wkráy Mañhartperſki poſtan aby im takowe ſwey woley nie dopuſzczali/
Ci żołnierze gdy im to porużono wymawiali ſie/ że oni nieſchłopy ale s Tur-
ki wojować chcą/ chłopi ſie tego nie miełali/ owſem co dalej to wieſze wo-
iſto zbierali a ſprzyſiegáli ſie na trzy Woicka ſie rozdzieliwſy/ na rozne mi-
ſca ſie rozeſli/ wſak tak iakby ſie we dwadmi Stortyſiecy ich zniſć mogło/
každy z nich dobrze ſie przybrał we zbroie/ Hetmána nad ſoba mieli krawca
poddanego Pana z Hoyaſu/ ktoremu trzey meſzowie ſłuſzeli/ a od wſytkich iá-
ko Krol bet wenerowan: ſtym krawczym od Zamku do Zamku / od wſi do
Wſi/ od Miaſta do Miaſta ſli a poſiadali/ iedne moca / drugie za dobro-
wola/ nieczynieli przykroſci żadnemu kto ſie poddał a przyſiaęł poſtuſeń-
ſtwo/ iednak co zaſtoczeli wſtrzygniach wſytko do porządku bráli.

Otrádli kto iedno pułtalará wnet obieſzon beł/ oproc iedze-
nia a pićia to wolno brat co kto chćiał/ z Zamku Pana Hoyaſowego czter-
ſta wiader winá / a wiele mierzye zboża do ſwego obozu wywiezli/ iednak

wſytko

wszystko spisałi/aby natenczas gdy sie nieprzjazni w spokoju wrocono mu bylo

A Wszystkie one Zamki y Miasta ktore opanowali dobrze opatrzeni tak aby ich nie stracili / Merkát albo Páguš Mángelois ktore w sobie wiecey domow mianizeli Wieden/poddato sie im / pirwey nizli ktore Wied opanowali pytali Siódlatow co za krzywdy od swych Panow mieli/ato wszystko spisarosy do Cesarza to zanieść chcieli iako niestusne / iako od Panow swych wciśnieni byli dlugi czas / pobory y dziwne wynysnemi daniami/robotami przez cały rok / tak iże swych rol odiewać niemogli ani orać / ięśliż ktory mial trzy korce psenice/ trzy krowy / trzy konie / trzy Geśi trzy kókośy/aby tego wszystkiego Panu trzeczne dawal / nadto od Żolnier rzow iże szkodzieli/atać tego daley cierpieć niemogli/przeto chcieli aby oiczyſte prawa y wolności swoje spetna mieli: Bo takowemu obciążeniu wydatć niemogli: A ięśliżby to sobie obiednali obiecowali czasupotrzeby przeciwko Turkom ze wszystkimi możliwościami swey pomocy uczynić, tam gdzie by tego potrzeba była / tylko aby panowie ich ziemi pospolu byli/aim żetzmániali/á wtym záras Pána Rodendorffa ziego trzemu Ministry poymáli/á do wieszenia dali / Pána Sternberka ná Amstecie wzeli/ato dla tego iże swych dwoch poddanych scisć dat / ale sie ná żadnego wiecey niezatowali tylko ná Pána s Hoysuá Galle.

A Drugiego dnia Lutego Siódlatcy Wiedenſcy/dali Supli-
katis Arcyryżcein Maryaszowi do Wiednia o to żadać aby im co poborow zdánny Tureckey wieto / áto dla tego że im żołnierze wielkie szkody podziatali/ átać to między soba táimie postanowili/ięśliż dla nich nic nieuczynia/że też ku drugim do ich Woiska biecć mieli/ktorzy natenczas Racz oblegli byli/ y tak dlugo strzelali aż sie poddać mieszczanie musieli. Pó-
tym Miasto Cesarſkie Jps oblegli y zburzyć Klasztor Melk sie gotowali/á wtym Kolomeſchysy swemi Żolnierzmi nadſzedł chęć Chłopem tego ich zuchfalstwa zawęzićgnać.

A Chłopi wiedząc o Woisku rycerskiem przeciwko sobie/zar-
ras ptugi co ich mieć mogli okolo swego obozu zakopali/tak żeby ná koniach między nie wbiegać niemogli / postanowiednak domich stłku Miast ludzie śtateczne aby ich nápomnieli iżeby sie wpanietali/to im obiecuiac iże takowego obciążenia mieć niebeda / á wto Cesarz sam takkawie wględać chce/á zátym ze wszystkich stron ludzie rycerscy ięźni y pieſzy sie schodzili do ię-
dnego Woiska/ięśliżby postowie oni nie niesprawili v Chłopow zárazem nanie vderzyć mieli.

A Chłopi bojąc sie mocy Cesarſkiej postom swe krzywdy
oznaimieli / á ięśliż Arcyryż Maryasz imieniem Cesarſkiem to im przy-
obietca/y listem to wtwardzi iże im wolno do domow sie spokojnie rozysć y
gospodarstwa swego pátrzać/áto co teras poczynili aby im to zá zlodziei-
stwo á zdráde poczytano niebeto/á ktemu tá wolność aby ná Suplikacyách

ſwoie krzywdy Ceſarzowi oddali a takowey Moderatrey od Ceſarza żeby wpoſtoiu doczekali/tedy oni wſzytkiego zaniechali/a do domow ſie rozeſli.

A Matyaſz Arcypraſe dał im liſt odwarty ieſliſz Ceſarz na to pozwoli/ataż wpoſtku czekali odpowiedzi od Ceſarza usq ad 23. Febr.

A gdy liſtu doſtali od Ceſarza rozeſli ſie do domow ſwech/tylko ich kilka tyſiecy zoſtalo wozozie ſwoim/aż ſolnierze na Woine do Węgier wylechali/obiecali Chłopi wſzytkie wieznie wypuſcić/dziata Zamki y Miasta Ceſarzowi powracać / a zaty m wyſtali do Ceſarza o reſponſa na ſwe żatoby.

A Turneſedſcy Chłopi ktorzy nie ſwego niemieli na mieſcach rożnych ſwe leżenia mieli/ażaden bez dozwolenia ich do ſwego domu wyſiſc iſeż niemożt. A przetoż gdy Kolomyſcy ſolnierze nieprzyſtoinie ſie chowali/tupieli ſkrzynye / żonam y dzieciom krzywdy czynieli/ Chłopi ich na moſcie przez który iechać mieli czekali/ aby ich chytr oſkożyc mogli/aż ci im opotudniu na polu Krempe zaſli/ ataż niſi ſie ſolnierze ſprawieli dwadzieſcia ych pieć Chłopi zbieli/ wrym ſolnierze ſie ſprawieli na ko niach Chłopy rozeżnali/ a piećset ich zabieli/ a wpadwſzy do ſiedmi Wſi wybraſi a ſpaleli.

A tegoż Koſu Mieſiacá Czerwca deſzcz krwawy y Strzaleundy Miasta w Pomorſkiej ziemi na niektorych ogrodziech Ante franco nam portam wnoey ſpadł/ażad to poznali gdy na żiotach na trawie czer wonoſć obaczeli/ takze na ptornich ktore na blechach bielone bely/krwawe kropic widziarno/ a gdy te ptorna niemiasty praty wkrzyż ſie te kropic od mientaty/ a yni wiecey to wypruć chciaty tym znacznieſze bely/naco z Miasta onego ludzie wſyſcy patrzaſi. Ianſonius mundi furioſi fol. 121.

A Dnia potym czwartego mieſzczanin ieden Strzaleundy ſy Jan Germerus rzeżony ydać do iedney Wſi aby Kiegi iednemu ſlach dicowi odnioſt / zaſedł mu na droge bärzo dziwny iakiſ ſtarzec/wtoſy ſi we maiać/wyſoti yako na dwa Chłopy nazwyſ/biale odzienie naniem iako ſnieg ciato ciemnieſe.

A Germerus obaczywſzy taki dzym vlekt ſie bärzo: a przy ſedwſzy ku ſobie/pozdrowiet onego ſtarca. A gdy mu nic nieodpowiedział wietſzy ſtrach nań przyſedł.

A tak ſie zegnaiac ſwietem krzyżem ſmiałoſć na ſie brał/ zaty m przemowit on ſtarzec/nieboż ſie nieieſtem ten przed ktorem ſie zegnaf A gdy poſtopiet on ſtarzec na ſtrone prawa/on ſedł wdroge ſwo rzekt zaty m

C.

starzec on/poczetai mato/gdzie idzieś/á gdy mu powieǳiat gdzie ſeǳi/ rzekł
ze ni iá otym pirwey wieǳiat/ gdzieś miał iść/ále gdy ſie do domu wrociſz/
idź do Senatu Strzaleuńſkiego á powieǳ im/ áby wſzytkych nieprzyſto-
nych ſpraw zaniechali/odſciepienſtwa/przyſiag/przełłinania/ſluzniſtwa/ y
odrych nowych mienależących ſpraw wktóre zaſili.

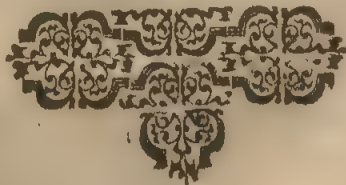
A Czego ieſli nieprzeſtana powieǳ im iże Miáſto dnia ǳie-
ſiego Mieſiaca Sierpnia ǳień ſwiętego Wáwrzyna wpopiot ſie obro-
ci. Naco Germerus rzekł zachoway tego Boże/ á zarym ſie bázo wlekt on
człowiek także ſie zapomniat/ á gdy tu ſobie przyſeǳi/ ſpytat go on ſtarzec/
pamiętaſ com ci roſkazał. Rzekł Germerus pamiętam ále nie wſzytko zna-
wu repetował.

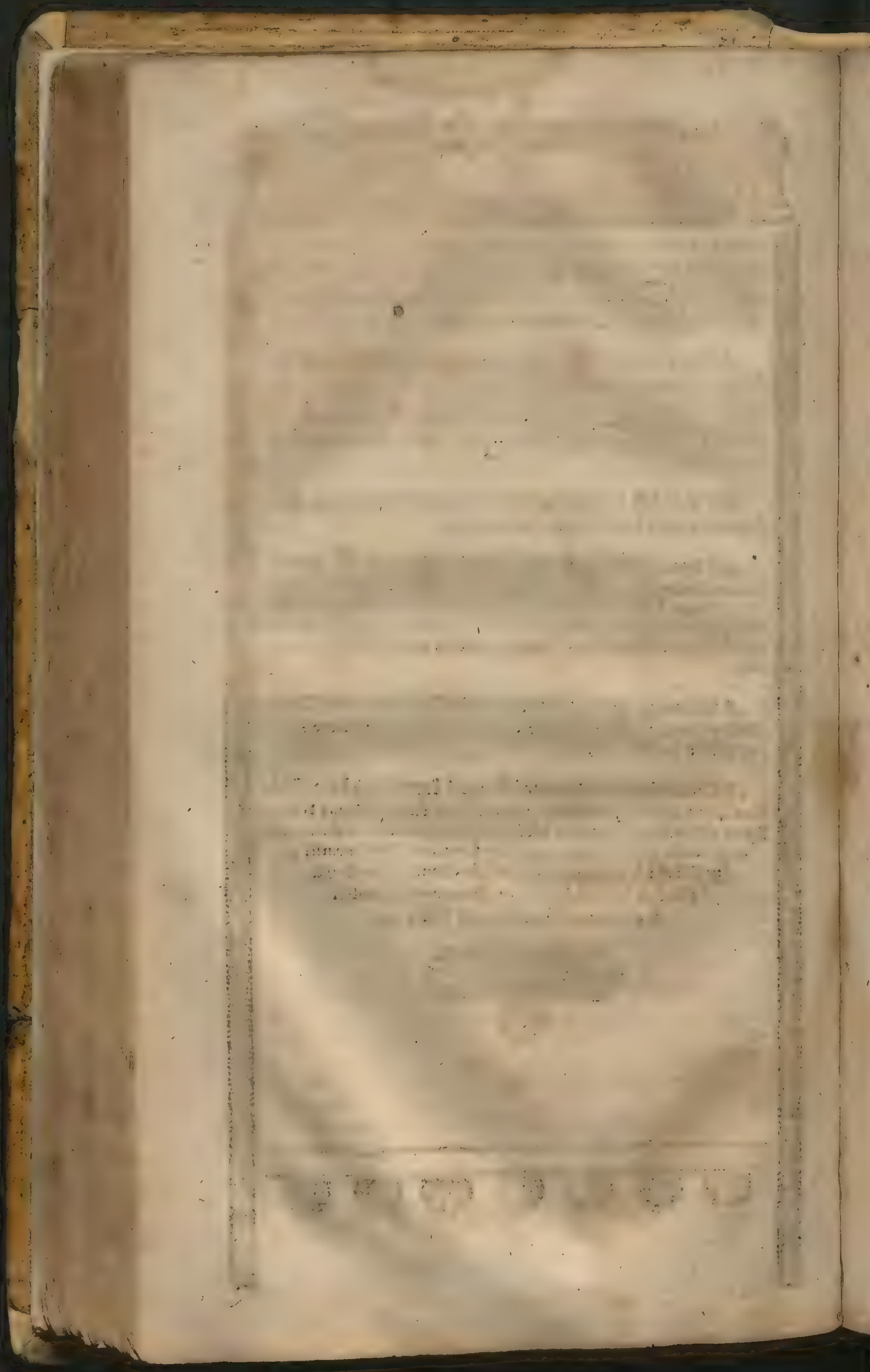
A A gdy rzekł że iá tego w Mieſcie powieǳać niemoge ſoby
ſie zemnie wſyſcy ſmiali/á wiary mi nie dadzą.

A A on mu rzekł iuſz ty tylko powieǳ ieſliſz duſze ſwey za-
traćć niechceſ/ieſli niepowieſz za ſługę Pańſkiego mian niebedzieſ/ y Kro-
eſtwa Bożego nigdy nieokładaſ/ y ſzczeſcia żadnego na ſwiecie mieć nie-
bedzieſ/á náǳto wktórkim czaſie umrzeſ. Bo mnie Pan Bog tu tobie po-
ſlat aby ch ci to oznaimieł/á nie com ci powieǳiat niezaſmylczyſ/zarym mu
zmieknął.

A Germerus wrociwſzy ſie do Miáſta Senatowi Mieſc-
kiemu y Kieſzy to wſzytko oznaimieł/ co od onego poſtańca Bożego ſłyſzał/
y co wiǳiał zwieltę ſoiáźnia.

A Dnia trzećiego Mieſiaca Lipca / krew á ſiarká z Niebá
pádała iáko pirwey przed kilkiem niedziat/ á ná Koſciot Panny Máriej
Ogień z Niebá ſpaǳi/co ſtudy Koſcielni wiǳieli/á wiǳenia Germeruſo-
wego potwirdzali meſowie zacni/iáko Conradus Skluſenburſki teſ-
go Miáſta Vicegerent. Eccleſiaſtes Sancte Theologia
Doctor & profesor ſuo testimonio comprobat
& confirmat Mundi furioſi fol: 123.

Początku a dawności praw dziwnych Krolow / ktorzy zwoley a sporuczenia Boga wszechmogacego / Krolowac poczeli zc.

Per me reges regnant, & legum conditores iusta decernunt, Pro-
uer: 8. cap. Abych tego dowiodł co tu Pan powiedziec raczet / naprzód ci
pokaże o początku Krolow na świecie zwoley Bożey podanych / a to biorąc
spisina Swietego / 1. Regum cap. 8. tak zaczniemy.

I Gdy on lud żydowski wżgardził nad sobą zwierzechnoś-
cia Pána Boga swego / który ie przez Samuela Kaptana y Proroka swe-
go sprawować raczet / in Ramatha, mowili ku Samuelowi te słowa, Ecce
tu senuisti, & filij tui non ambulant in vijs tuis, constitue nobis Re-
gem, ut iudicet nos, sicut & universæ habent nationes.

A Co acz obrażiło Samuela / ale gdy sie modlac do Pána
ażnim orym mowiel powiedziat mu te słowa / audi vocem populi in
omnibus quæ loquuntur, non enim te abiecerunt sed me, ut non re-
gnem super eos.

A Dskarzał sie Pan na on lud przed Samuelem / powieda-
jąc mu iż przez wszytek czas iakom ie wywiódł z Egiptu aż do tego czasu
opuszczali mie / a sluzeli Bogom inem / a tak ich sluchay a vcyn według za-
dania ich / a powiedz im wola y prawo Krola tego / który im panować
bedzie zc.

A Tu każdy zrozumiewai słowa Pánskie ktore na począt-
ku sie polożety: Per me Reges regnant, każdego Krola serce w retu swoich
ma / a według wolei swojej swietey ie obraca / y tak iakiego który lud go-
dzien / według zasług przeciwko niemu dawa.

A Uczyniel wszystko Samuel / co mu Pan poruczyć raczet /
wsakof to co im od Pána powiedziat o Krolu / sluchac niechcieli / mowiac
nato tak: Nequaquam, Rex enim erit super nos, & erimus nos
quocq; sicut omnes gentes, & iudicabit nos Rex noster, & egredie-
tur ante nos, & pugnabit bella nostra pro nobis.

A Poruczel Pan zárym Samuelowi aby zadaniu ich doszyc
uczynil / oczym sobie każdy czytay 1. Regum 8. & 9. cap. tam obaczysz

naipierwſzego Krola od Pana Boga ludowi ſwemu podanego/ o którym ta-
ka ieſt zmińka. Erat vir de Benjamin nomine Cis, filius Abel, filij Seor,
filij Bechorat, filij Aphia, filij viri gemini fortis robore, & erat ei filius vo-
cabulo Saul, o ktorem tak mowi/ ze bet tak dobrem mezem/ iſz niebeto na-
deſ lepſzego miedzy wſhytkiem ludem żydowſkiem.

Słuchayże iakowem go ſposobem vſazał Pan Samuel o
wikaptanowi ſwemu/ ktorego on lud proſiet/ aby im Krola naznaczeł/ ato
wſhytko Pan wten ſpoſob czynić raczeł/ aby lud iego na ſwiecie zawiſe w
Koſcielu iego przeż Kaptany iego/ odniego Krolow y wſhytkych przelo-
zonych ſobie zadali/ a nieſami ich ſobie ſwownie obierali.

A Zagnał tedy Pan oſlice oicu Saulowemu/ tak ze ich na-
leſc niemogła zadnem ſpoſobem czeladi iego/ atak rzekł Cis do Saula ſyna
ſwego/ weźmi iednego zſlug ſwoich zſoba/ idzie a ſukay oſlic/ oczyńiet tak
a jedł/ a zaſedwſzy daleko od domu oica ſwego/ bat ſie aby oćiec on ſie
wiecey nieſraſował/ anizeli o oſlice/ rzekł ſtudze/ wroćmy ſie do domu o-
ca naſzego/ ktory mu odpowiedział/ počiny tu do Miaſta tego/ ieſt tu maſz
Boży w Mieſcie/ on nam powie o wſhytkiem czego nam potrzeba/ rzekł za-
tym Saul tu ſtudze onemu/ a coſ mu zato damy? niemamy chleba ani
takowego podarku/ co by ſie godził meżowi Bożemu? nołazł on ſluga iego
iakiſ groſz ſrebrny/ a namowit go aby ſli do onego meża Bożego/ ſli a do-
pytali ſie do Samuela/ Samuel ich nieznał/ Ale gdy go viſzał powiedział
mu Pan onien co zaeż bet. Ecce vir quem dixeram tibi, ille dominabitur
populo meo.

A Przyszędł zatym Saul do Samuela/ pytał go kedyby tu
bet widzacy/ bo naten czas tak Kieja zwali/ idens: powiedział mu Samuel
otom ia ieſt podz przedemna na gore/ aby zemina diuſ iadł/ a iutro cie rano
puſzcze/ a wſhytko czegoć potrzeba powiem/ y o oſlicach ci powiem/ o ktore-
cheſ to iuſz trzeci dzien myſlic počiał/ i iuſci ſz nalezione: Czeſtował go

potym Samuel/ a nazaintyſz wyprowadziac
go z Miaſta. powiedzial mu wola Boża/ a do-
ſiaghy ſanieczky zoleiem wlat na glowie/ y rze-
kt mu. Ecce unxit te Dominus ſuper hereditatem
tuam in principem. A tu iuſz maſz Pierwſzego Krola
wiakiet tajemnicy dziwney pańſkiej obranego/
temu ſie každy przyſtuchac moze ale ze bet zwolei
iego ſnadnie obaczyſ/ tam mu zaras peczywoſc
czyńic każe/ podarki mu dawac porucza/ dat mu
ducha mądroſci/ poſadziel go miedzy Proroki/ y
iny weſz rozum y ine ſerce wlozeł/ y iuſz wniemi ine
obyczale/ y inſze poſtepti wewſhytkiem/ dziwowali

ſie oni co go przedtym proſtatem znali mowiac/ Quae nam res accidit ſi-
lio Cys, num & Saul inter prophetas, a ſiad každy pozna Krola zwolei Bo-
żey podanego/ takze y każdego przelozonego ktory wſobie odmieni obyczale
na dobre ſprawy/ ale co to wiedney proſtocie trwac bedzie/ tam ieſt bez wo-
lei Bożey wgniewie iego podany/ oczym powieda Job 34. Kap. Qui regnare
facit

tacet nominem hypocritam propter peccata populi Także Ozeas 13, cap.
Dabo tibi Regem in furore meo & auferam in indignatione mea.

Słuchajże dalszego postępu wtey sprawie / weźmiesz Sa-
muel Constatu / na lud on pański / okazał stanę każdemu wporządku
swemu / to jest dwunastu pokoleniu rozkazał im losy młotać / którego poko-
lenia im miał Krola obrać. Padł los na pokolente Beniaminowo / aś przy-
szło na Saula / którego gdy szukali a tam go nie było pytali a radzili sie Pa-
na / ieszli do nich ten Krol przyjdzie / powiedziat im Pan ze sie w domu zamknął /
oni szli poń a przywiedli go do oney spoleczności.

Patrzaicież Krolowie ktorzy nad wola iego krolestwo do-
stawacie / iako tym gniewacie Pana / oto Saul iusz wiedząc pewna taśke
pański nad sobą / niegotule sie / owżem sie chroni tak wielkiego wrzedu / albo
niewiecie co to jest / iako tym Pana obrazacie / ano Jop mowi In fortitudine
brachy tui possidebas terram. otos rozumiey złaś pociecha tego użyjesz
Panie mocarzu / y ty coś to zniem przewiodł / także obaczysz co za pożytek znie
go mieć będzieś.

Gdy tedy przywiedziono Saula między on lud / nie było
naden meza wrodzawszego / aś rzekł Samuel ku wszystkim. Zaprawde
widzicie którego Pan obrat / zemu niemaś rownego między wszystkim lu-
dem / co sami obaczysz woli / uiuat Rex uiuat.

Odprawivszy poruczenie Pańskie Samuel okazałszy lu-
dowi onemu Krola / siedł do przybytku Pańskiego / oni też ludie iedni szli za
Krolem / ktorych serce Pan dotknął / drudzy ktorych serce zatwardził / iako
Synowie Belial mowili przeciwko niemu / a niemieli go sobie prawie ni-
zac / wzgardzali go / zadnych mu wponinkow niedali iako ini / a on tak czy-
niel iakoby oym niewiedziat.

Okazał Pan godność Saulowe niedlugo wszystkim w
sprawach rycerskich. Poraził Nabalas Krola Amonistego / potym potazał
w sobie sprawę meśsa y frogosć ludowi wszystkim / Oczym czyta wtechże
Kiegach Krolowskich. Ato nie on sam ale wszystko wśchmocność Boga
sprawowała / Upodobał sie bärzo wszystkim / woli na Samuela / prosił
aby im okazał tego koby przeciwko Saulowi senrat mowiac. Quis est
iste qui dixit Saul non regnabit super nos : date viros interficiemus eos.
Ciego aś sam Saul broniet iako Krol od Pana Boga podany a mądros-
ćcio napełniony / rzekł im : non occidetur quisquam in die hac, quia hodie
fecit dominus salutem in Israel.

Jakoby rzekł iusz dacie pokoi / ale wzgodzcie chwale
cie PANA BOGA swego / a dziakujcie samemu za wszystkie sprawy

iego. **B**et chwile Saul nárwym pilny wolei Pána Boga ſwego/co w nim Pan baczac ſzeſćciel mu w kłtu wojnách znieprzyjaćioty iego porazał/ſrogi mi bet/wznioſt ſie zonego ſzeſćcia y lud iego zapomnieli tego że to nie ich ſie tá/ale moc Boża wſzytko ſpráwowatá/owa przeſta piel poruczenie Boże/zá- tym bázro rozgniewáli Pána/ Co Pan opowiedział Samuelowi/ Samuel ſedſzy do Krola opowiedział mu záras nietáſte Boża mowiac. Stulte egio ſti nec cuſtodisti mandata domini Dei tui, quæ præcepit tibi.

A tu ſłuchaćcie Krolowie ktorzy ſłuchać niechcećie Biſku/ porównaieſtników pańſkich co wam porucząy iáko ſie nieobaczycie ſrogi gniew ná was od Pána przypádnie/ przejrzy záras ſobie inego Krolá á od was tázdego Kroleſtwa odeimie/táť iáko to bet weźymit Saulowi acz nieza- ras ále powoli/wſhátoſ wgniewie wielkiem / oczym piſnio ſwiete powieda doſtatecznie.

Obaczyť ſie Saul ále niewczas iuſz bełto po Decrećie Bo- žym/iuſz Pan ſłuchać niechćiat onego lámentu Saulowego gdy wotat ná Samuela mowiac peccavi quia prævaricatus ſum ſermonem domini & verbatua timens populum, & obediens voci eorum. Proſit zátym Sa- muela aby ſedł zniem ázáby go Pan do taſti przyiać raczet za modlitwa iego/niechćiat iuſz Samuel/poſedł odniego/on go zgniemu chwytáiac zerwat płaſeż zniego / Ktory obroćiwſzy ſie k niemu rzekł/ nieſpánowateſ mie/nie- ſpánuiećie teſ Pan. Scidit hodie á te regnum Iſrael, & tradidit illud proximo tuo meliori te. A gdy odniego odſedł / rozkazał mu Pan Dawida po- mázáć ná Kroleſtvo / á Saula zarażyc raczet duchem złem/ oczym ſerżey czytay Cap: 16. tamże Regum 1.

Zal bełto Samuelowi ſtaruſzkowi onemu Saula/plakał go ále iáko on s Pánem mowic niewiedziat/niewdziecznie Pan przyimowat on płaćz Samuelow / rzekł zgniemy domiego/ dlugoſ go plakać bedzieſ/ gdy m go ia porzuciet/ nágotuy ſobie oleiu dorego roſeżka twego/ á pomiazeſ mi inego. Mitam te ad Iſai B. thlehemitem, prouidi enim in filiſ eius mihi regem &c. **B**at ſie Samuel ſtaruſzek wyniawiał ſie Pánu mowiac. Quo- modo vadam audiet enim Saul & interficiet me, iáko mu nato Pán rade dat/ czytay otym cod: cap: iáko mu nauke dawa mowiac te ſłowa.

Vitulum de Armento tolles in manu tua & dices ad immolan- dum domino veni. Et vocabis Iſai ad victimam & ego ostendam tibi quid facias, & unges quemcunq; monſtravero tibi.

Táť iáko Pan nauczyć raczet Samuela weźymiel táť/ á gdy tam miedzy onemi ſyny Iſai obaczył Eliaba meza vrodziwego / rozumiat że to miał być przeirżány na Kroleſtvo ále od Pána przeſtrzeżon / zawolat náńgtoſem wuſy iego. Ne respicias vultum eius neque altitudinem ſtature eius quoniam abieci eum, nec iuxta intuitum hominis ego iudico: homo enim videt ea quæ paret, donm^o autem intuetur cor.

Przymiod

A Przywiódł mu Jsa siedm Synow swoich / niechciał przyjac Samuel żadnego: mowiac / że niestych chce Pan miec Krola a zas tym go spytał / a zali ich tylko masz / powiedzial mu / mam ieszcze iednego maluczkiego / ktory owce pasie / kazal mu go sobie pretko stawić / a gdy przyshed obaczet go Samuel / bet Dawid tysz a pieknego weyrzenia y twarzypiekney zawolat nań Pan / wstań a tego pomasz ten ci jest / Uczyniet Samuel woła Pańskie zaraz / a od onego czasu sprawował Duch Boży Dawida / a duch sztytu Saulowi przyszpiał & exagitabat eum.

A Poznawszy studzy Saulowi ono wielkie trapienie ducha ztego w Saulu / radzieli mu aby sie starat otakowego meza / ktoryby na Cytrze gral / aby duch styksac dzwiek Cytry / tak go srodze nietrapiet / Saul to styksac od nich / prosiel ich aby sie sami o takowego starali / tam ieden z nich powiedzial o Dawidzie Synu Jzay Bethlehemytzu y godność wielka iego / y tego dolozel że jest Pan Bog zniem.

A Poslal zaraz Saul po Dawida do oica iego / a gdy go uirzat rozmitowal sie go barzo y przyiat za Zolnierza swego / a gdy mu grat na Cytrze odstempowal duch szty od niego / co bacząc wiecey sie wniemk ochal.

A Nie zaraz Pan po onem pomazaniu dal Dawidowi Sceptrum nad Jsraelem / probowal pierwey dziwnie / a Saula sie natrapiet za ono przewinienie przeciwko sobie / przystuchayze sie kazdy czym przymilat ludowi a zdobiet Dawida / Naprzod mu szczescia wyjeciel w sprawach rycerskich / a onego obrzymia przez rece iego poraziet / o ktorego sie iaden z Woiska Krolewskiego pokusyc nie smiat aby zniem pojedynkiem czynic mial / ktorego gdy Dawid zabiet / ziednat sobie wielkie imie w wszytkych tylko w Saula samego bet wzajemney nienawisci / chociaś mu bet dal hojną nagrode za one poslugy / bo go bet uczyniet starszem nad Woiski swemi y Core mu swad za zone Michol / Ale sie tym przeciwko niemu obraziel / że one zony spiewaty raduisc sie s Krolewskiego zwyciestwa. Percussit Saul mille & David decem millia, tak ci oto bacziś dawno Krolowie wszytkie stawe miec chce / chociaś nie przez ich rece ani przez ich sprawe pelniona bywa / oczym czytay te Kiegi co za trudności Dawid wjet od Saula.

A Po wielkich trwogach y frasunkach Dawidowych dal mu Pan co naznaczyć raczel / oczym czytay od rozdziału 17. aż do końca te Kiegi. Bet Krolom Dawid nad Jsraelem na wielki czego tu probowac albo dowodziec mieiscą nam niestawa / gdyś tu ina sprawe mamy przed sobą / Ogrod Krolewski opisuisc. Ale to masz własny poczetek Krolow prawdy od Pana Boga nadanych. Bo to tylko prawdziwi Krolowie ktore Biskupi studzy Boży pomazuis. Ci inzy tem sie tytułem pisac niemoga. Ani ci ktorzy przez moc albo chytróść iako a przez upor ludzi na Krolestwa wstepuis / choć koronowani bywais / nieś to pomazańcy Boży / ale tylko śmiechowiśko ludkie / oczymci sie do ciytelnika pisac troce powiedziato / a tu tu rzeczy przyspuiac o tym mowic bedziem.

A Jakowego Krola Pan zdawna miet chcial Da-
wid on Krol swiety wzdawaiac Synowi swemu Krolestwo
wola Boze wrym oznainuie. Bedac iusi Dawid stary/Salomonowi
Synowi swemu wzdawaiac Krolestwo mowiet doniego te slowa. Con-
fortare & esto vir fortis, & obserua ut custodias mandata domini Dei tui,
ut ambules in vijs eius, & custodias ceremonias eius, & precepta eius,
& iudicia & testimonia, sicut scriptum est in lege Moyli.

A Chce Pan aby wszyscy Krolowie ten testament Krola
Dawida kochanka iego pelnieli / So tego wshytkiego niebedali pelnic/nieba-
dzynali iusti panstey / ani dopusci krolowac potomkom ich.

A Oto naprzod potrzebuie Krola virum fortem, ato dla cze-
go/powieda Ewangelista Lukasz Swietey Cap. ii. Cum fortis armatus
custodit atrium suum, in pace sunt omnia quae possidet.

A Ale i fortitudo niemoze byc v zadnego bez woley Bozey
So to sa wlasnosci iego iako orym mowi Prouerb. 8. Mea est prudentia,
mea est fortitudo, tam szad Krolu tego siegay / a mow tak iako mowi Apo-
stol ad Philip. Cap. 4. Selo saturari & euriere, & abundare & penuriam
pati: omnia possum in eo qui me confortat. Vmial to wshytko Dawid So
byt Pan przyniem / a tesli tesz przy tobie niebedzie / nizacz niestanie fortitudo
twoia wtorey moznosc swa poklada.

Przeto y on Antistenes dawal te rade mowiac a dñs optanda for-
tudo nam frustra parari bona, si qui parauit tueri nesciat. A gdy fortitudinē
Krolu miec bedzieś od nawyszzego Krola nad Krolmi / a wshytkę vfnosc
wniem pokladać bedzieś / Mozesh tak rzec a bespieczniej nizeli on Alexan-
der wielki gdy mu powiedziano o wielkiem Woisku Dariuszowem ktore
gotowal przeciwko niemu / Vnus lupus non multas timer oues, ato dla
tego ze miec zawose przy sobie bedzieś niezmozonego pomocnika / Cum tani-
ta fortitudine mozesz sie Krolu niebac nawietsey mocy / a niestato wseplic
woszczis iako on Leonidas Greci rzekl: Cum percontaretur quid facere
statuisset, nihil aliud agit facturum sum quam re vera pro Gracis mortu-
rus pugnando.

A Takiei szmiatlosci Krolom potrzeba/iata ten poganiis mial
wsobie / umial ludu swego bronit / ktorego mu siezescie powierzeto/niedat
go nikomu szkodzit aui na sobie zwierschnosci odniego odstrasit / So gdy do-
niego tenze Xeryes postal roslazuiac mu/mitte arma, odpisal mu / veni &
cape, wolat ten vnirzec anizeli na sobie dac wystraszyc bron albo tribut ia-
ti / a wy Chriescyańskiemi sie Krolmi liczac nieoffaic Panu Bogu swemu /
dacie wshytko na sobie Turczynowi wystraszyc.

Alietaki bel Porhus Indyfki Krol/ gdy Alexander wielky Indyę zwolfski naiezdzał/ gdy mu radzieli Panowie iego aby sie starał oprzy-
iażni z ludźmi przyległemi ad propullandum Alexandri Impetum. Co im
powiedział on Krol wielkomysłny/ Si mihi inquit tante vires non sunt, ut
sine socijs saluus esse non possim, melius profecto est omnino non regna-
re, sed fortiter mortem operere pro salute meorum. A kiedy iuż bacżeli
wielka moc Alexandrowe radzieli mu aby siemu dał na taske nąto im odpo-
wiedział/ Si Alexandro suplex celsissem, futurum erit ut ipse me ignarum
seruum: Si Armatus resistissem Generosum Regem iudicaret.

Potrzeba tedy Krolowi aby bel fortis/ niedarmo to na-
przed powiedział Dawid on Krol święty Synowi swemu storem bel Pan
Bog/wiele na mestwie a na śmiałości Krolewskiej ludowi zależy/ ieśli nie-
reka meina/ tedy sercem śmiałem ma confortare lud swoy wewhelatkiem
przypadku iako to czynieli ci pogańscy Krolikowie. A ku temu ie maia
namawiać Panowie ich / iako ono gdy Alexander wielky p Janu uiednego
dobywania barzo raniomy wpierśi / gdy mu oto pochlebcy przyprawiali że
ie tak blisko nastempował na miejsce nieprześpieczone. Tzietai Boetus mu
zaśie rzekł/ Virorum est o Alexander magna facinora aggredi: sed qui
tractare quidquā facit necesse est & pati. Trzebać o Krolowie niedla roste-
jet doczesnych Krolestw przyrnować/ trzebać przy Krolestwie statecznie o
każdy przywde iego mocno sie zastawiać / niedać wymować ale iako mozesz
rozprzesztrzeniać granice iego. Ono was napomina Ecclesiastes Cap. 4.
Pro iusticia agonizare pro anima tua & usq; ad mortem certa pro
iustitia tua, & Deus pro te expugnabit inimicos tuos. Bron własności
Krolestwa twego na coś przyśiągi Krolu/ miekay sie do Pan przy tobie be-
dzie iakoć powieda Deut. cap: 20. Si exieris ad bellum contra hostes tuos
& videris equitatus & currus & maiorem quam tui exercitus multitudi-
nem, non timebis eos, quia dominus Deus tecum est.

Tylko Krolu zwola milego Boga Krolestwa dostaway
nie przeż moc ani za pieniądze tak iako ono Pyrrhus Epirotarum Rex wlas-
nym Synom swem Krolestwa niezyceł / ktoryby go z nich godzien niebel/
do kiedy go pytali ieście dzieciemi bedze Cui nostrum Regnum relinques
Pater. Quicunq; inquit vestrum acutiorē habebit ensē, Significans
non etati daturum principatus successionem sed virtuti. Itakci on Krol
Syny swe ku temu przywiódł że sie każdy z nich pilnie tego uczył aby mogł
być godnem Krolestwa: a staćci Krolowie bywaia moźni y zaem gdy ie
zgodności obieramy a niezbliskości iakiey/ iako to sobie popadli w niektorych
kraynach / a dostawşy Krolestwa iuż ani o Bogu ani o Krolestwie niemy-
šli żaden takowy/ ale tylko o swey woley/ o rospuście / o mierzadzie/ a o zbie-
ranii skarbów/ poddane wzgardzając / ine sobie za nawierniejsze do Rady
biorąc. Aleby trzeba wam o Krolowie stuchać oney nauki ktora opowie-
da Herodotus pisząc de Smerdimago Rege, ktory gdy na Krolestwo wszedł/
z aras Subditos beneuolencia, liberalitate, tributorum remissione, oner-
um imminutione, Priuilegiarum Concessione, wszytkie sobie dewinkował.

Takci y Cornelius tacitus rade dawajac mowi: Princeps subditis suis graui aliqua calamitate afflictis subuenire, tum ex errario publico, tum tributorum remissione debet. Tak sie sprawowat Tyberius / taka takte Miasom ktore Beti pokazone od trzesienia ziennie okazat. A ktemu Krolu y kazdy przetozony inter dissidentes sincerissime ac promptissime ius dicere debes niesolgui iednemu wiecey nizeli drugiemu. Niema sie Krol okazowac Tyranem nad zadnem krom przyczyny / nietylko nad swem poddanem ale y nad obcemi / Bo Pan Bog pomosci sie krzywdy iego / iako powieda Herodotus de Aggillensibus ktorzy przez swa ziennie szliad wcietaacych zniewoli przepuszczac niechcieli / ale ie gimali a mordowali / Pan Bog frogie powietrze nanie dopuscic raczet / ze ich barzo wiele wyzdychato samych.

A Lasta a mieloscia kazdy Krol sobie wiare v poddanych iedna / iako ono czynit on Aragoniski Krol Alphonius / gdy widziat na moriu tonac rycerze swe / kazat im pretko dac ratunek / wynawiali sie zetmani mowiac / lepiei ze ius ta iedna nawa zginie / nizliby ich wiecey poginac miato Zaraz on Krol stawny Soluit pretoriam natem, Satius esse inquit una cum socijs viris fortissimis occumbere, quam illos videre ante oculos ex tremam pati. A iakos takowego Krola niemitowac / ktory milue stugi y poddane swe / musi to przemoc iego dobroc. A iescie sluchay Krolu co mowi Dawid synowi swemu / czego tes y tobie przestrzegac potrzeba pilnie.

Et observa ut Custodias mandata Domini Dei tui / tak czyni Krolu pamietay na te rade y na testament Krola swietego. Boe y Ecclesiastes napomina cap. 6. mowiac dokazdego Cogitatum tuum habe in praeceptis Dei, wdziawiatem rozdziale powtarza otym mowiac. Et omnis enaratio tua in praeceptis altissimi. In exodo cap. 13. podobna rade nato czytay. Et erit quasi signum in manu tua, & quasi monimentum ante oculos tuos, ut lex domini semper sit in ore tuo, do tegc ono przysmat dawa Dawid o sobie Panu powiedajac / paratus sum & non sum turbatus ut custodiam mandata tua.

A Bo kiedy Krolu to czynisz coe Kosciot swiety porucza / to pelnisz mandata domini, niewetpi nic abyś wzem zbledziac miat / ale tego strzesz y ludowi swemu poruczai mocno / abowiem to iest iako medrzec mowi wprzypowieściach wrozdziale hostem. Quia mandatum est Lucerna & Lex Lux, wdziawietnastem rozdziale takze mowi: Qui custodit mandatum, custodit animam suam, qui autem negligit, mortificabitur, wiele zacych obietnic masz od Pana iesli postuchac bedzies a pelnic te mandata iego ktore teras niestablic ale zusi dosyc wyrazytelnie Doktorow Swietych przez wezone kaznodzieie w Kosciacie powsechnem masz.

A Niedziwnicie sie Krolowie ze wam Pan Bog nieszesci w sprawach waszych / a czemu / ze nie wsechnocnosci iego nieprzypisacie / tylko mocy swoiei pilnosci a staraniu swemu / rozumowi swemu / wola swie

ta tego opuszczacie/ nieco sie przed sie atomoduiac woly tego/ ale nie we
wszytkiem/bo czegoś niedostawa przy was Panu/ a dla tego wota przez Eza
yiasa w rozdziale 48. na was mówiac / O si ad praecepta animum aduer
tes fuisse ut Arenā semen tuum & stirps uteri tui ut lapili eius.

Oto że niedbaś Krolu o praecepta tego/ niemasz też tego. od
Pana czego pragniesz/ giniesz y Krolestwo twoie niszczeie/ poddani sobie po
twey śmierci Pana szukacie każdy patrzy pożytku swego/ ten nieporządek
twój któryś w Krolestwie zostawieł chce zetrzeć/ targuie/ ktoby mu wiec
dać chciał te^o do Krolestwa dopomagać chce/ niepatrząc w nim tego coby
należało ku czci a chwale Panu Bogu / a to Pan widząc że wszyscy bez woley
tego sie sprawnia Krol y poddani / wota przez Proroka Amos cap. 9. Ecce
oculi domini super regnum pecans & conteram illud a facie terrae. Ezayas
też grozi a opowiada wam dla czego niszczeie Krolestwa/ dla tego że wszy
scy zapomnieliście Pana/ a przeto mowi propter hoc maledictio vorabit
terram.

I dla waszych niebożności o Krolowie / dla waszego k
romstwa Krolestwa gina/ pustoheie/ wniwecz sie obracaie/ pogani ie posiada
ie/ pełnia sie stowa Ezayasowe który wota ostrzegacie Ecce dominus dissipa
bit terram & nudabit eam, dissipatione dissipabitur terra & direptione pra
dabitur: quia transgressi sunt reges, mutauerunt ius, dissipauerunt fa
dus sempiternum.

A tak o Krolowie bierzcie przykład zonych Krolow kto
rzy według woley Pana Boga swego chodzili/ a nie według onych o których
czytae w Biblii o każdym osobna fecit que rectum coram domino cum
ctis diebus quibus docuit eum loiada sacerdos, verum tamen excelsa non
abstulit. Jakiś sie wymowicie tego Panu Krolowie co dopuszczacie ta
kiei swoy woley w Krolestwach swoich / że imieniu Pana Boga wiecznego
w Troicy iedynego obliżać dacie/ ostrzegacie tego w Krolestwach swoich.

A tak sami czynicie iako Dawid Salomonowi rade dawa
ut ambules in vijs eius, oco y sam Pan na was wota ambula coram me &
eio perfectus, a to mowi onemu napierwemu rozmnoży cielowi swiatą po
potopie / Moemu: co sie wszystkich dotyka osobie tego/ Omni tempore be
nedic Deum, & pete ab eo ut vias tuas dirigat, sey miary Krolu sey/ zachoc
na Pana, tedy zbledzić nieda mow ku niemu iako Dawid/ Perfice gressus
meos in semitis tuis ut non moueantur uestigia mea bonie ia ale Ecclesia
Res ci nauke nato dawa mówiac Cap. 37. Deprecare altissimum ut in ueri
tate uiam tuam dirigat. Wszakci sie sam przez Ezayasą takawem offiaru
ie/ czytay otym cap. 48. stowa te gdzie mowi. Ego sum dominus Deus tuus
docens te utilia gubernans te in uia qua ambulas.

Wierz temu Krolu niebedzieszli wolei tego S. pełnieł
porządku Kościota tego y nauki słuchac niebedziesz sejeścia żadnego niewz

naſz/niepomożec ſtarańie twoie żadne/przemysł twoie różne, Wierż Je-
remiaſzowi co powie da Cap. 10. Scio domine quia non eſt hominis via eius:
nec viri eſt, ut ambulet & dirigat greſſus ſuos,

A Wieſzukaćieſz ſobie inych drog ku chwale niu Pána nátych
ſtoicie ktore maćie od niego od namiestników pańſtych opowiedziańie/ná-
teſz drogi wkaże tenże Jeremiaſz w rozdziale 6. State ſuper uias & videre
& interrogate de ſemitis antiquis, quæ ſit via bona, & ambulate in ea, & in-
uenietis refrigerium animabus veſtris,

A Sluchayćie iáko Eceſiaſtes woła ná tych ktorzy náſladu-
ia drog fałſzywych nauczycielow/ á opuſćieli prawdziwe ſlugi pańſkie/czy-
tay orym cap. 2. iáko groży. Vx his qui perdiderunt ſuſtinentiam & qui
dereliquerunt vias rectas, & diuerterunt in vias prauas,

A Táł wyrozumiećie Pánowie táł/ że Koſćioł Boży bla-
dzi ktory duch S. rządzi á ſpráwuie/ á co wam wkaże Apoſtátá iáki / to ſie
wam podoba/lepiej ſie dać głowie rzedzić / á niżeli ogonowi/pámietáiac ná
one ſłowa ktore niedarmo in Proverb; napisaño/Omnis via viri recta ſibi
videtur, á tamże naſmiewáiac ſie mowi/Via ſtulti recta in oculis eius Táo
Pán przeż Ezyaſá woła. Cap 55. Non cogitationes meæ cogitationes ve-
ſtræ, neque via veſtræ viæ meæ dicit dominus. Á táł ſie pytayćie ote drogi
ſlug iego ſprawcow iego wrzędzićielow Koſćioła iego/ chcećieli áby ſie wá
ſpełniło ono co mowi Dawid Píalm, 83. Ibunt de uirtute in uirtute; uis
debitur Deus in Signa,

A Jeſze on Krol ſwíety Dawid nauczał Syná
ſwoiego w tymże teſtámenćie tego mowi ac Et cuſtodias ceremo-
nias eius & præcepta eius. Prawdą że Ceremonie nigdziey ſie miená duiſe ie-
no wprawdziwem Koſćiele Bożym/ á kto ſie niemi brzydzi/ to nieieſt praw-
dziwy ſługa Pána Boga wiecznego/ á kto przeſtąpi á wżgárdzi niemi/ roz-
gniewa ſie Pán táł iáko ná Saulá/ nie da ſie wtağać wtey mierze iuſt niemu
Chćiał Saul lepiej ſobie poſtepić niżeli mu Pán poruczet/ náco go namowił
lud iego/ on Krolá z Stolicy zrućiet / nieprzýziat onych wotow ani owiec k-
to re mu ná ofiare zoſtáwielibó to on beł kazał, wſzytko wyrzucić/ Á táł mu po-
wiedziat Sámuel/ melior eſt obedientia quam uictima, & auſcultare ma-
gis quam offerre adipem arietum,

A Dla tegoſz Salomon tylko te pochwała ktorzy wſtá-
wicznie myſlá o zakońie pańſkiem/ á orym iáko by pełnił woła iego ſwíeta/
co on táł pochwała menſ iuſti meditabitur obedientiam kto to czyni co mu
zleca/ á co baczy ku chwale pańſkiej/ iákoſ go inacey zwáć tylko iuſtas, gdyſ
medrzec mowi Sap. Cap. 6. Cuſtodicio legum conſumatio incorruptionis eſt

Niepuszczajcież sie tedy na rozumy ludzy niezbożnych ale na nauke prawdziwych slug Bożych w Kościele iego tam ci nie jest zła rada / Bo sz pomazani nato y poświęceni od namiestnika iego Biskupa / a on sam od wyższego poświęcon / y te moc zupełną ma nato / on ci to jest teras własny Autoritate Moyses / ktory rozkazywał Izraelowi od Pana / oczym czytaś Deut. Cap. 30. Considera quod hodie proposuerim in conspectu tuo vitam & bonum & contra mortem & malum ut diligas dominum Deum tuum, & ambules in vijs eius, & custodias mandata illius & ceremonias, atque iudicia & viuas atque multiplicet te benedicatque tibi in terra.

Wszystkie myśl masz wdać na służbę a na wola Boża iako cie Ecclesiastes napomina Cap. 29. Pone Tefaurum in preceptis altissimi & proderit tibi magis quam aurum & argentum. Widzi Pan zawždy wszystko pomysłenye w sercu twoim / nie przedniem zataić niemożesz.

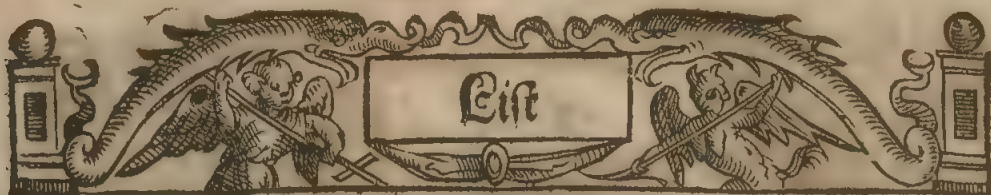
Iudicia et testimonia sicut scriptum est in lege **D**opisy Tego Krolu masz iako naipilniej przestrzegac / pamiętać na Sedziego nawyszego / że też on ciebie sedzić będzie o wszystko / oczym Dawid powieda Psalm 95. Iudicabit orbem terrarum in aequitate & populos in veritate sua, Apostoł także Paweł święty ad Romanos Cap: 14. też o tym powieda. Omnes enim stabimus ante tribunal Christi, itaque unusquisque nostrum pro se rationem reddet Deo, nieodprawiś sie tam Krolu przez nie czyie omowe / chyba przez swą własną / Alak trzeba pilnie każdemu powinność swą pilnić bo mowi in Apocalip: cap: 22. Ecce venio cito & merces mea mecum est, reddere unicuique secundum opera sua,

Alak o Krolowie nieobrażajcie sie na takowe którzy wam prawde mowia albowiś / ale ierozumiecie być posty Bożemi tu sobie / a jeśli inaczej myślisz / odmieni Bog umysł twoje / obroni stugi swego / a ciebie smiercią zarażi czego masz przykład na Swatopługu Morawskiem / y na Bolesławie śmiatę Krolu Polskiem.

Zachoway w sobie te cnoty ktore Plinius in Pangerico ad Traianum opowieda In principe tres virtutes maximae prae dicantur, Pietas, Abstinencia seu temperantia & mansuetudo seu eum adeundi facilitas.

Pietas tać sie krótko przełożę według Dawida iako Synowi zlecał / aby Panu Bogu służył / a przykazanie iego zachował / ostatka od Kaptana slugi Bożego sie dowiaduy.

Abstinentiam & Temperantiam & mansuetudinem zynych dawanych a chwálnych Krolow bierz sobie przykład / czego cie y pismo S. uczy / Ono Ecclesiastes mowi Cap. 29. Initium vitae hominis abstinencia, A dla czegości dobra abstinencia abys był sposobniejszy do spraw tobie należących

cych/Bo ty Krolu masz być przykładem ludowi swojemu/a kreniu z siebie po-
winienes przykład inem pokazac dobry.

Alno masz Krole náprzyklad chočia poganstie / ále obacz
iáka w nich abstinentia publica betá/od tego naprzód poczne iáko ciáto trapić
należy. Alexander Macedonia Rex ob aquarum defectum in itine-
re siti laborabat : igitur cum forte oblata esset galea plena aquæ,
ubi Galeam in manus accepit, circumspiciens quos circa se habebat
equites, demisso capite & fixis in potum oculis ingustata n reddi-
dit aquã, probatisq; viris dixit: Si solus bibero hos meror instigabit.

Atemusz rowny przykład w sobie pokazat Rudolphus Ce-
sarz/ktory bet rodem stego egroda iáko niżej obaczysz/co opowieda Aeneas
Siluius temi stowy. Rudolphus Imperator. Cum in bello quod con-
tra Ottogarum Bohemia Regem gessit, siti laborabat cum toto exer-
citu, ferunt rustico (qui melsoribus potum ferret) ablatam hydria
lycera plenam, atq; imperatori oblatam, Quam cum ille vidisset,
reddite inquit homini vasculum suum, nam ego exercitui non misi,
siciebam sic quæ sua abstinentia partim exercitum eo potu refocila-
uit, partim ad sitis patientiam inuitavit suo exemplo.

Alphonsus Arágonstki Krol niemniej tym podobny przy-
kład náto zostawiet/oczym piše Panormita spráwy tego opisuie/ Cum
Fugato Iacobi Candolæ exercitu sine tentorijs ac tomeatu pernocta-
re sub dio cogeretur, & Ioannes Eterniranus Alphonsi studiosus,
raphanum in tam magna militum inopia & panem unum cum di-
midio caseoli Balearici Regi misisset, reclusit non decere inquiens
Imperatorem ieiuno exercitu mandare. Al Krolu nie tylko wiedzieniu
a w pieciu / ále y wozem drugim masz mieć abstinentia/wzadzach marnych
masz sie hamowac/a mowic iáko Jozeff oney paniey swey/quomodo hoc
malum possum facere & peccare in dominum meum. Czyn iáko cie
napomina Jop 38. Cap. Accinge sicut vir lumbos tuos Nieprzyzwalay
zawstnikom ktorzy zwykli sie marnosciami panom przytulowac / náwo-
dzac ich na lubosc cielesna: wezyn iáko wezyniet on Cyrus ktory ná namowe
takowych slug niechcial poirzec na pania iedne Perska Barzo piekna/oczym
powieda Erasmus in Apophtegmatibus Cyrus abstinebat a conspe-
ctu Pantæ, & Araspe dicenti mulierem esse insigni forma dignam
oculis regis ob istut ipsum inquit magis est illa abstinentum.

Alexander wielki co wezyniet za przykład niech spoganina
kázdy wzor bierze Chryścyanstwy przetożony Cum puella excubia iam
nocte venisset cum eo dormitura, interrogavit Rex cur tam sero ve-
nisset, illa cum respōdisset, se expectasse donec maritus cubitum isset,

Alexander

Alexander ministros accitos, acriter obiurgauit, quod additu dedissent, reducite inquit hanc, ne adultery mihi ansam prebeat Plut: in Laconum Apoph:

I Jeszcze tenże Alexander stać ma te pamięć wtey mierze gdy namawiali/ ut Dary filias quas habebat captiuas inuiseret (prædicabantur enim puellæ admirabili esse forma) noluit ire dicens sibi non commitendum, ut cum viros vicisset a mulieribus vinceretur.

A Scipio także kiedy przez moc wziął Hiszpanom Kartago Miasto nowe/ Milites quidam virginem eleganti forma captam adduxerunt, eiqz tradiderunt, hic ille libenter acciperem inquit, si priuatus essem non Imperator.

I Stuchayże tu każdy wielkiego baczenia na stan swoi tych Pánów / iáko pamiętali na zacność swoje/ iże sie im skłarademi sprawami bawić niegodziło / á teras leda kto gdy ma na sobie iákośkolwiek zwierchność albo także państwo wshytko sie mu godzy czynić tak rozumie. Wiele bym mogł pokazać o Krolow pogańskich przykładow pietnych / ktorych niewiem aby wiele wtem wieku to czynić mieli.

I Trzeba mieć o Pánowie na baczeniu ráde onego pogańskiego mezu Demostenesa który to mawiał. Homini nullum malum accidere posse affirmabat, qui sapientiæ fundamenta, temperatiam & continentiam iecerit.

A Te fundamenta o Krolu masz zakładać w sobie / a co ono Aeschines powiedział pamiętaj/ Temperati viri vitam, tam puram, tamque sinceram esse oportere, ut ne turpitudinis quidem suspicionem de se præbere possit, Jest to moderatrix omnium commotionum iáko Cicero powieđa/ ta temperantia.

I A tak Krolu miew na sie baczenie nierównay sie inem bos ty iest exemplo wshytkiem / przeto iáko wczem wpadnieš wshyscy to nacie wiedzieć beda/ stać hańbe á pośmiwisko á náostatek wzgárde mieć bedzieš/ á grzech nieobtagany przed Pánem Bogiem.

I A tu masz troška nauke coš Krolu powinien w sobie zachować/ iáko dawno Pan Bogná tey zwierchności posádzić raczył przodki twoie/ Krole práwe pomázance swoje/ ostatek na roznych mieiscach obaczyš gdyž tu tu temu Ogrodowi Krolowskiemu przystąpić nam potrzeba.

Grod Krolewsky sftorego Krol Niebá y Ziemie Krole tym kráinam ná ktore káskaw podáva.

Regem nasci magnum est, at regno dignum se praeferre
maximum.

O początku Herbu Arcyksięstwa Ráku-
skiego ktorego używała zdawna ona kráyna / y
pánowie iei Książetá y Márgrabiowie Rákuscy / to iest pi-
ęci skowronków złotych na błękitnym polu / tak dawne
Zystrye mówią / Princeps Austriae Marchonibus tempo-
re Imperatoris Traiani in illo memorabili aduersus Decebalum regem bel-
lo gesto, quinque alaude Aurei coloris donati.

Tramitem album in rubeo spacio to iest
biały ten strych na czerwonym polu / ktorego y w
tym wieku ty Arcyksiążetá używała / ma początek od Roku
pańskiego 1190. tak iáko sie to z historyi pokazuje / oczy-
wiste Monsterus piše lib. 3. folio 696. temi słowy. Lupoldus
nonus Marchio Austriae militauit contra infideles Prutenos & aboliuit
alaudarum insignibus, aliud induxit signum, nempe album tramitem
in rubeo spacio, cadens autem de equo fregit crus, & ingressus religionem
reliquit ducatum filijs, Lupoldo & Friderico.

Circa annum ut supra, Frideryk brat Lupolda Dziesiątego
wziawszy żony na sie za Hendryka hostego / iechat do ziemie swietey tedy y
umart Roku 1195. dum Damiatá obsidione cingeretur. Lupold brat iego
umart poniem Roku 1232. zostawiwszy trzech Synow y cor kiltá / Syno-
wie po oicu pretko steriles pomarli. Giertruda starsza cora / dana belá
Hermánowi hrabi Badenstiemu / Agnieszka Książetá Rákyntystiemu / vro-
dzietá mu Syná Mehinhárdá hrabi Tyrolskiego / ktory potym tylko tedy
na cora zostawiet / áta dana Albrechtowi hrabi z Habsburgu / po ktorey do-
stat Rákus.

Ale isz tu idzie o Początek Hrabiorz z Habsburgu / od kto-
rych początek miał ten Albrecht hrabiá mianowany. A od niego dzisiejsze
Arcyksiążetá Rákuskie / tego krotce á prawdziwie dotożem. Surtius opisuje
żywot Cesarzá Kárlá tak zaczyna. Porro vero si ad genus eius respicias,
tuid illud per quam vetustum, Illustre, & nobile: quippe ex Archiducibus
Austriae primo, deinde ex comitibus Hapsburgensibus deinde ex antiqui-
ssimis Francorum Regibus. Jáko tedy ten postepet idzie od początku / to
my porządkiem krotko obaczem.

Waprzód

A Naprzód masz wiedzieć iako sie zaczęła Gallia Kro-
lestwo wielkie á sławne / ktoremu wtem wieku Francia y od
wielu set lat imię dawaio / orym tak Munsterus pisze lib. 2. wre słowa.

Gallia tertia pars Europæ regio, nomen accepit à Duce Gallatę
filio Herculis Aegity. Venit hic Hercules in Regionem Galliæ ante
destructionem Troianam, condiditq; in Celtica ciuitatem nomine
Alexiam, quam longe post Iulius Cæsar destruxit, genuit ibi Galla-
ten: cui adulto, Pater Regnum tradidit. Is ergo cum Regni fines
extendisset, & multa præclara gessisset, subditi eius ab ipso dicti sunt
Gallatæ, & Regio ipsa Gallatia. Romani vero, extracta sillaba, ex
Gallatia fecerunt Galliam. A tak ie zwano długi czas.

A to masz o początku Gally iako dziś mówią Francia albo
Frankonia. Dla czego tedy Gallia ma te odmiáne Frankonia / to biorę od
tego autora / tu sie powie co on zaczyna teny stowy. Vnde exortum sit
nomen Franciæ, cum ab antiquis temporibus hæc Regio semper vo-
cata fuerit Gallia, tamże záras opowiada przyczyne tak: Habent Histo-
riæ Franciæ, Regionem hoc nomen sortitam, aliquot annis post
Christum natum. Idq; à Teutonicis Franconibus qui veri & genui-
ni fuerunt Franci &c. Hi enim exagitati à vicinis, simul & mutandi
melioris soli gratia, in proximam Galliam Belgicam cum eorum Rege
Clodio tragicere, Locaq; metensum primo, ac Tullensium tenuere:
ubi Aetio duce Imperatoris, deinde Gottis & Aquitanis, postremo
Normandis ac Longobardis, varia successione ac magna virtute su-
peratis, tota Gallia potiti sunt, y tak onich tem potzodkieni mato niżej piše

FRANCVS primus Rex Galliæ post
Expullos Romanos qui Galliam fere cen-
tum annis ante Christum natum sibi sub-
ditam tenuerant. Michael Ezingerus Au-
striacus tak opowiada w Xiszeckách swich
ktorem datyut Teshurus Principum, hac
ætate in Europaviuentium &c. Franka tego
temi stowy zaczynaio. Francus Antiqui-
simus Austriacorum Principum familiæ
progenitor, fuit Antarij Sycamborum Re-
gis filius, à quo Sycambri, victis Alanis, Fran-
ci vocati sunt siue Francones, qui fuere Troiani.

Phárámundus pánowal po smierci Krolá Frán-
ka iako Munsterus piše / za pozwoleniem Márkomira / o ktorych
obu piše że beli obadwa bárzo waleczni pánowie: Ezzyngerus po Franku

záras Etádzie Clogium filium Franci, qui regnare cepit anno nono postquam Maria Sanctissima Christi mater nasceretur, a Münsterus Etádzie Clogium Faramundi filium non Clogium sed Clodium appellat. o Etorym piše tymy stowy: Pharamundo successit Clodius filius eius, qui & ipse ab armis nōn cessans dicionem regni sui non parum ampliauit, occupauit Treuerim & totam circumiacentem terram interfecto Duce Mosselano nomine Sabino: Et ne rursus deficerent ab eo, emisit duodecim millia colonorum cum uxoribus & liberis in Franconiam, & tot millia de Franconibus surrogauit in locum eorū. Itakci sie on lud poniebat przytaznis przewnošcis y stali sie iako ieden lud.

Meroueus Syn Clodiusow po śmierci oici swoj na państwo wszed, syn niewydat w meście przodkow swoich / iako oniem Munsterus swiateczy wte stowa / Succedentem in regno Meroueo, tota fere Gallia usq; ad Rhenum subacta a Francis Expulsis namq; Romanis occupauerunt Coloniam Agrippinam, Moguntiam. Nemetes & Argentoratum una cum tota Gallia. Exyngere Etádzie Herimerum filium Clogij, qui regnare coepit Anno Christi 24. tempore Tyberij Cæsaris anno octauo, regnauit annis undecim, eius regiminis anno nono. Christus pro salute humani generis crucifixus mortuus atq; sepultus. Ponim Etádzie Marcomirum qui regnare coepit anno Tyberij Cæsaris decimono regnauit annis decimocto, Eo tempore Petrus Apostolorum princeps fundauit Ecclesiam Antiochenam, quæ durauit annis duntaxat 425. Anno uero decimo huius Marcomiro idem Apostolus fundauit Ecclesiam Romanam, quæ & iam nūm hodie durat.

Ecclesia uero Alexandrina quam Sanctus Marcus Euangelista fundauit anno huius Marcomiri nono post annos 338. defecit. Atu heretyku patrj ze tytko te iedne Pan zostawic raczet na moeney skale / Etora trwac bedzie do skonczenia swiata.

CLodomirus filius Marcomiri iako Ryngerus piše / panowac poczat za panowania Claudiusa Cesarza Roku iedenastego / a panowat lat 12. Tego czasu pozwolono Apostotom

prze

przepowiedać Ewangelya po wszytkiem świecie. Za tegoż Clodomira panowania/panował Ntero okrutny Tyrzan / który sie zewszed Cesarzow nassroßzem pokazał na Chrześcyany. O czym Euzebius in Historia Ecclesiastica. Ten Clodomirus szczęśliwie záwsze panował/ná nieprzyiaciotách swych zwycięstwo otrzymáwał/tak ná Rzymianiech iako y ná inßech narodziech Kroleßwu swemu przylegtych. Zostawił Syná Antenora/iako ibid: Autor swiateży Ezing.

Antenor Clodimiri Filius 6.

Ten bel porażon od Rzymian/wszá-
toß przedtym nießczęściem vrodził mu sie bel
Syn Ratherus Qui Roherodanium Hollandiæ
oppidum apud Barauos condidisse fertur.
Panował lat 21. Za tego Rathera żywothá pa-
nował w Rzymie Domitianus.

Rychimerus ósmý Krol Francuski iako Ezingerus
piße panował ná Kroleßwie lat 24. počawszy dziewiate-
go Roku zá panování Cesárjá Domyciana/zostawił Syná Odemára. Za
tegoß Rychimera wieku Márgrabßstwo Brandeburskie počátek swoi wzies-
to iako o tym piße Ezingerus.

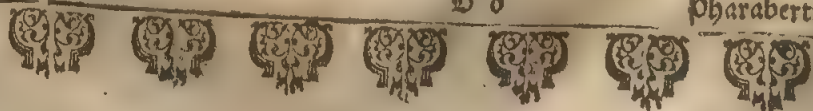
Odemarus Syn Krolá Rychimera / panował lat 14. za tegoß
panování Roku trzeciego/ po Traianie pano-
wał Cesárz Adryan. Umárt potym Odema-
rus Syná zostawiłßy Márkomira / który pa-
nowác počel iedennástego Roku zápanování
Adryana Cesárjá. Zet ná Kroleßwie szczęśli-
wie dwadzießcia lat y rok.

I piße Ezingerus że ten Márkomirus Krol
miał matjónkę Mariá Krolá Węgierskiego Co-
re: Ale iß panował Anno Christi 130. trzeba piße
no tego Autorowi doirzeć ießli rák belo / gdyß Kroimiki ießce ná ten czas
áni Węgrow/ áni Czechow/ áni Polakow nieopowiedáiz.

Zostawił Márkomirus Syná Klodomira tego imienia
drugiego/ który Krolowác počel zá panování Antonína nabożnego zet
ná Kroleßwie lat 17. zostawiłßy Syná Pharaberta umárt.

D d

Pharabertus

Charabertus Klodomirow syn Dwanaſty Krol Francuſki iako Ezi-
gerus piſe / ten Rzymiany ſpomocą Saſow z
Niemiec wygnat / Krolował lat 20. zoſtawiel
Syna Hunnona ktory także częſto Rzymiany po-
razat / Krolował lat 25. Za iego pańowania Se-
werus Ceſarz pańować poczał.

A Tenże Hunno zoſtawiel Syna
Zilderyka / ktory potym Krolować poczał za
czaſu Mărimiliana Ceſarza / zoſtawiel Syna
Barthera vixit anno 216.

Arterus Syn Childerykow pańował po Vicu lat
19. za pańowania Aureliana Ceſarza / ktory bet naſtal poſt
Claudium & Quintilium na Ceſarſtwo Rzymſkie. Za tegoż Barthera
iako piſe Ezyngerus, Franci & Saxones & Bauari Germanię Populi, Ita-
liam vi ingreſſi, maximas ex ea prędas egerunt. Zet circa annum Chriſti
256. Filium relinquit Clodium.

Clodius Syn Bartherow pańował lat 26. za
ktorego żywota Dyoklecjan Ceſarz wielkie Tyrrańſtwo na
Roſciot Boiy okazował s Collega ſwem Mărimianem / ktory pańował
na wſchod Stońca / a Dyoklecjan na zachod / wſhedy a wſhedy Roſcioty Bo-
że kăzieli / Kiegi paleli / ludzi Chreſćyjańſkich wiele potracieli. Za tego
Klodyuſa / Rzymianie Niemieckie pańſtwa naiezdjali / wiele ludzi v Be-
naku poraſieli / iako to Ezyngerus wſpomina. Umart Clodius Syna zo-
ſtawiel po ſobie na pańſtwie Waltera.

Alterus Syn Klodiuſow 17.
Krol Francuſki / ktory tylko po oi-
cu oſm lat pańował / ieſzcze na ten czas bet nie-
oſtata na Chreſćyiany ſrogoſć Dyoklecjanowā
trwata aſi do Konſtantyna wielkiego / ktory na
Woinie tej gdy ſie przeciwko Mărencyſowi
gotował pod znamieniem Krzyża ſwietego kto-
ry mu bet z Niebā okazan ſtemi ſłowcy: In hoc
ſigno vincens. Ten potym zato Panu Bogu
dziekuie zwycięſtwa doſtawſzy Publicto edicto
po wſhem ſwiecie / zwtaſzcā Kroleſtwach Rzym-
ſkiemu pańſtwu nalezacych chrećy znaku Krzyża ſwietego vzywac roſkazat
kăzdemu / wolnie ie wdomiech ſwech mallowac rzeżane ſlawiac. A tu widzisz
Heretyku że to nienowa vſlawa Krzyże ſwiete wdomiech mallowac / y nie
od Papeza wymyſlona to rzecz / ale z Niebā pokazany.

Dagobertus Gwalt(er)erow álbo
Walterow Syn osmnasty Krol
Fráncuski/pánowac poczat Roku 309, tego cza-
su gdy iesze ten Constantinus Magnus zel kro-
lowac poczat / pánowat lat iedenmascie/zostaw-
iwszy Syna Klodomira tego imienia trzecie-
go. Ten Klodomirus iako pise Ezyngerus
ex Regni parte Ducatum fecit, cui Genebaldus
fratrem suum praefecit, qui anno Christi 326.
Primus Franconiae Dux esse cepit, cuius filius
etiam Dagobertus secundus Dux efficitur.

Richimerus huius Clodomiri filius primogenitus Rex 21. in praelio
a Gallis occisus Anno 352, na tego mieisce wstapiet Theodomirus,

Theodomir Klodomirow Syn
drug./poczat panowac siódmego la-
ta przed Julianem Rzymkiem Cesarzem Kro-
lowat dziesiec lat/zabit na Woinie od Rzymian/
wszakoz zostawiet Syna Clogia drugiego. O-
tym tak zminte ciym Exingerus, Clogio Theo-
domiri filius Rex 23. post acceptam a Iuliano
ad praesidium Tabernas, apud argentinam cla-
dem, in qua triginta Millia Germanorum fue-
runt, obiit anno Christi 378. Hic genuit Marcom-
irum & Dagobertum.

Marcomirus autem Clogionis filius Rex 24. Romanos primum ingen-
ti strage apud Coloniam Agrippinam fudit, deinde iterum congressus cum
suis occubuit Anno 393. tylko 12. lat pánowat.

Dagobertus Clogionis filius / brat drugi Warko-
mirow po smierci brata swego pánowat/wszaosz niesze-
slawie/iako otym Ezyngerus pise temi slowy: Quo tempore ita attrita
vires Francorum, ut coacti sint Romanis, tributum pendere, zostat Syn
poniem Clodius;

Klodius tego imienia drugi Fiaze Fráncuskie/cesz
nieprzyszedl bel do Tyrku Krolewskiego iako Ezyngerus pise
zostawit Syna Markomira / ktory takie Kizieciem bel v Frántonow/zo-
stawit Syna Pharamunda.

Pharámundus Warkomirow Syn / Frandae
orientalis seu Franconiae Dux, máiac wieku 50. lat w Wir-
ceburgu za Krola obran. Kralowat lat 11. Za tego pánowania umart zye-
ronim swiety / máiac wieku 91. Ten Pharamundus spłodiwszy Syna Klor-

diusa / y dochowawszy lat vmart / mowia niektorzy Scripterowie Niemiec
cy ze na gorze Frankenberg w grobie oica iego Markomira pochowan.

Clodius rzeczony własny Syn
Pharamunda Krola Francuskiego / panno-
wat lat 18. orym Ezyngerus wre słowa. Hic
Clodius animaduertens Romanorum Impera-
torum vires, assiduus Gottorum bellis extenuas-
as, conscripto satis numero exercitu, paucos
intra dies Lotaringos Faderis inter Germanos
& Gallos fracto res armis subegit. Samarobri-
nam etiam urbem Cameracensem, occisis pre-
sidiarijs Romanis recuperat, urbemq; Tornacum
expugnat & omnes praesidiarios internecione

delet; In Burgundiam postea delatus, eam aduentu suo occupat.

A za iego panowania Augustyn swiety Biskup Hippomen-
sy vmart / tego Klodyusa zwano wlosatym dla tego ze dlugie wlosy nosil /
y swoim wshytkiem nosic kazal / dla tego aby bel znaczni miedzy Galeatiami
ktore on bel pogolic dat / porazywszy sholdowawszy ie przez moc / orym tenze
Ezyngerus.

Munsterus dopiero od tego Klodyusa liczy poczatki
Krolow Francuskich / wszakosz niedzyw takowem Scri-
ptorom sie mylic / ktorzy prawdziwego Boga wszechmocnosci uznac nie-
chca iako sie to in Munstero pokazuje. Bogo pro Etnico Ecclesia sancta
vznawa / zel ten Klodius circa Annum 431. iako Ezyngerus pisze / ten iesli
Syna własnego po sobie na panstwie zostawiet / albo iesli tylko bel powinny
iaki iego / orym historyk watpi / tylko pisze ze panowal po iego zesciu Me-
roueus.

Meroueus Francorum Rex
audax vulgo appellatus, A to dla te-
go bel nazwan smiaty ze przeciwko Hunnom /
ktorzy z Attyla Kiezeciem swoim zebrawszy
bardzo wielkie woisko Niemieda ziemie pustosze-
li / Coloniam Treuerim y inne Miasa nad Rhe-
nem pokaszeli / ktorem Meroueus zabrawszy
takze Woisko zaszedl / a tak iako mogt namezniei
odpor dawal / bel silen Attyli / y wietza mu czesc
woiska poraziet y rozegnat. A gdy niemogt wo-

iska rozgromionego zwabić / gniewem y zalem ziety / nazad sie wrocie musiat
stey tam woiny albo potrzeby / stat sie co dalei to meznieisem Meroueus /
wsytkie Gallie opanowal prawie / bo Parisios & Senones przednieisze Mias-
ta pobrat / a od tego czasu dopiero Gallia, Franconia nazwana / tylko to
Munsterus miec chce y od tego Meroueusa wsytek poczatki Katuskiego ro-

du

du dzisiejszych Arcypraszat opowiada. Ten miał Syna Childeryka zostawiał Krolestwo Herokie a sam umarł Roku 458.

Childeryk Syn Meroweusa Krola Fráncuskiego po Ojcu pánował / ten był wrody bázro piétny y obyczáto w pańskich wśákośi potym zrostószy na stan swój zapomiat / poczał nieprzysioinie żyć na krolestwie / a wrym gdy sie w pomniéć nie dat / od poddanych wygnan / wśákośi znówu od nich przýiet był / żet na Krolestwie 26. lat. Miał matzonkę Basine Krola Lotaryńskiego Core / od ktorey mu zostat Syn Clodoueus a sam umarł Roku 484.

Klodoueus Childerykow Syn o którym Ezyngerus. pisze że pánował po oicu swém circa Annum 484. miał matzonkę Klotyldę albo Klotyldę Core Krola Burgundyńskiego Krola Chrześciańskiego / Páni bázro nabożna / ta matzonka swego piéknymi prozbámi ku poznániu Chrystusa Pána zbawiciela náše przywiodła / acz sie iei dluśiego wymawiać powiedáisc że przódkiem iego wielkie śczęście mieli Bogom swoim stuzac.

A Przemogła to iednak za pomoca Bożá cna święta Krolowa / Bogdy sie gotował przeciw niemcom Krol Clodoueus z wielkiem woiskiem wprawdzie / wśákośi był od nich wielce trapión / ták iś soba bázro trwożet / aby sie im obronić mogł. Aták sobie wymyślet ięśli tego nieprzyiaciela zmoge / Bogu matzonki swéy Klotyldy stuzyc bede / ktora niewiedząc otey myśli iego pisała mu list / abyśi w imie Boga stworzyciela twego a odkupiciela y zbawiciela mego śmiéle porýtác sie Woisku kázat / potwierdzáta myśli iego / wczyniet ták a wygrat.

A Wrócywszy sie z wielką radością skrzyścia / a strumffem do domu od Remigiusa świętego ochreżon / y ták zostat Gallia Germania ex parte Monarcha, był potym wśytkiem postronnem Xiążetoni y Krolom bázro miétem / tam celebris eualit wśytkich / ut Imperator ille Anastasius eum dignatus sit honore consulis atq; patricij transmissa ad eū. Corona aurea.

Tákci Pan zdobi swoje gloria et honore / ktorzy go poznawszy miéluś. Ten Klodoueus naprzód dal zbudowác Kościół drzewiany w Argentynie / ktory potym zniurowano ozdobić / Et in Cathedralem ták iák to terras wrym wieku iest obrocono.

Etharyus stárszy Syn Klodowcom / po śmierci Childeberta bráta swego stárszego / Roku Bożego 560. na

państwo wstąpiet / a to bet wtory Krol Chrzescyansky / ten Krolestwo rozera-
wane po braciei zgronadziat wiednosć / Barzo herokie. Zostawiet cste.
rech Synow iako Ezyngerus orym pise.

Sigibertus vel Sigibertus al-
bo iako drudzy chca Sigilbertus
Syn Lotargiusow / zbracia po dlugiey niezgo-
dzie Krolestwem sie podzielit oicysstem. Sigi-
berto Mediomatrices siue Austrasia continget
ret. Aribertus qui Parisijs tota que Neustria Rex
dictus est, nullos habuit liberos : repudiata
enim uxore Nigobergka, impuro duarum ancili-
larum amore implicatus fuit. Chilpericus ter-
cius frater Sigiberti, post mortem Ariberti fit
Francorum Rex. Hic habuit tres uxores. Pri-
mam, susceptis ex ea tribus liberis, repudiavit. Secundam dictam Galson-
dam, strangulari iussit. Tertiam quam infano amore deperibat, in uxorem
duxit, habuit ex ea multos liberos, sed immatura mors eos omnes rapuit.
Præter Clotarum siue Lotargium, qui patri Chilperico in Regno successit.

Sigibertus quartus Sigiber-
ti frater, Rex Aurelianensis, Cum quo
Sigibertus fœdus iniit contra Chilpericum fra-
trem, in quo tanta regnandi fuit libido ut Sigi-
bertum a Germanis hostibus oppugnatum
Aquitania parte, urbeque remensi exuerit. Za te
goz pomoca Sigibertus heroko granice swoich
państwo rozherzel / y to co mu bet brat
odiat odebrał. Miat Sigibertus
Matzonke Brunichilde Athanagil-
da Krola Hispańskiego Core / kto.

ra tedna miedzy Sibillami dla wieŝczy albo prątrykow-
nia liczona beta.

A Ten Sigibertus fuit Rex Austrasie iako sie tego wyŝŝey do-
tozeto / beto to Krolestwo takze wielkie na dwie części rozdzielone / Et duas
sedes Regias continebat, nempe superiorem Metis : Alteram inferiorem
Coloniz, Superior Austrasia nunc Lotharingia, Inferior vero Belgium
siue Germania inferior dicatur ab Austrasio duce quondam sic dicta.

Childeburtus Syngeburtow Syn Australski Krol
drugi / Burgundyskie Krolestwo po smierci Lotargiusa stryia
swego sobie na testamencie poruczone opánował. Agdy tylko dwanaście
lat pánował / otrut od Frydegundy Suesionum Regis Coniugis. A umart
strąpiony Roku Bożego 578.

A Zostawil Syna Teodoberta / który od Teodoryka Brata
apud Tullum oppidum sprośnie porażon bet / tam zobu stron na 30000. lu-

zsi poległ, y on tam zabił od swoich wzamiejsze, drudzy mówią znaprawy

Sigibertus Teodobertá zabi-
tego Syn po śmierci Theodoryka
stryia który oicá tego zabił poruczył gdy 15. lat
wstryiow swoich Książst Fráncuskich miéskat/do
których był woney trwodzié wyachal / czas náto
wpatrzywszy oboie Frántonía y Burgundiá tak-
że Austrastie Krolestwá popustoset / a zapomoca
Lotargiusa drugiego tego imienia Krolá pi w-
hem Książciem Niemiediem wdzianá dupei
ciuitates Churiam Lansanum Sedunum Con-
stanciam Basiliam populosę circumiacentes,

ale pod taką Condycją aby się ani on ani potomkowie tego nie domagali Kro-
lestw Fráncuskich y innych wyższey mianowanych / tylko aby zax się na Książ-
cym tytule przedstawiali / to się działo Roku 626.

Obertus Syn Sigipertow
Książcia pierwszego Alemánskiego
Syn / ten się naprzed pisał począł tytuł swój ro-
szajac Hrabia z Habspurku od Zamku Auen-
dum który potym Auenburgum potym Habspur-
gum nazywać począł / był to Pan wielce nabo-
ny iako go Ezing: wystawia / dał zbudować ko-
ściół gwolei iednemu pustelnikowi imieniem
Tropertowi / y tam się wtem Kościele pochować
dał / potem się y inшы Hrabiowie potomcy tego
tam chować poruczáli / gdzie ieszcze pote czasy

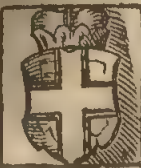
panieci się náiduię iako Komperta Hrabie Ludfrid. Hunfrid. Ludfrid
drugi / Hugo i Edwardus.

Hbo Syn Obertow ktorego Dunsterus mianu-
ie Babo / ten się pisał Landgrabia Alsfackiem / miał te brácia
Reymberta / Odberta / Echona albarem Augia. który potym w
Roku po narodzeniu zbawiciela nášego / był Biskupem Argens-
torayńskim 734.

A Od tego Bebona ieszcze Wzi máia w Alsfacy
nazwiska iako to Ezing: opowieda / Bebbausem y Bebadorff.

Obertus Syn Bebonow ktorego y Robertem
zwáli / miał bratá Rotbertha Hrabie z Altem-
berku sam Hrabia się pisał z Habspurku miał Matkóte Hrabia
te Sabaudie ktora zostawił Syná Amprintá / sam Obertus w-
márt za panowania Pipina Krolá / ktorego ono byli zostáli
Senowie sławy nieprzeżytey Carolomanus & Carolus który

dla

dla wielkich a zacnych spraw swoich od wszystkich nazwan Carolus mag-
nus Imperator.

Amprincus Syn Oshbertow
tego niektorzy Kampertem mianuia
Hrabia s Habspurku / ten naten czas zet gdy
Stephan bet Papiejem / to iest Roku Bozego 814.
v ktorego ziednat bet Kanonizacya swietemu
Tropertowi / otym Amprincie pise / ze Zamek
zalozet in Brisgoia od imienia swego Amprin-
gen. Mial Matzonke Elize Hrabinke z Benurn
ktora zostawil Syna Guntrama.

Guntramus Syn Amprintow Hrabia z Alten-
burku / mial dwie zenie pierwsza Beta Brigantyna
Comitisa / druga Githla Alberona Hrabie a Kals Matzonka
brat iego bet Bruno Papiejem / Drugi brat iego Londfrid iaz
to Ezzyngerus otym pise Syna zostawil Lutarda / a sam po
smierci pochowan w Klastorze swietego Troperta.

Ludardus Syn Guntramow Hrabia z Hap-
szpurku y z Altenburku / ten Zamek skamienia ostrego zalo-
zet ktory po Niemiecku zowa Scharfensstein, albo od oica zaczetego dokonat
zostawil Synow trzech Bezona / Bertilona y Gebezona / Hrabiet s Habs-
spurku y z Altenburku / vmari potym sam lata panstiego 897. za panowa-
nia Cesarza Arnolffa zymot skonczet.

Berzo Syn Ludardow bel to
gonca slawny / co w Konstancyei
iawnie okazowat w Roku 948. ten napierwey za-
lozet Klastor Salezburski swietemu Cyrilowi
tu pamietce w Brisgogii / tedy y po smierci
pochowan.

A Brat iego Bertilo takze zalozet
Klastor Wolkirch zakonnikom
a to tu pamietci swietey Matgo-
rzacie.

A Gebezon trzeci brat ich
Vissenagrum Klastor tat rzeczony w Lawensperku nakladnie
zbudowal / a sam potym bet Biskupem w Konstancyei.

A Ten Berzo zostawil trzech Synow. Rapotona
Rudolffa y Werengariusza / ktory potym bet Biskupem Argens-
zynskiem.

Rapoto

Rapoto starszy Berzonow Syn
Hrabia z Habspurku y z Altembur-
ku ten Zamek Habspurk in Argouia iuxta Bruck
Oppidum in monte condidit, nato mu brat Be-
rengarius Biskup Argentynski po-
magat/Miat Malzonke Jthe Kie-
zne Lotarynska Core Kiazecia Dio-
terika. Brat Rapotow Rudolff
Klastor Othmarski ku pamieci

/swietemu Kwyrynowi fundowal/a Rapoto wys-
hey mianowany. Murensky Klastor w Helwecei ku czci Panu Bogu a
chwale/y swietemu Marcinowi ku pamietce/tamze y z Malzonke pocho-
wan. Zostawil Syna Werengariusza.

Werengarius albo Berengarius Syn Rapotow
od Jdki Kieźny Lotarynskiej tego wszyscy zwali naboż-
nem dla tego ze do Rosciola swietego Marcina ktory ciecie jego fundowal
wi le nadat/y tam sie po smierci pochowac kazal. Zostawil Syna Ottona/
vmart sam circa annum 973.

Otto Syn Werengariuszow Hrabia z Hab-
spurku/miat Hrabianke ab Hornburg/ od ktorey zostawil Sy-
na Wernhera / ten Otto tamze w tym Klastorze Murenskiem
pochowan/a le ktorego rodu Matke mial tego niedolozet Ezim

Vernherus Comes ab Hab-
spurg Syn Ottonow ktory wiel-
ko pomoc dal na zbudowanie Klastora rzecz-
nego Aue Maris Stella, alias Vettingen. & Vel-
genkein dicti, ordinis Cisterciens. instituti, kto-
ry naprzod zalożeli Comites de Valdenberg,
vel de Valdelbergk & Rapolwiler, w ktorym
Klastorze nietylko ten tam Vernherus, ale wie-
le inych ponim. Ezyngerus opowiada opisuje
te imiona ich Ioannes tertius Comes ab Hab-
spurgk, Gotifridus secundus Comes ab Hab-

spurgk, Albertus Rudolphi quintus filius, Hartmanus unus, Vernherus Se-
cundus & tertius/Henricus Comites ab Habspurgk. A ten Klastor lezy nad
rzeka Litomago ktora po Niemiedku zowa Lechen/tenze Wernherus zostaw-
il Syna Woiciecha/ ktorego zwali Bogaty.

Albrecht pierwszy wtem rodzie Hrabia z Habspur-
ku ktory zel za panowania Henryka piatego/mial malzon-
ke Jdke Core ofstatecznego Hrabie z Pfullendorffu/a sie zostawil dwoch Sy-
now Albrechta y Rudolffa.

Albrecht drugi Syn Alberta Bogatego Hrabia
z Habspurku y Landgrabia Alzacki / mial Malzonke Jas-
dwige Core Hrabie z Riburku / od ktorey zostawil Syna Rudolffa.

I Rudolfſſa tego Hrabie z Habſzpurtu
ktorego Seuerus ex Collegio Societatis Ieſu Co
cionator celeberrimus wſpomina Kroinikami
Niemieckimi Szwaickarſkimi tego probuie/
iſe iadaſc wdroge ſprzygody traſiet Kiedza a on
do chorego ſwiatoſcia ſiedl/a gdy ſie niemogt
przez wode przeprawic/ tam on Rudolfſſ Hrabia
uczyniwszy uczciwoſc chwalebnyemu Sakramen
tow/ Konia onego na ktorem ſam ſiedzial Kie
dzu onemu dal/a kazal mianim iczac gdzieby
mu potrzeba beta/ Kiedz wſiadſy na Konia od
prawil potrzebe ſwa/a potym dogoniwſy Hrabie Rudolfſſa/ Konia mu wra
cat/ktorego on przyiac niechcial/mowiac zem ia iuſz naniem ſiedziec niego
dzien/ſo on na grzbiecie ſwem noſit Boga y zbawiciela moiego/Tieba y zie
mie ſworzyciela.

I Kiedz widzac takowa wniſzenoſc ie
go/ benedixit illi, a iechal do domu Bozego
ſchwalebna ſwiatoſcia / proſzac Pana Boga
aby Hrabie onemu za takowa wniſzenoſc przed
tym naſwietſhem Sakramentem nagrodzic ra
czel taſta ſwoia/ tu wdoeſzſzem ywocie y wro
nem wiecznym. Tamienatey drodze ieſcie ſe
dacz Hrabia Rudolfſſa/traſiet do iedney naboſney
ſyateigtowy ktora beta petna Duchu Bozego/ a
przyſte rzeczy ludzom opowiedata/ ſkoro oba
czela Hrabie Rudolfſſa niewdawaiac ſie z nim
wzadne rozmowy poczela mu opowiedac ſcie
ſcie/ktore Pan Bog naznaczc potomiſtwu iego raczel/ to ze nigdy ſceptrum
Krolewſkie ani Korona odniego zretu wyniſc niemayty tylko beda li ſtrzedz
drog y przykazania iego/a Ceremonie zachowywac Koſciola ſwietego po
wſechnego. Takci oto Pan dobrotliwy ma napiecz y wſytkie ktory go
mielua/a tym ieſt przeciwny ktory niepowazaiu ſobie ſlug iego y porucze
nia odniego ſwietego niepetnia/ Co iawnie Amos Prorok Cap. 2. odnie
go opowieda temi ſlowy. Super tribus ſcleribus luda & ſuper quarto
non conuertam eum; eo quod abiecerit legem domini & mandata eius non
custodierit.

I A to ſie doſtatecznie moze pokazac iſe to ieſt zakon panſki y
przykazanie iſte/abyſmy ten chwalebny Sakrament uczciwoſci mieli / y
ſlug iego ſhanowali/ czego ieſli nieczynimy Pana gniewamy y wzgardza
my wedlug onych ſlow ſwietych iego.

Qui vos ſpernit me ſpernit, tocz Apoſtolſcy Succesorowie orychci ono
mowi Chriſtoſtom ſwiety piſac de dignitate Sacerdoty libro 2. temi ſlowy
Per ipſos Chriſtum induimus, per ipſos Dei filio coniungimur, per ipſos
membra beati ipſius capiti efficimur Quomodo ergo nobis iſti, non maius
honorabiles quam parentes.

I Ale my dzis nietylko Kiedza proſtego powazamy ale Su
mos Pontifices wzadney uczciwoſci miec niechcemy / owſem ſpodwodu
Szatanſkiego iako ie ſacuiemy poczuimy ſie co mowi Hieronim ſwiet
y piſac

pisać ad Nepotianum distin: 95. esto subiectus Pontifici tuo, & quasi parentem animæ ama. Ale my ieśli sie on nam pirwey niektoni / sktonić sie przednim niechcemy / nieponimamy słow in Leuitico napisanych Cap: 21. Pontifex, id est Sacerdos Maximus inter fratres suos, super cuius caput fustum est unctionis Oleum, & cuius manus in Sacerdotio consecrate sunt, vestitusq; est Sanctis vestibus, Caput suum non discooperiet &c. Ad Hebreos pisać Apostoł co o Biskupie mowi / iaki tego vřzad y powinnořć opowieda / wřat s; tam ták napisane słowa tego. Omnis Pontifex ex hominibus assumptus, pro hominibus constituitur in his quæ sunt ad Deum, ut offerat dona & Sacrificia pro peccatis.

A Onoř y Ambrozy řwierty opowiada zacnořć tego y Kieř dza káždego wdomin Bořym. Nihil in hoc seculo excellentius Sacerdotibus, nihil sublimius Episcopis reperiri potest. Pamietat te nauki wřytkie ten zacny Ğrabiá Rudolff s Krolow á s Ğiářat Pan vřodzony / wiedzias one słowá ktore pisał Bernáth řwierty ad Eugenium ktory bet ziego Klastora wzięt ná stolce Piotřa řwiatego przypominájac mu zacnořć tego ná tym mieřcu ták mu piře. Indagemus adhuc quis sis? quam geras pro tempore Personam in Ecclesia Dei? Quis es? Sacerdos magnus, Pontifex summus. Tu Princeps omnium Episcoporum, tu hares Apostolorum, tu Primatu Abel, tu Gubernatu Noe, tu Patriarchatu Abraham, tu ordine Melchisedech, tu sublimitate & autoritate Moyses, tu dignitate Aaron, tu Iudicatu Samuelem, tu potestate Petrus, tu unctione Christus &c. Hac Bernardus de sublimitate Sūmi Pontificis.

A Chćiat zdawna y chce Pan vřćiwnořći řlugom řwaim / co pokazat przeř poczwirdzenie řwe wonem pogańřkiem Krolu Alexandrze wielkym / ktory gdy moga wielkř chćiat wřytek řwiat opánowác in Iudeá venit, ktoremu Ioadus vel loadus Biskup albo Ğiář sárřy zashet cum Choro Leuitarum chęe oto prořić aby im przybitkow pańřkich niepsowal / obaczmyřy go on Monárchá wielki s Koniá řřiadł / & coram Episcopo prostratus salutauit. Pátrř tu řpráwy a dziwney milego Boga y tásłi przeřćiwko řludze řwemu / co sobie bierř ná przyktad řeretyku řrořřy náđ pogańiná / iák; to myřl wzbudził Pan wonem Krolu ktory sobie niřkogo rowne go ná řwiećie nierozumiał / iák; sie muřiał vnřřć řludze Bořemu. Temu gdy sie dziwowat Parmeno przyiaćiel y wielki Kochánek tego / řpytat go dla czego vřćiniel tákowř pokore a vnřzenořć temu / ták mu odpowiedział Alexander: Me existente in Macedonia, similem mihi in somnis apparuisse, a quo admonitus ut in Asiam pergerem, ac promissu præssto esse, mihiq; succedere. Iosephus de obsidione Ierusalem, teste Diuo Ambrosio.

A Ty co sie Chřęřćianinem mienisz / niewiesz co to ieřř Ğiář niechęeř znác Biskupá choć sie liczyřř Ğwáneliktem / ale te Ğwánelys zlerozumieřř.

A Ono Diuus Franciscus ktory dla zacnořći tego vřředu niechćiat być sam Ğiedzem tylko bet Dyakonem / gdy oto bet pytan od wielu ludi / dla czego? Ták; dawat odpowiedř: Propter inefabilem dignitatem & officium, quia, inquit, neq; in cœlo alicui Angelorum est concessum, quod est in terra Sacerdotibus commissum. Et si contingerit me Angelum & Sacerdotem simul vidisse: Cicius pedibus prostrarer coram Sacerdote, quam coram Angelo, quia hi iam stabiles in cœlo in conspectu Domini

nicæ Magestatis seruiunt, illi vero in terra fragiles, hunc quem cœlum, terra capere non poterant, in manibus suis gestant. Bernar: de Consideratione ad Eugēnium Papam.

Wiedz tedy każdy takó masz slugi Pána Wiebá y ziemię poważać / á ktore: te á nieinše ktorzy są od zwiżchności Košcota swietego powszechnego postanowieni / nie te ktorzy są wyrzuceni z niego á zakleci od niego / oktorych Gregorius Magnus disputuie / iešli tefoni mogą inše sanctificare oczym tak mowi. Quomodo ergo, si Anatematisati sunt, & sanctificati non sunt, alios sanctificare possunt? Et cum in Christi corpore non sunt, quomodo Christi corpus tradere vel accipere possunt? Qui maledictus est, quomodo benedicere potest.

Wielebym mógł pożazć przykładow ná zacność stanu Prátádiego / ale is tu zaczątem rzeć o Krolách ziemských o początku ich a o dawności Cesárzow Książat y Arcyksiążat Kátuských kończic to musze / á ty w Košciele á w pišmie swietym / otym sie pytaý co ku Pánu Bogu / á twemu dušnemu zbáwieniu nalezy.

Corách Albrechtá tego krotkać zminke wejnie. Marthá Corá Albrechtá Hrabie z Habzpurku siostra Rudolffa / wa beta zakonnicka w Klastorze Adelhušeyńskiem / tamże w naboženstwie wielkiem żywot skończeta.

Aldwigá siostrá iey daná belá wstan Walczęńoli Hrabie z Hollern / ktoremu wrodziła Syná / ktory naprzód dostat tytułu y Hrabstwa Törnberskiego / temu beló imie Frydrych / ktoremu Cesárz Rudolff potem Leno dał / á od tego Hrabie w BrándeBURSCY początek máis / oczym Autor Kalendarzá Hystorickiego.

Rzecz siostrę ich dano beló Hrabie z Ochsensteynu / odktořey Pánowie z Ochsensteynu á z Strážburku początek swoi máis.

Rudolff drugi wedlug křoinik Niemieckých Hrabia z Habzpurku národził sie 27. dnia Kwietańia Roku po nároźdzeniu Syná Božego 1218. obran ná Cesárstwo w Frankforcie piřwšego dnia Octobra w roku 1273. miał náten czas wieku 55. Ten bet odiał Kátusy Ottogárowi Krolowi Czeškiemu y zemie yne kuniel nalezace y samego zabiet / oczym Dubi lib: 17. temi słowy piše. Dies qua tam inclitus & Generosus Rex cecidit, Diuo Ruffo celebris fuit.

Orym

Otym Rudolffie. Ioannes Ramus Græcæ lingue professor w
Książeczach ktorem dat tytut Archiducem Austriæ ex Habsburgensi fami-
lia historię & res geste; tak piše.

Austria Sarmaticis quondam subiecta Bohemis,
Subditæq; arbitrio, paruit. albi tuo;
Donec ad Imperij culmen regale vocatus,
De clara Habsburgi stirpe Rudolphus erat,
Qui signa Austriacum victricia mouit ad Istrum,
Danubij qua stat iuncta vienna vadis.
Moxquē inde iratis Ottocarum depulit armis,
Qui tunc Austriaci sceptrā tenebat agri.
Atquē triumphatus nato concessit habenas,
Victamquē Augusta parte repleuit humū:
Cuius adhuc felix regnata, nepotibus orbem,
Nominis impleuit Austria laude sui,
De quibus & nostro Fratres quoq; tempore regnant,
Alter in Eois alter in occiduis.
Atquē a Deo ex illis regesq; ducesq; supersunt,
Arbitrium vasti quos penes orbis erit.
Magnaquē subiecto referent oriente trophea,
Intonsosq; ultra signa ferent cilicas.
Vera loquor, nec enim fugiunt ventura poetas,
Semina diuinæ Carmina mentis habent.

Jez Rudolfus zwielska pochwała á obecnem dobrem
państw swoich ktore roszęzat przeš 18. lat Cesarzem bedac / á májac wieku
73. lat / umiart w Mieście Gmündu dnia 15. Czerwca Roku 1291. pocho-
wan w Spergeru podle Cesarzá Philippa.

Malżonka tego beta Anna Cora Hrabie Albre-
chta z Hohenberku w Szwabiech od ktorey beta potomstwo o
ktorem niżej czytác bedzieš.

Miał też druga Malżonkę tenże Cesarz Ru-
dolf Jagiełke Core Książęcia Burgundystiego / á wnuczkę
Krola Francuskiego / ktora beta barzo młodo wziat / żadnego potomstwa od-
niei niebeta / tak iei odumart / á ona iešli potym wydana zainego beta non
constat.

Albrecht stáršy Syn Cesarzá Rudolffa Książ-
ęcia z Habsburgu obran ná Cesarstwo za Ce-
sarzá Adolffa / ktorego beta dla wielkiego łakomstwa wżgárdzono / á ná tego
miejsce Albrechta obrano / oczym Dubravius lib. 18. á potym tego Adolffa
Albrecht porážiet oczym Ibidem Autor Adolphum apud vangiones praelio
superavit & occidit. Otym Albrechtie Ramus.

Vix bene depositis placata refederat armis,
 Austria ab exequiis DVX Ottocare tuis.
 Ciuili rursus commota furore parabat,
 Vertere in Habsburgum tella nefanda Ducem,
 Quæ nisi ab Alberto subito præuersa fuissent,
 Rursus in antiquum res foret acta locum.
 Maxima cum Bauaro gessit Duce prælia, & ipsum
 Compulit in turpem vertere terga fugam.
 Rhemus ubi Claram Nemetum præter fluit urbem,
 Qua vetus in media spira palude iacet,
 Nassonium victor pugnans occidit Adolphum,
 Quem penes Augustæ pars quoque sedis erat.
 Solus & Imperij moderandas sumpsit habenas,
 Nec quenquam in tanto est palsus honore parem.
 Illinc Hercinium mox se conuertit ad albam,
 Duracq; Sarmaticis intulit arma ignis.
 Omniaque illius Celsere subacta furori,
 Et nato attribuit sceptrum Bohema suo.
 Hinc velut instantis fati sibi conscius, ultro
 Post de victos collocat arma duces.
 Vixque redux Patrias victor peruenit in oras,
 Ecce, sui Cesus Fraude nepotis, obit.

Koronowan był w Achu na dzień S. Jakuba vmart w Ro-
 ku 1310. w Sperigu podle oicá pochowan: Matzontá iego Betá Zelieta
 Corá Meynharta Kizjcia Korytańskiego a Zrabie Tyrolskie-
 go / własna siostra obranego Krola Czeskiego.
 Ktora mu porodziła 21. dzieci / vmarto ich młodo dzieśiedio-
 ro iedemnaście przysło ku latom / beśc Synow a Cor piec. Pi-
 szą orey Pániey że Betá wielce rozumna y zmyślana naprjod
 wynalazła wárzenie Soli w Kátusiech wyszech pochowana w Klastorze
 Rinsfeld / ktory Betá sama fundowála na tym mieiscu gdzie bet Cesarz mo-
 iei zabita.

Rudolff trzeci Syn Cesarza
 Rudolffa Kizje Szwabskie tego bet
 oćiec poslat do Czech z Effurtu na pomoc Kro-
 lowi Czeskiemu Wacławowi tego imienia dru-
 giemu z Woiskiem / aby mu pomogli skroćenie
 ktorych zusatych Pánow / Ale on pretko w tym
 mart w Pradze w Wilys Bozego wstapienia ro-
 ku 1393. y tam pochowan. Miat Matzonté
 Ottokára Krola Czeskiego Core Agnieszke kto-
 ra mu bet ieszce za żywota swego sam Cesarz
 oćiec

oćiec iego ziednat / a swoje zaśie Core Synowi iego dat / który
naten czas tylko ośm lat miał iako otym Dubra: zminte czyni
lib. 12, która Matzontę spłodził Rudolf Syn Janá Kioze
Szwabskie który był stryja swego dla tego zabiał / że mu nie-
chciał puścić oiczyſtych państw iego / bo był młody a wratny /
zato potym do więzienia ſkazan / w którym żywota dokonać musiał między
Mnichy na pokucie.

Herzman Landgrabia Elſacki wleciech wieku swe-
go 18. wtonał w Rhenie ze 14. slug / lod sie zniemi zatonił /
niedaleko Miasta Schoſhauzu 20. dnia Grudnia Roku Bożego 1258. w
Bazylei z Matką pochowany / miał Matzontę znowiona Core Krola An-
gielskiego / ale śmierć przelażila / zemiedoſto Matzienstwo.

Effemia albo Offla Cora Cesarza Rudolffa be-
ła w zakonie w Klasztorze Tulne / który był oćiec iei Cesarz
zbudować dat y nadat / dziekuąc Panu Bogu ze mu był dat nad nieprzyja-
cioly odzierzeć zwycięstwo.

Sotta albo Hydka ta belá oddana wstan Daljen-
ſky za Wacława Krola Czeſkiego Ottokarowego Syna
tego imienia drugiego / ktoremu wrodziła Syna tegoſ imienia
Wacława trzeciego / a trzy cory to iest Markete / Anne / y Helze
biere / ta sie Guttha wrodziła belá Roku 1270. dzień S. Gier-
trudy / dana za mąż 1286. w dzień S. Prokopa / wmarła 12. dnia
Czerwca Roku 1297.

Elementia trzecia Cora Rudolffa Cesa-
rza dana belá wstan Matzienstki Karlowi tego
imienia drugiemu Krolowi Neapolitańskiemu a Węgierſkie-
mu / iako otym Kroiniki Czeſkie.

Mechilda Czwarta siostra ich belá Dal-
zonka Kiozećia Baworskiego Sálczgrabie a
Churfirſta na Rhen / ta mu zplodziła Ludwiká który był po-
tym Cesarzem y Rudolffa Sálcgrabiego / ktorego prawnuk Ru-
precht także był Cesarzem / a odcych bráćiei dwu maioſ początek rodu swego
ninieiszy Sálcgrabowie a Kiozeća Bawárſkie.

Agnieſka Piata Cora Cesarza Rudolffa / dana
belá za Churfirſta Sáſkiego ktorego byli ludzie przezi obiera-
niu Cesarza Albrechta SzwaGRA iego wduſili / ta potym wmarła w Roku

1327. pochowana w Witemberze w Klastorze y Mnichow rządu Swiętego Franeyfka.

Aldwigá kosta siostrá ich dana belá já Otte Adára grábie Brandeburskiego / tá gdy mu vmárta dat sie bet do zátóna miedzy Mnichy žádných potomków nie zostawíшы vmárt Roku 1304

Aterzpná siódma Corá tegos Cesárjá oddana belá wstan Matzeński Ottowi Kiazęciu Baworskiemu ktorý w Roku 1303. obran bet ná Krolestwo Węgierskie gdy Węgrom Krol Wacław drugi Syná swego bet wziął.

O potomkách Cesárjá Albrechta wysszey mianowanego.

Rudolf Czwarty w Rakuslich Arcykráľat rodu á Hrabíow z Habspurku přezwístiem éichy po smierci Wacława trzeciego ná Krolestwo Czeskie obran / Kieństwo Rakuskie brátu swemu pušciel Friderychowi tekeže zoicá swego wola zá žywotá iego wšakos koronowan niebet vmárt trzeciego dnia Lipca Roku 1307. Matzonka iego belá Blánka Philippa trzeciego Francuskiego Krolá Corá / ktora mu žádných potomków nie-

zostáwíetá / pochována w Wiedniu.

Elibietá druga Matzonká belá tegos Rudolfá pozostatá wdowá po Krolu Wacławie drugim tego imienia Czeskim / ktora bet wziat přiedtym níží ná Krolestwo bet wstápiet albo obran / vmártá w Aralo- wey bradzie á pochována w Klastorze Bernieńském w Roku 1335.

I O tym Rudolffie Ramus napisat te Wirsze.
Cum tulit Austriacos falces, sceptrumque Ducale,
Huic tria iuncta Annis Lustra duobus erant,
Hinc mox dotales nupta cum virgine habenas
Accipit ad ripas Albi superbe tuas.
Iamq; sua æternis iuuenis dare nomina fastis
Cæperat, & famam Marte togæ sequi.

Cum

Cum misere poto fertur cecidisse veneno,
 Atque importunis membra dedisse rogis:
 Non tulit externum scelerata Bohemia regem,
 Ferre iugi Austriaci Praga negavit onus.
 Post experta tamen Iouis est & Caesaris iras
 Et multa pœnas clade subacta dedit.
 Hæc solet in iustos fortuna subinde Tyrannos,
 Cum versa ad Summum est usq; libida sequi.
 A tuś zrozumiał śąd iako śmierć i żywota na Krolestwie Czeskim dokonat.

Frydrych przęzwiałem Krasny
 Kiazę Rakuskie po śmierci brata Ru/
 dolpha/ Cesarz Albrecht chciał go dać Czechom
 za Krola y nato sie mocą gothowat / a w tym
 umart.

A Frydrych po śmierci Henrycha
 siódmego tego imienia Cesarza na iego miejsce
 obran/ ten z Ludwikiem Kiazęciem Baworskiem
 ośm lat wojnie wiodł / wśakoż bet od Ludwiką
 przemożon. Bo mu Jan Krol Czeski mocą wiel/
 ką zcheć pomagat / oczym Dubra: lib. 20. Eo

videlicet fortuna duos Caesares de imperio aliquoties inter se contententes
 ad extremum contraxerat ut ludum in illis suum a meridie usq; ad vespere
 rum ostenderet: tam diu namque incerto Marte pugnantes sursum deorsumq;
 utrumq; iactavit donec Fridericu capiendu occidenduq; Ludouico traderet.

A Tego też Ramus potwirdza.

Dum quę sibi Austriacus fessis male consulit armis,
 In Bauari captus Frena iugumque cadit.
 Atque ita Caesareum liquit superatus honorem,
 Me miserum titulus quam brevis ille fuit.

A Naleyże tam wojnie był poiman Henryk brat iego iako Du/
 brawins opowiada eodem lib. Coepit in eodem pralio Ioannes quoque Rex
 Friderici Fratrem germanum. Henricum nomine secumq; cum in Bohe/
 miam abduxit custodia Atinendum. Ten Fryderikus miał te małzonki/
 Helzbieta Krola Aragonńskiego Core/ od Ktorey bet Syn Frydrych ale w dzie/
 ciństwie umart/ Cory dwie.

A Wstał starża Cora Frydrycha Cesarza dana
 Bęła wstan Matzjęski Kiazęciu Polskiemu Krola Ramus
 tak wspomina.

Altera vestalis coniunx fuit altera Poloni,
 Post cuius vesta est hæc quoque facta Regum.

A Tenże historyk Czeski opowiada ia że po drugie dana Bęła
 Ludwikowi Kiazęciu Baworskie Ludwiką czwartą synowi potem trzecie

liczy Jana Grabię Goryckiego a gdy lei ten umarł dopiro do Klastora S.
Klary w Wiedniu wstąpił/ aroby być miało Roku pańskiego 1344

Elżbieta druga Cora Fryderyka Pia
żeciū Raskuskiego poslubiona beta Janowi Kro-
lowi Czeskiemu/ wśatoh umarta wpanieństwie przed weselem
Te Ramus tak opowiada.

Regis Elissa quidem Talamis desponsata Bohemi,
Morte sed extincta praeueniente fuit.

Sigismund Syn Cesarza Albrech-
ta przezwiśtciem sławny/ Książę Ra-
kuskie Landgrabia Aljacky. Ten bratu
statecznie pomagał przeciwko Ludwikowi Cesa-
rowi/ wiódł z Szwaickary woine cheacie shol-
dowacę państwu swojemu/ wielkiey to bet sta-
wy Pan dla spraw Rycerskich/ Tak iako onim
Ramus powieda wtech wierszach.

Inser quot quod erant isto de sanguine fratres,
Optimus hic bello militiaque fuit.
Henrici insubres ductum comitatus in oras
Caesaris, Ausoniam clade subegit humum.
Atque rebellantem domuit, quem mantua quēq
Cinxerat armato Marte Verona, Padum.
Sutensē validis tentauit viribus agrum,
Posset ut Austriacae subiuga ferre domus.
At magnam fugiens horrenda caede cateruam,
Perdidit incepti damna luitque sui.
Inde recens, ut adhuc perfusa cruore madebant,
Contulit in Bauarum Martia signa ducem.
Carcere qui fratris Friderici colla premebat,
Ad ripas victi Necaris unda tuas.
Capta sed auspicijs postquam infelicibus omnis,
Res inpeiolem venit iniqua locum:
Romanas supplex sese proiecit ad aras,
Atque e Pontificis sede poposcit opem.

Illinc bullata deuotis Ceraunia dextris,
 Ne quicquam in Bauarum procubere ducem.
 Mox versus magicas desperabundus ab arces,
 Instruxit diris carminibusque manum.
 Cumque ea successu caruerunt vota, vidensque
 Caeleste inceptis numen obesse suis:
 Incidit horrenda peste correptus Phrenensim,
 Qua iacet ad Tyras urbs duce nomen habens.

I Vmárt w Roku 1326. w Kenigsfeldu pocho-
 wan. Miał Matzontę Katerzynę Amadeia hrabie Saffoy-
 skiego Core / siostry Cesarza Henryka Matzontki / a ta potym
 umarta po śmierci tego roku 1330. Mieścica Czerwea dnia
 12. Zostaly bely dwie cory tego.

Katerzyná stárszá dana belá wstan malżeńsky Pá-
 nu de Cauci in Francia / zostawieła mu potomstwo.

Agnieszka druga Corá tego Epolda / dana belá
 Bolkowi Kiazeciu Swidnickiemu y Jarenskiemu zc. ná
 Siostru / umarta bez potomstwa.

I Otych Kamus zminke czyni.

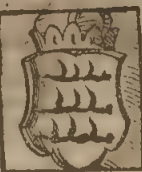
Vtraque coniugio, fuit utraq; iuncta marito,
 Atque suo peperit utraque nupta viro.

Henrych Syn Albrechta Cesarza czwarty / o kto-
 rem sie zmienska wysszey czynieła wedlug Dubra: O kto-
 rem Kamus in libello Archiducum Austriacae familiae tal pise.

TOra Gibellinis diuisa tumultibus olim
 Italia, & studijs secta duobus erat.
 Cum procul Austriacis Fridericus Caesar aboris
 Vertit in Ausonium bellica signa solum.
 Huc quoque, nepræceps auferet inertia fratrem,
 Ad tanta in latio bella gerenda vocat.
 Quam bene concordi fratrum virtute dudrum,
 Causa Papæ in summum est usq; leuata locum.
 Italia sedato paccarunt regna tumultu,
 Maximaq; ingenij signa dedere sui.

Præcipue Henricus nulli virtute secundus,
Nomina in Ausonij æmula nactus agris.
Qui nisi tam iuuenis morie correptus obisset,
Lacturus summi culmen honoris erat,

Ten vmárt Roku 1327. dnía 3. Lutego pocho-
wan w Klastorze Kenigssfeldstiem iego Matzonka Betahelzbie
ta Zrabiantka z Wirnburtu żadnego potomka niezostawieli
po sobie.

Hebrecht drugi nazwiskiem ma-
dry brat własny Henrychow otem
piśa/ie bet kontraktrem strapiony zmtodu na du-
chowienstwo bet cwiężon y bet Kanónikiem y
Subdiakonem Paposowskiem/ale
gdy mu wshyscy bracia pomarli on
cum licentia sedis Apostolica w-
ziat sobie wstón Matzeński Joane
ne Core Vlyka Zrabie o Psirtu/
ktory niemiat tylko dwie Corce te mianowane
Joanne a Orhule ktorey Posak pieniezny dal a
Zrabstwo ondu Katusom przywtaszel.

Tego Ramus tak wspomina.

Albertus fratrum vixit postremus, & illi
De patris factum nomine nomen erat.
In quo post alios sceptri fortuna pependit,
Non habuit generis cetera turba parem.
Omnis ut extincta est fratrum sine prole caterua,
Nec spes seruandæ reliqua stirpis erat:
Ultimus e clara thalami consorte reliquit,
Nominis hæredes imperijque sui.
Inuictos domuit Tingueros stagnumq; Lemanum,
Vnde trahit nomen gens Alemana suum.
Duraque pro capto suscepit bella nepote,
Cum præda Hekuetijs Schaffhusijsq; foret.
Quem mox signa mouens violentis fortiter armis,
In veterem asserauit restitultque locum.
Hic ubi Necharidos leui iacet agmina ripa,
Mouit in Ausonium signa eruenta Ducem.
Cum tulit auxilium, cerui qui cornua gestat,
Infesti contra Cæsaris arma Duci.

Imnasium prima posuisse ab origine fertur,
 Danubij qua stat iuncta Vienna vadis.
 Marte potens, & pace utilis, rerumq; peritus,
 Et clarus numeris omnibus iste fuit.
 Paulatim vitam senio aduente relicuit,
 Atque anima absumptus deficiente fuit.

I Vmárt roku 1358. die 20. Juny/pochowan w Gemins
 tu w Klastorze Kartuskiem/ktory sam zalozył y nadał bogacie/otego po-
 tomkach niżej ci sie powie.

O To wesoly tal rzezoný Kiazę Rakuskie Syn Ce-
 sarzá Albrechtá szostý/orym Joannes Ramus zmínke czyni.

Cum Bauaro Imperij iam sceptrum locumq; tenente,
 Spe potiundarum fœdera iunxit opum.
 A quo vix tandem carnos gentemq; recepit,
 Quam meduis rapido perluit amne Drausus.
 Mox ea, mox patris adiecit munera sceptris,
 Inque fidem Austriaci est Carnia versa Ducis.
 Ausoniae cupidus flagrabat amore Coronæ,
 Et sibi ad Imperij sceptrum parabat iter.
 Ast illum id miserè votum studiumq; fefellit,
 Nec finem spes est ista secuta suum.
 Nec potuit fato nimium constanter iniquo,
 Austriacas ultra tollere nomen opes.
 Plurima iam senior sublimi vertice templa
 Sidereis fecit conspicienda iugis,
 Vnde immortales cum nomen misit in annos,
 Extinctus vita est deficiente senex.

I Vmárt Roku 1345. pochowan w Klastorze Neupergnu
 miał dwie żenie Helzbiere Core Kiożecia Stephána Baworskiego/od ktorey
 belt dwa Synowie/ Frydrych y Lipold/n hál of w dżecińs wie pomarli.
 Druga żona iego belá Anna Jana Krolá Czeskiego Corá / ktora heścis nie-
 dżet pirwey niżli on vmártá w Roku 1345.

Elżbietá Corá Cesárzá Albrechtá pierwszego tego
 imienia/dána belá za Teodora albo Teobalda Kiazę Lata-
 rińskie/iako orym Ramus piše.

Hæc fecunda Duci natum peperit Lotaringo,
 Exemplum Casti virgo pudoris erat.

W Kalendarzu historykiem naidwie Syna rey Helzbiety Rudolffa/o ktorem pisa iże zabít we Francyei s Kroleu Czeskiem Janem. Tá potym albo siostra íei tego imienia/ iáko to Czeskie Krowniki miec chce/ dana beta Kizzećiu Baworskiemu náco sie zniemi zgadza Ramus pisa orym.

Nupit Elisu Duci qui deinde vocatus,
Ad magna Hungarici scepra regenda soli.

Priná druga Cora tegosz Cesarza dana beta wstan Malzeński za Ermána Margrabie Brandeburskiego a po iego śmierci za Kizze Wrocławskie zobiemá miala potomstwo Syny y Cory/ iáko tes to y Ramus opowieda.

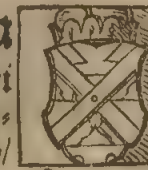

Anna duorum etiam thalamos ingreſsa virorum,
Mater ab utrisque facta parensq; fuit.

Stta albo Jola beta Walzonka Rudwika Hrabie z Ktingu w Rheczu/ ktoremu zostawila Syna/ wszak/ zemtado vmart/ Te Ramus wspomina.

Ottingo primum Comiti data. Gueta marito,
Vestalem deinceps voce professa fidem est.

Kterzyna Czwarta siostra ich żmowiona beta wstan Malzeński Henrykowi Cesarzowi siódmemu/ alegdy bet otrut pierwey anizeli mu is dano wydana potym za Karolusa Kizze Kalubreiskie we Wloſzech/ ktorey ciato lezy w Neapolim w Kościele S. Wawrzyńca/ wspomina is Ramus teny stowy.

Cæſaris Henrici Thalamo Catherina recepta est,
Post quem Calabriae est uxor adepta Ducem.

Agnieſzka piata siostra ich naprzód beta oddana nieiaćkiemu Panu de Columna Rzymſkie mu/ a potym dana Andrzejowi trzeciemu Krolowi Węgierſkiemu/ ktory bywat Kizzećiem Weneckiem. Orey piſe Ramus wte stowa.

Exegit viduos Mærens sine coniuge lectos,
Pannoniæ cum Rex huic vir ademptus erat.

O potomkach Albrechta Książęcia Ratuskiego.

X Wolff czwartym imienia nazwiskiem dowcipny a wysoki myśli ten się napierwej Arcyksiężciem Ratuskiem pisać począł według Przywileju y nadania Cesarza Frydrycha wtorego. Ten Akademicy Wiedeńskiej dobrze poprawił według poruczenia Ojca swego. Oczym Ramus wrych wierszach świadczy.

T Ranlegit penitus vitam sine morte Rudolphus,
Non tamen ingenio pacis amante fuit.
Sepe domi fictis agitabat praelia signis,
Praelia cum nullus qui daret hostis erat.
Et ne nulla suum sequeretur gloria nomen,
Neue foret vitae fama caduca suae.
Auxilium multis luctantibus, atque
Ter tribus instituit fere Deabus opem.
Exemplorum sui monitus genitoris, in artes,
Ingenuas larga contulit ara manu.
Largiter effusis collegia sumptibus auxit,
Illa sui quondam caepa favore patris.
Germanas ultra subito hinc caput extulit artes,
Emulacrum ausonijs facta Vienna Scholis.
Hac fore perpetuam famam sibi laude putavit,
Cum tranquilla domi tempora pacis erant.
Erexit mira Turrim compage Viennae,
Quale fere totus vix opus orbis habet,
Cesaris Ausonias ductum comitatus in oras,
Aeger inopina morte Rudolphus obit.
Corpus in Austriaca signatum marmure terra
Conditur in templo, culta Vienna tuo.

Miał te Malzonki naprzód / Märkte Maul-
taschyn Henryka Krola Czeskiego Core/poniewy hrabstwa Ty-
rolskiego wposagu dostal / a ku Ratusom ie przytoczet / oczym
w Kalendarju historykiem czytay.

Druza Malzonka iego Katarzyna Cesarza
Karta czwartego cora / po ktorey Margrabstwo Ternide także w posagu

wziat Dwart w Mediolanie gdzie oica Jony swey prowadzil 20. dnia Czerwca/Roku 1365. przywiezion do Wiednia a w Kościele S. Sejepana pochowan/potem umarta Matzontka iego a podlaniego pochowana/Roku 1373. żadnych potomków niemieli.

Fryderych drugi brat Rudolffow / ktory od pospol-
stwa nazwan był rokoszny a wielkiej hojności w życiu częci ko-
strowne sprawował/ale miodziencem będąc na myśli swie aquodam de Pos-
tendorff zabity/ iako o tym Zyngerus świadectwo dawa.

Alerżyna własna siostra iego Cora tegoż Albrecht.
ta była Xienia Klastora S. Klary w Wiedniu o ktorej
Ioannes Ramus piše.

Virginis hæc Claræ normamq̃ habitumq̃ professa,
Plenaq̃ cœlesti numine uesta fuit.

Martka druga tegoż Albrechta Arcyksięcia Baw-
arskiego Cora dana była za Alcyhartta Książę Baworskie
Grabię Tyrolskiego/potem za Jana Henryka Margrabie Mo-
rawskiego/a potym gdy umarta pochowana w Bernie. Oczym
Kalendarz historycki świadczy. Ramus znym sie niega-
dzaie tak piše.

Clarum Marchionis Brandenburgi egressa reliquit,
Effectum vitæ deficiente thorum.

Albrecht Arcyksiążę Bawarskie/
Syn Albrechta wyższej mianowa-
nego Arcyksięcia / ten sie toczal w Astronomi-
iey Akademii Wiedeńskiej ktora brat Rudolff
zaczal był zdożyć / roszkował y wiele kuniel na-
dat Co Ramus wspomina wtech wirbach.

Quanta erat & qualis quondam
fratrisq̃ Renicq̃
Lis orta ad Ripas aduena
Tybri tuas.

Tanta duos interfuerat discordia fratres,
Cum petit Austriaci non uterq̃ ducis.
Attulit alberto meritam victoria palmam,
Iustaquē concessit vindicæ sceptrâ manu.
Hic quod in egregio spectandum rege requiris,
Aurea sibi spectes tempora pacis erat.

Bella gerant alij dixit mihi causa triumph
 Pax erit, atque isthac laude perennis ero.
 Nec tantum ut multi ductorum cultor, at ipse
 Ornarat varijs artibus ingenium.
 Attigit optatam foelix sine labe senectam,
 Austriacam postquam pace repleisset humum.
 Dumq; Lacersitus Regidis inferre Bohemis
 Dura sub hericijns apparat arma iugis:
 Ante suum tristi quam pugna incelsere hostem
 Intempestiuo funere raptus, obit,

¶ Wmárt osinnastego dnia Sierpnia Roku 1395. áw
 Wiedn:u podle brata pochowan Matzonka iego pirwsa beta
 Helzbieta Cesarja Kartá czwartego Corá nieptodna / potym
 druga Beata Frydrycha Burgrábie Nemberstiego Corá
 zniesy spłodzil Syná Albrechtá Arcyryze Rakuskie tego iusi
 czwartem zwáli. Orym Kamus tak zmianke czyni.

I Ste Palestini sacrum Iordanis ad amnem
 Intulit Austriacum signa professa Ducem;
 Visurus Solimæ veteris vestigia terræ
 Et locaque Pharijs Nilus in undat aquis.
 Inde Sigismundi communibus incitus armis
 Fudit in Aeris montibus Heluetium.
 Hauſto ubi mutauit vitam cum morte veneno
 Atque alui extinctus lubricitate sui est.
 Inuidere Ducem tantis virtutibus orbi,
 In tam præcipitem fata coacta necem.
 Illius Austriacam delatum corpus in urbem.
 Turbidus hibernis, quam premit Hister aquis.
 Cultaq; honorifico monumenta reclusa sepulchro
 Posteritas illi dona suprema dedit.

¶ Matzonka iego Beta Joanna Corá albrechtá stárszego
 Kázečia Báworskiego hrábie Holandskiego á Zelandskiego cóniey mial Sy-
 ná y Core. Ten bel okrutny v Znoima gdy dobywat Márgrabi Moraw-
 skiego Jostá z Sigmuntém Krolém Węgierskiém Roku 1404. w Wiedniu
 podle Oicá swego pochowan.

Albrecht Piary Arcyxiąże Rą-
kuskie tego mianowanego Albrechta
Syn tylko dziesięć lat miał gdy Ociec umarł/
iednego Roku potym / to iest 1438. trzykroć ko-
ronowan był na Krolestwo Węgierskie / Czeskie a
Rzymskie / niekrolował cątych dwu lat / miał
Matzonkę Helzbieta Core Sigmuntá Krolá
Czeskiego y Węgierskiego. Zostawit dwie Corce
y żone Brzemienna / Henryk młodem dziećciem
umarł / a Ladysław wrodził sie po
śmierci oica swego w Roku 1439.

prope Strigonium śmierć tego Betá stey przyczyny gdy zwiel-
skiego wpałenia malony sie chłodził / wskóś nad miare przypa-
da dysenteria ktora zmordowany umarł.

AWiego młodości wielki wciś Rąkuska ziemia cierpiatá
abgdy dorost wiat sam państwa swe wskóś naprawiet y wspotkiet.

Contulit Alberto Regale Bohemia Sceptum
Ac subiecit opes pannonia terra suas.

Nupta quod illius Thalamo lectoque iugali

Nata Sigismundi Regis Elissa fuit.

Quae velut exemplum lucretia Casta pudoris

Aequabat morum nobilitate genus.

Teutonici ductu Tabontas fudit Achilles,

Collumes quaedam gens ea plebis erat:

Templa Bohemiacis quae disiciebat in oris

Atque sacerdotum diripiebat opes.

Illaturus erat Turcarum bella Tyranno

Morte sed extinctus praeviente fuit.

MArketá siostrá tego Albrechtá Cefárjá / Krolá
Węgierskiego y Czeskiego / dana Betá wstan mat-
żeński Henrykowi trzeciemu Książciu Baworskiemu / ktoremu
od pospólstwa dano było nazwisko Bogáry / wrodziatá mu Syn
Ludwiká.

MArstárszá Corá tegoż Cefárjá zá Matzonke
Wilelmowi trzeciemu tego imienia Książciu Sakskiemu / wro-
dziatá mu Core Anne ktora potem Betá Matzonka żinktá Książcia Minster-
berskiego / umarłá potym tá wysszey mianowana Anna na dzień S. Lam-
perta Roku 1382.

Elzbietá młoda Corá tegoż Cefárjá Albrechtá
po śmierci także oicowskiej y matki swej dana Betá wstan
Matzeń

Matzeński Kazymierzowi Jagielowemu Synowi tego imie-
nia trzeciemu Krolowi Polskiemu W. K. L. Ruskiemu/ Prus-
kiemu/ Zmuckiemu/ Mazowieckiemu ic. Kiszeciui/ a prodzi-
ta mu te Syny.

- ¶ Władysława Krola Czeskiego/ Węgierskiego/ Kroatie-
go/ Dalmackiego ic.
- ¶ Albrechta Krola Polskiego wielkie Kiaze Litewskie ic.
- ¶ Sigmunta pierwszego Krola Polskiego wielkie Kiaze
Litewskie ic.
- ¶ Henryka: Kardyнала Arcybiskupa Gnieznienskiego Bisku-
pa Krakowskiego ic.
- ¶ Jadwige Ksiezne Baworska/ Zoffia Margrabina Bran-
deburcka.
- ¶ Helzbieta Ktora mlodo Panna vmarta.
- ¶ Anne Kiezne Stolpeńska.
- ¶ Barbare Kiezne Mysnienska.
- ¶ Helzbieta Kiezne Legnicka.

¶ **Ladislaw Syn Albrechta pia.**

¶ Tego / ktory sie bet vrodzyl po
smierci Oica swego na Romarnie w Węgrzech
Roku 1440. dnia 22. Lutego/ Czeski y Węgier-
ski Krol tylko we czterech miesiacach na Kro-
lestwo Węgierskie koronowan/ wobronie bedac
Frydrycha Cesarza stryja swego aż do lat / a w
tym gubernatorowie sprawowali Krolestwa
Węgiersko korone/ Jan Huniad/ Czeska/ Serzy
Spodiebrat/ Koronowan w Czechach 28. dnia
października/ w Roku 1453. vmart niemając

wieku spelna osminasci lat w Roku 1457. Mial zmowiona Matzonska Mag-
dalene Karta siódmego Krola Francuskiego Core/ Ludwika jedennastego
siostry / w ktorej vmart nizli mu przyniesiona beta/ niechorowal tylko 36.
godzin tak mu bet dodal gubernator dla pretzego stonania recepti / iako
orym wiele ich hemrato.

¶ W spomina go Ramus wie slowa.

Moesta Ladislaus post fata paterna, rogosque
Editus euiduo profligatq; thoro.
Sic tres haeredem sine successore Coronae,
Sceptra que sunt unum, sic tria adepta ducem.
Et quia adhuc regnis ætas minus apta gerendis
Ac tantis impar Languida rebus erat:
Regnorum accepit molem Fridericus agendam
Ternaque constanti sceptra tuenda fide.

Dum puer ad iustos venit maturior annos,
 Et coepit rebus iam satis esse suis,
 Interea heu quantis mota intumueret procellis,
 Donec in arbitrio regna tuentis erant.
 Pannonia hinc ferrum tullit in de Bohemia flammam,
 Vtraque infantem concita terra Ducem.
 Iamque peregrinos utrique in regna vocassent
 Si non accursum clade manuque foret.
 Ter senos postquam vitae compleverat annos
 Cumque toge posset ferre virilis onus.
 Regnandi Auspiciū faciens, sceptrique futuri,
 Sumpsit in Austriaco iura ferenda solo.
 Hinc vocat, infidos toties, sub regna Bohemus,
 Inde sub arbitrium pannonis ora venit.
 Huius ad imperium nomen Fortuna tulisset,
 Cæsareumque humeris sustinisset onus:
 Ni tam præcipites rupissent filia sorores,
 Staminaque Auspiciū vix bene adepta suum.
 Vix bene, vix decimum vitæ geminaverat annum
 Cum morieus animi signa suprema daret.
 Magdala regali soboles ab origine nata,
 Ducenda in talamum cum nova nupta foret;
 Vina Ladislaus Letali mista veneno
 Poculaque, ut memorant pernitiola bibit.
 Equæ toro rogos est e lauro facta Cupressus,
 Et non speratis omnia versa malis.
 Exequias illi suspecta Bohemia soluit,
 Et cælebre æterno funus honore dedit.

Lepold drugi Albrechtá madre-
 go Syn názwískiem dobrotliwy á
 waleczny Arcykráze Rakuskie Hrabia Tyrolski.
 Ten Hrabstwo Honhenberskie á Tergest ku Ra-
 kusom przylaczil/ to acz bet Pan
 waleczny wšakoh wtey sprawie
 wiecey bet vnieietny anizeli seze-
 sliwy/ zwieltkiem Woiskiem ludu
 swego porazon/ v Miaszecitá Zem-
 pachu od Szwaiczarow dnia 9. Czerwca. Roku
 1386. Miat zone Wiride. Bernabovis Medio-
 lańskiego Kizjeczia Core.

Utym Ramus tak pisze.

Hic

Hic pugnax, frugique fuit, verum impius idem,
 In fratrem sumpsit tella cruenta suum.
 Euganeis venetum surgens de finibus agmen,
 Contudit, inque fugam Castra latina dedit.
 Mox quoque securo iungens federe dextram,
 Alter in alterius verba dedere fidem.
 Sicque duci factus Dux est obnoxius, atque
 Austriacis Venetæ fœdera pacis erant.
 Inter & ærio sublimes vertice montes
 Intulit Helueticis, Martia signa iugis.
 Hic ubi præcipiti fluctus rapit Arula cursu
 Bernaque piscosis sibi pulla sonatur aquis.
 Et miser incautis sibi dum male consulit armis,
 In medijs pugnans hostibus occubuit.

Wilhelm miał to nazwisko
 Dworsta i wesoly / Arcypiaze Raku

stye / ktory nad Saraceny y w Syrii wielkiego
 mestwa dokazowal / umarl bet bez potomstwa
 w Koscieln S. Scepana w Wiedniu pochowan
 Roku 1407. temu beta obiecana wstan Mat-
 zejski Jadwiga Cora Ludwika Krola Węgier-
 skiego / ktora Polacy wziawszy od Matki dali
 Jagielowi Ksiazeciu Litewskiemu / mial porym-
 ing Joanne Karti nazwiskiem matego Krola
 Węgierskiego a Neapolitanckiego Core / wsa.

oż zna żadnego potomstwa niemial / a ten Karzet zabil bet za poruczeniem
 helzbiety Krolowej Ludwikowej żony / ktora beta Cora Krola Bosenstie-
 so iako Kalendarz historycy i swiatczy / pochowan w Waradziniu Roku 1355.
 Drym Ramus tak pise.

Hinc sine bellorum tracta est vita tumultu,
 Atque animo natus pacis amante fuit.
 Infelix viduos egit sine coniuge lectos
 Nunquam successum res ea nata suum est.
 Bis gener Vnorum regum procerumq; fuisset
 Nescio quo spes hæc irrita facta modo est
 Mox quoque Sarmaticum nupta cum uirgine regnum,
 Et cum dotali prole habiturus erat.
 Ni turbem populi scelerata fraude repulsam
 Aduena ab externis Marte tulisset agris.
 Cumque suum vidit nomen sine stirpe futurum,
 Infelix animi vulnere fractus obiit.

Lipold trzeci nazwiskiem pynny á
tłusty Landgrabia Alſacky / ten bet od
Szwajcarow porażon / gdy ſie
nadmiem chciał pomścić śmierci
oica ſwego. Umart 13. dnia Máj-
ia / Roku 1412. Matzonką iego be-
ta Katerzyną Philippa Kiezeicia
Burgundyskiego Corą / niezoſtawił żnio żadnych
dziedzicow,

I O tym także Ramus piſze.

A Vdax & belli cum res ita forte popoſcit
Strenuo, aſt expers cætera laudis erat,
Heluetios ſubitis cinxit legionibus agros,
Triftia pro caſo bella parente mouens,
Dumque heret dubijs Anceps victoria ſignis,
Vulneraque alterna, dantque feruntque manu:
Pugnans aduerſo pulſatur Marte Lupoldus
Haud procul aripis aduena Rhene tuis.
Moxque inſtauratis iterum mouet arma Cateruis,
Remque ferox alia parte reuerſus agit,
Atque hoſtem a tergo eſt, quem fugerat ante, ſecu tua
Victrici referens ſigna cruenta manu.
Præterea factis dignum nihil egit inersque
Traxit in obſcura tempora pace domi,
Deinde grauis Senio, poſtremisque auctior annis
Tradidit Auſtriaco membra tegenda ſolo.

Frydrych ktorego zwano ſtárszi
Legoſz Lipolda Syn wyſſzey miá;
nowanego / á brát właſny Lipolda tłustego hrá-
bia Tyrolſki / od Sigmunta Ceſarza do Achtu ná
Seimie Konſtánſkiem dan / ten bet
wielkie ſtárby zebrał Synowi ſwe-
mu / miał dwie żenie pirwſza Helz-
bietą Ruprechtą Krolá Rzymſkie-
go á Salegrábie v Reyna / Core / tá-
tylko iedne Core Helzbiete miáta / ktora umár-
ta w dziecińſtwie.

I Druga potym wziął Anne Core Kiezeicia Branſwíckiego / á z niego mu
ſie vrodziły dwie Corce Jádwigá á Márketá także młodo pomárli / dwa
Synowie Wolffgang młodo umart á Sigmunt ten ſie vchowal.

I O tym Fridrichu piſal Ramus te wiſze.

VT fuerit reliquos longe diuissimus inter
 Illos quos habuit tempore terra duces,
 Non tamen infestum fortunæ saucius ictum
 Nec fuit obrabiem tristic Erinne tuam,
 Cum foret in latium, discors germania sedem
 Motaquæ in Ausonium Teutona terra Papam.
 Romanæ adsertor sedi prope solus adhesit
 Impio nec voluit Cæsaris acta sequi.
 Cuius & hinc magnas inse accersuerat iras,
 Dictus & Imperij publicus hostis erat,
 Undique & a Patrijs proscriptus finibus, atque
 Omnes quotquot erant, perdidit exul opes.
 Adse quas iterum longo post tempore traxit
 Lustraquæ post aliquot temporis acta duo.
 Marte quidem clarus fuerat, nisi semper in ipsum
 Inuida fortunæ versa sagita foret.
 Mouit in Heluetios instructis viribus arma,
 Duraquæ montanis intulit arma locis.
 Inter utrosq; fuit fusi non parua cruoris
 Copia, & audaces conseruere manus.
 Et certa austriacis fuerat victoria signis,
 Irrita nescio quo spes fuit illa modo
 Vix hostes misera Fridericus Clade repulsus
 Fuit & admissis Castra reliquit equis.

Sigismund Archiduke Baw-
 stie Syn tego Fryderyka/ Hrabia
 Tyrolski/wiodt Woine z Wenety/ y zwyciestwo
 nadniemi otrzymat/ iako otym Cieskie Kroini-
 ti swiatezo/dziecie lat przed smietcio prawie
 niemaiac zadnego potomstwa/ Bratanek swego
 Maximiliana panstwy swemu da-
 rowat. Umart potym Roku 1497.
 maiecy wieku 71. Miat dwie Zenie
 Leonore Core Jakuba Krola Szpa-
 diego/ zadnych potomkow odniei

niemiati: Druga Helzbieta Kiszecia Sastiego Core takz nieptodna/otym
 Ramus tak zminkę czyni.

Signa repugnantes victricia vertit in hostes,
 Heluetici Rhenus qua secat arua soli.
 Ut nunquam Austriacis ista cum gente Monarchis
 Constans, si memini pax ve, fides ve fuit.

Sic res saepe parum bello feliciter acta est,
Austriaq; hi fractas sepe reliquit opes.
Ista Sigismundi vires quocq; terra morata est,
Vtque alios turpi reppulit inde fuga,
Hinc illum plenis subito tulit impetus armis,
Transque Aethes Flauas. Castra locauit aquas,
Euganeos illinc venetum prorupit in agros,
Armata quatiens, signa timenda manu,
Compulit & victum retrodare terga Robertum,
Cum pugnans dederat millia multa neci,

Rnestus przezwisłiem żelazny
Lupolda drugiego Syn Arcypiaze
Rakuskie/ Kioze Koryciańskie a Strykie. Ten
we Włosech wprawach rycerskich Rupertowi
Cesarzowi sluiet/ wśatkoż od Jana Galetia prze
możenbet/ potym dopańswa sie swego wrocim
sy ostatek żywota swego wpołciu strawiel. W
marc Roku 1435. Miał dwie że
nie Markietę Kiozeńską a Szczecińskie
go Core ktorą mu wredziela kłtka
Cor/ ale wśytkie młodo pomarty.

Druga potym miał Cymbarkę Zemowita Kiozeńską a Mazo
wiedziego Core / od własney siostry Krola Władysława Ja
gielę. Oczym Kromer lib. 17. temi słowy zmianke czyni.

Subsequentis autem anni initio qui fuit 1412. Rex Vladislaus prope
re Cracouiam reuertit de aduentu Hernesti ducis Austriorum cer
tior factus, cumquo affinitatem iunxit collocata ei in matrimonium
Cymbarca Zemouiti. Mazouiorum ducis & sororis suae filia. Ta
mu Cymbarkę spłodziela cztery Cory a piec Synow / trzy w dziecinstwie
zmarli Arnost/ Lipold y Rudolf / dwie Cory Anna y Alexandra a dwie ży
we Cory zostaly.

Marketá wydana belá za Frydrycha
drugiego Churfirśtá Saskiego/ ktorý vmart
Roku 1464. a tá Marketá ponim we dwudziestu leciech / to
jest Roku 1484. pochowana w Mysni przy Kościach Matzon
tá swego.

Alarżyna druga Corá Arnosta Arcypiazeńią Rá
kuskiego dana belá wstan Matzeński Karkowi Margrabi a
Baden. O Syniech tego niżej czytać będzie.

Ramus

¶ Kamus tak opisuie żywot tego Ernesta temi słowy.

I Nuida si nobis Arnestum fata negasset,
Vnde tot & tanti prosiluere Duces;
Non foret Europæ tam formidabile nomen
Aut Lacij schiticius fama timenda Getis.
Iamque Asiæ, quis scit, bello fortasse subacta
Academi tellus dicta sorore foret.
Nec sua, quæ nunquam satis est laudata, fuisset
Carole victrici cognita fama manu.
Tu quoque in obscuro Rex Ferdinande iaceres,
Nec sine te sobolis tanta caterua foret.
Sed ut ad Arnestum, res unde auducta recessit,
Transcat & cepti persequar orla mei:
Omnis in hoc potuit virtus Duce nata videri
Quam secuta domi tempora pacis habent.
Nam res ut bello gereret, Castrisque vacaret
Martiaque ut rabida sumeret arma manu.
Haud unquam induci potuit sine sanguine sceptrum,
Nullusque unquam tincta cruore tulit,
Austriacam sine ui gessit, sine cæde Coronam,
Pro Castris leges iustitiamque colens.
Talia præteritis puto regna fuisse sub annis,
Tempore Leucadij Falcigeri quæ senis.
Si tales posthac produxerit Austria Reges,
A tergo Ausonias Austria linquet opes,
Imposuit patrio sua membra tegenda sepulchro
Exequiasque illi culta Vienna dedit.

¶ Ebrecht nazwiskiem wtracny
Arcypiaze Kaskuskie zatozel a nadat
Akademio w Friburku w Brizgowy/Bet a Cesars
rzem Frydrychem w Rzymie / a tam odniego
zetrzema sty Kycersow pasowan
na Kycerstwo / umarl w Wiedniu
drugiego dnia Grudnia Roku
1463. Matzonka iego beta Mech
chtylda Cora Ludwika Chursirsa
a Salegrabie z Rhenu pozostala wdowa po Lu
dwiiku Kiszeci Wirttemberskiem / zadnych po
tomkow niemial.

¶ Tym Kamus tak czyni zminke.

Hoc duce fraterno tremuit concussa furore
 Et fuit in partes Austria secta duas
 Pars una Albertum, pars te Friderice secuta est
 Austriacas pro se quisque petebat opes.
 Utque solet iustam fouit victoria causam,
 Alberti vires secubuerunt ducis.
 Qui saepe instructis inuasit viribus urbem,
 Qua nihil in toto est Pannonis orbe prius,
 Non aliter quam cum scitica de gente Tyranni,
 Austriacum valido Marte per agmen eunt.
 Hic itaque patrios fœdauit sanguine muros,
 Amne Iouis dextra, vindice dignus erat.
 De gener, ac nulla clarus virtute, supremum
 Nescio quod tandem clausit in orbe diem,

Frydrych czwarty Arnostow
 LXII Arcyksiążę Kaskuskie Książę
 Styryskie y Korytaniskie/ narodził się Roku 1415.
 po śmierci Albrechta drugiego tego imienia
 Cesarza/ obran na Cesarstwo od Churfirstow
 Roku 1440. Jechał do Rzymu a tam od Miko-
 laja piątego Papieża Koronowan. Ten Gerse-
 go a Władysława Krole Czeskie przeciwko wo-
 lei Papieskiej confirmował/ y Leno im dał/ bet
 to wielki młotownik pokoia/ wśakoż przez bet-
 many szczęście otrzymawał nad każdym nie-

przyjacielem/ umarł w Linciu na czerwonoj niemocy/ którą mu betą przy-
 stał ziemniernego iedzenia małonow/ a wlecey stego że sie bet wody nanie
 napiet/ umarł 19. dnia Sierpnia/ Roku 1493. mając wieku 78. Krolował
 lat 53. Miesiecy cztery y dni cztery. Pochowan w Wiedniu w Kościele S.
 Szczepana. Małzonka jego betą Leonora Edwarda Krola
 Portugalskiego Cora/ która bet wzięt tylko 16. lat młoda/ brat
 zniś słub w Rzymie w Kościele S. Piotra/ przedtem dniem
 niżeli bet Korone przyiast od Papieża/ 16. dnia Marca wesele
 beto w Neapolim y Krol. Alphonsa stryja tej Panny po wiel-
 kieinocy Roku 1451. przyjeźem bet Ladysław Węgierski y Czeski Krol mto-
 dzieniec tego czasu wleciech 12. ta Pami Wina sprzyrodzenia niepiłata dotąd
 pości y Dica betą/ niekostowata go nigdy/ aś gdy do Ciemięc przyiechata
 za radą Doktorow pić musiata/ a to dla tego aby potomstwo mieć mogta/
 wśakoż co nalekeżeise/ y to iesteż miekano wnie wode/ dawşy te odpowieć
 że Pami swego rada postucham choć to nad przyrodzenie czynie musze.
 Ale teş y sam temperowane wino piat/ Bo sie teş piianistwem wielce brzy-
 dziet y do Cesarzowej to wskazywał/ że radniey ma znieyżona trzeżwia a nie-
 ptodna/ a niżeli ptodna a pyanice Umarła 13. dnia Septembra Roku 1467.
 wieku mając 30. lat bez piaci dni/ Bo sie betą narodzieta 8mego dnia tegoş
 mieşioća

W Mieście Septembra Roku 1437. zostawiają po sobie dwoje dzieci ży-
wych Maximilianą a Kunegunde Core / Krzysztof nastąpi Syn / Jan drugi
a Helena Cora w dzieciństwie beli pomarli. A w Nowem Mieście w Kła-
storku Świętej Troicy rządu Cysterskiego zmarli / pochowane bely. Tego
Cesarza Fryderyka Kamna tak wspomina.

TRanquilē requiem pacis Fridericus amabat,
Suaque perpetuo bella perosus erat.
Sumere nonnunquam fuerit licet arma coactus,
Fratre sibi bellum saepe mouente suo.
Venit ad Imperium Germanae sceptrum vocatus,
Cum tribus addiderat Lustra peracta duo.
Vnde sibi quantum Moriens, sit adeptus honoris
Temporis ostendit imperijq; fastus.
Nullus ab Augusto Falces tam prospere nullus,
Regia tam longo tempore sceptrum tulit.

SCABINVS POETA DE EODEM.

Tertius utilior Fridericus ad otia pacis
Aspera quam Duri Martis ad arma fuit.
Quo Burgundiones ubiorum depulsi oris,
Teutonicum bellum gessit Achillis Ope.
Quae dedit ars nobis impressos aere libellos,
Facta sub hoc primum Caesare nota fuit.
Haec si temporibus priscis inuenta fuisset,
Qua nihil utilius totus hic orbis habet:
Nostra Libris hodie fruetur pluribus aetas
De fraudata quibus secula nostra carent,
Hanc operosa Nouam Mogontia protulit artem,
Quae celebris Mogi nomen ab aene tenet.

VRINVS POETA DE EODEM.

Pacis amans, Cultorque Deum Fridericus & annis,
Longior Augusto Caesare, Caesar obit.

Kunegunda Cora Cesarza Fryderyka na ten czas
gdy Cesarz bel w Keszcy od stryia swego Sigmunta dana
za Albrechta wtorego Kieze Baworskie / w Roku 1487. ktorez
mu trzy Syny prodieta / Wilima / Ludwika / a Arnosta / trzy co-
ry takze / Zoffia Margrabina Brandeburska / Sibile Salegra-
bina / a Sabine Kiezne Wirtemberska.

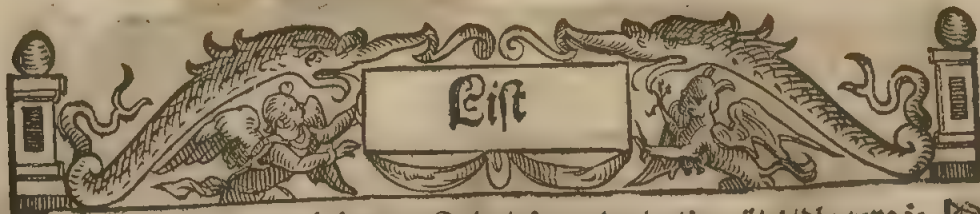

A Tey Kunegundzie Sigmunt Arcypraze stry niemajac
żadnych dzieci swych / zapisal iey bel Hrabstwo Tyrolskie sprzy-
legtemi państw doniego wgornych Ratusiech / ale Cesarz Fryderyk otec iei

h b q

przy-

przymusił go ktemu na obecnem Seimie że to odmienić musiał/dla tego że żaden z Arcyprynców Raskuskich niema mocy państw swoich oiczystrych ani prze dać/ani oddać od Raskus/A tak potym Sigmunt musiał ziemie swe wziąć/ktore dobrowolnie Maksimilianowi bratu tej Kunegundy darował.

A Tej Kunegundy Matyas Krol Węgierski sie napierał/ ale mu iei Cesarz dać niechciał/dla czego z niego miał gtowne nieprzyjaćielą.

A Tejże Kunegundy żądał Máchomet wtory Cesarz Turz/ dy wstan Matzeński/ ten ktory Miasta Konstantynopola dobet/ale mu iei dać niechciano ażby bet wiare Chrześcyańska ze wszytkiem państwem swem mi przysiał/a wszakos Kioże Baworskie zabieżał temu za pomocę Sigmunta stryja tej Panny że mu wstan Matzeński dana była.

Maximilian pierwszy Fryder/ ryka Cesarza Syn Arcypryncę Raskuskie/ Korytańskie a Strylskie Kioże / Zrabią Tyrolski ię. narodził sie w Nowem Mieście za Wiedniem dwunastego dnia Marca Roku 1459. a gdy przeż iedennaście lat y wiecey nie mowiel/bárzo sie domniemawali iżby bet nie my/ wszakos potym mowić począł/czem wcieł set nietylko Oica ale y wszytkie poddane. Obran na Krolestwo Rzymskie w Frankforcie za żyworota Oica iego/16. dnia Lutego/Roku 1466.

a Koronowan w Achu 10. dnia Kwietnia/w Mieście Glanderkiem Brugis/poyman bet od swych poddannech a dziewięć mieściecy y iednego Kupca chowan w Wiezieniu/ ale wyswobozen od Oica. Bet to Pan waleczny/ wielkie Woiny wiodł/ umarł w Miasteczku Raskuskim rzeczonem Wls/ 12. dnia Januarij Roku 1519. żyw bet lat 59. Mieściecy dziewięć dni 2. Kro lowat 32 lecie Mieściecy iedennaście. Matzonka iego beta Maria Raskuska rzeczonego waleczny Kiożecią Burgundyskiego Cora/ ktoro miekkał sześć lat/ w wielkiej nudości/ ta mu wrodziła trzech Synow/ dwa w młodem wieku pomarli/ Franczyšek a Gerzy/Philip żyw zostat/corka także iedna umarta/y ta cna Krolowa z urazu przy porodzeniu: bo sie beta iedzgać na myślistwo s Konia stała.

S Ruga Anna po iei śmierci żamowiona mu belą/ Cora Kiożecią Brytańskiego iedyna/ wszakos go beta niedosta dla przekazania Karta osnego Krola Francuskiego/ktora bet postom odigł/a Core Cesarzowi odesłał/ktora ius bet wstan Matzeński sobie wziął y chował is po śmierci matki iey do lat/ opuścýwszy one niedorość/wziął te na iei miejsce/ ta Krolowna niemiała tylko dwie lecie gdy Matka iei umarta.

Trzecia

T Trzecią potym Cesarz żonę wziął Blankę Marię Galea-
tia Janą siostrę/którą mieścił lat 16. także w młodości chociaż żadnych d-
tek niemiała.

O Tym Cesarzu ci Poetowie pisza naprzód Ramus.

M Aximus occiduis fuit Emilianus in oris,
Captus, ab indigenis, perfida Bruge tuis.
Ipse sed ereptus virtute celeri parentis
Vincula qua tulerat, mox tulit arma manu.
Depulit Huniadem a sedibus ultor auitis,
Qui fuit Austriacis Marte potitus agris.
Signaque regalem victricia mouit ad Albam,
Horuit inuicti Caesaris arma Sauus.
Pannonnes euersis, & submisere Faretris
Spicula quæ fereo tinctile Vreus habent,
In Mahomatigenas deduxit & agmina Turcas
A quibus effectus Clade Liburnus erat.
Ante sed aggressus quam prælia miscuit hostem
Versa metu pauidi terga dedere Getæ.
Contudit indomitum debellauitque sicambrum,
Victa prius nunquam dextra cuius erat.
Norica vastantes occidit & arua Bohemos,
Marte Palatinus cum sequeretur opes.
Nec semel est ultus rupentem fœdera Gallum,
Instabilem summi Pontificisque fidem.
Conscendens Thrij ductoris & emulus alpes
Fudit in aeris montibus Heluetium.
Quid loquar Euganea Venetum cum plebe Senatum?
Quos domitos terra, quos superauit aqua.
Adriaci vasto trepidant æquore nautæ,
Mercibus ac plenas destituere rates.
Vrbis ubi victor Patavinæ Moenia cepit,
Tantus erat terror, tantus ubique metus.
Vltima post duros ærumnolos que labores,
Fata pium terris eripuerunt senem.

C. VRSINVS VELIVS POETA.

M Aximilianus obit dexter bellique togeque
Munia, quem perimunt tormina seu pium.

W Arketá Corá Mária Miliáná Cesarzówna która bel-
wzgardziła dla młodości Krol Francusky Karzet osiny/ dana

Bela wstan Matziński Janowi Aragonskiemu Krolowi / który
iei pretko umart / niezostawiajacy zadnego potomka.

Potym sie dostala Silbertowi Kiazeciu So-
foiskiemu który takze storo umart / iadal potym onie Wtady-
staw Krol Wegierski a Czeski / ale ona bacząc sie tak niesfortu-
na niechciata wiecey za mąż / bedąc wdowa sprawowata ziemie Tider-
landeskie / umarta w Mechlinye pierwszego dnia Grudnia / Roku 1530. A
Wtadystaw wziat sobie Anne Krolewnę Francuskę.

Mial Cesarz Maximilian pdruga Core
postronna / ktora dat wstan Matziński Ludwikowi
hrabi z Helfensteinu / a tego Beli Chłopi zabili / zbuntowa-
wszy sie nań / umart na miejscu Roku 1525.

Philip pierwszy Maximiliana
Cesarza Syn Krol Hiszpansty Ar-
cydzie Ratuskie a Burgundyskie / wrodził sie
Roku 1495. tego dnia gdy Ociec jego Maxi-
milian wielka moca poraziet Ludwika Krola
Francuskiego / Ten potym pmarł przywiechawszy
do Hiszpaniey gdy sie w wiezował w Krolestwa
matki żony swej miesiaca Septembra dnia 17.
Roku 1505. niemając wieku tylko 10. Miał
Matzonke Joanne Ferdynanda piaz tego nazwi-
stiem Katolickiego / a Isabele Hi-

spaniskich Krolow Core: po ktorey mu sie wposagu dostaly te
Krolestwa Kastylii Legiones & Granata w Hiszpaniey / a 30.
stawit znię dwa Syny Karta a Ferdynanda a cztery Cory/
Leonore Isabelle / Maria a Katarzyna. Tego Ramus wspo-
mina Krola.

DEbuit Austriacis hæres succedere terris,
Inquæ sui Patris sceptrâ locumquæ sequi,
Inuida si tantum vitæ modo parca dedisset,
Illa bonis semper Parca maligna viris.
Annis addiderat quatuor vix lustra duobus.
Nec toga sumpta illi credo virilis erat:
Cum Belgis miserè deflendum à morte Cadaver,
Olsa quæ in occidua condita, liquit homo.
Spes quæ erat, Emiliû Martis quod honore refferret,
Vel quod eo maior dexterior quæ foret,
Huius Elisa Toro cum spe Nimpha addita regni,
Occidui loboles Regis Elisa fuit.
Nec mora mox regnum socero moriente recepit,
Quod modo Cœruleis Tingit Iberus aquis
Hic multis poterat sese exornare triumphis
Et de Barbarica ferre trophea manu:

Si non viuendi spacium que moramq; negassent,
Inuida tam celcri fata peracta gradu.
Ante obitum geminos de uxore Philippus habebat,
Alter Ferdinandus Carolus alter erat.
Quos penes Imperij modo sceptru superba quiescunt,
Et qui partitum cum loue munus habent,
Viuite semidei Cæsar cum Cæsare fratres,
Sidera dum cælum dum mare habebat aquas.

Leonora Cora starsza Krola Philippa

Dana beta naprzod za Emanuela Krola Portu-
galckiego/storem miata tylko iedne Core/tego Krolestwa In-
fanta albo dziedzicze ponasemu. Potym wydana za Fran-
ciska Krola Francuskiego/wszakoz niem zadnych dziatek nie-
miata/wmarla w Hiszpaniey drugiego dnia Septembra Roku
1559. te wspomina Ramus temi slowy.

Regibus hæc fertur coniuncti nupsisse duobus,
Et tocies viduos ma sta tulisse thoros.

Isabela druga Cora Philippa Krola/dana

Na beta za Kristera drugiego Krola Dunskie-
go/ktorego beto z Krolestwa dla wielkiego Tyranstwa iego
zegnano/ y tak umart iako w wiezieniu/rodzietu mu Syna
Jana circa annum 1517. umart na dworze Cesarza Karla te-
go imienia pisa tego Wia swego/miata tez y dwie Corce/Do-
rota starsza dana beta za Frydrycha Salgrabie z Rheinu/ktory
otym dostawal Krolestwa dunskiego/tym prawem Matron-
ki swei Krystyna druga iei Cora dana beta za Franciszka z For-
tia Kieze Maylandskie/wmarla Isabela Matka tych Cor dnia 19. Strycznia
Roku 1525. Oniei Ramus tak zminteczyni.

Quam male propitio Nanorum Sijdere Regi
Quamq; infelici fædere iuncta fuit.

Maria trzecia Cora od Maximilana dziada swego

Obiecana beta w Wiedniu Roku 1515. Ludwikowi Kro-
lowi Węgierskiemu a Czeskiemu/ Wesele beto w Roku 1521.
dnia 4. Decembra miodo ten Krol zaginat zwielka zloscia
poddannych y Matronki iego / ktora ciata zwielka pilnoscia
szukać zatracone go roszazata/ktore tedy a iako nalezione beto
Dubravius otym lib. 33. dostatecznie pisze. Otym czytay circa
annum 1526. 29. Augusti/ od Turkow zatracone a w Bialogrodzie pocho-
wane w grobiech Krolow Węgierskich od Matronki iego/niemiat ledwie-
spelna 20. lat/ po ktorego smierci Ferdynand Arcyksiążę obran bet/oczym sie
niżej dotoży.

Katerzyna

Katarzyna czwarta Cora Krola Philippa pierwo-
szego po śmierci Ojca swego sie narodziła/ dana potym za
Janá Krola Portugalskiego tego imienia trzeciego Syná
Emmanuelowego / ktoremu porodziła Syná Janá/ ktory też
pierwey bet umarł niżeli Ociec iego/ á wśakos miał Matzonke
Joanne Core Cesarzã Kartá Piatego/ od ktorey sie bet wrodził
Syn Krot Sebestyan / y Cora Maria ktora betá Matzonka
Philippa drugiego ninieyszego Krola Hiszpańskiego.

Karolus prwshy Syn Krola
Philippa Arcyryze Katustie Krol
Hiszpański / á Kioze Burgundskie/ wrodził sie 14.
dnia Lutego Roku 1500. obran ná Krolestwo
Hiszpańskie 1516. ná Cesarstwo dnia 28. Lipca
Roku 1519. Krolował w Rzeshy fortunnie 39.
Imperator omni seculo memoria dignus, wies-
le zwycięstwa ná nieprzyjacioly obdzierzał w
Affryce á w Europie/ ná Saraceny/ Turki/
Maury/ Fráncuzy/ Wlochy ic. ktorego sprawy
dostatecznie masz opisane y żywot. w Kroinice

Polstey/ Per Iozephum Gambreum Polonum natione Biecen; virum do-
ctrina & virtute prastantem.

Umarł ten Szwiety á sławy nieprzeżytey godny Cesarz
ná dzień S. Matheusza / to iest dnia 21. Semptembra w Hiszpaniei/ kedy bet
iech. i brátu dobrowolnie Cesarstwo spuścýwszy w Roku 1558. żyw bet lat
58: Miesięcy sześć/ dni 14. Matzonka iego betá Izabellá Krolá Portugal-
skiego Cora/ umarłá młazc wieku 40. lat/ zostawiwszy to potomstwo. Phi-
lippa wtorego dzisiejszego Krola Hiszpańskiego. Ferdynanda ktory wdzie-
ciństwie umarł/ á dwie Cory Marys á Joanne.

O tym Cesarzu pisał Ramu te wiersze.

Carole qui cœlum, terras, qui laudibus imples
Quicq; orbis summo cum loue Frena tenes;
Ingredere ad Cytaram timidi rege vatis habenas,
Et tua fac nec sit fama onerosa mihi.
Vnde sed incipiam? generis ne exordia quisquam,
Ductaq; ab Illiacis nomina naret auis.
Quem fugit Habsburgi totum stirps nota per orbem;
Imperij in qua nunc lasa ruina iacet.
Quam penes arbitrium terræ mundiçq; stetit
A seclis olim millebis usque ferunt.
Tempore quo Lacijs Aeneas appulit oris
Et versa ex imo est Troia perusta solo;
Mœnia quæ Antenor sua cum signauit aratro,
Gentis surrexit Carole Fama tuæ.

Qua

Quæ deinde hæredum virtutibus aucta sequendum est,
 Præterijt que suum fama nepotis auum.
 Si domito spectem sis quantus ab hoste deinde
 Quantum de pacis tempore nomen habes;
 Inuenio ex alijs nullum tibi laudesecondum
 Inter quotquot habet Ausonis ora duces.
 Emilij Imperium cum primum morte vacaret,
 Cumq; tuus vita functus obisset auus;
 Vix tibi tum quartus iustis tribus additus annus
 Et toga nondum etiam sumpta virilis erat.
 Attamen Emilij iam tum successor & hæres
 Cæpisti Ausonij sceptrum regenda soli.
 Inque tuis moles humeris ruitura quieuit
 Orbis & arbitrij mechina facta tui est.
 Cumque istas Gallus summæ affectaret habenas,
 Ut Germana suo subderet arma iugo;
 Ne quicquam insidijs nil proficientibus usus,
 Contulit irata bellica signa manu.
 Et Lucenburgos populans præmit agmine fines,
 Aruaque montanis undique cincta iugis.
 Verla cœgisti quem mox dare terga priusquam
 Mota tua ad Rhenum Carole signa forent.
 Has tibi susceptæ dederat fortuna Coronæ
 Primitias, fastis orlaque digna tuis
 Inde latebrosas Gallus progreisus ad Alpes;
 Ticini in liquidis Castra locauit aquis.
 Atque improvisa cinctam obsidione Viennam,
 Pressit, quamque ferè ne caperetur, erat.
 Mæsta videbatur positis Germania signis
 Sponte sua hostiles mox subitura manus.
 Cum procul auditum est tua Carole Castra moueri,
 Obuia que infestis signa venire Geris;
 At Tanaim retro geminasque pro pontidis oras,
 Fuit & ad Sarias territum hostis aquas.
 Non nomen sed tunc pro nomine fulmen habebas,
 Hostes cum famæ terga dedere tuæ.
 Mæniaque in libicis Dido iactauit arenis,
 Et iuxta æquoreas aduenia struxit aquas.
 Acumula Romanis vix dum celsere triumphis,
 Sunt tamen hæc armis Mænia capta tuis.
 Quid memorem ductas intè Franciscæ cohortes,
 Aurea qui Clypeo lilia trina geris?

Cum pacis rupto pulſaſti fœdere Belgas,
 Heu mihi quam nullo bella timente dabas,
 Algeram taceo præcinctam claſſibus urbem
 Nec procul à Libico Caſtra locata mari.
 Iamq; ferebaris tumidis miſer obrutus undis,
 Factus & æquoreis piſcibus eſſe cibus :
 Liliger inuaſit tua cum Duce regna Sincambro,
 Perque Brabantinos Marte vagatus agros.
 Interea in medijs tua rapta Carina procellis,
 Tranſiit in ſtabiles ſtrenua Cyaneas.
 Sardiniamq; legens Buſſis ratis applicat oris,
 Huic Tharaconi littoris intrat aquas.
 Nec ratus eſt viuum, niſi qui te viderat eſſe,
 Parua fuit dictis diſciliſq; fides,
 Protinus ut tamen es Rheni progreſſus ad undas,
 Utque tuas ſenſit Iulia victa manus :
 Credidit & trepidis retro quoq; Gallia ſignis,
 Ad Rodam undantes ſanguine fuit aquas,
 Non tamen effugit iuſtas ibi Cæſaris iras,
 Ad Pariſinos uſque ſequentis agros,
 Omnis ubique armis & Gallia marte patebat,
 Cumquo pugnares Carole nullus erat.
 Moxq; triumphato, ceu Numen, ab hoſte rediſti
 Victrici refferens Bellica ſigna manu.
 Hic tibi ſuſtendi ſpaciūque moramq; negabant
 Diſidijs iterum tempora mota nouis.
 Cum coniuratis gens nata Tuſſcone ſignis,
 (Vnde ſuum tellus Theutona nomen habet)
 Heu quantum aggreſſi crimen facinuſq; parabant,
 Heſſus, & ad Ripas Saxones albe tuas :
 Cumque his, quotquot erant inte germania vires,
 Tota fere unanimi mota furore tulit.
 Victa tibi tamen eſt numero licet hoſtibus, atque
 Pugnand inferior Commoditate fores :
 Et tibi quis credat ? vix de tot milibus unus
 In tanta miles Clade peremptus erat.
 Ne quicquam fugiens, tua ſub iuga Saxo redactus,
 Propoſituque luit capta maligna ſui.
 Diffuſuque ſuis ſupplex te rebus ad ortus,
 Heſſus tam magni ſumma caputque mali eſt.
 Nunc tibi deterior cuius aſpergitur ætas,
 Et te donari iam rude, tempus erat :

Præcis

Præcipue post tot bello res fortiter actas
 Post tot gesta domi prælia totque foris.
 Ast tua cum rebus dextra assuefacta gerendis.
 Otia secure nulla quietis amet:
 In sciticos victrix, si vera est fama Tyrannos,
 Inque Asiæ ravidum est rursus itura Ducem.
 Hinc, tibi quos vatum promittunt ora, triumphos
 Et domito magnum nomen ab hoste fores.
 Progrædere, atque armis animum foelicibus adde,
 Accedent captis publica vota tuis.
 In multam tibi sic superi dent usque senectam
 Carole victrici sceptrâ tenere manu.

SABINVS POETA DE EODEM
 IBIDEM.

Dive quibus coelo te Carole laudibus æquem,
 Carole non ipso quem regis orbe minor.
 Cæsare quo maior validisque potentior armis,
 Nullus ab Augusti tempore sceptrâ tullit.
 Imperium terris animos æquabit olimpo,
 Auspicij fælix Teutona terra tuis.
 Qui prius ibat orans Gallus plaudentibus allis,
 Præda tuis aquis sanguinolenta fuit:
 Signaque Ticini captus submitit ad undam,
 Militis inuicti robore fracta tui.
 Clauigerique Petri sub nomine regna tenentem,
 Arcta coëgisti vincula ferre Papam:
 Sæua cohortatus Venetum, quod ad arma senatu,
 Et noua cum Gallo fœdera pactus erat.
 Tendere te Lacias Florentia sensit in oras,
 Sanguineo martis fulmine Capta tui.
 Quæ confisa suis opibus rebusque secundi,
 Irridere tuum non metuebat auum.
 Illum retrogradi cum tergo insidere cancri,
 Pinxerat hoc titulo: tendimus in lacium.
 Turca triumphato qui formidabilis istro
 Barbarâ Germanis tela minatus erat:
 Et celsura suo sperabat cuncta furori,
 Iuratus Patrios, nomina vana Deos.
 Quod foret Fluxinas nunquam redditurus ad undas.
 In prius ad Rheni Castra locasset aquas:
 Ante turbam fugit, nec bellica degener hostis
 Militis est ausus signa videre tui.

Marchio vertentem loachimus terga secutus,
 Auspice te magna funera strage dedit.
 Millia prædonum bis quatuor intulit orco,
 Austriacam quorum cæde piauit humum.
 At procul ad septem fugiat licet Ostia Nili
 Aspera vindictæ sentiet arma tuæ.
 Edita nam priscis oracula versibus extant,
 Qualia Cumeæ carmina vatis erant.
 Quæ sibi de Solijma promittunt urbe triumphum,
 Illa quod Imperium sit subitura tuum
 Ergo nisi veterum sunt irritata carmina vatium,
 Quæ reor euentus mox habitura suos
 Tempus erit cum te spolijs orientis onustum,
 Quadriugis referet currus eburnus equis.
 Liuentique gerens immania vincula collo,
 Ante tuas ibit Turcia capta rotas.
 Plaudentesque tuis resonabunt laudibus urbes
 Austriacæ, per quas victor iturus eris.
 Lætitiæque fremet conceptaque gaudia ducet,
 Pannonis hostili, terra soluta metu.
 Tunc ego non paruis Elegis humilicæ camæna,
 Sed tua Meonio carmine facta canam;
 Si modo quæ vitæ dispensant fila furores,
 Temporibus dederint stamina longa meis,

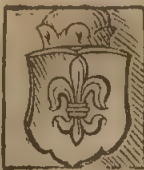
Maria Corá Karlá piatego Cesárjá stár-
 sz/dana belá za Máximiliana Cesárjá drugiego
 Węgierskiego á Czeskiego Krolá / vrodzieta nim dziewiec Sy-
 now á Cor šestc onich nízej czytac bedzieh.

Janná druga siostrá iei / tá belá dána
 Janowi Czwartemu Krolowi Portugalskie-
 mu / ktoremu vrodzieta Syná Sebestyana wošinnasčie dni po
 smierci Matzonka swoiago 20. dnia Strycznia Roku 1554.

Mal Cesarsz Karzel y trzecia Core po-
 postromna ktora dat wstan Matzensti za Alexandrá Me-
 dices Kíazę Florentskie á podrugie gdy iei ten vmárt za Otká-
 wiana Fernesha Wnuka Páwtá trzeciego Pápieża Kíazę Par-
 meńskie / á belá sprawco Niderlandskich ziem od roku 1559. až do Roku
 1567. ktorey Syn Alexander Fernesi Kíazę s Parmy á splacency trzymat

takže

także te Ziemie/ wśakoż na Króla Hiszpańskiego rodzzonego Wuiá swego
in Anno 1578.

Miał też y Syná Janá / który sie pisał de Austria
narodził sie bet roku 1547. dnia 25. Lutego/ ten sławne zwy-
cięstwo na Morzu przeciwko Turkom otrzymał Roku 1571. bet gubernas-
torem dolnych Ziem.

Miałt drugiego dnia Octobra Roku 1578. máiac lat
41 Mieśiecy pięć / dni pięć.

Filip drugi Król Hiszpański
a Portugalski Arcyksiążę Rakuskie

Księże Burgundskie / wrodził sie 21 dnia Máia/
Roku 1526. ten niewydat Wicá w sprawách ry-
cerskich wiodł Woiny we Franciei / Angielan-
du / Niderlandu / y w Portugalii y indzie Krolwie
w Affrice / w Europie etc. Miał te Matzontki
naprzód Maria Janá trzeciego Portugalskiego
Króla / od niej miał Syná Kártá / ktoremu
od pospólstwa nazwisko dano Beto Zebary / Infan-
tá Hiszpańskiego Krolestwa to jest dziedzica / ná-

rodził sie bet ósmego dnia Lypca Roku 1565. w młóć máiac wieku 24. dwa
dni y dwie niedzieli. Drugá Matzontka Béta Króla Philippa Marya Henry-
ká ósmego Króla Angielskiego Corá / która wrodziła Katerzyna siostrá
máćki Cesársa Kártá piątego / ponieć dostał Krolestwo Angielskiego w ten
sposób / aby ten pirworodny Syn iego / tam dziedziczył y Księżciem bet wśech
Niderlandskich Ziem / w młóć bez dzieci óstatego dnia Listopáda Roku 1558
a po iei śmierci Król Philip do Hiszpaniei sie obrocił wzdawşy Krolestwo
Helzbiecie tej która wtem wieku Krolowała gdym te Księgi pisat / Páni okrut-

na na prawdziwe Chrześciany Béta. Trzecia Matzontka
tegoż Króla Philippa Béta Corá Henryká drugiego Króla
Francuskiego / która wzięt óstatego dnia Mieśiaca Stycznia
Roku 1560. sptodził z nią dwie Corce Izabelle a Katarzynie /
młodośń Katarzyna dána Kártowi Emanuelowi Sabaudyskie-
mu Księżciu / Synowi Philipertowemu / stársa Izabella ięszce Pánna.

Czwartá Matzontka tegoż Króla Filipa / Anna Maria Corá Cesársa Má-
ximilianá / która wzięt roku 1570. a sptodził z niej to potomstwo / naprzód
Geráymandá który sie wrodził Roku 71. dnia 4. Grudnia / w młóć młodo.
Drugi Karzet Wawrzyniec który sie wrodził na dzień S. Wawrzynca. Trze-
ci Jakub albo Donlego który bet obran ná Krolestwo Portugalskie / wśakoż
w młóć tylko wdziewięci lat / dni 21. Listopáda Roku 1582. Czwarty Phi-
lip który sie wrodził Roku 1577. Księży: Kładzie 78. który y teraz żyw iest
Princeps magne spei & expectationis y Corá Maria. O tym Królu pisat
Ramus Poeta te wiersze.

A Bloue progenies & origo vetuſta parentum
 Nuncia virtutis certa Philippe tuæ eſt.
 Imperij ſeriem Faſtoſquæ euoluere Quiritum,
 Quodquæ habuit ſcælix Auſonijs ora Duces.
 Inueniens generis veſtri non parua fuiſſe
 Bidera, & Auſtriacæ Lumina magna domus.
 Carolus imperij qui nunc ſuſtentat habenas,
 Et ſocium ſummo cum loue nomen habet:
 Aſpice quam varijs illi victoria terris
 Seruit, quotquæ ſuo ſub pede regna iacent.
 Sol oriens, ſolq; occiduus, polus Auſter et Arctos
 Quodquæ fere gentes, maximus orbis habet:
 Illius agnoſcunt Auguſta laude triumphos,
 Illius & laudes ultima Baſtra canunt.
 Tu quoquæ non dubito, tali de ſanguinæ cretus,
 Adijcies generi nomina magna tuo.
 Arque audax tanti genitoris imagine, linques
 Atergo Herculei ſigna ſuperba Preti.
 Quaquæ geris, ſcælix adieſtum plauſibus omen,
 Barbara ſub leges regna vocata dabunt.
 Gens ſub Hyperboreo procul axe remota, vetuſque
 A Belgis olim nomen adepta iacet.
 Diues & Agrorum tellus celeberrima culta
 Omnibus utilium rebus abundat opum.
 Hanc armis primum fertur belloquo petiſſe
 Cæſar, & Auſonie ſuppoſuiſſe iugo.
 Cum Phenus Lacio ſubmiſit cornua, cumquæ
 Quaſſa decennali Gallia marce fuit.
 Semper & ex illo cum Belgis tempore, manſit
 Imperio ſtabilis Cæſaribuſquæ fides.
 Gens ea, gens Faſces nuper tibi tradidit, atquæ
 Arbitrij facta eſt Imperijquæ tui.
 Inque Numantinis regnat tua dextera terris,
 Quam late obſtreperum flumen inundat Anas,
 Et Pario celebris modo marmore terra redundans,
 Accola quæ Tulcæ flumina potat aquæ.
 Quæque Atlantiaco cernuntur in æquore Gades,
 Et gens quæ fundis miſſile torquet onus.
 Imperij ſubiere tui iuga iamquæ carinis,
 Ipſa tibi Largas mittit Ebuſus opes.
 Viue dñi tota maior virtutibus orbe,
 Curaquæ ſit ſuperis Magne Philipe tui.

Ferdinand Syn drugi Phi-
lipa Krola brat Cesarza Karla pia-
tego Arcyksięza Rakuskie i. c. wrodził się w Mo-
dynie dnia 10. Marca Roku 1503. zgodnie obran-
na Krolestwo Węgierskie y Czeskie/ po zaginie-
niu od Turkow Krola Ludwika Szwagra swe-
go Roku 1526. na Rzymskie Krolestwo 1531.
przyjął sprawę Cesarstwa y wszystkie Księży na-
sie od brata swego Karla piatego Cesarza Ro-
ku 1558. Krolował w Księży przez sześć lat/ w
Czechach a w Węgrzech 36. umarł w Wiedniu

w dzień S. Jakuba dnia 25. Lipca Roku 1564. żył set lat 61. Miesiący
4. dni 14. godzin 20. apud Iurium żywot iego opisany naidziejszą dostatecz-
niej apud Iosephum Gambreum Polonum utriusque Iuris & Sacrae The-
ologiae Doctorem.

Matczonka iego Beata Anna Władysława Krola Węgier-
skiego y Czeskiego Cora starszego Syna Kazimierza Jagiellowica Krola Pol-
skiego/ wielkiego Książęcia Litewskiego i. c. brata Albrechta
Krola Polskiego/ Aleksandra/ także Sigmunta pierwszego Pol-
skiego Krolow/ po ktorey mu przypadły Krolestwa Węgierskie y
Czeskie/ znowiona mu Beata w Wiedniu Roku 1515. wesele be-
to w Linczu 26. dnia Maja Roku 1521. zostawiła mu 4. Sy-
ny/ a Cor iedennaćcie/ Umarta w sześciu niedzieliach 27. dnia Stycznia/ Ro-
ku 1547. a pochowana w Kościele na Zamku Praskim.

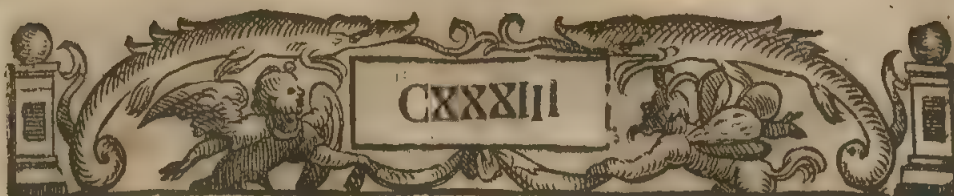

O tym Cesarzu pisat Ramus te wirsze.

In te terna iacent in te tria regna recumbunt,
Quae pacem duce te militiamque gerunt.
In quibus & Falces & regia sceptrum tueris,
Neue cadant, leges, iustitiamque foues.
Ausonia existis rerum te orbisque potentem,
Cumque ipso faciunt Casare sceptrum parem.
Vnaque Pannonias & lati orientis habenas,
Herciniumque regit una Corona solum.
Quam modo cum nato dariter maiore Gubernas,
Nomen ab æmilio qui sibi sumsit auro.
Deberent Pelopis sub te quoque regna iacere,
In quibus a scythicis aduena regnat aquis,
Oppresso quae te suspirant pectore, quaeque.
Ad te captiuas dantque feruntque manus:
Vt subito arma feras, praesumque Tyrannide regnum,
In veterem reuoces restituaque locum.
Ipsaque Barbarico late regnata Tyranno,
Postulat afflictis Graecia rebus opem.

Inquam

Inquam, non dubium est, si te cum Cæsare vertas,
 Ipsa dabunt nobis hostica signa locum,
 Ausoniumque feres per inhospita moenia nomen,
 Et sub det latio Telsalis ora caput.
 Imperioque potens, Helles Athamandidas urbes,
 Peliacumque leges hoste patitus iter,
 Lætus & Ionij capies quoque littora portus,
 Qua vadat in medijs Isthmos utrinque vadis.
 Hæc transacta quidem promittunt signa fidemque
 Victrici faciunt parva trophea manu.
 Victus ab Austriaca quater est sede repulsus,
 Aversa in celerem terga deditque fugam.
 Agmina ut extremis in vos conuertat ab Indis,
 Ut secum partos Armeniosque trahat:
 Miliaque infestis Centena bis induat armis,
 Ut non indicta vosquoque clade petat.
 Nil tamen a toties superato est hoste timendum;
 Dum tuo Pannoniæ dextra superstes erit.
 Quæ cum Lunigeris sit nunc asueta Tyrannis,
 Magnaque de Getico nomina adepta cane:
 Non dubium est quin sit solito de morse triumphos
 Et cæptos nobis exhibitura duces.
 Non dedignata est positis Germania signis,
 Per te fraternum capta subire iugum.
 Cum coniuratis olim temeraria dextris
 Et ducibus nimium fisa duobus erat,
 At soluit Meritas tanto pro crimine pœnas,
 Atque suos quæsta est vincula ferre duces,
 Deque triumphatis undi clade Bohemis
 Plusquam de capto Saxone nomen habes.
 Laudis inexhausto tua flumina dextra redundat,
 Plenaque tranquillæ pacis amore manus:
 Seu retro occiduas spectes Atlantis ad undas,
 Siue ad Hyperboreos oppositos quæ sinus:
 Cuncta tibi firmam spondent te Cæsare pacem,
 Quodque erit à scitico terra soluta metu.
 Debemus Patriæ tibi nos Ferdinande salutem;
 Quod stat, debemus, culta Vienna tibi.
 Præda Getis dudum Latij Belgæ quæ fuissent,
 Hostilique essent cuncta subacta manu:
 A nobis Turcas, nisi res tuaque arma probassent,
 Inturpem verti posse darique fugam.

Nunc servatorem Patriæ te Roma salutat,
Iamquæ triumphales obuiam aducit equos.
Vt modo Tarpeias conscendas victor in arces,
Emerita & summo cum loue signa loces.

Elżbietá pierworodna Corá Cesárijá Ferdynánda / národziła sie w Lincu piatego dnia Lipca Roku 1526
dana potem wstan małżeński Sigmuntowi Augustowi Krolowi
Polskiemu W. R. L. dnia piatego Mája Roku 1543.
umartá Miesiáca Czerwca Roku 1545. tylko 18. lat żywá
betá bez trzech niedziel / tak tá wieść miedzy ludźmi aß poteni
cias orym test że betá otrutá od Krolowej Bony Mátki
Mázonká swego / te wspomina Kamus Poeta teni wierszem.

Sarmatico infelix se iunxit Elissa Polono,
Qua vix intoto pulchrior orbe fuit.

Maximilian tego imienia dru-
gi Arcyksiążę Rakuskie narodził sie
w Wiedniu dnia pierwszego Sierpnia Roku 1526
obraná Krolestwo Czeskie Roku 1549. koro-
nowan 1562. za Cesárijá obwołan od Churfi-
stow przy bytności oica sweo 12. lat w rzeszy páno-
wat / Krolestwa swe spokojnie rządzit / bet Pan
mádry sprawiedliwy / mierny nawsem / o dobra
R. P. Chrieścijańskiey pilno sie starat.

Po odiechaniu Henryka Francuskiego Krolá s
Polski od wiethey potowice Senatorow bet
obraná Krolestwo Polskie / przy ktorych wiele Kycerstwa przestawalo / kto-
ryy dobrego oicyzynie zycieli przeż Arcybiskupa bet obwołan Jakuba Vchań-
skiego zdomu Radwan / wrym śmierć zastał / á stroná przeciwna przypro-
wadziła Stephana Bátorego / Umart Máximilian 12. dnia Pazdzierniká
Roku 1576. á ná Zamku Praskiem wedle przodków swoich
pochowan 1577 żyw bet lat 49. dni 12. Máł Mázonke Má-
ria Cesárijá Kártá piatego Core / ktora bet wziat Miesiáca
Września Roku 1548. ktora mu zostawiła Synow dziewięć á
heść Cor o ktorech niżej czytać bedzieś.

A Temu Cesarzowi Kamus te wiersze napisał.

Optime in occiduis fecisti Maxime terris,
Nominis auspiciu principium quæ tui.
Inquæ illa vires regnandi sede probasti,
Quam tagus auriferis Flumen humescat aquis.
Rectius ut Magnas possis orientis habenas,
Et graue terrarum sumere Cæsar onus.

R E

Nam

Nam si vera canunt veterum præsagia vatum,
 Fortunent quæ omen numina Cæsar eris.
 Et patrui Latia succellor in arce sedebis,
 Diuina capiens frena regenda manu.
 Atque tibi Austriacos inter latiosq; Monarchas,
 Primus eris nullo non tribuente locus.
 Terra sub hercinia iacet abdita culmine siluæ,
 Quam medius rapidis perlecat albis aquis.
 Diues opum, & Belli studijs asperima, sapè
 Quam frustra Ausonii bello adiere duces.
 Hæc subiecta tuæ nomen regale Coronæ,
 Contulit, & viuo sceptrâ parente dedit,
 Vt regnum Auspicij paribus cum patre teneres
 Neve olim certo, hæc gens sine rege foret.
 Mox quoque Regalem, si vera est fama, Coronam
 Imponet capiti Pannonis ora tuo,
 Barbarus assiduis quam Turca Tumultibus implet,
 Quæque fere scythico est tota subacta iugo.
 Expectat nullum, nisi te quo vindice tandem,
 Excuciat duri frena superba Getis.
 Progredere & caëptis animum felicibus adde,
 Implebunt vires publica vota tuas.
 Sic famam tantò dignam genitore, tuoque
 Aemilio maius nomen habebis avo.
 Qui licet humanas superauit nomine laudes,
 Fama tamen maior Cærole quinte tua est.
 Hinc modo, si facies ut sis virtute secundus
 Sit moneo hæc re, um Meta suprema tibi.
 Non vacat ulterius si pergas fama per illud.
 Nacta semel summum respexit ima locum.

QUANTA Cora Cæsaria Ferdynanda narodziela
 sie w Pradze siódmego dnia Lipca Roku Bożego 1528.
 dana beta wstan Matzieski Albrechtowi trzeciemu Kiszeciu
 Baworskiemu Roku 1546. Porodziela mu trzy Syny / Wila
 helma a Ferdynanda Kiszeta Baworskie / a Arnosta Arcyb
 skupa Kolinjskiego / y Maria Matzente Kartá Arcypriszcia
 Rakuskiego.

Te Kamus tak wspomina.

De matris nomen proles nomine sumpsit,
Inque Ducis Bauari iura thorumq; data est.

Ferdinand drugi Archksiążę
Rakuskie / Syn Ferdynanda Cesa-
rja a Brat Maximiliana Cesařja Hrabia z Hab-
spurku a Tyrolski Landgrabia Elſacki / narodil
sie w Lincu 14. dnia Czerwca Roku 1529. Mial
Mazontę Katerzynie Kiezne z Mantue a z Mont-
feratu odniey niemial zadnych potomkow.

I O tym Arcyksiążęciu Ramus tak pisze.

Strenuus hic Frugique olim, nec in utilis armis,
Nec Marcus ad duri praelia martis erit.
Hostibus & nullis & non formidandus, habebis
Late victrici cognita sceptrum manu.
Aufoniasque suo cum fratre tuebitur oras
Acque miceneis finibus horror erit.
Vix bene, vix uni posset tam magna subesse
Machina, quam tecum Carole frater habet.
Hancque unam accipiet frater cum fratre tuendam,
Subque suam ducent Barbara cola iugum.
Et magnos deteruerunt Solijmane triumphos,
Quo Lateas toto vix erit orbe locus.
Ante pharetratis fugiens urgebere Persis,
Attergo Austriacus bella mouebit eques
Nec tibi nunc Scythicas adducet Turcia vires,
Tuque datam toties Memphe negabis opem.
Græciaque explodet profusum gauisa Tyrannum,
Pannonis Imperium conspuet ora tuum.
Tunc tibi pro toties optatis Nestoris annis,
Quo libet optabis secula minora die.
Solues maiorum post tot modo crimina culpam,
Et solus quicquid commeruere lues.
Quod, precor, eveniet, votum fortuna sequetur,
Parque Europei quondam eris Imperij.
Sic sint perpetuo, quid enim tibi plenius opto:
Fernande inceptis fata benigna tuis.

Sic tibi, qua mollis blanditur Ionia Cedro,
 Pactoli auriferis seruiat unda vadis.
 Coniunx sic tibi sit te non indigna marito,
 Nec generis cui sit fama onerosa tui.

Dokazował wiele wnikomości swej ten zacny Pan prze-
 ciwko każdemu nieprzyjacielowi swemu y Krzyżu świętego / czego historye
 nie opuszcza. Miał od Philipiny dwóch Synów Andrzeja Kardynała de Au-
 strja / Karolusa Markieze z Telemburku / hrabie a Pána s Feldkirchu Bre-
 gensu a Hohenecku.

Maria Cora Cesarza Ferdynanda porod-
 ziła się Roku 1531. dnia 15. Miesiąca dana wstąpił mał-
 żeński za Wilhelma Księże Julichskie / a Klewskie Roku 1546. a
 te Ramus tak wspomina / inego Księżęcia Jona co siegł Wirsu
 zrozumieć.

Credo quod ista Duci nupsit bene nata sicambro;
 Et nacta est tantum quantā erat ipsa virum.

Magdalena ta młodo umarła / prozjła się w Hispni-
 ku dnia 14. Sierpnia Roku 1532. a umarła Roku 1539. dnia
 2. Miesiaca Maja.

Katerzyna prozjła się w Wiedniu dnia 27. Sier-
 pnia / Roku 1533. potem gdy miała lat 15. dana była Książ-
 żeciu Mantuańskiemu Franciskowi / skorem żadnych potomków niemiał-
 ta / a gdy jej umarła dana była Sigmuntowi Krolowi Polskiemu / tego imie-
 nia drugiemu W. K. L. Roku 1553. wśakoż mu była nieku-
 myśli / acz była Pani żywota światobliwego / y spraw prawie
 Lrolewskich / nie dbał jednak o nie a bratu iż jej Marimiliano-
 wi Cesarzowi odesłał. Umarła potem w Linu dnia 29. Lu-
 tego / w Roku 1572. Pochowana w Kościele Praskim na
 Zamku Roku 1577. Żyła była 38. lat / Miesiacy sześć / dni sześć.

Konora prozjła się w Wiedniu dnia 28. Listo-
 pada / między piątą a szóstą godziną przed południem Ro-
 ku 1534. znowiona była wstąpił małżeński naprzód za Janusa starszego Sy-
 na Frydrycha Churfirsa Sakskiego / ale iż się zgodzić nie mogli o jedność wi-
 ry dana Wilhelmowi Książce Mantuańskiemu Synowi Frydrychowemu.

Margaryta albo Marketa prozjła się w Inspru-
 ku dnia 16. Miesiaca Lutego w drugą godzinę przed południem
 Roku 1536. umarła Roku drugiego dnia 14. Miesiaca Marca.

Jan Syn Cesarza Ferdynanda prozjł się w
 Pradze dnia 10. Kwietnia na piątą czwartą godzinę na

dzień

dzień / nazajutrz w Kościele S. Witą ochrzczon / wielkie grzmienie błyska-
nie deszcz grad / gromy srogie naten czas bely / a to Roku 1538. umarł dru-
giego roku w Inspruku dnia 22. Miesiąc Mārcā.

Barbára prodiela sie w Wiedniu dnia 30. Kwie-
tnia rano napuł ku czwartey godzinie / dana potym wstan
Matzēński Affonsowi Książcei Sarrastiemu ktorey Ramus Poeta napisal te
wiersze.

Hæc faciet multa feclicem prole maritum.

Signa tot in vultu fertilitatis habet.

REX Plus Syn Ferdynanda
Cesarza Arcypraze Rakuskie / Kiaze
Stryskie a Korytańskie / prodił sie w Wiedniu
3. dnia Czerwca / napuł ku piątey godzinie Ro-
ku 1540. Miał potym Matzonke
Marys Albrechta trzeciego tego
imienia Książcei Baworskiego Co-
re / ktora wziął w Roku 1571. zostā-
wit odniei Syna Ferdynanda a
cztery Cory.

Maria dana wstan Dalzenoli Sigmuntowi te-
go imienia trzeciemu Krolowi Polskiemu y Szwedkiem
wielkiemu Książcei Lytwoskiemu / Ruskiemu / Pruskiemu /
Mazowieckiemu / Smolenskiemu / Inflantkiemu / Wotolskiemu /
Wotynskiemu i c. Książcei y Pānu w Roku 1592. ktora mu
zostawiochy Syna Władysława y Core Anne Marys. umar-
ła w Roku 1597.

Rataryna druga Cora Karla Arcyprazeia dana
Bela Sigmuntowi Książcei Siedmigrodkiemu.

Maria trzecia siostra ich dana wstan Dalzenoli
Krolowi Hiszpanskiemu Roku 1598.

Helzbieta czwarta naten czas Pānnā zostawa.

Utrym Karolusie pisal Ramus te wiersze.

Plus reor hoc nato sese Austria iactat alumno,

Quam diues summo Gnosia terra loue.

Cuius adhuc prima surgens ætate iuuenta,

Promittit magnum Marte togaque ducem.

R e i q

Qui

Quique animum Musis studiisque cadentibus olim,
Calcar & ingenij carminibusq; dabit.
Utque det, hunc seruent parca multamq; senectam,
Producantq; niuea fata benigna manu.
Longeuumque annis Pylumq; & Nestora vincat.
Quam mea ne pereant vota precelq; velim
Carolus undenis nondum puto vixerat annis
Cum liber auctoris exijt iste manum.
Tempore quo Parmam Gallus sibi subdidit atq;
Fixit in Alpini Gallica signa iugis,
¶ Vmárt ten eny pán Roku 1591. Zostawiwšy Syná Ferdynanda.

O Rkula Archyiežná Rakuska własna siostra tego
Ferdynanda Cesarža Cora / vrodziła sie w Nowem Wie-
ście za Wiedniem 24. dnia Czerwca / godziny czwartej po południu / Roku
1541. ta potym umártá w Inspruku 3. dnia Kwietnia Roku 1543.

Elena Archyiežná Rakuska vrodziła sie w Wie-
dniu siódmego dnia Stycznia / ósmey godziny przed połu-
dniem / áto w Roku 1543.

Janna vrodziła sie w Pradze dnia 14. Stycznia
w ostatnia godzinie przed południem / á Krolowa Anna
Mátka tey dnia 4. po porodzeniu umártá / ta Pánná potym gdy dorosła
dána betá wstán Matženški Xiszečin Floretšiemu.

O Potomštwie Cesarža Máxi-
milianá wtorego Syná Ferdynanda Cesarža / na-
przód Anna Maria vrodziła sie w Hyszpániey dnia
2. Listopada w godzinie iedennastéj przed pułnocą w Roku 1549
á potym dána wstán Matženški Philipowi Krolowi Hyszpán-
šiemu tego imienia drugiemu w Roku 1570. umártá ná Se-
bre tamže w Hyszpániey dnia 25. Octobra / Roku 1580. zostawi-
wšy Krolowi cztery Syny á iedne Core.

Ferdinand trzeci Archyiež Rakuskie Syn Máxi-
milianá Cesarža / vrodził sie w Hyszpániey dnia 28. Már-
ca między piątey á wtorey godziny popołudniu Roku 1551. umárt drugiez-
go Roku w Wiedniu dnia 25. Czerwca.

¶ Temu Kamus Poeta te wiersze napisał.

Non

Non tantum nomen vultu quoque patris & ipsum
 Pectus, quo non est maius in orbe, refert.
 Cedat Achileo cretus de sanguine Pjrrhus,
 Et genita ē somno pectora magna loue.
 Maiores portant longe hęc puto sæcula reges,
 Prætereuntque illos tempora nostra Duces.
 Præcipue Habsburgi quos stirps ab origine duxit,
 Et quorum hoc cernis nomina clausa libro.
 Quia Ramus primis scripsit vernantibus annis,
 Illo quo puer hic tempore natus erat.
 Tercentum atque decem lustris cum sole peractis,
 Cumque anni Medium credo sequentis erat.

Rudolf drugi tego imienia Ce-
 sarz / Arcyksiążę Ratuskie wrodził się
 w Wiedniu dnia 18. Czerwca na put do ośmiej
 godziny po południu Roku 1552. obran y koro-
 nowan na Królestwo Węgierskie Roku 1572.
 porcy na Królestwo Czeskie Roku 1575. dnia
 22. Września / tegoż Roku pierwszego dnia Li-
 stopada na Królestwo Rzymskie / za Cesarza
 obwołan Roku 1576. dnia 12. Października te-
 go dnia gdy Cesarz Maksymilian oćiec jego po-
 mierał.

Cesarzu moźny iako Świat szeroki/
 Pan nakryć raczył iasnemi obłoki.
 Sześciu przed toba nieżyczel inemu/
 By mogli dać odpor gdy tak potężnemu.
 Jak ten co przed twa bronia już wstawa/
 To Świat szeroki szczęście twe wznawa.
 Tylko do końca ty swoia pokora/
 Tłumgo / panu da nato pomoc sfora.
 Wryhle te harde Pogańskie Sultany/
 Wpedzi Woisko twe wśat między szatany.

Rudolf Arcyksiążę Ratuskie Książę Burgundskie
 Stryjskie / Koryciańskie / Frydskie / Wirtemberskie / Grabi-
 Tyrolski / Goryski a Cyliski. Wrodził się w Wiedniu dnia 15. Czerwca mie-
 dzy trzecią a czwartą godziną po południu Roku 1553. Przyjął złote Runo
 z Cesarzem Rudolfem bratem swoim Węgierskim a Czeskim Królem / y
 s Karłem Arcyksiążęciem Stryjem swym / Roku 1585. dnia 2 Czerwca od
 Arcyksiążęcia Ferdynanda stryja swego.

K t i u g

Godny

Godny do sprawowania tu natey niskości/
Wielkich Monarchiei to Pan był dla swey godności.
Smierć mu tego niezbedna wszystkiego zairżata/
Ledwie doszedł pulawicku z Swiata go porwata.
Pmárt Roku 1595.

Elżbieta Arcyprzezná Rakuska Corá Cesarzá Wá-
rimilianá/ vrodzila sie w Wiedniu dnia 5. Junij / nápuł
iedennastey godziny w Roku 1554. dana potym wstan Mat-
żeński Kártowi dziewiatemu tego imienia Krolowi Fráncu-
skiemu w Roku 1570. dnia 26. Grudnia storem y czterech
lat spelná niemieškata / vmárt 1574. dnia 30. Máia/ betá
Corá odniej narodzona w Roku 1572. vmártá młodo. Má-
ta potym w Wiedniu vmártá Roku 1592. páni betá w sprawach swech swia-
tobliwa.

Maria Arcyprzezná Rakuska Corá Wárimilianá Ce-
sarzá/ vrodzila sie Roku 1555. dnia 17. Lipca.

Matyas Arcyprzezná Rakuskie
Kiaze Burgundskie/ Styrskie/ Ko-
rytańskie/ Granckie/ Fryolskie Wirtemberskie
hrabia Tyrolski Goriski a Cyliski/ vrodził sie
w Wiedniu dnia 24. Lutego Roku 1556. Po-
tym w Roku 1578. przypiet bet za gubernatora
ziem Niderlandzkich w Brukseli Mieście/ gdy
poprzyśiągt a potwirdził podpisem reki swey
artykutow ktore mu podane bety/ a za iego na-
mieszká/ przydan mu bet Kiaze Dranskie cółżin-
gerus wspomina wiršem trotkiem.

Bis no Vles lano soLare InCLarVlt Astron,
SVnt data MAthlæ BeLglCa sCeptra DVCl.

Zá te prace ktore má ta stárpna osbá/
A Swiata szerokiego dost iásnia ozdoba.
Godzien od was Krolowie Ksiażeta komicznie/
Aby niośt pierwsze imie tu przedwami wiecznie.

Maximilian trzeci wrodu Arcyprzezná Rakuskich Ar-
cyprzezná Rakuskie/ Kiaze Burgundskie/ Styrskie/ Korytań-
skie/ Granckie y Wirtemberskie/ náiwyszy Administrator Kieśwa Pruskiego/
Mistrz rzádu Niemieckich Krzyżaków y we Włoszech/ hrabia w Habspur-
ku a Tyrolu. Narodził sie w Wiedniu Mieście za Wiedniem 12. dnia Octo-
bra

bra Roku 1557. Wbran bel wniezgody na Krolestwo Polskie/w Roku 1587.
22. dnia Sierpnia.

Prozno nacie narzekac nam fortuna przydzie/
Bo narwey zyczliwosci nigdziei nam niezeidzie.
Zazdrość szkodzi przekleta ludzi niezyczliwych/
Dla tego cnot/y Painskich postepkow prawdziwych.
Ty dawasz/ata bierze/zreku insz gotowe/
Oto nam przed oczyma sa przyklady nowe.
Ziemskiego Boga wreku insz napoly maiać/
Ktory mu z nich wyskoczel/tao pretki zaiac.
S rysiadem albo dwiema Walecznymy Czechy/
Zatrzeli mu zli ludzie slawy y pociechy.
Szalonemi radami zwyciestwo odieli/
A sami sie odniego wstrone rozskoczeli.
Ale ty miei na wzroku cnote Boze wieczny/
Niech przepadnie z zazdroscia ziemie czlowiek niecny.
Podnies ia/ na tego stan stolice przystoina/
Otworz mu reke Boska / skazdey miary hoia.

Abrecht siodmy Arcyksiążę Rakuskie Książę Bur-
gundskie r. wrodził sie w Nowem Miescie za Wiedniem
13. dnia Listopada Roku 1557. napoty ku dziesiatey godzinie przed potu-
dnem Roku 1559. Bel Kardynatem w Hiszpaniey na ten czas a guberna-
torem Krolestwa Portugalskiego.

Godnym iako widzimy: tak musze rzec zgotá/
Ten Pan moźny obrońca pańskiego Kościoła.
Jest/Cosz narym/ wiecey nas ziney strony boli/
Gdzie poganin okrutny chwytá do niewoli.
Obroc sie moźne Książę / zswa prawica meźna/
A wkaź Austryacka moźnośc swa poteźna.
Wstap moźnego Cesarza Synu náto pole/
Sam blask twey iasney broni/ pogany pokole.

Macieł Arcyksiążę Rakuskie / wrodził sie w No-
wem Miescie dnia 9. Marca na pul ku iedennastej godzi-
nie przed potudniem Roku 1561. vmart w Hiszpaniei Roku 1576.

Ridrych Arcyksiążę Rakuskie wrodził sie w Lincu
20. dnia Czerwca Roku 1572. vmart w mlodem wieku.

Maria Arcybiskupia Rakuńska urodziła się w Nowem
Mieście za Wiedniem 12. dnia Miesiąca Lutego Roku
1564. umarła tegoż w Niedziele Kwietna.

Ryszard Arcybiskup Rakuński Syn Maksimiliana
Cesarza urodził się w Wiedniu dnia 37. Września Roku
1565. umarł drugiego Roku 23. dnia Lutego.

Marleta Arcybiskupia Rakuńska urodziła się w Wie-
dniu dnia 25. Stycznia Roku 1567.

Elżbieta Arcybiskupia Rakuńska ostateczna Cora
Maksimiliana Cesarza urodziła się Roku 1569. Umar-
ła w Pradze dnia 14. Marca pochowana w grobie Cesarzowa Krolow Czes-
kich tamże w Pradze v S. Wita/áto Roku 1580. podle Dica swego.

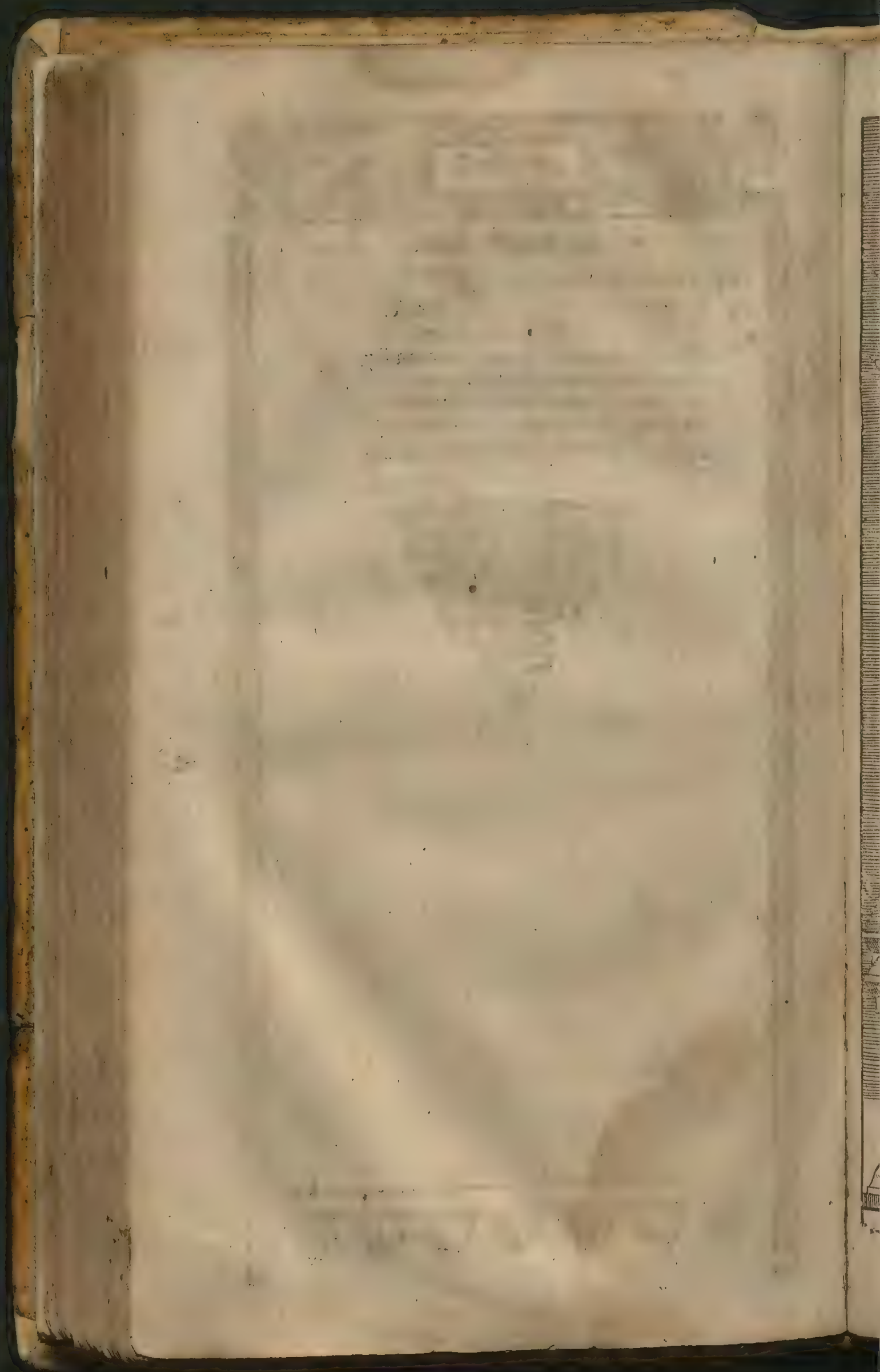
Alu Cytydelnikowi laskawemu.

Wrym Swietem domu iako baczý każdy/
Cnota swieciła dość iasnie zawždy.
Nietraci námmiei wrym wieku ozdoby/
Przeż te co żyia chwalebne osoby/
Sprawiedliwosci dopyta sie każdy/
Pietas Swieta przimiei stoy zawždy.
Minaczým zgoła tak powiem nieschodzi/
Záto dziekowác nam Panu sie godzi.
Ze on wtak iasnem Krolewstwiem ogrodzi/
Krolestwam Krole rodzi tu swobodzie.
Nic tu zniszczeniu iako zly szębieca/
Anáich zaenosć potwornie sie mieca.
Zachod/Poludnie/y kraie pulnoczne/
Máia swobody y prawa swe mocne.
Nienaruszone w swet ozdobie dawny/
Przeż ten z Habsburku Rakuski dom slawny.
Dica Dicziznie (wktory ie kray dawny)
Každe Krolestwo prawdziwie dostawa.

Ad Zoylum Autor.

Przeklęte Usta zazdrościwe Oko.
 Co Wcieniu brzechasz niepatrzac szeroko.
 W iakiej ozdobie stoy ten kray każdy/
 Wktorem panuje ta Swieta krew zawždy.
 Usta prawdziwie mozeszły przigane/
 Ja kłamca wiecznem naten czas zostane.
 Przez ten czas moge mowić to koniecznie/
 Zes ty prze zazdrość jest potwarca wiecznie.

Sgrodą Kro-
lewskiego Zięci trze-
cie: O początku Królestwa Pol-
skiego / o rozrodzeniu Książąt y
Krolow wnim. Też o Książ-
tach y o Krolach Czeskich / Książ-
tach Słaskich / Ruskich / Litew-
skich / y Pruskich / krotko
wywod zebrá-
ny.

EODEM AVTORE.

BARTOLO
MEO PAPROCKY.

Amemus Patriam, consulamus bo-
nis praesentes fructus negligamus, Po-
steritati & gloriae serviamus, id esse op-
timum putemus quod erit rectissí-
mum Cici pro festi

Ná Herb Oſtojá/naležacn Wiel!
 mojnemu Pánu/Pánu Michálowi Sendžy
 wojowi s Koršká L. B. ná Lučowi
 cy/ rč. rč.

N Genowiná to byla tym Oſtojom ſlawnym /
 Pod bokiem Páňſkiem biádác/ wonym wielu daro
 Poki enotá á prawdá/ w powaženiu byla / (nym
 A nagrode bicrálá znáczná mežná biela.
 Nic niewarpiem náſtána ieſzeje tákžie čiáſy /
 Wokřeſha imie přjódkow ſwoch/ Oſtojowie náſhy:
 Přednieſhego Wónárchi máiac wolne Progi /
 Soda ſnádnie fortuna ku wſyckiemu drogi.

Nielmożnemu Pánu Pá-
nu / Michálowi Sendziwoiowi s Korstká / á
ná Lułowicy / L. B. Pánu swemu Miłosćiwemu
Stużby swe záleca.

Nemo appellandus beatus nisi ad supremum diem per-
venerit. Solo: dictum.

Nieprawny á niestaly żywot ludzki ná tym
drażnym Swiećie Miłosćiwu Pánie od czástu
narownego / opowiedzieli nam oni sławni ludzie /
ktorzy wżytlich dobrych postępów nas náucząc
poczęli / Ci / abyśmy zdradney Fortune niwczem
wiary niedawali / stego nas pilnie ostrzegájac przykłady krotko
opowiadali. A sami tak trawili żywoty swe / iakobyśmy my ná
nie wspominaiac w szczęściu naszym sie niewznosieli / á czástu też
nieszczęścia abyśmy ieszcze niezwarpiáli. A iż to wiemy że
Stworzyciel nasz po karawizy pociesza / tymesmy przeszli one
zophy gdy mocney obronie Pána swego vssamy. Gdyż ten ży-
wot nasz nie inego nieiest tylko iako go nam Top swiety opisał :
Militia est vita hominis super terram. zmagamy sie ná wielkie rze-
czy / przesilamy sie nád miare / Cwa sie tak dżiete iako Filozoff
napisał : Mutamur & curimus nescientes ad mortis terminos per-
venimus.

Ja świadom bedac poczcíwego żywota W: W: y wie-
dząc Wmci bydź násladowca cnych postępów / przypadá mi
ná mysl one słowa ktore Stobeus Sermo: 18. napisał / temi osobe
W: W: w przypádku Wmci nieszczęśliwym pocieszyc mi sie
zdáło / á te słowa mawiał on známienty Filozoff Pitacus. Pru-
dencium virorum esse nequit mali fiat cauere: fortium autem id
quod factum est moderate ferre.

Wiem żeś W: W: zámiesz raczył bydź tak cautus / y oty-
mes Wmci pracowac vprzejimie raczył / iakoby nietylko ná sa-
mej osobie W: W: iakowa małulá niezawiezłá / á ná zacnym do-
mu Wmci. Ale aby raczye za W: W: staraniem á poczcíwym
chowaniem wzięło augumentum ono sławne imie O storow /

ktore Sciborowie Sendzymirowie a Sendzymoiowie drogo
krowia okupowali. Gardła Cesarzow Rzymskich swemi zaiste/
powali/znedzone a wpadłe prawie swoia wysługa ktora odnich
mieli na potomki swe nic sie nieogladaiac okupowali. Natym
wiem pewnie iest wsytka mysl W: Wiel: iże bys nie podle nad
przodky swe O stoie pamięci nieprzeżytey godne podnieść raczył/
wezym zdradna Fortuna (iako oniei Chilon Medrzec mawiał:
Cum sit inconstans nostrae etiam invidet foelicitati.) oto iaka taka
przekaszke czyni.

A Wszakoz tento Niaz sławny dawia przeestroge zazdrości=
wem a obludnem ludzioru mowiac tak kumim. Infortunatum non
irridendum esse, y Socrates takze mawiał: Ne cuiquā suam calamita
tem abijcerent, Communem enim fortunam esse, nec quid futurum
nobis sit modo spectari posse.

A Niedarmo to mawiali tak sławni meżowie: iednako oniei
rozumieli z onym Rzymskiem Ciceronem/ktory nanie to powie=
dał iże Fortitudini fortuna adiumento solet esse, staw że sie tedy
wmie takowem wprzýgodzie a nieszczęściu swym/nieracz W:W:
odmieniac wspaniałey myśli swey y serca swego Heroickiego tur
bować/boć tylko takowy nieszczęśliwym nazywan bywa Qui in=
fortunium suum æquo animo ferre non posset.

A Godzi mi sie zaiste to ku W: W: napisać iako prawdzi/
wemu przyiaćielowi a słudze należy Pana a dobrodzieia swego/
nie żeby przestrzedz/ ale na pamięć tylko przymiesć słowa oniego
Filozoffa Chilona/ ktorego gdy pytano quid esset difficile. Mu
tacionem inquit secundae fortunae ferre.

A przeto sie W: W: nieracz w tym dać wwoذجić na ten
krotki czas pokł ta zla Páni furyei swey niezmieni/ miei W: W:
nádziecie dobra w Panu Bogu Stworzycielu swoim a w nie/
winności swojej: miei W: W: na pamięci słowa one ktore Augu
styn S. pisać Sup. Matt: Sermo: 29 powieda: Ideo Deus fces
licitatibus terrenis amaritudines miscet ut illa queratur foelicitas, cu
ius dulcedo non est fallax.

A Potrzeba tedy mieć na pilney pieczy na ten czas gdy sie nai
lepiej człowiekowi wiedzie służbe Krola nad Krolini/bo komu
wiecei dawia/wiecei odniego żada/przeto mowi Dawid Psalm
118 Beati immaculati in via/ktore słowa Augustyn S. tak wykla/
da: Scio quid velis: queris beatitudinem, Si ergo vis esse beatus,
esto immaculatus. potrzeba Panu wszytko szczęście swe pod nogi
podkładać/iego wszechmocności wszytko przymiatając/ boiac

šie onych słow ktore Augustyn S. mowi: Infelix qui omnia novit & te nescit: qui autem te & illa novit, non propter illa beatus, sed propter te solum.

A Natym wszystko szczęście nasze należy gdy Pana statecznie kromia wszelkiej watpliwości porządek Kościoła świętego powszechno piełniac: chwalemy / a posłuszeństwo czyniemy z onych słow iego świętych nądzicie dobra mając ktore powiedziec raczył Izaakowi Gene: Cap: 26 Et benedicentur in semine tuo omnes gentes terrar, eo quod obedierit Abraham voci meæ, & custodierit præcepta mea, & Ceremonias legesq servaverit.

A Drossze y ważniejsze to Præcepta y Pana ktore teras Kościół święty podawa a pełnić ie porucza. Bo ie Duch S. według obietnice pańskiej przez usta starszych w nim sprawił. Temi sławni przodkowie W: W: na świecie znaczni bywali / meźnie nieprzyjacioly swoje Krolestw y Krolow przy ktorych sie bawili przeto samo porażali. Benedictio Domini zawsze przynich bywało / y W: W: naten czas przestroge dawszy / pokory doznawszy / na pierwsze tory szczęścia ktore w: m: służyło wprowadzić będzie raczył / boć niedaremne słowa one sa in Proverbijis napisane Convertimini ad coreptionem meam, Gdy sie tedy ze wszystkimi krzywdami iwemi Wąsza Wielmożność vniżwószy Eniemu vćiec sie raczysz / rćiesz / wywyższy / z bogaci / tak iako w tym vperwnia Doktor Ambroży Święty filar Kościoła Świętego powszechnego piszac na słowa Łukásza Świętego Novit Deus mutare sententiam; Si tu noveris emendare delictum.

A Poruczywizy ia tedy wszystkie sprawy y poćiechy W: W: w moc temu ktory jest Panem nad Pány / a Sedziem sprawiedliwem každy krzywdy / obrońca niewinności: zwykła cheć moie tu służbie W: W: publikuiac te cżtery cześci Ogroda Krolewskiego nomini wincí consecravi / w ktorych dobre y złe sprawy Kiazat y Krolow Sławienskich W: W: naidziesz / zwlaszcza ktorezy Krolestwo Polskie sławne a miedzy wszystkimi Krolestwycnotami kwitnace szeroko osadzili a wolnościami takimi ozdobieli / iakich żadne ine Krolestwo pod okregiem Niebiskiem niema ani mieć może / cżego acz Wincí sczytania Hystorij raczysz Bydź świadom / ale tédnak aby i praca moia y staranie od wiela lat dowiadowanie iako kto s ktorey Familiei

w Ktorem Królestwie/Kieście/ a krajnie Sławieńskim kraj/
nam należącym powstał/ za takimi zasługami ku Herbu y zac/
ności przyszedł/ to aby W: W: & posteritati Wmci oznaimit/
wmysł moi wszytek na to nasadzon jest/ niechac tego zmieni
staremi kościami w piasku zagrześć.

¶ Mam zato że W: W: takó Pan baczny wiele wiedząc y
tym się brzydzić y pogardzać niebedziesz raczył/ gdyż Medrżec
powieda Audieus sapiens sapientior erit, Mam to vsanie iże W:
W: podle onych słow pozwolić mi raczysz/ tak bezpiecznym
bydź iako Ecclesiastes Cap: 23 napisał: Loquere maior natu decet
enim te.

¶ Przymusza mie Ktemu bezpieczeństwu wielka przyczyna
ta/ że wiem iż W: W: w młodych lech raczył extra natale solum
ściesliwie się chować/ szczęścia wielkiego zażywać/ o sławę so/
bie y w życiu zacnemu domowi swemu pracować/ y Ktemus
W: W: prawie Ktesu przysć raczył/ że iako on sławny Socra/
tes mogles dać odpowiedź/ gdyby był W: W: kto spytał Cuias/
tem se esse dicis? Mundanum se pronunciare/ to jest wszytkich kraj/
in na świecie obywatelom/ gdyż cnota a nauka dla swych zacno/
ści każdemu ośiadłość wszedy dawaia/ y W: W: mogles y mo/
żesz by ona pierwsza cnota świat spramowała Dyogenesowe/
mi słowy mianować się Civem mundi/ gdyż nad takowe dary
Ktorem Pan Bog W: W: obdarzyć raczył/ y Ktore fracta navi
simul cum Domino queant enatare. Owa nad wszelkie starby Kto/
re świat drogo szacuje te dwa nadrośsze przy W: W: nieoszacow/
wane baczę/ y wszytkie inne podło szacuiac/ nad te dwa o Których
wiem wymienić się ich niewstydam/ Nihil Sapientia pulchrius,
nihil virtute amabilis/ szukały merita maiorum W: W: mieśca
takow go kedyby były vigorem suae virtutis przez osobe Wa: W:
wyższy na potomstwie swem podnieść mogły/ według onych
słow Chryzostoma S. Ktore napisał de reparatione Lapsi: Vi/
dimus aliquoties non nullos cepisse postremos & factos merito pri/
ores. Ale iż niezastaly oicowskich myśli w syniech/ tylko zawieść
a lakomstwo: wzmierzywszy sobie cudzy Kray/ aby na oiczy/
stem W: W: mieścu posadzili/ znalazła się przyczyna iże ingra/
tudo. sprośna wydarła dobrodziejstwo pańskie na retu prawie
położone prostałom.

¶ Tu perge ut cepisti vir magni nominis, słuchay Wa: Wiel:
onych słow Ktore napisał Ecclesiastes Cap. 41. mowiac: Curam
habe de nomine bono, hoc enim magis permanebit tibi quam mille
Tesauri & Magni, bonae vitae numerus dierum, bonum autem no/
men

men permanebit in ævum. Drogi to skarb drogi / a niemoże go żaden złośliw namożniejszy wydrzeć gdy go kto na dobrem fundamenćie założy / bårzo drogo oszacował go medrżec in Prov: cap: 22 mowiac: Melior est nomen bonum quam divitiæ multæ, a tym sie szerzey rozgłasza gdy kto w sobie godność czyniac zniet sie w pyche niepodnośi / ani stego chwaty szuka / ale devirtute in virtutem proceduiac tym samym / naco Pán Bog łaskaw y co pocziwi ludzie mielutia wszystkim sie przysposabia / sczego wielki pożytek nietylko sobie, ale & posteritati czyni.

A gdyż to na baczeniu W: W: mieć raczyysz, co powie / dział Augustyn S. Nobis necessaria est bona vita nostra, alijs vero fama nostra. Niechac tedy uszu W: W: dlugo bawic wobiernicy zisćić mi sie zdało / krotce pokazać dawność / zacność pátreyi naszey mieley sławnego Krolestwa Polskiego Kiazat y Krolow wnim / tez y w inych / Kiazat y Krolow odnich rozrodzonych / Pánstw y Kráin przeż nie nabytych / a przytym Herbu a Domu W: W: rozrodzenie w tey przemowie y na ynych mieiscách o / powiem / ić.

Tak sie to zdawnych pamieci pokazuje / iże ieszcze za onych potomkow Japhetowych po zburzeniu wieże Babel / ieden mąż prze dniejszy Kráine sobie szeroka vlubiwşy w Kroacie / wnet sie osadzac poezal / a zatym sie rozrodziwşy miedzy potomki swemi byl Pánem a Kiazęciem Ziemi: Chwalac to co sobie zalubiel za Bogá / to iest miesiac ktore za znać na Choragwiách swych ry / cerki vzywál / áto podle zwyczáiu inych Kiazat a Pánow ktorzy Swiat rozmnażali a osadzali. Bo iako Valerius Anselmus Rjđ in Catalogo annorum & principum orym pişe / iże Noe w Korabin za Herb dwoch Kluczo w vzywál / y sceptrum Krolowskiego / a potym ini potomkowie iego rozni roznych Herbow vzywáli.

Ten tedy Kroátá albo Slawał / czas dlugi pánował y potomki swoje záwsze stárszego / zwirchność przynim zostawuiac na swym mieiscu mieć chćiał / ktemu ie napominat / aby sławy do brey chćiwemi bywáli. Tenże potym znáchnienia Bożego / na / ten czas gdy sie zbáwiciel náš narodziel / do Saby Místá w Murzynskéy ziemi iechal / a stamrad spolecznie s Káspárem y z Malcherem Krolini nabrawşy micy Kadzidlá y Zlotá / spo / leczenie sie obroćili do Berlehem / aby dali chwale Krolowi no / wonarodzonemu.

A iz to czynieli za woła Boża / Gwiazda ktora im za przemo / dniká z Niebá dana byla / prowadzila ich na ono mieisce tedy

Krol Niebá y Ziemie leżał: tego w wielbiwszy obecnoſcia ſwa Krolowie oni roziechali ſie / á czyniac pániatke tak fortunney drogi ſwey / Báltazar Krol albo Kiaże przy ſwem Mieſiacu Gwiazdy używać począł.

Bráćia iego ktorzy ſie ſprawami Rycerſkimi bawieli / á od Krola obrońcami Ziemie zoſtawieni byli / oiczyſtym ſpoſobem Herbu używali: á gdy ieden z nich w potrzebie z nieprzyjaćioły Hermanſki y rycerſki wżąd odprawuiac wielkość nieprzyjaćioł z Ziemie wygnał / y to co w Ziemi pobrali odiał / nazad ſie wrocił: od Kiażećia albo Krola Ziemie wdiecznie był y od ludu wſzyt kiego witan / oſtawicielem żyworow ich y Ziemie / albo iáko im piſza Redux to ieſt Oſtoi go názwali.

Widząc v Brata ſwego Kiażećia rozſszerzenie Herbu gwiazda on też za wola iego y wſzytkiej Ziemie / między dwa Mieſiacá wlożel Miecż / á tak zwycięſtwo ſwe wiecznym czasem opisał / y początek rodu ſwego.

Gdy potym Lech á Czech Kiażetá s Kroaciei w te Kráiny ſie obroćieli / potomky tychże przodków z ſoba w towarzystwie wy: wiedli / ten ktory wiodł początek od Oſtoie / obroćiel ſie z Lechem á drugi przy Czechu zoſtał / od ktorego wielki y zacny rod Pánów Wrzeſzowcow w Czechách / á Panów Selihow ná Słaſku / ktorzy tylko ſámego pułmieſiacá rogami ku gorze używali / y potomkowie ich áż po ten czas używaiá.

Inſzy potomkowie ich znaczne meſtwa w potrzebách okazuiac: Miecże / Szaty / ſobie przykładałi / á rozne od mieſc na ktorych z nieprzyjaćioły czynieli y od ſwych názwiſka máia.

Przodek W: w: wyſſzey pomieniony Oſtoiczył ieden / ktory pogány iáko drugi Haniбал rozganiał / przed ktorego nietylko Broń / ale ſnać ſamem wzrokiem vćiekáli / Przegonia miánowan / á ná znak ſtegoſćci iego nád Pogány Smokiem z Żarázliwym płó mieniem nádan / ktorego nádanía znaczne confirmácie od Krolow wielkich w domu W. w. ſie náduia / o ktorych tak rozumiem W. w. nie ieſt táino.

Przodkowie tedy W: w: iáko ſie to zdawnych pámieći Kłaſztornych y inich Koſćciolow ſtárych pokázue: zachowuiac wy: ſokie rodzenie przodków ſwoich / piſáli ſie Comites z Miaſt / á z Zamków na ktorych ktory z nich mieſzkał / iáko ſie tego doſkład a pod Herby / s Poniećá / z Glewá / z Jábleczney r. r. á to około Roku 999. Ale gdy tyruly takowe bázdo obrażały ine rycerſtwo: á ktemu inſze pożytecznieſze / gdy wiary Chreſćciańſkiej używać poczęli nástawáły / ſo beli czterey Biſkupi zrodu á Herbu W: w:

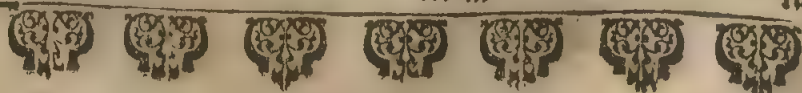

Płoccy/dwa Sciborowie/ktorzy on Kościół zwielbieli poboż-
nemi żywory swemi/ ieden roku i 371. drugi i 471. trzeci Piotr
ktory bedac pierwey Kancelerzem Xięstwa Mazowieckiego na
Biskupstwie żywota dokonał/ roku i 497. Prokop czwarty był
Biskupem Włocławoskim albo Kuiańskim a Pomorskim / o
ktorych w Succesiei Żydowskich/ Rzymskich najwyższych Bisku-
pow: w Polsce/ w Czechách/ w Słasku/ y w Morawie/ od zacze-
cia wiary Swietey spisanych/ szerzej pisać bede/ tu krotkości fol-
guiać/ o inych przodkach W: W: powiem.

Zbывшы Tytulu Hrabstiego przodkowie W: w: za Kazimie-
rza wielkiego/ a to stey przyczyny / że tym rycerstwo barzo sie
obrażało gdy przednimi ci Hrabowie pirwszemi v Krolow na
dworze być chcieli y indziej. A tak gdy im przyszła potrzeba z
Włochy na pospolitym ruszeniu/ posłali rycerstwo do Pánow
aby sie potykali pierwey / oni wskazali domich iże to radzi wczy-
niemy/ tylko nam naznaczące pretki posilek/ albo ratunek/ oni náto
odpowiedzieli/ że tego niemożna/ ná was wszystko zwycięstwo
iako ná Pánich należy: macie przed nami przodek wszedy/ domá y
v Krolá/ mieciesz y ná wojnie/ a tak sie żadnego ratunku od nas
niespodziwacie/ gdy was zbija/ my dopiro o krzymde oiczyzny
swey zastawiać sie bedziemy/ o żony y o Działy nasze. Władto
aby im wiecey serca potrwóželi posłali inſze sposrodku siebie
ktorzy wolali/ aby każdy kto sie mieni poczcimem Sláhcicem
do bráćci przysiechal do grumady: Wszyscy zátym słudzy od
Pánow odiechali/ tylko sami z masztalerzmi zostali/ y ci inſzy co
niebyli z stanu rycerskiego :-

A Takowy vpadek a zginienie pretkie swe widząc Pánowie
Hrábowie / przysiechali miedzy rycerstwo / a przyrzekli iże sami
wiecznie y potomkowie ich miedzy niemi przodkować niechca /
ani beda / tytułow Hrabstych zámiecháia / tylko teras wtey po-
trzebie aby spolna obroná y ratunek był oiczyźnie prosili / a te
potrzebe odpráwiwszy zgrumady sie nieroziezdżaiac wiſcić sie
sobie rzekli/ y tak wczynieli :-

Abby tedy kto nierzekł że w Polsce Pánow żadnych niemáš,
tylko wszystko Sláhcá/nátym by sie barzo myłł/ iest ich wiecei
niżeli w ktorym innym Krolestwie możnych doszyć. Jest na
przód Arcybiskupow dwa/ Biskupow czternaście / Jest Woie-
wod samych Trzidziesci y pieć z niektoremi Kasztellany przed-
nieiszymi/ktorzy sa iako inie Xiáżetá: Kasztellanow inych wszyt-
kich blisko Puktorásta oprócz inych wielkych wżedow: ktore
dignitates tylko godniejszym Krolowie dáwać powinni: a ci do

rády s Kroleſem zaſiadała na Seimiech walnych koronnych /
wſzakoſz ci wſzyſcy nie s Kroleſem ſami poſtánowić niemoga
gruntownego / aſz od rycerſtwá ſkáždego Woiewodſtwá y ſpo-
wiatow ná takowy Siem wyſtani Poſtowie / ná Seimikách
powiatowych zwola wſzytkiego rycerſtwá obráni ſie ſiada / á
náto czego Krol ál' Pánowie potrzebuia pozwola.

A gdzieby iednego powiatu Poſtowie náco zezwolić nie-
chcieli / á oſzwiańczywſzy ſie przez odiechali / to poſtánowienie
irritum & inane bywa. A tak na moie zdanie takowa wolnoſć
wſadnym Kroleſtwie bydź niemoſze / áto ſtey przyczyny / że v nich
ſtáwy wyſſze / bárzo zálewáia niſſze. Sapienſi ſatis.

Kroleſtwo Polſkie ktore ieſt tak ſzerokie iako inych kílka / álbo
ſnać i kílkanáſcie / niema tak wiele wymyſlnych á rozličnych Her-
bow / przednieiſzych tylko nád ſto coſ niewiele / á pod iednem her-
bem ieſt o kílkaſet / pod drugim kílkatyſiecy: náležło by ſie ſtryi-
cow Herbownych / między ktoremi ieſt / wielka mieloſć / chociaſz
iedni ſtych Herbow Pánowie / á drudzy chudſzy ſie náiduiá.

Chudſzy Pánom veſćiwoſć / wiare / y poſłuſzeńſtwo zácho-
wuiá / á oni im taſte náwſzem okázuia / y providentes futura,
praw á wolnoſci iednych znimi zárownó uſywuia / przeſtrze-
gáia / á bronia ſtátecznie / á tak Res Publica Polſka nigdy oſłábieć
niemoſze / dla takowego złączenia Pánow z Rycerſtwem álbo
z Sláchtá / ſo to iako żywo między niemi trwa / że w rodzie
álbo Herbie ſwym każda Familya zmázy ſkáradey oſtrzegáia /
kaſzdy iako moſze ad honores ſwe promowuie / á tak to widzac iſe
honos virtuti datur, Syny ſwe ná nauky záſyłaia / ktorſzy náuk
niechca / ná rycerſkie ſpráwy iáda / á tym ida wonych rodziech á
Herbiech iedni wzgore drudzy nádot : á dla tego kaſzdy Sláhcic
Polſki piſać ſie moſze Liber Baro co iſz W: w: táino nieieſt / álei
poſtepek rodu á Herbu W: w: powiem.

Moſcis de magna Kozmin w wielkiej Polſce Woiewodá Po-
znańſki Biſkupow wyſſzey mianowaných brát / ziednal Syno-
wi ſwemu do ſtánu Máłżeńſkiego Kmiry Sobieſkiego Hrá-
bie z Wiſnieá za żywota ſwego Core / po ktorey doſtał Kzeſzo-
wá y Dynowá miáſt á wielkich włoſci kúnim / tá gdy mu tylko
iedyna Core zoſtáwila / á on ſie w wielkiej Polſce wyprzedaw-
ſzy máietnoſci ſobie inych tam nákupil / one Core dawſzy Mi-
kołájowi z Zerkowá wſzytkie one wſi y Miáſtá / ktore byt po-
mátee pobrał oddał / á ci ſie potomkowie piſáli Kzeſzowſkimi.

Miał potym druga Zone / ktora miał kílka Synow / od kto-
rych rózne rody w tym wieku ſwoi poczátek lićza / między ktorými

był Scibor/ktorego z młodości żądał do Węgier s Krolewsta Co
ra Helzbieta Krola Kazimierza Wielkiego siostra / ktora była
dana wstan Matzeński Karolusowi Węgierskiemu / ktora była
wrodziła Ludwika Krola Węgierskiego y Polskiego / tenże tam
porym mając także Krolewsta y Krolowey Helzbie-
ty/ożenił się wonym Krolestwie / y tam umarł / ma-
jąc małżonkę swej rodziny/ktora tego Herbu używała/
zostawił znia Syna Scibora / iesliż tego Herbu w
Węgrzech jest rod/W: W: snadno o praprababie do-
pytać się możesz.

A Syn tego Scibora dan był na służbę Helzbiecie Kieźnie
Gniwotowskiej/ ktora była Cora Kazimierza Brata stryieczne-
go Krolowey Helzbiety / te gdy był oddał wstan Matzeński
Krolowi Bosnieńskiemu Karolus Krol Węgierski / Scibor
Sciborowie znia zaszehał / a gdy porym wrodziła Core ona
Krolowa Bosnieńska/gdy dorosta wstan matzeński dana była
Ludwikowi Krolowi Węgierskiemu/y Polskiemu/ od Matki
oddan Corze Krolowey Węgierskiej y Polskiej / ktora porym
dwie Corze tylko wrodziła / Marya dostała się Sygmuntowi
Krola Czeskiego Synowi / ktory był porym Węgierskim a po-
rym Rzymiskym Krolom y Czeskim / tak iako był y Ociec iego
Carolus 4.

A Druga Cora Jadwiga ktora się dostała wstan matzeński
Władysławowi Jagielowi Krolowi Polskiemu wielkiemu
Kiażećciu Litewskiemu i. Tym Krolom/ a Krolu
wem dobrze bedac zasłużony Scibor Sciborowie
wziął sobie wstan matzeński Pannę tej rodziny/ktore
Herbu pamiatka się okazuje / iesli ieszcze rod Herbu
tego / dopytać się także snadnie każdy może w onym
Krolestwie.

Ten iako się zasługował Sygmuntowi/ w Kronikach We-
gierskich/ Czeskich/ orym snadnie W: W: dopytać się pewney
rzeczy możesz/ naprzód zbierwy przegranej v Warty Krola v
wiodł/ a do łodzi wprowadziwszy sam Konia napracowanego
mając / tak iako był wbrany wezbroj w Dunay Kieże głęboka
wskoczył/ a przeptynał na druga stronę / záco bogacie nadan był
od Krola / był bázro moźnym wonym Krolestwie/ poselstwa
znaczące od Krola Sygmunta odprawował / Bonfinius We-
gierski/ Kromer Biskup Warmiński/orym szeroko pisał / gdzie
to W: W: czytając obitwie Polaków s Krzyżaký snadno oba-
czyć może.

Dzanga posługe iego opowiedaia / ktora uczynił temusz Syg-
muntowi Krolowi na on czas gdy był od Węgrów poimant
Krol / a dan do cieszkiego więzienia / oczym Dubravius Czeski
Systryk, Ołomuniecy Biskup zminke tak czyni. Indictio sibi
igitur conuentu in Campo quem Hatvvan nominant, ritu fero &
Barbaro ad Concilium armati conveniunt, iactantes se de summa
regni acturos quo pacto illud a novis hostibus tueantur, opusque
esse ad hanc actionem presentia quoq; regis, cum ille venisset &c.
regem suum capiunt, traduntque in carcerandum in arce cui Siclos
vocabulum duobus fratribus ob necem paternam infestissimis, atq;
interim Ladislaum Caroli, pridem in Vngaria casti filium, ad reg-
num invitant. Dubravius lib. 25.

O takowa krzywdę Krolewska mocno się uiał przodek W:
W: wyszły miánowany Scibor Sciborowic / chcąc Pana
swego zwiezienia oswobodzić / Zamki ktore od niego trzymał
mocno osadził jako otrym Kromer zminke czyni tymi słowy:

Non parum autem & Sciberius AEques Polonus ipsi commoda-
vit, propterea quod armis Polonorum & Bohemorum superiores
partes Vngariae, Poloniae, & Moraviae, finitimas in fide eius conti-
nuit compluresq; adversariorum in suam potestatem redegit, &
proceres quosdam captos in vinculis habuit, & quum Nervus belli
pecunia in quam deficeretur, a VVladislao Rege Poloniae decem
millia Marcarum accepit mutua. Za takowa posługe a przystoi-
na wiare swa ktora Krolowi Węgierskiemu y Czeskiemu uczy-
nił / nietylko że sam był obrzydził się Węgrów / ale y wszystkie
narod Polski / tak iże to między sobą obwarowali aby nigdy
Polań między nimi żadnych majątności mieć niemogli / wiele
zamków w Węgrzech władał za tego Krola y Woiewod-
stwem Siedmigródkiem / iesliż on iesliż iesze Ociec iego dostał
teczniedosć tego niemoge: tak miłował oieczyznę swą że po
śmierci ciała swego w ziemi Węgierskiej chować niekazał / ale je
do Krakowa zawieść poruczył / a w Klasztorze Swietey Ka-
taryny w Kaplicy pochować kazał / gdzie tam W. M. mieć ra-
czył wszystkie rod swój y herby wymalowane / wiele do onego
Klasztoru oddał zakonnikom Swietego Benedykta / z swych
majątności ktore miał w Węgrzech / ktora intrata iusz niedocho-
dzi w tym wieku zakonnikom. Zostawił dwu Synów
Przeclawá / y Stephána: Przeclaw / był Starostą Lubowels-
kim albo Spiskim / o ktorym powieda testament iego / wte slo-
wá pisany:

Ioannes Dei Gratia Episcopus Cracoviensis &c. &c. In nomi-

ne Do-

ne Domini Amen, Anno 1474 die Septima Veneris quæ fuit mensis Augusti Pontificatus sanctissimi in Christo patris & Domini Domini Sixti divina providentia Papæ 4. Anno ipsius quarto, hora meridiei in Castro Lubovvla Strigoniensis Diocesis, in nostra notariorumq; & testium infrascriptorum ad hæc vocatorum specialiter & rogatorum præsentia, peculiariter constitutus Magnificus Dominus Przeclaus Lubovlieñ & Podolineñ Capitaneus, iacens in lecto licet æger corpore, mente tamen sanus, & rationis compos, condidit testamentum & ultimam voluntatē, in quo plura disposuit fecit, & ordinavit, tutoribus actoribus, Commisarijs, & factoribus, videlicet Magnificis Generosis Dominis, Ioanni Amor de Tharnovv Castellano Voiniciensi, Fœlici de Tarnovv Castellano Vislicienſi afinibus suis. Ioanne de Pilca Castellano Cracoviensi, Sobeslao Kmira de Vilnice, Castellano Lublinensi: Derslao de Rytvviany Pallatino Cracoviensi, Iacobo de Debno Palatino Sedomiriensi, Andree Mokrski Burgrabio Cracoviensi: Ioanni Moscis fratrueſi suo &c. Præfatus Dominus Prædislaus testator eos omnes iam dictos dominos & quemlibet eorum loco sui substituit, & per fidei commissum executores sui testamenti, & ultimæ suæ voluntatis ordinavit, cuius testamenti dispositio sequitur & est talis.

Inprimis disposuit & ordinavit, & primo in omnibus suis bonis mobilibus & immobilibus &c, Magnificam Dominam Caterinam de Tarnovv suarq; filias Helizabetam & Zoffiam legitimo & hæreditario iure sibi competentes fecit hæredes earq; commendavit tutoribus &c.

Familiam suam Equites & Pedites æqualiter omnes secundum qualitatem meritorum suorum, omnibus debent plenariè & ex integro exolui cum effectu. Smoliconi pro dotalicio fratrueſis suæ 800. florenos. Stanislao Mlodzieiovvsky Sculteciam quam ipse habuit in oppido Vilbram, in florenis 1200. prout ipse habuit & tenebat. Hinconi de Ostrovv 700. floren: vel torquem valentem mille & ducentos florenos. Dño Derslao Rythvviansky Palatino Cracoviensi: unum monille valoris 500. florenorum & unam cistulam de Lapide Berillo, ornatam argento & suptili labore.

It: Gñosæ Dñæ Helizabetæ Rozrazevvſka, natæ Scibori de Chelma patrueſi suæ centum & quinquaginta florenos.

Generoso Domino Martino de Poniec 220. florenos. Generosis fratribus suis Ioanni & Paulo 1000. florenos, Martino de Poniec 220. florenos. Pro anima Ioannis Konopka 40. florenos ad Missas & alia pia opera. Petro Gniady 80. florenos Nicolao Kobilsky Vicecapitaneo in Sadece 50. florenos Proſolutione familiæ 1500.

florenos Pro fundatione Miſarum 1200 florenos. Iodoco Burgrabio in Podolino centum florenos y inich bärzo wiele opatrzył a podarował ſprzycięciol y zolug oczymby tu piſać ſzeroko.

Corá tego ſtársza była za Pic item Kmita Sobieſkiem po korey był doſtat Stároſtwa Lubowelskiego.

Stephan brát pierwey vmárt niſli Przeclaw/ á ten był zoſtáwił trzech Synow s Kátarzyna Wierzbieciańka s Przeſzowey Herbu Janina.

Jan naipierwſzy korey miał małżonke Anne Krzeſzowne z MECINY tegoſz Herbu co y Hrabiowie s Tarnowá/ ſtóra ſplodził Andrzejá/ Jakubá/ Piotrá/ y Stániſławá/ Andrzei vmárt ſterilis.

Piotr ten zoſtáwił Syná Marćiná od zoſſiei Bobowſkiej z Brzeżney Herbu Gryſſ albo ſwoboda adolescentem optimæ indolis.

Stániſław ſi-łodził dwóch Synow Janá/ y Gábriela z Belinowaa/ ſtárodawney ſámilei/ korezy niegdy wyſſili s Czech do Polſki/ á byli to Comites de Belinſi Míaſta w Czechach bogátého i ozdobnego Ich ieſzcze potomcy ſie náiduiá Pánowie z Sebuzyná/ iáko ná ten czas był, gdym te Kiegi piſat Podkánclerzym Kroleſtwa Czeſkiego. Drodzony Pan/ Pan Krzyſtoſſ z Sebuzyńi ná Brzeſzaniech/ á ná Chotau: ni: Pan ſwobodny/ korey za wielka godnoſcia od Rudolffa Ceſárza Orlem nadan ná modrym á ná złotym Polu/ á w pierſiach trzy Podkowoy ſtárodawney zacnoſci/ i tego Rodu Hrabſkiego pamieć zoſtáwiona rć.

Jan náſladuiac ſlawnych przodkow ſwoich wſpráwách ryceſkich/ przez kilka lat o ſobie żadnei wiadomoſci nie dawájac: ieſliż żyw albo vmárt albo też od pogan do więzienia poiman/ otym nie wiadomoſci niemaż.

Gábriel młodszy korey był od Cieá zoſtáwion w domu pro baculo ſeneſcuſ, ten tu wielkiej ozdobie á poćieſze W:W: ná ten czas we wſzytkich ſpráwách Heroickych proceduić. A z rodny ſtárodawnego Pánow Wieprzeſkich małżonke w roku 1599 ſobie wziat/ imieniem Helzbiere/ Herbu Kuſzába/ pozostála wdowe po Panu Stániſławie Bobiańekim.

Jakub Pan Oćiec namiſzy W:W: á dziad Synow W. M. Pána Michała Krzyſtoſſá/ á Pána Chryſtyana Henryká: korey

rego była wrodziła KRZESZOWNĄ Alina z Mečiny wielce
 Rodu dawnego y zacnego Páni Bába W. M. A Wasze Wiel-
 możność splodził z Wrodziona Pania Katarzyna PIEL
 SZOWNĄ z Rogow / dawney a zacney Familiei /
 ktora zawżse stymy ktorzy trzech Kżet / albo Wrebon
 używaia / z iednych przodkow początek wiodła / ale i
 był brat brata zagniewany zabił / iże ie^o własna Core ktora tylko
 iedyna miał / z wielką mądrością kromia wiadomości iego za-
 maj wydał / oto od inych wrodu a Herbie swym skaran był /
 miasto Kżet: trzy pola czarne nosić mu kazali / a wszakby miał
 skoreżaka na Helmie nosić pierze Strusowe / znać w potomkach
 krewnego sławnego domu niezmiennona / choć tylko wspomnie
 krotko wielkiej sławy meza / Pania Janá Pielsza / ktory za Ste-
 ssana Krola w potrzebach wszystkich dosyć znaczenie a rycerskie
 sobie poczytuiać / odnawiał sprawy przodkow swoich / czego na-
 potym szerzej opowiedzieć W. W. w krotce nieomieszkać.
 Aby też napotym y potomci Synow w. m. wiedzie-
 li o Bábie swej / Pániei Pániei Weronice s Tyberyn
 Herb Jai mci / a imie krotce mi sie polozić zdało /
 o ktorey zacności rodu / snadno sie dowiedzieć mo-
 ga szerzej byłaliby im gdy tego potrzeba.

Ten ia tedy wszystek skarb ktorym miał w sercu swym / W. W.
 ofiarować a opowiedzieć / ktory acz żadnego pożytku w sobie W. m.
 nieprzyniesie / wszak iednak potomkom W. W. niezaskodzi / a
 czego by sie potym od kogo inego dopytawac mieli / to odemnie
 wiechay za ieden wspominek chowaia / iako od tego ktory otym /
 od trzydziestcia lat pracuiac / a po roznych krajach iezdzac / wie-
 dzieć chciał: z wlaszcza w krajach Slawieniskych / kto skąd / a za
 iaktymi zaslugami na Swiecie powstał / co acz na tym myśl mo-
 ia iest / aby z drugimi rody Polskimi w grumadzie dostateczniej
 niżeli pierwsi wydano było / ale ogladaiac sie nato z wlaszcza iusz
 wszedziwym wlosie / aby certa mors, ktora zawždy na Czło-
 wieka incerto tempore godzi / niezaskoczyła / a ia abych sie w dzie-
 czynym łaski W: W: niepokazawszy niezasnal / a w gros tego z
 soba niezaniósł / czegom sie przez dlugi czas dopytawal / takby mi
 sie zdało / iżeby skosci a sciala mego piaset sie niereczynil.

Znając osobe W: W: we wszelakich postęplach tym wysszey
 mianowanym przodkom W: W: rowna / a tu wszelakiem spra-
 wam chetliwa / z wlaszcza tu tym ktore wieczna ozdoba rodza /

iaſto Cicero powiedział: Quod rectum & honestum & cum virtu/
te, to w W: W: wmyſli/to na wielkiem baczeniu: Quod magnum
Heroem decet, mając onego Poety Wirgiliusza ſtarego na bā/
czeniu ſłowa nāto, iſe:

Fama tenet ſummaq; domum ſibi legit in arce,
In numeroſq; aditus ac mille foramina teſtis
Addidit, & nullis incluſit limina Portis,
Nocte dięq; patet tota eſt ex ære ſonanti
Tota fremit vocesq; refert, iteratq; quod audit,

A przetoż zycżliwie mowie tu W: W: y oto proſze tym
W. M. zacnoſć dowcipu ſwego concludować rącz. Boć zai/
ſte to ſie wſzytkiem dzieie/tym krorzy na ſāmych tylko chćiwos/
ćiach z bogācienia myſli zaſādzieli ſwoie/nic inego niemāia / tylko
on zyſt krorzy Senekā tak wſpomina: Damnum appellandum cum
mala fama lucrum, albo iaſto: Dantes Poeta napisał.

Atqui ſine fama ſuam vitam conterrit.
Tale ſui poſt ſe in terra linquit veſtigium
Qvale aut in aere fumus, aut in aqua ſpuma.

Niewſpominał tu na ten czaſ peregrynāciei W: W: w mto/
dym wieku W. M. dla przedlużenia/na ktores ches W: W: apud
magnos Reges & Principes, nietylko znaidomoſć/ale y wielka mie/
toſć y laſtkę otrzymał/ā ſluſnie/gdyſ W. M. wtałowych nau/
kach ktores magnum Heroem decent, ſcientia & peritia pānuia/Geo/
metriei y Aſtronomiei amator, & in Mechanicis miedzy wiela wy/
uczonych miſtrow facile principem W. M. nāzwāć moge. Ależ
to na ten czaſ ominać muſze/coby iednak potrzebno bylo oznat/
mić poſteritati, aby oni tanto parente cieżyć ſie zāwſze & poſteri/
tas illorum mogła/wſzāk pożyczyli Pan Bog zdrowia / y to ſie
im oznāmić niezāniecha.

Proſze tedy W. W. mego miłoſćiwego Pāna/ abys W: W:
nienādar moi / ale na wprzeima ā powolna cheć do ſłuſb ſwych
patrząc raczył/gdyż iaſto mowi Gregorż ſwiety lib. moral: Non
Abel ex muneribus, ſed ex Abel munera oblata, placuerunt Domino.

A Także teſ o W: W: zacnym ā pāńſtym ānimuſzu to rozu/
miem / iſe non donum ſed animum donantis ſobie powāżać be-

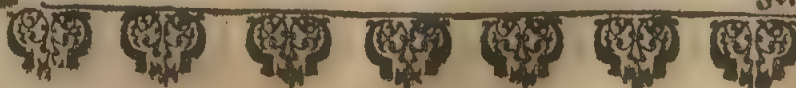
dzieśz raczył / gdyż iako Xerxes on sławny Krol to mawiał: Non minus regium, ac humanum est parva libenter ac prompte accipere, quam magna tribuere. Datum w Prądze dnia dwudziestego Miesiaca Sierpnia / to jest w Piątek przed świętem Bártłomieiem. Roku Páńskiego 1599.

W: W: mego miłościwego Pána.

Powolny służa

Bártłomiey Páprocki z Głogol. p. C. X. M. S.

Fortu

Fortuna bcnota nigdy nieſtrowna,

GYGES Krol oktorem nam zdawna powieǳaly /
 Ze ſzeſzczia iego na wſzem iawnie doznawaly.
 Moca kamienia wſzytko to co mu ſie zǳalo
 Znal y wieǳiał / naczyneych Krolow nieſtawalo.
 Krotka to iednak roſkoſz y malo to zǳobi /
 Co do czaſu fortuna nieodmiennie robi.
 Krotki czaſ Sto y pieć lat wſzak Xenophilowi
 W ſzeſzczu zyc było / ſlawy wielkiei muzykowi /
 Datilus na každy dzien żywota ſwego /
 Nowa cześć, nowe ſzeſzcze miał zgrobu gornego.
 Malo to płatno y dzyś, bo ſama obłudna /
 Fortuna malo waży y chwała zniei grubna.
 Polycrates dlugi wiek ſlychamy na rządziel /
 Skad go každy naſwiecie naſzeſlywoſſem ſadziel.
 W tym ſie on ſam probuiac, pierſcień ſpalca ſwego /
 Koſztowny w morze wrzuciel, doznał pretko tego,
 Bo mu rybierz te rybe ktora go doſtala /
 Przynieſł że ieſzcze w kſieńcu zupełny chowala.
 Gdy nalepiei oſobie rozumieć zaczyнал /
 W ten czaſ go przypadeł ſkaraǳy poiywał.
 Y w morze plugawie, owa rzecz możemy /
 Nic niemaſz to czym ſie na ſwiecie chlubiemy.
 Dobre imie nad wſzytko, a poczywne ſprawy /
 Te ſobie wielce waży Jupiter taſkawy.
 Go ǳie zna w ſercu wprzeimoſć, takowego zgoła
 Człowieka podobnego czyni do Anyoła.
 Dawa mu moc przemieniać zmarłych żywe rzeczy /
 Y ciebie cny Oſtoiu na takąie pieczy.
 Ani Gyges Lidysky Datilus w Athenie /
 W takiej ſlawie niemożt być ani w takiej cenie.
 Wiakiei Michał Sendżywui dla ſwoiei godnoſci /
 Muſzi być w Sarmacyei ſlawny do wiecznoſci.

A Napotwarz y na potwarce przestroga.

S Trach mie wielki zdeimnie slyszac te wyroki/
Ktore swiatu oznaimic raczył przez Proroki
Stworzyciel Nieba i ziemie: dy go osadzal/
By sie zlosc niemnozela droge iei zagradzal.
Chcac sam znami przebywac iesli rey statosci/
Dozna ponas ze bedziem wystrzegac sie zlosci.
Mowi przez Jeremiasza Proroka swego /
Krotce kzydom do ludu swego wybranego.

Advenæ & pupillo & viduæ non feceritis calumniam & habitæ
bo vobiscum: dicit dominus. Ierem: cap. 7.

I W Lewityku tez vsty swoimi swietemi /
W dziesiatej kapitule tak rozmawia z nimi.
Non facias Calumniam proximo tuo.

I Zachariasz Duchâ napelnion Bozego/
Opowieda wszem wola Krola nawyszzego.

Viduam & pupillum & advenam & pauperem nolite Calum
niari. Zachar: Cap: 7.

I Za takowa przestroga zstepic sie gotowal/
I Nieba na ziemie aby tu naniei obcowal.

Alle virzawszy ze zlosc wielce sie rozmaza /
Daleko odniei oko swe swiete obraza.

Slyszac Kzayaszow glos on silnie trziczyl/
I zaginaç Czlowieku żadnemu niezczy.
Recede a Calumnia Esa: Cap. 34.

I Zbrania sie obietnice swei wypelniç swiety/
Ze widzi dla potwarz y swiat iuz bydz przellety
Oznaimie nam Prorok co mowiel do niego/
Abys temu wiare dal oto slowa iego.

Vidi Calumnias quæ sub sole geruntur & lachrymas innocent
um & neminem Consolatorem Eccl. 4.

I Niechac zgniewem swem zrazu okrutnie sie stawiç/
Alle ku ostrzeżeniu swiatu to obiawiç.

Dawa znaç przez Proroka Amos rzeczonego /
Aby chytra oznaimiel potwarz ludu złego.

Wola wtrzeçim rozdziale wszystkich do grunady /
I tak ym opowieda rozmnozone zdrady.

Congregamini super Montes Samariæ & videte infanias multas in
medio eius, & Calumniam patientes in penetrabilibus
eius. Amos Cap: 3.

A obroćiwszy się knim mowi zgniewu donich /
 Chcac vzmiana wozłościach tak wszetecznych ponich.
 Audite verbum hoc vacæ pingues, quæ estis in monte Samariæ
 qui Calumniam facitis egenis idem. Cap. 4.

A Wstawię zátym zwierżchność aby dogladali /
 Nawyszem w ludu porządek dobry rozmnażali.
 Ale złość gore máiac vstepić niechćiala /
 W owyszem się co dálei wiecei rozradżala.
 Narzeka Ezechiel ná lud y ná Pany /
 Niewstydliwie wylieża takie ym przýgány.

Populi terræ Calumniabantur Calumniam, & rapiebant violenter,
 egenum & pauperem affligerunt & opprimebant Calum-
 nia absque iudicio Ezech. Cap. 27.

A Zekai się radże każdy co narabiasz złości /
 Gdyś się schronić niemożesz przed Pańską srogosćia
 Pomni krotkość żywota á iako się stawisz /
 Przed Sudce nawyszzego y zbytkow się sprawisz.
 Gdy stanie przeciwnik twoi skakowemi bledy /
 W ktore samże zawodzi lud y Pany wszedy.
 A opowie wszetecznie twe niepowściągłości /
 Aby cie mogł zśoba wziac wśprośne glebokości.
 Zamiatając ci oczy straslywemi słowy /
 Skapituly osmnastei Ezechielowy.

Quia Calumniatus est & vim fecit fratri suo, ecce mortuus est in
 iniquitate sua Ezech. Cap. 18.

A Posłuchaj sadzia każdy, á boi się bez miary /
 Jakować rośkosz sprawa od nieprawych dary.
 Izaiasz sprawiony od Pána powiada /
 A ná wásze łakomstwo z zalem mowiac bieda.

Væ qui iustificatis impium pro muneribus, & iusticiam iusti
 aufertis ab eo. Esai : Cap. 5.

A Przeto y wy potwarcy y ty co ie sadzisz /
 Tkni się wśwoym rośsadku iesli w nim niebladysz.

Maledictus qui pervertit iudicium advenæ pupilli & Vi-
 duæ. Deut: 27. Cap.

O dawności Krolestwa Pol-

skiego a o rozrodzeniu Liazat a Krolow w nim

Xtęgi trzecie / eodem Autore Bartolomeo Paprocki.

Naidnie sie to v wielu Historykow iże Polacy ludzkie wielcy a sławni od Słowakow poszli / którzy za Dunajem mieszkali na zachod stońca / a z najpierwszym Panem swym Lechem / a bratem tego Cichem od nich sie oddali / ktorzymi wielka część świata opánowali.

I Tłowe imie otrzymali POLACY od siedmi set lat nádaley / iáko chrzest święty przyjęli. Bogdy Cichowie z swymi Kaptany naprzód ich wielkimi grunadami chręć poczęli / dawając każdej Roćcie imie Jan / Piotr / Maciej / zwłászcza plebeis, y wtym kráiu gdzie była pluralitas nobilium, chodzili / a pytali sie ięśli polani swecenau wodu / oni odpowiedali / że sm y polani / od tego polania polenicy / az y POLACI od chrześcyańskich tylko narodow są nazwani : Rusacy ci az poten czas inaczey Polakow niezowa iedno Lechami / od pierwszego Pana Lecha : Tez y Moskwa Lechami : Węgrowie Lengiel / Turcy Tatarowie Lehyu / od Czechow tedy impositum iest to nazwisko od polania na chręć woda swiecona Polakom Polenci : az Polacy / co y w Regestrach Kościota Śnieżnińskiego / iáko Basko Historyk Custos Poznanski opowieda : za ista rzecz sie náidnie. Ale kronikarze pisza yżeby od pola / y że oni nie na Jamkach / nie potanie / ale iáwnie w polach nieprzyiacioly swe porażaia / od zaczęcia tego krolestwa polaki nazwani.

O porzátku Słowakow / od ktorych Polacy a Czechowie swoi początek mają.

W Słowcy Historycy ktorzy Czeskie a Polskie Kroniki pisali / od dawnych czasow Narod Stowieniski od Jaffeta albo Japeta Syna Noego być opowiedaia : acz sie wtym niezgadzaia / bo iedni Japeta od Jawana sptodzonego opowiedaia / a od niego Silari / sktorego posiedl Alanus y Anchises, &c. Od Keazelina Alanus wtorzy / a ten napierwey z Azey do Europy przyshedl / sptodzil Synow czterech / sktorych nastarky Wandalus / a od niego v Lacinnikow Wista nazwisko ma / a ludzyc ktorzy náidnia nieszkaia Wandality : o ktorym opisa ziemiast Synow barzo wiele / ktorzy czwartą część Europy opánowali / a te kráiny osadzili / Czeska / Polska / Morawska / Slaska / Stowianiska / Ruska / Dalmacka / Bosnieńska / Kroacka / Bulgarska / a ine.

Drudzy od Japeta kłada sptodzonego Jawana syna Helizy / tego sie dzieiżac iże Stowaki a Illiryjczyky rozumieia być te : ktorzy tego czasu wtym mieiscach mieszkali na ktorych Dalmatowie / y ci dawni Illiryjczycowie byli od poczatku / a po zburzeniu wieze Babel gdy sie byli po świecie rozeszli / y tu napierwey mieszkac poczęli / cum Ionibus, Aeolibus, Hellenibus siue Gracis a zinem potomki Helizy a Jawana / osadzili te kráiny / a tego wszytkiego dowodza dawnymi Historyki / to iest Berozem a Jozeffem / a ci sie nato zgadzaja iáko Dlugos / Niechowita / Polscy : Przybek / Hagel / Rozmas / Czescy : Jan Merignola Arcybiskup Florenski / Philippus Calimachus, wtoscy.

I Ci tedy Stowacy od stawy to imie mają / a niektorzy piśa iże od stowa
że ie każdemu zawsze radzi dzierżeli / gdy konu co przyrzekli / iakoż to sobie aż
dotego czasu ci dwa narodowie zwtaścżą POLACY y CZECHOV VII:
za wielka hańbe pokładaia / gdyby ktoremu pocciwemucztowieku rzekł / że
nieprawde mowiś / nierzko że o to rad policzet da / ale y mordy o takowe
stowo między nimi strogie bywaia. Owa krotce piśać albo od stowa
albo od stawy stowak y nazwani / bo to iedno iest : o czym w kronikach maś.

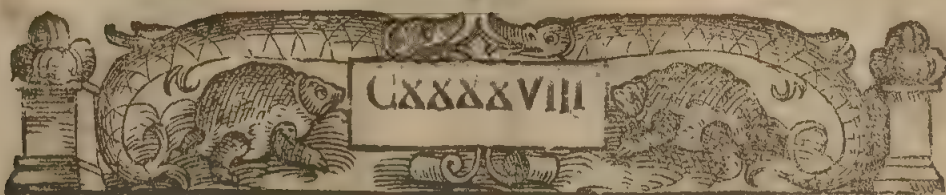
I Stawny to zdawna narod bywał / co stego listu Alexander wielkiego
každy zrozumieć moze / ktory między Stowaki Grecziami a Lacyńskiemi
literami naiduie sie piśany w te stowa.

Nos Alexander Philippi Regis Macedonum haeres, Monarcha
figuratus, per Nectanabum annunciatus, summi Dei Iouis filius, alio-
cutor Brachmanorum, Solis & Lunæ conculcator, à solis ortu ad oc-
casum, à septemtrione ad meridiem dominus. Illustri prolapia ac
linguæ Slauorum Masagetisq; salutem. Qui nos semper in fide ve-
races, in armis strenuissimi nostri milites & coadiutores robustissi-
mi fuistis, damus vobis hanc totam plagam terræ, quæ extenditur
ab Aquilone usq; ad partem Italiae Meridionalis, ut nullus ausus sit
istie manere aut se locare nisi vestrates, & quicumq; alienus inuentus
fuerit, illic manens sit seruus vester, & eius posterī vestrarum poste-
rorum. Datum ex Magna Alexandria nouæ foundationis nostræ,
fundata super magna Nili fluuiio Aegypti, arridentibus nobis mag-
nis Dñs, Ioue, Plutone, Marte, & Maxima Dea Minerva, testis
autem huius rei Illustris Anstellus Tritoteca noster, & alij vndecim
principes, quos nobis sine prole decedentes relinquimus nostros hæ-
redes, & totius orbis successores, Anno regnorum nostrorum vn-
decimo. Tego listu datá sie pokázuie przed Narodzeniem Pana Chrystuś
wym 311. lat. Czemu wiare dáć iest rzecż słusna / gdyż Marobodus Mo-
rawsky Krol przeniosł z Niemiec do Morawy Stolicę swą przed Narodze-
niem Syna Bożego 11. lat.

I Stego tedy tak dawnego y tak sławnego narodu idzie narod POLSKI
y CZESKI / ktorych Książetá á Krole wtym to Ogrodzie Krolewskim tem
porządkiem iako to Krolestwo stawne záłożone iest krotce wspomnie.

O napierwszem Monarsze w Krolestwie Polskim.

Po Lechu napierwshy do Donarcha albo Kraje przyszli
dwie kraje z Illiryei z Czechem Bratem oboło Roku 550.
po narodzeniu Syna Bożego / napriod do Czech / tam przy bracie swym
Miaſto Rurzym zalożywszy: gdy mu ſpiegowie tego o herotiei a pustey kraie
nie powiedzieli / brata Czechá w Bohemiei zaniechawszy / ſobie nowa kraie
od inuenta ſwego zalożył / zacząwszy od początku Rzeki Odry granice ſwe
roſszerzał / na zachod na putnoey tu wschodu Stońca / ſzczęśliwie a dugo
pánował.

I Miaſto Gniezno y Zamek między wielkimi Jeziory zalożył / ktoremu
od wielkości Ortowych Gniazd to imię dat Gniezno / a iſi tam Orty białe
widział / Orta białego za znamię rycerskie na Chorągwiach ſwych malować
kazał / Został potomkowi Syna iednego Wiſimira / ſłymi Pány przyſli
przyiaciele albo radá ich / ktorzy tych herbow albo znałkow rycerskich wy-
wali / ktore na tych chorągwiach na wirszu ſaczyſ y inich wiele / oczym ci
ſerżey powiem porym.

Lech s Czechem Pány w tych kraiach zостаłszy /

Wolność rycerstwu ſwemu wielka dawſzy.

Roſszerżali ſwe granice ſzeroko /

Gdzie zańrżec mogło wktory kraj ich oko.

Niemogl ſie oprzeć nieprzyiaciel nigdy /

Choć czaſem moca chciał ſie pomścić krzywdy.

A n q

Slaz

Stawący sławni placu dostawali/
 Na końcu mieczów granice miewali.
 A dziś potomcy to wzwyczajni mają/
 Tam gdzie zamysła kopce stawiać dają.
 Niepr. Dunaj przebrnąć gdyby wolność była/
 Cheć pogorowi jest ktemu y sieła.

Wisimirus Syn Lechow po
 śmierci Ojca swego panował /
 był panem Walecznym / a niemając natim do-
 jść co mu iego Ociec zostawił herokie Krainy/
 przez Morze się pławil / a zduńczyki Woine
 wiodł szczęśliwie / poraziwszy Krola ich Sywarda
 zwoisziem iego: samego zabiwszy / Krole-
 stwo iego sobie podmanil / Syna Krolowskie-
 go Jarmeryka poymal / a potom z nim postano-
 wiwszy pokoi / pewną dań sobie dawać y potom-
 kom swym wiściwszy / odiechali.

I Jarmeryk zwięzienia wyszedłszy wſzytkieci namowy trzymać niechciał / on
 znowu do Daney iechal z wielkiem Woiskiem / skrocił pychy Jarmerskowsce /
 nazad się obróciwszy Miasto Gdańsk założył / na pamiątkę wieczna zwycię-
 stwa swego nad Duńczyki / Ktore ludźmi oney Krainy albo Krolestwa za-
 wieznie pobrane / zbudował.

I Drugie od imienia swego Wisimirus / Ktore w tym wieku Wisnaria
 zowa / Miasto nad Morzem znamienite / y takci potom żywot w pokoiu
 kończył.

Wismir Syn Lechow niewydat był taty/
 Doszedł go sława / doszedł go y laty.
 Znal Krol Sywardus iego Duńczykowie/
 Znal y Jarmeryk / niestały w swym słowie.
 Bedac zuchwały za szeroka woda/
 Musiał pokornym byż z wielką swą szkoda.

Inter Regnum pierwsze.

PO zezciu Potomstwa Lechowego niemogac sie
miedzy soba zgodzić aby sposrodku siebie Pana obrać mogli
bo każdy zmożniejszych panować chciał / a byto ich niemato ktorzy krwio y
powinowacstwem Kiazet zmiartych sie dorykali. Atak dwanaście miedzy
nimi obrali / a im Rzecz Pospolita do sprawy zlecieli / każdemu z nich iedne
krayne naznaczywszy / a tych Woiewodami nazwali / Ci Woiewodowie albo
Kiazeta acz spoczatku dobrze sie sprawowali / praw y wolności przestrzega-
li / potym co dalej każdy nad swemu srozy sie okazować poczat / czego rycer-
stwo ścierpieć niemogac / zychawszy sie do grunady / onemi Pany wzgar-
dzili / a iednego sobie zonych dwunastu ktorzy sie im nalepszy dat obrali /
imieniem Kroká. Ci Woiewodowie iako dlugo panowali pewnego nam
nie otym dawne Kroniki niepowiedaja. Aż nam Wapowski opowiada
przyście Lechowo do Polski roku 50. a opanowaniu potomkow Lecho-
wych lat 150. tedy to Inter regnum być musiało okolo roku 700.

Gdzie wiele panow Krolestwa miewaia /
Krywd y niesfortun wszelkich doznawaia.
Pro na ten czas Polski nieminelo :
Gdy wniei dwanaście Woiewod rzadzieto.
Wszakże sie czuiac w swej sile Lechowie /
O iednei strzaskiem ieli myślić głowie.
Niechca wkrainach cierpieć żadney szkody /
Wzgardzieli one płoche Woiewody.

Krol albo iako go Lacińskie
Kroniki mianu GRACVS, ten w
Gnieźnie na Seimie od wszystkich zgodnie był
obran / poczatek panowania iego był roku 700. pi-
sa onim iże niechetnie tej zwierzchności przyiat
ale przymuszony to uczynić musiał.

I Gdy podle obyczaju pogańskiego nátey
zwierzchności był wprawdzone / sprawiedliwie /
roztropnie sie sprawował / wszystkie majątności
iego były przy poczatku Rzeki Wisły / kedy on
Miaśto znamiennite założył / a dat náwisko od

imienia swego KRAKOVV / a Zamek na gorze Wawel rzeczona wystawić ka-
zał / a to Miaśto uczynił głowa państwa swego. Gnieźno ktore był Lech
zbudował opuściwszy.

I Tamże w Gorze Wawel Smoká okrutnego pod Zamkiem który lu-
dziom škody wielkie czynił otruc dat / czym wielki pokoi sprawił ludziem /
ktorym ona Bestya škody czyniła / tak w ludziach iako y w dobytkach.

I Agdy dlugo a fortunnie panował / umiart porym / a na gorze Łasenne
pochowan obyczajim pogańskim / niedaleko od Miaśta Krakowa / kedy ieszcze
Mogila iego sie okazuje / niedaleko Kościota S. Benedikta : Zostawit dwa
Syny / Lecha / y Kroká trzecia Core Wände albo Wende.

GRACVS Ktory ſie obyczajnie rządział/
 A wprzystoiności powinney niebladział.
 Od wſzytkich gwałtem ktemu przymuſzony/
 By Monarchia wziął do ſwey obrony.
 To uczyniwszy/ zwielfa roſtropnoſcia
 Pánował: przeco poddanych mieloſcia.
 Tak ubogacon był po ſmierci iego/
 Wzieli za Pána z Synow naſtárszego.
 Ktorego gdy brat zabił nieprzystoine.
 Nieoſiedział ſie na pańſtwie ſpokoinie.

Lech Syn Krokow álbo Grá-
 Kow ſtárszy/ po ſmierci Oica ſwego
 na pańſtwo obran/ brat młodszy iego tego mu
 zairzac/ wywiódł go włowy/ a potáieninie go
 zabił/ potym do Zamku przyiechawszy tak iá
 Kobyniozym niewiedział o bracie ſie pytał/ áto
 mówiac że niewie gdzie ſie podział/ rozeſtat á
 ſukać kazał: á gdy nalezion/ płakał ſmierci iego
 go przed ludźmi / á potym na iego miéſce od
 wſzytkich obran/ wſháłże niedługo ſmierć iego
 niewinna ztoſć obiawiła bractw / Ktory potym
 zrzucen z ſtolice Kiożcey á z Ziemié wygnan.

WAndá álbo Wenda Corá Kro-
 lá pierwszego Sioſtrá wyſſzey mta-
 nowanych Kiożat/ Lechá y Kroká Tyránna: od
 wſhytkich Pánow y Rycerſtwá ktorzy pámiatali
 na dobre zaſtugi oica iey zgodnie za Pána przy-
 ieta/tey nádzienie wſhyſcy byli/ że dla iey piękno-
 ſci y roſtropnoſci doſtać mieli kuniei iákie^o mo-
 żnego przyległego Pána: coby ich było niechybi-
 to/ by ſie to było ſama Wánda nierozefio.

Bo Wánda niechce mieć Pána nád ſeba/
 ſama Kroleſtwem rzedzić umyſliła / wciym
 chce mieć ſobie Bogi żyezliwe/ czyſtoſć im ſlubita: wzgardziela Rytige-
 rem Kiożciem Tiemięciem / á pokazawszy mu gotowoſć ſwa/ ná odpor
 gdy iei przez moc doſtać chciat/ dwakroć go poráziwszy dálej ſzczęściu nie-
 uſiaac: w Rzekę Wiſte ſtoczyła/ Bogom offiary uczyniwszy / obawiaac ſie
 wiecey ſwych/ żeby iei ktemu nieprzymuſieli aby ſlá za maż / tak ci żywor
 ſtończyła Pánná ona/ ktorey ciata doſtawszy podług zwyczaju pochowana
 była/ ná Rzekę Dtubnis miła od Krakowa/ gdzie Mogiła iei ieſzcze ſie po-
 kázaie/ wedle Kłaſtorá wrym wieku Cyſterſkiey Reguty.

Wanda Pamienska twarz y postać miała/
 Wszak sercem przodków meżnych niewydała.
 Skrociwszy Niemców bojąc się przygody/
 Szło jej o czystość/wskoczyła do wody.
 Oddawszy Bogom to co im slubiła/
 Ciało wglebokiej wisle wtopiła.

Inter Regnum wtore circa Annum 730.

J po zginieniu tak mizernem Wandy trudno się zgodzić przyszło na ie-
 dnego/dla zazdrości/ która między Pány przedmiotem była/bo każdy sobie
 życzył takowej zaciętości/ Co zrozumiałwszy Rycerstwo tak iako y pierwey/
 dwanaście ich obrali / ale ona pluralitas principum niedługo trwała/gdyż
 z nich R. P. żadnego pożytku niemięła/owym poczęli barzo wciśać podda-
 ne/ a śni się bogaciele nieprzyjaciół sie wiele okazało ziemi/ a oni żadney
 obrony nie dawali. Tłoczył się ieden tak śniaty który woisko nieprzyjaciół
 ście gdy śród y wielkie czynięto: poraził/ zebrałszy niemata grunade towa-
 rzystwa/ a ten był złotniczego rzemieśla imieniem Przemysł/ zató temu wszy-
 scy dziekowali/ a zechawszy się do grunady za Pána obrali.

Znowu Polacy Inter Regnum mieli/

Na pierwsze trzywody zapomnieć musieli.

Alle im pretko odwróżyły oczy/

Kiedy Książęta/ używały mocy

W swoich zwierzchnościach: potym się poznali/

Władza iednemu na wszytek traci dąli.

P Rzemisł dla takowej posługi
 gdy Markomany a Węgry poraził /
 od wszystkich zgodnie za Pána obran/ za
 rasono imie wdzięcznie wszystkich otrzymat/
 Leszek: iako był nieprzyjaciół osułat/ w wszy-
 tkich zyszytkow Polskich dostatecznie to nazi-
 dzie każdy/ zagnawszy nieprzyjaciela wielką to-
 rzyść zobozi ich wyniosł/ nad to wszytko sławę y

doiażni po ki żyw był/ o sąsiad wszytkich przyległych imienia tego był : Pá-
nem zostawszy aby co znacznego uczynić miał/ tego żaden historyk nie-
wspomina/ potomka żadnego nie zostawił.

Przemysł swem meśtwem dostał był zwierzchności/
Gdy Węgry chytrze wyprowadził zwołści.
Nie zostawiwszy potomka po sobie/
Z zalem pochowany od poddanych w grobie.

Inter Regnum Trzecie.

Po Śmierci Leszkowej albo Przemysłowej/ gdy także zgo-
dy wobieraniu Pána nie było/ kázali postawić na Stupie Czapke Xiazecę/
a ktoby na Koniu strokárny rąpiwcy kresu nąznaczonę do oney Czapki
przybieżał/ takowy ja na swą głowę wziąć miał/ a wszytkiem pánować.

Jeden s Pánów on wszytek plac wymierzo-
ny gwozdmi ostrymi chytrze nabit/ tylko sobie
perona ścieżkę zostawił/ ktora sam na Koniu
wzawod bieżał/ a oni co z nim biegali/ albo
z nim równo postronach/ wszyscy na onych gwoz-
dziach Konie pochromieli/ a rozumiac to
wszyscy że to było zdopuszczenia Bogów/ Leska
za Pána obrali.

Alle iako sie onina Bogi swe oglądali/ tak
Bogowie zdrade a chytrosci onęgo Pána obiaiwili/ tym sposobem. Dru-
giego dnia po takowej Eleckiej dwa zawodnicy do onęgo kresu po onym pla-
cu biegali/ ieden z nich na onych gwozdzich sie pokłot/ wskarżał sie drugie-
munieszczenia swęgo/ a na takowy zakład ich/ wiele ludzi patrząto/ a z onęgo
pokłotcia patrzałiwziemi/ a doznali zdrady ktora sie rozgłosila/ a tak one-
go nowęgo Pána wszyscy na haniebno Śmierć osadzili.

Z onych dwu iednego ktorzy biegali na ięgo
miejsce wzięli/ chociaś był zniszkiego stanu/ wskaż
był Pan sprawiedliwy y niepyśny/ one káry
swe záwsze sobie przed oczy przynosić kázal/ aby
pamiętał na stan swoi/ ktorego był na taką za-
czność wzięt. Zostawił Syna Popielá od wła-
stey żony/ inych miał dwadzieścia/ ktore kieszowy
podzielił/ Bolesławowi/ Bárninowi/ Bogda-
łowi dał Pomorskie kráiny/ Kázinirzowi/ Wlá-
dyśławowi/ Kásubsko ziemię/ Jaxie y Siemio-
nowi Serbiá albo Sorabiá : Wrátyśławowi
Kanyá albo Rugiá co dziś zowa Mysnia.

Przybyśławowi Czesimrowi y Ottrie Ditiwonęz/ ktora w tym wieku
Lusatya zowa. Przemysłowi/ Zemowitowi/ y Zemomysłowi/ te kráie gdzie
dziś Mąrggrabstwo Brandeburskie/ co náhy przedtym zwáli zgorzelecko zie-
mią. Drugim ostatek tych kráin tu Sástkiej ziemi tu rzecze rzeczona Albis,
ktora z Czeskiego Krolestwa idzie a ma nazwisko Woltawa.

J Ten Działus Zamek Miedzyboż co dziś Magdeburgiem zowa zato-
żył / Sobiesław Dale / co Daleburgiem zowa / Wymierus Wymariam /
ktora to stare imię aż poten czas ma / chceśli herzey wiedzieć v Kromera czy-
tai Księgi wtore. Tak syny podzieliwszy Leszek Książę / Rempubicam states-
cznie porządziwszy umarł / a pogańskiem obyczajem pochowan.

Leszek po oicu państwa dostąpiwszy /
Przytym się y spraw iego wchwyćwszy
Kycerskich: służył tak króiom pulnocnem /
Zie był od wszystkich zwan Monarcha mocnem.
Dwadzieścia synów spłodził y iednego /
Czym bärzo zwięził krolestwa Polskiego.
A ten co został Panem nad wszystkimi /
Obrzydl był wszystkim sprawami wzmierzłemi.
Bo ten Polacy zwyczajai zdawną mieli /
Pánów ničemnych gnuśnych nienawrzeli.

Popiel Syn starszy po śmierci
Oica swego / od wszystkich na pań-
stwo wzięt / żadney w sobie godności niemając /
tylko dla wielkich cnót Oica swego.

J Był to Pan ničemny / bojaźliwy / Stolicę
Książęcą przeniósł z Krakowa do Gniezna / a to
dla tego iż się bał nieprzyjaciół Mąrkomanów /
y Hunnów: y tak blisko siebie się bał / ale aż do
Kruszicy na Kujawy się wyniósł nad jezioro
Gopło. Zostawił Syna tegoż imienia co y sam
Popielą.

Popiel drugi Syn Popielow /
pochowawszy Oica swego ciało /
młodzieńcem będąc na ten czas / mając opie-
kuną naznaczoną / od wszystkich za Książę obran /
wszak iż iako y Ociec był ničemny / niemiał mi-
łości v poddanych / nazwan był Chosteł albo
Choschisto / był wielki nierządnik / a tak to chce-
w nim pohamować Stryiowie iego / namowili
go aby się ożenił. Ziednali mu za Matzonkę
Core iednego Książęcia Niemieckiego / bärzo ta-
koma a zła / ta znając niechęć przeciwko sobie y

przeciwko Meżowi swemu od poddanych / bojąc się aby ich spąństwa nie-
wygnali / a ktorego Stryia na iego miejsce nieobrali / namowila meża aby
się uczynił chorym / a wtym aby po stryie postat a uczynił ie opiekunni dzie-
tek swoich. Co gdy uczynił Popiel / a Stryiowie się zyczali / ona im stroga
truciznę przyprowadila / a gdy iść na pochoie swe mieli / każdemu osobny Ku-

niezjeł nalać kazała miodu / prosiąc aby to za zdrowie matzenta iey wypili /
ktory też donich pięt swoi trunek / co gdy wczynili wszyscy nagle pomarli / a za
tym myśli srogie zonych ciał wyszły / onego takomica z żony iego y z dziećmi
ziadły / tak że sie im żadnym sposobem obronić niemogli: Tak słuszna zapła-
te za swą okrutność wzięli / circa Annum 529.

Popiel Popielow syn z takomstwa zlego /
Z nawodu żony narodu hárdego.
Zginał sam y żnia potomstwo pogubiel /
Stomornie go pan przez robactwo vbiel.
Niemogl przedniemi vmieknąć sie na wodę /
Takowa śmiałość y takowa zgode.
Okrutne myśli między soba miały /
Zamord go srogi wskoż zamordowały.

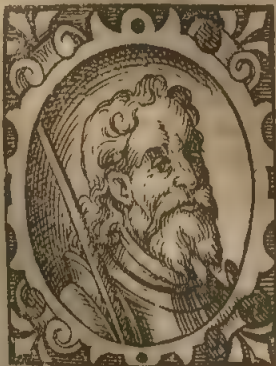
Inter Regnum Czwarte.

Gdy niestało potomstwa Kijażcego / a takowa sie złość
y on cud niestychany rozgłosił / zychali sie Panowie y Kycerstwo tamże do
Kruszice / one ciała pochowawszy / chcieli zposrodek a siebie Pana obrać / ale
sie nato zgodzić niemogli / po onych dziwach / drugi a niezwyżajny y niesty-
chany między pogány sie stat.

Jeden mieszczanin s Kruszice miastą na on czas Stolecznego / gdy mu
sie Syn vrodził / gotował sie na miánowiny aby Kmotry swe uczestować
mogł / według możności swej / nasycić miodu / Wieprza zabijet / y innych mi-
sz y potrzebę przygotował. Wtym dwa Pielgrzymowie wdóm doniego przy-
šli / ktore zwieltą ochotą przyiat a hoynie uczestował.

A uczestuiac one Pielgrzymy y inne goście / onego miesa / y onego miodu
nieubywało / w tak wielkim zieżdzie / każdy náchrćiny sedit / iadł / pił a wszy-
tko w catości było / im wiecey dawano / tym wiecey wšego przybywało.
Piaśt z tym zánamowu onych swych Pielgrzymow / gości onych wšytekich
do siebie wzywiał a hoynie ie uczestował / zwlaściz a one Pány ktoryy sie byli zie-
chali na obieranie nowego Pana / bo nátał wielki zjazd żywności na rynku
niestawiało / tylko w Páschą albo Piaśta wšego hoiność była.

Takowy dzień gdy sie rozgłosił a iawnie tego doznali / zgodnie o tym
mówić poczęli / że im to iest Pan od Bogow naznaczony / bo był człowiek lu-
cki / hoyny y ktemu rostopny / a twarz y wdzieczney
zbiegli sie do iego domu / a oto go prosieli / iżeby
osierociate państwo wziął w swą obronę / sczego
sie on wymawiać począł / wšakże za radą a na-
mową onych dwuch Pielgrzymow gości swych /
to uczynić musiał.

A gdy pozwołił wonych grubych śatách ná
Zamek zaprowadzon / oni dwa meżowie to sprá-
wivšy znikneli zoczú ludkich ktore oni Poganie
za Bogi być rozumieli.

Takci Pan cud okazać w Polsce raczył iá-

Ko niegdy na onym Abimelechu Krolu o ktorym czytamy in Genesi, albo Corneliusie Setniku o ktorym in Actis Apostolorum.

¶ Był to Pan wewszystkich sprawach R. P. pożyteczny iako ten który sprzejżenia Bożego podan był/ ktorego potomki aż y poten czas na Swiecie wielkiej zacności widziemy Kiazeta Brzeskie/ począł panować Piaśt circa Annum 861.

¶ Umiał potym pełny wieku y dobrych spraw/zostawiwszy Syna z Matką i siostry Kzepichy iedynego Semowita.

Piaśt wtym od Pana podan sprawiedliwy/
Zrodu prostego ale maż poczciwy.
Zwarżtatu prosto siadłszy na Stolicy/
Przypatrzył się każdy pański tajemnicy.
On sam krolestwo y Krole sprawuje/
On sam y wodze zwoly swej szyćwie.
A błogosławi nawszem rozmnażać/
Spraw y rozumu wielkiego dodawać.
Wszak jeszcze tego mamy pewne znaki/
Jakie potomstwo y przodek był taki.

Semowit Syn Piaśtow po śmierci Ojca swego / zgodnie od wszystkich obran / ktorego Ociec za żywota swego sam starym będąc na Woiny wysyłał na miejscu swym / wczasow mu żałować niedopuszczal żynną y głodu przywezwając cierpieć / a tak to wszystko co byli Żunni a Młotkami od ieli / on wszystko pod swą moc wziął. Obrocił się był potym ten potomkom Popielowym / ktorzy byli oddali od Polski gniewając się o to że niemi wżgardzieli Polacy / a obrali sobie Cziowieka

zrodu prostego / a gdy się on na te Woine gotował: umiał/zostawiwszy Syna młodziuchnego inniem Leshę/panował lat 32.

Semowit Ojca wniczym był niewydat/
A śnadż mu złości swej Pan wiecey przydat.
Niestwo y śmiałość panowały takie/
Kutemu sprawy Kiazecce wszelakie.
Kosszerzył Polskę / wgranicę szeroko/
Po ki miecz zasiągl a zairzało oko.
Zachodziel wszedy zmeżnemi Polaki/
Nieprzyjacioly przywodzac na Łaki.

Leszek czwarty Syn Semowi-
row Pan młody / ale dla dobrych
spraw Oicą jego zgodnie od wszystkich obran/
a przydawszy mu opiekuny państwo tak szerokie
zlecieli / ale opiekunowie oni ani Książęciu mło-
demu / ani tak sławnej Monarchyi szerokiej
pożyteczni niebyli.

I Zamiędbali oney Woiny ktora był oćiec
podnieść wmyślił naprzeciwko Książętem zna-
rodu Popielowego / potym y Leszek gdy dorost
zamiędbał/natym przestawał co od oicą wpo-
iu zostało / a tak one Książęta ktore pierwey Krolestwu Polskiemu holdować
były powinni / mając wielkie niepokoje od Niemców y od Cesarza Henryka
ktory po Konradzie był nastal / widząc że ich zamiędbali Polacy / oni czyniąc
sobie pokoi Cesarzowi sie poddali / a iemu Trybut Polskie powinnny dawać
poczęli / iako zgorzelećta ziemia co dziś Brandeburkiem zowa y Grona Miał
sio znamięniete. Umart potym Leszek Roku 913. zostawiwszy Syna Zimomys-
tę.

Leszek młodziuchny przy oicu zostawszy /
Złe wychowanie od swych sprawców miałwszy.
Nie według Oicą Stolicy swej rządził /
Wewszystkich sprawach od niego zablądził.

Zimomysł po Śmierci Oicą
swego na Monarchia Polska obran/
był Pan dobry / ale także niebył waleczny / a za-
dno ino rzecz sławny niebył tylko Synem / kto-
ry mu sie był nierychto y ktemu ślepo wrodził/
wielce tego smutnym był / zwłastę że mu Zoná
za onym porodem niepodno została / iako
to iemu oznámiono odniei / a od inych Panń sta-
rych ktore sie natym znaty / było.

Agdy dziecie miało siedmi lat / tam podle zwy-
czaju pogańskiego miał być mianowan / zięch-
to sie wiele Panów na te mianowiny / byli dobrej myśli cieżąc Książę fraso-
wite / dla tego że Syna miał ślepego / rozumiejąc że nim miał wstać rod Książ-
żecy / a w tym nad nadzieie wszystkim wesele wielkie sie stało / bo ono dziecie
ktom wszelkich Doktorow pomocy przejrzało / ktorym matka z wielką ra-
dością do Książęcia y do Gości przyszła / wszyscy z radością scudu takowego
wszelakich krotochwil zażywali / a dziecieciu onemu dali imię Miecystaw /
iako by tego pewni będąc że przez miecz miał być wielce sławnym.

I Oćiec starał sie oto w wieściach / aby mu oznámili przyczynę wrodzenia
ślepo a przejrzenia jego : inaczej mu sprawy dać niemogli ani umieli tylko
to / że za jego panowania Polska oświecona będzie.

I Starał sie oto oćiec aby dziecie ono iako naipocześniey a naznaczyć

wychowane było: y tak mu Pan Bog dopomagał dla iego dobrych spraw że
dożył lat zupełnych Syna swego. Umart potym wstárości Roku 964.
a pochawan w Gnieźnie obyczajem pogańskiem z zatością wszytkich.

Ziemomysł rowny także był Leszkowi/
Mierziła wojná przywyłł pokoiovi.
Wszak go zbogáciel Pan dary hoinemi/
Stawa porównał s Pradziady sławnemi.
Zbiodr iego wymiódł ozdobe kráinie/
Skąd ná szeroki Swiát dość znácznie słynie.
Miecysław z Mieszká nieiák zámysláli/
Wiecej bez mieczow wten czas zwoio wáli.
Bo wziawszy ná sie znák krzyża Swietego/
Zbeli skorony diabelstwa sprosneho.

Miecysław po Śmierci Dica
swego od wszytkich obran / iednáł
co sobie tuśeli onim wrym sie omylili: bo był
Pan spokoiny / miał żon siedm podle zwyczajú
pogańskiego / ktorými niemiał żadnego potom-
stwa. Byli między Polaki ná Dworze iego mie-
ktorzy co w kráinách postronnych bywáisc: wiá-
ry sie chrześciáńskie náuczyl / a nie sie báwili
Ci tak iáko mogli między pogány sámi
yli / a Xisze ktemu wiedli / aby i on tak iáko in-
sy Pánowie: wiáre świetá przyiá / a poznat

Chrystá odkupiciela swego / obieciá mu zátym wszytko szczęście odniego / y
potomká pewnie. Stucháisc tego Miecysław wslucháł rády ich /
a tak ie wypráwił do Bolesława Xiszeiá Cieskiego / zádáisc go o Core Da-
browke wstan Matjeński. J Bolesław ácz sám ledwie był wtwierdzony
wtákové wierze / wsiák iednáć dáć Cory niechciá iéśliśby wiáry świetey
nieprzyiá / a tak zátó Postowie ślubili: yśe to uczynić miał.

J A gdy one Pánie do Gniezná przywieziono / zarázem Miecysław chrzest
świety przyiá / potym wesele spráwiono w Roku 965. Czechy zátym po
weselu hoinie wdárowáwśy odpráwił / a niektóre ná postugách swych y
małzonki swey przy sobie zádzierzát / a zwiélk pilnościz zmałzonk wiáre
świetá rozmáizát / dziewiec Kościotow náprzód bogácie nádáwśy zbudo-
wat / przy ktorých Biskupy postánowił / a przednicisze dwa: to iest Gnieźnień-
ski / a Krákowski / przy ktorých Arcybiskupy: Poznański / Smogorzewski / ktorý
wrym wieku Wroclawskim zowá: Kruśický / ktorý Wloclawski a Pomor-
ski zowá / Plocki / Chelmieński / Lubuśeński / a Kámienski / Biskupy osádzil /
dziesięcin Wsi y gotowych pieniedzy nádat / Kánoniki y Pralaty w bogáciel /
wszytek porzadek y dostátek wedle potrzeby przynich postánowił / do ktorých
Kościotow Arcybiskupy y Biskupy a Xisze ina náprzód s Czech Brat / náto
wszytko od Janá trzeciego tego imienia Papieżá przeż Egidiusa Kárdy-
natá Biskupá Tuskuláńskiego potwirdzenie wziá. Wrodził mu sie potym

Syn od Dabrowki w Roku 967. ktoremu na chrście kazat dać imie dziada iego Bolesław / ktory był na ten czas umart / a sko- ro mu podrost / sam Ociec za żywota swego Zone mu ziednat Co re Książcia Węgierskiego Tesse.

Umarta potym Dabrowka Roku 974. Páni Swietobli. wych spraw / ta nigdy gtowy swey mienatrywata / zawse w wieńcu zimie y lecie chodzila.

Panowat Miecysław lat 35. w pokoju tylko z Włodymierem Książ- ciem Ruskiem / ktory nalezdzat państwa iego / niemal potrzeby zroznyim sezesciem. Umart po Smierci małżonki swey we 22. lat / Gdy mu sie ius był wnuk wrodził Miecław.

Strym sie bogactwa skarb nieprzeplacony /
Dostaly Polsko znieznaiomey strony.
Krol Nieba ziemie wsercu Krola twego /
Ty pod strzydłami y pod reka iego.
Ciesz sie / niezmoze nikt twey reki silny /
Strozy obrońca / jest przy tobie pilny.

Bolesław Syn Miecysławow
gdy za wola wszystkich wziat do
sprawy państwo oiczyse / ius były wnim dobre
znaki wszelkich poćech / iże Monarchia tak he-
roka Polska rosserzyć sie wpirowse granice mia-
ta / nadto modestia verecundia morum suauitas
grauitate temperata przynim była / rycersta sto-
te prawie rozmnożył / granice państwa swego
wszerz y wduł rospresztrzeniet / Wiare Swieta
otwirdził / lud gruby Pogańskich obyczajow
petny / za iego panowania sie wypolerowat.

Temuż Korone Krolewska y Krolewski Tytul Polscze od Ottona trze-
ciego Cesarza nadany był / a wiecznie od wszelkich trybutow / ktoremu inszy
Krolowie Cesarzom i owinni sa wyswobodzon y potomkowie iego na wieki.

Ciestie Książca niespokoine tak wskromit iże mu dań dawac przyrzec
musieli / iako cym heroko w Kronikach Polskich opisano iest.

W roku potym 1008. z Jarostawem Książciem Ruskiem woine fortune
wiodł / wiele Rusakow porażil / Kiiow Miasło starone y bogate dat Żolnie-
rjom na łup / stupy zelazne Miasło granic Wnieprze Rzece tam kedy Żuta w
Niepr wpada postawic dat / z Sasy a Prusy Woiny sezesliwie niemal / ktorzy
byli za Popiela a za Leskow od państwa iego sie oderwali.

Po Woinie Sastiey sezesliwie ia odprawiwszy Bolesław / przeciwko
Prusakom sie obrocił / miszace sie nadmnu smierci Woiciecha swietego /
ktorych tak wskromit / że wszytko co chćiat a roskazat / czynic musieli / a tak
postawiwszy Trybut wiare Chrześcianańska przyjac stubieli : On zatyim roze-
stat ludzie wezone aby ich wiary weyli / przyczym sam wzieni oney miekstat /
odiezdzajac potym z ziemie / kazat wrzece Osie Miasło granic stupy zelazne
postawic mila tylko od Rogozna.

Ten

I Potym dwie lecie odpoczywat rycerstwu a okoto rozinnazania a utwirdzania Wiary swietey staranie czynil / w tym znou Jarostaw Kiazę Ruskie przymierza naruszyl w Roku 1018. ktorego Boleslaw Krol pretko wposoit y do wielkier pokory przymusił / wiele znamienitych spraw iego jest opisanych w Kronikach.

I Umart potym Roku 1025. nazwan byl od Rusi Chrabri / to jest straszliwy a frogi / wielki to byl miosnit ludu rycerskiego / gdy sluzby niemielu Zolnierze 40. Stotow pogotowiu bylo / do ktorych kazdy kto niemial zaco zyc / tu wieczery y tu obiadu sedl / a mial sie dobrze.

I W sadu kto niemial Prokuratora / on swoiemu poruczal sprawy iego odprawowac / a zskarbu swego odtego ptacic kazal: Biskupy y Kieze mial wucze ciwosci wielkie / bo gdy przyshedl Biskup wstat zaras / siec niechcial asz tez Biskup siadl. Czytaly herzey o iego sprawach v Kromera Kiegi trzecie.

Przybylo wietszej Koronie ozdoby /

Dla spraw y mestwa tak swietey osoby.

Padnie Rus / padna niewierni Prusowie /

Pomorscy takze y hardzi Sasowie.

Kto sie smial targnac do Broni niebacznie /

Skaran od Krola byl moznego znaczenie.

Miecyslaw Syn Boleslawow

Mod wszystkich zgodnie po Smierci oicowskiej na Rusi do przyiet / koronowan w Gnieźnie z Zona swa Ryscha przez Zypolita Arcybiskupa Gnieznińskiego / wielkie tryumphy przez trzy dni byly / iatnuzny ludziom w bogiem rozdawano / y to cokolwiek rozumiano ku czci a chwale Bozey na takowym Bankiecie czyniono / takowa koronacya dla wietszej wesciwosci sprawowana byla w Niedziele swiateczna.

I Daleko sie byl z sprawami od oica odrodzil Miecyslaw / ras tylko mial bitwe sciesliwa z Rusaki / ktorzy po smierci oica iego pokoi albo przymierze wczynione zrusyli / a dani dawac powinney niechcieli / ale ich moca strocil wielko.

I Przeciwno Czechom zwoistieni sie byl obrocil / wszakze zadne Miasa ani Zamku niepsowal / tylko Wsi a przedmiescia palil / potym zwielko Korzescia nazad sie obrocil gdy stalo za ten trybut ktorzy mu dac mieli.

I Wielkie Woisko naprzeciwno Pomorzanom zebral / miaz z soba w towarzystwo Andrzeia y Lewente / Syny Ladowstawa Lysego / a Krola Stephana bracia stryjeczna / Węgry: tam Bella wielkie mestwo natey Woinie okazowal / ktoremu Miecyslaw dal Core swa a wposagu dal mu Pomorska ziemie: Umart potym miaz w wieku tylko 44. lata: w Roku 1034. w Poznaniu pochowan / zostawil Syna Kazimirza z Ryscha / Esna albo Krenfrida Zrabie Woiewody z Rhenu Corta / imieniem Kazimirza.

Mie:

Miecysław Wica niedoſzedł dzielnoſcia /
 Wzmierzył był poddanem ſwa wielką gnusnoſcia.
 Odumął Syna y Małżonki młody /
 Zatył Kroleſtwo było pełno ſzkody.
 Gdyż żeńska głupia ſprawa wſzytkiem nudna.
 Do wyćierpienia była bärzo trudna.
 Szeimrać poczęli namiężad / w tym ona /
 Wypierzchła z Niemcy / nieporządna żona.
 Wſzak co za ſzkoda Koronie ſprawiła /
 Niemysłowiona doſyć iſcie była.

Inter Regnum przeż siedm lat ſłodliwe.

Jednegoſz tylko Syna zoſtawił Miecysław żywego przy
 którego nárózeniu było wielkie trzeſienie ziemi / co za wielki dziw było w
 Polakom / był naten czaſ młody Kaſimirz gdy Ociec iego umarł / tak iſ nie-
 mogli powinnoſci ſwey odprawić Krolewiey / a przetoż odłożona była
 Koronacya iego / przy Małce wſytkę zwiſchnoſć zoſtawili / wſakże iei ona
 Páni nieprzyſtoinie używała / pokazowała ſie pokorna / a była uporna a
 niezyczliwa Polakom / temu takoma / Jeſzcze za meżá ſwego dobrego żywo-
 ta podatki wymiſliła niezmiernie / y tak co daley to wietſzych ieſzcze chciała.

I Małce Niemce do r. ~~1000~~ ie brata / wſiedy y przetożeńſtwá im dawala /
 y iako rozumiała a mogła ich bogaciła / Polaki przegadaliſe. To Polacy
 znaliſe / ſli doniei proſiac napominali / aby tego nieczyniła / wtem iſ prze-
 ſtrzegaliſe że to ku dobremu Końcowi przyſć niemiáło.

I Agdy baczeili że ona prozba wney mała ważna była / poczeili ſie w tym
 iawnie opowiedać / że ſie im tego cierpieć niegodzi / ona też bacząc niecheć
 ich przeciwko ſobie y takowe rozruchy / wmyſliła tájemnie z ſynem y zony
 ſwemi Niemcy s Polſky wyiechac / y tak uczyniła / wielki ſkąd z ſobą y dwi
 Koronie Krolewiey wynioſła / a wyiechawſy s Polſki do Saſkiey ziemie
 iechala ku Ceſarzowi. Od którego Magdeburku y Branſwiká za wielkie
 ſkärby doſtala / zewſytkiem przyległoſciámi. Kaſimirzá Syna zaſtala
 do Lutecy / który przeiechawſy Wtoſkie Kráginy poznal ſie z Romoaldem
 Opátem w Kluniáku / a tak do iego Kłaſtora Zakonu ſwietego Benedykta
 wſtąpił y Mníchem zoſtał.

I Wielki nierząd w Polſce po odiechaniu iego był / a co daley to wietſzy /
 ieden drugiego wdomu náiezdzał / y wielkie trzymody ieden drugiemu czynie-
 li / duchowni ani Koſcioty żadney uſzczęſliwoſci niemieli.

I Agdy to zle co daley tym wiecey Polſke pſowało / ſami ſie obaczeli / zto-
 żeli ſiem aby ſobie Pana obráli / a one nierządy wielkie wſpokoieli / nie-
 mogąc ſie ná inego zdobyć / wmyſlili Kaſimirzá ſukać / gdzieby go kolwiek
 náleſć mogli / a tak poſtom hoimie ná ſtrawę dawſy z ſkärbu poſpolitego /
 temu hoimie ná podarki zota y ſrebra / tak ich wyprawili z doſtatkami
 aby im nináczym nieſchodziło.

I Oni postowie naprzód do Krolowey iechali / prosiac iei aby im o Synie powiedziata / zaco iei wspominki niemate dali. Ona nato mato dbaic iako mezyczliwa / y iusby byta y Syna rada tak zaniechata / na zlosc Polakom / mowiac: ze ius on waszego Krolestwa niepragnie / Bo on ius Zakonnikiem zostal w Kloniatu w Klastorze.

I Dosyc natym mieli oni Postowie / wziawszy sprawe od Krolowey o Razimiru kedy byl / niezegnajac iei iechali co naprecci doniego.

I A gdy go znalezi / prosili aby oiczyzne utrapiona wobronie swa przyist / a przewinienie wsem poddanym odpuscit / gdy sie to wszystko wiecy za daniem przyczyny Marki iego stalo / anizeli ich iakowa niechecia przeciwko niemu.

I A gdy sie im wymowiel ze tego uczynic niemogt / oni sli do Opata / Opát ich odestal do Papieza / a tak to otrzymali ze Razimirz przepuszczon byl na Krolestwo / y zone mu wolno poisc bylo: zaco pewna kontrybucya y posute Kosciolowi Rzymskiemu postapili / czego mafi w Kronikach roznych Autorow pewne dowody: yje tak bylo.

I Przyprawdzon do Gniezna wielka uczciwoscia / zniematym poczstem ludu Rycerskich / za chacia Cesarza Henryka Syna Kunradowego / ktory mu nawsem wielka chiec okazal / y dwie Koronie ktore Marka iego spolski byl ta wywozila: nawrocił / a odestawszy go zdrowem swym dosyt przyszloinie / nawsem mu sie sam chetnym do wszystkiego opowiedzial. Uczym obfermiej naidziej v Kromera w Xiegach czwartych / Circa Annum Millefimum trigelimum octauum.

Razimirz syn Diepslawow /

skoro przyiechal na Krolestwo oiczy
ste / wszystkie mierzady zerzec / a w pierwszey zac
nosci a porzadku panstwo swe po
stawic umyslil / Dobrogniewa Core
Kiazeicia Ruskiego / siostry Jarostawa
syna Wlodymierzowego wziat
sobie wstan Matzeniski / ktorey dano
imie Marya / ta mu splodzila czte
rech synow / Boleslaw / Wladys
law / Miecslaw / y Ottona / ale ci

dwaj miodo pomarli / piata Core Swatostawe / ktora bylo da
no wstan matzeniski Wratyslawowi Kiazeicu Czeskiemu.

I Zyw byl Razimirz na Krolestwie lat 18. trzykroć Prusaki porazu / kto
ry Maslausowi do opanowania Kiestwa Mazowieckiego dopomagali /
ynych spraw iego panieci godnych wiele Kroniki opowiedaja.

I Dzieknac Panu Bogu zato ze mu szczescie raczyt / Klastor na Tyńcu
tey Regaly Swietego Benedikta / w ktorym sam byl Zakonnikiem fundo
wat / ktoremu wiele Wsi y Miasn nadat.

I Tenze s Smogorzewa Biskupsk Stolicie przeniosl do Wroclawia /
vmart potym Roku Millefimo quinquagesimo octauo, z zatoscysa wshyt
kich poddanych / w Poznaniu pochowan. Zostawil dwu synow Boleslaw
okrutnego / y Wladyslaw z Hermana.

Obroćiel oko na lud vtrapiiony
 Krol nieba ziemie: Krola scudzey strony
 Wroćiel oieczyźnie: rozebrat skapice/
 Dal serce mezne zboskiej tajemnice.
 Wszytko naprawil co skazono bylo/
 Wszytko iak znou w swey klubie stanelo.
 Ma Polska Pana/ ma oica prawego/
 Ma y potomstwo/ rowne cnotam iego.

Bolesław starszy Syn Krola
 Kazimierza / po śmierci Oica swego
 na Krolestwo Polskie obran / do ktorego na
 pocztku panowania trzej wygnancy s Kro-
 lestw przyiechali / naprzod Jarostaw Kiazę Ri-
 iowski brat iego Wnieczny: Bella Kiazę We-
 gierstie brat Andrzeia Krola / y Jaromir Brze-
 tystawa Czeskiego Kiazęcia Syn / ktorzy Bo-
 lestaw przeciwko nieprzyjaciolom ich: pomoc
 dac obiecal / a iako na ich stany nalezalo podey-
 mowal.

I Wratystaw gniewajac sie ze Bolesław przyiat brata iego / lekce sobie
 pozazat mtodosć Bolesławowę. Zebrat woisko wielkie Czechow / y Me-
 rawcow / szedl na Slasko / ale maitac sprawe o gotowości Krola Polskiego /
 y to zedonie zwoiski szedl / bitwy mu dac niezmial / owsem wstepowac poczai.

I Bolesław woiską darmo rozpusic zebranego niechcial / wszedl w Cie-
 skie Panstwa / a wielkie szkody poczynil / Wsi / Miasta popustofyl / a zwielka
 korzyści spokojnie wyiechal / na drugi rok ieszcze wieksza moca sie gotowal /
 wshat ze temu Wratystaw zabiezal / postat kuniemu o pokoi y o siostrze Swa-
 rostawie:

I Obrocił sie potym Krol Bolesław na Prusaki / ktorzy mtodoscia
 Krolewską wzgardzajac / pod iego posluszeństwem być niechcieli / a gdy
 wszedl z Woiski do ziemie ich / bitwy mu dac niezmiali / ale on ich tak pilno
 wat ze skarani być musieli / a posluszeństwo zachowac.

I Potym Belle do Węgier prowadzil / Woisko na troie rozdzielil /
 A gdy wszedl na granice / wiele sie Węgrow kuniemu przymichalo. Krol
 Andrzej z woiskiem gotowal sie pilno na odpor / ale gdy przyshlo do potrzeby /
 moc obaczywszy / Węgrowie do Belle sie obrocieli: Ciemcy a Czechowie to
 obaczywszy ze ich Węgrowie odbiegli wszyscy / oni tez vcieli / Andrzej od swo-
 ich Węgrow poiman / vmart zwielkich niewiezahow ranny.

I Bella na Biatogrod od Bolesława zaprowadzon a tam Koronowan /
 hoinie Bolesław y wszytko rycerstwo od Belle Krola wdarowani.

I Wziat potym Bolesław wslan matzinski Wysestawe Kie-
 sne Ruska ktora tylko sama v Oica iedyna byla / po ktorey wiel-
 ka czesc Kiestwa Ruskiego prawem przyrodzonym przypadla
 na niego do Korony:

I Wiodl potym wielkie woiny s Kiazety Ruskiemi prze-

Siedm

śledm lath/w Polscze niebymając/tylko Krol w gniewie zapalczywy Stas-
niawia Biskupa Krakowskiego meza swietego zabiti/ a to ze go napominat/
znieprzyjstoinych spraw iego. A gdy od wszystkich znat wielka niechec dla-
tego przeciwko sobie/ gdy Krolestwo wszystko zaklete bylo/ on zsalu v zna-
wając swę przewinienie naprzod do Węgier/ a potym z Węgier do Włoch/
y tam w Klasztorze Olia nieznacznie Mnichom postuguiac: żywota do-
konat/ ale gdy umrzeć miał confessorowi swemu co zaczął był wszystko oznai-
mit.

I Confessor szedł do Opata a to mu oznaimit/ a tego domodzac Bolesław
iżę tak było/wkazał Kleinoty ktore przy sobie miał y Pierścien Sekret swoi/
a z tym umart. Kądzieli sie potym Kieza co czynić mieli z onem ciałem iego/
ieśli sie godziło chować ie na świeconey ziemi gdyż zaklete było. Po dłu-
gich rozmowach vzwawszy to iże na pokucie umart/ a Kleinoty wielkie zostā-
wit/ starali sie u Papieża o absoluca/ co otrzymali/ zbudowali potym Kā-
plice nad ciałem iego/ ktora aż poten czas stoy/ położono Kāmieni na gro-
bie a na Kāmieniu dali wyciosać litery łacińskie tak.

Hic iacet Boleslaus REX Poloniae occisor Sancti Stanislai Epi-
scopi Cracoviensis.

I Był to Krol aże gniewliwy ale wielce hojny/ wyjechał z Polski około
Roku po Narodzeniu Bożym. 1081.

Bolesław śmiały Krol wielkiej godności/
Za wielkiem szczęściem przyszedł do strogosci.
Upadł w gniew Bożi iże na miecz iego/
Przyszedł maż świety/ z tym szczęścia swego
Znać wieciec niemogł: pozbywszy zacności/
Kończył żywot swoi w niedzy y w żalosci.

Władysław Brat Bolesław
w ow po odiechaniu Brata swego
od wszystkich namięcie iego obran/ ale sie Kro-
lem niepisat tylko Kiazeciem/ bo Krolestwo dla-
takowey okrutności Bolesławowej: zaklete by-
ło/ po rozgrzeszenie albo podniesie-
nie klawy posłał Lamperta Bi-
skupa Krakowskiego/ s familiej tej
ktorzy. Herbu trzech traktur vzy-
wając ktoremu potym Herbu dano

nazwisko Zabbank jako niżej wатыsył/ co on Biskup ziednat y zagrao Sacre
na Biskupstwo sobie obiednat.

I Miał Władysław małżonkę Judyte Core Wratystawā
Kiazecia Czeskiego od Adleidy Krola Węgierskiego Cory
spłodzona/ a sż zostawił Syna Bolesławā/ ten potym nazwan
był Krzywousty/ dlatego że mu wrzod Karbunoulus ostał był po-
psowat/ była to Pani swieta prawie/ vprosiła u Krola Mażon.

ka swego Kapitulę Krakowskiej Pabianice ku którym należy wiecy niſ 40.
wſi.

¶ Biskupowi Włocławskiemu ziednata Łagow Miaoſto / do ktorego ieſt
także wſi niemato / Kisznice Kłaſtorowi Thynieckiemu: wiele inych dobrych
a ſwietey prawie paniei ſpraw Kronikę nam opowiedzą.

Ten Monarcha acz ſam byt ſpokoiny wſakże przez Hetmana
ſwego Sieciecha s Familiey Topor znacznie Granic Kroleſtwa
ſwego bronil / Każdemu nieprzyiacielowi iako Prusakom Mo-
rawcom y inym.

Ten naprziod poczat dzielić Kroleſtwa Polſkie / Bolesławowi
dat Kroleſtwa Polſkie. Zbigniewowi naturali Mazowieckie Kieſtwa / Ku-
iawſka a Leczycka ziemie ktemu: umart potym Roku zbawienia naſzego
1102. panował lat 20. y 59. w Plocku na Zamku w Koſciele ktory ſam
był zbudować dat pochowan.

Władysław meſtwa był też niepodlego /
Co przez Sieciecha Hetmana ſwego
Odprawił: tenże niebacznie to ſprawił /
Ize Koronie dwoch Panow zoſtawił.

Bolesław Trzeci nazwiſkiem
Krzywouſty / Syn Hermana Wła-
dyſława / po ſmierci oicowſkiej panował / zgo-
dnie od wſytkich obrany: gdyſ ięſze za żywota
oicowſkiego wſytkie dobre poſtepti iego ktore
prawie wdzieczniſtwe okazywał wſytkiem go
zalecały. Tęomyleli ſie ninieſzym / ſo ku wſy-
tkiem Krolewſkiem poſteptom zwyciay na Ky-
cerſkie ſprawy wielce ſie w nim rozmagał / a
pilnoſci ktemu dodawał / tak iſ 45. bitew

miał za wieku ſwego z nieprzyiacioły moſnymi wygranych / iako z Henry-
kiem 4. Ceſarzem na pſiem polu w Wrocławia na Staſku: y zinem przyle-
głemi Soſiady z Morawy / z Węgry / z Pruſaki / z Ruſia / s Pomorſkany /
potym od Jaropetka Ruſkiego Kſiecia chytrze porażon w Halicz / dla boia-
zliwego Hermana / ktory odniego ſpolowica woiska wciel / zaco mu poſtat
Rozuch Zaiecy / y powroz / tak mu to znać dawaiac że wcielal niegodzien ię-
dno przyrownania temu zwierzeiu / a izby nie ſabło / ale kadziela iako Ties-
wiaſta ſie bawil / a powroz aby ſie nanim obieſil / y tak wczynil zdeſperac-
cyey.

Wpadł ſłatego w niemoc z zalu wielkiego ten zacny Krol / potym umart.
panował po Oicu lat Trzydzieſci / miał wieku 53. Ciało iego do Plocka za-
wieziono / a podle oica połoſono. Był to Krol wielkonyslny
ale niebył Koronowany / był ſprawniedliwy / dobrotliwy / y hoi-
ny / wſytek ſwoi wiel na ſprawach Kycerſkich ſtrawil. Umart
Roku 1139. miał dwie małżonce pierwſza Zbyſława Swatopet-
ka Kſiecia Ruſkiego Cora / od ktorey był Syn Władysław.

¶ Dru

I Druga potym miał Adelaide Cesarza Henryka Siostry od
ktorey byli czterey synowie: Bolesław rzeźbiony Kryspus / Mie-
cystaw dla potory nazwany stary / Henryk Kieże Sandomirskie i
Lubelskie / Kazimierz namtodziy: ktorym na smiertelney poscieli
rozdzielił oćiec Polste / starszemu Władystawowi Krakowskie
Leczyckie / Pomorskie / y Staszko / Bolesławowi Mazowieckie / Dobrzyńskie / y
Kujawskie krainy. Miecystawowi Gnieźnieński / Poznański / Kaliski / po-
wiąty. Henrykowi Sandomirskie. Kazimierz był miedziutki na
ten czas nie mu nienaznaczono / wszakże po braciei spadki brat
ktory mārł line liberis. Cora Bolesławowa Judita dana
Steffanowi Kolomanowemu synowi wstan małżeński po ktorey
ma dał wposagu Scepusienssem districtum.

Bolesław wszystkich prądziadow swych stawne/
Odnawiał miestwo / y sprawy ich dawne
Godne chwalenia: sam idac szczęśliwie/
Wewszem fortuna / służyła zycyliwie.
Ośm a Czerdziesci kroć swe przeciwniki/
Meżnie porazał / a myłł im szyki.
Oszukan nawet od zdradliwej Rusi/
Takci fortuna wždy zbroid co musi.

Władystaw starszy Syn Bo-
lesława trzymousteego podług wo-
lei Oćca swego na miejscu tego panował / ale te-
stamentu Oćcowskiego trzymać niechciał / ani
przeciwko Braciei swej miłości powinny nie-
zachował a Czesć państwa od Oćca im nazna-
czone odyść wymyślił.

I Baczac niezgode miedzy bracia / one nowe
Krainy ktore był Oćiec ich pod swo moc pod-
bił / posłuszni im być niechcieli / paktą poprzy-
jęziczone wzruszyli / a Władystaw ktoremu to na-

leżało / namniei sie o to nieślarat / tylko o tym myślił: iakoby ostatek sam opa-
nował / a to wszystko czynił za namową Zony swej / ktora była
z narodu Niemiedkiego Cesarza Henryka piątego Cora / wszakże
choć się był nato wielka moce nagotował / Rusaki mając na
pomoc / nie niesprawił: bo POLACY tego mu pomagać nie-
chcieli przeciwko Braciei jego / y sami przeciwko sobie broń do-
bować niechcąc.

I Agdy to ce moce wielka wykonać chciał / Pan Bog sprawiedliwy / zad-
nemu szczęście nieraczy: kto sie o rzecz nieprzystoina a niesprawiedliwa kuśi:
także teś takowy takomiec sprostnie zsweni Schismatyki rozgromion a od
Poznania był odegnan / y porażon / tak iż za ledwie sam wszystkiego zanie-
chawszy wobożie: wcielił / a potym za takowy wpor a złość na Seimie z Zie-
mie wywołan.

I A gdy ſie ſtarał o pomoc u Ceſarſzã Kunrada Bratã cioteczney Zony ſwey / aby mu dopomógł na pańſtwo ſktorego był ſprawięliwie zegnany: Wym go przeſtawiać niechciał / Kunrad poſtąpił poſty ſwe do Polſki a napominał taſtawie Bracia iego aby mu zdoła wola Kroleſtwa puſćili niedoſwiadczaiąc ſiektu iego ſktora on był gotow napomoc Władysławowi: aby na pańſtwie Wiſtyſkim pańował za pomocą iego / iako przyjaciel a iſcie wkrzywione ktore ſie doniego pokornie o pomoc wcięka.

I Na ktore ſłowa Bolesław Prorex na mięſcie iego obrany / dał Ceſarſzowi odpowiedź zwola Braciei ſwey y wſzytkiego Senatu Polſkiego w te ſłowa:

I Władysławowi odenmie ani od Braciei mych / także od Senatu y rycerſtwa Polſkiego ſie krzywda a ubliżenie nieſtato / Boſmy żadna woyna nienależyta pańſtwa iego przez moc mu niewzięli / ani dobr ſobie od oicã nadanych przez miecz zrefu iego nieodieli / ktore on nam gwałtem nad wola wſzytkiej R. P. iuſz prawie był odiał. A gdyſi żadnym ſpoſobem potoiu od niego otrzymać niemogli / żywotow ſwych tylko broniąc ktore on nam Braciei ſwey niewinney odiać chciał / a iakiegoſ okrutnego pańowania nad ludźmi wolnemi wżymać myſlił. Nienafã moc żadna / ale ſamego Boſgã imieniem ſprawięliwym przeſtrãſzonego a wciękaſcego / dekretem wſzytkich ſtanow pańowania / oſadzony ieſt.

I A dla tegoſi tak ſprawięliwie oſadzonego a wygnanego / nieieſt rzecz ſtuſna przymować / ani teſz tego żadna ieſt Polakom potrzeba / a przeto aby Ceſarz tego nieſadał odmich ani żadną mocą na to ſie niegotował / co ſaczy zwiętkã ſktoda R. P. y zwiętkiem niepożytkiem ieſy wczynieby im przyſto / wprowadzić to ieſt rzecz naleſzta Ceſarſzowi dopomagać wtrãpionem / ale tylko takowym ktorzyby niewinnie wciſnieni byli mocą a gwałtem: ale ku wielkiej krzywdzie naſim co więciſz a wygrozić / to mu także nienaleſzi.

Bo ieſliſi Ceſarz Władysławowi ieſt powinny / tedy także y nam krewnym ieſt / od ktorego raczy pomocy / aniżeli iakiej woyny oczekiwamy: do ktorej aniſmy dali ani dać chcemy żadney przyczyyny / owſzym takowa wczynie woſć czynić / iakowa ſie godzi krewnemu y wielkiemu Xiſzcciu a Monarſze / a wewſzytkich inych ſprawach powolnoſć ſwo opowiedaiać / tylko wtey ſamei to bydy niemoſe / gdyſi ſkãżdym innym nagtownieſzym nieprzyiacielem taeniei ſie im o rzecz każda zgodzić a zmowić / aniżeli ſtãkowym Brãtem niezgodnym ku miłoſci Brãterſkiej przyſc / ſtym poſty Ceſarſkie odprãwił.

Władysław ſtãrſzy po Więu pańował /
 Łãkmem chećiam ſwem nieroſtãzował.
 Wiec mu pańuiac ozdoby zbãwieli /
 Wydãrwiſy pańſtwo / wſklopot go wprãwieli.
 Wſzãk iednak cnota Brãciei dobrotliwych /
 Wzaliwſzy ſie potomkowi pocziwch.
 Zwola wſzech Stanow Słaſko dãrowali /
 I ſukceſſory Kroleſtwa przyznali.

Bolesław Krywepus od włosow
kędzierzawych tak nazwany / po wy
gnaniu brata Władysława / od wszystkich go
dnie na państwo obran / wszystkie państwa Wła
dysławowe opánował / y temu opieką Kázim
rzą brata młodszego nań przysła / wszystkim sie
wtey zwierzchności dobrze y łaskawie zachó
wat / Bracia miał wucześności :

I Władysławowi potym gdy umart Cesari
Rumrad / na przyczynie Fryderyka Cesarza Słasko
oboje postąpił / a od tego czasu po rozdzieleniu

miedzy Syny Władysławowe od Polski odpadło Śląsko.

I A tak uczyniwszy wgođe z Władysławem / wziął za Mał
żonkę Anasztaz : a Wsewolda Książcia Halickiego core / a brat
iego Miecysław Endore siostrę iei własną.

I Henryk trzeci tak bez żony zostal / iechał potym do Jeruza
lem / poruciwszy wobronę Państwa swe Bolestawowi / a sam
tami cały rok nieśkat / wielkie miasto swe spogany przed wielą Ciarodem
rożnych okazywać.

I A gdy sie nazad do domu wrócił / w Zagrościu Wsi nad rzeką Nidz fun
dował Klastor Zakonnikom nowym / na on czas Reguty albo Zakonu templa
rium, a Bogacie nadat / Szrabią także ieden / ktory stymie Książciem tam
natey peregrynaciei był / imieniem Jara / herbu Gryff / w Mielchowie Klastor
Bogacie nadat / wziawszy od Bożego grobu kilka Zakonników / ktorym on
Klastor porucił / iako pod Herby mieć będzie.

I Woine potym Bolestaw podniósł przeciwko Krzyżakom / ktorzy sie wy
tánowali apostuśenstwá / y wiara Chrześcijańska gárdzieli / ktorzy bacząc to
tę mocy iego zdotać niemogli / woiska iego obaczywszy : na pokorę sie wdá
li / łaski prośąc : odmówił im tego iesliby wiara święta gárdzieli. A tak oni
zboiażni batwany swe popalili / dzieci chręcić dali / y tak iako chrześcyanie na
wszystkiem sprawować sie pocieli / co niezdobrey wolei ale sprzymuszenia
czynieli / y zaledwie rok wrzym trwali / wszystko znówu odnienieli.

I Wtedy potym Bolestaw do ziemi ich / ktoremu oni bitwy dać niechcie
li / aie sie na Błota pokreli : Woisko potym Bolestawowe na wielkie bagna
przewodnicy przywiedli / kedy ed Prusaków barzo poszkodzone było.

I Tami w tey potrzebie Henryk Książce a rycerz Bożogrobsti / wiele a me
żnie czynił y zabił / Po ktorego śmierci Kázimierzowi Sandomirskie y Lu
belskie Kráyny Bolestaw iako przedniejszy opiekun dat / bo aż do tego czasu
żadnego oieczyńskiego państwa nietrzymał.

I Umart potym Bolestaw w Roku 1173. pánował lat 27. miał wieku
46. lat / zostawił syna Leska / ktorego dat wopiekę bratu swemu namłodsze
mu Kázimierzowi / umart mu był starszy Syn Bolestaw.

Bolesław KRYSPVS wziawszy w swa obronę
Bracia swa : także y Polska Koronę.
Wawszystkiem bacznie począł sie sprawować /
Nieprzyjaciółom meżnie odporować.

Prusy przymusił tu przyieciu wiary /
Gdy zachodzieli won bład pierwszy stary.
Tam brata stracił a na miejsce jego /
Drugiego wsadził co najmłodszego.

Miecysław brat Bolesławowi
rzeczony Stary Książę Poznański
y Książę po śmierci brata swego odprawiony
pogrzeb / od wszystkich na jego miejsce obran / Acz
wszyscy miała Polska na Kazimierza głosy swe
dawali / ale iż wieśća częśc przewyższyła / Mie-
cysław panował.

I Odmieniał Miecysław obyczaje pierwsze /
dostawszy zwierzchności wszystkim
okrutnie panować począł / A gdy
tak długo woney złości trwał / G-

deon Biskup Krakowski s familiei Gryfow / podle powinności
swęj napominał go stęgo / aby nie okrutności a zwyczajem
pródkow swych poddanie rządził / aby na daniach zwyczaj-
nych przedstawiał / nowych niewymyślając / ani żadnych robot na wboję ludzi
niewynajdował / a im ich nieprzyczyniał na ucieszenie ich.

I Urzędow aby nieprzedawał / ale je godnym ludziom dawał / co by chu-
dych nie trapieli / a tych swoich wrać namich niewybierali / Bo to tak bywa /
kto co kupi na zysk / musi tego paćzyć aby zysk miał.

I Wszystko to onemu wpornemu Panu niepomogło / tylko że go sobie Bi-
skup on dotry rozgniewał / oco iadnak nie niedbał / powinności swęj dożyć
czyniąc / często mu to powtarzał aby złościwie niepanował / ale to była proz-
ność : zdopuszczenia to Bożęgo na Krolestwę przychodzi / iako powiada Eka:
Cap: 3. Et dabo pueros Principes & efeminati dominabuntur eis.

I Atak gdy sprzygody on Prorex zły łakomy wyjechał do Wielkiej Pol-
ski / wpaćrzywszy czas potemu Panowie Kazimierza brata jego młodszego na
jego miejsce wsadzieli / czego ać sie zbraniat / wszakże widząc pilne prozby
ich / musiał wolei ich dożyć czynić / takci Miecysław Państwa zbył Roku
1177. A dla tego Krolowie strzec sie macie nienależących zwyczajow / a
słuchać rady oney Grzegorza świętego Papieża / Który te przestroge dawa
3. Moral: Summus locus bene regitur, quum is, qui praest, vitis potius
quam subditis dominatur.

Po bracie obran jest Miecysław stary /
Nienasycona cheć odieł dary.
Od przyrodzenia Krolowi nadane /
Ucisnąć począł daniami poddane.
Musiał wstepić / a na miejsce jego /
Zgodnie obrano brata najmłodszego.

Kazi

Kazimierz Młodszy brat Miecysławow a syn Bolesława Krzy-
woustego / po wygnaniu Miecysławowym na
iego miejsce wprowadzen / zarazem one wszystkie
podatki nieznosne które był Miecysław wystawił
złożył a wybierać ich nie dopuścił.

I Starostow onych zwałych a zdziercow lu-
dzi ubogich zawściągnął / żołnierzom srogości
okazywać nad ludźmi ubogimi zapowiedział /
też nieprzyjaźni między niektórymi familiami
zycliwie pojednał / potym do Galyczja zwoisłkiem

niematem ciągnął / aby Miecysława Książce oney ziemię sześcienią swego
ktorego byli bracia spaisłwa wygnali wsadził.

I Stanisław Posł do Węgier o potwierdzenie przymierza wyprawił / a
sam z Wostkiem obrocił się do Prus / a to dla tego aby się pomścił śmierci
brata swego Henryka / wszakże temu Prusacy zabieśli / potore wezwany
także zadali / dań zatrzymaną odesłali / a zatył ich w wierze zamiechano / a
oni w poganiłkiej się herżeli.

I Odprawiały Kazimierz takowe domowe rozruchy potoiem się bawiał /
Zamki i Miasta budował / praw a wolności wszystkim poprawiał: Kości
FLORIANA Świętego od Papieża Lucjusza wprosił / które gdy mu
wieziono / siedmi mil przed Krakow zwiela Kaptanow zwiela wezwano
wyseł / które przyprowadziwszy na Przedmieściu Północnym kiedy miasto
Kleparz jest / zbudował Kościół a bogacie nadawł tam zostawił / tam
w tym Kościele naboieństwa używał i almużny dawał każat / a to na każde
Święto czynił. Był Pan bardo nabożny wiele nadat na ozdobę Kościołom
zaniemógł potym w roku 1194. przysiawł chwałę bna swia-
tość umarł. Miał Matzonkę Helenę Kieznę Ruska / która
zostawił trzech Synow / Leśka białego od potospow białych
tak nazwanego y Konrada: Bolesław trzeci młodziuchnem
umarł / a Cora Adelaide która też po śmierci oicowskiej wśiedni
lat umarła: Pochowan Kazimierz w Kościele Krakowskim na Zamku
zwiela z żatostcia wszystkich poddanych dnia czwartego po śmierci.

Kazimierz zatył nastal sprawiedliwy /

Pan y rycerz i dobrej sławy chciwy.

Która prze dzielność jego się mnożela /

I wielka miłość poddanych rodziela.

Bo co niesłusznie brat jego wystawił /

Wszystko to on w swa pierwsza klube wprawił.

Z Sasiady potoi gdzie potrzeba było /

Inych się mieczem ktemu przymusiło.

Abby koronie powinność działali /

Wczym się Prusowie mu obligowali.

Dzielnac żato wiecznemu Krolowi /

Hoimie i almużny dawał Kościołowi.

Leszek biały Syn Kazimierzow
po śmierci Oicowskiej w Krakowie
od wszystkich obran / zwłaszcza Panów Krakow-
skiego y Sedonirskiego Woiewo-
dow / a to za powodem Sulká Bi-
skupa y Mikolaja Woiewody Kra-
kowstich / braciei rodzoney z rodu a
Herbu Lis / a to dla tego aby Mie-
cyslaw y Synowie Władystawowi czego nie-
praktykowali zynemi państwuy. A iż był ieszcze
młody Leszek / przydali mu opiekuny Markę

Helene Sulká Biskupa Krakowskiego / y brata iego Mikolaja Woiewode
Krakowskiego.

I Wszakże to potym Miecyslaw y Heleny Marki Leskowej wyprakt-
kował / tak iż mu Principatum puścił / nad wola onych drugich opiekun-
now: Atak Miecyslaw nad wola wszystkich państwa dostał drugiras / Na
którym iako y pierwey zle sie sprawował / wzgardzon potym y wygnan /
wszakże y trzeci rás kuniemu przyszedł / iako otym w Kronikách
heroko máh / zatym umiart.

I Miał trzy żony Miecyslaw / naprzód Wshewolda Książ-
ęcia Halickiego Core Ludore / iakoś wyszszey czytał. Druga
Giertrude Core Gieizy Krola Węgierskiego. Trzecia Adelaide
wnuczka Cesarza Fryderyka od Cory.

I Od każdej potomstwo zostawił / miał synow
pieć / Cor sześć / Otto po Oicu pretko umiart / Wła-
dystaw drugi młody na ten czas został / Ktoremu
potym dano imię Płwacz / a tym sie opiekát Wła-
dystaw Łaskonogi / Steffan umiart młodo / Bolesław / Miecys-
law / Piotr Władystaw. Cory także iego iedna była za So-
bielawem Książciem Czeskim. Druga za Książciem Sa-
skim. Trzecia za Ferdynandem Książciem Lotaryskim.
Czwarta za Bogustawem Książciem Pomorskim. Piąta za
Synem tegoż Książcia Pomorskiego od pierwszey żony. Szosta za Książ-
ciem Halickim w Ruśi / Których Książat iuż nie było.

I Gdy Miecyslaw umiart / znówu wszyscy na Leska Białego zezwoli-
li / Ktoremu Mikolaj Woiewoda Krakowski Herbu Lis / postat te Condys-
cys chcieli być Książciem nawyszzem / aby Goworka Woiewode z Ziennie za-
gnat / Który to wystyshawsy od Postow Księstwa przyjac niechciał siata Con-
dycy / aby on Senatora dobrego a sobie wiernego opuścić miał :

I Woiewoda on naten czas moźny dobrem swem zachowaniem między
wszystkimi stany / zagniewawsy sie oto na Leska / wszystkie namowiel ze in-
go na iego mteisce obrali. Atak obran Władystaw Łaskonogi Książ-
cow syn. Stym gdy Postowie ku niemu przyiechali / niechciał nad wola
Leskowe tego przyjac / wiecy sobie wazac łaskę iego aniżeli one zwier-
chność / atak stym postat do Leska Władystaw yże sobie wrey mierze łaski
iego naruszyć niechce / a gdy mu Leszek pozwolił opowiedać to że dla przy-
jaciela sobie wiernego on tego przyjac niechce : Jechat zatym Władystaw

do Krakowa na państwo. I A gdy sie nieprzyjaciele pokazowali ze
wszystkich stron koronie. Leshet iako prawy dziedzic Krolestwa Polskiego/
wszedł sie zastawit a obromit każdemu / iako Romanowi Włodzimierskiemu
Książciu zaszedł droge v Zawichostą miasteczka na brzegu rzeki Wisły / który
był moca wymyslił ziemie Sedomirską pustoszyć / tam go pora-
ził za sprawą Krystyną Woiewody Płockiego / który był zrodu
a herbu Gozdawa / to jest Lelczy Białej na czerwonym polu /
tam Roman zabity i wszystko Woisko utracił.

I Ten dzień Leshet Książce kazat na wieczne czasy świecić tu
pamiętke Swietemu Gerwazemu / y Protazemu męczennikom / za pozwolen-
iem zwierzchności Kościoła Swietego Powszechnego / a Oltarz w Krá-
kowie postawić dat w Kościele na Zamku tu czci a chwale Pánu Bogu pod
ich tytułem który Bogacie nadał.

I Wielka stawa stego zwycięstwa v wszystkich otrzymał / wielka chęć tu
niemu mieli / w tym Woiewoda Krakowski Mikołaj umiart. Wszyscy wi-
dząc Władysława Pána tu sprawie tak sławnego a herokiego Krolestwa
nieposobnego / postali prosić Leshę przez wielkie meje o to aby państwo da-
wno sobie na znaczone od Boga y od ludzi przyiał. On bacząc takowu za-
dość ich tak uczynił / a to było Roku po narodzeniu Syna Bożego 1206.

I Niemił potym Leshet nieprzyjaciela któryby był smiał
bromi swej dobyć na państwa jego: w pokoju długo żył
woi trawit / Miasta y Zamki budować kazat / a wkrzywdo-
nych ludzi bromit / ożenił sie potym za namową wszystkich Pá-
now a rad swoich / poiat Grzymistawe Jarostawa Książcia
Ruskiego Core / od ktorey zostawił Syna Bolesława / ktorego
Wstydliwym mianowano / y Core Salomeę która potym da-
na była wstan małżeński Kolomanowi Węgierskiemu Książ-
ciu. Ten Leshet zabity był potym v Gąsawie od Swato-
pełka Pomorskiego Książcia z domu Gryff.

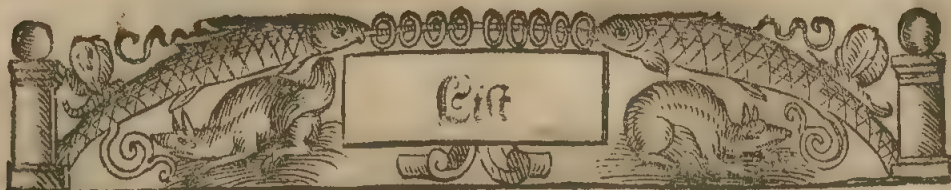

I Tegoż czasu Prusowie najeżdżali Księstwo Mazowieckie
mieczeniem a ogniem pustosząc / chcąc sie iuż meźnie wybić spoustuśństwa Koro-
ny y Książce Polskich / a to dla tego aby w swej wierze pogańskiej pokoi mieli:
których mocnie na wodzy trzymał Kunrad Książce Mazowieckie Syn Kazi-
mirza a brat Leshy zabitego własny / a to za sprawą Krystyna Woiewody
y Hetmana swego z domu Gozdawa.

I Ale gdy tego Hetmana za niewinnem oskarżeniem zaufników swych o
gárdło przyprowadził / iako otym w Kronikach masz y pod herby miecz bedzie /
zaraz mu wszystko szczęście na one nieposlušne poddane wstalo / Bo musie
była Pruska ziemia przy Mazowieckiej za udzieleniem dostać.

I Niewiedząc co czynić miał Kunrad za radą Biskupa Pło-
ckiego zrodu albo herbu Prusów: przywiódł Krzyżaki militas
ris ordinis Teutonum, którzy znaku takowego używają / a
tym dat Chetmieńską ziemię która ieszcze wposlušenstwie jego
była / y wszystek kraj między Wisłą / Motką / a Drwecą / rzekami:
tym sposobem aby wstawicznie s Prusakami walczyli / Polakom aby nigdy żad-
ney przykrości nieczynili / nieprzyjaciół ich aby nieprzyjmowali / owsym prze-
ciwko poganom aby im pomoc dawali / a tego postanowienia potwierdził

Grzegorz dziewiąty Papież tego imienia / a to Rok u zbawienia naszego 1228.

I Krzyżacy potym dostawszy spomocy onego Książęcia y Polaków ziemię Pruskiey / on lud sholdowawszy y prawie wygubiwszy o Polaki sie potym kuśśli / pomocy od innych dostawiając / a nie pod Krolmi Polskiem / ale sobie wolnemi być chcieli / oczym pod każdym Krolcm porządnie naidzie / (ich wszytkie zuchwałstwa y chytróści za dobrodziejstwo) w Kronikách.

I Niebaczenie wielkie na ten czas wonych dobrych a cnotliwych mierzach Było na słowa one które Homerus napisał o Achilleusie który mówił tak do Hektora. Quemadmodum non est leonibus & hominibus lustrandum: Et neque lupi & agni concordem animum habent sed mala cogitant urriq; inter se; sic non erit te & me mutuo amari. Takię po onych wielkich wojnach a na on czas swiężych / trudna miała być łączność a przyjaźń między Niemcem a Polakiem.

Leszek po śmierci Dicia swego potym /
Przymował państwo zniematem kłopotem
Od stry / zmarła przegabanie mając /
Namow obłudnych odniego słuchając.
Wszak potym godność wyryko wręce dając /
Ktorey złość ludka wstąpić musiała.

Blesław Wstydliwy syn Lesz-
kow po śmierci Dicia swego wielkie
trudności miał od Konrada Książęcia Mázow-
wediego Strzyś swego / który przednim na Kro-
lestwie chciał zostać / atak go z Grzymisławem
Matką jego poginał / a w Klastorie Siecie-
chowskiem chować pod strażą kazał / poruciwszy
Mikotajowi Opatowi zwierchność nad nim.

I Ale Leszek siego wiezemia wstąpił a na Ko-
niech do Henryka Brodatego Książęcia Wrocław-
skiego którego mu byli panowie za opiekuna

ziednali wiechat / Od którego gdy na Stolicy Krolewskiej był
statecznie osadzony / posłał posły do Belle czwartego tego imie-
nia Krola Węgierskiego / sławiając sie o przymierza potwirdze-
nie / y o Core jego Kunegunde do Stanu Matzeńskiego / a to
Roku 1239.

I Był prawie Padicus do miastka zmatzonka czas długi Castlarem
zachował / y tak żywota dokonał / Był wielki miłośnik chwalić milego Boga
Kościatom wiele nadsł / Klastor Zakonnikom świętego Franciszka zbu-
dował y nadsł / przywiódłszy s P R A G I Zakonniki doniego.

I Za jego panowania Tatarowie wielkie szkody poczynili w Rusi w Pol-
sce w Śląsku / y w Morawie chcieli / ale gdy im hetman Jas-
rosław z Sternberka Wacława Krola Czeskiego przydeby-
waniu Otmucha Wodza ich zabit / precz z Ziemię aż do Węgier
wzięli / Ten hetman Czech był / a używał herbu tego iako ba-
czył gwiazdy złotey na modrym szczytu: aż potem czas jest po-

tom

tomstwa iego wiele w Krolestwie Czeskim Pánów moźnych. Umart poz-
 tym Bolesław Roku 1259. a pochowan w kościele Swietego Francyska/
 żyw był pśmierci Oica swego 52. lecie/ Matkónkã iego Kunegundã w
 ktaſtorze Mlaſta ſtãrego Szadca Pãnu Bogu pilnie ſluſzac/ Pãnnã żyworã
 dokónalã/ przy ktorey grobie wielkie ſie cuda okazowãły.

Mãlo nam dobroć y poſorã plãci/
 Przez ktora ziemia ſwa ozdobe trãci.
 W ſwych ſprawãch Krolom trzeba kãſtãwoſci/
 Wrych co należa Kroleſtwu/ ſtogoſci.
 Boiãżni nieſluſzy/ kto wielom pãnuie /
 Zwielen ich także niech taki boiui.
 Owa niemoże nic bydż trudnieiſzego?
 Jedno ſie ſtawic wſzem za porzãdnego.

Leſko Czarny bratã ſtryiec/
 nego Bolesławã Crispusã Syn nã
 mieſce iego był obran/ Pan ſerdeczny znieprzy-
 iãcioty y s Kiożety krwis ſobie poſwinnemi wo-
 ny wielkie miewat.

I Za iego pãnowaniã Lew Kioże Ruſkie
 Danielow Syn do Lubelſkiej ziemi wtãrgnat
 zwieltiem Woſkiem/ mãiac nã pomoc Ruſ/
 Tãtãry/ y Litwe/ wpuſzyny prãwie przyſe t/
 tãm ſkrod wielkich nãdziejawſzy do ziemi Sen-
 domiſkiej ſie obrociãt/ ktoremu Wars Kaſtel-

lan Krãkowski z Woſkiem zãſedãt ktory był zrodu Kãwiczw. Piotr Wo-
 iewoda Herbu Szreniãwa/ a zmini Woiewoda Sandomiſki zrodu Jini-
 now. Ci gdy ſie znieprzyãcioty zeſli ſejeſliwie / nã plãcu Ruſãkow zo-
 ſtãto oſm tyſiecy / wieziow dwatyiſiãcã/ Mãto to Leſkowi pomſtã ſie-
 dãtã / ale woſku odpoczãwſzy a wiecey go przyczyrywſzy ſedãt znówu do
 Ruſi/ a mſciãt ſienãd Lewem Kiożeciãm ſkrod poddãnych ſwych / ktory ie-
 ſeje był ſobie niewytchnãt zonych pãrwſzych ſkrod y pãſtrachu ktory go był
 podkãt w Sedomiſkiej ziemi / a tak nieczekãiac Polãkow ani woſka zbierã-
 raãac / co naprecey a napewnici ſie chronit / a Leſek aſ po ſãny Lewow zie-
 mie iego ſpuſtoſzywſzy nãzãd ſie wrocit.

I Roku 1252. Litwe zoſtãtkiem Jãczwingow ktory byli do Lubelſkiej
 ziemi wtãrgnãli porãzyt/ tãm Litwy 14. tyſiecy polegto/ mãto ich wciãt to
 s Polãkow y ieden rãniãn niebył/ a tak Leſek do domu ſie wrocivſzy ku cziã-
 a chwale Pãnu Bogu a ku pãmiſtce Wychãtowi Swietemu w LV B L I
 N I E Koſciãt zbudowãc kãzat y bogãcie nãdat.

I A gdy ſie Litwã pomſciãc przelãnia krwie ſwych chciãtã/ drugiego Ko-
 ku przyiechãły do ziemi Sandomiſkiej / od tegoſ Leſkã porãzem, mãto
 ich co wſto.

I Za tegoſ Leſkã w tymſe roku to ieſt 1253. w Pruſiech bylo wielkie ro-

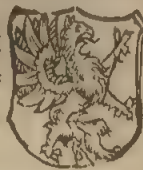

oacjstwo/ktore miało ogony iako v rákowšyie / á gdy kogo ktory záiadł/ten
człowiek dálej żyw niebył tylko do trzeciego dnia.

I Tegoż Roku Tatarowie z Rusi w Lubelska ziennie wtargneli w Máz
zowšu y wewšytkych państwach Leſkowych škody czynili / tak iż dla na
głego wbieżenia ich záledwie sám Lešek vředi reku ich bázro wielka wiel
kość ludzi y dobytkow wygnáli/whátže sie Rusakom z Tatarý tá przyłazň y
towarýstwo nienadáto wychodząc z ziennie ich wřytkie wody popřowáli tru
cizny wnie nakładšy iako obřernie otym w Kroinykách mař.

I Lešek Kíže zátořny bedac zonego pořkodzenia państwu swoich wpadł
wniemoc/ á ořátneho dnia Wřeřnia Roku 1289. vmárt/ á w Krakowie
v S. Troicej pochowan / Pan dobry y mielořník poddannyh/ niezořtáwíl
žadnego potomka.

I Brát iego Zemomýř vmárt byl pierwey / ktory miał
trzech Synow od Salomey Cory Swatopetka Kížećia Po
mořskiego zdomu Griff/ to ieř Leřá/Przemýřtá/y Kázymie
řjá.

Czárny byl ále białe iego spráwy/
Náwřem tak iřcie řeřćiel Bog lářkawy.
Zewřzad Litwáni Ruř y Tatarowie/
Beli karáni odniego řurowie.
Niezořtáwířřy potomka žadnego/
Vmárt z zátořćia wřzech poddannyh iego.

Henryk Probus Kíže Wro
clawskie od niektorych Pánow
obrány ná Kroleřtuo Polřkie/ ále wniezgodzie
wielkiey / přeco teř y rořkořř máto vřřt wiel
kich trudnořći zbráćia řřyiećřna onie czyniac
byto dořřć /ná ořátet yzdrowia go zbáwili
trucizna.

I Ten báćjac krotki řywot řwoi Tomáša
Biřřupa Wroclawřkiego zdomu á řerbu Ro
zlarogi do řiebie přřywolařřy á přřřřym wieř
le inych Pánow niemájac žadnego potomřřwa Wroclawřkie Kířřtuo Kon
radowi Glogowřřkiemu Kířřćiu řřyowi řwennu ođkazal/ Křáťowřkie y Seř
domiřřkie Přemýřřtowi Wielkopolřřkiemu Kířřćiu. Vmárt potym ro
ku 1290. w Žamku Wroclawřkiem á w Kořćiole řwietego Křřřřá / ktory
był řam nowo zbudowáć dat pochowan 11. calenř Auguřřtu.

Přemýřř Syn Přemýřřta Kížećia Požnáńřřiego/
á Wnuř Niecyřřtáwa řtárego / Pan ořřrego rozumu řu
řřáwovániu tak wielkiego Kroleřřwa á ná on eřás pomieřřanego / wi
dząc go Pánem lat dořřonáťřch řo miał náten eřás 30. lat / á tak ebran
od miłořřníkow oycřřřny / á přeř Jákubá Arcybřřřupa z řámiłei řwintow
tak řřećžonego/ktory řwinię głowe zá řerř máia řoronowan.

Jořřia

I Zostawszy Krolew otó sie starał spł. no-
 ſcia aby Krolestwo wſpokoit / ale on ták zacny
 wniyat iego pretko ſmierć rozerwátá / dat byt
 pieczęć wielkú wdzieláć á nániei ten text Reddi-
 dit ipſe ſuis victricia ſigna Poloniſ: Wádrugi
 iei ſtronie oſſoba Krolewſka Sceptrum y Já-
 btko trzymáiąc ſtym textem okolo Sigillum
 Premislai Regis Ducis Pomeraniz.

I Agdy to obaczeli iney Kiazetá Polſkie y iney oko-
 lieżne zairżeli mu tego że na dnie byt tytułem
 Krolewſkiem ozdóbiony / á drugim ſtraſliwé
 byto imie Krolewſkie á zwaſzcjá Mārgrabióm

Brāndeburſkiem á ták o iego zdrowiu przemyſliwáli náto ſie ſprzyſiaǳy.

I Tráſili ná ten czás pogode gdy on w Rogoznie byt bez dworu wielkie-
 go / á ſtráży żadney okotoſiebie niemiát / máiąc ſtini zmwé co w Polſce
 mieſzkáli / á zniemieć ſie doniei byti wprowadzieli / á ci używali Zerbu tego
 co y Oſtrorogowie wtym wieku używáli przyktádáiąc niektorzy y Zareby /
 á ták zapomócá tych to / wdzień S. Doroty práwie feria quarta cinerum
 ſexto idus Februarij wpádli przeź láſy ſie w Kradſry / ná Przemysla przyſko-
 czeli / y ná dwór iego ktorzy po wieczornej dobrej myſli ieſzcze ſie byli nie-
 wyſumáli.

I Krol Przemysł ten gwałt obaczywſzy dworżány ſwe ani mówáć chciát
 y wiele nieprzyjaciół ſwych ſtyni co mu napomóc przypádli meżnie ſie zni-
 mi podkwaſzy poraził / wſáćże od wielkoſci ran ſtrzáłami wſtrzelány wpádł /
 porwali go ſpodziwáiąc ſie żywego zámieſć ale widząc bárzo młodego y
 ſmiertelnego porzucił ciátó / potym go z Rogozná wieziono do Poznánia / á
 tām w koſcióle wielkiem ná tunie miedzy przódki iego ták iákó należało
 wczciwie pochowali / miał náten czás wieku ſwego 38. lat / y mieſiecy ſiedmi
 dni 11. ták onim piſa iże byt żone ſwoj Lúkarde zabić kázat tó emnie / tylkó
 iedyńá Core potomkiem zóſtawił / od Kyrý Cory Krolá Szwedſkiego / iákó
 otym Kromer w Kiegách 10. piſe.

I Takowe z te ludzi ktorzy byli ſpiegámi á wydawcy Krolá Przemysłá
 zápowiedziano byto mieſzáć ſie miedzy ludzie rycerſkie / y w czerwonej bár-
 wie chodząc / y trwáć wtym muſieli czás dlugi / ale czásu potrzeby Kázymi-
 rza wtorego gdy ſie wyprawowát przećiwko Kiazetóm Ruſkiem / będąc mo-
 nemi obiećáli wielkie poczyty ſtáwić Krolowi / aby ie tylkó ſtákoweſ ſromo-
 ty wybawił / y ták wczymit ktorzy to byli náteczowie pod Zerby tego ſie dotoży.

Inter Regnum po Śmierci Przemysłowej.

I Pochowawszy Przemysłá Pánowie y Rycerſtwo podle
 zwyczajn czás ſobie náznaczywſzy o innym Krolu myſlili / Władisław Ło-
 kietek Leſka czárnegó brát od iednegó oicá / ale iney Mátki przeź moc prá-
 wie chciát Kroleſtwa dóſtáć / tu ktorému byt pierwey przyſzedł / ale nieprzy-
 ſtoinemi pánowaniem ie wtrácił / oczym ſie tu náten czás zminktá nieczyni
 dla ſtaſkuech przyczyn tylkó porządóć á rozrozdzenia Krolow á Kiazet ſie
 wſpominá / miedzy inemi Monárchámi: á ták opuſzczáiąc iego ná ten czás

krótkie panowanie a wygnanie z Polski kto po Przemyśle Królował opo-
wied.

Władaw Król Polski y Czeski
od wszystkich zgodnie obrany / acz
miedzy swemi mieli dosyć kłószat godnych / ale
dla takich miedzy niemi nieprzyjacieli chronieli
sie ich Polacy / a tak w Roku 1300. wypowied-
działwszy Władysława Łokietka: Władaw
Czeskiego Króla obrali / który zarazem przy-
stojnie iako możny Król przyjechał do Poznania
a Koronowan od Jakuba Swinki po Her-
bie tak mianowanego / a iżby tym możniejsie
panowanie tego było Core Króla Przemyśla

zabitego od Risy Królowny Szwedkiej za małżonkę wziąć mu radzili / co
onrad uczynił a tak zaraz Król y Królowa Koronowani byli na Królestwo
Polskie.

J Władaw Król zaraz postawił Berka z Dube a z Lipe-
ho / Hetmana swego nad Woiską / aby to wszystko / co ieno kiedy
było w mocy Władysława Łokietka opánował / y inne kłószata
y Pány którzyby przeciwko niemu byli w Polsce / także tu
posłuszeństwu przynusił / a sami do Czech odiechali.

J Powstawali zaty m na Królestwo Polskie zewsztych krajów nieprzy-
jacieli / Rusacy na Sandomirskie ziemie / Litwa na Mazowsze y na Dobrzyń-
skie ziemie y na inne przyległe / którym Król Władaw żadnego odporu ani
krajom onym pomocy niedawał / tylko Emulum regni Łokietka pitno pa-
trząc kazał / który umiał też zdrowia swego ostrzegać.

J Rozestat Władaw Król starosty na państwa a Wicegerenti ie swemi
poczynił / Zinek Berka z Dube a z Lipeho był starostą a Generatem wszystkie-
go Królestwa Polskiego / a gdy Zinek odiechali do Czech kłószata Opolskie prze-
tożył Małey Polskie Generalem y starostą: Frycja Slezaka wielkiej Polo-
sce y Pomorskiej ziemi / Cassa s Wysemburku w kuniawach.

J Wyjechałszy tego czasu Król s Polski Władaw wiecy tam potym
nieprzyszedł / wszak za swego panowania pokoi od wszystkich sąsiad Kró-
lestw sposobił tylko sami Polacy pamiętając na one szkody których ieni by-
linaczymili Rusacy zebrawszy sie do grunady oddać im to umysłili / oczym
wiedząc Rusowie zebrali też wielkie Woisko / Litwie y Tatary sobie przywie-
dli na pomoc. Ale Polacy niedbając na one ich wielkość / śmiele im bitwe
dali / które przemogli / y porazyli / na głowe.

J Jużby byli mało zostawili Woiska nieprzyjacielskiego ale im zacie-
kali na L V B L I N Zamek y tam sie zawarli / które Polacy oblegli: A gdy
nieśli ani mogli z Zamku dla nocnego obleżenia / wielkim głodem przy-
muszeni poddać sie musieli / także znowu Lublina Polacy dostali po 57. lat
iako go byli pierwey Rusacy opánowali od Polaków go dostawszy przeimoc.

J Za panowania Króla Władaw zbudowan nowy SADECZ nad Rze-
ką Dunajcem / y nad Rzeką Białą / przygorze która zowa Karpato: Ktora

wtem wieku pospolicie zowaz Krepak na Gruncie Biskupa Krakowskiego /
 bo mu byt Krol dla tego wziat / y Zamek z Miastem Biecz / iże na granicach
 Węgierskich leżat / ale zamiane inż dobra zato dat / y wszystko ius patrona-
 tus przy Kościelich zostawił Biskupowi y podawanie Plebanow / a wtym
 umart Wactaw.

¶ Władysław Lokietek zawsze wiadomośc pewna miał co sie w Pol-
 szcie y w Węgrzech działo / bedac v Amadeia Woiewody Siedmiogrodzkiego /
 zebrał sobie nieco ludu rycerskiego / a zniemi do Polski wiechat / opánował
 náprzód Zamek Pelczyšká niedaleko od Wiślice / a potym mu mieszczenie
 pomogli a Czechy wygnali / iego do miasta wpuszcymy.

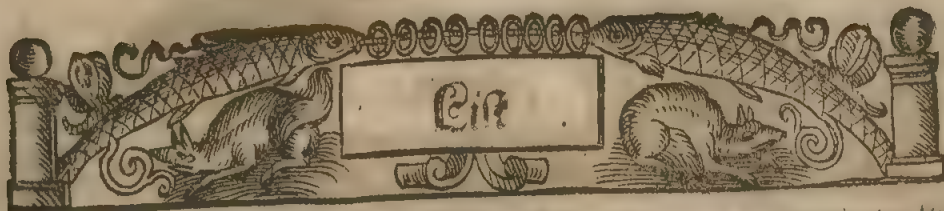
¶ A gdy dostat Lelowa wiele sie do niego Polakow ziechato / gdy sie do-
 wiedzieli o śmierci Wactawowej zgodnie go za Pána przyieli / wszystkiey
 niecheći spotecznie záponiniarmy: Czechowie potym ziechac musieli z Zam-
 kow przedniejszych gdy Wactaw Syn Wacławow żadnego ratunku ani
 pisania im nieczynił / tylko sie pisat Krolew Polskiem y Czeskiem: iechat po-
 tym do Polski na Krolestwo chocac ie recuperowac acz inż byto prozno a ktez-
 mu w Olomuńcu zabít gdy sie przesypiał w potudnie / odtego czasu w Cze-
 chach rod Xiazat od Przemyśla przestat panowac: a inych narodow postron-
 nych aż dotego czasu pannie / iakoć sie to niżej opowie. Helzbieta Córka
 Przemyślowa / a matzonka Krola Wacławowa dana byla wstan matzeński od
 Cesarza Woiciecha albo Albrechta Rudolffowi Synowi iego / ktory takze
 pretko umart ato sie działo wszystko Roku 1306.

Wacław Krolestwa trzymat ac szerokie /
 Imie a tytuł miał ac tak wysokie.
 Strześciem doniego iezdzieli Węgrowie /
 Których on długo nietrzymał na słowie.
 Nieprzyiat / wszakże otrzymali Syna /
 Ale że im to zdawna nienowina.
 Dac sie przewabić: y tu niezmieszkali /
 Ten precz / inego Pánem mianowali.

Władysław Lokietek gdy był
 obran od małych Polakow me
 Woiewodstwa nań zezwolić niechciaty ato dla
 pierwszych niecheći ktore miedzy nimi byly / dla
 oney Rebeliey iże nim pogardzali: Atak sie po-
 dali Kunradowi Synowi Henrykowemu Xiaz-
 zeciu Stogowskiemu / ktorego byla wrodzita
 siostra Przemyślowa Krola zabitego / y tym
 sie odwołata koronacya Władysławowa / Bo
 korona na or czas w Gnieźnie chowana byla /
 ktemu y Arcybiskup ktory tylko ma Krola ko-
 runowac niechtat wpaństwach Henrykowi należących / y nádto ieszcze umart
 byt Arcybiskup

¶ Władysław bedac czulym w sprawach swoich zwieła swych nieprzy-
 iaciot

iacioli wszystkie trudności swe odprawił / a potem koronowan z małżonką swą Jadwigą Corą Bolesławową Książką Ruską w Krakowie / a tak przemoż od tego czasu z Gniezna do Krakowa Regalia.

I Władysław z Krzyżaki wielkie Woyny / stemi które byli przodkowie jego przywiedli sobie na pomoc przeciwko poganom / te gdy wrogów cieli dosyć hojnie / chcieli bogatstwi być / Panys swoje własne nie z Panys ale z poddanych nie chcieli / y państwa ich posiadali / w Niemcow przyiacioli swych sobie pomocy dostawiali / y nigdy Polakow między sie do swej Regny nieprzymowali / a to dla tego aby żadnych dignitarstw albo urzędow im między sobą niedawali / otym myśląc aby nie Krola Polskiego ale Cesarza zwierzchniem nad sobą mieli / a gdyby byli polske opánowali / śniaby belowiecey sie kuśieli / ale Pan Bog umysł ich takowy psować raczył.

I Miałe Władysław Lokietek wielką trudność stemi to Krzyżaki / które aczby był uspokoić mogł / ale wewnętrzne niezgody niedopuszczaly / był wielki głód w Polsce za jego panowania y powietrze morowe.

I Litwa najeżdżata często z Woiski wielkimi a pustosili Polskę / Pultowski Miasto Biskupa Płockiego spustosili / a sto y trzydzieści wsi okolo Pultowską : trudną bywała Wojna z Litwą natenczas / bo tym sposobem iako w tym wieku Tatarowie zwykli byli pustoszyć Polskie kraje / wpadły precto wkradkiem nabrawszy ludzi a dobytów y inespzety pobrawszy uciekali.

I Urodził sie był Władysławowi Syn w Roku 1310. A tak długo nieprzyiaciolum odpor dawałac chcąc sobie odpocząc starał sie z Litwą o pokoi / postat posty do Gedimina Książki chcąc z nim w sąsiedztwie przyiacielstwie mieszkać. A iżby tem pewniejszą przyiacioli być mogła / zadali o Cere do stanu małżeńskiego Kazimierzowi Synowi jego / inzego posagu nie chcąc / tylko aby lud wniwola pobrany wrócić kazal.

I Był siego poćiehon Gedimin pokoi uczyniwszy / Core zaraz postat a posty / a zna wiele ludzi obeigą sławu / to iest mieszczyn y białych / gtow przyšlo / A gdy przywieziona do Krakowa zaraz wiary Swietey nauczona od Tanczlerusa Biskupa Krakowskiego / potym ochrzona / dano iei imie Anna a z tym Kazimierzowi który iuż miał lat 16. oddana / a to sie działo Roku zbawienia naszego 1325.

I Wytchnęta sobie nieco korona Polska y ludniejsa być poczęta / a ktemu y Władysław Krol był potężniejszy / gospodarstwa sie imali wielkiego chudoby / a Krol zrycerstwem Krzyżakom nieprzyiaciolum swym dzierżawy ich najeżdżat / y holdowniki ich Mązowskany / y Margrabie Brandeburskiego.

I W Roku 1331. wielkie Woiska Krzyżackie podwatroć na Kujawach poraził / a u Radziejowa w bitwie ostatniej. Floryan Szary iako Polskie troiniki zminki czynio / trzema drzewy przebity herbu dostać miał trzech Kopy złotych na czerwonym polu / a pierwszy rogów Rozłowych albo puz Rozł rogatego wzywał / to sie inaczej pokazuje zdawnych panieci : Była to familia dawna a wzywała herbu trzech Kopy złotych na czarnym polu / przyšli z Lechem y s Czechem do Polski / a pisali sie Cenites Szeruchowie / wszakże też iako inzy hrabstwi tytut porzucili / a sprosta sie pisali Szaruchami albo Szaremi / wiele orych hrabietach szaruchach wstarych przywilejach Słaskich sie nayduie / oczym niezaniecha sie dotożyć gdy Pan Bog zdroi

wia

wia wzięczy przy peprawie herbów polskich y ktorému potom-
stwu właśnie należy to sie prawdziwie oznaimi.

¶ Wrych tedy dwóch bitwach s Krzyżaki poległo Niemców
czterdzieści tysięcy Polaków trzydzieści tylko rycerzów y to nie
znaczących. Umart potym Władysław po wielkich pracach w
Krakowie pochowan Roku 1333. Cora iego żelzbieta dana była Kar-
lowi Krolowi Węgierskiemu wstan matzieskiy.

Mały Muzyceł serce trudno zmierzyć/
Wszakoz Krzyżacy temu niechcąc wierzyć.
Probować chcieli: on był nieodtego/
A iż Bog trzyma rzecz sprawiedliwego.
Snażnie vstromiel hárdey zgraię pychy/
Tak iż chwile bydy on mistrz musiał cichy.

Kazimierz wielki Syn Władi-
slawa Łokietka zgodnie od wszy-

tkich po Ojcu obran y koronowan
od Jana Arcybiskupa zdomu Ro-
rab/ wszakoz dla tego że ieszcze nie
miał zupełnych lat przydan mu
był pomocnik Jan Melstynski
Kastellan Krakowski s familiei Leliwow Pan
mądry y mietośnik Rzeczypospolitey wielki.

¶ Ten Krol potoi milował y s Krzyżaki
przymierze wziat zaszaraniem Karolusa Kro-
la Węgierskiego Szwagra swego/ czego y Jan Krol Czechy pomagat/ za ży-
wota swego naznaczył Sukcesora po sobie/ Kartą Krola Węgierskiego swa-
grą swiego zwolał wszytkich stanów/ bo niemiał potomstwa swego męskiej
plci.

¶ Ten naprjod Kieśtwo Ruskie posiadać poezat/ Lwow opánował na
ktorym wielkie starby w Zamkach pobrat/ a za krotki czas prawie wszytkiej
Rusi doslat. Ależ w roku 1343. wielkie mu wrych tam państwach skody
Tatarowie poczynili/ potym na Seimie w Wislicy roku 1345. wielkie wol-
ności Polakom nadał.

¶ Za panowania tego Krola zlodzieie vkrádli Monstrancey w Koście-
le wszytkich Swietych w Krakowie/ a gdy obaczeli iż niebyła zterá wbtoto
is zanieśli y schwalebna swiśtościa v Wsi Barwol rzeżona na przednie-
ściu Krakowskiem/ wielka iasność zawse na onym miejscu sie pokazowała/
y dziwy wielkie ludzie widali wednie y wnocy. Co gdy oznaimiono Bisku-
powi niewiedząc co sie tam działo/ kazał sie Biskup trzy dni pościć ludziom y
Kiezezy/ a potym szedł sam zniemi w Procesiei z wielkiem nabożeństwem na
ono miejsce.

¶ Tam gdy przysli znaleźli one Monstrancey/ y Sakrament wniei/ ktory
wziawszy z wielką poczcíwością zanieśli do Kościoła wŃech Swietych
tedy była vkrádziona.

¶ Krol Kazimierz drugiego Roku na tem miejscu gdzie był nalezion Sá-

trament Kościół złożyć y zmurować kazał / a przyniem Miasło od mie-
nia swego fundował / tam przetrzym Kościele zakomiti reguty Swietego
Augustyna fundował / aro sie działo roku zbawienia naszego 1341.

§ Roku 1349. Krol Kazimirz zwieleni Woiskiemi na Wotyni iecha-
wszy / Zamki y Miasła przedniejsze pobrat / to iest Lucko / Włodzimierz / Brie-
ście / Chetm / y inne powiaty : a podmaniwszy sobie te Książęta ktoremu sie do-
browolnie poddali / zostawił te przy ich własności / tylko na Zamkach prze-
dniejszych staroszy swe Polaki zostawił.

§ Dowiedziawszy sie o śmierci Karta Krola Węgierskiego / Ludwika Sy-
na iego a Siostrzeńca swiego / na Krolestwo Polskie zwola wszystkich stanow
naznaczył / a sam w pokoju zasiadłszy sprawami sie nienależa cemu stanu swe-
mu bawił. Bo gdy mu żona pierwsza umarła / wielkie szkody Litwa czy-
nić poczęła w państwach iego / w Ruśi także Tatarowie / owa wielkie kłopo-
ty nań przysły.

§ Wziął był sobie druga żonę Adelaide Henryka Hestiego Landgrabie Co-
re / ale iż była szpetna niemilowała ię / a tak sie bawił inżemi / czym one za-
czność swą ośpać / y wielkie nieszczęcia na państwo iego
przychodziły / Krzyżakom prawiętaż iako oni chcieli przy-
mierza pozwoili / aby tylko w pokoju mieſzkał / Core dat wſtan
matżeński Bogusławowi Książęciu wyszey ziemie Pomorskiej
albo Sczećnińskiemu. Quos Germani Stetineses vocant.

§ Miał potym trzecią żonę Jadwigę Core Książęcia Słogonskiego kto-
ra poiat roku 1359. ktorego Roku porażili Wotochowie Woisko tego wiel-
kie ktore był posłał na Piotra Woiewodę Wołoskiego kutemu go poniewa-
ż iac aby bratu swemu Steffanowi co oiczyzny wdział / Ale Wotochowie
wiedząc onich na leśie ktory zowz Poloniny zastąpili droge chytro drzewa
podrabawszy albo Pielami podtrąszy / ktore potym na Polaki zobalali / a tak
ich wiele pobili / drugie wciekające zymali / ktore Piotr Woiewoda ściek-
rami ścynać kazał.

§ Trzy Chorągwie wielkie wzięli / to iest Krakowska / Sandomirzka / y
Lwowska. Młodych dziewięć / iako Toporow / Leliewow / Lisow / Kawi-
czow / Gryffow / Szreniawow / Szabdanow / Putkożycow / y Strzemiemow.
Jest y był przedtym w Polsce takowy obyczaj y miętość między rycerstwem
a Pány / ze herbowni strycowie wszyscy ieden o drugiego krzywdę / iako brá-
cia własni umierali / y w potrzebach na nieprzyjaciół koronne / ze wszystkich
państw pod ieden sie Proporzec albo chorągiew zjeżdżali / w potrzebach by-
wale za Komistrze obierali / a ich słuchali.

§ Żalostny Kazimirz slego nieszczęcia rycerstwa swego posłał do Wo-
toch a odkupił zrak nieprzyjacielskich co żywych było.

§ Potym mor wielki a tegoż Krola w Polsce panował / tak iż zaledwie
w Miaszczkach / co ludzi żywych zostawalo / wſamem Kráctwie ktore nie-
było tak ośiadłe iako w tym wieku 20000. ludu umarło / ale nawicecy Sla-
chry a Pánów y nieſzczęzan Bogatſzych.

§ Ten Krol Kazimirz we Lwowie Kościół y Stolicę Arcybiskupia fun-
dował za pozwoleniem Innocenciusa Papieża Roku zbawienia naszego
361.

§ Staral sie też o to iakoby był mogł Akadémiz w Kráctwie fundować tak
iako też inż był w Prádczo Carolus Cztrarty tego imienia Cesarz y Krol Cie-
li

ki sprawił / dokonał we Lwowie przedświecienia swego. Ale Akade-
mici dla wielkich nakładów y budowania dokonać niemogli / Bo, śmierć
zastła.

J Roku 1362. Książę Cesarz wziął do stanu małżeńskiego
Zelzbiere w nuczke Książę Bogustaw Szczecińskiego
Książę Cora / ktorey wesele Książę sprawował / na kto-
rem weselu byli ci Krolowie od Książę prośeni. Cesarz
Ludwik Węgierski / Sigmund Gotorum vel Danke Rex,
Piotr Ciprski Dunajem do Wotoch / a stamtąd ziemią do Rusi / aż do Li-
wa / Książę te były: Otto Bawarskie / Zemowit Mazowieckie / Bolesław
Szwidnickie / y Książę Bogustaw Pomorskie z Cora. Przyjechał potym Ce-
sarz s Czechy iako prawy Pan a s Cesarstwie prawie poczętem ktoremu oni
wszystcy Krolowie y Książę drogie zaiechali s Książę Krolewskim nule
przed Krakowem.

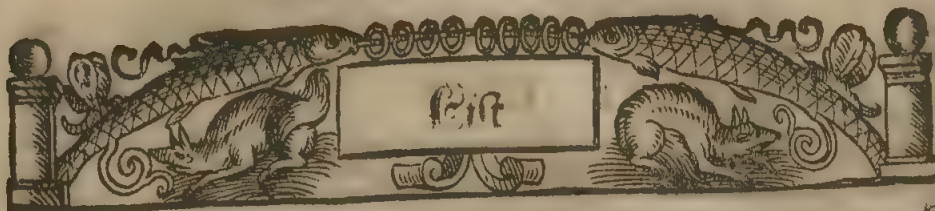
J Gdy Cesarz ku Krakowu przyjeżdżał tam mu Panna z Oicem y zwie-
la Pan y panien zaiechały przywitawszy wprowadzon do Krakowa z wielką
uczciwością / a prosto na Zamek za prozba Krola Książę sie obrocił / y
tam zdrowem swym y Pany przednieyszymi hojnie częstowan był.

J Jaka tam hojna część była tym Książę niemile / Bo Krol Książę
obawiając sie aby komu czego niedostalo na rynku każdy wystawić kazat / w
każdey było pełno czego kto potrzebowat / jeśli Wina / brat co chciał a pie-
mias a zwierzyń hojność wielką w gospodach dla każdego / dostatek wielki
był Owsow także każdy pełne stawy / brat każdy co mogł Książę strawić / a
nad wszystkim Książę był najwyższym Książę Wersynek Niemiec wro-
dzony / ale w Polsce sie osadził / a był radnym panem w Krakowie y mie-
szczyńszczyzną. Ten wszystkich onych gości do siebie wdom na część prosił / był to
Człowiek bardzo bogaty / a tak to sobie wymogł w wszystkich / aby mu goście
siedząc podle swego zdania w domu swoim pozwolono / a gdy to otrzymał
Pana swego najwyższemu posadził / a potym innym wszystkim hojne dary wiel-
kiem dostatkem częstował / To co samemu Książę darował
Książę to na stotyściey złotych / tej Cesarza mało co podle y inne potym
Krol y Książę / owa bywali ludzie przed nami.

J Umiał Książę Krol roku 1370. przyczyna śmierci tego że sie był
skonia zbierając się za ieleniem. Do Krakowa przyjechał / a w dzień
Urodzenia Panny Maryi sprawiwszy sie chwalebnym Sakramentem:
żywota dokonał / mając wieku swego lat 60.

J Krakowie na Zamku w Kościele wielkim pochowan / w starbie nie nie-
zostawiał / wszystko do Kościołow a do szpitalow rozdat / po jego śmierci wie-
cej żaden z rodu Piastowego nie panował na Krolowskiej stolicy / tylko na
Książę w dzielnicy / w Mazowszu a na Śląsku / od których ięże Książę
Brzeskie panna / o których niżej mieć będzie.

Wrody dosyć po ktorey nam mało /
Serce położy a nie wojny chciało.
Jakie adwersarz chciał państwa działać /
Ociowskich skutków wciąż zapomniało.

Wszak ziney miary wrym nagroda była/
Sprawiedliwaść sie wżem hojną czyniła.

Ludwik Krol Węgierski sie-
strzeniec Kazimierzow acz wiedział
żarzą o śmierci Wład swego / wśakże iedną
oczekiwał nato coby Polacy czynić chcieli
aby wnystu swego y postanowienia nieodmien-
nieli / Bo były zostaty dwie Corce Kazimierz-
owe / Był siestrzeniec ich a wnuć Kazimierzow od
cory Księża Sześcińskiego / były Rumiawskie y Ma-
zowieckie Księża powinni iego / a tak Młatkę
napierwey postat siostrę Kazimierza zmarłego
Krola do Krakowa / a żartym przetko przyie-

chali kniemu do Wyssogradu z Seimn postowie wystani / Słoryan Biskup
Krakowski / y Jan Strzelec Kancelarz Koronny / prosiac aby co naprecci do
Polski przyiechat / a Krolestwo sobie naznaczone opánowat y bitnosć swo-
ię wśytkie te ktorzy nato Krolestwo wazeli wspotoit.

Wymawiał sie sprzodku że tonu dosyć uczynić niemogł aby dwoie
Krolestwo sprawować miał / a wśakż na żądanie postow onych tak uczyniel
przeciwko ktoremu Polacy do Sadeżaw wielkich poczęciach dosię ozdobić
wyiechali / a do Krakowa przywiedli.

Był to Pan bázro hojny wiele od Krolestwa rozdawać chciał / Władys-
ławowi Księżciu Opolskiemu Ostrzeszowski Wieluński y powiat / Olszński /
Krzepycki / w Krakowskiem Woiewodstwie / Brzeziński w Sierackiem / Ste-
ryński Księżciu także wiele darował / wśakże przyięg / ich obowiazat że
wpostuśenstwie iego y Krolow Polskich / zámże być mieli / y wśytkie potym
pánstwa ich iesliśby bez potomkow zeshli do Polski sie przylecać niaty

Wiele sie potym nád práwa y nadwolność R. P. od tego Krola działo
co nierak wiele sam Ludwik iako Młatkę iego żelźbiat Krolowá sprawo-
wata / ktora Krol na swym mieiscu w Polsce zostawil.

Chowata wiele Węgrow przy sobie ktorzy chcieli wiele dokázowat / iá-
to też czceni byli / w kronikách Polskich otym heroko kto chce wiedzieć /
naidzie.

Pánaisze Ludwik w Polsce lat dwánaście pożytku żadnego niewczy-
niwśy ráczey štode wietś / roku potym 1382. złożył Seim Polakom w We-
grzech we Żwoleniu a tam im oznaimil tego im po śmierci swey za Pána
ostawic chciał. Umart potym máisze wieku 56. był Pan nabożny.

Mozny Krol ale za násze niestato!

Gdyż sie w Krolestwie tym niegmysli działo.

Każdy na swoi młyn pilno ciągnat wode!

A Páni Halżka množela niezgode.

Zdawna przypowieść te piśza na ścienie!

Bieda Krolestwu ktore zleca żenie.

Krolow Polskich i wielkich

Kiażat Litewskich poczatki i rozrodzenie

od Jagiela Władysława aż do Sigmunta
Augusta krótko pamiątka wzmianka.

Władysław Jagiello Syn
Olgerda wielkiego Książęcia Li-
tewskiego / Wnuk Giedyminow / którego pro-
dziła Marya Książęcia Twerńskiego Cora
miedzy dwunastu braciemy na-
stary na królestwo Polskie zgo-
dnie obran / któremu do stanu
matzeńskiego naznaczona Ja-
dwiga / Cora Krola Ludwika
Wegierskiego y Polskiego. Wdziecznie Ja-
giello przyiawszy posty z nimi bez mieśkania z

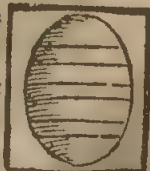
Włna do Polski sie gotował / a tak przyiechat z nimi do Krakowa dnia dwu-
nastego miesiaca Lutego roku 1386.

I Wszakże niezarus do slubu / ale pierwey wiary świętey nauczon / zbra-
cia y sprzedniestenni Pany swemi chrzest święty przyiat dnia
14. Miesiaca Lutego / od Boderzy Arcybiskupa familey Roza-
dano mu imie Władysław / tamże po ochrzeniu koronowan: po
koronaciey wszytko Kieństwo Litewskie y zmuskie wiecznemi
czasy spolska ziednoczył y tego przysięga potwirdził / spotecznie
zbraćia swa y spány onemi radami swemi.

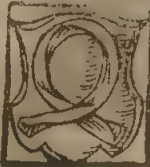

I Drugiego dnia do Miasta iechat tam z wielką wężciwością na Maie-
stat doprowadzon / tedy mu Krakowianie y Miasta ine przysięge czynili
według obycaju.

I Mistrz Krzyżacki wzgardził posty onemi którzy go pro-
sili na wejście y na Koronacya Krola nowego / A to przez De-
metryusa z Goraiia zdomu Wreby alias Korczak / ale naten-
czas woisko zebrałszy wielkie do Litwy iechat a skąd niezno-
snych nadziatal.

I Krol Władysław gdy mu to oznainiono było / zaraz brá-
cia stiergieta y witulda s Polaki wyprawit / a sam do wiel-
kiei polski iechat / a tam miedzy NALECZAMI a Grzy-
matami wielkie nieprzyjaźni porownat.

Ta żmnie s Krolowa y z wiela Pánow s Polski do Litwy iechat /
Arcybiskup Gnieźnieński y wiele Kiesey z nim iechalo wzo-
nych / tam Seimi wężymwszy na wielki post / wiare Chrześcy-
tańska rozinnazat / wszytkiem one Bawiany ktore za Bogi
chwalili mierził a niektore wponińkami ku temu wiodł aby
z nimi zarówno Pánu Bogu wiecznemu w Trocy iedynemu
chwale dawali / sam wiary nauczał / bo Kieja ięzyk ich mewnuch / a on
sam Ruski ięzyk wmietać dobrze Polakom rozumiat a oni iemu także.

I Zarzązem Kościoł w Wilnie fundował do którego wielkie dochody na dat Kieży: a ten Kościół Bodzetą Arcybiskup Gnieźnieński poświęcił ku pamiątce Stanisławowi Świętemu / a Panu Bogu ku czci a ku chwale / y natym cały rok w Litwie strawił.

I Potym Skiergielą Trodzie Kieże brata swego nąd Litwę przetożył / a przykazał srodze aby Rusakom s Katołiki ślubu niedawano / ażby sie pierwei Rusin albo Ruska do Kościoła przylaczeli.

I Zaiechawszy Krol s Krolową do Krakowa pokościem sie zabawiali w roku 1390. Zamku Krakowskiego rzadnie poprawić y murów wysszey podnieść kazali / dwanaście Burgrabów nanim postanowiwszy / strzelce im dobre chować poruczeli.

I Kłasztor Panny Máriej na piasku Zakonnikom reguły Karmelitów fundowali / na Zamku Krakowskim Psalterysty tenże Krol fundował / 3 Suppy Wielickiej y Bocheńskiej im żywność dawszy.

I W Roku potym 1399. Jádwiaga Krolowá wrodziła Core Helibiete ktora trzeciego dnia umarta / po ktorej Krolowa niedługo żywa była / wielka żatość wshytkiem sprawiła / była to Páni żywota prawie świętego: starb swoi wshytke częścią między w bogie / drugi też na zbudowanie Akademiei ktora był wui iei Kazimierz Krol zaczął budować odkazała / Panu Bogu zawsze służyła.

I Agdy sie do zleżenia gotowała wshytke powage Krolewstwa opuściła / takoby to wiedząc iże za onym zleżeniem żywota dokonać miała: Wziął potym Władystaw Krol sobie druga żonę Anne Wilhelma Hrabie Cylińskiego Core ktorej siostrę miał Sigmunta Krol Węgierski / a ta była Wnuczka Kazymierza Krola Polskiego zmarłego.

I Za tegoż Krola Akademia w Krakowie zbudowana y nadana bogacie: w Roku 1401. dwa domy zbudowane Philosophorum & Theologorum, na ulicy ktora na onczas zwano żydowską / teras yż zowa świętej Anny Juristarum & Doctorum na Grockiej ulicy do ktorych Mistrze s Prągi przywieziono a tym opatrzenie z Sup yż cła dano / przidawszy intrate Świętego Floryána Kościoła na Kleparzu w ich podawanie.

I W Roku 1403. Wotostki Woiewoda Alexander potym y Roman syn Piotrow zwola wshytkei ziemie swej pod nogi Krolowi Władystawowi Chorągwie swe potożyli / czego przysięgami potwirdzili / iże zawsze spotom ki swemi w posłuszeństwie Krolow Polskich być mieli.

I Do Wrocławia potym Krol Władystaw iechał / miał ugode z Wacławem Synem Kąrtowem Krolew Czeskim / niemiał wiecey z sobą pocztu albo dworu tylko pięćtyśięcy wybornego / tam ośm dni około przymierza z sobą rozmawiali y temu inż byli przysli iże wshytkei Słasko miało być wroczone Krolowi Polskiemu a Krol Polski ze czterema tysięcznych żołnierzy / tyle ileby potrzeba była miał mu stać na pomoc przeciwko każdemu nieprzyjacielowi / co sie zdato Polakom za wielką hańbę aby komu wposługe iako sie oddać mieli / będąc sobie zwięktą wolnemi: y tak Słaska sie Conditrys przysiąc niechcieli.

I Skrzyżaki potym częste potrzeby bywały / ktorych Krol niemogąc ścierpieć nieśtatości Seini ztożył / ktorego wyprawił posły do mistrza Włocławka / aby też on namowiwszy sie z swemi statecznie przymierze s Krolew y

połot

po ko i postanowit / á o wszytkie krzydwy znimi sie porownat / ktory to sobie lekce powazajac w pyche sie tego wielka podmost / á przed posty powiedziat iże oto zarazem do Litwy z Woiskiem iedzie / dawajac im znać / iże máto sobie wáże Krola waszego yzwami.

I Mikotay Kurowski Arcybiskup Gnieznienski / ktory byt przednieiszym wrym poselstwie náto Mistrzowi rzekł niemogac ściierpieć oney pychy iego zaniechay nas wojna / bo iesli ty do Litwy poiedziesz / zarazem tu nas v siebie mieć / bedziesz / á náten czas práwie postowie Krola Czeskiego Wactawa przyiechali do tegoż Mistrza / ktorzy postanowili przymierze do 24. dnia Czerwca Roku 1405 przewlokto sie to přes kilka lat / áż ku temu przystoże sie ku sobie zgotowali / á mocy ieden drugiego sprobowali / á táť Krol ná woine wyiezdajac / zlecił wszytkie sprawy Koronne Arcybiskupowi Mikotajowi Kurowskiemu / przyiechawszy do Miaszeczká Slupiei Opátá Swietokrzyskiego wshedł ná gore Aysá do Klastora Swietey Troicy / táť uáťo záczeła sie Misa Swieta lezał ná twarz rece ná krzyż rozlożywszy pod Oltarzem ná ktorym w krzyżu postawiona byla / częśc drzewa swietego / ná ktorym Pan á zbawiciel náš dla zbawienia nášzego cierpieć raczył / á leżac modlet sie od rána do samého wieczora / y táť to czynit přes dwadni á po-

tym sie ná droge wybrať / á gdy tam przyiechali / iuż téż Krzyżacy po gotowiu byli czekajac ná Polaki / á Krol byt w Lucbertu Miaszeczkú ktore náten czas Prusakom należaťo zwoiskiem swym / á to Miaszeczkó iuż byli Polacy wybrali / ábowiem iuż byto przymierze wysło / náco Krzyżownicy spolecznie s posty Krola Węgierskiego Sigmunta patrżali / á wiedząc że Krol Polski zwoiski iechal / nánowili Mistrza aby po ko i do dziešiaci dni zachowat dla namowy herszey okolo przymierza / dogodzeli wrym wiele Krolowi / bo mu sie byly woiska niezešty.

I Gdy iuż wysło dziešiec dni przyiechali postowie Krola Węgierskiego do obozu Krola Polskiego / á zrozumiawszy iego wolá do postanowienia / po ko i / obrocieli sie do Krzyżaków s Kondycyami dosyć stušnymi / á gdy Krzyżownicy zwielticy pychy w uporie swym stali / mając woisko bázto wielkie / iże wszytkich Kraim Niemiedich wielka pomoc / táť sobie tufeli iże Woisko Polskie porázywszy wszytkie Korone y państwa iei należace opánowac mieli

á ktemu iz tego pirwey zbraniáli / á dopiro Woiska Polskie obaczysz aby
im Boiażni nieprzyczytano nic uczynić niechcieli.

¶ A gdy długo żadney odpowiedzi od postow Węgierskich niebyło / po-
stat Krol Piotra Korezbachá donich izby mu oznainieli czego chce. Krzy-
żownicy / ktory przyiechawszy pretko od nich chciał wiadomo-
ści / wszyscy na woine wotáli / ieden zetylko hrabia Mewensky
Comendator Wendenſky iako mąż mądry / wszytkich na po-
koi namawiał / powiedáiąc nieperwy koniec woiny.

¶ Oco od Wenerusa Commendatora Elbielskiego osuknio-
ny / mowisz mogłeś stym Sercem nieśmiałem domá zosić.

¶ Takowa zwáde miedzy Krzyżákí albo commendory SCIBOR po-
set Krolá Sigmunta Węgierskiego przerwat / y dawat radę do pokoju ná
ktora namowe iego Mistrz Pruski zgniemu odpowiedział /
Seyborze jeś Polak to mowisz co spożytkiem Polakom rozu-
mieś / á ten SCYBOR był zrodu á herbu tej samimiliej kto-
ra miedzy dwiema mieściami Miecza á herb używa zo-
wa go OSTOIA albo Przegonia / oktorem mnie pisáć
y mowić wielka chęć przychodzi / zemná dworze Cesarzá Rudolffa / znat
tei fámiliei Miezá / cnot wielkich á daru boskiego niewysłowionego wże-
śnitá / o ktorem ná swem miejscu serzey powiem.

¶ A wtym Władystaw Krol dalei wżiennie Pruska wśedt zwoiski swe-
mi / á gdy sie przybliżat do Rzeki Wkratu / Litewscy żołnierze y Tatarowie
wielka okrutność czynić poczynáli / tá Kráyná była Krolewska / tylko wdzie-
rżawie y Krzyżowników zastáwiona od Wazoweckiego Księcia / á ták Krol
zákazat srodze aby nikomu krzywdy nieczynieli.

A gdy wiechat wżiennie Pruska / wziął wreke chorągiew wielka ná ktorey
był wyniatowany Orzeł biaty ná czerwonym polu / á westchnawszy spłáczem
rzekł / Boże wschmoga cy / ktory nietylko mowe ludz znaś / ále wszytko po-
myślenie ich wieś / tyś sam iest moi świádek dobry zec náte Woinie za przy-
muszeniem od nieprzyiaciot mych iade / á to dla tego że ś Chrześciance /
wszákże ia też krzywdy Chrześcianskiej bromić iade / ktorym sie niewypowie-
dziana odrych Zakonnikow dziele.

¶ Ty wieś Pánie Boże moi / zem pókojem niegardził / owśem chciałem
niestusznem pókojem sprawiedliwa krzywde odkupić / dla tego aby krew
Chrześcianska przelewána niebyła / ktorey ci zakonnicy niewasyeni prá-
gna : ty sprawiedliwemu racz sponágac / potym rozdat wrzedy á sprawe
woienne / hetmanswo zlecił Zindránowi Mąskowskiemu Miecznikowi
Krakowskiemu s fámiliei Jastrzebcow : á kniemu Witulda przydat Ksiáże
Litewskie / Krystynowi z Ostrowa zdonu Topor Kástellanowi Krakow-
skiemu Janowi s Tarnowá Mikotáiowi z Michatowá / Woiewodzie Sen-
donirskiemu herbu Kozá / Mikotáiowi Trábie Podkanclerzemu / Zbignie-
wowi z Brzezia Márschattowi á Piotrowi Szapirancowi Podkomorze-
mu Krakowskiemu / zátym sie obrocił ku noclegu do dziatdowa / táni przy-
iechat do obozu Sricius / Reptius / Silesius od postow Węgierskich stym izę
dármo o pókoj pracowali / ále Woine opowiedział / ktorey sie Krol niewlekt /
ani woisko iego / owśeki prágneli kóńca trwogam częstem woiczynie.

¶ Wystrzegat Frycz Krolá aby bitwy niedawat Krzyżákóm / powiedáiąc :
o barzo wielkiem Woisku ich / á gdy od prawion od Krolá / á przyiechat do

wois

wojska Krzyżackiego/dat im sprawę o Polakach/o których rozumeli iże wcie-
pli/wielkie Woisko ich obaczywszy/ ale sie namniemaniu swym osużeli.

¶ Dnia 15. Lipca/ Krol zwoisziem tylko dwie mili odhedi/ a polozył sie
miedzy chrostami niedaleko od Grymoaldu: tego dnia wielki Wiatr pow-
stał/ a Krzyżakom namioty ich potargal / Krol w swem namiocie według
obyczajn Mhey Swietey stuchal/ a wtym znać dano o blisziem Woisku nie-
przyjacielskiem/ Krol przedsie kłeczal Mhey stuchając/ Wituld Kioze Lye-
temskie wolal ze inż Krzyżaki widac było/naco Krol nic nie dbat aż do konat
Kioz Mhey a on także modlitwy swey.

¶ Bali sie Niemcy aby Polacy nanie chytrości iakiey wonych chrościedh
nie sprawili/ a tak sie nanie rzucić nieśmieli / a wtym Wituld a Małkowski
wojska sprawili/ ściłali sie na harcach po dwu po trzech / a potym Krol
na plac wyszedł na koniu we zbroj/ zatył dwa postowie od Mistrza przy-
iechali upominając Krola aby sie pretko potykać kazal (bo ich inż testno
było żyć długo na Swiecie/) a zatył oddali dwa miecza ieden Krolowi / a
drugi Wituldowi X. L. przyiawszy Krol upominki rzekł / acz mamy swych
dostatki/ ale y zate dziekujemy/ktore nam wielkie szczęście opowiadają: bo po-
spolicie zwyciężony broń od siebie oddawa.

¶ Upomniawszy Krol swe wedle czasu/ a zatył kazal dać znać podk-
nia/trwała bitwa chwile żadney stronie szczęścia nieokazując: obrocieli sie
Krzyżacy na Litwę a na Tatarsy/ktory byty lud goty/odegnali ich y wielka
część wojska zanimi sie oderwała.

¶ Rusacy Smoleńskie pod trzema choragwiami meżnie stali/ a str-
ciwszy ieden szuff do Polaków sie wnieśli.

¶ Jan Żarnowski Morawiec/ktory miał pod swa sprawą Czechy przena-
iety od Krzyżaków wciekł/ Czechowie iednak gdy ie zabiegal Podkanciersy
Mikotay T R A B A ktorego dla tego tak zwali/ ze Żerbu
trzy Traby żywał/ iako wtym wieku używają rodowicie zaci.
Pánowie Jordanowie/Pánowie Krzykawscy a inż iako otym
nieżej maż. A ten rzekł domich pánowie iżali tak przystogi od
swych Krzywdy niemając wciekać/ oni opuścili Żernianę albo
Kotmistrza swego / a nazad sie obrociwszy czynili to co dobrem meżom na-
leżało/ wszytkie wine na swego Kotmistrza zlozeli/ ktory potym części odszaron
był za instygowaniem samych Czechow.

¶ Dokazywał meżwa na ten czas/Gross ieden z Rusacyei Dipold kietie-
rzye miedzy Niemcy sławny rycerz/ miał na sobie zupełną zbroie przebit
sie przez Woisko aż do Krola/ zlozili na sie drzewa/ a wtym Oleśnicki zdo-
mu Dehno uprzedził Krola/ zbiet Grossa s konia ktory nie-
mógł sie podnieść/obtupion od Drabantow Krolewskich/ Ole-
śnicki ten był Podkancierzym naten czas/ a potym był Bisku-
pem Krakowskiem.

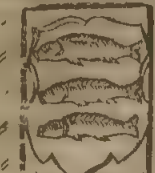
¶ Obrocito sie potym 16. choragwi Krzyżackych wielka mocą na Polaki/
wsakże im pretko moc y serce upadło/ bo im wielka siła odpor dali a roze-
gnali wiele ich wpogoni zbieli/ starby wszytkie y rymstunki ich wozozie po-
brali/choraże albo proporki ich zbieli/ choragwie pobrali/rozmaite przy-
prawy ktore zgotowali na meczenie Polaków wozozienależli/ plotna ole-
iem/ Wostieni/ żywica napuszczane / wktore mieli wbić Polaki a palić/

ale on Krol dobry zakazal nadnimi wshelakiei, srogości okazować, skronnie
ono zwycięstwo swe Pánu Bogu dziekując poruczał.

I Było wshytkiego woyska Krzyżackiego sto y czterdzieści tysięcy: choro-
gwi / pięćdziesiąt wzięli im Polacy ktore aż po ten czas w Krakowie na
Śanku w Kościele Świętego Wacława y Stanisława widziemy.

I Wshyscy Komendorowie zbić y sam mistrz / ziego siaty Karłowey
biatły dano Ornat weżymie / ktory aż po ten czas iest na Śanku Krakowskim
w Kościelnym Skarbie / zabite od chudego draba / a prjinni czterech Komend-
dorow. Ciało Mistrza Viryka zuciwością Krol do W. il-
borku zawieść kazat / a w Świętej Anny pochowan w Koście-
le / potym inie przednieisze podle stanow ich chorowano / tam ry-
cerstwa inego padło 50000. Kieże Sczećnijskie pojman przez
Skarbka z gory zdonu habdank / a Kieże Oleśnickie przez
Zaidlicę Czecha / ktorych wtym wieku iest rod sławny / a wy-
wais herbu tego ktory w Polsce zowz Korczbok trzech Kar-
piow z lotych na polu modrem.

I Krzysztoff Kerzdorff Slezak / Wacław Dunin Czech / kto-
rzy byli rzadu tych Krzyżaków do Polski do więzienia pobra-
ni / a na Śanki rozdani / dwóch tylko Salsbacha Markwarda Comendo-
ra Brandeburskiego a Pána Szumberta Wituta Kieże Litewskie bez wos-
laczego miłosierdzia / niechcac stuchać przyczyny Krolowskiej potracić dat /
a to dla tego jemu był matce iego w Rowna natayal / było inych czterdzieści
tysięcy pojmany wshytkie na slub wypuszczo / na strawe podle stanu Kie-
dego opatrzynowy / Krol hedł do Krakowa zwiektieni nabożeństwem / a prze-
dnim nieśiono pięćdziesiąt chorągwi nieprzyjacielskich / ktore nad grobem
Świętego Stanisława zawieść kazat.

I Tey nocą niżej bitwa była / widzieli Polacy na niebie Wnichá s Kro-

lem boinia cego chwile / ktorego potym Krol z nieba na ziemie zrzucit / widzie-
li tez w bitwie bedac niektorzy nieza pocziwego w Biskupiem odzieniu nad
Woistiem Polskiem ktory swym dobrej nadzieie dodawal / a nieprzytaci-
tom wielki strach czynil.

I W Roku 1412. Postowie Weneccy przyiechali do tegoz Krola po-
stepuic piecset ludu zoszczepy wielkie vpominki na pomoc postepuic / aby tyl
ko byl podmiot Woine przeciwko Signuntowi Cesarzowi / y Krolowi We-
gierskiemu / ktory tez wrzeczach swych byl czuty / one swe nieche-
ci zakrywajacy posty przystal zadac Krola na rozmowe przytacielska do Lubowle / to gdy
on Krol prawnym Chryscyjanstwu wczynil a kniemu iachal postanowili po-
toi miedzy soba: a potym Cesarz vprosil Krola Wladystawa aby zniem ie-
chat az na Budzyn / a tam zanni przyiechali Postowie Tatarscy zupominki /
a opowiedac sie gotowenni byc na sluzbe przeciwko kazdemu nieprzytacie-
lowi tego kostem swoim: co od nich wdziecznie Krol przyjal vdarowawszy
posty odprawil / a sami hoimie vdarowany od Cesarza przez Morawskia zie-
mie do Polski sie obroci.

I Wziat sobie potym trzeci zone Helzbiere Woiewody
Sedomirskiego Core / ktora Kromer opowieda zrodu Leli-
wom / Dlugosz zrodu Toporow czego dowod kladzie dostateczny

I Potym mial czwarta zone Zoffia Core Ksiezka Kiuow-
skiego ktora mu zostawila dwu Synow Wladystawa Kro-
la Polskiego y Węgierskiego / ktory v Warty od Turkow zabity: Kazimierz
ktory po smierci brata swego byl Krolew Polskim / wielkim Ksiezciem Li-
twiskim / o ktorych niżej niec bedzie. Vmarl potym Wladystaw Jas-
gielo Roku 1434. panowal w Polsce lat 52. miesiecy trzy Pan wieczney
pamieci godny.

Zatęgo Polska wytchla ziedniey strony/
Bedac od Litwy iuz pewna obrony/
Zlozylwszy site ku regule swiety/
Deptali meznice ich nadete piety.
Wiele tysiecy Grymoaldskie pole/
Nakrelo piastem glow wglebokiem dole.
Pelno na wiezach / pelno w kazdem grodzie/
Trestal mozny Krol chcac panstwa w swobodzie.
Niec odnalezow: przed sie Pani pycha/
Chciala sie ziarzma wymknac / zmocnic scicha.

Wladyslaw trzeci tego imienia Syn Jagielow
starszy / tego Roku gdy otec jego vmarl / na jego miejsce
obran tym sposobem / wyprawil byl stary Krol Posty na Contilium, a wtym
vmarl. Gdy oznamiono Zbigniewowi a innym Postom to iest Stanisla-
wowi Poznanskiemu Biskupowi / Janowi Koniecpolskiemu Kanclerzowi
Koroniemu / y Mikolajowi Lasockiemu Dziekanowi: Zbigniew Biskup
Krakowski ktory byl opiekunem od Krola zostawiony dziatek jego w Pozna-
niu bedac acz iuz wrodz / zechalo sie kniemu wiele Panow y rycerstwa / a

tam zaraz za Krola obrali Władystawa star-
szego Syna / a do Sigmunta zięcia Litewskie-
go posłali aby na koronacya Krola nowego
przyjechał.

Obrócili się tymi Krakowianie / y inszy mali
Polacy że to nad ich wola wezmiono / ale iż tam
był Biskup Krakowski / ktemu iż to rzecz była
pilna a potrzebna R. P. pozwolili / Mielstynski
z domu Leliwa / a Derstaw Rywianński z do-
mu Jastrzębiec / ci byli przeciwko temu / aby
Władystaw Pan tak miedzy niebył Koronowan

ale ich tego wszyscy zbili słusznymi ratami iże to tak być musiało / we
wszystkich Krainach postanowili gubernatory / sktorem Krol wszystko
sprawował co należało do spraw poważnych.

Wła Seimie w Brześciu Litewskim / Ruska Slachta wszelkimi pra-
wy y wolnościami z rycerstwem Polskim porównat / w Roku 1435.

W Roku potym 1439. Cesarz Turckiego Amurata Postowie przyje-
chali do Krola / żądając z nim przynierzą a namawiając na wojnę s Cesa-
rzem Woiciechem: naco mu pieniędzy podle potrzeby przysłać obiecowal
a ktemu stotyściecy ludu rycerskiego na pomoc / nacz Polacy niechcieli po-
zwolić y Krolowi odradzali / a wtym Cesarz Abrecht albo Woiciech umarł.

Tegoż roku przyjechali postowie z Węgier do wszystkich ziem wysła-
ni zwola Cesarzowej / ktora była Krolowa Węgierska / prosili Krola aby
był Krolom ich.

Wiele Panow Senatorow mądrych przeciwko temu było bo dwoie
Krolestwo tak herokie wziąć iednemu na swo głowę / wielka to rzecz być ro-
zumieli / a ktemu wojna s Turkiem niechetna im była.

Ale ich wiele było co radzili przyjąć ninac się nieogładając kładąc
to sobie za sławę / owa natym stanęło że przyjął.

To gdy już kontudowano było / przyjechał geniec do Postow z listy /
opowiadając im to że Krolowa Syna wrodziła / aby nie mieszanowiac na-
zad przyjechali.

Krol Władystaw iechał z wielkim pocztem na Złote Woiska. A gdy
przyjechał do Budzyna / wiele się Węgrow zięchato ktemu / do których rzecz
przez tłumacza wezwał ktemu się dziwić iże różna sprawę od tej niżeli się
spodziewał zastał miedzy niemi / widząc takowe rozdwojenie / a on sprawy
pilne w Krolestwie oicystem na prośbę postow ich opuścił / a tak im powie-
dzał że niechciał być przyczyną wewnętrzney wojny / y oto się protestował aby
się nieogladali na żadną rzecz inną tylko na pokoy / gdyż on jest content na
oicystym Krolestwie swoim.

Skoro dokończył rzecz Krol / Węgrowie się schylił do Rady dżitować
się takowej skromności w miodem iego wieku / y tak wspomniący myśli
iego / a potym Laurenti z Herwardu Woiewoda Węgierski dżitował Kro-
lowi od wszystkich / iże on naśladować starych a świętych Spraw Oica swe-
go / naprzód wiary Chrześcijańskiej bronić chciał / a wieci sobie pozwalał
sprawy Reipub. Christiane aniżeli prywatne swoje / a potym go prosił od
wszystkich aby Krolestwa ktore raz przyjął w obronę nieopuszczał / opowieda-
jąc wielką chęć wszystkich ziego przyjechania / a to oznajmując iże tych nie-
wiele

wiele ktorzy znamowiy Krolowi zwiedzeni chciwością rządu państwa / donieśli się przyniesiali / a tak go długo wotpliwem mieć niechcąc / wszyscy mu przyśięgli / za początkiem Dyonizego Zecha Kárdynata y Arcybiskupa Strygonńskiego albo Ostrzechomskiego ktory tego żatował bårzo że Władystawa dziecie przyniektorych Pániech Koronował / zåtym Krola obwołali. I Polacy wstępowy o tatkowey niezgodzie w Wegrzych / stojeli Siem a postali Krolowi pięćtyścey ludu rycerskiego do Węgier. A tak zebrał Woisko wielkie przeciwko stronie przeciwney / ktorym postat Nikotaiá Sristáckiego zdomu Kádwan / y Janá Huniáda ktorzy fortunnie one buntowniki rozegnali / sam zaś ledwie Podskárbi vciękt Ládystaw Gára.

I Krolowi Władystawowi iáko mu wiele więziom przeciwnych przymiedżono / wshytke tákawie przymował y podarki dawałac podle condiciei każdego puścić wolno kázal / czym sobie wielka miłosć v wshytlich iednal.

I Stowiensta y Kroadz ziemie przez Nikotaiá Lásociego Herbu dolegá oproc Woiská przez dobrowolne poddaśne opánował.

I Legat Papielski stáráiac się o przymierze miedzy Krolom a Krolowá przyiechat / na ktorego prośbe Krol do Jáuryna iechat do Krolowey ále w tym umárł.

I Amurat Cesarz Turecki widząc one niepokoie w Wegrzych / Kascia y Transilwanii pustoszył / a obległ Biatogrod wielka go moca dobywał.

I Krol postat domiego Posty Lúkaśa z Gorki / zdomu Łódzia y Dobrogosia zdomu NALECZ nápomniáiac aby odiechat a on pókoł znim o ktory go sam dobrowolnie prosił zachował. Ale Tyran posty do Smiderowa odestawł / dobywał spłnościa Biatogrodu / zaski Bożej nie niesprawwłszy odiechać musiał / posty odpráwił zmiestusnemi condycami.

I Julianus Legat Papielski / obiecowat Krolowi y Węgrom od Papięza y od inych Chryścijanńskich Pándow wielka pomoc / ale tylko obietnice wshytu od niego wshytcy mieli. Bo Papięz po Krolestwach a Xięstwach dopiero postat / a kázal wotác piam militiam crucis przeciwko Pogánom / skąd nieiáki poczet się był zebrał meżow wybornych z dobrej woley / a to prowadził Julianus Kárdynat Biskup Salines.

I Polacy dobra pomoc Krolowi swemu postáli / Cesarz Fryderyk nie nie postat ktoremu to vczynić należało.

I Przeprawwłszy się v Stonego Kámienia przez Dunay wshedł Krol z Woiskiem do ziemie Pogánńskie nieprzyiáciot Bozych. Agdy do Rieki Moráwy przyshedł / dali mu znać spiegowie iże Turcy wbliskiem mieiscu leża / przeciwko ktorem wyprawil Janá Huniáda z dzieśięcia Tyścey Węgrow a Polaków : a ci przypádl na pogány bez wieści / ktorych niemáło zbili / ták niektorzy pihá że Trzydzięści tyścey Pogán na placu zostáto / drudzy zuciękali / tylko czterech żywych dostali.

I Záras Bulgárstz ziemie opánowali Węgrowie. Agdy przyšli do Gránic Mácédonńskich Kárambei powinny Amurata Cesarzá Pogánńskiego / gory mocno osadził / dalei Chryścijan niechcąc puścić / ále oni sli na

ich

ich zastęp / a wtym wybieżat z ludem Karambey ktorego záras rozgromili
a Karambeia poimali iednak oni w Gorách mezinie sie bronili tak iż im
Krol niemogł nieuczynić / owšem był raniom kłtciem strzát ale mešť odli-
wie.

Wielka radość Chrześcýanow byta / zonych początkow dobrych posty
swe nawiedzając sciesćia winšuiac / a ku dokonaniu pomoc dobra obiec-
iac zwłászcza Eugennis Papiez Wenetowie z Genuencyki / y Philip Kieże
Burgundskie / ci obcowali Woisko dobronienia przeprawy Turkom z Az-
giei / Gdy Krol Władystaw Krolestwa Węgierkiego brompt / w Polsce
wielkie niepokóie były od Tatar. Litwa na Mazowszań y znych stron.
Oczym gdy Krolowi znać dano / rozdwoiony z myśla co czynić miał / ieśliż
Krolestwo oiczyſte wspotóić / czy gwóley wszytkiemu Chrześcýanštwu a sta-
wie ktora iuż zaſinakowata obroćić sie miał / wszytko chce stawy przewiodła

A wsłatoż aby też Polakom pokazał iże ich nieopuszcza / obiecal sie przed
światkami do Polſky a Wegrom złożył Seym w Budżyniu na ktory przy-
iechat Jstra Czech Hetman przeciwney strony pod Gleitem / wszyſcy Węgros-
wie skoro po Krolowej śmierci záras sie poktonili / przyiat Krol Jstre do
táſky a Woine przeciwko Turkom namowili pobor na Míaſta y na Sie-
dtaki wlożyli. Zárym sie do Polſky gotował / ale od Biskupow Jana Wa-
radzynskiego y Simona Agryenſkiego wielkimi prozbami zatrzyman.

Gdy sie Krol moca wielka na Woine gotował / Turcy ſpłnoſćia o przy-
mierze sie ſtarali / bo iuż Amurat wiedział o zmowie wszytkich Chrześcýan-
ſkich Pánow náprzeciwno ſobie a ktemu ze mu ſam Władystaw dat zna-
cznie znać ſwo poteznoſć / ktemu Woina w Azyei Turki bázro trápiała od
Karamánow : przeciwko ktorym sie wielka moca gotował / ieśliżby był s
Krolem Węgierſkimi pokoi albo przymierze ſkonczył.

A gdy Poſtowie Tureccy przyiechali / iechat Krol Władystaw do Se-
gedynu tam ich ſluchal poſełſtwa / ktorzy mu wielkie dary od Amurata przy-
nieśli. A tak zniemi poſtánowił przymierze do dzieſiać lat / ſtemi condy-
cyami żeby mu pewne Jamki wrocil / y wszytkie Kaſcio / y te częſć Albani-
ktora wdzierzawie Deſpotowey byta : dwóch Synow Deſpotowych aby odes-
lat / a to bázro na krotki czas pelnić mu poſtánowił.

Gdy przymierze ſkonczył / przynieſiono mu liſty od Fráncyſka Kárdy-
nata Hetmana Woiska Papięskiego / y od inych ktorzy z nim wtowariſtwie
byli / także od Jana Paleologa Ceſarza Konſtantynopolſkiego / aby ſie Krol
ſpieſzył wyprawa / a czasu godnego nieomieſtymwał wybawić Grecy z rąk
pogańſkich / a obiecuiac że Turkow nieprzepuſciza z Azyei do Europy ktore
był Amurat na Karamány obroćić.

Paleolog Woisko ziemia obcowat nápomoc ktorego niebyto / Polacy
rádzieli Krolowi aby ſlowo ſtatecznie trzymat chociaż y poganimowi / rozwa-
zając to być wielka rzecz przyſiege. Turczyn nieomieſtkał wszytkich Condi-
ty wypelnić / przyczyney niebyto do zaciecia Woiny potym : ale Kieja oni
Krola namowili oczym ſeroko w Kronikách miał.

Wnieſiać Liſtopada gdy Chrześcýianie w Wárny leżeli / dáli znać
ſpiegowie o Woisku nieprzyiacielſkim / a Krol náten czas chorował na no-
gi ktore mu były ſpuchty / humiades Woisko ſprawił na mieſcu tego / ſto-
rym od mieſca poſtąpił nádwátysiaca Krotow : to ieſt na dwie mili Wo-
ſkie / a tam dla wielkiej niepogody trzy godziny czekał na Turki wgotowo-

ści/ szczęście sie sprzodku Chrześcianom y wiele Turkow zbieli drugie
rozegnali/ a zanimi mało niewyhytko Woisko sie rozbiegło/ zostało Woisko
piekne wktorym byli Janczarrowie y sami Amurat miedzy niemi.

J Krol wmałym poczęcie został a Polaki/ a nieczekając na lud rozbież-
ny ktorzy Turki gonili/ uderzył na ostatek pogan onych pieśnych/ Kon pod-
nim postrzelon a tam y sami zginęli/ wielka swa zapalczywość inż prawie
mało niewygrana bitwe utracił/ y ludzi wiele zacnych pogubił Roku 1444.
niepamiętał na one słowa ktore Seneca powiedział: In Prouer: Bis vincit
qui se vincit in victoria.

J Pieć lat tylko panował w Węgrzech/ w Polsce iedenaste lat/ Był w-
zrostu wysokiego/ oblicza ciemnego/ wśakoś poważnego y wdziecznego/
czarnych włosów/ na prace cierpliwy/ trzeźwy/ nabożny/ sprawiedliwy/ zby-
tecznie hojny: Broniąc Chrześcian/ Krolestwa był o czystego zapomniat/
tak iako regnum non capit duos reges, tak też duobus regnis non sufficit
unus Rex, a też niedarmo napisał Homerus. Regna quo ampliora sunt,
eo ad ruinam proniora.

J Orym Krolu Pan Zdeniek Lew z Rożmitatá w swej peregrinacyei
czyli zmińce/ ktora Łacińskiem ięzykiem napisana a wydana jest od onego
Stawnego a pannieci godnego Biskupa Otonuckiego Stanisława Paw-
towskiego z Herbu a Familij Leliwa/ a ten Bedac Iuris Prudentia doctorem
Protonot. Apostol. Proboścjem Bernienkiem/ Otonuckiem y Wrocław-
kiem Kanonikiem/ napisał.

J Był ten Pan Zdeniek Lew Brat własny Krolowej Czeskiej/ Johanny
kroryniecej swiete y Krolestwa postronne przejeżdżając o Krolá Henrika
Castelle Bedac: Wyjeżdżając z Medina Campi Miasta tak rzeczonego
do Kantalapedy Miasta sześć mil drogi sie puścił/ od tegoż tam Miasta
była Wieś mil cztery/ a ktora wsia była buda wktorey mieśkat nieiaki
Pustelnik/ ktorego powiedali być Krolem Polskiem.

J Ten gdy był zwyciężony od Turkow udat sie prosto z Węgier na puszczo
choąc zato pokutować iże był wiary niestrzymał. poganom/ Gdy tedy Pan
Lew przyjechał do iednego Miasteczka powiedziano mu orym Pustelniku iże
mieśkat tylko trzy mile od onego miejsca/ niechciał tedy tego zanedbać aby
takowego Ciotwicka poznać niemił/ a tak zjechał samo czwart cztery
mile z drogi a gine slugi naprzósć wyprawiet ktorzi mieli ciężary na koniech

Agdy mu dano znać iże domeczek miał ten pustelnik przy wielcy Gęstwinie
Lesnei iako tego obaczył ku sobie iadac zaraś sie schowa / Alak Pan Lwo
wskazal przewodnikowi aby iechal naprzód a zabawił go dotąd po ki on
mienadiedzie.

Gdy tedy przyiechali ku onei budce iego / wyszedł ku Panu Lwowi pytać
go kazał Heroldowi skto reby by traimy był / odpowiedział / co Panu albo Ksia-
żeciu tak wielkiemu potym wiedzieć ktom iā iest / albo skdem iest / gdyż iā
widzę iże Pan a iām ubogi pustelnik tu naterp puszcz.

Był przy Panu Lwie nāten czas ieden Polak pielgrzim ktory przes
piecdzieśiat mil przinich piecho šedł / ten prosił Pānā Lwa aby v onego pu-
stelnika to otrzymał iżeby znog ział trzewiki bo iesliżby miał šeść palcow v
gednei nogi tedy by to rzecz prawdziwa była co onim powiedaio że iest Krol
Polski / ktory od Turkow był zwyciężony v Warny.

Zbraniat sie dlugo pustelnik on tego uczynić / owa przemożony prozba
uczynił tak. Agdy Polak on obaczył šeść patczow v nogi iego / pad nā kola-
nā donog iego mowiac / tys dziedzie y Krol nāš Polski / ktorys w Wegrzech
od Turkow porażon : Nāto on pustelnik odpowiedział / dziwno mie temu że
przedemna nā kotanā padaš / a moie nogi obtapiaš y czałuieš gdyżem iā tego
nie iest godzien / Bom iest cztowiek bārzo grzeszny : y chce ich być prozen tu
nātei puszczy pułkurnie / a Pānā Boga mego proše aby ich zbawion był /
zātym placzac wšedt do swei budki albo domeczku.

Kżekł zātym Polak on do Pānā Lwa / zayste żeto iest Krol ten Polski
ktory w Wegrzech v Warny od Turkow porażon / bo postawa y znak ten nā
iego nodze wrym go wydawa / com iā ieszcze w młodości mei nan wiedział :
Zdat sie im nāten czas być wleciech 70. Był wysokiego wzrostu / długiey twa-
rzy śmiady / nosa długiego / czārných wlosow / Brodā długā hedżirā / wodzie-
niu długiem hārem / a kofute Wlosianā miał / ktora on kret aby iei mīt mie-
widział nānim / zātym od niego odiechali.

Ten Krol wielkości pogan nierad liczył /
Prżetoż go nam Pan nāwysšzy nieżyczł.
By kare zāwšze miał nā nieposłuszne /
A nā swawola ich munsztuki słuszne.
Wziat wodzā wniebo tak zbytnie śmiātego /
By mu niepsował miortly nā grzesznego.
Zostāwiel światu imie niesmiertelne /
Zā iego skutki przećiw sobie wiernie.

Azimir Brat Władysławow a Syn Jāgielā
Władysławā drugi / gdy sie rozstāwielā śmierć tā nieczę-
śliwā y v padek Krolowstwi wielki zāl miedzy ludźmi powstał. Postali Pā-
nowie do Trāciei do Greciei y Bulgāriei dowieduiac sie onim co sie zniēm
dzieie / Iechal Jan Kżesowski zdomu Węzyt / a Jdhit Suchodolski zdomu
Ostōiā / aby pewnā wiadomośc przyniešli iesli iest żyw Krol albo zābit.

I Agdy znać dano że inż Węgrowie inego
páná obráli/ Polacy ztożeli Seim w Piotrkó-
wie/ á tam na żądanie Zbigniewa Kardynata
Arcybiskupa Gnieźnieńskiego obráli Kazimi-
rza brata Władysława/ á Posty doniego
postáli aby na Seim do Piotrkowa przyiechat.

I Kazimierz naprzód sie wymowił niedo-
brem zdrowiem/ á potym przyiechat zwiela
Pánów Litewskich y Ruskich do Krakowa dnia
25. Czerwca/ Roku 1447. y tam koronowan/
wielkie stody żanego Tatarowie w Ruskich

Kráynách pożynieli.

I Wziat wstan Matzeński Helzbieta Woiciecha Cesarza Co-
re/ Arcyryjne Katuska Krolewne Węgierska y Czeska / siostry
Ladysława Węgierskiego y Czeskiego Krola / ktora spodził
Synow siedm y Cor tak wiele / á to wesele odprawil w Roku
1454.

I Stary Syn Władysław był Kolem Czeskim y Węgierskim / Ka-
zimirz drugi ten wdzięciwście umart / drugi potym tegoż imienia vrodził
sie Roku 1458. obran był potym na Krolestwo Węgierskie / ale sie nazad
wrocil / umart potym młodzińcem / żywot święty wiodł. Olbracht y
Alerander či Krolni Polskimi pomarli krotko pánowali. Fryderyk był
Kardynatem/ y Arcybiskupem Gnieźnieńskim y Biskupem Krakowskim.

I Jadwiga starša Cora / dana była wstan Matzeński Kie-
żeciū Baworskiemu/ Zoffia Margrabi Brandeburskiemu/ Helz-
biera Panna umarta / y druga ktora sie poniei vrodziła tegoż
imienia/ też umarta.

I Anna Kieżeciū Stolpenkiemu albo Pomorskiemu dana
wstan matzeński.

I Bárbara Kieżeciū Misnieńskiemu/ Helzbiera na młodsza
Kieżeciū Legnickiemu.

I Pánował ten Krol w Polsce 45. lat / miał wieku swe-
go 64. nie sie tak sławy á pannieci godnego żanego miedziáło
był Pan spokojny / iechal do Litwy w Trokach żaniemogł á poznawşy kro-
tki swoi wiek vczynil testament / na którym wydiedziczel Władysława
Krola Czeskiego / potym sprawiwsy sie chwalebna świstość vmart/ Ro-
ku 1492 Ciało iego do Krakowa przywieziono / á zwieltę vczciwość
pochowano na Zamku w Kościele.

Kazimierz możny Krol y Kieże wielkie /

Miał w sobie prawie páńskie skutki wszelkie.

Namnożel Krolow Krolestwam á prąwych /

Wszystkiem poddанныm mielych y łaskawych.

Czechowie Węgrzy y po dzis wzdychá /

Gdy ná ich hoína łaskę wspominaia.

Niemniei sie Polska Kochála wrym pżonie /

Co sie mnożelo wcnem Katuskiem łonie.

Albrecht Syn Kázymirzow
po śmierci Ojca swego w Piotrkowie na Seimie dnia 27. Miesiaca Sierpnia w niebytności jego obran / a potym w Krakowie od Zbigniewa Arcybiskupa Koronowan.
I Młodo w Krakowie pomieszkawszy do wielkiej polski iechal / tylko posty odprawiawszy ktorzy byli do niego przyiechali na koronacyę od Wenetow y od Baidzeta Cesarza Turckiego / ktorzy mu winowali fortunego panowania a przymierza żądali od Baidzeta koro-

re do trzech lat uczynił.

I Ziechawszy sie zbratem Władysławem przymierze s Krolestwem Węgierskiem y Czeskiem uczynił / a to sie działo roku 1492. Tegoż roku Miesiaca Września Tatarowie na Podole wtargneli / wielkie szkody poczynili / za ktorymi poslat Krol dwor swoi / iednak Tatarowie zwielez zdobycza wziękli.

I Bedac chciwy dobrei sławy Krol Albrecht / otym zawse myslit iakoby s Turki nieprzyiacioly Krzyza swietego wojne mogt zwiesc / iesliż temu gwoli aby sie mogt pomścić śmierci siostry swego / iesliż też tylko aby Wostokę ziemie im odlat / ale ku temu dla zazdrości Węgierskiej przyść niemogt bo ci ostrzegli Woiewode Wostockiego wiedzac vniyst Krola Albrachta od brata iego Władysława Pana swiego iako otym w Kromkach.

I Roku 1498. Steffan Woiewoda Wostoki s Turki y s Tatarzy sie zstaczawszy / Ruskie y Podolskie Kraie popustofyl. Na drugi rok na koncu Listopada siedmdziesiat tysiecy Turkow przez ziemie swa do Ruskich Krai przepuscil / ktorzy wszytkie wsi y Miasta nad Dniestrem Rzeko popustofyli / wszakze iednak ponisty Bozy niewsli. Wrozy gwałtowne powstaly / śnieg wielki spadł / takze poganie aniż Ziemię wyiechac / aniż ziemie dalei isc / niemogli / wiele ich od ciestkiego zimna pozdychalo.

I Niektorzy Turcy Konie swe zabili / pretko trzewa wyrzucali / aby sie wlaassy w kadlub sam zagrac mogt y tak martwe wonych kadlubich naidowali : a tak od zimna a od głodu na ktoremieca żaden niedobyl / czterdzieści tysiecy Pogánów pozdychalo / a drudzy co sie byli iako tako do Wotoch przez grzebli przez śnieg wielki / od Wotochow zbici / a tem sie omawiać Cesarzowi Turckiemu ze nmiemiat aby Polacy wiego ziemie sli / niewsto Pogani spelną dziesiadztysiecy do swej zymie / a to sie działo Roku 1499.

I Zrozumiawszy Baidzet nieczesne wojne swa s Polaki a to miasc od przodkow swych na testamentie zostawiono / aby stym narodem przymierze zachowali / bo dotad Polakow przeciwko sobie nieogladali niechetych / państwo Ottomanowe otrzymać mogt / A tak pogani przystal posty staraisc sie o przymierze / ktore zatrzymano czas niemiaty Krol byl chciwy na pomysł / Senat y Respub: nato skwapliwa niebyła / owa rok cały odprawy Turcy oni wystani czekali.

I Tatarowie szkody wielkie czynili pretkimi nabiegi / od Jwana Kniazia Moskiewskiego w Litwie szkoda sie działa / choćiaz byl dat Core swa wstanie małżeńskie Alexandrowi bratu Krolewskiemu 1501.

I Tegoż roku Krol Albrecht dopięci lat przymierze s Turki uczynit / w Piotrkowie na Seimie / Posty udarowawszy taktawie odprawił.

I Natymże Seimie dat ściać Piotra Żeliaszowego Syna / przy poslich Stephána Woiewody / a to dla tego iże s Polski wielkie niażdzy do Wotoch czynit / a państwa pod Stephanem dostać chciat.

I W Terumia tegoż Roku Krol Albrecht Mistrza Fryderyka przysięgi słuchał / którego roku umarł / powietrzem zarażony tenże Krol Albrecht / do Kraków przywiezion / a na Zamku z uczciwością wielką pochowan. Był to Krol wzrostu wysokiego / ktemu ucztaniu history bardzo pilny / Pan wielkomysłny / dwor uławnie wielki y dostatecznie chował / niepanował tylko diesięć lat / młodziencem umarł / bo dla wielkich trudności a niepokoiow od pogan czasu do ożenienia nie miał.

To masz Albrechta Krola myśli wielki /
Dziadowskich skutkow pełny cnoty wszelki.
Takiej godności śmierć stoga żałowała /
Która by na złość krotko okazała.

Alexander wielkie Książę Litewski / Syn Kazimierza Krola / po śmierci Albrechta brata swego w Piotrkowie na Seimie obran / tak od Polaków iako od Litw / a posty poń wyprawili. Andrzeja Kozyca Arcybiskupa Lwowskiego / Jana Lubrańskiego zdomu Godzembą Biskupa Poznańskiego / Andrzeja Szamotulskiego zdomu Nalecz Poznańskiego / Jana Tarnowskiego zdomu Lelwów Woiewode Lubelskiego to im zlecywszy aby prawa y wolności wszystkie zachować

poprzyślęgi / któryto wszystko uczyniwszy przyjechał w pocęcie dosyć ozdobnym do Kraków.

I Przyjechał Sigmunt Słogowski y Opawski Książę / Brat jego rodzony / y Jan Baidnarius Posel Wenecy / winiując mu fortunnego panowania. Przyjechała potym Helena małżonka Krola Alexandra / ale iei koronować nie chcieli je była Ruskiej wiary / a tak Krol z nią prętko do Litwy iechał / zwierchność zleciwszy bratu Fryderykowi Kardynatowi Arcybiskupowi Gnieźnieńskiemu / a Biskupowi Krakowskiemu / a to dla tego iże mu znać dano iże Moskiewski wielką mocą do Litwy się gotował / nie nato niepo nimiać że Core swa dat był temuż Krolowi y Książęciu Litewskiemu.

I Tegoż roku Krol Alexander potwierdził przymierze z Baisazetem Sultánem Tureckim przez Mikotaja Sirleia starostę Lubelskiego co Lewartą za herbnoś.

I Roku 1503. Umarł Fryderyk Kardynat brat Krolewski y Kunrad Książę Mazowieckie wielkie niażdzy od Tatar y od Wotochow bywały tego roku: wśak postawił Krol Alexander tylko dwor swoi na Wotochy / strocił ich z fałszyw / a to co na potuściu pobrali wroćci nusieli nieradzi.

I Roku 1506. Za tegoż Krola Polacy porażili: drugi raz Wotochy

Staradzie / tegoż roku y Tatarzy Mieśiaca Maia / ktorzy pustosili Ruskie
Krainy / na ten czas był Krol Barzo niemocny / wszakże pokazując to wszy-
tkiem żeby rad służył oiczyźnie miley by zdrowie po temu było / chciał iechać
sam z Woiskiem przeciwko Poganom / czego mu niedopuszcili Panowie.

I Zebrat potym Woisko Michal Gliniski / w ktorem było ludu siedm ty-
śięcy a dwor Krolewski z soba wzięwszy dotego / zastąpił Krola wrey mierze
gdy spogány bitwe stoczył poraził ich dwadzieścia tysięcy / y wszystkie te zdo-
bycz co w Rusy pobrałi odiał.

I Krol prawie naten czas dokonywał: testament uczyniwszy / chwale-
bną Swiatość przyiawszy / olem światem namazany tylko iechczie w nim
duchą poset zastat / a oznaimit nowinę iże Tatarzy porażito Woisko iego / acz
iuz mówić niemogł tylko rece ku niebu podniosł aż tżymu zoczu ciekły / to
znać dał wszystkim iże za taką pociechę prawem sercem Panu Bogu dzieko-
wał / a wrym umarł dnia 20. Sierpnia Roku tegoż iako sie wyżej pisało.

I Był to Pan wzrostu miernego / długiei twarz / włosow
czarnawych / siety meżney / tylko był dowcipu tepego y dla te-
goż był milczący / bracia wszystkie był zmoiosciz prześedł / nie-
zostawił tylko iedyną Core / ktora potym była dana Xiszeji Sa-
skiemu / imie iei było Barbara.

Krotkość żywota niesposobne zdrowie

Szkodziły: wszak cheć była pogorowie,

Służyć oiczyźnie: odchodząc do Niebá /

Dał ta wrym poznać iakiei było trzebá.

Ze chciał by był mogł: gdyż kazano wsiadać /

Wszystko precz zgola nieda śmierć odkładać.

Sigmund Książę Glogowski y Opawskie y wszy-
tkiego Śląská starosta / od wszystkich stanow na Krolestwo
Polskie obram: także na wielkie Kieństwo Litewskie / ktorego był prawy dzie-
dzie

tam odprawili poselswo / oznámili mu to iże go wszyscy wielka che-
cia á radością oczekywali.

I Sigmunt zátym iechał niemieckáa do Krakowa dnia 20. Miesi-
ca Stycznia / Roku 1507. Wiechał do Miasta o 20. godzinie / á ná Zamek
wprowadzon wielka wężciwością / naprzód do Kościoła Świętego Wa-
clawa / á potym mato sie ná modlitwie zabawiwszy siedł napokoł. Koron-
owan dnia 24 Stycznia / náziutrz do Miasta w Koronie iechał / á tam
od mieszczán przysięgi słuchał / kędy nietylko przedniejšy Mieszcjanie á rá-
d ále wšytek lud pospolity pálce ku gorze podnošac / znać to dawali / że
Pánu swemu wierność záwsze zachować ślubowali.

I Po Koronaciei záras złożył Seim ná którym pilno o obronie rzeczy
pospolitey s Pány swemi sie namawiał / á ná ten czas práwie oney nádzieie
osobie wšytkiem dobra otuche pokazał / iáká oniem mieli.

I Postąpieli wszyscy sbeći Pobor / duchowni osina częśc dzieśiecin / mo-
nety bićie ná tymże Seimie wstáwiczné postanowili / náco mieszczániná
Krakowskiego Cłowieká godnego aby tego doglądał naznócili. Janá
Bonará náwistiem / który potym y zpotomki swemi do wielkiej zacności
pryjšedł.

I Stegoś Seimu Paweł Teleki Posel Władysława Krolá Węgierskiego
y Czeskiego zwolał Krolá Sigmuntá y wšytkich Pánów do Wolocho był po-
stan / aby imieniem obu Krolow przysięgi od Bogdaná słuchał : á do Wę-
gier też Postowie o potwierdzenie przymierza postani byli / to iest Biskup
Poznański / Maršalek Koronny y Kancelarz Koronny Krzysstoff Szydło-
wiecký.

I Popłacił dlugi wielkie po bracie Olbrachtie y Alexandrze / Żołnierzom
śamem dwátroć stotyśiecy / á śim záras do Moskwy gotować sie počął
bo mu Bazili Kniáz Moskiewski wielkie przyczyny dotego dawał.

I Tatarý zá wniowa sobie zhołdował / którym nákaždy rok nástuzbe
Turgieltu Pietnaście tyśiecy dawać przypowiedziá / á oni nákaždy po-
trzebe przeciwko każdemu nieprzyjacielowi służyć gotowi być mieli.

I Wšak potym wtárgneli do Rusi á škod wielkich náczynili / iednak
sie im to záras zaptácilo od Zernána Krolewskiego Janá Kamienieckiego
Herbu Pilawa.

I Roku 1508. Miesiąca Lipca Tatarowie do Podola mo-
cą sie wielką gotowali / Panowie wiebytności Krolewskiej
wyprawieli Jana Kamienieckiego herbu pitawa / który był
na ten czas Kastełlanem Lwowskim / a starostą Buskiem kto-
remu ku Slachcicom a Panom krajni Ruskich przydali sześćset
ludu służebnego.

I Ten przychodzący do Niedzyboża dnia 23. Lipca miał wiadomość od
špiegow pospieszał aż do Wronowa przyciągnął złudem cicho / tam zastał
Tatary którzy bårzo wielką zdobycz mieli / te ostrocywszy pobit / wiele ludzi
które wniwola gnali odiać / nie pogan onych żywych niewišto / nazad sie
zdobra stawa wrocit.

I Krol w Moskwie / dobrze mu ziemie napuściwszy / nagrode hojną Żo-
nierjom wziąwszy / dopiero przynierze z sobą postanowili.

I Potym Wotostkiego Woiewody przez Hetmana swego Mikolaya Ka-
mienickiego w Roku 1509. strocił / y ludzi wiele pomordowali / Zwłaszcza
Tiemcy a Czechowie / ci okrutnie sie im stawiali / Przymsiit z tym Bogda-
na Woiewode że żoney pychy musiał sie zniżyć Krolowi a taksi prosić.

I Bazilius wielki Kniaż Moskiewsky posty swe przystał we trzech Set-
Koni dnia 18. Miesiąca Stycznia / opokoi dożywotny / y wiecznie zobu stron-
aby wypuszczeni byli / y tak nato Krol zezwolit.

I W Roku 1510. wiele postow inšych Pánów Chrześcijańskich do Kro-
la nowego przysyłali winiując szczęśliwego panowania. Przyciechał także
poset od Baidżetá Sultána Tureckiego a przynim Wotostki poset zwieltkie-
mi vpominki a przynierza vtwardzali.

I Roku 1512. przez Hetmana z Litwy a z Wolynia / naprzód Konstán-
tyná z Ostroga Xisze : a s Polski Mikolaya Kamienickiego / Tatary pora-
zit / ktorym bitwe dawšy dwadzieścia y czterzy tysiące na placu ich zosta-
wili / a gdy tak znacznie pogany skarł / przystáli posty záras prosić tá-
ski od Krola.

I W Roku 1515. Jechł do Prespurku bårzo wpietnym poczęie / przez
dwatysiąc koni mając / iáko Czeskie pamięci otym powiedaio / nad zwy-
czaj w onych Kráynách na ten czas Moskiewskie / Turekie / Trebaczę / y tá-
dy w swym vbiere / krenu po Moskiewsku / po Tatarsku kiltáset Koni przy-
bránych stroinie / a natłádnie przyciechawszy w Sobore biatto : od tego cza-
su bawit sie w Wegrzech aż potym dnia 15. Lipca ziechali sie s Cesarzem
Maximilianem pieć mil od Wiednia Cesarz na Zamku Trantmansdorfie :
Wegierski Krol w Miasieczku Purgt : a Krol Polski w Zamburku / a tak
przez noc zostáli / dano potym znać Krolom gdzie sie s Cesarzem ziechać mie-
li w polu / na ktore miejsce naprzód Cesarz przyciechał / a stánal na iednei gor-
ce gdzieby był od wšytkich widzian / A gdy Krolowie kuniemu przyciechali /
naprzód witat Ludwik który był na ten czas młody Krol Wegierski y Cze-
sky Koronowany temito stowy : Sacratissimé Caesar saluto Magellatem
vestram tanquam Patrem & Dominum meum. od Krolewny Anny pozdro-
wienie dawał Cesarzowi Hoffmistrz iei / ona tylko sama w wozecku pieknie
przyprawionym siedziała / Potym Władysław Krol z Lekiti glosm Ce-
sarza na wozie siedzącego witat a przywitawszy starzec serdecznie ptakat /
rádując sie stego że Cesarza oczyma swemu ogladat / Pána Boga oto prosił
aby takowe ziechanie ich było ku czci a ku chwale Panu Bogu a wšytkiemu

Chrze-

Chrześcijaństwu tu pocieszeniu. Krol potym Sygmunt nad iechawşy do Cesarza blisko te kłtka słow po łacinie przemowit / Serenissime Caesar sit hic conuentus noster foelix & faustus nobis & subditis nostris & toti Reipublice christianae a to pişo niektorzy że Ciapki na głowie niemiat tylko wieniec rożany / naco Cesarz rzekł: Aduenit nobis dies optabilis exultemus & Letemur in ea, roztapieli sie potym Krolowie / a Panowie ich przednieiſzy ſli a witali Cesarza / s Koni z ſiadſzy.

J Potym od Cesarza Kardybat Gurtſki proſit Krolow aby z nim do Wiednia iechali. Władystawowi iego Wegrowie odradzali dziwno iak kżo ſuſpicyo o Cesarzu mairc / a tak ſie wymawiać poczāt iże tam iechać niemogł. Agdy Kardybat Krola Sigmunta oto proſit aby s Cesarzem iechat / a to powiedziat iże Krolowi Wegierſkiemu panowie iego odradzaię do Wiednia iechać on tak nato powiedziat.

J Jam Kroleſtwo ſwe opuſciwſzy wyiechat abyſz ſie z Cesarzem Jego miłoſcię widzieć mogł / a iż mi to Pan Bog dać raczyt zem tu zaiechat / oſobe Cesarza Jego miłoſci poznat / nietylko do Wiednia ale y dalej gd yby tego Cesarz Jego miłoſć potrzebował a żadać tego raczyt / a choćiażby też y kto bratu memu tego odradzał a bronit / iac brata z dziećmi pobiorę / a powiożę za Cesarzem Jego Miłoſcię / a kto znami iechać niechce iak mu ſie widzi. A tak nadoſtoinieiſzy Pratacie / raczcie to oznaimić Cesarzowi Jego Miłoſci zem ia takowego wmyſłu o Jego Cesarſkiej Miłoſci iako ty wtaſnie.

J Kardybat te ſłowa wyſawſzy od Krola Sigmunta / obta pit Krola a za takowa ſtałoſć a wſnoſć mu dziekowat: Agdy Cesarzowi ſłowa iego powiedziat / rzekł na te ſłowa / Wiaſnieiſzy Krolowie. Myniewiemni cżę gobyſcie ſie bać mieli.

J Wiedeń Miaſto naſze ieſt / w ktorem od nas meinaczezy iedno braterſkie przyiacielſkie a iako Krolowie przyeci bedziecie / zaco wam pod Cesarſka wiara ſłuſuie yprzypowiedani.

J Azatym do Wiednia wſzyſcy ſie obrocieli y byli czeſtowani iako Krolowie / a potym niedzy ſoba poſtanowiwſzy wieczna przyiażń / hoinie od Cesarza wdarowani: roziechali ſie každy do Kroleſtwa ſwego / ziechawſzy ſie dnia 16. Lipca / roziechali ſie 26. dnia tegoſ Mieſiaca: w Kronice Czeſkiej herzey otym ziechaniu Krolow s Cesarzem napisano maſ. Wielkaby zabawa być muſiała / aby ſie ſprawy Krola tego wſytkie godne pamięci tu wſpominieć miaty / gdyz to doſyć heroko w Kronikach opifano maſ / tu tylko trotko porzadek a rozrodzenie ſie opowiada.

J W Roku 1548. dnia pierwſzego Kwietnia godziny dwunastej wdzien Wielkonocny umart ten ſwiety Krol / Panował lat czterdzieſci / miał dwie żenie naprzod Barbare Woiewody Siedmigrackiego Core / od ktorey mu byty dwie Corze ſptodzone / naprzod Jádwigę ktora była dana wſtan Matżeńſki Mārgrabi Brandeburſkiemu / Anna młodo umarta.

J Bonā wtora matżonka Janā s Forcia Kiazeciā Medyolańſkiego Corā od ktorey naprzod była Izabela / ktora była dana wſtan matżeńſki Janowi Krolowi Wegierſkiemu / od ktorey był Syn Jan Woiewoda Siedmigracki / umart roku 1571.

J Sigismundus Augustus ktory ponim panował ſzeſlawie iako niżej wſliſzyſ.

J Zoſſia dana wſtan matżeńſki Kiazeciū Braſwiickiemu.

I Katarzyna ta byla dana Krolowi Szweckiemu / Jano-
wi ktory natenczas byl Księziem Silandskiem / od ktorey Sig-
munt Syn y Cora Anna dana byla roku 1562 / wshakoz na wiel-
kie niebezpieczcie znalazontem swym przyšla / oczym potym se-
rzej powiem / w wiezieniu bedac wrodziła mu Syna ktoremu
imie dano Sigmunt a to roku 1566.

I Anna ta byla starsza a nizeli Katarzyna / wshak na ostatku dostala sie
wstan matzenski Krolowi Steffanowi wmezgodzie obranemu / umarla ro-
ku 1596. dnia 10. Miesiaca Wrzesnia.

I Miat Sigmunt Krol wieku 81. miesiecy dwa / dni siedmi / ciato iego
z wielka wezciwością pochowano w Kralowie na Zamku w Kaplicy / kto-
ra sam za żywota swego postawic dal / a to sie dzialo roku 1548. dnia 26.
Lipca.

Potych wszech swieca dosc to iasna byla /
Ktora koronie teyslawney swieciła.
Czas dlugi: wszelka ozdoba zaniego /
Hoinie plynela do Krolestwa iego.
Ociec oiczyzny mianowan odwszystkich /
Moskwy / Wotochow i y Tatarow brzydlich.
Wsciagal a meynie / tak iako Krol prawy /
Wszystkiem poddanym byl nawszem laskawy.

Sigmunt August po Smier-
ci Oica swego juz koronowanym
bedac / Krolestwo wiat / wrodzil sie Roku 1520. na
koronowan byl na Krolestwo zwola wszytych
1530. dnia 21. miesiaca Lutego.

I Byl Pan mady y serdeczny wshakze poko-
ju wiecey nizli woiny pragnal / y tak wszytkie
nieprzyiacioty swe vchodzil ze slatecznie pokoi
spanswiy iego zachowali.

I Roku 1552. Alexandra Woiewode Woto-
skiego przez Hetmana swego Mikotaja Siem-
wskiego z domu Leliva na Woiewodstwo Wotostie wshadzil / y pokoi mu
obwarowal.

I Roku 1556. Wilhelma z Sirstenberka Misira Insulantkiego / ktory byl
Wilhelma Arcybiskupa Ristiego na Zamku Rokenhauzie dobył y poimal /
ystromil / takze obaczysz wielka moc iego / Arcybiskupa odestal do obozu y
trybut taki postepic taki mu namaczyt / musial. Potym Roku 1559. wiele
mu Zamkow w Inslandich postspita ziemia / az potym Ryzanie poddali mu
sie Roku 1561.

I Roku 1562. Gotarda Kietlera Księciem Kurlandskiem y Siemigal-
skiem wezymil / w tymze roku erekucia zacjal a dokonat roku 2. dnia 20 marca

J Solnierze Krolewscy tegoż roku pod Nowem za początkiem Stani-
stawa Leśniowolskiego zdomu Parzechata / Janą Zborowskiego który po-
tym był Kastellanem Gnieźnieńskim Syn Kastellana Krakowskiego zdo-
nu Jastrzebiec / a to za Hermana Floriana Zebrzydowskiego zdomu Ra-
dwan / niemając tylko 150. żołnierzy / podali się ze czterdziestu tysięcy Mo-
skwy / a niemogąc oney wielceści potężyć zbywszy ich wiele / odiechali obron-
ną ręką / z wielką nieprzyjaciół swych hańbą.

J Tego Roku Moskwa Potoc opánowata / wiele ludzi zacnych nani-
m pobrali. Tegoż roku na Wle Mikotay Radziwit Wojewoda Wileński a
Jan Chotkiewicz hrabia na Skowie a na Myśy / Kastellan Wileński po-
razili dwadzieścia y pięć tysięcy Moskwy.

J W Roku 1567. Tryk ceteraasty Krol Szwedki za sprawą Mikotai-
a Talwoha Kastellana Zmuckiego porażon / wsi Kerempe niedaleko od Re-
wla Sześć tysięcy Szwedow padło / sczego potym przyşedł Krol wrospacz /
stat sie Tyrannem aż potym Krolewsto stracił.

J Roku 1568. Roman Sangusko Wle Janek obronny Moskwie zmatem
ludem przeż moc odiał y spalił.

J Roku 1569. Krol August Dnia z Litwy skończył. Tegoż roku Cesa-
rza Marimilian z Janem Krolowicem Węgierskim poiednat / y wnuc-
ka swa Kieze Kliwensta do stanu matzeńskiego mu był ziednat / a w tym śmierć
zasta Krolewica.

J Tegoż roku Selim Cesarz pogański przystał do Krola Augusta posta-
swego Imbrania Strasha Polaka poturzonego zdomu Odrowaz / zadając
aby mu dopuścił do Moskwy ludu trzydzieśc tysięcy przeż
swą ziemię postać: Krol acz miał z Moskwićm nieprzyjaciela
uczynić tego niechciał jako prawy chrześcijański Krol / o-
wszem sie opowiedział ze tego mocą bronie chce / sczym postat
Andrzeia Taranowskiego zdomu Belina / w tymże sie opowie-
dając ze chce mocą mocy takowej odpierać / so Turcy pogo-
towiu byli na granicach. Turczyn to wsiłkawszy niechciał
onego ludu wporne przeż granice Polskie stać / ale ie przeż pu-
stynie Azyskie do Astrachany przewiodł / naktore wielkie po-
wietrze znedze przypadło / także sie go barzo mało wrocilo
nazad.

J Janą Krola Szwedkiego Szwagra swiego przeż Piotra Kloczo-
wskiego Staroste Matogostiego y Demetriusza Sulikowskiego / który potym
był Arcybiskupem Lwowstiem poiednat s Krolm Dunstiem Fryderykiem.

J Roku 1572. Krol Augst pamiętając sie być śmiertelnym dnia 6.
Maja w Warszawie testament uczynił / mając wieku 52. lecie / a potym do
Litwy iechal / y tam umarł 7. dnia Lipca / tego roku po wszyt-
kiej Polsce wielkie powieże byto. Miał trzy żony / naprzód
Helzbieta Ferdynanda Cesarza y Krola Węgierskiego a Cie-
skiego Core / ktora tylko dwie lecie mieszkał / umarła Roku
1545. dnia 15. Czerwca / z wielką żałością wszytkich ludzi /
choć drugim znaioma niebyła / tylko o iei dobroci styżąc wszy-
scy iei żatowali.

J Druga potym był wziat nad wota niektórych Panow / w roku
1548. Barbare Radziwilowne wszytkie iednat Pany tak so-

bie wblagał / że ię Koronować dopuſćieli / ale prętko umarłai Koronowa-
na była Roku 1551. dnia 7. Grudnia / a umarłai dnia 8. Maja acz ini
kłada dnia ſzoſtego Kwietnia.

I Trzecię potym poiał zdozwoleniem Papięſkiem Core Serdynandę Ce-
ſarzą / ſioſtre pierwſzey żony ſwey wlaſnę / wdowę pozostałą po Xięcięciu
Mantuanſkiem / Koronowana była w Krakowie dnia 31. Mieſiaca Lipca
Roku 1553. niebyłai wſtąpić i mitości w niego iako pierwſza / odeſtał ię potym
do Rakus w Roku 1566. umarłai w Lińcu po iego ſmierci.

I Tęgo Roku gdy umarł przedtym poſtał był Bogdana Syna Alexandrą
Woiewody Wołoſkiego na Woiewodſtwo Wołoſkie ſkorego go był zegnai
Iwonia a Turki / a tak gdy Mitotai Mielecki z Bogdanem wiechat / ziemia
meżnie ſie oto przy Iwoni zaſtawiała aby Bogdan przyieć niebył y tak mu
ſiać ſie naźad wroćć / wiele iednak Turkow naten czaſ Mielecki poraził / a
ſam z ludem którego niemai tylko trzynacieſet / naźad ſie żadnego nieſtra-
ciwſzy wroćć / oprocz iednego Kadeckiego ſluge ſwego którego był wpoſe-
ſtwie do Iwoni poſtał / Turcyż wieźnia Sulimanowi Sultanowi poſta-
li / wſtydaić ſie a tak wielkiem Woikiem którego było z Wotochy z Serby
bliſko ſtaryſiecy / ſięſiſcā tylko a zetrzechſet Polakow doſtać iężka niemo-
gli / a ludu ſwego ſtraciłi przeź dzieſieć tyſiecy. Umarł ten Krol Swie-
robliwy dnia ſiódmgiego Mieſiaca Lipca / roku 1572. maięc wiek 52. lat
wjaćkości wielkiej Kroleſtwo zoſtawiwſzy.

Niemniej roſkoſzy było y ozdoby /
Za pánowania tey ſwietey oſoby.
Idac do nieba wſzytko pobrat zſoba /
Kroleſtwo plączęm a długa żaloba.
Swe nápełniwſzy: podziſ z żadney miary /
Niemoże wſtepić wſwoi porządek ſtary.

Inter Regnum w Poſſcie po żeſciu Rodu Jagielowego meſkiei plci.

Wielka gotowoſć naten czaſ była tak między Pány iako y między ry-
ceſtwem / gdy ſie dowiedzieli o ſmierci Krola Signuntā Auguſta /
ziechali ſie iedni do Arkebiskupa do Lowieźa / drudzy w mátey Pol-
ſe do Woiewody Krakowſkiego Jana Sirleia z Dobrowice Herbu Lewart

I Tam naprzód o pokoju domowem nátych nieiſcāch a potym o gotowości
na każda ſtrone przeciwno wſzytkiem nieprzyiaciotom tráktowali.

I Wſedomirſkiem Woiewodſtwie także Piotr Zborowſky który ná ten czaſ
był Woiewoda ibidem / takowaſ Conuocatis albo ziaźd w Stobnicy ztożył.
A tak Zamki wſzytkie pograniczne dobrze żywnością y ludźmi opátrzyć po-
ruczyli a ſami ná namnieiſe oznaćmienie pogotowiu byli.

I Ztożyli zářym Elekcia ná ktora ſie ziechali w Roku tym że / to ieſt 1572.
do Lublina znaźnaczenia Arcybiskupiego ale tam nie nieſprawili / a to dla
nieporządmgego bez Seimikow ztożenia.

J Potym Roku 1573. na wtorey Elekciey podwarżewa Wtaniemia wsi
tą rzezonę obran był Henryk Krolewie Fráncuski/ mianowan od Arcy-
biskupa Gnieźnieńskiego/publikowan od Marszałka Koronnego/pokozi ze wszy-
tkich stron był aż do przyiechania iego do Kráková.

Henryk Krolewie Fráncuski
Kia je Andagawenskie obrány zgo-
dnie od wszystkich / po którego Posty wielkiem
dostatkem wyprawiono. Przyiechał w Roku
1574. Koronowan w Krákovie dnia 2. Mie-
sica Lutego: z wielką chęcią y dostatkami
tą Pánowie iako przedniejšy z rycerstwa ie-
chali witac a poznac Krola nowego / ale ona
radość y kóśt nieoszacowany wniwecz sie obro-
cił / bo gdy oznaimiona była śmierć Krolowi
Brata iego Fráncuskiego/on tego nikomu sie nie-

zwierżając/obawając sie zatrzymania od Polaków konie rozsądzone mając
z Kamtu Krákovskiego forte sam wyszedłszy wiechał/tegoż roku Miesiąc
Czerweć dnia 15.

J Wielki tumult zátym między ludźmi powstał gdy sie ogłosił odiażd ie-
go. Jan Zrąbia s Teczyna Kastellan Woinicki Podkomorzy Koronny. Oba-
czywszy to ze Krola niemał/ na Konie wpadł stłkłiemdziejat slug/dogonił
Krola sa Pšeczyn/ skoczył s konia a padł Krzyżem przednim prosiac: aby
mu tego nieczynił na wieczną hańbę.

J Krol ktory widział ze wiechac niemogł bronieć sie myślił / ale obaczył
wsy takowu powolność Podkomorzego pieknemi go słowy odprawił / to
mu oznamuiac / że mu idzie o wielką rzecz o Krolestwo oiczyſte/ ktoreby za-
rzecz ista wraćcił/iesliby obmieſtkał czasu od Matki naznaczonego / y tákci
to wyprosił sobie u Polaków / ktorých co daley to wiecey sie zjeżdżiało za
Zrąbia s Teczyną/ a tak wpewniwszy go obietnicami iże w trockiem czásie
oiczyſte Krolestwo w spokoimwszy/ do Polski sie nawroci/opuścili.

J Trzymiał potym Polaki máto nie chtë dwie lecie na obietnicy że przyie-
chac miał/ chęć oboie Krolestwo otrzymac/ale mu tego trudności w Kro-
lestwie Fráncuskiem niedopuszczily.

J Widząc Pánowie y rycerstwo Rzeczpospolita bez Pána niebezpieczna/
napomnieli Henryka przez Posty czás naznaczyli do kąd go czekać mieli /
na ktory iesliby nieprzyiechał ynſzego obrac chęć na miejsce iego/iak wczynili.

Wesoło zaczął był pánować wszystkim/
Góimie rostkosznie/wiec y wielkiem zbytkiem.
On/i poddani narábiać poczęli/
Wrymesmy Boga silnie obrażeli.
Pomieszał myśli szumne opak skoro/
Aż nam przysć k sobie y podżis niesporo.

Stephan Bathory Voivoda Siedmigród / po odiechaniu Henrykowemgdy czas długi barzo testnieli sobie Polacy bez Pana / a tak napomniawszy Henryka złożyli Elekcia na ktorey wielka niezgoda pod Stejyca była / rozsiechali sie nie niesprawni: porzym do Warszawy y na złożoną roku tegoż 1575 na dzień Wnieścia Listopada y tam rozdwoili sie / wieksza część Panow obrali Maximiliana Cesarza / ktorego Arcybiskup mianował / Marzałek publicował.

I Tiekcorzy Panowie iako Piotr Zborowski Voivoda Krakowski y Starosta / zbracia swo Janem Kastellanem Kniezienskim / Andrzejem Marszałkiem Nadwornym / Starostą Radomskim / a z innymi Stanistaw Zrabią z gorzi inych Panow wiele a wszytką prawie szlachta Voiewodow Ruskich obrali Stephana Bathorego Voiewode Siedmigródiego / po ktorego przez Gory Posty wystali / prosząc aby bez omieszkania przyiechat.

I Cesarz na tak niezgodne Krolestwo niebył skwapliwy / a wtym Stephan przyiechat a Koronowan / Krolewne Anne ktora już naten czas miala 50. lat wstian matzenski wziat / ktora on nieiako matzonke ale iako Matke wuczciowości mial / poczat był sprzodku panować takkawie y wszytkie nieporządki w klube dobra wprawuiac / po ki sluchal tych ktorzy oiczyzynie nutey na wszytkiem sławy / pokoiu / y dobrego porządku życzyli.

I Uczyniwszy nagrode Elektorom swym iako w Kronikach masz / coś wiekszego ieszcze uczynić vmyślił / w Roku 1586. dnia 12. Grudnia w Grodnie prawie przed Seimem na ktory sie gotował tak iakoby był mogł wszytko podług myśli swey sprawić morbo caduco porażony umarł / niechciał mieć na śaczeniu słow Seneki onego ktore napisal / In quadam Epistola temi słowy: Si vis omnia tibi subicere subiice te rationi. Multos reges, si te ratio vixerit, ab illa disces, quid & quemadmodum aggredi debeas. Umart roku w Grodnie 1586. dnia 12. Grudnia / cosie zaniego dzialo w Polsce a yndziei w Kieśtwach: w Kronikach na idzieś.

Zaczatek nedze y niewoli wszelki/
Wolności vciś / nieporządek wielki.
Wional na Polske przez Tatry wysokie/
Wewnatrz prochniako Krolestwo szerokie.
Sobole drogie staniały: tak darzy/
A w cene wielka weszli Wilcy szarży.
Jeno to wino Panowie Polacy/
Srych krajów dobre: mow lepiei kto raczy.

Sigmund tego imienia trzeci Syn Jana Krola Szwedkiego od Katerzyny Krolewny Polskiej Sygmuntá pierwszego Cory / Sigmuntá Augusta Krolow Polskich własney siostry.

Po Śmierci Stephána zmarłego za pomocy
Ciotki swej Anny Krolowej Polskiej wniezgo-
dzie wielt iei a wproshym nierządzie obran/
ktory naten czas gdym ten Ogród pisat pāno-
wat/iako szesliwie a ziaka o doba tak wielkie-
go Krolestwa / tego potym Kronikarje praw-
dziwinieprzeponnia. Miat mat
żonke Anne Arcyprzeine Katuska/
Karta Arcyprzeiecia Katuskiego
Core / wnuczke Cesarza Ferdynā-
da Synowice Maximilianā Ce-
sarza / sryieczna siostre Rudolffa Cesarza / kto-
raz zostawil Synā Wladyslawā y Core Anne Marys.

Masz cne Krolestwo nāczymci nalezy/
Dar taki ktory zwysokosci siezy.
Krainie kazdei od Krola wiecznego/
Maz Krola s Krolow naprzod splodzonego.
A to nawiersza ze sie Boga boi/
Co wzyrko kszesciu y ozdobie twoy.
Bo Dawid mowi: Co sie Pana boia/
Ci sami wszesciu: Krolestwa ich stoia.

Conclusio.

Wielka rzecz gdy sie kto Krolew wrodzi/
Wierza godnoscia kto panstwu dogodzi.
Mieciez Krolowie to zawzdy na pieczy/
Moc Boska przy was a zywot czlowieczny.

A Ku Nāiasniejszemu Kiazeciu a Panu: Krolewiczowi
Polskiemu i Szwedkiemu dziedzicowi zc.
Wladyslawie Krolewiczu pokroremci dano/
Slawnem dziadu imie to miechby wyrezano.
Obyczajow y mestwa: Jagieto wielkiego.
Pelen byl / nuż Wladyslaw ponim tez Syn iego.
Tego Prusy owego Wegrzy na czas wszelki/
Musza plakac bo to byl obrońca ich wielki.
My Polacy kochamy sie wtwoim tytule/
Jeno sie w Szabli kochai wiecei niz wstakule.

Dawności Krolestwa y
Krolow Czechych Kiegi Czwarte
 Eodem Autore Bartholomeo Paprocky.

O Prynciu Czechá Pána posadce Krolestwa Cze-
 skiego Czech zbratem Lechem máiac wielkie Woiska mieiz
 sce sobie ku zachodu Stonca obrawszy na wszytko ofsite: ku rodzeniu zboża

wšelakiego podobne / złotá y srebrá y kámenia drogiego / Rieki rybne y gte-
 bokie obaczywszy / Bogóm zato podziekowawszy osadzić sie swem co naile-
 piei przy gorze rzeżona z káip rostkazat y sam także czynit. Jako dawno wte
 kráiny záhedt / niemáš zgody miedzychystoryki / Polskie pierwszy czas przed
 Czeſtiemi opowiedáio / iáko Kromer Michowita á ini. Czechowie iáko Mar-
 tinus Kutenus, Wactaw Záget poźniei / Petrus Kodycillus ten nád wszytkie
 kladzie Rož przyšcia Lechowego po narodzeniu zbawiciela našego 278.
 Rádtubet Biskup Krátoſſky znim sie zgadza.

Já tak wſedſzy Czech ſcieſliwie zaczął goſpodárſtwno na puſtiniách gdiſie
 pirwey Bohemi mieſtkáli dla czego od Laciinnikow to imie áž po ten czas
 máio Boemi vel Bohemi. Ale oni ótym nie nieheac wiedzieć od imienia
 Pána ſwego zwáli ſie Czecháni / y potomkowie ich áž po ten czas.

Opisá niektorzy Neotericy žeby Márkomány wálki wiodac z Rzymiá-

ny Lecha s Cichem Kiozeta Kroackie z Illiriei do siebe na pomoc przywa-
bili / wiedzac ze Rzymiane gniewajac sie nanie wygubic ie chcieli / a to dla
tego iże oni Aurelia Hetmana ich ktory nad nimi panowal zabili y wshy-
tko Wosko Rzymstie wybieli / a tak wiedzac otych dwoch braciei barzo wa-
lecznych wzieni Charwackiei / ktory tam zamki swe dziedziczne mieli ieden
zwali Krapina a drugi Psary. Herb ich byl oiczysty Orzel Czarny na polu
biatem zroherzonemi strzydty / a tak ktada byc tech dwoch braciey Syny
Turska a wnuki Zalmanowe : ktory byl w roku Cesarza Konstantyna gdy
przeciwko Lyeiusowi boiowal zaginat / a zostawil Czechowi a Lechowi pan-
stwo swe. Czech mairac wieku sz. lat zywota dokonat a pochowan w czt-
nowsi albo w Budeczu : pisha niektorzy ze byl zostawil Syna rzeczonego Klen
wskazje iako dlugo panowal albo iesli co dobrego kiedy uczynil niepowieda
ia / tylko Wies Klenecz zatozel / albo iesze ze sam Czech gwoly iemu.

Inter Regnum pirwsze w Czechach.

Tak to twirdza Kroniki iże dziewiec lat po Smierci Czechowej pod-
dani tego na drugiego sie zgodzic niemogli / az potym obaczywszy nierząd
wielki spilnoscia otych radzic poczeli iakoby Pana miec mogli.

Wyprawili zatym posty do Lecha zadajac go aby ich przyist w obro-
ne swo / ktory gdy sie im wymowiel staroscia pokazal im osobe godna na mieis-
scu swem Kroka / ktory takze byl zrodu Kiozecego / a mial powiat Zatecki
pod moca albo w sprawie swojej / ktory w tym wieku kráiem Ludkiem zowa.

O Kroku Kiozeciu wtorem w Czechach y rozrodzeniu tego tak cze-

skie Kroniki oznaimia iże to byl Syn nieiaki-
go Kiozezia Hleda / ktory mieszkatal w Wladory
a tak za podaniem Wortu swego albo glosu zie-
chawshy sie Czechowie na Wysogrod za Pana
go sobie obrali.

Pisha to onim ieden Woetyrk ze wiodel wojs-
ne s Cesarzem Julusem albo Julianem o gra-
nice nad Dunajem konu gwoley otych nie nie-
pisha / gdyz Krolestwa Czeskiego granice Dunaj

owi nieprzylegaly / o czym mi tu nateras czas heroko pisac nienalezy.

Wziemiat Krok potomstwa zadnego mieszkai plci tylko trzy Cory Kasse/
Tetke / Libuse / od Kasse byli rody trzy znamenite za wieku naszego iako na-
przed Panowie s Szelnberka rod znamenity / Panowie Lwowe rod takze
wielki / Panowie z Hazenburka ci dwa asz poten czas pannia / Panowie Lwo-
wie z Rozmitala na Morawie iesze sa a panuia / z Hazenburka w Czechach
tylko po iedney osobie / a ci za herb uzywali Swiniey glowy /
Ci sie Lwy pisha. Lwa przynies mair / a ci co z Hazenburka
Zaicca / pisha sie Zagicowie / wielce rod zastuzony w Krole-
stwie Czeskiem a ze wshytkiemni przednieiszymi domy spowino-
wacony iako byl Jan Zaic z Hazenburka nairysshzy a dziedzic-
czny Trukcas Krolestwa Czeskiego ktorego vrodzila Katarzyna Kiozna

Opawſka y ſtupczycka/ ktory mial Maizonke Markete Kieſne Miſtenber-
ſka Zrabianke Oleſnicka a Kieczka od ktorey zoſtali czterey Synowie/ Wa-
claw/ Mikotay/ Gerzy/ a Krzyſtoff/ trzey pomarli ſpotomk i ſwemu mieſciei
ptci Pan Mikotai ten zoſtawil Syna iednego Jana Zbinka z HAZEN-
BVRKA na Budymianu Miſmanem y hoſtiniach / dzieciznego Truk-
czajſa Kroleſtwa Czeſkiego Ceſarza Rudolffa Krola Węgierſkiego y Czeſkie-
go Rade / a Hetmana Kraiu Slanſkiego/ ktory na ten czas
ieſzcze żonatym niebył / ktorego wrodził ſia Anna z Zlobkowic
rodu w Czeſkich ſlawnego y rozrodzonego / o czym heroko
pod herby Kroleſtwa tego napisano maſ.

I Też Terci Corai była Biła / od ktorey rod wielki
rozrodzony ieſt/ w tym wieku ieſzcze w Polſce y w Czeſkich a zowz ich po
herbie Belinami od Miſta Beliny ktorego ſie Zrabianu cza o długi piſali/
a wzywali herbu trzech Podkow.

I Trzecia Libuſa ktora ſobie Czechowie po ſmierci oia iei za Pána
wzieli/ ta ſobie potym wzięła za małżonka człowieka acz z narodu proſtego
ale wſytkich cnot pełnego / a ktemu był Magnuſ/ ktory acz był Panem do-
brym y ſprawiedliwym wſzakże iednak ſie tym wiele ich obrażato iſe im czo-
wiek proſtego narodu roſkazywał/ y długo ſpotomki iei oto nieprzyjaźń wie-
dły o czym w Kronikach Czeſkich heroko naidzieſ.

O Przemyslu Kieſciu Wal-
zonku Libuſe Kieſzy Cory Kroko-
we i namtoſey ktora znaie niecheć Czechow-
onych ludzi rycerſt. iſe ſie brzydili panowa-
niem iei nad ſoba. mowiac że meſom meſowie
roſkazywać maie a nie ſony/ a ták boiac ſie aby
iei meſa ſami nieobrali ſobie tylko ku myſli a
nieoney/ ona ie wtem wprzedeſta złożyła Seim
a poſty im obrac kazata ktorzyby iei po meſa a
ſobie po Pána iechali dawſzy im Ronia ſwego
Bialego na ktorem ſama rada iezdila a ták go

przed nimi wodze zalożywſzy puſcić kazata dawſzy te nauke przed ktorem
ten Roſ człowiekiem na kolana wpađnie ſtoni mu ſie a zarze ten bedzie me-
jem moim a Panem waszym/ ktorego zaſtaniecie iedzac na żelaznem ſtole/
iako to (klada Kroniki Czeſkie) dzieło ſie roku 722.

I Wyiechali Poſtowie 13. dnia Maia y ták iako im Libuſa oznaimieta
wſytko nalezli to ieſt meſa onego ktory iadł na plugu przewrociwſzy go ſo-
bie lemieſhem wzgore/ a gdy go on Roſ napierwey ſwemu rzaniem a wpađnie-
niem na kolana pokazat/ oni z ſiedli ſkom poſeſſwo od Libuſe odprawiwſzy
proſili aby bez mieſtania zmienni iechat.

I Przemysl odprawiwſzy ſwe wſytkie potrzeby iako w Kronikach o tym
heroko piſa / wbioſ na ſie on wtożywſzy ktory mu był od Libuſe poſtaw na
Ronia onego wſiađł s Poſty iechat/ przeciwko ktoremu ona zwielt s wczci-
woſcia zewſytkiem dworem ſwoim wyſta a przyniei Pań a Panien barzo
wiele. Odprawiwſzy z tymi weſele podle zwyczaju Przemyslowi poſtu-
ſeńſtwo ſtubiel/ panował Przemysl roſtropnie y ſzczeſliwie/ potym Miſto
Prage niedaleko Zamku ſwego zalożeli.

Umar

J Dnárta potym Lybusá zostáwíшы Matzontowi swemu tr'ech Synow/ umárta dwa m'odo/ po tei smierci wielki byl nieporzadek w Kro-
lestwie Czeskim/ á to dla tego Jedna Pánná Lybusá nawiernicisa iniesz
niem Wlásta/ Ktora Paniei swojej wshytki wieszczy umiata/ gniewáize sie
ná Przemysla ze tei sobie zá zone wziac niechciat/ wiele Pań Pánien z on y
inych ná mészczyny podwiódla chesce ie tak znikczemnic aby one tylko same
wshytkiem rízdziety á rozkázowaty/ á meżowie izby im sluzeli/ y to co oni
rozkáza czynieli/ y náto sie bázno zanošieto/ bo przez šiedm lat wiele ztego
w Czechách broiety až do roku 744. tam potym zá fortelem Przemyslo-
wem porážony/ á zwierzchnošc ich wedle zwyczáu ná spodek wlożona/ w
práwíшы wporzadek pierwšy R. P. Przemysl umárt roku 745 zostáwíшы
Pánem Syná Niezamysla/ drugi m'odo umárt.

O Niezamyslu Synowi Prze-
myslowem á Libuše Cory Krolo-
wey Ktorego zgodnie wshyscy po smierci oica ie-
go Przemysla obráli/ á ná Wysogradzie podle
obyczáiu pogańskiego Cíapka Czecha Kíazęcia
pírwšego ozdobieli/ co sie dzialo roku tegos po
smierci/ Przemyslowey.

J Wziat sobie potym matzontke zá ráda pá-
now swoich core Krasnomowe ze wsi Botowic
imieniem Zruba/ roku 751. od ktorey mu sie syn
wrodzil Mnatá w Roku 753. pánowat czas dlu-
gi/ póřoinie/ umárt potym Roku 783. máise wieku 57. pánowat po Dicu
wem 19. lat. pochowan pod Wyssogradem niedálekó od Grobu Dica swes-
go Przemysli.

Mnatá Syn Niezamyslow
po Smierci Dica swego od wšy-
tkých Wládyk to iest przedniešých w stánie ry-
cerskim á Lopotow to iest Pánow á rad swých
y inšech Ziemianow ná iego miešce obran/ má-
ise ná ten čas wieku swego trzýdzišci lat/ Byt
Pan dobry spráwiedliwy/ násladowat spráw we
wshytkiem oica swego pókoí welice m'itowat/ bo
tež niškad nieprzýtiáciele nánie kušic sie niešmie-
li zá pierwšá stawa Czecha náipírwšego Pá-
nárych Kráin. Miat matzontke Strzežyslawe

Core Rahnowe z h'azowá/ póktorey mu dat wiele zlotá y šrebrá/ ktemu sto
Krow y sto Motow y tyšize álbo dwa Dwiec/ Ktora potym zostáwíł Syná
Woiena/ panowat Mnatá lat 21. po Smierci oica swego/ umárt Roku 804.

Wogen Syn Dnátow po Smierci Dica swego
zgodnie od wšytkých ná miešce iego obran y záras ná tyry

Czapka Czechow / a od wſhytkich poſtuſhnoſć mu przyſlubiona / wedle obyczaju / potym mu byta dana Małżonka Cora Kraſoniowa że Zwolice imieniem Bańka / od ktorey mu ſie pro-
dżit Syn Krzeſomysł iakoby po naſem Pan oſtrego rozumu / niektorzy go Kronikarze Cze-
ſcy miądria Wniſław / co ſie dżiało Roku 806.

I Drugiego roku wrodził mu ſie drugi Syn odtajze Bańki imieniem Wraſtyſław : będąc Woien wcieſhony ſpotumſhwa niedługo ſie z niego cieſet. Wmari Roku 837. pánował lat 28. po

ſmierci iego Krzeſomysł zoſtat na mieſcu iego Wraſtyſławowi ſie deſtata Kráyna álbo powiat Łucki.

Krzejomysł álbo Krzejomysł

Po ſmierci Woiena Oica ſwego w Roku tenże na iego mieſce obran / a Kiazec Czapka nátryty od wſhytkich mu poſtuſhnoſć ſlubiona byta. Miał Małżonke Libuſe Core Rodmitowe z Weleſławie ieſzcze zádobrego zdrowia oica ſwego ſie był ożenił / tákże Wra-
ſław Kaſke Core Borhondeſowe z Kaſina obie maociec Woien ſprawil był weſele ſtarwe w Ro-
ku 827. y 32 iego żywota obadwa poroniſtwo zo-
ſtawili. Wraſtyſław miał Syna w rok po oże-

nieniu Wlaſtyſława / a Krzejomysł Tektana / wrodził mu ſie potym y drugi Syn Tliebchoſt ale nie był żyw tylko ſeſć lat.

I Wmari potym Wraſtyſław roku 851. a Syn iego Wlaſtyſław od przed-
nieſhych Władyt a Łopotow wiego Kieſtwe Łuckiem na iego mieſce Cza-
pka oicowſka podle obyczaju nátryty na ſtolicy iego poſadzon.

I Ten gdy niechciał Krzejomysłowi Kiazeciu ſtrygowi ſwemu na Morá-
wiany pomocy dać : owſem ſam z drugiey ſtrony grozył ſie pániſtwa iego pu-
ſtoſzyć / Krzejomysł ſtego záloſny wpadł w niemoc / a wmarł zá tym.

Wellan Syn Krzejomysłow

Po ſmierci oica ſwego od Czechow zgodnie na mieſce iego obran / a koronowan Czapka Przemysła przodka ſwoiego.

I Potym gdy mu poddanoſć a poſtuſheńſtwo wſhyſcy przyobiecali / kazali potym przywieſć Panne bázro pieknei wrody imieniem Pomisła-
we Core Bítolowe z Wolſhenia / ktora mu dali do ſtánu małżeńſkiego / a ta mu potym wrodziła Syna Hoſtywita Roku 853.

I Ten Wellan miał wielkiego nieprzyiaciela z Wlaſtyſława ſyna Wraſtyſławowego / Kiazecia Łuckiego / ktory ſie był ná-
to naſadził aby mu był y Práge odiat / z wſhytkiem pániſtwa iego oiczyſtemi /

náco si moco gotował ále mu wtem sárzo przeszkadzali niemcy sásiedzi ie°.

I Wpatrzat sobie czas náto pogodny / niemce ná czas wspotoiwshy / prze-
ciwko Tiekłanowi z Woiskiemi wyszedł. Tiekłan Hetmána swego przeciwko
niemu wyprawil imieniem Koldoia z woiskiemi niematem / ále Wlastystaw
náto nie niedbáiąc bitwe im dat / poraził rozegnał Hetmána zabił Roku 863.

I Pomsciet sie iednak Pan Bog krzywdy onego dobrego Kiazęcia Tiekla-
ná / naprzód żone Wlastystawowe Widistawke Core Brzestkowe ná Zamku
Lowinie piorun zabił. Sami potym porażon od stryá Hetmána Tiekłano-
wego / y tákcy on tákomic niezgodny márnie zginął. Tiekłan potym żywo-
ta wspotoiu dokonat / umarł Roku 878. zostawiwshy Syná Hostywiá.

Hostyvit po smierci oicá swego
go od wszystkich zgodnie ná tego
miejsce obran á ná Wyssogradzie Koronowan
Czapka Przemyslowa / á potym mu Panne pie-
kney wrody wybráli Core Hrabostawowe zdwor-
ca / imieniem Milostawe a zá matzónke dali /
Miat Hostyvit bráta Maciboiá ktory sie był
spowinowáciet zniektoremu Wershowcámi ná
które to wiedziat że niebeli zyczliwemu Hostywi-
towi / otymi znimi práktykował aby mogli brátu
zwierzchność oddać / ále go chce rákoma omyle-

tá tákoma y niezyczliwa brátu swemu / zá porządnych Pánów spráwa ná
wdziále rownem przestác musiał / á spokoynie mieścić / żadnych rozruchow
niezaczynać w ziemi ráczey furia swa ná postronnego nieprzyiáciela zácho-
wać / niedlugo potym umarł y potomstwo iego. Hostyvit poniem 890. roku
Pan dobry sprawiedliwy y obrońca wielki od sásiad niespokoiwych od We-
grow / Moráwanow y inych / zostawiwshy Syná Borzymoiá.

Borzymoi po smierci oicá swego
go ná tego miejsce od wszystkich o-
bran á Czapka Kiazęcia Przemysla Koronowan
ktoremu w roku drugim to jest 891. zá matzón-
ke dano Ludmille Core Stawibora zebzowa á
z Mielnitá / ktora mu wrodziła w rok Syná Spi-
rihniwá / była Pani welce pokorna á ku miło-
ściernem skutkom y nabożeństwu skonna / wśak
że komuby sie modlić miała niewiedziáta / wnie-
bo tylko poglądać - wzdycháta.

I Jechal potym Borzymoi do Moráwy / aby
Krola Swatopelka nawie dzieł / tráfił do niego náten czas gdy chwalebny
Sákráment przyjmował / aták mu sie wyniowit Krol iże gotego czasu w sto-
lu swego mieć niemógł : Ale iesliżby chciat Boga prawdziwego poznác zni-
zawśe rowno śiadać káždy czas chce y ták iáko náleży Kiazę z acne wprzýiá-
zinswey zachować. Borzymoi przypátruiać sie wóćiwóści wielkiej w
chrzészciánsowie zwlaszcza przystuzbie Bozey / nádechniomy od Ducha święte-
go žádat o Krola Swatopelka aby dotego mogli być wywezony żeby Boga
prawdziwego poznat.

I Swatopelt Krol zarazem poruczył to Arcybiskupowi aby nauczył wiary świętej Książę ono dobrotliwe a pragnące Pana Boga poznać / który to niemieckajac uczynił Borzymoi przyjąwszy chrzest święty ze wszystkimi dworem swoim który przy sobie miał y s Pany a Radami swemi / iechat pozrym do Krolestwa swego / wziąwszy z sobą z Morawy Kieję ktorzyby małżonkę jego y dziatki jego pokreśli.

I A gdy poczał spillościę wiare świętą w Czechach rozmnażać zecható sie wiele Pánów y rycerstwa a mając to sobie za wielki despekt / iże to nie zwola ich wszystkich uczyni posłusznymi być niechcieli / y co daley to w wieżę wzgardzyc v nich był / a tak za poradą oic małżonki swej zrabie sławy bora / iechat do Krola Swatopelta znoum ktorymu będąc rad wewszystkimi mu pomocen być chciał y Woisko takowe dać sktoremby on mógł nieposłuszných zawęsciznać. Ale on wiecye pragnął tego aby dostatecznie w wierze świętej utwierdzon był.

I A gdy Czechowie dlugo orym biegali iakoby byli mogli inšego Pána sobie dostać / obrali iednego zrodu Książęcego Strylfrida od Tetky siostry Lys buškeney sptodzonego s Samilię Belinow / który był niegdy od hostyuita Dica Borzymoiowego do Niemiec zagnan / ale gdy ten Cieskiego ięzyka za baczył oni go wdárovawšy do Niemiec odestali / a Borzymoi znoum przyieli / który przyiechawšy dopiro co náipilnici wiare świętą rozmnażać poczał kościoły budować kazał / czego mu małżonka jego Ludmila zwielsz pilnościę pomagala.

I A tak wzdawšy Synowi swemu starszemu Spitihnielowi miejsce swe sam tylko służby Bożey piinowat / dat mu poruczniki meze bogoboine / a iżby ich słuchał poruczył / iakiś wpor w sobie przeciwko oicu pokazał on nowy młody Pan Pan Bog go zatym nátey zwierzchności cierpieć mieraczył / bázro pretko y młodo umarł.

Po śmierci Spitihniewa młodego kteremu był Ociec Borzymoi miejsce swe spuścił / znoum postali wszyscy Czechowie żadać Borzymoi aby on sam ich do żywota swego sprawował / en sie im stego wymawiał / ale Syna drugiego Wrátystawa ukazał żadać wszystkich oto aby jego za Pána przyieli. Niwymawiali sie stego gdy do lat przydzie że to uczynić chcieli / tylko náten czas mżeli on doroście prosieli aby on sam pánoszył / a Syna przy sobie tu temu wywcał / iżeby

był pożyteczny Kiecyzpospolitey / podiał sie tego Borzymoi że Synowi pomocen być chciał. A tak to sprawowšy Synowi poruczniki zostawiał / a sam na Zamek Tetyn odiechat nabożeństwa pilen był. Dana potym Wrátystawowi małżonka za radą Pánów jego / Drahomira Cora Berzostawowa Panná piekney vrody / ale poganstkiei wiary wielką młotšnicą / przyrzekł to Borzymoiowi iże chrzest święty przyjąć miała y wiary świętej naśladować / nie nieuczyniła / náco iei niemogli nápowić / stare Książę y Kiežna / vrodzili potym Syna w Roku gos. ktoremu dali imie Wactaw / Tego záras

wzieta

wziela Ludmilla Kieźna na swe ćwiczenie / a gdy mu sześć lat było na nauce dano / to dziecie zaraz z młodości wielki cnoty a dobroci znaki w sobie pokazywało / Wrodził się potym drugi Syn Wratysławowi / któremu dano imię Bolesław / a to Roku 909.

A gdy umarł Borzymi Kieźe stare roku 910. niemając wieku tylko 36. lat pochowany w Kościele świętego Michala na Tetinie / który sam był zbudować dat.

I Tegoż roku wrodził się Cera od Drahomiry Wratysławowi. który dał imię Przybystawa / Umart potym y Wratysław Roku 916. Pan dobrotliwy który chwale miłego Boga iako i oćiec jego rozminął, toż na testamencie Synom swoim czynić poruczył / pochowany w Kościele świętego Gerzego.

Po śmierci Wratysława Kieźcia Czeskiego / Czechowicie się do grunady ziechawszy Syny Wratysławowe młodziuchne jeszcze mając: Matkę ich Drahomirę na miejscu Kieźcem zostawili / która zaraz wielki nierząd zaczęła / wiary Chrześcijańskiej niechciała mieć w Cechach / y oto się starała iakoby Chrześcijany wshytke wytrącić mogła / potym dostawszy takowych tyranów iako y sama / Ludmilla święta zamordować kazała matkę meżę swego / a to Roku 920.

Mśław Syn Wratysławowi a Drahomiry Pogancki obaczynszy wielki nierząd w państwie odczystem / zwola Panów swych Matce zwierzchność oddał / Roku 921. zostawszy Panem zaraz iako on Ośias Krol od chwały miłego Boga porządek swój zaczął / Kieźe rozegnane zgromadził / a co na pilnie Panu Bogu służył / Kościołowi jego świętemu ku rozmnożeniu chwali jego pilności przykładał czego zaірząc mu brat z dopuszczenia Drahomiry Matki wielkiem nieprzyjacielem być

począł / y tak długo nato godził aż go w dom swój wezwawszy na chręśny gdy mu się Syn wrodził zamordował / a sam na jego miejscu panował.

I Po śmierci tego dobrego a świętego Kieźcia / wielkie się cuda przy grobie jego działy / dla których znaków tak znamienitych między święte policzon był.

I Siostra jego Przybystawa Panna wielkiej pociechy nadozwała Matki swej pogancki / wiary świętej wielką miłośnicą była / a wiedząc żywot czystnie / umarła Roku 945. przy której grobie wielkie się cuda działy / y między święte dla tego policzona / której ku pamiątce Mąż ieden Bogaty imieniem Chorystaw na tem miejscu gdzie pochowana Kłasztor założył y fundował / iako w kronikach Czeskich ma.

Bolesław okrutny zostawszy Panem Kieźstwa odczyste starał się oporządzać w Krolestwie swoim tylko matce swej gwoli starał się oto

iako

Książciu Polskiemu ktora wiara Swietia Chryścianańska do Polski wniesiona była/druga była Miliada Abatisa Klastora Swietego Serzego. Umart potym Bolesław Roku 967. działki swe wiary Swietey Chryścianskiej dawşy wypoczyć.

fundował na ktore Dietmarus napierwşy podan był/á od Arcybiskupa Moguńskiego poświęcon / ktory Roku 968. obran/drugiego roku umart/ponim nastal Woiciech Swiety syn Staswnika Hrabie Libickiego Herbu Kozia.

Tenże Bolesław miał małżonkę ktorey było imie Zemna/Barzo nabożna Pania/ktora mu vrodziła dwu Synow Wactawa ktory mto do umart/Bolesława ktory po oicu pánować poczał Roku 999. umart potym zleciwşy Synowi miejsce swe / roku takto wyżşey: pánował lat trzydzieści y rok.

Bolesław trzeci po śmierci oicá swego na Stolicie Książca wszedşy/był Panem srogim/á był Barzo chciwy na chowanie skarbów/ miał małżonkę Cemistawę od ktorey mu sie vrodzili dwa Synowie/ Jaromir y Wlryk/ktorey na dworze Cesarstwiem zmlodości chowanbył/ Jaromier Gospodarstwá przy oicu á porządki sprawowania ziemie sie wczet. Ten wielkie wojny z Bolesławem Książciem

Polskiem

Polskiem zaczął/ ale nieścieslawie bo bel zwałczon y o wzrək przyprawion / aby go nápotym wiecey zaniechał/ a škod w pańswach iego ná slasku nieczy-
niet/ umarł potym Bolestaw flogi Roku 1037.

O Jaromirzu Synu Bolesta- wa Trzeciego ktorego Czechowie

za żywota oicá iego ktorego bacželi niedotrze-
go obráli/ ten znał wielkú niechęć tajemnie od
przedniejszych Pánow w Zemi swej / s famílię
Werchowcow ktorzy nosieli za herb wiersza zło-
ta ná modrem sczxtu / a tak go prošili do šiez-
bie wlowy/ co oniáko Pan nitody myslivy wcz-
nit rad/ a zatym go zawiodłšy w las dáleko od
slug iego a myslivcow/ zamordowác chcieli:
w tym Mysliwiec iego s przygody nadbiežat

gdŷ oni nád nim okrutnošć przewodžili/ obrociwšy šie ná strone wskoczł a
dał znać dworowi iego/ ktorzy nadbiežawšy Werchowce/ Pána ratowali a
one morderze iego schwyтали/ Za takowy ratunek a wiernošć mysliwiec on
ktory mial názwisko Gowora od Jaromirza Nobilitowan a za
Pána przedniejszego w radzie iego bet/ od tegoš rodu swego po-
czatek w Czechách máia Pánowie z Lypeho/ Pánowie Rzy-
neczy z Ronowa/ a Pánowie z Lichtenberka/ oczym w Czeštych
Kronikách šeroko napišano maš / málo ná tym niešczęšcie
máto iže tego niedokázato aby bel od Werchowcow zamordowan/ ale od brá-
ta potym Pańšwa zegan/ a ošlepion/ aby iakie potomky zostawić mial te
go nienáduie.

O Vratislavu Píazeciu Czeškiem Synu Bolestawa trzeciego kto-

ry przyechawšy z dworu Cesárza Henryka / tá-
iemnie/ ná Zamek Rycerza iednego swego rze-
zonego Bertowiec przyiechał/ ktory bet Pa-
nem ná Drzewicy / á todla tego že ná ten čas
bet wielki nierząd w Czechách. Polacy Práge
opanowáli/ Jaromirza Bráta iego ná Wyš-
grádie oblegli: Vratislav z Bertowcem o tym
zaras přemysliwáli iakoby oiczyzne ošwobo-

dzić mogli doczege wšytk iego přemyslu y nákladu swego Bertowiec nie-
žalował.

I A tak obešat slugi y Přzyacioly aby šie doniego ziecháli y inego ludu
co mogli za pieniądže přyczynili/ y tak w Prádie Polaki nieostrożnie náie-
cháli/ czešć ich zbieli ošátet rozegnáli a zymáli wšytkie šátki á rynthunki
ich pobráli.

I Ošwobodilwšy oiczyžne Vratislav aby špokoinie sam pánowác mogł brá-
tu oczy wysłać kazat Jaromierzowi/ Bertowca Pána zdrzewice za ktorego
pomoca y rada tu takowey stawie y tu oiczyžnie přyšedł/ za pierwšego Pa-

ia do Rady ſwey przyſiat / y nakład y iego nagrodził / nietylko. Pieniążmi /
ale y gruntow wiele puſtych y Wſi a Miaſt nadał / tak iż po ten czas to ieſt
rod znamięnity a używaia Herbu dwuch Oſtrw czarnych na
Kryſi przetożonych oſeſci ſekach pirwey niſi ad Baronatum
przyeſci beli / tylko iedney używali iako w Polſcie / Stąrzachow
aczy / Wapowſcy / Wirzbiccy y inſi ſtarowi rodowie / y ta roz
noſć ieſt między Pány z Lipcho / a Páni Berki w Herbie / że Pa
nowie Bertowie o ſzeſci ſekach noſa ſwoi herb / tak na ſczytu iako y w hel
mie / na ſtrzydłach Orłowych iako dawni Pánowie a Pánom :

I Pánowie z Lipcho ktorzy od Zowory Myszliwca poſli o piaci ſekach
noſza herb / a na helmie materac a karpia pod pawiem ognem.

I Odprawiwszy Wlryk Kiaże wſzytko podług myſli ſwey a poſoi ſobie
w Czechách uczyniwszy / wmyſlet wſtan małżeńſki wſtepić / a tak iadac s
przygody obaczel dzieweczke proſtego narodu barzo wrodziwa imieniem Bo
iene / ktora záras zamilował / a tak przyechawſzy do Wyſogradu z uciwoſ
cia po one dzieweczke pánie pocziwne poſtat / a przywieſć na Zamek kazał /
ktora przybrauſzy tak iako należało ſlub ſobie przedzi znia dać kazał.

I Odprawiſzy weſzele Wlryk náwſhem ſceſliwie pánował / wrodziła
mu potym Bożena Syna ktoremu dano imię Brzetysław.

I Tego roku gdy umiart Bolesław ſłepý : umiart teſz y Wlryk Syn iego /
ktorego Járomirz Brat barzo żałował a to ſie dźiało Roku 1037. niedlu
go potym Járomirz załbit z nawodu Wſzowcow / Bożena potym umiarta
Roku 1052. pochowana w ſtarym Bolesławiu / w Koſcielu ſwietego Roz
my y Danyána.

Brzetysław Syn Wlrykow

Kiaże waleczny a ſczęſliwy iako o
nim Kroimiki Czeſkie to powiedaia / mſzczac ſie
nád Poláci krzywdy przydłkow ſwoch woisko zes
brał / a na ten czas gdy Krola niemieli a ſami
między ſoba barzo niezgodni beli aż do Gniezna
zaſeł / a wybrauſzy ſkarb Koſcielný koſci me
czenników ſwietych pobrat / teſz y koſci Woicie
cha Swietego iako o tym w Kroimikach Cze
ſkich.

I Gdy potym Henryk Ceſarz chciał ſie mſcić
nád iego Pánſtwy tych ſkłod / ktore Polſcie poczynił / on moca wielka k te
mu ſie nagotował / iakoby ſobie krzywdy czynić nie dał a iż Ceſarz ná dwonie
Woisko przeciwno niemu rozdzielił / on takſe uczynił / ſam pirwſza częſć ſprá
wował s ktora ſie przeciwno Ceſarzowi obrocił / a druga zlecił Prokopo
wi Belinie przeciwno Bernardowi Saſkiemu Kiażeci.

I Wſpołowiſzy nieprzyacioly ſwe wſtan Małżeńſki wſtąpić
wmyſlet / a tak ſobie moca wziął Panne s Kłaſtorá w Ratis
bonie imieniem Jutthe / Core Otty białego / s ktora zoſtawił
pieć Synow Spirygniewá / Wratysława / Kunrada / Jaro
mierza / a Otte.

¶ Po wielkich pracach potym wpadł w niemoc / umarł roku 1055. dnia 29. Miesiaca Grudnia w Mieście Chrudym / wieszon potym do Pragi / a na Zamku w Kościele wielkiem pochowany.

Spitchniew Syn Brzetyslawa / wów nastarszy po śmierci oicowskiej od wszystkich stanów zgodnie obrany / był pan obyczajów pięknych / na początku panowania swego záras się frogiem okazał tak sąsiadom iako y pódannym.

¶ Był wielkiem nieprzyjacielem narodowi Niemieckiemu / wszystkim do trzeciego dnia państwa swego wyprowadzić się rozkazał / tak chudym iako y bogatym / nakoniec y własney matce swey nieprzepuścić / ani jej żadnem spo-

sobem w ziemi cierpieć chciał / ale zdrugiemu niemy z ziemi wyiechac kazał / ta potym ślą za Piotra Krolewica Węgierskiego / a umarł roku 1058.

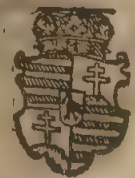
¶ Mniżke także iedne od ówtego Gerzego Klastora / Core Krabie Brzmowskiego gdy mehciała kazał na karie z Miasta wywieść / aż na Baworskie lały / a tam swobodnie puścić aby ślą gdzieby się jej podobało.

¶ Był pan frogi a temu barzo łacemy nad bracia okrutny / a potym się upamiętał gdy przejsen oto był karan nielaskawie od Angiota Bozego / zaniechawszy Tyranstwa bracia y poddane odprosił / a potym umarł roku 1001. tylko sześć lat panował / niemiał żony umarł młodzińcem.

Ratislaw Brat Spithniewa / wów od wszystkich zgodnie obrany zbracia przyszłynie się obchodzieł / y między nie Morawsko ziemię podzielił / Ottonowi na wschod stolicą gdzie sam pierwey panował / zachodną tu niemcom Kowradowi / a to dla tego iże po niemiecku umiał / Jaromirza na duchowny stan tak iako go oćiec sam naznaczył namawiał / ten przyzwoliwszy / potym niechciał / o wszystkim bratu trudności zadawał podwodził

na Bolestawa Krola Polskiego / w ktorego czas długina dworzemiestat. Wszak oż temu zabie-
zał Wratysława bo gdy mu umarła Atleida Krolewna Węgierska / wziął sobie dostanę matzieskiego siostry Krola Bolestawa ktorey imię było Swatechna / te Czechowie zwali Swatawa a ta mu urodziła czterech Synow / Bolestawa / Borzewoia / Władysława y Sobiesława / od Atleidy miał Brzetysława y dwie Corce Judyte y Ludmille.

W Ratysław nappierwszem Krolew Czeskim wny-
 Union. Henryk Cesarz tego imienia czwarty na Seimie w
 Magoney nagradzając Wratysławowi Książciu Czeskiemu chęć Przyja-
 cielską przeciwko sobie która mu w potrzebie jego pokazał Krolew go przed
 wszystkimi Książcy Kzeskiemi mianował a Biskupowi Treverenskiemu ko-
 runować go rozkazał podle zwyczajn inych Książat iako Dubrawina piše spo-
 łecznie z małżonką jego a to sie działo Roku 1086.

I Za tegoż Krola w Roku 1092. zaczął sie rząd albo Zakon Reguty
 Kartuskiej.

I Umrł potym Krol Wratysław Roku 1093. a pochowan na Wyso-
 grądzie w Kościele Swietego Piotra / po jego śmierci obrali beli Cichowie
 Konrad Bratá jego / ale pretko umrł tylko siedm Miesiecy pánował a dni
 17. dwa Synowie jego zostali Oldrzych a Litolt.

B Rzetysław Syn Wratysła-
 wa Krola po śmierci oia y Strya
 na Krolewstwo Czeskie obran / tegoż roku 1093.
 zaraz poczał srogo pánować / ale od Werchow-
 cow zabít w roku 1100. pochowan na cyminta-
 rzu przy Kościele swietego Wita w Prádze kę-
 dy sam był sobie miejsce naznaczył / tam potym
 siostra jego dala sklep wdziatać / a Kaplice swie-
 temu Tomaszowi na pamiatke postawić / a bo-
 gacie nadatá / to opátrzywszy aby tam każdy
 dzien mša swieta czytana była.

I Ożeniet sie był roku 1094. miał za małżonkę Lukardę siostrę Zrabie z
 Rhenu / która Cichowie zwali Lukardę / która mu zostawiła
 dwu Synow / Wladystawa / a Wlastystawa umrł ieden młode
 a drugiemu na testamentie nieodkazał nic wiecey tylko traba
 Lowiecká Luk a Strzaly swe / mowiac: wiecey mu dać niemo-
 ge: Pan Bog ma wszystko w mocy swej któremu bedzieli przy-
 stojnie sie modlet a sluzel / wiele namim wysluzyc moze / snac wiecey niztem
 ia miał.

B Orzywus Brat Brzetysła-
 wów po śmierci Bratá swego na
 na Krolewstwo Czeskie byl obran / był Pan dobry
 te wszystkie wygnance s Krolewstwa które był
 Brat rozegnat przyjal a kazdemu dobra jego wo-
 rociel / sfolgujac nietał wiele ich godności / ale
 czasem niespokoinem.

I Nic ona jego dobroć ludność sprawiedli-
 wość niepomogły / wygnan s Pánstwa za po-
 wodem Werchowcow / którzy go zbracia wód-
 zieli a na jego miejsce Swatoplug wszedł mo-
 ca /

cz/ dawşy za pomoc Cesarzowi dzieśieć tysac grzywnien srebra/ na ktore
Kościoty złupiet/kuśit sie potym kilka razow Krolestwa dostać/ale niemog-
gl dotego przyść.

Swatoplug Ottona Dargra-
bie Morawskiego Syn/ wygnaw-
şy Borzywoia Kieze dobre/okrutnie panować y
takomie poczał/ bet wşytkiem nieprzyiaciolom
Krolestwa Czeskiego frogi/ na przod Wegrowie
z wielkimi woisky do Czech weşli/ na Troie sie
rozdzielwşy/ wsi Miasieczka pustoşeti/ poczym
gdyoznaimiono Swatoplugowi belo/ przybie-
żat z woiskem wielkiem Czechow/ a potym Mo-
rawianie do grunady sie zeşli/ nad ktoremi O-
to bet nairoşszem Hetzmanem/ a gdy mu oz-

naimiono że niedateko beli Wegrowie/ on im nocą zachodziel/ tak żeby
námie co narámiey mogl przypaść.

I A gdy w nocy iechat za przypadkiem nieszczęścia/ Pan ieden ktory przed
Krolem iechat Gataş zatrzymat/ ktora gdy spretka puşciel wyćielat oko
Swatoplugowi lewe/ atak z wielkiego bolu niemogt daley iechać/ nazad
sie obrocił sam/ ale Ottonowi zatrzymać sie z woiskem kazat/ wşak że ieden
huff ktory naprzod szedł Wegrowie poşrzegli/ a za tym wşyscy nazed
oşkocżeli/ iednak potym na wiosne zlecwşy bol oka swego/ pemişciel sie
nad wegry şkod pirwşich. Potym s Polaki szczęścia mu sie şkostować
chćiat/ ktoremu Henryk Cesarz wielka mocą na pomoc przyşedł/ chcac Źbi-
gniewa na Krolestwo Polskie wprowadzić/ a atak şlasko puşciel/ poceli y
Miasz przednieşy dobować/ a gdy sie obroćeli do Słogowa Miasza
mocnego nad Rieką Odra/ Słogowianie postali do Bolesława Pána swe-
go o pomoc proşac/ on donich wskazat aby sie tylko ştatecznie do czasu bró-
nieli/ dokad sie iennu woiska nieznida do grunady/ s ktoremi im ku pomocy
nieomnieşka/ a iellizby tak nieuczynieli po odeşciu Cesarzkim na gardtach
wşyscy karani by beli/ a tak rozważaie şbie Słogowianie frogieroşka-
zanie Pána swego/ o ktorym to wiedzieli że bel barzo mişciwy každy krzyw-
dy/ wielka mocą Cesarzowi bronić sie poceli/ wlaşnych dzieci swych odja-
towawşy ktore bely Cesarzowi w zakładzie dali.

I A za tym przyşedł Bolesław chćiwy ku bitwie z Niemcy/ tylko mu
şzło o Czechy iakoby ich mogt odprawić. A tak z Geştem Werşowcem
Ciechem namowemáie/ dokazat tego że Swatopelk Kieze Czeskie zabít
woboże od Geşka Tifcy Werşowca/ Czechowie zatym żadney pomocy Cesa-
rzowi dać niechćieli/ ale wziawşy ciato Pána swego. Swatopluga oba-
wáie şle wietşyş şkod w domu do Czech odiechali:

I Bolesław yuş beşpiecnieşy beda c nie sie na wielkość woiska Cesa-
rskiego nieoglizdat/ owşem że wşytkich ştron nabiegat żadnego w času nie-
dopuszczáie/ na oşátet y zyrnoşci nişkd Niec niemogli sobie ani
Koniom.

I Ceſarz takowe trapienie Woſtka ſwego widzac od Glogowa odſłapiet
a ſiedtku Wroclawowi za ktorem Boieſław zwoiſti ſwemu tak iako mogt
nawieicey ſkody czyniel. Agdy Niemcy bitwe dać mu chcieli / wſtepować
kazał / y tak on lud cieſtko obrany trapiet / Potym czaſ wpatrzywſzy y mieſce
potemu mile przed Wroclawiem bitwe dał / a tam zwycięſtwo otrzymał
wiele Niemcow zacnych tam poległo / tak iż przy onych trupich wiele pſow
ktorzy ſie byli ze wſytkiego ſłaſta zeſli człowieka kaźdego ktory z Wroc-
ławia albo do Wroclawia ſiedł zaieda co długi czaſ trwato a dla tego to
tam mieſce pſie pole zowa.

I Tam Slezacy wtey bitwie nawieicſza ſławe otrzymałi / ſo im nawieicſza
ſie krzywda działa wſytkie woſtka Ceſarskie wich ziemi wielka im ſkoda
poczynieli / w Kronikach Polſkich otym herzey napifaſano maſ: takci on zu-
fały Pan żywota dokonat Roku 1109.

Władysław Syn Wratysława
Krola za Kijaże od Czechow obran zwiel
ka radoſcia wſytkich ſtanow / bytło Pan wa-
leczny a dla tegoſ Stephan Kotomanow Syn
Krol Węgierſky ſtarał ſie oprziąć iego / aby
mu był pomocny na tego nieprzyjaćioty ziecha-
li ſie Krolowie v rżeki ktora zowa Olſena na
rozmowę przyjaćielſka / tam Miaſto przyjaćni
za chytrōſcia iednego Węgrzyna / ktory ſie w
Czechach ſchowal / ten umieiac oba ięzyki / tak
otym biegat iakoby Czechy z Węgry zwadzić

mogt y tego dokazał / gdy ſie Krolowie ziechali a zſeba mowić mieli / powie-
dziano Stephanowi iż ie Czechowie chytrze oſkoczyć myſla / a on zatył
Węgram ſwoim co precei bitwe dać kazał / poćieli Węgrowie przemagać
Czechy / a w tym ieden ryceř piekſy młynarzſkiego rzemnieſta meźnie ſie Wę-
grom zaſadził / tak iż wſytkie Czechy ſwem meſiſwem na Węgry obroćil / a
one bitwe odnowiwſzy zwycięſtwo otrzymał.

I Po ſkończeniu bitwy a otrzymaniu zwycięſtwa Krol Władysław ry-
ceřa onego ktoremu bytło Gerżyk imie wlaſne / Syn ſtanka bogatego mły-
narza hojnie / vdarował / y herbem nadał trzema ſtrychy czerwonymi na bia-
tem ſiężytu / od ktorego w tym wieku potomkowie ſa a piſa ſie
Daupowcy z Daupowa / a drudzy Budowcy z Budowa / a to dla
tego że ten Staniek miał dwa Syny / y dwa Młyny / tak obu-
dwu Młyny podzielił y ſtatk: tu ktorem Młynom y wſi od
Kijaćcia darem otrzymał / to ieſt Daupow / y Budow: ſa po-
tomkowie w tym wieku znaczne redy: Pan Wacław Budowiec Ceſarza
Rudolffa Kadda w Apelacyach / nawyſzy Bernik Kroleſtwa Czeſkiego vir
magni ingenię. zc.

I Bedąc ſzczęśliwym Panem Władysław wſpominiał na Borżywoia ktora
ry był z Kieſtwa zegan dat mu potowice Kieſtwa ſwego / ktory namſhem
wolei iego dogadzał umarł Borżywoi roku 1124.

I Umarł potym Władysław tegoſ Roku a pochowan w Kladrubiech
w Kłaſtorze Panny Mariey ktory ſam był zbudować dat Jak onniom Regu-
ty

ty Świętego Benedikta / miał małżonkę Core Kolomaną y sio-
strę Stefana Królów Węgierskich iako o tym Dubraz lib. 11.
fol. 96. sktora zostawił Synów trzech Władystawą który był
Królem Czeskim / porym: Henryka a Teobalda od którego aż
po ten czas są potomkowie w Czechach / pisał się z Ryzember-
ka Swyiosłkiem / a długo Teobaldyćmi tylko ich zwano / y to imię aż no-
wenczas zachowało między sobą / gdyż i te to Księgi pisał Bel
Teobald Swihowski z Ryzemberka Cesarza Rudolffa Panatyr /
pisał się na Horazdiełowicach / Brat jego drugi Frydrych na
Lzawie Synowie Ferdynanda od Kotoratowny
familiel w Czechach starożytny sptodzeni / miał po-
rumstwo oba.

Sobiesław Książę Czeskie od
Brata Władystawowego Sobie-
stawą Syn / niektorzy go kładą młodszy Brat
tem Władystawowem / na miejsce jego obran /
postat wielkie woisko do Włoch Cesarzowi gwo-
lei / przeciwko Longobardom / nad którym wo-
iskiem przetożet Wlryka Synowca swego.

I Potym sam drugie woisko zebrał a wszedł
z nim do Ratus przeciwko Henrykowi Mar-
grabi gdzie wielką zdobycz wziął / ale mu to za-
ras Margrabia oddał / Wsi y Miasła w Mo-
rawie popalet / a gdy takowe niepokoię między Książęty bety / ktemu wielką
okrutność nad poddanymi przewodził / Frydrych Syn Władystawow kto-
ry był na dworze Cesarza Rumrada dostawszy pomocy od niego do Czech prze-
jechał / zagnawszy sobie stawą spokojnie na stolicy przodków swych panował.

Władysław Syn Władysławow na Królestwo
Czeskie obran od większej połowice Czechow / a porym

za przyczyną Rumrada Cesarza od wszystkich przyjęt / miał
małżonkę Giertrudę siostrę Cesarza Rumrada Pania nabożną
która Klastor w Cieplicy postawić dała / y bogacie nadała / a
tam Panny Zakonu świętego Benedikta fundowała / nádro
Tysiąc grzywnien srebra a trzy Sta Grzywnien Złota a inych
potrzeb od iedwabów y Kamienia drogiciego nasprawiata tu służbie Bo-
żej potrzebnych. Ten Roku 1149. zebrawszy poczet z Czechow niemiaty
dwa Hetmany nadniemi przetożet / to jest Henryka Brata swego y Spitis-
gniewa Synowca Wlrykowego Syna / sam nasie wziął Krzyż / a Królestwo
Czeskie poruczył Teobaldowi Bratu swemu młodszyemu / a tak iechał do Jes-
ruzalem przez Morze / tam nad wiele inych narodow nastawił się okazo-
wali Czechowie : z Babilonczyti / pisał iże tam w tej bitwie padło. Pogan
piecdzieśiat tysięcy / Chrześcian pultorasta / przyjechał szczęśliwie z Wo-
iskiem do Królestwa swego : tylko co mu Żona umarta zostawiwszy trzech
Synow Frydriha / Albrehta a Swatopelka / y Core iedyńa Jągnięste.

Albrecht

J Andrecht de. Proboszczem Mielnickiem a potym Biskupem Salchurskiem/ Frydrych a Swatopelt ci sie po ożeniali obawzięli Cory Krola. Węgierskiego Gieizy siostry własne: Stefana Krola.

J Jechat potym do Wloch Cesarzowi gwolei gdzie wielka slawe tak ze nad ine wszystkie Krole y Kiazeta z swemi Czechy otrzymat/ y sam prawie Mediolanu przez Rycerstwo swe dostal/ ktore hoisie Cesarz darowal y Krolewstwu Czeskiemu Lwa białego na czerwonym szczytu nadat/ y Władysława Korona koronować kazat/ a to sie dzialo Roku 1159.

J Potym Roku 1173. pracami wielkimi zmordowany napotko sie vdat Synowi starszemu Krolestwo zleciat/ ale go Czechowie cierpieć niechcieli/ owszem s pomocy Cesarza Sobiesława ktory bet na dworze jego Syna Oldrzychowego sobie obrali/ A tak Władysław on Pan zasłużony Cesarzowi y Krolewstwu Czeskiemu Krolestwo utracil/ vmart roku 1174. n. Zamku Meer ktory bet wziat po drugiej zenie swej Gyde sie: strze Ludwika Landgrabie Heskigo/ y tam pochowany: Ac: bet dobrze zasłużony iednak prawie iako in exilio vmart. Zostali dwa Synowie mlodzi od zidki Władisław y Przemysl.

Sobiesław Syn Władysława niegdy Kiazecia Czeskiego od wzytlich przyiet/ bet Panem walecznym y sprawedliwym/ A gdy Emeryk Brat Krola Węgierskiego doniego przyechat zwiezienia Bratu swemu vshedwshy zadal od niego przyczyny do Cesarza zeby mogt przyśc ku czesci Krolestwa oiczyzstego: Ale on dowiedziawszy sie wszystkiei sprawy iako wieznia odestat Krolowi Belli: Oco od Panow Czeskich znal wielka niechac tak ze y od Cesarza ze tak nierozmyslnie vdzialat.

J Baciac Frydrych czas potemu Syn Władysławowi ktory bet zegnany s Krolestwa/ pilnie Cesarzowi sluzet/ a za tym dostawshy pomocy od niego w Roku 1177. Sobiesława s Krolestwa wygnat. A gdy przyechat/ Prazanie mu sie dobrowolnie poddali/ a potym Pany y Rycerstwo obestawshy przy woisku Cesarzkim nie gwałtownie niepoczynaiac ukazal list przymawiaacy sie za nim do wszystkich Stawow/ to iest po naszemu Stanow/ ktorzy zaraz za Pana go przyieli.

O Frydrychu Kiazenciu Synu Krola Władysława ktory zaraz skoro od Ziemie przyiety bet/ pe matzontke swa Helzbietie Core Krola Węgierskiego Belle siostre/ do Altemburku postat/ a w tym Cesarzowi takze one nagradzaiac iechat z woiskiem na potrzebe jego do Baworskiej Ziemie/ Sobiesław tego sie dowiedziawszy zebrał woisko iatie mogt a sedt z nim aż do Pragi. Prazanie niechcac miec tak cieszey przemiany

w Pa-

w Pániech státecnie šie bronieli Sobiesławowi a zátym Frydrych dowie-
działwšy šie tego z wielkiem woiskiem niemcow przysedl / ále od Sobieslá-
wá rozebran / zebrať precko Woisko s Cechow Frydrich Sobiesláwá porá-
ziet ná głowe / zá takowe zwycięstwo Pánu Bogu dziekuiac Matžonka iego
Klasťor zbudowac kazála tu pamiatce Janowi Swietemu / dostatecnie ná-
dawšy Krzyžownikú Rodyskie w nim osadzieta s biatem Krzyžem / ieszcze
tego Košciola znáti ša u šwinškiey brony w nowem Miešcie Práskiem / á
ten zowa S. Janá ná boysku / ci Zakonnicy przenešli šie potym do Košciós-
ta Pánný Mariey niedaleko mostu Práského.

I Jeszcze Frydrych niesześliwy po treće miał być zrucon bo Pánowie
y Rycerstwo Runradá sobie z Moráwy przywabili ná Wyšogrod / á konie-
cnie go zá Pána mieć chcieli. Pražanie šie przy Frydrychu mocnie zásta-
wili / a opušciť go niechcieli: oni také moca nanich to przewiešć chcieli /
aby šie zniemi zgadžali / w czym im oni pozwolić niechcieli / á w tym Fry-
drychowi pomoc od Cesarža dana takowa ze musieli wszyscy Runradá od-
stępiť.

I Wielka potym wojnie między soba wiedzli / ci dwa Pánowie Frydrych s
Runradem wszákte Frydrych zá pomocá iednego Weršowca imieniem
Katiborá / ktory s Polški á ná Stásku niemáto Rycerstiego ludu zebrať
šy ná pomoc woisku Frydrychowemu przybeť / á to dla tego aby wieczna nie-
przyjaźń one przodków šwech / ktora mieli s przodki Křižat Czeškich / stáť /
mežnie czyniše z Moráwiány y z Węgry sam práwie z Ludem šwemwšy-
to z zwycięstwo otrzymat / záco hoynie od Frydrycha dárowan / á izby nigdy
ona nieprzyjaźń piwšá Weršowcow przodków iego wspomniána niebela
dwie šiektery brodačice zá šerb mu nádat / á wiršá zatraćić
poruczeť / tám koniec nieprzyjaźni y Křižetom między soba y
Weršowcow s Křižetú šie stat / do sprošnie Runrad porázon /
tak až potym láski á miłošierdžia prošić musiat.

I Vmárt potym Frydrych roku 1190. po iego smierci bel
Runrad obran / ále niedlugo pánowat / vmárt w Cleopolim we Wlošzech /
ciáto iego przywieziono do Prági / á podle przodków šwech pochowan / zo-
stawit Frydrych dwóch Synow Wáclawá y Přemysla Cory tržy / dwie do
Polški Křižetom byl y dáne / wštan matženski to iest Božystawá y Anna:
Agnieška w Czebach vmárlá.

Václav Syn Sobiesláwá

Stárczego / ten sam práwie moca
ná Krolestwo Czeškie wiechat / mieniše šie tež
byť práwem Dziedzicem Krolestwá tego. Ale
o tym wstýšawšy Přemysl Syn Krolá Wlády-
stawa zebrať Woisko do Prági przyiechal /
Miašta moca dobywac počat / Wáclaw šie
zámknawšy ná to nie niedbat / tylko sami Mieš-
czanie gwaltowi šie bronieli / á tak prošili Wá-
clawá aby šie starať o pomoc v Pánow á v Ry-
cerstvá / on ná to im odpowiedź dáć obiecať /
tržeciego dnia ná Ronie wšiadšy z niektoremi slugami šwemi precž odie-

chat tylko trzy nieszczęścia panował / z którym Przemysł Krolestwa dostał / ale
 się y ten natym nieosiadł / bo Henrych Biskup Praski który też był z rodu
 Książat Czeskich / za pomocą Cesarzyskiego Biskupstwa y Krolestwa zprawa-
 wał. Wacław od Margrabie Badenskiego poiman / a pod straż podan
 zwielsz sług swoich / aby wzięmi roztępow nieczynięt / Przemysł ten się nad
 Czechy długo mścił iako mógł despektu swego / czyniąc wielkie szkody.

Henrych Biskup opánował
 szę Krolestwo a obrone pewną od
 Cesarza mając / k temu Panu y Rycerstwu Cze-
 skie / zebrał woisko niemałe / a kazał wszędy drogi
 osadzać / a tatarowe Lupieżniki Przemysłowe y
 mać y do więzienia dawać / nakoniec y samego
 mocs z ziemie wygnat.

I Widząc Przemysł że nań w Czechách trud-
 no tu wspomozieniu przysć / do Niemiec iechal /
 ale Książę Philip Szwabskie z Jenie go tak że
 swę wygnat. Biskup Henrych pięć lat panował /

na Krolestwie / na Biskupstwie lat piętnaście / Umrł roku 1197. Spokoynie
 y sławnie oboje to pánstwo rządziel.

Ladysław na Krolestwo Cze-
 skie obran brát Przemysłow / Pan
 sławy dobrej chciwy / który záras niemáte
 woisko ludu rycerskiego na ratunek Chrześcia-
 nom przeciwko Turkom wyprawiał / a w tym
 Henryk Cesarz umárt / oczym mając sprawę
 Przemysł zebrałszy nieco ludu prosto do Prági
 się obrocił a ins to sobie rozważywszy albo pá-
 nem zostać albo żywota dokońać umysleł.

I Pisł iednak do Władystawa ielsz mu chce
 pánstwo z dobro wola puścić / czyli się bronić
 chce / on się rádził Pánów swęch co stem czynić : Ktorzy mu powiedzieli że
 się nam nienależy was braciei wadzić ani iednać / ty co rozumiesz sobie lepsze
 go obierz : on to od Pánów wysłysawszy / wskazał přes one posty do Brátá /
 ielsz on chce domnie albo iá doniego poide : o wszystko się z nim pod glei-
 tem chce bráterskie rozmówić / a tak sam Władystaw iechal do niego a Bis-
 kup Daniel y ini Pánowie Czescy pretko ich pojednali. Przemysł na Kro-
 lestwie Czeskim zostáwion : a Władystaw w Moráwie wszystkie Pánstwa
 otrzymał. Był z którym wielki pokoi a miłość między bráciá / ludzie go-
 spodárstwa pilnowali.

I Ten Krol Dominikany prziwiodł do Czech roku po národzeniu Bozym
 1210. Kłástor imi zbudowawszy nadat / przed Prágo.

I Ten potym dla w spianatey myśli swę był wláscie wielkiei y Cesarzá

Silipá ktoremu pomagat dosyć statecznie przeciwko Sasom/ záco mu pírwo
za zacność Krolewska odnowiet/ y ták to mieć chciat / aby czasy w'eczniemi
Czechowie nie Kizje ále Krola sobie obierali/ a Koronowac záras kazali.

I Miat matzonke Margrabiantke Mysneńska / ktora do Brata iei ode-
stat a to dla tego/ ze mu niechciat pomagac przeciwko Sasom/ owsem przy
Sasach przestawac chciat y wtym sie opowiedziat / a on to w'slyshawy / nie-
chciat z nim wiecznie mieć żadney przyiazni.

I Postal zaty m do Papiezia Innocenciusa prosiac o dozwole nie zeby iia
sobie matzonke wziac mogl/ Papies rozważywszy takowe przyczyny / i'c mie-
dzy wielkimi stany / dopuściel tego Krolowi Czeskiemu / a on
zaty m wziat Core Belle Krola Wegerstiego imieniem Kom-
tanciz/ ktora byla Pania spraw y żywotaá dobrego: Kośció-
tow wiele nabudowala; dawnych wiele z bogactwa / dwa Kta-
story Tyšníowski y o Stowiany založela.

I Gdy mu Syn podrost záras go na swe miejsce Czechom oddat a Koro-
nowac kazal roku 1228. Syfrydowi Biskupowi Mogotskiemu. Vmarl
potym roku 1230. pochowan w Kościele S. Wita/ przed Oltářem. Jakub
a y Tomáš Apostolow Božych.

Waclaw Syn Krola Przemysla

po śmierci Oca swego zostaw-
szy Krolen záras mial nieprzyiaciela z Frydery-
ka Kizjcia Rakuskiego/ ktory sie gniewal nań o
to ze mu byl wielkie škody podziat / Ten Fry-
deryk byl Syn Leopolda Kizjcia Rakuskiego.

I Za tego Krola roku 1232. frates munda-
ris ordinis do Czech przyšli/ ktorem Krol v Pra-
gi na pomiatke S. Ambrožego Klastor zbudo-
wac kazal/ byl Pan wielce chciwy dobrej Sla-
wy/ žádnemu nieprzyiacielowi niecierplivy trzy

wody namniešey. Miu Matzonke Kunegude Core Cesarza
Silipá: s ktora zostawil Syna Wacława vmarla roku 1285.
iako haget piše.

I Gdy Cesarz Fryderyk z Wloch przyiechawšy siem ztožet
w Bamberku/ a na Syna Henryka zafalego jatobe kladl przed
wsykietimi Kizjcy. Tam tež Wilibrandus Biskup Magdeburšky czyniel za-
tobe na Krola Czeskiego Wacława przy obecności iego przed Cesarzem
przy stole/ co Cesarz w'slyshawy záras od siotu w'stat y he dt napotki s Kro-
lem Wacławem a Biskupem onem/ Krol Wacław/ tak ze tytko iednego Hra-
bie Wogerza z soba wziat.

I Tam Cesarz iakoby z gniewu rzuciť sie stowy na Krola Wacława na
zwat go wzrúšycielem pokoia / a ták od niego tych wsyktych Zamkow
chciat dostať ktore byl Cesarz Przemyslowi Dien iego uadal w Sastiey Zie-
mi y w Mysniei. Krol z gniewu stuchaiac niemogł tego dlugo cierpieć/ rze-
kt zaty m iani nikomu w Sastiei Ziemi ani w Mysneškiey przyczyny do nie-
przyiazni niedat / ale te wsyktye tumulty co sie tam dzieis twoiš Cesarzu
zaczynaiš / A co mi zabramáš dawac pomocy Margrabiom y ratunku/

a wkrzywieniu ich im pomoc zabraniać tam to uczynię dla ich wiel-
kich zasług y dla pewności, która mam nadto z młodości mojej zniemim
się społecznie schować a tak nie nowego ani nieprzystoynego niezaczynam/
rylko to co się zawsze godzi y godziło przodkowi moim Krolowi Cieskiem da-
wać pomoc przyjacielom wolnie a iżem te wolność przodkowi moim zaſtat
zatrzymać y także y potomkowi swojemu chce a od nich yod zaenych spraw się
nieodradzić. A Cezarż na to rzekł a ia także swoje mieć chce / co przodkowi
moim bywało : czego ieſzaj mi dobrowo nie niewrociſz ia to mocz tobie od
iſc chce :

J Krol Wacław bacząc takową furję Cezarſką / pchnął go od siebie pra-
wą ręką a lewą go za pierſi popadł a potym mieczu dobywſzy przyſiał go
wtopić w Cezarżu / ieſzliby go ze wſytkiem tym co iego właſne ieſt wypuſcić
niechciał wolnie.

J Wogerz hrabia Czech z Rodu Pánecw z Lanſteina Biſkupa Bamber-
ſkiego / także wtopił ſięla wielką aby nigdzieci niewychodził ſpotoku także
aby niewolał / bo ieſzliby wolać chciał / iżego wnetże zabie.

J Cezarż bacząc taką niebeſpieczność zdrowia ſwego / przyrzekł ſłowem
Cezarſkiem niwczem mu nieſzkodzić / ani mu nie nieodeimować y tak zdworu
Cezarſkiego wyſzedł beſpiecznie.

J Idąc iż od Cezarża podkai ſię z Opatem s Guldy bázro pyſnym dla
wielkich bogactw / który przyſtſpwiſz ſię pod Krola potożet rękę na iego
ramieniu / a pyſnie ſobie zniem rozmawiać począł / mowiąc / bych ia był Ce-
zarzem Krolu Czech / bylibym ſaſiadem takim / żebyſ mie znał / inaczey
bych ia twej ſmiatoſci przeciwko Biſkupowi niemieckiem zawędiał.

J Wogerz widząc tak wyſtępnego Kiedia pycha naderego / gniwliwie
za gebe onego Mnicha połapił a ſciſnie mówiąc / Mnichu widzę żeſ ſię
bázro z tego miſtrza wzięł / bo by był debry / nauczyłby cie był iako s Kroim
mówić maſ y iako im wczciwoſć czynić.

J Opat zatył o on policzeł y ſciſnienie geby ſedł do Cezarża ſię ſkarzyć
a Krol z Wogierzem wſiadłſy na wozy y na Konie z Miaſtą co prodzey wy-
iechali do Czech / wſak iednak to pokazali iże nierylko domi ale y w ziemi
cudzey krzywdy cierpieć niechca.

J Za tegoſ Krola panowania Tatarowie ze dwiema Hetmanami albo
Carzmi, mając Woiska pięćroć ſto tyſiecy przez Ruſkie Krainy do Polſki /
s Polſki na Śląſko / aż y na Morawę przyſli / wielkie ſzkodę czyniąc ogniem
y mieczem / gdy do Otomunca przyſli a dobywać Miaſtą chcieli / od Jaro-
slawa s Sternberta Hetmana Krola Wacława odegnani / bo gdy napre-
ce wybieiał na wycieczkę a Pete Hetmana ich zabieł / Poganie nieczel aiſc
dalekiego nieſczęſcia ſwego / pochwyciwszy trupa co naprecey z Morawy do
Wieger do drugich tatarow które tam był Bathy zaprowadził wcielł : Ja-
roslaw s Sternberta od Krola Wacława hoimie wdarowan y Kraimie dnie
nie daleko od Otomunca mu nádat / gdzie on Janek od nazwiſtá ſwego
Sternbert zbudował iako otym w Kroimach obſzerne maſ /

J Po wielkich pracách umarł roku 1253. panował 25 lat /
mianowan był iednooki Wacław Ottokar po Ojcu / pochowan
w Kłaſtorze ſwiętego Francyſka / który był ſam dal poſtawić
na zadanie ſioſtry ſwey Jagnieſki w Starem Mieſcie Praſkiem.

Ottokar Syn Kro-
la Wacława Mārgrabia Moraw
iti Kātuskie y Styryskie Książę spokojnie ial o
dziedzic po oicu Krotować poczał byt Pan wa-
leczny z Węgry s Pruski woyny wiodł gwoli
Krzyżakom y tam Zamek w Prusiech Kenigs-
bert ponasem Krolewiec zalożyc kazal y Bi-
skupstwo Sambieskie fundowal. Belle Krola
Węgierskiego porażiet v Lawy Roku 1260.
iako w Kroinkach orym masz.

I Trzeciego roku panowania swego wielka niecheć wziat na Czechy pod
dane swe a w niemcach sie tohuć poczat y niemcy ziemie osadzac chciat/o-
co na sie Czechy powasniel/ a tak nuniemcow wiele pobielil.

I Był Pan waleczny y madyr/ tak iże Książeta Rzeskie na Cesarzka z
wierchność go obraty. Ale gdy mu Czechowie odradzaly omi sobie Rudol-
ffa s Habsburku hrabie obrali/ a to roku 1273.

I Teme gd postuszmem byc niechciat Ottokar ani na siemi do Torem-
bert a tech ic Rudolff Cesarz napriod Kātuska ziemie potym Karynty y
S. yrgo odiaz/ a potym iemu wskazal aby podle obyczaju przodkow swych
p. yższego mu wczymet, y nato pozwolil niechciat/ powiedaiac zem ia nie Ru-
dolffowi niewiniem/ a tak mu tez wracac niemam co.

I Wielka nieprzyjaźń zaty miedzy niemi sie zaczęta/ z obudwu stron
wielkie woiska przeciwo sobie zebrali. po iednali ich pierwszy raz/ ale po-
tym Ottokar podwiedziony od matzonky swey ku gniewu/ przynieria wnie-
wionego trzymac niechciat/ zebrał woisko znou/ a e nieścieśliwie bo pora-
zon od Cesarza a sam zabity/ ciato iego przywieziono do Inoima a tam w
Klasterze Zakonnikow Regulij S. Francyska roku po nareczeniu Bozym
i 27 s. dnia 26 Sierpnia pochowano.

I Wzieto potym ono ciato slego
tam mieisca do Pragi zawieziono z wielka wściewością/ na ten czas Syn iego
i sześć ośmi lat niemial Krolewu imie bylo Wacław.

I Matzonka iego byla Kunhnta albo Kunegunda cora Ka-
styslawia Książcia Bulgarskiego bo sie byt zpirwsza Marketa
Kātuskanka rozwiodł dla nieplodności ktora byla Cora Lu-
polta Książcia Kātuskiego/ po ktorey byt dostal Kātus Styry-
ey Karyntyey.

I Miat Syna Mikolaja postronnego Książ-
Opawskie ziedna Kātuskanka y trzy Cory ktore rozdal wstan matzenski Pa-
nom wielkiem na Morawie y do Czech/ starsha Panu z Warmberta/ druga
Panu Strakonice trzecia Panu s Krawarz po ktorych dat wielkie posagi.
s Kunegunda zostawil Syna Wacława ktory byt potym Krolew polskiem
y Cieskiem.

O Lto Mārgrabia Brandebursky Swagier Kro-
la Ottokara ktory mial siostre iego do Czech przyiechal/
Krolestwem/ Krolewicem/ y matka iego opiekac sie chciat/ sobie Czechyna
to ublagawshy.

I A gdy mu tego pozwoleli wszyscy stanowie/on Wactawa Krolewica y z matką Kunhuta do więzienia dał/ a ciśnie bardzo chować kazat/ mało na tym maie/począł się strożyć na wszystkie poddane/ wielkie im ubliżenie czynić/ tak że y żołnierze albo dworzanie jego:

I Czechowie cierpieć nie chcąc takowej niewoli/ y krzywdy Pána swego y matki jego/poczęli się zieżdzać a ku temu tak buntować iakoby w Ziemi swej wolni y w pokoiu byli/ a od zadnego krzywdy ani samsi/ ani ich Pan y Krolowa matka jego niecierpieli/ Margrabią bacząc że się minac ona strogość jego nieprzyda/ Gubernatory zostawiawszy/ sami odiechat/ a za tym się starali aby im Pána wroćcieł co wezynie musiał Roku 1254.

Wacław Syn Krola Ortołara przyiechaw.

Był od Szwagra swego z niestrasnej gościny/ Czechy swe weselet/ wziął w stan małżeński zidke Core Cesarza Rudolfa a potym znię Korunowan Roku 1297. A gdy miał lat 27: dla jego Pańskich spraw na Krolestwo Polskie od Polaków obran/ roku 1298. wszakie mu była umarta pierwsza żona zidka/ a do staroży Krolestwa aby tem pewniejsze państwo nie jego było wziął sobie w stan małżeński Zol-

biete Core Przemysła Krola Polskiego/ a ktora zaraz Korunowan był przez Jakuba Arcybiskupa Gnieźnieńskiego/ po herbie rzeconego Szwinł.

I postanowiwszy Gubernatory na swem miejscu do Ciec odiechat: Był y na trzecie Krolestwo od Węgrów obran roku 1299. wszak on postom ich za takowa chęć podniekwawszy oim woli się przystoimie iże nadwoch Krolestwach iusł miał dosić/ zatym od nich vproszon je im Syna dał za Krola ac barzo nierad/ bo tylko jednego miał/ a k temu iestże był mlody/ wszakoz pilnem prozbani to namim wynogli je go z nimi poslat.

I Potym vznakwysł niestałość Węgrów Syna im wziął/ umart zatym roku 1300 iako prawy chrześcijański Krol chwalebny Sacrament przystawszy/ małżonce swej dwadzieścia tysięcy złotych nadwiano iei dać kazat/ pochorwan w Klastorze Aula Regia rzeconym.

Wacław Krolewicz Czechy y Polski po śmierci Oica swego od wszystkich obran/ był Pan barzo piewny twarzy y cbyczaiow pańskich/ mienneki Łaciński Węgierski/ Czechy/ iezcy umiał. Ktemu był barzo nabożny godziny iako iny Kradz mawiał. Anne siostry swoje dał w stan małżeński Kradzciu Korytanstiemu roku 1306.

I Sam sobie potym wziął małżonkę Siolę Kieźne Czechy/ ktora zidkietz mianowano/ po weselu skoro starat się o to za namowa niektórych Panow Czechy iżeby nieopuszczał Krolestwa Polskiego/ na ktore oćiec jego był dobrowolnie obran/ a tak y on aby iechat iako na oiczyście Krolestwo/ takim dostat.

tiem y mocę jaby od żadnego odnego oddalon mebył / co en przyiały za
dobrą radde / wielkę mocę nato sie nagotowat. I A gdy sie woisko zie-
chało podle potrzeby a do Olomuncy przyiechat / zostawiały woisko w polu
pod namioty / sam do Miasta wiechat / w Domu Dziekanowem pokoie przy-
prawiono / tamże zabít w przypoludnie od nietakiego Kunrada z Potenstein
dla iakiej przyczyny albo sczynei naprawy / żaden wiedzieć niemogł / a to dla
tego iże zaras takowy mezo boicza ktory go zabít od tych co Krola pilnowali
zabít to sie stalo roku 1307. zaledwie miał wieku swego coś wiecej niżli szes-
naście lat / zabít miesiaca sierpnia dnia 4. I A od tego czasu rod Kie-
zka Krolow Czechy vsial od Przemysla a Libuse w Czechach Krolowac.

Inter regnum w Czechach.

Wielka niegoda w Czechach byla okolo obierania Krola iedni chcieli
Miec Rudolffa Kieze Rakuskie / Syna Cesarza Albrechta / a drudzy
Henryka Kieze Korytanske / ktory miał za matzonke Anne Core Kro-
la Wactawa Polskiego y Cieskiego: siostry zabitego Krola oco y Krolowiny
same prosili / Helzbieta y Anna aby Swagier ich Krolowat / a nie kto inny /
wsakże pospolstwo tego sluchac niechcialo / wzgardzieli Henrykiem a Ru-
dolffa obrali. I Panowie rozdileli sie na dwoie / iedni przy Rudolffie / dru-
dzy stali przy Henryku / owa Rudolffowi przemogli / a w tym Henryk y z jo-
na wiechat obawiając sie despectu iakiego od Rudolffa y factiei iego.

Rudolff obrany Krol Czechy tego imienia pierwszy

Syn Cesarza Albrechta / po at zaras być panem na wश्य
Korodnem / dlugi Krolow zmarlych wyptacac poczat / y Krolestwo oswo-
dziej chcial: wsakoz niespokoini niektorzy barzo mu sie sprzeciwiali:

I Rudolff niechcac być panem malowanem / przyiechat do Pragi w wiel-
kiem pocęcie chcąc zafalcow strocić / a w tym cieško zaniemogł / przysta nani
naghi Siedunga / ktory Doktorowie zastanowic niemogli / y tak umarl barzo
zemdlony. I Po iego smierci chcial Cesarz Albrecht drugiego Syna Fry-
drycha Kieze Rakuskie Czechom dac za Pana / na co od wielu Czechow na-
namowion byl / ale strona przeciwna temu odpirala.

I Helzbieta pozostala Wdowa po Rudolffie tak ze po Wac-
lawie Krolu Cieskim y Polskim / Frydrychowe stronie trzy-
malá / bo wielkie krzywdy od Henryka Korytanskego Kie-
zeia mala w swem srocestwie: bez wselakiego damia przyczy-
ny wsakoz niemogli tego dozacz bo byl Cesarz zabít od Synowca swego: y
tak ci sie dostato Henrykowi Krolestwo Czechie / ale niebył panem pożytecz-
nem / a gdy sie poprawic niechcial przyshedi wश्यkiem Czechom w wielka
nienawisc / tylko dla takomstwa. I Siostry matzonki swej Helzbiety y An-
ne chcial ledaiako odprawic / ale temu dosic vcynic niemogł / bo sie czuli w
tem dobrze ze byly Corykrola wielkiego. Widzisc tez to ze w ziemi wielki nie-
porzadek byl wश्यkiego przebaczymat zgola otym wiedniec ani sluchac tego
niechcial / a to bylo ludziami kazdego stanu ku wielkiej szkodie. I Obaczym
hy takowa niedbatosc iego otym radzeli iakoby go s Krolestwa zbyc: wypra-
wili tedy do Cesarza Henryka posly ziadac go aby im Syna na Krolestwo
dal / ktoremu panne Helzbiety za matzonke naznaczeli Core Wactawa Krola:

I Cesarz wysliszawhy posly tak vczyniel / a Syna z niemalem woiskem wy-
prawiel. Henryk moc obaczywhy Krola Jana iako mogł napreccy s Czech

vieszial

wiejdzał / nabrawszy za wieźnie Prażan co na bogatych. Wilhelm ZA
GIC z hāzmburka Pan moźny o tym sie dowiedziawszy co
napreocy z slugami swoimi za nim bieżał a one wieźnie niewin-
ne odiał / rozegnałszy dwor wshytel Henrykow do Prażi sie
prociel.

JAn Syn Henryka Cesarza
Dobrány Krol od wszystkich z wielką
radością przyiet / ci także zaras ktorzy s Henry-
kem przeciwko niemu byli / także sobie ziedna-
ły na Koronacy przyiechali / a tak zaras z mat-
ronką swoą Helzbietą Koronowan / od Arcybisku-
pa Mogontskiego / odprawiołszy te ceremonie
zaras otym pracować począt / iżeby wshytke nie-
rządy y niepokoie w ziemi wspołoiel.

¶ Roku 1313. Krol gotował sie z niematem
Woiskiem Czechow Cesarzowi Ociu swemu na

pomoc do Wloch / a w tym miedzy Wlnem a Konstancyo dano mu znać iże
Cesarz strut a umarł / a tak żalostny nāżad sie do Czech obrociel.

¶ Tychat potym na pomoc Cesarzowi Ludwikowi przeciwko Fryderi-
kowi Raksuskiemu za pomoca iego Ludwik przemogł Fryderyka y poimiał a
dostał z wierschności Cesarstwy / a to roku 1316.

¶ Był to Pan bārzo dziwnych spraw / Syna swego ktory ięscze czterech
lat niemiał / w wieźniem na Zamku Lokciu chował / to czego niemiał ani
prawa nāto sobie przywłaszczat / a to co mu stuanie należało sprawować nie-
umiał / s poddanymi sie nielaskawie obchodził / o co od Pānow Czeskich rad
sweich napominan był / żeby lekomyślnie sprawy zmieniel / ledaczemu nie-
wierzył / a na ledā plotki / na dobre Ludzi sie nielkwapiat / nietylko tu hanbie
swey ale y poddanych swoich : co on przedsiē wdziecznie od nich przymo-
wał do cżasu / wshat sie zaś tu swem myslam często obracał.

¶ Jāko wiele nięczennych tak wiele poważnych spraw iego Kroimki
opowiedāis / Bo żadna Woinā niebyta miedzy Pāny Chryścianskimi na
ktoreyby Krol Jan bydz niemiał / z swoimi Czechy / wshedy wielka Stawo
otrzymawał / dla meźnego Rycerstwa.

¶ Roku potym 1346. gdy wielka nieprzyiaźń bytā miedzy Krolmi An-
gielskimi / a Filipem Krolmi Francuskimi o niestrzymanie pokoia / ktory
Krol Francuski wzruszel / a poslat prosił na pomoc Krolā Janā Czeskiego
y do Syna iego Karla Krola Rzymskiego : co oni nāżadanie iego uczynieli.
Krol Angielski gdy wstyszał blisko o ich woisku / odstąpił od Paryża / ktory był
obległ / a tak oni trzej Krolowie zānimi w pogoni / na czwartem noclegu
ich dogonieli / a gdy sobie bitwe dali Francuzowie wciēkac pōczeli / y sam
Krol Francuski zaniemi to gdy oznaimiono Krolowi Janowi że iuz Francu-
zowie wciēkāis bo na obie oczy newidziat / a tak mu radżono aby też wstępo-
wał a żywot swoi y Ludu swego zachował / naco on tak rzekł / toć nigdy da
Pan Bog niebedzie / aby Krol Czeski wciēkac miał.

¶ Prosiel zātym o Synā aby go na pewne miejsce odwiedli / a sam aby
był nawiedzion gđzie nawietśā bitwā bytā / wshytko sobie tu podkaniu do-

brze

brze naprawić rozkazat / skoczet zátym między Angliki / á tam snadnie iáto niewidomy zamordowan.

I Wiele zácnych ludzi przysobie potrácił ktorem sie go odstépic á opu-
ścić niezgodzito / takci oná iego plochosc wstárosci go ptocho vmorzeta:
záwieszon do Lucenburku tam w Klastorze S. Benedikta pochowan / ten
napierwey Slaská dostáwac poczat od Kiziat ktorych bylo wiele. Kro-
lowá Helzbieta vmártá roku 1330. zostáwivshy trzech Synow á cztéry Cory/
pochowana w Klastorze Pánny Márie w Bractáwiu iáto ná iei stan
nalezato.

I Poist potym byl druga zóna Core Kizjécia Borbonskie
go imieniem Beate ktora mu vrodzila Syná Wactáwa / tego
potym weszyl Cesarz Kárzet dziedzicem Kiestwa Lucembur-
skiego Roku 1337.

I Trzecie potym mial zóna Kiezne Brabánska po ktorey
dostal Kiestwa Brabánskiego; wiele godnych pámiéci iego jest w zrom-
kach Czeskich.

**O Pánování Cesárjá Kár-
lá Syná Krolá Jana Czeskiego**
stáršego / ktory po smierci oica swego do Czech
przyiechal / á zloživshy Siem w Prádze koro-
nowan od Arnosta Arcybiskupa Práského / w
Košćiele Práském przy wielu Kiziat y Pánow
tak duchownich iáto y swieckich: tá Korona
zaraz zreti Krolá Kárta oddana ná obraz S.
Wactáwa / á to poruczel mocno aby Krolowie
Czescy iná Koroná koronowani niebeli tylko tá
ten Cesarz dat list ná koronowanie Krolom Cze-

skiem / roku drugiego pánování swego w Roku 1347.

I Ten zá dobrego zdrowia oica swego wziat byl sobie mat
zónka Core Kárta brata Krolá Francuskiego / tegoz imienia
ktorey bylo imie Blanka / á inshy iz pisa Márketa / wlasna
to byla Synowica Filipa: Krolá / ktory po smierci Karto-
wey we Franciei pánowal.

I Zadan byl do Franciey do Krolá mianowanego w młodości swey nie-
máisc wieku tylko siedmi lat / á to roku 1323. tam sie iezyká Francuskiego
práwie dobrze náuczel so tam mieskat dziesiec lat.

I Gdy potym w Roku 1332. do Czech iechal máisc wieku 17. lat / zaslí-
mu nieprzyiaciele oica iego zwieltkami Woiski / á položeli sie ná polach nie-
daleko Maryny przy Míasteczku á Zamku swietego Sezesnego ná páń-
stwach Krolá Jana Czeskiego: Tam on Pan mlody niemáisc sie náco iné-
go oglédac / tylko ná obrone sámego Boga / poczel máty przeciwko onem
máisc / ale wiernych sobie á práwie nawybor Czechow á Niemcow / meżow
dobrych b. rwe im dáć musiat / práwie ná dzień Swiety Katarzyny zá po-
moca Boza sezesce nad nieprzyiacioly otrzymat / á poraziet Wlochy Tusky
Lombardy / z Medyolam / z Werony / z Mutyny / z Sarariey / s Florenciei zé
á zwiela inych miasť lud zebrány tak pretko rozegnal ze do sprawy przyśc

niemogli po rozgromie onym / a izby ktemu nieprzyſli gonie ich kazat / czego ſa mi Cechowie z Niemcy za takowem ſczęſciem omieſtkać niebcieli / bieli a y mali / wiele przednieſzych porażili zonych nieprzyiaciot. Oczym gdy Dien iego Krolowi Janowi oznaimiono byto / ktory naten czas z woſtkiem ſiedl przeciwko Synowi / obawiaſe ſie iakiei niebeſpecynoſci naſi w onych krainach / Wyſławszy tak poćieſna nowine radowat ſie ſtego a Roſciot iaki inacny ku czi a ku chwale Panu Bogu na onem mieſcu zbudować y bogacie nadac wmyſlet / obran byt na Stolicę Ceſarſką roku 1346

J Roku 1348. Blanka Małżonka Ceſarza Karla umarta niezostawivſzy żadnego potomka nieſkiei pici / tylko Core ktora potym dat Ceſarzowi Rudolffowi Arcyprizjeria Rakuſkie mu wſtan Małżeńſky roku 1353.

J Tegoż roku Ceſarz Karzel a Krol Czeſki wziat ſobie drugą żonę Anne Core hrabie z Rhenu / od ktorymu ſie w drugiem roku wrodził Syn Wactaw / ktory umart drugiego roku na Zamku w Roſciele wielkiem pochowan / wziat po tej to żenie Ceſarz miasto Solczpach / y kilka Zamkow / a to wſzytko ku Czechom przytoſiet / przykupiet teź niektore iako Beimar / Wloemiasło / herſproch a Lauffen wſzytkie iako znou naprawic kazat od janych gor Czeſkich aż ku gorom Wloemberſkiem.

J Naostatet to byt z Elektory poſtanowit / y liſty wtwardzit iſe wſzytką ziemią Baworſką z Miastą y z Zamki prawem dziedzicznym nalezec miata ku Czeſkiej Koronie na wieczne czasy.

J Ożenit potym brata Jana Margrabie Morawſkiego wziawſzy mu za Małżonkę Core Mikolaja Kiazęcia Oppawſkiego / po ktorey Oppawa przyſzczona zewſzytkiem powiatem czasy wiecnemi ku Marawie.

J Umarta mu potym druga Małżonka hrabianka z Rhenu / po ktorey ſmierci poſat trzeci inieniem Anne Core Kiazęcia Bernarda Szwidnickiego / po ktorey mu ſie wielka cześć ſloſta doſtala.

J Iechat potym do Włoch z małżonką ſwa roku 1355. w Medyolanie koronowan / na dzien nowego lata od Arcybiskupa Medyolanſkiego w Roſciele S. Ambrozego zelazna korona nuczkal tam dni 18. potym ſie obrocił do Miasta Piſis.

J Potym iechat do Miasta Tarenc tedy Kłaſtor fundowat y zbudowat / a wnim Kanoniki Reguty S. Auguſtyna oſadziet / a to w Biſkupſtwie Kr esmonenſkiem / y tegoż roku poſtanowienie to wczymit / aby Zamki pograniczne w Czechach żadnemu przedawani niebyty / naco liſti wprzywileiowane wſtarbie Ziemſkiem ſa reka y pieczęcia tego Ceſarza zmocnione / wrodził mu ſie potym Syn roku 1361. od Anny Kieźny Szwidnickiey y Cieſzynſkiey / ktoremu dać inie kazat Wactaw.

J Tegoż roku umarta mu Ceſarzowa Anna po ktorey ſmierci na koniec tegoż roku wziat ſobie Helzbięte wnuczkę Kazymirza Krola Połſkiego Kieźne Sejećinſkiego / ktora mial Syna Sigmunta Krola Rzymſkiego Węgierſkiego y Czeſkiego ać. y Core Anne.

I Roku 1366. druga Core swa od pirwshey zony Btanski dat wstan mat-
zeński Ottonowi Mārgrabi Brandeburskiemu pozostala wdowe po Rudol-
ffie Książciu Ratuskiem. Druga Core od Amny Kieźny Szwidnickiei zmo-
wił za Albrechta Arcyprazje Ratuskie.

I Na końcu tego Roku Helzbieta Cesarzowa vrodzieta
Cesarzowi Core Anne/ ktoragdy dorosła dana byla wstan mat-
zeński Krolowi Angielskiemu. Taz potym Cesarzowa a Krol
lowa Roku 1368. vrodzieta Syna Cesarzowi ktoremu dat imie
Sigmunt / Koronowan potym w Rzymie z Helzbieta matzei
za swa Korona Cesarziska.

I Tegoż roku iechawszy do Baworskiej ziemie/ tam znowit
za matzonke Synowi wemu Wactawowi / Joanne Core Al-
brechta Książcia Baworskiego/ ktorego inż był dat koronowa-
na Krolestwo Czeskie w młodych letech iego / Wesele bylo w
Noremberku w Oktawie S. Marcina/ potym w Pradze koro-
nowana byla przybytności Cesarzkiej y Cesarzowej wielkie wesele po wlyt-
kiej ziemie bylo.

Helzbieta Pany vrody bārzo piękny na prozbe y na-
poruczenie Cesarza Matzonka swego gdy iei przyniešio-
no nowa ruba podkowae tak is roztoniela iakoby byla zia-
kiego drzewa slabego vczyniona/ potym Eucharstie tesaki y
ine dosyc mocne zwilata iakoby z Lipowego drzewa robio-
ne byly/ Pancerz wziawszy iako Koshule wiotcha od wirschu
aż do końca rozdaria/ co bylo zwieltkiem podziwieniem wly
etkich Książat y Pánow tak przy stole siedzia cych iako stoia cych przed Cesar-
kiem Stolem / czego nigdy nanie żaden cztowiek niewiedzia/ tylko to na-
ten czas gwolei Cesarzowi czyniela.

I Vrodzila potym Syna drugiego Cesarzowi/ ktoremu imie dano Ka-
rolus Alevmart drugiego Roku.

I Tegoż roku Krol Ludwik Węgiersky y Polsky / dat Core
swa wstan Matzeński Sigmuntowi Synowi Cesarzskiemu a
Krolewiczowi Czeskiemu / a naten czas Sigmunt był wojwar-
tem roku/ mial naten czas Cesarz lat 57. gdy mu zab trzonowy
weshaniu wypadł a inшы bārzo pretko wyrost co tez za ieden
dziw w Kronikach Czeskich napisano iest.

I Roku 1375. Zlozyt Karolus cesarz Siem w Pradze na dzien S. Sig-
munt a tam pobor postanowili aby każdy maietnośc swa ofiacowawszy
sprawiedliwie zkāzdey grzywny dawal groš / a ktoby na dzien naznaczony
niedat takowego poboru aby maietnośc iego przypadla na Krola czeskiego:
a iesli by kto nimci dat poboru nišliby iego maietnośc stala aby takowe-
niu Summe Cesarz zaras one potožit / a maietnośc iego sobie wziat / wшыscy
nato Czechowie schei zezwoleli / atak Cesarz a Krol czeski za one pieniadze
wшыtkie Zamki ktore od przodkow iego zostawione byly zwykupowat.

I Tenze Krol Akademiz Praska fundowat ktora potym za Syna iego
Wactawa rozprošona byla iako niżej vшыlyšy.

I Potym Roku 1378. Cesarz Karjet wpadł w niemoc w Wilys S. An-

drzeiá vmárt / čiáto iego w Košćiele S. Wita ná Zamku w Košćiele Pra-
skiem pochowano / wiele dobrego ten Krol czechskiemu Krolestwu uczynit Ko-
šćiolow Klastorow wieli nabudował. Prastie Míasto nowem Míastem
rosszerzał Karlowski Klastor y Stowański bogacie nadat y oprzywileiował
Zamki znannienite á mocne iáto Karlstein á ine zmurowat / oczym w Kroni-
kách Czechich seroto napisano máš / tu tylko krotce rozrodzenie Krolow sie
á postepok ich opowieda;

Waclaw Krol Czechski Syn Ce-
sarja Karla za dobrego zdrowia
oica swego koronowan y z Mlaciona swa tego
była brodziela Kiezna Szwidnicka Anna / dale-
ko sie byl od spraw oica swego odro-
dził / co w nim znaie Czechowie
ze sie poprawie niechcial / mieli go
wmiennawisci wielkiey / przylegli
sasiędzi letce go sobie powazali / y
skody wpaństwach iego czynili / iáto Wegrzy
zebrawszy sie sami nie otym Krolowi swemu

znac nie dawajac do Morawy wbiegli / ale Jost á Protop Synowcy iego
pretko ludzie zebrawszy Wegrzy one na glowe porazili.

J Był potym po śmierci oica swego ná Krolestwo Rzymiskie powolan
wszakże iz był niedbaty y to mu odiete bylo potym roku 1400.

J Roku 1394. Panowie Czechy znaie wielka w nim nieczemność w-
skazali sie przed Sigmuntiem Kroliem Węgierskiem bratem iego oto y przed
inemi przyiacioty iego ktorzy go w tym napominali aby był powinności
swey pilnieisem / ale on żadnego posłuchać niechcial / zmowwszy sie oni za-
cni Czechowi emitownicy porządku spozwoleniem przyiaciot iego zwłascza
brata Sigmuntá Krola / dali Wacława pod stráž / ale on pretko sie im ste-
go wiezienia wynisnat / á potym sie po Zamkach opatrzenie chował / á tako-
wego fortelu nato wzięt schudych Szlachcicow ludzi rycerskich á zmieszczan
naczyliet sobie przyiaciot / one bogaczac á w tym ich sobie obowiezuiac aby
nim wierni byli. Wozym sie nieopukał w każdym szczesciu y nie szczesciu sta-
tecznie przynim trwali / y tak ci był frog Panom swoim.

J Była iednak wielka swawola w Czechach / kto był mocniejszy to lepszy /
á Krol wshytkego przebaczywał / á tak go ci ktorem był lastawem zwali do-
broliwym / á inshy nieczemnem.

J Roku 1419. Był Krol ná Nowem Zamku za Wyssogradem / á w tym
mu przyniešiono nowine o wielkim nierządzie który sie dział w Pradze / sta-
nat Krol iáko by sie zapomniat / á gdy wshytat Podczaszego swego ze rickt /
wsakem ia tomu rozumiat ze tak być miato: Krol sie doniego obrocivshy za-
wlosy go wlaapiet á oziemie wderzet / á zárym go Kaduk popadł zwiektiego
gniewu / y w krotkiem czasie vmárt / zaniego wielki nierząd y zaguba wia-
ry Swietey powszechney w Czechach sie stala : Akademia rozpuszczona / Go-
dla niebacznego roszdku iego który mogł być moderowan miedzy mistrzami

ni wszyscy sie roziechali Kollegiaci/samych studentow wyszlo klada nietylko
rzy czterdzieści drudzy trzydzieści tysięcy. Owa iako nierządnie jet tak
nieporządnie dokonat żywota / zawiezion do Bractawia tylko samni Zakon-
nicy tak iako mogli Conwirsom a piekarzom pochować go kazali/ a to dla
tego nieporządku ktorego dopuściet / niemieli go za Pána Kátolickiego.

Sigmunt Cesarz Syn Ce-
sára Kárla drugi ktorego vrodzies-
ta Zelibietá Krola Polstiepo wnučka Kiejsza
Scjecinska Krola Węgierstwy / przed wielkiem nie-
rządem który sie byl zamnozył za Bratá iego
Waclawá niemiogt zrazu dotego przysc aby byl
koronowan / a to dla slusnych przyczyn ktore so-
bie Czechowie przeciwko niemu opowiedali / ale
podlugich niechećiach iako Pána a dziedzica
swego przylili za Krola Roku 1436. przyliechat
na Krolestwo Czeskie z wielką pilnością oto sie

starać poczat iako by byl mogt one wielką swawolę vpościć / ale wto po-
trafić niemiogt.

I Bárbara Cesarzowa matzonka iego w poniedziątek miesopustny na
Krolestwo Czeskie Koronowaná byla na Zamku Praškiem w Kościele od
Silbertá Arcybiskupa Konstańskiego bo iuz Praškiego niebeto. Pretko po-
tym swowolni ludzie za podwodem nowych swoich Ministrów przeciwko
Cesarzowi wiele mowić poczeli / on vchodząc dobrocią swą złościch do Wę-
gier y z Krolowá swą sie obroćit / a gdy przyliechat w Morawie do Znoimá
sárzo zaniemiogt / vmart pretko potym roku 1437. wtey chorobie / w ponie-
dzialek po osiárowaniu Pamry Márie / wiezion do Waradyna a tam pocz-
ciwie pochowan.

I Byt to Pan nieszczesliwy / od Węgrow byl poyman a dan do wiezienia y
tak chcieli to spráwić iakoby go beli zdrowia y Pánsťwá zbawili. Ale
SCIBOR Polak Herbu Osioia / ten który go byl práwie v
Tatopola Turkom poymać niedat / náten czas mu byl na wiel-
kiej pomocy / bo Pány niektóre przedniejsze imal / májac Cze-
chy y Polaki nápomoc / wiele Zamków nániego zadržymat / a
gdy zwiezienia wyszedt dziesiaci tysięcy grzywien v Krolá
Polstiego Wladystawá Jagiela na potrzebe iego pozyczet.

I Niezostawit potomka mestei ptei tylko iedyná Core kto-
ra dat wslan Matzeński Albrechtowi Arcyprazjeciu Kátuskiemu
na ktorego te Krolestwa oboie to iest Węgierskie y Czeskie
przypády.

Albrecht Arcyprazje Kátuskie Krol Węgierski y
Kymiski od Czechow za Pána przyliet / drudzy tez przeciwko niemu obráli

Kazimierza Syna Władysławaowego na którego miejscu po-
slani byli Sendziwoi Woiewoda Poznański zdomu Malencz/
y Jan Teczynski zdomu Topor Woiewoda Sedomirski tylko
ze dwiematysięcy ludu / ale ich wprzędzy do Pragi Albrecht
a potym y do Krolestwa / iże oni Woiewodowie nie niespra-
wili / owšem precz odiechac wielka swa škoda musieli /
wszak iednak škod wielkich na Śląsku Polacy naczynieli y
wiele Szlachty y Książekutemu przynusili / iże przyrzekli
Kazimierza przyść gdy od Czechow Koronowan będzie.

Miał mysl Albrecht Cesarz inſzem czasem pomocy sie
nad Polaki ratowech škod bo tego czasu gwaltowna mu potę-
da przeciwko Turkom którzy Serwiz y Kascya. Gerzego despera państwa
który był Feudalis Krolow Węgierskich puſtosili / y Zamek Smuderc w
chlegli / na którym set zostawil Gerzy Syna Stephana a sam w Węgrzech
pomocy proſił / niebeli od tego Węgrowie y Krol ich Albrecht, bo iako był
śmiaty do Węgry rat był y gotowy zawſe.

Gotował sie tedy Krol wielka moca / ale niſli sie zgotować mogli/
wprzędzyli Turcy a Zamku dobyli / Desperta Steffana zaraz oślepić kazal.
Wysławszy Krol Albrecht o dobyciu Zamku obrocił sie do Budzina.
Tamże Barbare Krolowa Sigmunta Cesarza Malzente a swey Matien-
ti Matke dwanaście tyſiecy iei na każdy rok naznaczywszy na wychowa-
nie do Czech odestal / aby w hracu na swem wienie mieſzkala / Sam mieſzka-
jąc w Budziniu iadł wiele Malonow / ſkąd nań przypadła dysenteria / radzie-
li mu Doktorowie aby namieſcu ſpokojnie leżał / ale on Doktorow nieſtu
chając powietrze ſobie odnuenić chciał / a tak sie do Wiednia wieſć kazal/
wszakże na drodze niedaleko od Ofiroboma we Wſi iedney Dłuba rzeczoney
umart / a nieſpetna dwie Lećie Czechom panował / Był dluzey żyw by a
wielka nadzieja onim że miał co dobrego wſytkiemu chryſćyjanſtwu pra-
wić / y zatem krotki czas doſyć ſie był znacznem Panem pokazal.

Zawieſć Helzbietą Cesarzowa kazala ciato do Białogroda / a tam po-
chowac iako na takiego wielkiego Monarche należało / a to roku 1439.
Mieſiąc Październik.

Te nowine gdy Czechom przynieſione bärzo żalśni byli z śmierci iego/
był też drudzy którzy ſie żnieć chcieli / wszak iednak wſyſcy dziedzica pewni
będac / wiedząc że Krolowa brzemienna była / oinem myſlić ſwapi
niebeli.

Inter Regnum w Czechách přez lat Czternasće.

3 Jechali ſie Czechowie do Pragi na dzień Towego lata w Roku 1440.
przyſlego : Żeſli ſie do wielkiego Kollegium. Tam podługim roko-
waniu natym zostali / aby mieli cierpliwosć detrad poſci Krolowa kto-
ra brzemienna była nieporodzi / ieſliż będzie Syn o inem niemyſlić Krotu ale

Gerzyt Podgebracki swa falcia Byt przeciwno temu/potym ba-
cząc że prozno byt ich wpor zinem przestac musieli/ Gubernat-
tory naznaczeli/ Meniharda zhradca i Ptaczka spergstaína o
inych przypadkach przez ten czas heroce Kroimki powiedaiz.

O Ladislawie Synu Cesarza Albrechta Krola Węgierskiego y Czeskiego :

I Gdy Krolowi miodemu dochodzieto
15. lat Węgowie y Czechowie starali sie oto aby
sam a niekto iny Krolestwo swemi szaffował. A
tak w Roku 1454. przyiechal do Morawy w
Gilawie sie zastawil/ a tam domiego przylecha-
li Panowie y rycerstwo Czeskie/ gdzie on podle
zwyczajn przodkow swych prawa ich wszytkie
y wolności trzymac poprzyisiagi.

I Przyiechawszy do Pragi na dzien S. Sy-
mona Judy w Koscielo S. Wita na Zamku Prastiem koronowan miaz c
wieku swego lat 15.

I Roku potym 1457. Stozon byl Siem w Wiedniu dla tego aby Krol
wstapil wstan miazeknsky/ y natym wszyscy zostali Węgowie Czechowie Ka-
kusanie wyprawili posty do Francyei do Kartá Krola Franeuskiego o Core
Magdalene/ tylko o miesce gdzie miato byc wesele byl spor wielki miedzy
Pany/ Węgowie chcieli w Budziniu/ Katuskanie w Wiedniu/ a Czechowie
w Pradze/ przewiedli Czechowie ze w Pradze wesele byc miato/ po odiecha-
niu postow Krol sprawy Katuskie odprawiwszy gotowal sie do Pragi/ tam
go witali zwieltka wezciwošcia wszyscy/ wital go Gubernator Gerzyt Podie-
bracki z swemi Ministry ktorem Krol podziekował Czapti poruszyszy.

I Przyšli zaty Pralacy Kosciola Prastiego ktore Krol iako Pan
Katolicy zwieltka wezciwošcia przywital/ a za winšowanie takawie dosyc
dziekowal. A gdy mu pokazali Krzyz w ktorym bylo cześć drzewa krzyza Swie-
tego na ktorem zbawiciel nasz cierpiec raczet dla zbawienia naszego/ Krol
pocátowawszy zwieltka potora zaplatat/ potym wyszedł s Kosciola na poкои

I Wyiechali postowie s Pragi dzien S. Lukasa do Francyei/ ktorych
bylo 700. koni/ do wozow samych bylo ich 50. wszytko biatych/ Wozy Storo-
głowy nakryte/ dary wielkie z soba wzeli Pannie/ dwie Romecie tego roku
sie pokazowaty.

I Prażanie wielkim dostatkem nato sie gotowali iakoby takowa Pannie
przyistoinie witac y wezestowac mogli/ drzewo na tanecznicie pilno wozic ka-
zali/ ktora takowem kostownem nakładem zbudowana byc miata/ zeby byli
gošcie skazdego domu zniei y doniei wešcie mieli/ Prošem byli nato wesele.
Frydrych Cesarz srey Krolewski y Cesarzowa/ dwie siostrze Krola Ladysta-
wa/ czterey Kardynatowie y Legat Papiesky/ Krol Polski Kazimirz/ Sakskie
Kizjeta/ Bawarskie y Slaskie/ kromia tych co ze Francyei s Panna przyie-
chać mieli.

I W tym czāsie gdy sie na takowe wesele gotowali Gerzy s Con-
statu s Panem z Bostowie pomowili sie o starozynošć Rodu na ktora

ugode Krola namowili/ niebyt wesot a po wiecierzey stykowat na jata dek/
a sledzy lezeć co dalei to sie gorzej mial na zdrowiu/ przysli potym Dokto-
rowie poznali Krola Smiertelnego/ sprawiwszy sie Krol chwalebniemi Sa-
kramentem rano wszytek vbior swoi do Kosciola odkazat.

J Byt Pan ieden Czeski takowey dobroci y cnoty ze ostrzegat Krola aby
sie mial na baczeniu a ostroznie do Czech aby ichat / takowey list iego ieden
Pan rada Krolewska oddat byt Gubernatorowi przez poslanca swego zwie-
dnia. Gubernator zadawshy Panow do grunady ktorzy o zadney chytrosci
niewiedzieli przegzytali on list speczeia y z reka Jana Smierzyckiego / a po-
tym pytali coby takowey zasluzeł ktoby takowey list pisał/ on nie spodziewajac
sie nie takowego powiedzial zeby takowey gardto zasluzeł/ wyial z zadanja
list Gubernator a wkazal mu pieciec y reke iego / zarazem na smierc skazan
podle swego dekretu/ y takci za swa szerość gardto straciet/ a Krol ze nie-
stuchal przestrogi przez czas uymrzeć musiat / a pochowan w Kosciele na
Zamku Prastiem.

Inter regnum po Smierci Krola Wladislawa

W Roku 1458. Panowie y rycerstwo Krolestwa Czeskie-
go ziechali sie w pradze/ zekli sie na Ratus Staromiejsky w drugo-
strode w post wstapivshy a tam o nowem Krolu niedzy soba rozmowemnieli
sluchali potym postow naprjod od Karta Krola Francuskiego od Razi-
mierza Krola Polskiego/ ktory sie prawem przyrodzonym domagal Kroles-
stwa na Syna swego po matzonce swey / ktora byla wlasna siostra Krola
zmartego.

J Wilhelm Kizze Sastie takowem ze sie prawem teo domagal / Fridrich
Cesarz opowiedat ze ktemu dla slusnych przyczyn nalezat / Signunt y Al-
brech Kizjeta Rakuskie opowiedali sie zslarodawnemu znowani swemi s
Krolmi Czeskiemi po zesciu potonikow wtech oboch panstwach/ to jest ie-
slib y zshet Krol Czeski bez dziedzica / Rakusanin w Czechach dziedzicze
mial/ takze iesliby Rakusanie zekli bez dziedzicow Czech mial w Rakusich
panowac/ Gubernator mairac tez swa fakcia potezna y ktemu Ministrowie
huscy wotali napospolstwo y na pany aby cudzoziemca zadnego nieprzy-
mowali.

J Posluchali wszyscy onych oicow madych obrali Gerzyka Guberna-
tor a za Krola/ iaki go pozytet Krolestwo miato / otym splaczeniem Kroniki
Czeskie powiedaia / takci pomogt roticzam Gerzykowi do Krolestwa/ ale
mu on niemogt pomoc do Arcybiskupstwa Prastiego/ mechtial pan spustos-
zyć mieisc Swietych wraź stawnem Krolestwem.

Opanowaniu Krola Gerzego ktory eie przedtym pi-
sat s Kunstaru a spodiebrad / tu byl Pan Bog prawie pokazal
Krolestwu temu stawnemu gniew swoi iawnie podle onych stow swych:
Osee Cap: 13. Et dabo tibi Regem in furore meo etc. Mogtci byc Krolmi
dobrym y pozytecznym / ale byl Pan Bog nań to dopuscic raczet ze sie dat

wprowadzić w powinności swej ministrowi swemu Koticiánowi który go nato podwoźdź / iżeby wszytek porządek Świętego powszechnego Kościola wygubiel / niemogł tego dowieść diabeł czego chciał / tylko co sie nawzstęto praw a wolności temu sławnemu Krolestwu / czego potym on Krol uznawszysie / acz nierychto żatował y naprawić to wszytko Ministra onego od siebie odegnawszy mysl.

J Koronowan był Krol Gerzy wezwartek przed przenieśieniem S. Wacława: a nazajutrz w Poniedziałek Dzień S. Stanisława Joanna Lwowna z Rozmitalą małżonką jego.

J To była przysięga jego przed koronacją. Ja Gerzy obrany Krol Czeski który oro mam być koronowan stube do browolnie a powinność swa opowiedam y przysięgam przed Panem Bogiem y Angiolmi tego świętemu przy bytności dostojnych oicow Augustini Kabskiego Wincentego Macowskiego y Protazego obranego Biskupa Olomuckiego y Przybystawa obranego Opata Luckiego / też przy bytności Wysoce Wrozych Meżow Matiasza Siedmigródzkiego Woiewody a Oswalda z Rogon Hrabie Sykulskiego Wiegierstych / Zbinka ZAGICA z HAZNBVRKA najwysszego Sedziego Krolestwa Czeskiego. Prokopa z Kapstryna Kancelarza etc. że od teyto chwili y potym wierność a posłuszeństwo zachować bede porządek Kościola Świętego Rzymskiego Apostolskiego / a dostojnemu Oicu w Panu Chrystu Kalixtowi Papieżowi zlatki Bożey tego imienia trzeciemu y jego sukcesorom posłuszeństwo zineni wiernemi Chrześciańskimi Krolmi w iedności bydz y w wierze tey ktora Kościol S. powszechny wy mawa / rozkazuje / a trzyma: wiernie zachować chce y tak wierzyć / y tey Świętey wiary powszechney bronie że wszytkiey możliwości mey. A ten lud mnie poddany podle mego dowcipu od wszytkich błedow odwoźdźc wiernie potwierdzać / zawięzione naprawiać a ku iedności przywoźdźc / tak aby wszyscy od najwierzego aż do najmniejszego porządek Cerkwie Świętey a postanowienie Kościola Rzymskiego dzierzeli y w tym porządku trwali etc. tego mi Pan Bog rac pomagać y ta S. Ewangelia ktoreim sie menu rećoma dotknął a tego napewniejsza istote wszytkiego kromia wszelkiey obmowy a chytrości stube wszytko pod słowem Krolewskim wypelnić Amen.

J Ja Gerzy porządnie obrany Krol Czeski przepis tey to swey przysięgi posyłam naświetszemu w Panu Chrystusie Oicowi Kalixtemu trzeciemu iże sie tak chce zachować a to wszytko wypelnić / a na świadomie tego Pieczęć moie wlasną do tego listu przywiesićiem rozkazat. A dla lepszego y pewniejszego tego wszytkiego zdzierzenia požadatemi Wrozych Pana Jdenka z Sternberka Burgrabie Prastiego Pana Zbinka z Hazmburka Sedziego najwysszego y inychku świadmiu aby pieczęci przilożeli. Dan w Pradzednia 6. Maja Roku 1458. J Takowa przysięga swa zmieniel a niewypelnił iei za namową Ministra swego Koticiána.

J Wielka potym była mieszánina między Pány chrześciańskimi a temi ktorzy sie s Krolew na nauce Koticiánowej wieszali ocym w Kroinikách heroko opisano masz / Emulm miał Matiasza Krola Wiegierstiego / ktorému był dat wstan matzensky Core swa / przy ktorem malo niewsyzcy pánowie y rycerstwo przestawali / tylko co miała błedy zawięzione przynim zo-

stali oco ich pokornie prosił/oni zátym przyrzekli to uczynic tylko iżeby im
wszystkie majątności Klastorne a Kościelne/które opanowali zapisat naco
pozwołil/przestali zátym to wsłyszawszy niektórzy Pánowie y rycerstwo przy
nim/a on im Summy na tych dobrách wielkie zapisował a tym ci tu siebie
przyciągnął ich wiele.

I A gdy go porym summienie gryść poczęło o takowe wielkie štody kto-
rych nadziatal nietylko Kościolowi/ale y inem Pánem a rodem starodaz
wnem niewinnie/chodził kulká dni barzo smutny/takowy iego smutek wi-
dząc wierni iego/poczęli się temu dziwować Krolá zátuiac/ktoremu on
wszedłszy na pokoy poczęt im swe myślenia opowiedac/ktore mu záwse przed
oczymá wednie y w nocy staty/iż za iego pánowania takowy mierzą d w Cze-
chách się stat/Klastory Kościoly spustosząty/lud obecny zubozał/wielka
drogość wszystkiego: krowie rozlania wielkie/ludzie chudzi przetlinali/dla
takowych wielkich nieporządów nimie Serce nie boleie.

I Oni wsłyszawszy iego iat serdeczny chęli iáto mogli/aby iáto napre-
cey a náilepiei mogl temu zabiegat/a poprawiat nietziko tech excessów/ale
też y żywota swego. Co on wdiecnie przyniowal/a w tym Kotician iego
wsłtlich nierządow spráwcá/tego się dowiedziawszy wšedł na pokoi/a się
go Krola napominat wšetecznie mowiac sprośta. Krolu bądź Miesem nie
niewiásta od Kielicha. się nie dai odmiešty/a te burzyce wygub co napre-
cey/Mnichy káz poropić: Krol dbrociwšy się doniego rzekl. Mistrzu do-
słuchaj mistrzowat/niechay ia też mistrwie/bym był rady twej nieśluchat.
mogtem być Krolew sławnym/a takowe krowie przelanie nágdyby się bylo
w mey ienii nieślato/ani ludzie ubodzi w takowej nedzy miešli/a tak in-
dź do swego domu/a przed oczy moje wiecey niechoć/bo iáto mi się wkažeš/
koniec żywota wieszmeš/taki/że bendzieš wszystkieni ná przytład.

I Zlozet zátym Siem Roku 1471. w Prádze/ na dzień S. Sebestiana
pytał wsłtlich kógoby po śmierci iego Pánem mieć chcieli/gdy mu zrazu
tego oznaimić niechcieli/prosił ich po drugie.

I Pánowie máto co się rozmowiwszy z sobą/dáli mu te odpowiedi/ko-
goš bysmu inego szukać nieli/iedno z Synow Kázimierza Krola Polstrec
go iednego/bo Czechowie a Polaki dobrze się rozumieia: naco on też rzekl/
y nimie się to tak zda: Wšakoz zrozumiawszy że o Synach iego mienysł/w
nie z Gory Kutny šrebro wymiešć kázat na Podiebrady y to co uno rozum-
miał gdzie takowego do swych diédieczyńch Zamków zwozić kázat.

I Tegoš roku z iatu wielkiego Minister Kotician zdechl/wielki nieprzy-
iáciel Kościola Božego/y krowie niewinney ludcy rozlania wielka przycy-
na/Krol ponim Gerzy we cžtery niedziele ná dzień Zwiastowania Panny
Máriei/na Zamku Praštem w Kościele pochowan/było wiele Panow
przeciwko temu/niechcieli go tam dopušcié chowac/mowiac miał inše
Kościoly zá żywota w ktorych się kochat/a temi się brzydili/w ktorych sie
rząd Cerkwie swietey zachowuie/niechże go tam do tych mofa/a tak to upro-
sili drudzy że się iednostaimie zmowili a tam go pochowali.

Interregnum w Czechách Siódme.

I Po śmierci Krolá Gerzego zlechali się pánowie y rycerstwo do gory Kut-
ny o

ry o Krzyżowych dmach / a tam o Krotu sta dby go dla naprawienia wiel-
kich nierządow wziąć radzieli / iedni chcieli Máttyasá Krola Węgierskiego /
a drudzy Władystawa starszego Syna Kazymierza Krola Polskiego po
dlugim rokowaniu zgodzili sie na Władystawá / iednak y Máttyas domie-
działwszy sie o śmierci Gerzego przyjechał do Berna / a Zdenka s Sternbertá
nakonopiscu wyprawił do Czech między przyjacioly iego aby mogli iedne
moca / drugie też z dobrej wolej ktemu namowić / aby on Czeskie Krolestwo
mógł opánować / tak niektórzy piśa.

I Kazimierz Posty swe poslat do Czechow wpmiáia cšie nierolyto práz-
wa swego ktore mu należało po matzonce iego / iako też y słowa a obietnice
ich. Bely postowie trzy osoby wielkich famulij s Krolestwa Polskiego / Pa-
wel Balicki z domu Topor / Marcin Wroćimowski z domu osta gtowa. Do-
biestaw s Kurozwet herbu Koza.

I Od Krola Węgierskiego Biskup Agryngenski / y Woiewoda Siedmi-
grocki / A tak Polacy od Czechow z wielka chęcia przyieci y przystoine oda-
práwieni / a oto żadali aby co naprecey przyiechali Pan ich do Krolestwa / a
tak ich siem odpráwili concydie spisawšy / ktore on przyawšy od oicá wiela
ktem dostatkem wyprawion z siedmiu tysięcy ludu wyborneho iezdy a
dwieiná piechory.

I Wyiechal 26 Lipca s Krakowá / wyprowadzon od oicá dwie mili za
Miaśto / gdy na Stasło wiechal hescioro Książat Słaskich doniego sie przye-
miechalo / a zátym do Kłedá Pánowie Czechowie wpoccih wielkich sie
ziedziali / y tam im Krol práwa poprzyisgt / iechal zátym do spokoinego
Krolestwa : Bo Máttyas Wegrzyn dla domowych spraw pilnech do Węgier
sie obroćić musiał / a to dla tego że Węgrowie wšyskawšy o tym że Czechos-
wie obráli Krolowicá Polskiego Władystawá / wyprawili w niebytności
Máttyasowey po drugiego brata Władystawowego Kazimierza do Polski /
a to dla tego że niemogli dalei cierpieć Máttyasowey okrutności :

I Opowiadali sie w tym Węgrowie Krotowi Kazimierzowi starszemu
iśliżby im Syná dać niechciał / tedy em Turka wziac musá / a iśliż posse
Syná / oni sami na wšytko nakład czynić y wiernie przeciwko Máttyasowi
pomagać przypowiedzieli. Nieopuszczel Krol Kazimierz prozby ich / po-
słat z nimi Syná / a ludziom onym ktorzy prowadzili Władystawá / rozka-
zał Hetmánom ich aby prosto przes Morawe sli za Kazimierzem wšakoz
wšytkie wprzędziel Máttyas a Pany sobie co przednicke wtagodził / iedny lá-
skawemi obietnicami drugie grozba owa Kazimierz osutany nazad sie
wroćić musiał.

Władystaw Syn Krola Ka-
zymierza Polskiego przyjechał
sy do Pragi po wniebowzięciu Panny Máriej /
w Kościele S. Wita na Zhradzie Praskiem we
czwartek korunowan / a po koronácii w Koro-
nie iechal do swego dworu / zlozył perym Syem
roku 1431. nadzien S. Waelawá / na ktory iż
Książetá nieprzyiechali / odlozon był do Swie-
tego Andrzeja.

Gdy się potym ziechali wszyscy przyiechat Kráze Wiktoryn y Brát ię-
go Zynet / á ci o swe dlugi rzecz czynieć / na ktore usly od oica swego Krola
Gerzego spieczeciami panow przedniejszych / y rycerstwa / a Prazan potaza-
li / á tak wlozon byl Pobor na wyptacenie wszystkich dlugow Krola Gerzego /
ktorych bylo wiecey niźli po trzytroc stetysecy / acz ich Ziemiá ptaczeć win-
na nebyta / Bo Krol tupiet Czeska Ziemiá / á Syny swe Krázećta nowe bogas-
zil / vinych sie dluzet á Synom dawat / byl to pobor táto wy ze skáidego
srychu zboża dwa mészynskie groša dawano / á kto piwo warzet na priedas-
wanie albo na šint skáidego wáru dawac miał 50. grošymészynskich / ktory
to pobor miał trwac rok caly á nie wiecey.

Roku 1485. Márinulyan Syn Fryderyka Cesarza za żywecá oica swego
kronia wiadomošci Krola Cieskiego od Churjfirstow na Krolestwo
Rzymskie byl obran dnia 28 Kwietnia.

Agdy potym roku 1487. zlozon byl Syem w Prádze / na kterym pá-
nowie Czechowie wiele sobie vciažali o ten despett ktory sie stat Krolestwu
Cieskiemu / gdyž zdawna Krolowie Ciescy przywileciami mocnemi nadani
od Cesarzow dawnych ze oni pirwšeni Wlektory być máis / á tak wypra-
wili posly do Cesarow stárego y mlodego iesliby táto wy posmich naprá-
wion nebyl / tedy oni sami s Kroleš Panem swem chca to sobie naprawic /
wszystkich máietnošci y žiwotow swych náto mecheć žalowac / y s tem wy-
stáni postowie odnich w poniedziatet przed S. Ambrozym.

Mátyaš Krol Węgierski pilnie sie staral přes wszystek swoi žywot o
to iáko by byl mogl Władysława iákiemkoliwieć obyczáiem o žywot przy-
práwic / iáko otrym w Kroimkách Cieskich šzeroko nápisano máš

Pan Bog ktory jest strožem niewinnych / nie dal mu dlugotáto wy for-
telow šukac / w roku 1489. powietrženim zarážony umarl / po iego šmierci
wiele competitorow bylo / wšak ze Władysław wszystkie wtey mierze přies-
šedi / á na Krolestwo podle zadania przedniejszych Pánov Węgierských ie-
chat / Brátá Olbráhta ktorego beli niektorzy inšy obrali odegnat / tak že y
žanzlyka postronnego Syna Mátyaša Krola / á sami koronowán dzien S.
Waclawa.

Przyiechat potym Krol roku 1497. do Prági z Węgier á z nim trzey
Biskupi Węgierscy y Panow wiele y rycerstwa / á na ten czas bogacie nadat
Košciot Práski.

Potym Roku 1503. wzial sobie do stanu Mážeńškiego Anne de Gan-
dala Francuskiego Pána iednego core w Wasconiei / šiestrzenice Krola
Francuskiego ktora do Budžina w wiliš Panny Mariei Gromnic přiwie-
žiona y koronowana.

Roku potym 1506. W octawe S. Jana vrodzil sie Krolowi Syn
Ludwik ná Budžiniu / potym mu vrodzila Cere Želibiete á samá umarla /
Krol Władysław poniey roku 1516. weczwartet przed Kwietnem Vrodzila
ná Budžiniu / á pochowan w Biatogrodzie.

Wdwil Krol Węgiersky a Cieski / Syn Włady-
slawa Krola Węgierskiego y Cieskiego bedac korono-
wan za dobrego zdrowia Wica swego / po šmierci oicowskiej postat posly z
Węgier do Czech roszkazuac aby Siny byli cznaimion ná dzien S. Lucyey

w Jam

w Zamku Prażkiem/na ktory Siem przyiechali Postowie od Cesarza Maximiliana/ y od Siemgmunta Krola Polskiego/o to aby panowie Ziemie wspomocili/a Ludwikowi Krolestwo spotogone oddali/ktory mial dziesiec lat naten czas.

I W roku potym 1518. zlozon Siem drugi w Pradze na ktory od Krola przyiechal Jan z Zerotyna z Morawy/ktory oznaimit Panom Czechom iże Węgrowie przyznali lęta Krolowi Ludwikowi tu sprawie Krolestwa / tegoż też y w Czechach zdat od wszystkich Stawow po naszymu stanow.

I Panowie Czechowie to wyslawszy od Posta Krolewskiego/dali te odpowiedzi/ze tej to oni chęć wezynie radzi/tylko chęć aby Krol przyposlech ich powinności swej Krolewskiej dosć wezynie/a prawa y wolności im poprzyjsięgi wcale zachować.

I Roku 1520. zlozon Siem na Zamku Prażkiem w Poniedziatę po trzech Krolach na ktory sie wiele postow z Miasz y z Miasieczek do Panow y do rycerstwa ziechato/od Krola też postowie przyiechali/Biskup Agierski y Książę Karzel Winstenberskie/ale nie niesprawili/bo wszyscy chęć ti żeby Krol do Krolestwa piwcy przyiechal/a powinność swa wypetnit.

I W roku 1521. na dzień S. Jakuba Arcyprieżna Marya przywieziona do Węgier Krolowi Ludwikowi: ktorego roku Solimanz Turczyn wziat mocą wielką Bialogrod.

I Panowie Czechowie zlozeli Siem w Pradze po S. Andrzeju na Zamku Prażkiem/na ktorem nie inego niestanowili tylko Posty do Krola Ludwika naznaczeni/zeby do Krolestwa przyiechal/ szych Postow byti przednieisy s Panskiego stawu albo iako mowia po naszymu stanu. Wacław s Kotowrat/a Michal Stawata s Chlumu: z Rycerstkiego także dwa Radisław Berżkowski z Sebirżowa Pifarz Ziemski/a Henrych Rutmur z Rutnowa.

I Przyiechal potym Krol Ludwik do Czech roku 1522. wewtorek przed S. Grzegorzem. A gdy go prosili wszyscy stanowie aby na granicach Czechich powinność swa wykonać raczel/on im odpowiedział / że na tento czas nie niewczyniem aż gdy to obaczni ktorzy są naszymi wierni.

I W piątek po S. Stanisławie wezynie Krol powinność na Zamku Prażkiem w Koronie Krolewskiej/a Burgrabia Prażki Zdeniek Lew z Kozmitala przyjsięge wydawal.

I Krolowa potym miała być Koronowana/ale sie niemogli zmowić Panowie z Rycerstwem o Arma ktore ie nieść miał to iest Korone/Jabtko y Sceptum/stan rycerski powiedal że nam to należy/a Panowie także k temu sie mieli/a tak one sprawie odložono do Niedzieli drugiey.

I A gdy przyšla Niedziela Krol wlozel na glowe Korone wtedney rece Sceptum/a w drugiey Jabtko trzymal: Margrabia Niecej: Przytym koronowaniu bylo wiele Panow z Węgier/s Polski/ był Mistrz Pruski / rada Wenecka/Panowie Czechowie przednieisy y Rycerstwa wiele z Miasz Postow desic.

I Jechal potym Krol do Weger tam mu przypadla Woina s Turky z Węgry pyknenni nieposluszniemi / a prawie Krola Pana swego zanic niemaigcemi / na ktora znimi Krol wyiechal/a tam gdy czas pod-

Łania przyjechał od wszystkich odbieżon / a w wziętaniu w bagnistym błocie y
s Koniem wronat / z wielką pilnością a staraniem Krolowej małżonki jego
ciało naleziono a w Białogrodzie między ciału innych Krolow pochowano
roku 1526. za ledwie dwadzieścia lat miał wieku swego na ten czas y trzy.

Inter regnum w Czechách po Śmierci Ludwika Króla Węgierskiego y Czeskiego Króla.

Ał niemały Czechom przyniosła takowa nowina / gdy usłyszeli o śmierci
Króla swego / po którym się spodziewali doczekać wielkiej pociechy
y Krolestwa uspokojenia a naprawy wszelkich niepokoiów. Stojeli sobie
Siem w Pradze na dzień S. Francyska na który się ich zbiegało wiele.

I Wszystkie nieprzyjaźni między sobą wzmierzyszy / czynili obchód a o
stateczną postugę w Kościele na Zamku Panu Bogu się modlić zań / y za
te wszystkie którzy przyniem pogineli: też w Kościele na Teynie Senat Prás
swoja Kieża wedle ich uławy nowej tak czynili.

I Przytemże Seymie wszyscy stanowie przed S. Symonem Juda Apoz
stoty Bożemi nato się znieśli / aby każdy stan spośródu siebie wysadzieli osm
osob którzyby wziawszy na to osobną przysięgę Króla a Pana wszystkiemu
Krolestwu godnego obrali.

I Agdy tak czynili weszli oni Electorowie do Kaplice S. Wacława /
a tam każdy umysł swój obawiał między sobą / a o którym rozumiał Łana
didacie bezpiecznie powiedzieli onim imię jego wyrażiszy. Szli zatem s
Kaplice do Sadowey izby a tam Burgrabia Práski takowa ich zgode opo
wiedział iż Arcyksiążę Ferdynand jest Królem Czeskim.

I Szli zatem do Kościoła S. Wita / a Panu Bogu dziękowali y śpie
wać Te Deum laudamus kazali.

O Paniowaniu szczęśliwym Fer dynanda Arcyksięcia Rakuskiego

Syná Philippa Króla Hiszpańskiego a Brata
Cesarza Rzymskiego / tego imiema piątego: gdy o
naimieli Czechowie przez posty swe Ferdynanda
dowi takową nowinę a prosili aby bez omiesz
kania na Krolestwo przyjechał / uczynił tak Fer
dynand roku 1527. po nawroceniu S. Pawła:
Gdy do Czech przyjechał Ferdynand mianowany
Król / zbieżeli mu Czechowie drogę aż do Gie
tawy / a tamże za niastem czyni powinność i
to przodkowie jego czynili / gdzie go potym witali za Króla swego: ato się
działo: 30 dnia stycznia.

I Przyjechał potym do Prági a korowan w niedzielę dzień S. Młacieia
na Zamku Práskim / a na zamku Anna Krotowa małżonka jego / Cora Wła
dysława Króla Czeskiego y Węgierskiego / Wnuczka Króla Polskiego / a pra
wnuczka Jagiela Władysława Króla Polskiego / W: X: 2: też Korona a
to roku wyszey mianowanego dnia 25 Lutego.

J Roku potym 1531. na Królestwo Rzymskie mianowan od Książat Rzesz / tylko jedno Książę Saskie przeciwko temu sie opowiedział y na to pozwolic niechciał / a wszakże Ferdynand w Aquisgranie koronowan był.

J Trzymali potym Siem Rzeski Cesarz Karzel s Ferdynandem Królem Rzymskim / Węgierskim y Czeskim z wiela Książat Rzeskich / a tam opomocy przeciwko turkom trącowano było / wielka wojna wiodł s Sulimanem Cesarzem Turekim / na ktora Czechowie wielka pomoc dawali / i tak Sultán Turecki obaczywszy wielka moc a pretka przeciwko swojej wielkiej możliwości prziznawał mu to w liście swemi temi słowy. In fide Iesu Nazareni atq maximo Romanorum Imperatori Domino Ferdinando amico nobis dilecto / ktoremu odpisując Ferdynand tak że y Cesarz Karzel piasty takowem tytułem oddał Serenissimo potentissimo Domino Sultano Solimano Imperatori Turcarum ac Asiae &c. Graeciae &c. vicino & amico nostro honorando : wszakże takowe tytuły pisząc sobie gdyby sie był jeden drugiemu dostat / nie podle tytułu by był czestowan / wielkie szkody w Państwach Ferdynanda Krota poczynił / acz Ferdynand albo woisko tego wojny wielkości pogańskiej wielka dziure wczyniło / gdy się nazad wracał.

J Ten wojny s turkiem był przyczyna Jan Wajda wojewoda siedmigródki / ktory był od niektórych Węgrów na Królestwo przeciwko Ferdynandowi obran a chce dac odpor turczyńa przywiódł / ktorego srogosc obaczywszy do piro mu tego żal było / gniew w sobie wshnerżać poczał / tytuł Królewski prziznawał Ferdynandowi / wszakże tak iakoby otym pogańin niewiedział / ktory sie bardo herzyć poczał w Królestwie Węgierskim / Węgrowie sie obaczeli wshyscyby radzi pokojowi byli / tylko niepokoię w niemieczech w netrzine / wielka przeszkoda byli : by to bylo stało snadno za pomoca spolna na on czas Turka wygnac było z Węgier pokoi ieszcze Jamki przedniejsze y Miasła w mocy y Chrześcian byli / a w tymymart Jan Wajda iego małżonka na Budżynie mocno osadziła.

J Krol Ferdynand w Roku 1541. mocno Budżyn obległ a zatył wielkie woiska Tureckie przysły / za ktoremu sami Suliman ieszcze z wielkimi nadbieżiał. Ferdynand takowey wielkości wstepić musiał / niedokona Węgrom wściszc Pest utraciwszy.

J Turczyń posłał wpominki wielkie dziecięcin a zatył wskazał do Matki ze chce dziecię widzieć / prosił aby mu ie postata do obozu iego : ktora przelekniona gdy inaczej bydz niemogto tak wczymić musiała / a turcy zaczęli Miasło Budżyn opánowali mieszczanom broni odiełi. Wdiecnie przysłał on wkrutnie dziecię z reku od Matki a potym wskazał do Krotowey aby mu Jamię poddała / gdyż go ona sama obronić niemoże / a temu sie z woiski przejeżdżać daleko y kosti wielki / niechciał dziecięcia wrocić aż mu Jamię poddać musiała / pocieszyć iednak ia kazał aby dobrej myśli była / a on iei Siedmigródka. Zennie postąpił y Synowi iey / a tak wyiechala z Jamki swego wshyskie Rzeszy pobrawszy na ktory w iechat pogańin ze dwiema Syny swemi Dnia Siodmego Września / wshedł zatył do Kościota Chrześczyńskiego a dzietował Młachometowi

3° takowe szczęście iże bez dobycia bion tak sławnego ktemotu dostał iechał potym do obozu swego peron obrone zostawiwszy na Budżiniu y w Peście.

I Prosiel Ferdinánd Krol Rzymiski Węgierski y Czeski na każdym Seimie Rzeskiem o pomoc przeciwko Poganom.

I Przysła potym potrzeba Roku 1546. rozkazał Czechom aby na pomoc Maurycemu iechali woisko zebrawszy. Uczynili to Czechowie na rozkazanie Krolewskie/ ale żeby się im zdala to rzecz niesłusna bez przyczyny danya przeciwko Sasiemu/Elektorowi bion podnosić powiadali.

I Próżanie także uczynili prosili Pánów o przyczynie aby ich ktemu nieprzymuszał/gdyż się to dzieie nad wolności ich/przystoicie w tym niemoga służyć a to dla tego że oni tey sz Religiey co y on/bo też to wiedzą nań iże byt chetliwy na podniesienie bion przeciwko Turczynowi.

I Nasto im dat odpowiedz Krol Ferdynánd / że on niedla wiary przeciwko niemu broń swą podnosi ale dla nieposłuszeństwa.

I Złożył potym drugi Siem Krol Ferdynánd chcac Czechy na Woine namowić / dnia hostego Lutego z Synem Ferdynándem przyjechał aż do Lutomerzyce / a tam na Pány czekał dzień albo dwa opowiedał im potrzebe Kurffirsta Mauricego ktorey pilno potrzebował / a tak ich prosił aby co precey przybeli.

I Dali słusna omowe ci ktorzy się byli na ten czas ziechali / że tego sami uczynić niemoga kromia przyzwolenia spotecznego wszytkich stanów / a tak prosili aby Siem byt co precey złożony / a sami swą gotowość niektory opowiedzieli / tym Krol zato podziękował / a tym co się na Siem odwotywali powieździat / że teras czasu niemają na przewłoki gdy się tam odprawien seymować możemy / złożył potym Siem na dzień 15. Kwietnia na przymowe Próżanów a w tym czasie aby oni nie moczynieli zjazdów srogo zakażat wśhelających.

I Próżanie vsáisc swej sile sprzyślegli się z niektórymi Pány bronić wolności swych / wśakoż potym takowey mocy gdy przysła potrzeba rozszerzać nieśmieli przeciwko Pánu swemu / oćym w Kroinikach Czeskich obśerniey komuby tego potrzeba betá naidzie.

I Odprawiwszy potym Cesarz Ferdynánd wielkie trudności ktorego w iego Panstwach molestowały roku 1563. w Presburgku na Seimie chcac sobie odpoczynać z wierchność swą wzdat / na ktora Maximilian Syn iego starszy od Elektorów obwołan ktory inż byt Krolew Rzymiskiem Węgierskim y Czeskim.

I Drugiego Roku dzień Swietego Jakuba Apostota / umárt Ferdynánd Cesarz Rzymiski / o ktoremby tu na ten czas dlugo pisać przyshtoby się iego Swiete a pilne prace wspominać niály / ktore on podejmował o wśpokoienie wśheláckich nierządów w Chrześcyaństwie / y w Krolestwach swoich / czego w Czechách naimiecey dowiodł.

O Pánování Cesárjá Ad-
 rimilianá / Syná Ferdynanda Ce-
 sárjá / který pochoványš Otcá swego Cesárjá
 z wielkím dostátkiem a porządkiem / na pán-
 stwa swie wiechowšy sprysoina vežiwosćia
 przyiet: wielkie trudności spogány o Krolestwo
 Węgierskie miał / iako náten čas gdy poganin
 Segetu dobywac sie gotował / na iego wielka
 moc starat sie v Krolow. y v Xiazat Chřešćy-
 ianškich opomoc w Auguście ná Seimie / wiekie
 Woiska sie ziechali potym / ale iz poganin iešeze

zwietšeni Seget ol legł / korego bronyl hrabia z Serynu Pan wieczney
 amieci godny / a niemogac odperu dac wielkošci pogan tam przysoinie ży-
 wet / konczet zwieła rycerstwa stawnego / a to Roku 1566.

Drugiego roku rycerie zlotego runa wedle prozby Krola Kátolického
 przyiegli stale zachowac wiare šwiety chřešćianšto a wše kćie poslušen-
 stwo Krolowi šispanškiemu.

Roku 1568. Fráncuski Krol wypowiedział Hugonety o Krolestwa
 swego / albo tylko Ministry ich: a tym ktorzyby niebely Kátolickiey wiary
 wšelakie vrjedy y zwierzchnošci / takowego dekretu exempla Hugonetowie
 postali do Niemiec y do Anglie / prošac v nich pomocy aby wtakowem przy-
 mušeniu bronieni byli w Ewangeliie a náuczeniu Kálwinowym.

Byli wielkie Woiny we Fráncyei o takowa wiare / miał iednak Frán-
 cuski Krol od Kátolickich Krolow y Xiazat pomoc přeciwo takowem bun-
 townikom w Krolestwie swem / to sie dzialo za pánování tegoh Cesárjá.

Roku potym 1576. sprácowany wielkimi trudnošciami Cesárz Má-
 rimilian / Węgierski / Czeški Krol / umárt: Ktory přez wšytek čas žywotá
 swego nie inego nieczynil tylko to coby bylo ku čzi a chwale Panu Bogu / a
 ku rozmnoženiu šwiety wiary Kátolickiey a ozdobieniu Stoiice Cesarškiey
 ná Seymie w Režnie ná Ktory byl wyiechat zdrowie niedobre máise: kedy
 Elektory y wšytkie Krole Chřešćyianškie tež y Xiazetá do zгоды námcwiał /
 aby wnitošci Chřešćyianškiei pánowali / tamže zložet zšiebie zwierzchnošć
 Cesáržsku / a prošil Elektorow aby nátego inego takowa práca wložena by-
 la / Ktoryby okrentnemu poganinowi odeprzeć mogł / a táni zaras od Elektro-
 row Rudolff Syn iego staršy / Ktory iuž byl mianowanym Kroleš Kžyni-
 škiem / a Koronowanym Węgierskiem a Cestiem Kroleš obran.

Žyw byl Márimilian Cesárž 49. lat. miešiacá dwá / dni dwa / godin
 triy / ná Stolicie Cesarškiey pánował lat dwanašcie. W Ciechach zoiem
 Ferdynandem od swego obránia lat 27. a po šmierci Otcá swego tylko ošm
 lat / a w Wegrzech tržynašcie: Umárt dnia 6. Febrnary / čiato iego odwiezioš

no do Lińcá / z Lińcá potym do Prági / kedy zwieltá vežiwosćia po-

chowan od Cesárjá Rudolffa / od Bráćiei Kártá y Ferdynána

da Arcyřiazat / y od Synow iego drugich mlodš

šych / šeržey w Kronikách šprawy iego

godne náidžieš.

(*)

Rudolf S M Cesarz Maximiliana

Starszy Arcyprince Katuskie / Węgierski / Cieszy Król / który na ten czas gdym ja te Księgi pisał panował szczęśliwie / a iakoż o tym wyższej czytał / żaden ze wszystkich Cesarzów Rzymskich szczęśliwszy na pogany nie był / ani od Wojsk ich więcej pogan nie pogineto / Ktorem

nieodpoczywając nie od Roku 1593. aż do Roku 1599. gdym te Księgi wydał nieoszacowanym nakładem Wojsk wiodąc boiował / samem tylko szczęśliwym swym rozkazaniem / osobę swą narych Woinach niebywając.

Działach Słaskich o po-
czatku i rozrodzeniu ich a co za potomkowie
własni od nich byli albo jeszcze w tym wieku się
nauduia / Kiegi Piate Rodem Autore
Bartolomeo Paprocki.

Bolesław Krzywousty Syn
Władysława Hermana / wnuk Ka-
zimierza pierwszego / Prawnik Miecława Kros-
la / Praprawnuk Bolesława Chabry / Prapra-
wnuk napierwszego Księcia Chrześcijańskiego
Mieczysława w Polsce / a od Kieiny Czeskiej
Prapraprababy / także od Matki Judyty Kie-
iny Czeskiej / Władysława Córki sptodzony /
owa wiodi początek swój od Pascha albo Piasia
Strusie w zgodzie braterskiej od wszystkich Po-
laków obranego.

Ten Bolesław miał dwie żenie / pierwsza była Marya zrodu Kiejet
Ruskich / która zostawiła Syna Władysława / który po ociu zwołał wst-
kich stanów na królestwo Polskie był obrany / ale nie był koronowany / a to dla
tego że on wystąpił strona jego Bolesława śmiałego w tym mu przekazke
czyli to był ten Bolesław zabit Biskupa Krakowskiego Stanisława świę-
tego / dla czego była zakłeta Polska wstka / a nietylko sam Król / nietylko
potym regia dignitas recuperowana była w Polsce / aż za Przemysła który
był zabit od Margrabiów Brandenburskich / oczyw w Kronikach seroko ma.

Tenże Bolesław miał drugą Małżonkę Arleide zrodu Cesarzów Rzyms-
kich / która miała czterech Synów ale tu tej linii nie należała która służył ten
Książętom Słaskiem / był wygnany Władysław od Braciei z Królestwa Pol-
skiego. Gdy potym starał się o Cesarzów Rzymskich opomoc gdy niemo-
gło być przez niego / przez ugodę dostali mu wdziałem Słaska wstkiego /
które potym sami stryio wie niedzy Synowie swoje rozdzielili / które był Wła-
dysław sptodziel z Krystyną Córka Henryka Cesarza.

Bolesław wysoki był Księciem
Wrocławskiem miał małżonkę pier-
wszą Anastazję Córka Wsewolda
Księcia Galickiego / od której
miał dwóch Synów / Jarostawa Bi-
skupa / z Bolesława który młodo
umiał / Córka Ortyla.

Druga potym małżonka miała siostrę Kun-
rada Księcia Szwabskiego / która mu urodziła

Syn Henryka Brodatego y Kunrada ktory mlodo umarl / Ja-
na takze mlodo umarl / Atleide ktora dat wstan malzensky Lu-
poldowi Margrabi Morawskiemu / umarl potym sam roku
1127. we Wroclawiu pochowan / o tym w Kronikach Sles-
kich masz te wirse napisane.

Dux Boleslaus honor Patrie, virtute deinceps,
Cui par nullus erit per regna Polonica Princeps;
Conditur hoc loculo, locus a quo conditus iste,
Demonis ara prius tua transit in Atria Christe.

Byl Pan serca meznego a smiatego / iako onim Kroniki Polskie zminku-
czyms zwlaszcza wrey potrzebie v Mediolanu w ktorey byl a Cesarzem Fry-
derykiem oczym v Kramera lib: 6.

Bolesław Syn Władysława
Władysława Xiazęcia Polskiego drugi / Kto-
remu sie byli dostali dzialek Raciborskie y Opol-
skie Krainy / albo powiaty. Ten Oppawe za-
ras darował iedney swey Concubinie ze wszytkie-
mi wsiami / Miasy y Zamecy nalezace mu tu
Oppawie.

Unrad brat ich trzeci Xiaze Glogow-
skie y Krośnienkie Xiaze / ktory byl inferioris
Silesie wielkiei Polscze przylegle powiaty
otrzymal.

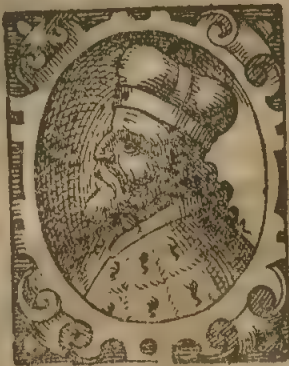

Henryk brodaty Syn Boles-
ława Syna Władysławowego
po śmierci oica swego sam tylko na wszytkiem
państwie po oicu zostal / a pisal sie Xiazciem
Wroclawskiem. Miał Matzonke Jadwige Co-
te Xiazęcia Moenia, Carintia & Istria, ktorey
siostra Giertruda była za Andrzejem Krole-
m Węgierskiem / od ktorey byl Bella Krol Węgier-
ski ktorego cora Kunegunda była za Bolesła-
wem wstydliwym y Helibeta siostra tego Belle-
kora była za hrabią iednem / Te trzy panieli-

cza za swiete ktore z Jadwiga S. ziednego żywota posly. Ten Henryk nie-
wydat byl oica swego w sprawach rycerskich a za namowa matzonky swey
Jadwigi Klastor w Trzebnicy pannom zbudował reguty cystackiey y bo-
gacie nadat / ktore przeniosl a Klastora Zamberskiego gdzie byl Biskupem
brat S. Jadwigi / umarl potym Henryk zostawiwszy trzech synow Boles-
ława / Kunrada / y Henryka / ktore byl za żywota swego podzielił / miał na
ten czas wieku swego lat 70. gdy umarl.

Bolesław trzymal ekstremami oram silesie inferioris tu Margrabsiu
y tu Lusacyei niszey / utratnik byl wielki Margrabiom wiet-
sz czesc oiczyzny przedal / bez potomkow zshedi.

Runrad ktorego otec barzo milował dobrze go też był oddzielił / oco s Henrykiem ktorego Młaká milowała wio-
 di nieprzyjaźni wółka / a zebrałszy Woiska jeden przeciwko drugiemu bi-
 we z soba stoczeł / rzęgnął Runrad starat / sie potym o wietrze Woisko prze-
 ciwo bratu / a w tym iechał włowy a spad s Ronia byle złamał / a tak miał
 potoi Henryk.

Henryk Syn Henryka broda-
 tego ktorego zwali nabożnem po-
 śmierci oia swego panował.
 Miał Młakontę Anne Core O-
 t. ra Krola Czeskiego ktora miał
 Synow czterech Bolesława 2y-
 sego Henryka / Władysława / y
 Runrada / dwa do Włoch posłani na nauce i ze-
 by duchownem chlebem opatrzeni byli / y był
 Władysław Arcybiskupem Salsburkiem / a
 potym Gubernatorem Kiełstwa Wrocławskie-

go Runrad Biskupem Bamberskim był mianowan ale go przy-
 ić niechciał musieli mu bracia częśc oieczyzny wydzielić / zabur-
 o tym Henryk od Tatar. Za panowania tych Książat trzy hrá-
 biowie z Wierbna Wsławidnicy Kłastor zbudowali / y nadali
 Bożacie / a tych hrabiow były te imiona Stephan / Jędrzej y
 Franciszek / co siedziato Roku 1220.

Bolesław Cynow Syn Henry-
 ka nabożnego ktory był nazwan o-
 krutnem / ten miał wdziałem Kie-
 łstwo Legnickie / marnotratny zbra-
 tem wzgodzie mieścić niechciał /
 miał małżonkę Core Książecia Po-
 morskiego ktora zostawił trzech sy-
 now Henryka petatego Książę Legnickie / a po-
 tym Wrocławskie / Bolesława / był Książciem
 Świdnickiem : Bernarda ten niemiął żadnych
 potomkow umiari Roku 1250.

Runrad Książę Głogowskie Żagańskie y Krośnienskie / ktory miał dwie
 żonie potym Salomea Książecia Poznańskiego Core / ktora za
 święta w Kłastorze Głogowskim y Dominikanow opiewiedali. Od ktorey
 miał trzech Synow Przemysła Sprotawskie y Żagańskie Książ-
 że Henryka Głogowskie / Runrada Strimawskie / ktory iże był
 garbatym / wdał sie na duchowny chleb / był Proboszczem Wro-
 cławskim. Druga potym małżonkę wziął Bolesław 1sy Bry-
 de Teodora Młagrabie Mysłwieńskiego Core / po ktorey był
 wziął wianá 100. o. A gdy mu umiała / a on pieniądze niemiął skąd wrócić
 oicu d. i. w nich trzymać krojno y Greifenstein / a potym to przedał Biskupowi
 Magdeburgskiemu / w roku 1275. był to pan mądry y na przyszłe rzeczy opatrny.

Henryk Trzeci Wroclawskie tego imienia trzeci Brat Bolesława tyse/ miał dwie żenie Judyte Konrada Kieżeń Mázowieckiego Core / która mu wrodziła Syna Henryka / który sie potym pisał czwartym y Core Jádwię. Agdy mu umarta Judyta poiat druga Kieżne Saska / ale znia żadnego potomstwa nie miał / umart potym rychto zostawivszy Syno-

wi swoemu Opiekuna hrata swego Władysława Arcybiskupa Salcburskiego / czterę lata tylko był żyw ten Opiekun / Henryk umart 1309.

Henryk czwarty rzeżony Probus wnuk Henryka nabożnego / miał żone Mechtildę Core Ottona Mārgrābie Brandeburskiego / który nāten czas był Gubernatorem Królestwa Czeskiego w Roku 1278. o wielkiej dobrociwości Kroniki powiedāto tej Mechtildy ale ia inipih Core Woiciecha Kieżeń Bransfickiego umart roku 1338.

Henryk Piaty Syn Bolesława Cyszego Kieże Cegnickie przeciwno któremu był podniosł Woine Kunrad Kieże Stogowski w Roku 1291. o Wroclawskie Kiestwo / poiman był od slugi a dowiezion Kunradowi / umart potym s frąsunku zutrapienia zostawivszy Synow trzech / Bolesława / Henryka / y Władysława / umart Roku 1369.

Bolesław Kieże Brzeski y Cegnickie Syn Henryka piatego / tego sobie był wlagodził Król Wacław Cieski a dostat od niego na wieczność Wroclaw za rowne pieśniadze / a dał mu ie trzymać feudali iure do żywota / Core mu swa dawshy wstan Matzensky Markete / a tak naz przod Wroclaw oderwat. od Kieżat Słaskich / Jan potym ostatka dodawał iako mogł odkupując wieczność feuda darat. Zostawit był

dwu Synow Bolesław / Wacława Legnickie Kieże y Ludwika Brzeskie y Lobenskie / Wacław miał Matzontę Core Kieżeń Stogowskiego Henryka ktorą zostawit Synow czterech / którem zostawit Opiekuna hrata swego Ludwika / a ten im stat prawie za oicā / wszystkie państwa ich znaprawiał y wszystkie dlugi po oicu wypłacił.

MPERT Kiazę Regnickie Syn Wacława Kiazęcia
miał małżonkę Jadwigę pozostała wdową po Kazimierzu
Krolu Polskiem ktora niemiał żadnego potomstwa Wacław drugi Syn
Wacławow niemiał żony.

WOWIEK Kiazę Regnickie y Brzeskie/ miał małżonkę
Helzbię siostrę Margrabie Brandeburskiego pierwszego
Elektora/ Cora iego dana była wstani małżeńskiem Janowi Kiazęciu Luben-
skiemu oicu Fryderyka pierwszego Legnickiego Kiazęcia.

KIAZĘTA OPPAWIE miał początek a rozrodzenie od
Wacława Krola Czeskiego ktore zeszy/ potomkiem ostate-
cznem była Kiezna Anna Oppawska y Stupczicka/ ktora była
dana wstani małżeńskiem Wroczonemu Panu Panu Janowi Sas-
gicowi z Hazenburka najwyższemu Trukczasowi Krolestwa
Czeskiego/ ktory umiart około roku 1495. będąc Sedziem nas-
wyższem Krolestwa Czeskiego/ zostawiwszy Syna, tegoż imie-
nia Jana najwyższego Trukczasa Krolestwa Czeskiego.

KIAZĘTA DONSTENBERGIE i G-
lesnickie około Roku 1463. pocza-
tek swój wzięty od Gerzego Krola Czeskiego kto-
ry sie pisał s Konstata a Spodiebrad przedtym
niżli był na Krolestwo Czeskie obran. Byli to
hrabieta z Tudy a z Bernetu/ przodkowie iego
ktorzy do Czech przyszli circa Annum 1127. za
panowania Cesarza Henryka te imienia pize.
I Wielkie a zacne sluzby ich wpannieciach
Krolestwa Czeskiego sie naidut / ktorych sie
czesc niemala wspomniata w Zwierzciedle Mo-

rawstkiem/ tu naten czas tych Kiazat rozrodzeniu a spowinowaceni zro-
dy wielkimi zminka sie czyni.

I Gerzy Krol Czeski miał Małżonkę pierwszą Kunegunde
starodawniej Familiei a wielce zastuzoney w Krolestwie Cze-
skiem/ ktory sie pisał s Sternberta/ ktora zostawiet to potom-
stwo. Nawiad: /

MIKTORNA i Henryka ktorzy wielka pomoc Dicu
swemu Krolowi czynieli/ naten czas gdy wielkie niepo-
koie miał w Krolestwie swem od Krola Węgierskiego Matyasa / czyni w
Kronikach serokomaf.

A Katarzyna Cora tegoż Krola Gerzego y Kunegundy z
Sternberta/ dana była Matyasowi Krolowi Węgierskiemu naten czas gdy
jeszcze był od Ladysława poginany/ a potym gdy inż zrozumiał Gerzy Krol
ze miał pretko Ladysław wniżyć poslat potakowego wieznia listy imieniem
Krolewstiem napisawszy/ ktorego gdy mu przywieziono/ a Krol Ladysław
umiart a te sie Gerzy dowiedział ze obran Matyasa od Węgrow za Krola za-
ras z nim vgođe vczynt pocciwie zwiezienia wypuscit 50000 ednie wozawshy

a.core

a core swa wstan Matzenki dla pewniešy przyiaźni między niemi dat/eto
ra była sterilis.

Jedena druga cora Krola Czeskiego Gerzego dana była w
stan Matzenki Woiciechowi Kizječiu Sastiemu / ktora zo
stawil Henryka Kizje y kilt a cor / Tenze porym Syn ich Hen
ryk mial matzonke Katerzynie Mechelburksa Kiezne / ktora zo
stawil Mauricego y Augusta Kizjeta Sastie obadwa byli Ele
ktores / ci porym mieli żony staršy Landgrawie Czeskiego Co
re / Augustus Anne Krolewne Duniska / a tak idzie rozrodenie
tych Kizjat od tego Krola Gerzego poczynšy potomstwa od
pierwszey żony z Sternberka aż do tego czasu.

Henryk Syn Krola Gerzego
od Kunegundy z Sternberka splo
dzony K. Monstenberkie / ktory mial matzonke
Oršule Margrabiantke Brandeburska od kto
rey zostawil Karla Kizje Monsternberkie kto
ry porym mial Matzonke Kieznie Stenowska y
Zaganška / a tamu wrodzila Henri
ka Kizje Monstenberkie / ktory
porym mial za matzonke Matgo
rzate Kieznie Mechelburksa / ta
porym spłodzila dwu Synow

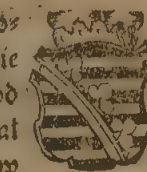

Henryka a Karla od ktorych ieŝcie byt potomek gdym ia ten Ogród Kro
lewski spisowal.

J Była y cora Marketa Kšiezna / ktora była dana wstan
matzenki Panu Janowi Zagicowi z Hazenburku / nawyšiemu
a dziedzicznemu Truteczšowi Krolestwa Czeskiego / ktora w
marta roku 1551. dzien S. Jana / oczym nagrobek w Klasto
rze S. Benigni fundowania tych Panow z Hazenburka powie
da wte slowa. Illustrissima ac ex regia stirpe nata dña dña Margare
ta Ducisa Minsterbergensis comitissa de Glac Dña Hazenburge &
Budini; Domini Domini Ioannis ab Hazenburk supremi ac haere
ditary regni Boemiae dapiferi fundatoris huius Monastery Coniunx,
extremum clausit diem, quæ huic Caenebio dum adhuc viuerat ori
natum purpureum & tria humeralia pretiosa in æternam contulit
memoriam. A to była Baba dzišiešzego Pana Pana Jana Zbinka Zagica
z Hazenburku na Budyniu ič. dziedzicznego Truteczša Krolestwa Czeskiego
Cesarza Rzymškiego ič rady / a Hermana Kraie Slanskiego.

J Druga żona była Joanna z Rozmitala a z Blatny / od kto
rey bylo to potomstwo naprzod Zinek Kizje Minstenberkie
ktory mial matzonke Wilhelma Kšiezcia Sastiego Core od
ktorey spłodzil Anne Kšiezne Minstenberksa ktora porym dat
wstan matzenki Henrykowi z Hradca wielce zacnego domu w
Czeskiem Krolestwie Panu / ktorego od poczatku Krolestwa Czeskiego priod
kowie

ktowie w Kronikách á w inych pamieciách z wielkieni á pania
ci godnem: správami sie náiducia/zawše iáko Phœnix ten zac-
tny dom sie rozradja/y ná ten czas gdym te Xiegi pisal/iedenze
tylko byl Syn Adama s Hrádca nawishego Burgrabie y Kanc-
lerza Krolestwa Cieskiego á Hrabintí z Montffortu ktor y téz
miał Matzonke Mariane Mari: Hrab: z Sejo:

J Ludmílá Cora Krolá Gerzego od Joanny z Roznitalá/
ktora byla dána wstan matzenski Friderykowi Xiezeciú Legni-
ckiemu/ktory potym miał matzonke Helzbiète sioffre Krolá Si-
gmanta Polskiego Core Kazimierzá Krolá a sioffre Ladysta-
wa Krola węgierskiego y Cieskiego od Cesarzá Albrechtá Cory/á tá sptodžita
Fryderyká y Gerzego Xiezeta Legnickie ci matzonki mieli ieden
Xiezne Mechelburška/drugi Xiezne Brandeburška etc. Trzecia
Cora Krolá Gerzego Barbara dána byla w stan matzenski P.
Henrikowi z Lipcho dziedzicznemu Marszałkowi Krolestwa
Cieskiego od ktorey byl Pertold z Lipcho ktory miał matzonke/
potym Katarzýne s Krawarz s ktora splodit Henryka z Lipcho
Marszałka dziedzicznego Krolestwa Cieskiego. Henryk z Lip-
cho Syn Pertoldow miał matzonke Bohunte s Perstýná / a e-
ta zostáwil Janá z Lipcho dziedzicznego Marszałka Krolestwa
Cieskiego/ktory potym miał matzonke Mariane z Sternberka.
Siostra Krola Gerzego ktora byla wlasna ciotka Xiezeta Mon-
stenberskich dána byla wstan matzenski P. Hyntowi Bertowi z
Dube a z Lipcho / ktoremu wrodžyla Syná Piotrá y Core
Beate/ktora potom dal w stan matzenski Bezdrúzýckiemu s Ko-
lowrat wielkiei á dawnei fámilitiei Pánu/od tegož Piotra Rod
wielki Panow Bertow w Krolestwie Cieskim iest iáko byli
wieku megoprzedniejšy bracia trzej Zbinet Xiezje y Arcybiskup
Práski/Legatus natus. Wacław Brat tego wlasny nawyšy Se-
džia Krolestwa Cieskiego. Trzeci Zdeniek nawyšy Komorník
Margrabstwa Moráwskiego/o ktorych w Cieskich herbich no-
wowydanych dawności zacności wielkei y zastugách seroko
czytác bedžies. Cora tego Pána Piotra Bertí dána belá wstan
matzenski Franczýstkowi Hrabí z Sturnu / od ktorei poroženi
Hrabiowie z Sturnu/áž potén czas iáko w Moráwskich her-
bich odemnie napísanych masz. Tych Monstenberskich
Xiezjet áž po ten czas iest potomstwo ktore
sčeslwie a spokoinie
pannie.

o dawności Książat Ruskich/

ktorych wszystkie wschodnie Krainy opánowali byli circa
Annum 6370. od Stworzenia Swiata / a po Narodzeniu
na Swiat Zbawiciela naszego Krugu s 61. tak iáko się to zda historykom/
zostałszy Kromerowi/długoshowi a inem. Nie aby się dopiero zacząć
miele/ale dopiero na ten czas sławne się imie ich zaczęło
náto v postronnych Narodow iákoć się tego
niżej dołoży.

W Duchowitá wspomina lib. I. pierwsze Książęta Ru-
skie ktorych były te imiona.

Ryg/

Scziek/

Korem:

y Siostra Libeda.

Cinaprod zaiechawszy pośt diluvium w Kiská set lat co ne przednieis-
ze mieiscá opánowali/a Zamki budowali/iáko Ryg nad Dnieprem zalozył
od swego imienia Riow/ Miasło było barzo herotie, ktorego w obiazd po-
wiedáli siedmi mil przedtym niż było zburzone od Bolesława napirwsego
Krola Polskiego/názwanego Chrábry/circa Annum 999. tam opowiedaia
wielka zacność Koiniki tak Polskie iáko Ruskie/ że fortyzłote / y Wrećá
miedziane nápoty ze złotem w Bronách były / ieslić się okazia przy Gmej-
nienskiem Kościele niektóre pámieci tego támi zburzenia Riowa pod ten
czas.

I Scziek Książę zalozył takze od swego imienia Sczekwice Koremus Ko-
rewice inych przewielka dawność a miedbatstwo niewspominais historye/
tylko każdy powiat albo Krainę opowiedaia że potensstwo ich od swych
imion miánowali y zakładáli/a drudzy od rzek nad ktorými miasła stawia-
li.

I Opuś.

I Wz użycia te dy dawne i te te ktorzy naprzód tu wierze Greckiej przy
stawia w. d. i. g. historyj wspomnieniem; iakych herbów używali przed tym tu
kretce s. e. okaze nam wiecy od tego czasu gdy z inemi Książetą p. winowaciz
nie poczęli / zwłaszcza s. Cesarzmi Konstantynopolskimi / uży
wali za herb s. Serzego na Romu a on Smoka białe / drudzy
używali z włascza Lew który Lwow zakładał Lwa czarnego
na skarcie wspierającego na złotym sęcytu / ci ktorzy prawie od po
czatku morza a biot wielkich miastania mieli / nieją nągiego
na Romu używali / y teraz poten czas ięsce Mostwa używa
albo Książet ich / niektorzy różnie od nich / co się niżej pota
je przy potomkach ich.

I Naprzód tedy zacniemy od własnego Potomka wyższej
mianowanych Książet ktoremu było imię Jer.

Jor Syn Kuriow ten sie pi
jął iedynowładec, iakoby p. przedniei
se Książę Ziemi / ten naprzec inego nie był sta
wonym tylko dla Syna Swatosława / który tak
że po iego śmierci iedynowładcem będąc a w
Kijowie na stolicy ojcowstkiej siedząc / z Grek
wiodł wielkie wojny / wziął im przez moc nad
Dunajem 70 Zamków / a potym szczęśliwie pa
nując / umarł Roku 971. zostawiając Synow
trzech / czytaj w Kromerá Księgę trzecią.

Jaropelk Stary Syn iego
był wielki Tyran / ten Brata kol
ge starszego przed sobą zabił dla panowania / a
sam był iedynowładcem / był Pan dobry / miał
Syna iednego ktoręgo ochraniając aby mu go
Brat nie zabrał / zaszła do Czech który dla stro
gości Strzycow swych a wielkiego okrucieństwa
niechciał nigdy / między nie na oczyszczenie / został w
Czechach / a potym się z rycerstwem zbrać / a na
zwan od nazwiska swego Wrah / odczęstego w

poimian a Wraha / Wiesz y iwer Wrahowice zbudował / potomkowie ie
go mianują się Wrahowskimi / s. ktorzy za Krola Jana ieden mianowa
y Plichta dla wielkiego meštwa w lasce był wiekiet / y między Pany przy
et / otym Kromki Czeskie skoroko powiedali / a stych ida dwa rody Wra
howscy na dawnym tytule przedstawia a ci co od Plichty pisa
nie z Zieretyna używali Plichta Orla za herb czarnego a o zesciu
potomkow meštwej pley przyloželi go k swemu herbu Panowie
Swihowscy z Ryżimberta / ktorzy po Corze iego starek otrzymali
li / wziął używać miał Lwa czarnego na złotym sęcytu tak iako
Lew Książę lwowski który się był prziznał do powinowactwa z

trab: wſtiami iako otym wzwiercedle Morawſkiem maſz pewny dowod.
 Ten Jaropek zabit potym o ten wczynek od drugiego brata Włodzimirja Książcia Nowogrodkiego ktory potym byl iedynowtaicem ſam / a
 dał ochrzcć Ruſkij Ziemi / y ſam ſie ochrzciet na wiare Grecką wmarł / a w
 Rygowie v Panny Máriae w Koſciele ktory ſam zbudować dał / pochowany
 Roku 1006. zoſtawił Synow 12.

Tychto Synow Włodzimirzowych byli te imiona y dżierzawy: ſtar-
 ſzy Wyſtaſław byl Książciem Nowogrodkiem / Zoſtaſław Książciem Połockiem
 Swatopek Turowſkiem / Jaroſtaſław Koſtowſkiem: potym Nowogrodkiem /
 a na oſtátku Rygowſkiem / wmarł iedynowtaicem w roku 1052. zoſtawił
 ſy Synow pięć.

SWatoſław Syn Włodzimirzow Piaty Książce
 Dzewiańſkie / Miſciſław Tymitruckiſkie / Boris Ko-
 ſtowſkie gdy Jaroſtaſław Nowogrodkiem zoſtat / Złeb Morenſkie Książce Sta-
 niſław Paſwid ci potym Brzeſtowſkie y Ryowſkie Kieſtwa trzymali / Cory
 zoſtaſlawiali dziedzicki ktore brali Książcá Połſkie / a tym ſie w poſabiati / a
 czeſcią przemoc w Kieſtwa Ruſkie / oczym Kroniki Połſkie ſwiadeżą.

Moſław Syn Jaroſławow Książce Kiiowſkie jel w
 Roku 1076. wſzakoz byl w wojszce od brata zabir / w Ry-
 iowie v przeccieſtci to ieſt v Panny Máriae pochowan / zoſtawił był Syna
 Sw. topeká ktorego Boleſław ſmiały na pańſtwo w prowadził / oczym
 czyta v Kromera Kiegi trzecie.

A ten Swatopłuk zoſtawił był Syna Jaroſława Książce Włodymirz-
 ſkie / ktory zabir pod Kiiowem w Roku 1123. oczym Kromer w Kiegach
 piatych piſze.

Richory Syn Jaroſławow Książce Włodymirz-
 ſkie / Wſewold Książce Pereaſławſkie Brat Grehorow
 ten byl wmarł powietrzem mlodo / w Ryowie pochowan v ſwietej Joſſiee.
 A Wacław oſtátni Syn Jaroſławow / piátogo niewſpominais mejoboi-
 ce ktore imie miał.

SWid Syn Grehorow ktore-
 mu Książcá drugie wydarli Kie-
 ſtwo Włodymirzſkie / y wolińſkie / a dálniſm Zam-
 ki Oſtrog: Dubin / Drohobuſ / Czartoryſk / Borſe-
 ſko / y ſto grzywien ſrebrá z Ryowá a ſto z Pe-
 rea ſtawia dawać na każdy Rok poſtapieli / w
 Wietycách na Seimie Roku 1099. byl ro Pan
 waleczny iako go Kromer w Kiegach piatych
 opowiada / odregoš ida Książcá z Oſtrogá aż
 do dſiſieſzego wieku / oczym ſie doſtateczna Li-
 nia pokáże.

Mscisław Syn Dawidow Książę z Ostroga miał
Syna Mscisława który był opanował Kiiow/umiał w
Roku 1158. pochowany w Kiiowie w S. Jedora/zostawił po sobie Syna te-
goż nazwiska Książę Włodymirskie/ Wotynskie y Belskie / te zostawił Syna
Romana Książę Włodymirskie/który z Kiiowa Książę z stolice przeniosł był
na Galicję wiele ten dowodzić chciał nad inne przodki swe z Książęty Polskie-
mi/ wszak oż zabito w Zawichosia od Polaków w Roku 1205.

Daniło Brat Romanow był bärzo wpsolien my-
śli/ także nad przodki swoje wszystkie chciał być sławnie-
szym: a z Książęstwa Ruskiego Krolestwo chciał wyciąć/ czego inż był mało nie-
dokażat/Bo inż był tak sobie Papieża ubtagat że mu tego pozwolił a przes
Legatą swego Opisona z Mezeanu w Drohycynie na Krolestwo pomazać
y koronować kazał/ ale on obiecałszy się być zewszętkiem ludem swoim
w posłuszeństwie Kościoła S. powszechnego Rzymskiego/ a bronić meżnie
Chrześcjan od poganów/ tego wśutkiego niestrzymał/ a tak to wśytko cze-
go był dostat/ żadney ozdoby mu nieczyniło / o czym w Kromerá obśerniey
czytay w Kiegach 9.

J zostawił Synow dwu Lwa y Romaná Lew ten Lwow záložel Mias-
to w teni wieku sławne y porządne / wielkimi wolnościami wdárowane
tego Miassta: niemoże error zawieść na takowe sprawy ktoreby mu ad lap-
sum škodzić miały/ a to dla tego że ludźmi wczonemi Senatus osadzony miał
na ktore tym się škofobem zdobywa to miassto gdy obaca młodziencá chetne
go kulantami/ kofem swem na to takowe wyprawia/ iesli sz niedostatecz-
ni. A potym opatruia tak iáko się kto doczego ma/ iesli do duchownego chle-
ba ma zápas od nich prouisio/ iesli ku świeckiemu sprawam Córy swe Panny
albo wdowy zánie dawaia/ a ku dobremu mieniu dopomagáia: a tak za-
wsze rozmyśláia/ bonum R. P. ludźmi godnemi/ bo o godnem wiedząc kę-
dyt o wielku sobie w towarzystwo namowia a prouisio dawaia / iednáia v
Krolowet. to miassto używa na pamiatkę wieczną Herbu Lwa
na złotem polu w Koronie/ czarnego: iáko go Lew Książę uży-
wał/ y in uádat albo przodkom ich / wieleby się porządku tego
miassta wspomnieć godziło/ czego krotkości foiguizac zaniechac
musim na ten czas/ wszak dla wielkij godności a náuki wspo-
mnieć my się zdáło krotkiem wierszem Sim: Symonyusa rownego z onych
śedniú Medrcow o ktorych nam zysstorie powiedáia každemu mierytko náu-
ka ale y żywotem.

Na Obraz Symona Symonydesa.

Owasz Plato Kujacy to Sokrates drugi/

I baczniejzy niż Solon do takej posługi

Ua ktora od Athenow był pilnie prośzony /

Pitagorasow wynysł tu nieporuszony.

Przyszedeł Anaxagora w czym go dotknąć chcecie/

Potciwem prodżeniem y złoto nadźciecie.

Magnitudo animi/ Pańskie obyczaje /

W ten alowie jedney maia wszystkie Ruskie Krate.

O temże.

A Szczęśliwsze niż Atheny Miasto w tej Krainie /
 Odkąd nam Słońce wschodzi y ſkąd cnota płynie.
 Niezrębać Diogenes brać Lucerny z ſobą /
 Zdawna Łwow Ruſkich Krainieſt wieka ozdoba..
 Tu ſie drudzy Brachmanes tak otym wieść rodzą /
 I ledwie ich dowcipen naſzy nieprzechodzą.
 Zbierz wszystkie ingenia od dawnego wieka /
 Sam tylko Simondes ſtanie za Człowieka.

O temże.

A Medea ſławna Coro Krola Kolchydziego /
 Zapomni ſwiat wyſtepkom okrucieństwa twego.
 Tylko nam chciei odmłodzić Staruſzką Simona /
 W tym ſławnem Mieſcie Łwowie iak niegdy Aſona.
 Aby on odmłodziwszy ſwe ſzedziwe Łata /
 Zbiodr ſwech cnotę rozradzał w tem okregu ſwiata.
 Bo acz nam Synem ſławnem doſć gmyſli dogoził /
 Wſzak czyni gwałt naturze iſeby nierodził.

A Eman Syn Dánielow o
 którym czyni zminkę Kromer w
 Kiegach dziewiętych zoſtawił Syna Waſilę Kie
 że Oſtrogię / Ten Waſil potym zoſtawił Dánie
 la Kieże na Oſtrogu od tegoſz Dániela zoſtał
 Syn ſedor Kieże na Oſtrogu etc. otym Kromer
 w Kiegach dwudziętych tak zminkę czyni Teo
 doreus ſive Perko Oſtrogius Dux Ruſſiæ vir
 ſtrenuus & bellicoſus partium Svidrigielonis
 przeciwno Polakom meſnie ſobie porczył młacie
 przy ſobie wielkie woſko / wſzak oż iednak iawnie

podkac ſie nieſmiał tylko zaſudkami / wielką ſzkodę Polakom czynił / o
 czyni o Kromerá czyta w Kiegach 20. na oſiatek od nich przemożon y pora
 żon z Wotochy pomocniki ſwemi.

W Aſil Kieże na Oſtrogu Syn mianowanego
 ſedka Kieżećia / zoſtawił Syna Iwana Kieże na Oſtro
 gu / byli to wszystko Panowie ſpokoini od tego Iwana był Konſtancyń Kieże
 Oſtrogię / o którym hiſtorye Polſkie tak piſzą że to był Pan waleczny prze
 ciwno Poganom y Nieprzyiacielom wſytkiem Krolow Polſkich / o tym
 Kromer in oratione wyſtawiając żywot Krola Sygmuna piwego tak

wſpo

wspomina tego Konstantyna Atq ut a Tartaris perpetuis nostris hostibus incipiam, horum quidem non contemnendos tres exercitus apud Blus-
kum tribus praeliis Duce Constantino Ostrogio principe: omni seculorum memoria dignissimo, ad interuencionem pane cecidit.

J Tegoż Konstantyna tamże w tej oraciei opowiada że porażił w Wi-
śniowca czterę y dwadzieścia tysięcy Tatarów na głowe mając przy sobie
Mikołaja Kamienieckiego s Polaki albo z slachtę, Podolskich y Ruskich Krá-
in / á ten był herbu Pitawa.

J Tamże na trzeciem miejscu go opowiada że ich porażił sześć á dwad-
zieścia tysięcy / oczym on temi słowypíše Nonne omnibus seculis memo-
rabilis est victoria qua viginti sex millia Tartarorum eodem illo Constán-
tyno Duce parua manu profligata sunt apud Canioviam, oczym przy Sig-
muncie Krolu Polskim serżey czytay.

J Nawiedruskiej wojnie w przegranej bitwie z wielo Pánow Litew-
skich był poymian do Moskwy zawiezoni tam go przymusił wie. ki Aniaż
Moskiewski náto aby mu był przysięgił nigdy z nim ani przeciwko woiskom
tego niewalczyć á Polakom niepomagać czego on uczynić niechciał drogo sie
okupić musiał / y za staraniem Krola Sigmuntá z więzienia wypuszcón / á
tego sie znacznie dosyć nad Moskwa miścił osmdziesiąt tysięcy woiska mu
w jego Ziemi porażił / y samego onego Tyranná aż do Moskwy zagnat / má-
jąc w towarzystwie Swierczowskiego Hetmana / nadwornego Erbu Go-
zdawa / á to się działo roku 1502. moglby był prawie ius nieprzyjaciela o-
nego sholdować dokońca / by sie bet w ziemie obroć / ale oboz wybrałszy
zwiezianmi á skorzysta wielką tu domowi na odpoczynienie odiechat.
Nádro iefce herb swój starożytny wzgardził / że to był znak iefce tego w
nim isz od iednego przodka początek mieli / iny sobie zmyśliwszy że
dwoi Polskich ieden / y a temi rody potym potomki swe powinowaciel /

á tego

á tego herbu tem sposobem używaia potomkowie iego stáro-
dawni przodkowie swych S. Gerzego ná Koniu przy nim malu-
jąc a on tych drugich przinim iako bacisj używać począł Ten
Konstantyn miał małżonkę Kiezinę Slucka / ktora początek swoi
wiodła z rodu Jagietowego iakoć się niżej pokaze / y używała
tego herbu ktory należy Kiezinom Sluckiem / zostawiać dwóch Synow.

Kiezin Kiezin z Ostroga ten miał Małżonkę Beate
Koscielca s Koscielca Podskarbiego Koronnego Core
etc. ktora tylko był iedyną Core zostawiać Katerzynie bázro nieszczesliwa / á
to dla wielkiej maletności ktora była nanie po Oicowskiej śmierci iako ná
dziedziczkę przypadła naprzód iá był wniost moca wziąwszy od Mátki Di-
mitr Sangusko / ktorego dogoniwszy Marcin Zborowski w Czechach zabiał /
Panne Matce wrócił / bo był opiekunem od oica iei naznaczonem.

Gdy przy Matce była dána potym Semionowi Kiezinu Stuckiemu w
stan Matzensti / Krol August obiecał iá był Lukaszowi Hrabie z Gorki Wo-
iewodzie Poznanskiemu ktory iechawszy do Lwowa / tam one
Panne zaślát / y ius w małżeństwie z Siemionem wziął gwał-
tem zátedwie Kiezin zdrowo vszedł / niebyto iednak do śmierci
miedzy niemi przyiazni / y tak pomarli. Mátká potym chce
się ná Hrabia z Gorki mścić / oza zá Olbrechta tákiego ius
májac 60. lat ktory iá žádał na Kiezinarkę y tam w więzieniu wmozżel / w
nedzi wielkiej żywota dokoná / one wshytkę maletność iei nalezaca po w-
tracal te co Corce iei nalezala popustofel / ona potym panna gdy umárt Wo-
iewoda Poznanski v ktorego práwie iako w więzieniu byla tu sryjowi swe-
mu iechala / á tam umárla fuit mente capta.

Konstantyn w torz Syn wy-
szci mianowanego Konstantyna
Kiezin Ostrogskie Woiewoda Kiiowski / był wie-
ku swego wielki obrońca / od Pogan Ruskich y
Podolskich Kráin s ktoremi przes starosty swe
wiele á meynie czyniac dwor swoi przysláchcie
á boiarách swych wysylájac iako w roku 1577.
tam wielkie a znaczne iego obrony Kroinitki pol-
skie opowiedać musa / tu się trotkości folguie.

Miał małżonkę Zoffia Tarnowską Hrabia-
ńkę Core Janá Hrabie s Tarnowa Kastella-
ná Krakowskiego Hetmána Korony Polskiej / po ktorey wiele Miasł y
Wśy w Polsce náń przypadło albo ná potomstwo iego / iako : Tarnow /
Tarnopol w Ruśi / Przeworsk / y wiele ynich / takze Wśy niemálo známie-
snych w ktorych dwory są znaczne á práwie páńskie zbudowane etc. zwiel-
kymi pożyczki / zostawil z nią trzech Synow.

Danusz Syn Konstantego Książcia z Ostroga Woiewody Kiiowskie
naten czas Kąstellanem Krakowskiem był/ten w młodem wie
ku swem tylko 18 lat miał: okazał był w sobie wielką poctechę oicu swemu/
a prawie ono serce dziadow swoich Książat y Hetmanow sławnych gdy po
gąnom Dubna Miasta y Janiku swego obronił /ktorego moca wielką do
bywać chcieli / wiedząc tam o Kieźnie Katerzynie siostrze iego na ten czas
Pannie/ktora potym była za Radziwilem Książciem y Woiewodą Wileń
skiem/tam iako sie gwałtownemu obronił/seroko otym Kroniki Polskie
powiedaia. Ten z młodości na dworze Cesarza Maximiliana sie wychował/
ozieniał sie potym roku 1582. w Węgrzech Familiei wielkiej y możney a sta
rożytney Pánow Szeredych/ktora potomstwo zostawił/ wziął potym dru
ga Core Sebestyana Lubomirskiego Hrabie z Wiśnicą starodawney Sami
licy / y zastużoney w Krolestwie Polskiem/ktora stał brat w Siedcu roku
1597. dnia 25. Nouembra to jest na dzień S. Katerzyny.

Konstantyn wtory Syn tegosz Książcia Konstanty
na Woiewody Kiiowskiego / ten był domą przy Oicu wycho
wan/vmárt sterilis.

Alexander trzeci Syn tegosz Książcia Woiewody
Kiiowskiego a Zoffiey Hrabianki s Tarnowa/ktory naten czas
Panem był młodem/ y to dośiebie znał ze Pan s Panow wrodzony.

J Cory dwie tegosz Książcia Helzbieta ta była dana Riż
cze Staroście Zmuckiemu y Kráiczemu W. X. L. staroda
wnego rodu/ktory początek swoi wioda s Polski/ potym gdy
iei vmárt stał za Radziwila Woiewode Wileńskiego/ Książ
ca na Dubinkach y na Bierzju /ktory pierwey siostrze iei własną
Katerzynie miał za soba.

Książca Zastawskie stychze Przodkow Książat Ruskich początek miał.
Książca Prońskie odrychze Książat Ruskich swoi początek wywodzą/ceje
go ieszcze listy rozdzielne y listy w Skarbie Krolow Polskich po
wirdziaia/iako list Książat Nowosielskich Odoierskich y Wo
rotynskich ktory sie poddawali Krolowi Kazimierzowi
chcac mieć obrone od wielkiego Książcia Moskiewskiego / od
wielkiego Książcia Prońskiego y Wielkiego Książcia Pereia
stawskiego/a ci wzywaią Herbu wedlug starodawnych przod
kow swoich Książat Ruskich meża na Koniu tem sposobem.

Książca ine ktore są albo y byli niektore w Litwie na Wotyniu miał
zaciecia swe od Gedymina W. X. L. od ktorego był Ja
gieta Władysław Krol Polski W. X. L. Ruskie/ Pruskie/ Mazowieckie rć.

J Naibliższy tedy byli s tego rodu Książca Sluckie ktorych już niestato/
Ci wiedli rod swoi od Olgierda Książcia Syna Gedyminowego/ktory był
po oicu W. X. L. a ten spłodził był te syny Jagieta/ Skiergieta/ Narimun
da/ Włodymira/ Łangwina/ Borisa/ Kurigietą/ Swidrigietą/ Vigontą/
Andria/ Butawą.

Ałwáná Książę Czartoryski opo-
wiedaia Kromki Polskie/ Ruskie dla te-
go że był zabiet Sigmuntá Książę wielkie Ly-
tewskie/ przeto iże się był zwaśniet na wszytkie
rody starodawnego Książęcego y rycerskiego sta-
nu/ prawa wszytkie y wolności psowat/ zapo-
mniawszy przysięgi swey/ Loczym Mlichowitá
Zysstorkę w Kiegach czwartych piše.

Wieku naszego circa annum 1560. Żyw był
Alexander Książę Czartoryski Wo-

iewodá Wołyński: zostawił Syná Micháitá/ ten miał za sobą Chodkiewiczó-
wne hrábianke na Szekłowie y na Misy Kástellana Wileńskiego siostry y
Stárosty Zmuckiego/ a odniei zostawił potomki ktorzy na ten czas szczęśliwie
pánują.

Sanguśkowie stemiż Czartoryskiemí od iednego przodka początek
mają/ w ktorych záwsze sercá y animusze prawie Książ-
ęce bywali/ sławy wielkiei między niemi się rozdzielili.

Edora Sanguska opowiada:
Ia niektóre pamięci na Wołyniu że
był Marszałkiem ziemie Wołyńskiej a starosta
Włodzimirski/ od ktorego byli właśni potom-
kowie Dimitr Sangusko ktorego Marcin Zbo-
rowsky dogoniwszy w Jaromirzu s Kieżna z O-
stroga ktora był matce gwałtem wziął: aten Zbo-
rowski iako opiekun ieden tej Panny dogoni-
wszy go zabił/ a Pannę wziawszy Matce wrocił/
ktorego to Dimitra ciało leży w Jaromirzu w
Kościółce pochowane w Roku 1554. oczym
nagrobek świadczy.

Hoc loco conditur corpus Clari Lithuanie Ducis
Demetry Sanguscouien ex magnifica Olgiardi.
Familia nati Capitanei Circasouien
Et Caniovien Quem Martinus Zborovvski trucidavit.

Roman Sangusko Brat ro-
dzony tego Dimitra mąż to był sta-
wy pamięci wieczney godny/ był to mór Ruskich
y Podolskich kráin/ był Woiewoda Bractaw-
skim Hetmánem Nadwornem wielkiego Kie-
stwa Litewskiego. Żytomierskiem Winnickiem
y Bractawskiem starosta/ umiart roku 1571 dnia
20. Máia opołudniu w Miasieczku Rozanie má-
iac wieku lat 34. zostawił s Chodkiewiczówną
Kástellana Wileńskie^o cora Hetmána W. K. L.

Syná Romána y trzy cory Mariáne/ Alexandre/ y Fedore.

Maryana

Maryane y Alexandre ktora była dana wstani matzenski Książęcin Zastawskie
Janowi/ Woiewodzie Podlaskiemu/ od ktorey iest potomstwo: Fedora na-
młodszą naprzód była za Stanisławem Rądzimskim Woiewodą Po-
dlaskiem/ starostą Lwowskim/ od ktorey został Syn Jan y co-
ra Anna. Gdy iei umarł ten Woiewoda stał potym za Książ-
kę Prońskie Alexandra Kastellana Trockiego/ ktoremu spo-
dziła dwu Synów/ Juliusza y Alexandra. A gdy y ten drugi
umarł stał za trzeciego meza/ wielkiej familiei Pana Pana
Andrzeja Leszczyńskiego Zgotuchowa Woiewodę Brzeskiego/
ktorem rok tylko pomieszkawszy dżiatki. mu swe wopiekę zle-
ciwszy żywot skończył/ takci ten wielki a meżny wód tych San-
guskow dokonał/ a maiterność ich w doniech mianowanych zo-
stał/ Bo w sytko meście pogłowie pomarło.

Fajeta Kosirskiew Litwie y na Wołyniu maier-
ność swe maia ktorzy od tegoż Lubarda stemi Książęty mia-
nowanemi rozrodzenia swe wioda/ Waleczni a sławni meżowie/ a Tatarsy a
z Moskwa wielkie a częste potrzeby miewali y miewaia.

Fajeta Wisniowieckie a Zbarasckie maia poczet
od Korybuta Syna Kiestuciówego a Brata własnego Wi-
tulskiego ktory Kiestuc był Książęciem Trockim/ oczym annales Ruskie y
Kroniki Polskie/ a między hescia Synow też miał tego Korybuta.

Patryk Fodor a Sigmunt y
Wasil byli Synowie Korybutowi
Patryk zszedł bez potomka/ Sigmunt był
Książęciem Litewskim/ wstąpił od Cza-
roryskiego: Fodor był Książęciem Tatarskim.
Ten Winnice zakładat y Zbaras/ miał Syna Da-
śa/ ten potym żył c zas długi spokoinie zosta-
wił Syna Wasila.

Byli od tego przodka meżowie sławni iako
wspomina Miechowita lib: 4. Cap: 46

Sigismundum Coribut Lituaniz Du-
cem nepotem regium germanum, Rege Vladislao consenciente. &
approbante ad acceptandum regnum Bohemiz nomine Vituldi
cum frequenti & valido exercitu impensis Vituldi expeditum mi-
sit &c. tamse mato nizec tāt pise: Ipse vero Sigismundus Dux Co-
ribut: per Moraviam transiens, oppidum munitum Vnyczovy,
quia ipsum non suscipiebat, expugnauit, & militibus in pradam de-
dit &c.

Wasilá Korybutowicá á Fed-
ka či potomcy własní wtemto wie-
ku zeli cirká Annum 1576. Stephan Zbaráski
był Woiewodą Treckim / był Pan społ oiny w
skarby dobrze zamożny / miał małżonkę pirwśa
Jawnuciankę / ktorci też przodkowie stegoż rodu
Gedyminowego rozrodzenie mieli / wszakoż te-
go rodu meſkiei pćci nieſtáto. Drugo petym
miał małżonkę Dorote Girleiwne
Kaſtellaná Lubelſkiego y ſtáreſzy
Sedomirſkiego core / ktoremu imie

było Andrzej ſtarodawniego y zacnego rodu / Pána wſpráwach
rycerſkich biegłego / ktory wzywáł Herbu tym ſpoſobem zew-
go w Polſce Lewart / ſiedł bez potomká meſkiei pćci / tá Girleiwna ze ſtá-
witá wdoniu Zbaráſkich Core iedyńa Bárbáre / po ktorey wielk a częſć má-
ietnoſci zdoniu z báráſkich odchodzi / ſamá petym ponuiemona Páni ſtá za
Pána Lwa ſapie Kánclerzá wielkiego Xięſtwá Litewſkiego / zoſtáwixy
mu Syná Janá umárlá.

Nikolai Zbaráski ſtároſtá Krzemieniecki brat własný
tego Woiewody był takżé Pan ſpoł oiny / wszakoż iednak zawżé
ludzi rycerſkich niemáty poczet przyſobie báwit / ſtoremu cíaſu petrieł y ko-
iary ſwe álbo ſlachte ktorzy w pańſtwach iego máietnoſci ſwe miéu y od
niego opatrzénia znaczne zmiekarxý przeſ ktore ku wielkiej ſławie y náto-
ſci wſzech obywatelów przychodził / zoſtáwł tylkó iednego Syna á Core
Maruſe álbo Malgorżatę.

Januſz Zbaráski Woiewodá
Bráclawſki ſtároſtá Krzemieniecki /
nátem ſławne imie praprádżiadów onych ſtá-
wonych á meżnych ożeto / częſto we krwi pogáń-
ſkiej ſable ſwo omaczał / ſwiadome Moſciwo-
ſkie Woíſka / ſwiadome Zamki iego meżney ſie-
ty y mądry ſpráwy / iego ſpráwy za Stephána
po odiechaniu Mieleckiego Hetmána Koronne-
go i inſzy Hetmány ſtáwy ſobie nabywáli tym
wſzytkie nieymieietnoſć ſwo zdołeli pod wiel-
kimi Lúkami wżád Hetmáński ná ſobie prá-

wie wiodł. Pod Sokotem za Hetmána Mieleckiego pod Toropcem ktory
ſpalet / Hetmány ſchoragwiani Stephanowi Krolowi odnioſł / y wſhytkich
Zolnierzów dworzan Krolewſkich poſtugi meżne zálecił / iáko Pan ſam ſtá-
wy meſtwá petny / y inſhem iei niezáirzał / owſhem życzył y przyſlugi v Krolá:
miał małżonkę N. Kieźne Czetwertynſką ktora zoſtáwł potomſtwo Syny
y cory / či Czetwertynſcy X. támiżé ná Wolyniu zdawnych Xiężat Ruſkich
porządék ſwoi máia.

Wia-

Władysław Książę Zbarskie

trzeci brat wyższy miencwanego
Stepháná Woiewody Trockiego y Mikoláia
starosty Krzemienieckiego: Serży brat czwarty
oba zawżę zdrowy swemi y zbotary na każdą
potrzebę bywali gotowemi na obronę R. P. od
obudwu potomstwo było albo jest/ Siostrą ich
była Helżbieta za Baworskiem / która wrodziła
syna Mikoláia y core Anne która była dana
za Kniezia Alexándra Porickiego/ którzy także
wiodą początek rodu swego od tegoż przodka

co y Zbarscy/ iesli iako ino odmiane herbu mają, tego właśnie wiedzieć
niemożem.

Woroniecy od tegoż przodka co Zbarscy a Wisniowiecy początek
swoi wiodą y wiednei dzielnicy państwa miowali/ wsa-
koż ci nad miarę hoimi bywali/ inży wmiare przyczyniając a niewnieszając
potomstwu maietności swe roszczężali. Był Jakub Woroniecki za Stepháná Ba-
thoré Biskupem Kiiowskiem/ktoremu potym Sigmunt trzeci to Biskupstwo
wziął dla tego że był w Elektia po Stephánie mianował Maximiliana Ar-
cydzie Rakuskie Cesarza Maximiliana Syna/ Przewiodła Krolowa Anna
nakładem hoimem przeciwna stronie ie° Krolewna szwedie° obróli/ktory na-
ten czas gdym ja ten Ogrod pisał jet na Krolestwie Polkiem y Szwieckiem.

Książę Syn Gedyminow

tego Książowie Kozimscy początek
swoi wiodą/ tylko inaksem sposobem herbu ani-
żeli Zbarscy używają meżowie sie° herbu wiel-
kiej stawy dla spraw rycerskich zawżę bywali
iako byli X. Michaila Kozimskiego ci synowie/
Kierg mają stawy wielkiej często pogany a nie-
znie biat/ Bogdan był hetmanem Z poro-
skich moloicow którzy sie y Uziorem Kozaki
zową/ Był to wielkiej sprawy y miewa rycerz a
prawy hetman/ Trzeci Mikolai nadrych obu

niepodleiszy w rycerskich sprawach.

Jawnucia Syn Gedyminow od którego miaty początek
Książę Zaslawskie ale tego meściei pćci potomstwa nie-
miał tylko po białey pćci które wktory dom rozdane były/ a od nich aż poten-
czas potomkowie sie rozróżniają tu sie krotke przypomin.

Gryg Książę Zaslawskiemiał Syna Swana Książę

że Zaslawskie który potym miał trzech Synow sam na
Zaslawiu po oicu Jawnucie zostawży/ Michaila/ Bogdana/ y
Fedora a core iedne zostawił. Michail synie° miał cory ctery
Nestáža ta była za Stephanem Zbarskiem Woiewoda Tro-
ckim zeńta sterilis. Ościtowa druga siostra iei była która wro-
dziła Serżego Ościka/ Woiewode Niszijskiewskiego/ktory acz

miat matzonke z Morawy Magdalene z Lomnice starodawnego a'zacnego
rodu / wszakoż zniszadnego potomstwa nie zostawil żywego / umart. Ona
sie potym dostata wstan Matzenſky Panu Andrzeiowi Cikovskiemu z Sa-
milij Radwan / dworzaninowi Krola Steffana starosci w ien
skiemu. Brat tego Woiewody byl z reor Ościk ten umrzeć mus-
siał dla wielkiej złości swej y nieprzystoynego chowania przes-
ciwko K. p. zostawil Syna Jana Ościka. Od trzeciei Tuko-
dymowicowie niektorzy po cza tek swoi maia. Czwartą była
za Kiazeciem Kofirskiem tylko iedyna Core zostawila ktora za Sapia Wo-
iewoda Minskiem była.

Bogdan drugi Syn Iwana Kiazecia Zaslowskie-
go / mial takze Cory trzy / pierwsza była za Hornostaiem /
odrey Hornostaiowie od drugiej Godyncowicowie / Kniaziowie Horscy kto-
rych była sptodzila czterech, Piotra / Sedora / Jana / a Stephana. Cory tak-
ze cztery od Bogdany Zytynſy / od Reginy Motodkiewiczowic / od Heleny
Tyshkowicowic / od owdocie Stechowicowic w Litwie rody starodawne.

Sedor Syn trzeci Iwanow
mial Cory tylko dwie iedna mlodo-
umarta / druga Anna była za Zlebowicem Wo-
iewoda Wileńskiem / ktora sptodzila była Janą
Zlebowicza Woiewode Trockiego / Barbare core
ktora była za Wolkiem s Podhaiec / y inſe iako
niżej wstysyſz. Siostra własna tych miano-
wanych braciei Michala Bogdana y Sedora
Kiazat Zaslowskich / była za Kniaziem Polu-
bienskiem / zrodu Kiazat starodawnych Ruskich
ktorey był Syn Lew Polubienſki wielkiej Sta-

wy dla spraw rycerskich maz / y siostra iego Kopcziowa tez
starodawnego rodu ktorych iedyna Cora tylko była za Ka-
sprem Debienskiem Podkomorzem Mielnickiem Kastellana
Krakowskiego Synem.

I Stegoz Kodu Gedyminowego drudzi maia poczećia
swoie od Monuida Syna, brata Olgierdowego Wica Jagielowego tym
porzadkiem.

Monwid Kiazeciem byl wiel-
kim a wszakoż ze byl barzo spokoi-
ny / odial mu zwierzchnosc braciei
go Olgierd / a dat mu Kieſtwo Kier-
nowskie y Stomienſkie. ten zostaw-
il dwoch Synow Monwida y
Monwida / Monwid byl Woie-
woda Wileńskiem za panowania Jagiela y Wi-
tulda / a tak zinemi Pany w Unia przyiat herb

Reliwe á obrocił sie spotomki swemu między rycerstwo od niego idą Ruch-
mistrzowie Drohostajscy iako wieku medawnego był Mikolaj Woie-
da Potockim Syn jego Alexander kráiczym W. X. L.

Montwid Brát Nunwidow po śmierci Brata swego był także Wo-
iewoda Wileńskiem/niat dwóch Synow Zleba y Gerzego
álbo Jurgia ktory był Woiewodą Smoleńskiem/ od tych tedy dwóch idą te
rody Zlebowiczowie od Zleba zaczy red aż poten czas w Litwie.

J Od Mikolaja Woiewody Wileńskiego wnuka maia początek Gerzy-
kowicowie rod w Kieście Litewskiem starodawnym/ własnie tych Książat po-
šli/tylko dla pokoju przed wiela Książat zuffatych pokoi sobie czyniac na ry-
cerski sie stan wdali/ktorego wielkich vrzędow dochodzą iako byli wieku me-
go ci meżowie zacni/Kasper Gerzykowie Podkomorzem Mielnickiem/ ten z
Radowną zostawiet potomstwo /drugi był starosta Mielnickiem y Lesic-
kiem /ktorego cora potym była za Prowana Zupnickiem Zup Wielkich y
Bocheńskich starosta Bedzińskiem y innych wiele meżow zacnych. A tak te
rody maš ktoryz spokoienia Godyminowego początek swoi maia własny/ y
innych wiele ktoryz od Książat Ruskich dawnych / á zowa ie Książami in-
nie Książety / tylko znać im ten początek ich rodzaju daia znać.

Radziwilowie ci idą z dawnych Litewskich Pa-
now zacnych/ktoryz v Książat swoich przedniejszymi a możnemi
Senatery bywali/dopiero za Cesarza Ferdynanda Tytul Książ-
zeczy im nadan za przyczyną Króla Augusta /ktory dla pieknei
wrody wziął był sobie w stan małżeńsky Barbare Core Gerzego Radziwila
Rastellana Wileńskiego pozostala wdowce po Gassultowi Panu jednem w
Litwie sárzo możnem circa annum 1548.

Mikolaj Radziwil ten Królowey Brát ten napier-
wei Książeczego tytul dostal/zostawil z Szydłowicki te syny. Miko-
laja Radziwila Książę na Tieszwyzu á Olice Woiewode Trockiego/ktory
był po Ocu w rodzic swem potepicet Sekti Kalwinowey ktora Ociec jego
prawie w onem Kieście rozrodziel. Miał małzonkę Kiejsze Wesniwicką /
jest potomstwo od niego.

JERZY Radziwil ten był na-
przód Biskupem wileńskiem/potym
był od Gregorza Papięza trzynastego tego imie-
nia Kardinatem uczyniony/ na ten czas Biskup-
stwo Krakowskie w porządku Kościelnem w po-
bożności y swiatobliwości sprawuje y reffor-
muie / á iako dobry Pasterz niwczym sie nieśa-
nuie zdrowiu ani kosztowi nieffolguie/ tak sie
zacnie wrodzwszy wšytkich niewczasow podei-
mować sie nieśanuiie / Oweżarnie swey sam
przez sie wšitować nieobnieśtawa/a dachwatą

Bożey rozmnażania pilnie doglada od Kościola Pańskiego odszepieńcem
tu uznaniu: przeczo słusnie wzorem vrzedu y powinności Biskupskiei może
bydź mianowan Speculator prawy/á iŝby takowych dozorcow Pan Bog oi.

czyżnie

cziznie abo raczy wſſemu Chreſcijańſtwu wzywać raczet życzyć a pilnie Pá-
ná Boga oto nam proſić należy.

Niebrecht trzeci Syn Nikołaja Rádziwiłá Xiáże z
Tieſwieża á Oliki był Márſzałkiem wielkiego Xięſtwa Litewſkiego/
ten Sigmuntowi trzeciemu po żone ieżdżił do Rákus po Core Arcyksięcia
Kárlá ſtryjá wlaſnego Ceſaría Rudolffa wtorego ić. miał małżonkę Xiężne
Kurlandską/od ktorei ieſt potomſtwo.

Staniſław czwarty Brát ich miał tenże urząd Márſzałkowski po Brá-
cie/wſhákoż wielka pietas y zdrowie nieſpoſobne pracy mił
tákiej ſtrzymać nie dopuſcił/ miał małżonkę z rodu Pánów Myſków ſtá-
rodawnei Fámiliei ná Wotyniu.

I Cory tegoż Xiáże ciá ná Tieſwieżu y Ollice ſioſtry czterech miánowá-
nych Brátów te byli/naprzód Cemina Woiewodżina Pomorſka. Helzbieta
Mielecka Woiewodżina Podolſka Hetmánowa Koronna / Nowoniecka y
Grodcka Stároſcina. Anna Buczácka ſtároſcyzna Barſka Podkomorżyna
Kámieniecka. Kryſtyna Kancelerżowa y Hetmánowa Koronna Bełſka/
Malborſka/Knyſyńska etc. Stároſcina umiárá Roku 1580. w Wárhawie
y Bernardynow ciáto iej pochowano/oczym ſwiadczy napis.

Nikolai Rádziwił drugi Woiewoda Wileń-
ſki Xiáże ná Dubinkách y ná Bierży (ten był zoſta-
wił dwóch Synów) był Hetmánem náiwyyſſzym wielkiego Xię-
ſtwa Litewſkiego.

I Nikołaja Woiewode Wileńſkiego Hetmána tákże W. X. L. który
miał te Małżonki Kátarzyna Xiężne Oſtrowska Konſtantyna Woiewody
Kiówſkiego Core/potym Tecińska pozostała wdowe po Gerżem Xiáże ciu
ſtudin/trzecim Xiężne z Oſtrogá piérweſi ſioſtre rodzone/a ten był wielki
táć iáko y oćiec tego Deſenſor & promotor Sektry Kalwinoweiu w Litwie.

Kryſtoff drugi Brát tego Nikołaja Woiewody Wileń-
ſkiego co za dignitates miał do tego tytułu Xiáże-
cego wiedzieć prze dalekoſć niemogłeni. Te Xiáżetá Or-
la czarnego/w pierſiach Trzy Trabys za Herb noſa ſprzódkor-
ſwych ſtarodawny.

Siednegoſz przódka máia ſnimi poczetek Os-
ćikowie/ktorzy ná dawnem ſtanie ſwoim przeſtawali/ Bywali
Woiewodami w Xięſtwie Litewſkiem/á przyiet był przodek ich
do Herbu Trzech Trab w Dnia ná Seimie Lubelſkim od Pá-
now Jordanow ktorzy ſie po rożnych Zamkach y máietnoſciách rożno názy-
waia/iáko Pánowie Stoiewſcy/Śalczowſcy/Brzeżyńſcy/ Kownicey/Wi-
nárſcy/Świerczowſcy/Pákoſzewſcy/Mieticcy/Pánowie
Krzykávſcy s Krzykáv przy Ślaſkich gránicách/Dni to zna-
czy y ſtárodawna zacney fámiliey/ktore z wielkiei godnoſci á
ſpoćciwych náwſhem ſpraw y poſtepkow był znaczna ozdoba Se-
weryn Krzykávſky s Krzykáv podſtároſci Medynicki á Bur-
grabia Sánocki ná ten czas gdy ten Ogród grodziet/iemuſz ku pamiátce

na znak przyjaźnielskiej chęci ten zagon sprząć mi się zdało.

A zginać trudno takowy ma kiedy w tej mierze/
Kto od cnoty początek swych wszystkich spraw bierze.
Jakoż y nasz SEVERIN niewykracza z miary/
Trzymaj tak dość statecznie dzwiek Traby stary.
I zda mi się że mu bydy na dobrym obłowie/
Bo cora Jowiszowa z siatka pogotowie
Stoiac / to co rozumie tu ozdobie iego
Chwyta / a kładzie w pokład hoinie Krzykawskiego.
Owa ieszcze te Traby przyda do swej miary/
Ze usłyszysz pod bokiem pańskim ich dzwiek stary.

Ktorego Herbu używają też Pánowie Kumańscy / Pánowie Dawidowiczowie / Pánowie Wołkowie jeśli y ci od iednego przodka z ościkami idą tego dostatecznie wiedzieć niemogłi wskazy inzego niemają nadania tylko ten z wsiel od Pánów Jordanów y od tych rodów albo familij wysszey miążnowanych.

O dawności Ziemi a Księstwa Pruskiego / co za ludzie a odkąd domowego przysli/ iako dawno y iako szczęśliwie a długo pánowali/ Księgi Szoste.

D Ruska Ziemia słusznie ma być nazywana Odmigierami / abowiem ci ludzie ktorzy byli naprzód te Ziemi osiedli / zwano ie Odmigierami / otey Ziemi piše Chrystianus albo Chrystianus napierwszy Biskup Pruski w swojej Kronice w te słowa.

I za czasu Cesarza Octawiusza Augusta / w mieście Salura / ktore leży w Ziemi Bytyńskiej / byli nieiacy Astronomowie ktorzy się pilnie přes swoi kunszt albo disputacye wywiedowali iesliby też w siódmiem y osmiem cerelu Niebieskiem tu putnocy pod rakiem y Rozoroścem znaki Niebieskimi co za ludzie mieszkali : a tak chcąc się tego dostatecznie dowiedzieć / slugi swe pomienione w te Kraie wysłali.

I ci posłancy ich / přes Tatarska / Moskiewska / y Inflantska Ziemi do tego Kraia weszli. A gdy nieiaka wode wielką przebyli / przysli wiedne Ziemi ktora była bázro przesrona y szeroka / a ta żadnego przezwiśta nie miała / leżała na putnocy a między putnocą y wschodem. Te Ziemi oni posłancy zwiedzieli y według potrzeby dobrze się przypatrzeni / wskazy sie z ludźmi co tam mieszkali zmowić niemogli.

Alie iż Sarmatów albo Wendowie między niemi bywali tedy ſie z nimi nieco znowić umieli/ y od nich ſie czego mogli dowiedowali. Ci tedy wſyſcy poſtąncy onych meżow ucyonych okrent iednego na imie Dinonia po-
marli na drodze/ a wſakoż też ten Dinon ię wſzytkich byt naučenſzy w A-
ſtronomiey/ gdy ſie wrócił do ſwoich Pánow albo towarzyszw Dinon / tak
im dawał ſpráwe o onych Kráinách iáko tenże Chriſtinus ſwiateczy: Te zie-
mie przeźktorem iá wędrowat y ieźdit/ ſa bázro puſte ále ſierokie/ w nych lud-
zie bázro ſproſni y glupi żywia / iáko y Żumowie

¶ Potemem przyſzedł do drugiej Ziemie tedy rzeka przeźroczyſta płynie
od Słowaków/ ktora w ſtone morze wpada/ ta ziemia niema ſtátecznego za-
dnego przeźwiſka/ iedni iá zowz Sárge/ drudzy Gelindia / niektorzy Wa-
tinia/ a to ſie dźiało dla częſtych odmieſnoſci w niej obcych ludzi/ ieſt to Żie-
mia nieſproſna/ y otworzyſta/ wiele pięknych rzek y ieźior obdarżona: ma w
ſobie tud nieſtárády/ w rozmowie nieproſty / w iedzeniu y wpięciu niezbytmi
niemáto żadnego Míaſta/ Wſi/ ani domow/ ále nieſtáto przy rzekách pod
naróſkrzewitſza zlotowirżbina/ a nádniá ze trćiny nátrycie czynia / a gdy
wieka á bázro zimna w nich żima bywa/ tedy ſobie ogień ſcátęgo drzewa iá-
ko wroſto ſámo w ſobie czynia/ a nawietſy czas oney żimy przeſpiá / odzie-
nie máto zrogozu/ każdy z nich ma trzy żony.

¶ A ci niemáto żadnego oſobliwego Boga/ tylko ſtońce á mieſiac chwa-
la / y tem ſie kłaniaia/ z żonami máto ſprawy tedy iedno y gdzie chce/ albo
potrzeba przypadnie/ niczyiei obecnoſci nieſzánuiać / ani tego máto za za-
den wſtyd / tych żon Koleia/ albo porządkiem używaia / a gdzie ſie ktory z
nich obroci iedna go z nich pſłnuie / wſáke iednáł chocia wiele żon máto
máło potomſtwá ptođia. ¶ Pána ſwego zwierchniego zowz Mázó / a
gdy do nich przyđie / tedy przed nim ná ſwe oblicza padaia / a niemáto go
czym ynſhem uceſtowáć / y wáſić/ albo wdárowáć / ſwoie mu nápiętnieſe
dźiatki dawaia. ¶ Wracáiać ſie tedy do opiaania początku tey ziemie
ynſzych Hystoryków zdania krotko wzpominie y opowiem.

¶ Ioannes Bohemus w ſwey Kronice tak piſe / iż że wſchodu Stońca
wieka okwiatoſć ludzi w te Kráie ktore teras Pruſy zowz wyciągnęto / iá-
ko Amárabowie/ Alamowie Wendowie/ y Gortowie.

¶ Sebeſtianus Franke w Kronice Niemieckey tak piſe zgadzáia ſie ná
to niektorzy ię to tylko iednego narodu ludzie byli ktore zwano Vlnigierá-
mi/ albo Żu. nniegierámi / a byli to Pruſowie ktore niektorzy Brukterámi
Celtami Boruſanmi y Żu. nniegierámi zwali/ a ci ludzie przy wſile w Pruſiech
nieſtáli/ ále byli od Gortow ſtanitſz d wypędzeni y ſámi Gortowie na miej-
ſca ich oſiedli/ a Vinnigerowie Kurſece znánuemitey rzeżoney Dunay wyſli/
áż do Gor tedy ſie Dunai poczyňa / a polożywſzy ſie y rozporſtárſy tam miá-
ſto Vln na ſwe imie zbudowali teras na tem miejscu ludzie ſwabámi zowz.

¶ Máciei Mlechomitá Polak opiauiąc ſprawy Polſkie teżykiem Lacin-
ſkiem w Kiegách w torych w rozdziale oſmim tak piſze. Ticiáki Krol w
Bytyniei byt ktorego zwano Pruſia/ tego byl Krola namowił Żanibal iż za-
czoł wojnie z Rzymianym/ a wſakoż tá wojna Krolowi Pruſia bázro ſie nie-
ſzeſſiwaie wiódłá/ ábowiem go Rzymianie wewſzem przechođiac/ tak bázro
iemu ſámemu iáko y ludziem iego przypárli/ áż on ſwoie ziemie Bytynia opu-
ſcić muſiał / y przyciągnál dotęziemie Vlnigierániei ktora potym weſ-
dług imienia onego Krola Pruſia nazwana była.

¶ Tenie

I Tenże historyk opowiada tamże w tej Kronice / iż wiele ludu Rzym. Slego w te Ziemie przyszło dla wielkich wojen które się w Rzymskim Państwie na ten czas działy, w Prusiech / drudzi w Litwie / a trzecia Część wzmudzi się osadziła.

I Amiejsa swę nazacniejsze kedy Bogi albo Bóstwa w poświęcości mieli y one chwałeli / zwali je Komowe / na pamiątkę albo na kstat Rzymu / a tam według zwyczajów dla porządku postanawiali Popy które oni zwali Krywe a każdy z nich tak wiele miał żon ile ich jedno kupić y zapać / albo iakiemkolwiek obyczajem dostać przemoż.

O Pruskiej Ziemi którą Brusia zwano a ludzie one Benthenami albo Brusami o ich mieszkaniu y obyczajach także y o wierze pisze Sebastian Brant w te słowa •

I Prusowie mieszkają przy rzece która zowią wista / która jest albo się poczyna z Gór które Polscy i Słasko z Węgierską Ziemią dzieli / tą rzeką idzie miano Toruń / aż do Gdańska a stamtąd w morze wpada.

I Te Ziemie acz naprzed Krolowie Polscy na wiare chrześcijańską przyjmowali / wszakoż często iż oni opuszczali / gdy ich w przynierzu zanićchawali / oni do swych Bóstw się wracali / wielkie szkody tak iako mogli Krolowu Polskiemu czynisz / albo Ziemianom przyległym sobie od Krolstwa / aż potom iako niżej wstyszysz od Konrada Książęcia Mazowieckiego przynieszeni byli donieci Krzyżacy / którzy pogańską wiare wygładzili / zuffa swych skroćili / wszakoż sami mało niesrośzeni nieprzyjaćli y okrutniejszemi Panom swym y dobrodzieiom którzy holdować mieli zostali / ale Pan Bogu nie lubiąc chytrości ich ani zdrady wyniszczyć je raczył / a teraz ta Ziemia jest z Koroną Polską zjednoczona / y jednych ze wolności z rycerstwem Polskim używa / od Sygmunta pierwszego postanowienia. Jest to Ziemia rokoszna y okwita w zboże y w bydło ryby y zwierzę rozmaite.

I Mieszkali przed tym iako się wysszey pisało naszym mieiscu (iako to Ptolomeus wspomina) Vlnigarowie / a Alauowie / Windowie / Amazbitowie / y Gortowie / wszakoż ci niebożni ludzie za czasów onych Szatanów chwałeli / aż do czasu panowania Cesarza Fryderyka tego imienia wtorego / za którego chęcią Konrad Książę Mazowiecki Niemców morze y Pan / (które przed tym pauperini albo Mariani zwano) wespół z Chrześcijanami wiarę wniósł / a to się działo roku 1216. O tej regule albo poczciwoci kto chce wiedzieć może czytać Sebestyana Franka lib. 50. w części wtorey opisania świata.

I Jako Scandianowie z Gotlandiei do Wlgieranii przyszli y tam mieszkając poczęli. W niektorej Kronice barzo starei Pruskiej albo Niemckiej: historyk bez podpisu imienia swego tak pisze. Zieby Krol Angielski Drusus niektóre ludie z Albioniei to jest z Brytaniei albo Angliei dla ich zdrady y nieposłuszeństwa do Norwegiei wygnał / a ten zaś lud po niematem częścią z Schandiei do Cymbriei albo do Dunskiej Ziemi przeszedł:

I A stamtąd przyszli na Wyspę Gotlandię albo miała Cymbria / Cischandianowie byli nieposłuszni Krolowi Dunskiemu / ani mu chcieli żadnego Trybutu dawać.

I A gdy Gortowie z Włoskich y z innych ziem wstępowali / które były

•••••

przed

przedtym gwałtem y mocą wielką opanowali/przyszli potym do Westfalie
zbudowali tam Miasto ktore nazwali Gottingien / wśakoż tam niedlugo
trwali dla niepokoiow/ przyszli do Dunstkiei Ziennie tam posłali swego posta
do Książęcia Dunstkiego ktoremu było imię Terodot/żądali go o miejsce w kto
remby za słusny roczny trybut mogli mieszkać / y tam się osadzać.

¶ Terodot słysząc wiele dziwow przedtym o tych Gotach y o ich wielkiej
mocy/obawiając się ich dał postom taką odpowiedź mówiąc/ mam iedne wy
spe w państwie moim ktora zowaz Cymbrya nimiejsze te trzymają ludzie ktore
zowaz Schandiani a iż mnie niechca Panem swoim znać ani przystoiNEY dā
ni dawać/co mi Gottomie przeswas Posty swe offiaruis/ tedy mogą sobie
kiedy iedno chca Cymbria wziąć.

¶ Te jego odpowiedź Wzbo Książę Gotskie z wielką wdzięcznością przy
jął y obwarował a lbo się obowiązował posłusznym być y trybut dawać Książ
ęciu Dunstkiemu. ¶ Ażatym postat posty swe do cymbriei do Brute
na Schandenstkiego Książęcia y do Widewita jego przedniego Pana/tych obu
kazał wżbo pytać/iesliby mu z dobra wola wyspe Cymbryia runować y
puścić iż chcieli na ktora on od własnego Pana iei prawo miał/ktoremu oni
żadnego posłuszeństwa ani trybutu dawać niechca/ani od wiela iet dawali
a iesliby iei dobrowolnie puścić niechcieli/ tedy aby z niemi ome ręk a me
żnie czynieli/vstysawszy Schandianowie to poselstwo żesli sie wradę/tam sie
namawiali co czynić mieli/iesliby dopiro teras dawać dań mieli/ a pod po
słuszeństwem iakiem bydi czego byli nieprzwykli/rozumieli żeby im to y po
tomstwu ich wielką żelżywość bydi miała.

¶ Jesliby też szansa wojnie z Gotthy podnieść mieli/ tedy sie im zda
ło to że lepiej niepocząć mówiąc że nam Bogowie naży radzeli aby smy te
Ziemie opuścili gdyż w krotkiem czasie bedzie ludziom naszym barzo mało
y ciasna/a tak my sobie dostaniemy inšey Ziennie tedy zaczniemy y moż
niektemu bydi możemy mżli tu/wtem dali Gotskim postom odpowiedź w te
w te słowa. ¶ Jesli Gottomie z Schandian y wieczny a trwały pokoi
chca uczynić y stalego trzymać/to iest do ktoreyby kolwiek ziemie Schandia
nowie s Cymbrie y na potym przyszli a tam sie osadzili y mieszkali aby tam
w pokoiu zawżdy od Gottom byli/niemając od nich żadnego przenagabania
tak z ich chęci iako y z namięy komu gwoley / a gdy tego od nich pewni be
dziemy, tedy im Cymbria dobrowolnie puścimy/a zniemy sami precz wyćia
gniemy. ¶ Naco przy woliwszy Gottomie zobu stron/statecznie cno przy
mierz między niemi vgruntowane y postanowione było.

¶ Tamże historyk opowiada Gottom na ten czas bydi w onem Wojsce
młodych y starych meżow y niewiaśc trzytysiące y sześć set person: wśedşy do
Cymbriei zbudowali Zamek a nazwali od imienia Książęcia swego Wisboa.

¶ Schandianowie też opisałie tidzbe wśytek młodych y starych meżow y
niewiaśc czteretysiące y sześć set/ktorzy sie s Cymbryey wyprowadzili/ a
ci sie na płtach przes morze aż do Żelibo co teras Żelem zowaz wiezli / przy
šli do Vlnigieramniei/tam znaleźli ludzkie vejciwe/scjere a proste.

¶ Zbudowali tam Schandianowie Zamek napierwşy/a nazwali Zomes
da Brutheno na pamiatke Panu swemu.

¶ Książę ich Brutheno przyiacielstwie sie barzo náprzećiwko Vlnigiera
nom zachował/częci wielkie dla nich sprawował a przez te praktyki ku sobie
przywabił a sposabił zaczniemy tudzie oney Ziennie do siebie/ owa za krot

ci cias one ludzje przez przytazn drugie przez chytrość / a druga częśc przez noc a gwałt zniewoleł y shotdował sobie / a nakoniec k temu przywiodł że ci co goście a obcy ludzje onem gospodarzom starem Pány sie stali / a tak ias to ono mowia byt wciem nad niestrjá / Pielgrzym albo gość zniewoleł y opas nowat domowniká / sluga albo poddány Pána:

I Tenże Brutenus gdy iuz sobie vmocniel Pánstwo ono y dobrze sobie podstarzał / niechcac iuz sami na sobie miec żadney pracy / tylko spokoinie y wotá dokónac bratá swego imieniem Weidewota ná swe miejsce wsáz dzieł / sam patriárch zostat / z wáligo Kyrwy Kierweito iakoby rzekli że to nasz Pan po Bogách piwshy przez ktorego wolei niemamy sie niczego waz sic zacząc / bo on fortuna y sczesciem jest Bogow naszych / przeto go mamy wewshyktem nasładować.

I Kazáli też albo sami budowali: naitwyżemu Raptanowi y Bogom wóim Barzo piękne budowanie do mieszkania pod iednem wielkiem debem / rozkazania onego Pána swego Brutena y nazwali on gmach Komowe / ná pamiatke miasta piwshiego skąd wysli Rzymu a mocno sie wshyscy zbuntowali a sprisiegli / iz oni żadnemu inshemu czlowiekowi niechca bydz poddánemi ani poslusznemi tylko samemu Kiazeciu swemu Kyrwói Kierweitowi / y ná to je niechcieci nigdy inshych Bogow miec tylko swe trzy Bogi / ias to Patolla Patrimpa y Percuná / tych trzech obiecali czcić y chwalic / y ofiary im dáwać.

I Ten wielki miasszy a okrutny dab gdzie Szatan swoje Mátackie wysyls conter fety ich niewał / te cie a jinie sie zieleniat / a byt barzo rozrozy y krzewisty y heroky / tak gesse gátesz y tiscie ná sobie miał że žádný deszcz ani śnieg przeznie przepásć niemogł / przy temże debie barzo piękne mieszkánie bylo w ktorem ich Patriárchá Kyrwói Kierweito mieszkál a to miejsce wespolek zdebem zwali Komowe / okolo tego miejsca barzo piękne sukna záwiezione byly te sukna ná zwyż oim tokiet / a tak tam žádný nieśmiat wniść chyba sami Kyrwói Kierweito / a naitwyższy Weidelotowie to jest ponasemu sludzy Kościelni / a kiedy tam kto przyshedł te Bogi czcić y chwalic / y ofiárować im / tedy ci Weidelotowie tego Sukná ná strone od ciogneli.

Ten dab ná trzy częsci rozdzielon byl / w iedney częsci chowali Brutenowie swego Boga ktorego zwali Perkuno / a iego czci byl ten naprzedmeiszy y zaemeszy obyczaj / że mu wednie y w nocy wstawicznie zdebiny ogień paleno / a iesli by byl z zamieszkania albo nieopatrzności tych Weidelotow wygást / tedy dla tego Weidelot musiał śmierć podisć.

I Druga częśc tego debu trzymał ich Bog ktorego zwano Pátrympo / tego ci ci ten byl obyczaj / iz mu tam gwolei żywego weża chowano y mliekiem go karmiac przy żywocie zachowywano:

I Tzecia częśc tego debu ośiadt byl Batwan ktorego zwano Pátello / iego ci ci y chwały byl ten ktemot / iz mu tam głowę umártego Czlowieka chowali.

I Miel iedną ci Brutenowie ná te Bogi swe ynsh / ktore w wczciwości i mieli / a wshdy ná tych miejscách kiedy debiná rosta albo w debowych záciách / iednego zwali Wurschaito / temu wielka wczciwość wyrządzáli / y projektadá i go że władat nad wshyktemi ruchomemi rzeczami / takó nad Koñmi / Krowami / świniámi / Owcami / Jagniety / y nádz Rozami.

I Drugi Bog był ich Schweibrato tego przekładali że był starzem nad Geſianni/kurami/kaczkami/Golebiami/y nad Pawy. Jeſzce mieli Boſa go balwana ktorego zwali Gurcho ato był ich Bog nad wſzytkiemu potar- my tego czieli y ofiary mu czynieli przy iednem wielkiem debie/ktory ſiał na ten czas nateni mieſcu gdzie teras miaſto ſwieta ſiekiera ſiedm mil od Krolewca/a wielka mila od Bransbertu leży/a one mieſca gdzie oni te po- ſpolite Bogi miſli y chwaleli zwali Rykoyotami.

I Ci zaſie ludzie ktore byli wygnali Schandyanowie z ich mieſc oycz- ſtych w ktorych ſie byli porodzieli/ci chwaleli piorun / ſtońce/gwiazdy/mie- ſia y wſzytkie ſtworzenia/naoſtatek weże y żaby kroſtawe za Bogi wyzna- wali y chwaleli & Był to lud gruby y ſproſny/piſnia żadnego niewnieli / ani też temu wierzełi aby kiedy ieden cziowiek drugiemu przez piſanie myſl prze- ie y Serce otworzyć miał/ y wola ſwo oznaimić mogł/ich picie było woda niud a kobele mleko/według ſtanu ſwego byli bärzo hoinemi y hejcdreni / obcy ludziom wielka wczciwoſć wyrzadzali y czynili podług możnoſć ſwoych dlanich wiele dobrego.

Alko potym Ziemia Prueka na dwanaſcie Kieſtro rozdzielona była roku 573. Miał Wideoito Xi z Pru- ſkie Synow dwanaſcie ktorych były te imiona wlaſne/Sainio/Suoo/Tei- dro/Schalano/Clatango/Bärtho/Gälendo/Värmo/Roggo/Poniceo/Col- mo/y Litwo/a gdy ſam zaſzedł wlatá maieſc wieku 116. lat/vmyſleł Bru- tenia z ſynem ſwem na dwanaſcie czeſci rozdzielić/a tak ſgromadził dla te- go wſzytkie przednieiſze ludzie Ziemi oney do wielkiego debn gdzie oni ych pomieniemi Bogowie według wiary y mniemania ich nieſztali/tamże wnet ich nawyſſzy Kaptan przed onemi Bogi zabił Barana/wczył palens offia- re za wſzytkie grzechy tamiecznego ludu / a zätym przyzwali ſtarſzego ſyná Sainia/do ktorego począł oćiec mowić/niety ſynu a obiecuieſz ty naſzem mutoſciwem. Bogom ich poſtugi powinny wſciwoſć y przyſtoine nabeżeń ſwá ták je i owinne poſtuſzeńſtwo naſzem Kirwo Kirweito wyrzedzác: a ieſli ty naſzych Bogow y Kirwo Kirweita ſpotećnie z ich ſlugami s twoiemi bráty na cziela yná poczciwoſci Bronić chceſz/ták iákoby onym na ich wiel- kiei godnoſci nanuniei nieſchodzieto/ani ſie zacnoſci ich vmnieiſzato/ani na żadnei czi ſchodzieto. Ale y owſzem żeby tem wiecey rozmażana y pedwir- dzana chwala ich przez ſtaranie twoie była/Claco Sainio odpowiedaie mowit do oica y do ludzi onych przed Bogi z wczciwoſcia ia obiecuie przez ſtaranie Boga mego Portuna/ktory nie nieche y ſtego ſwiata przez ſwoi ogień zgladzi/ieſlibym tego wſzytkiego nie miał trzymać. Potym rzekł ich Kirwo Kirweito / teras iuż wtoż reke na glowe oica twego/y mocno ſie wchwić y wimi debu twoich mocnych Bogow.

I Zätym rzekł Krol Wideoito y Kirweidewito przy oblicznoſci wſzyt- kych onych meżow znanych te ſłowa do niego/ Ty maſz być pánem w tech Ziemiach Goitui Tiemo etc.

I Temże ſpoſobem y ſtatkienisz Ceremoniami ci drudzy 11. Synow Xia- jencia Wideoita/ każdy z nich z oſobna ſwoie pánſtwá y Kieſtwá przy- mowali.

A Opisanie nazwisk tych wszystkich Kiestw w Pruskiej Ziemi z ich przyległościami.

Prwse y na zazacniejsze w Prusiech Kiestwo od imienia Syna Krolewskiego Sudo/nazwane Sudaria/to Kiestwo dalet o moźniejsze byto niżeli wszytkie ynsze Kiestwa w Prusiech/tak w bogactwa iako y w ludzie przemogło sześć tysięcy Komnych / a pieszych dwanaście tysięcy / y tamże na znaniemitszy ludzie byti/y nastachetniejszy dworżanie y rycerze/a teras sie stało wielka a strasliwa pustynia/y bagnistkami a więcej od tak wielkiego państwa nie zostato jedno siedm Wsi ktore teras w Labławskiem powiecie leża/abo wiem to za słowo dla nieposłuszeństwa a rozmaitych zdrađ Sudawczykow Krzyżacy z gruntu spustosili.

I To Sudawskie Kiestwo jedno bagno od Kiestwa Samlandskiego dzieli a od Kiestwa Natrowskiego: Sudawskie Ziemi rzeka Ława nazwana oddziela.

I Wtore Kiestwo zwano Sambia to iest Samlandcka Ziemia ktora byto nazwano wedlug imienia ich Kiejecia Saima/to Kiestwo barzo mocne bylo tak w bogactwa iako y w ludzie mogło przemoc czterysta Komnych a czterdzieści tysięcy piechoty/re ziemi od Natangenckiego Kiestwa Rzeką nazwana Pregla oddziela.

Miast y Zamkow nazwiska w Samlandei/ y ktorego czasu miasto ktore/y Zamek zosobna każdy założono y zbudowano.

Głowne Miasto w natrz y mało niewszytko murowane / a ta strona gdzie muru niemaż / leży nad Rzeką Preglą/má w sobie dwa Kościoły murowane/ jeden v fary a drugi v Szpitala/mimo tenże Szpital wybornie zmurowany Pregla płynie.

I W tem też Klastorze starem pamiętki stachetkie y ynsze wczciwe dziełki mieszkaia/zdarna dobrze opatrzone/ale szpital od Kiejecia Pruskiego otwicie nadany/Ratusz murowany y rzecz swoje pospolite osobliwe a porządne maia mieszczane/leża przednim drogie rozne a niemate przednieścia iadze tu Litwie/a te swoje osobliwe soltysy albo Woity y Kościoły Zakaim y Rozgärt maia a oboie słusznych czasow poiednieniu musi zaciegać albo robic co rozkaza do Zamku / to miasto byto od Krzyżakow zbudowane Roku 1256. drugi murowany Klastor nimiski na Szpichlerz Kiejecy obrocono.

Rupawa miasto we wnatrz y wokolo dostatecznie murowane/rzeko Pregla zerwszad otoczona/y iako nasz y pospolicie mowia leży iako Kacika na wodzie. Ma w sobie barzo wielki y przestrony Kościot/ktory tumem wedlug dawnego Chrześciańskiego zwyczaju zowa / w tym tam Kościele w Kurze chowali sie Pruscy Mistrzowie / iako iesce y teras otym ich wymalowania na tablicach ktore tam sa porzadnie przybite dostatecznie świadczą.

I W temże też Kurze pięknie ustatwionem y starego Kamienia wykowanym grobie Kiejce Albrecht starzy Margrabia Brandeburski zedwienna zonnami z Doroty Krolewny Duniska / ktorey iedyna zostata Córka Anna a

Zoffia

Soſſia za Jana Kioze Metelburskie wydana byta / z Anna Maria drugo-
vrodzona Branſwicks y Luneburſka Kieſzna lezy ſtry Albrecht Fryderych
Kioze Pruſkie y Kieſzna Helſbiera ſptodzieni.

I Przytemże Koſcieln Collegium od tegoż zeszłego Kiozećia roku 1544
założone y koſttem wielkiem zbudowane hoynie nadane y opatrzone / ktore
potym nietylko Kioze ſamoro roku 1558. ale y Krol polski Sigmunt Auguſt
roku 1561. ſwoiemi przywileimi wtwardzić raczył.

I W temże tam krieſie znamięnienie zbudowane mieſzkanie na Biſkup-
ſtwo Samlaćkie ſtoi / Ratus oſobliwy y R. P. ſtateczna y porządna / tak iż to
miaſto Lewnik wyſſzey pomienione Bogacſtwy budowaniem y obyczajni
przechodzi.

I Lezy przy niem tu Gdańſku za moſtem koſtownem przeſ rzeke Pre-
gle niemate przedmieſcie ktore Beherberkiem zowa / po chtopſku harbur-
kiem y drugie ktore mokremi ogrodami zowa. To acz ma ſwego Soltys-
ſa a wſakoż Knipawa ma nadnim zwierchnoſc.

I Ta Knipawa od Krzyżakow założona y zbudowana roku po narodze-
niu zbawiciela naſzego 1380. we 124. lat po założeniu Lewnika.

I Knipawſkie mieſzczany Kiozeća Pruſkie w Zamku na każdy Rok na
dzień Bożego wſtapienia hoynie częſtują na wieczną pamięć mięciatego w
rycerskich ſprawach doſwiadczonego Szewczyka zaſługi.

I Przedmieſcia miaſta Knipawy maia w polu obmurowany czynintarſ
a przy niem Koſciot / ieſt też na iednem przemieſciu ſpital / a w drugim ze-
pſowanym Koſcieln mieſzkają ludzie.

I Stare Miaſto wewnątrz y wkoło porządnie zmurowane ieſt w nim
Koſciot znamięnity / dobrze opatrzony y doſc wielki : przy niem porządna
ſkota / iako y w Knipawie / albo Lewniku a z drugiego Koſciota y na cmin-
tarzu kamienice pobudowano.

I Ma to miaſto oſobliwy Ratus ſwoi y R. P. między tem miaſtem
a Knipawą ſa trzy koſtowne drzewiane moſty iednem moze kto chce mi-
mo Knipawę iechać / lezy iedno przedmieſcie iadać tu Siſzhauzowi przed
nim iakoby nieiakię maie mięſtecztwo / ktore Stindami zowa / a to ma w
ſobie Koſciot Litewſki murowany y ſwoie Lawniki z Soltysiem / a wſakoż
nim włada ſtare miaſto : Drugie przed mięſtecztwo między ſpichlerzmi La-
tſtadiz zowa to ſtare Miaſto s tych dwu wyſſzey pomienionych Bogac-
ſtwem wſiami y dochody każde przechodzi a założone y zbudowane ieſt
roku 1260.

I Każde miaſto zoſobna ma ſwoi krotochwilny przy ratuszach dom / a
ſtare miaſto nieco dalej w ktorych zacni Mieſzczanie ſlachtet y Kupcy tak
domowi iako y obcy przeż cały dzień za dwa groſa piac dobrej myſli by-
waia na czarnem piwie / a te domy zowa Soſſy po naſem dworani / albo
gieldami / lecie zaſie ſa dotego między mury piekne a reſkoſne ſiedzenia
znamięnienie zbudowane / w ktorych także temże kſtatem y koſttem dobrej
myſli bywaia / maia tam muzyki ſwoie a zwtaſcā w Knipawie y ſtarem
mieiſcie / a te trzy miaſta Krolewcem zowa : w tych pomienionych hoſach
znamięnity y moźnieiſzy mieſzczanie weſela albo gody koſtowne niewa-
ia / ale ſie to niekādemu z nich zwiedze.

I Zamek

Zamek tegoż roku kiedy y stare miasto założono y zbudowano/ ale go Książę Pruskie znamiętem y kosztownem budowaniem barzo wiele osłachciło/ ma w sobie nadobny y dostateczny Kościółek/ trąby organy szczerego srebra/ funtana rostkosa/ w nim stoi przystrodek kiedy stajnie są niemale/ y ma strzelbe wszelakę/ zbroie y zinszeni rycerskieni rzeczami do Woyny należąca/ ni dobrze y pilnie ktemu porządnie opatrzoney.

Przed zamkiem co on wolności zowz jest niemato rozmaitych domow a zwłazęca tuż pod Zamkiem trzy rozne murowane Wtyny każdy z nich po kilka kot maia/ na wielkiej rzecce Kaczbachu/ tamże też trzy znamienite dwory na wrzedy przysluchające iako na ochmistrzstwo/ Kancelarzstwo/ y na wielkie marszałkostwo/ też pod starem Zamkiem nad stawem w Książce go Ogroda dom s Kościoła wczyniony/ a ku rozgąrtowi obramny wielki dom murowany s Kościoła przerobiony do lania dziat/ a przyniem porządne stajnie/ nadniemi izdebki/ y Komory dworzańskie.

Jezioro też piękne y głębokie barzo ktemu rybne podnim/ przyległa mu też niemata osada ktora Trąbamiem zowz a ta do Zamtu słusnych czasow barwarkuie.

Na swego Sotrysa/ owa krotko powiedaiac jest barzo pięknie y kosztownie zbudowany Zamek/ w którym niemato wielkich y ozdobnych pałacow.

Ischhaus miasteczko odworzyse y Zamek murowany niematy pirwey przynależał Jamilandeckiemu Biskupowi piec mil tylko od Krolewca założony y zbudowany roku 1269. Lochstadt Zamek murowany gdzie pospolicie Burstynlowia leży nad Morzem/ zbudowano go roku 1289.

Eniel miasteczko y Zamek barzo mocny a snadzi iako to wiec mawia ię niedobry/ murowany/ waty wysokiemi y miasszeni osypany prze Kopami głębokiemu y szerokiemi dostateczna strzelba y ludźmi rycerskieni prze Książę zmarłe dostatecznie opatrzoney/ y obwarowany granicy z Żmudzisz/ a leży osmnaście mil od Krolewca zbudowano go roku 1279.

Erman Zameczek trzy mile od Krolewca: Rudaw Zamek tamże.

Owy Zamek wielka mila od Krolewca okolo tego Książę Albrecht starszy dał kamienny przekop wczynie/ a pirwey iakoby iaka kamienica wroni stat y pięknem go budowaniem ten pomieniony Pan zmarły ozdobił/ ten Zameczek pirwey na Kapitule Jamlecks przysluchal albo przynależał.

Wargien Zameczek dwie mili od Krolewca Geilgars także Zamek.

Obeten trzy mile od Krolewca maluczkie/ Labtau też trzy mile pusto stoi.

Chacken znamienny Zamek trzy mile od Krolewca stolica Landwoistowska.

Kemitten Zameczek cztery mile od Krolewca/ Waldo zameczek nadobny dwie mile od Krolewca/ przynależy teras do Nowego Zamtu.

Lhyrenberg trzy mile od Krolewca.

Ositten cztery mile od Krolewca.

Kaimen trzy mile od Krolewca.

Glinboſſ dwor dwie miſi od Krolewca / Raporn dwie miſi od Krolewca /
poſunkien trzy miſe od Krolewca.

Te wſytkie wypisane imiona Zamki wſytkie byty niepoſpolite w
Schanlandſkiej ziemi / y dobrze byli glebokiemu przykopu y wali obmurowa-
ne / a poſpolicie wſytkie we czterech leciach zbudowane byty / prawie naten-
czas kiedy piſano 1261. a teraz ſie mato niewſytkie ſadowemi dony ſtały /
w niektórych teſz chłopi mieſzkają a drugie ſie poobalają.

Natangia albo Natanoſa Ziemia była nazwana od
imienia Książęcia Natanga / te ziemie dziecięta rzeka Allu (ktora
należy Linka zowa) od Bartłłiej ziemie a od pomezjańskiej paſaria / teſt to zie-
mia bärzo piękna / y moryſebie niemato miaſt y Zamkow / ktorych takſe na-
zwiſta y kiedy ktory ieſt zatoſon wiedzieć krotko bedzieſz / A naprzod:

Melawa nadobne y obmurowane miaſto Koſciot w nim koſtorny mu-
rowany takſe Ratus y kilka kamienie / kłaſtor zepſowany y ſpuſtoſzony
ſto / leży ſiedm mił od Krolewca tam / Allu w Pregle w ſaniego mia-
ſta wpada / zbudowano ie roku od narozenia Syna Bożego, według cziowie-
ceſtwa na ſwiat 1256.

Jrdawa miaſtecztwo / ma wſobie Koſciot y ratusz murowany tudzieſz nie-
daleko / ieno przeſz Tame / Zameczek teſz murowany y kłaſtor / wſakoſz
ſpuſtoſzony dziewieć mił od Krolewca / na ſkilawd iechać: ten pomiat ze w-
ſytkiem lennem prawem od ſtarego Książęcia Albrechta Panowie Słwien-
ſcy mają / zbudowane Roku 1325.

Canta miaſtecztwo obmurowane do Biału Zamku przynależące pieć mił od
Krolewca / ma Koſciot zmurowany / a Kłaſter ſpuſtoſono / zbudowano
ie Roku 1313.

Kreuchburt miaſtecztwo y Zameczek cztery mił od Krolewca / to imie-
nie dal był na wieczneſc lennem prawem Książę Albrecht ſtary Scalius
ſowi / ktory ſie ſtamtd wolnem Panem piſat petym dla przeżytkow y utrat
ktore pożyſtat na Skaliuſie do żywota ge trzymał Albrecht truka: zbu-
dowane roku 1213.

Swieta Sietierka miaſtecztwo obmurowane ma wſobie Koſciot y Ratus
murowany ſiedm mił od Krolewca / na Gdańſkiem goſcincu / a miła
od Bransbertka miaſta Biſkupa Hecheſkiego zatoſone roku pańſkiego 1301.
trzymał ie w ſumnie nieiaki Witramowſki Marſchatek Krolewſki.

Ridelaud miaſto obmurowane / nimonie bieży Allu rzeka ktora może
doſpęzać aż do Krolewca / leży ſeść mił od Krolewca / ma wſobie Koſciot
y Ratus murowany / zbudowane Roku 1312.

Schippenpeyhel / należy zowa Schonpepel / miaſto niemate obmurowane /
ma wſobie Ratus y Koſciot murowany a Kłaſtor ſpuſtoſono / oſm mił
od Krolewca / Allu rzeka zdrugu ſie woda ſchodzi nimonie bieży / zatoſono
ie roku 1319.

Sumnaw Polacy dumnowem zowa miaſtecztwo odworżyſte y Zamek tu-
dzieſz Koſciolem murowany / pieć mił od Krolewca / zatoſono ie Roku
Pańſkiego 1400.

Brądeburk małe miasteczko y Zamek murowany czasu swego był wielki y mocny nad Zabem/ale go częśc niemata pólacy zburzyli/trzy mile od Krolewca założono go roku 1362.

Balge nasz Balian zowa/ Zamek mocny/też po częsci zburzony/leży nad Zabem rzeka/ pięć mil od Krolewca założonego 1239.

Panczberg Miasteczko nieiało obmurowane/ ma w sobie Kościół y Katusz murowany trzyma ie lennem prawem Jan Jakub z Walbertu Pan młyn/ Vicererent y Ochmistrz najwyższy Pruskiego Księstwa.

Mlenburt miasteczko nieco obmurowane siedm mil od Krolewca/ ma Kościół murowany w sobie/ trzyma ie lennem prawem od starego Księstwa Dawid Polent/ idzie minione Alla rzeka/ w którą w mostu/ swinia rzeka wpada.

Klastor Zamek murowany y lenny/ który trzymają Raiticze wie cztery mile od Krolewca.

Barstein miasto obmurowane ma też Kościół y ratusz obmurowany/ y Zameczek za rzeka Alla/ w którą potluczony/ siedm mil od Krolewca.

Nadrowska ziemia tak nazwana była od Książęcia Nadro te ziemie od Tangieci przegła/ a od stawomei Nararżeka dzieła/ w którą ta Ziemia od Krzyżaków dla wstawięczych zdrad od obywatelow iei spustoszona/ bo niemieli ci Nadrowianie znowy z Smudzie/ a zawidy ie ziemie przejęli/ zab w Krzyżackie dzierżawy wpuszczali/stad wielka szkoda Krzyżakom czynili w tej Ziemi jest ieszcze kłosa w bogich wiosek/ w których tylko rybacy mieszka.

Schalawonia była nazwana od Książęcia Schalawo/ tej Ziemi wieś częśc jest od Litwy spustoszona/ tron od Litewskiego Księstwa rzeka Niemet dzieli.

Zamki y Miasta w tej Ziemi iako które zowa/ y iako dawno założono obaczysz.

Ragnetá znamienity y wielki murowany Zamek niedalego od Gránice. Smuckiei/ nanim wstawicze a zwłascza w noc bywa pilna straż trzyma na/ od niego niedaleko rzeka Niemien osoblwa z Litwy płynie/ leży około 22. mil od Krolewca/ zbudowan Roku 1253. wtem powiecie mato niemcow mieszkali wśytko Litwa starosta nanim był Pákomor maż slachetny roku 1556

Thyłza niemate miasto odworzyte które za starego Księstwa ośiadło/ przynim leży nadobny Zamek murowany w tym mieście iako małym niewewśytkiem starostwie Litwa mieszkali/ mile od Ragnety: założon Zamek Roku 1289.

Lorchta miasto odworzyte niemate ale drzewiane/ za starego Księstwa Albrechta zbudowane/ Zamek w nim mocny murowany na łożerze/ od tego Zamku dwie mili wieś proste leży/ tam nad rzeka stoi slup murowany który dzieli y granicy Litewski y Mazowiecki ziemie od Księstwa Pruskiego a dotego Litki od Krolewca liczą mil cztery y dwadzieścia, założone to miasto Roku 1273. Stradomia dwor znamienity.

Lecisko Dwor drzewianny y miasteczko niemate założone za Albrechta starzego Księstwa/ przez Lorenca won Hale założone y zbudowane/ w

miasteczku iako y w powiecie mało niewszystko Polacy niechęć / leży miła od Elku a od Krolewca mil 24.

O Argrabowo nowe niemile miasto do Olecka przynależące też za Księcia starego Woiciecha w Roku 1560. przez Jadamą Woidowskiego założone y Polskiem ludem porządnie osadzone.

Sław murowany Zamek dziesięć mil od Krolewca na gościncu łowieńskiem y Wileńskiem założony roku 1395.

Ełbia Polacy to zowa Labugowem / miasteczko y Zamek murowany / pięć mil od Krolewca / tam cło wodne od płynących do Litwy y z Litwy biora / Był to Zamek wienny iako y nowy Zamek / albo y Waidowo Anny Marii Księżny Pruskiej / wtem powiecie daleko wiecey Litewskiego niżeli Niemieckiego języka / iako y w Salawstkiem / założone roku 1255. w tym wieku Bytnanin starosta Sebastian Pertá.

Ełbiski Zameczek murowany.

Lupiewo miasteczko odworzyšte y mocny murowany Zamek rozmaite strzelby dobrze opatrzone / na Gościncu Litewskiem / pięć mil od Krolewca tu pod Zamek preglą ptynie / a z drugiey strony Kopana Rzeki / od Kurzkiego Sabu pod most Zamkowy idzie / y tamże wprzeglę zaras wpada / a tym rowem wszystkie towary z Litwy y do Litwy przychodzą y niebieża wiecey preglę do Krolewca / tylko od Tapiewa / w tym Zamku Książę stare dwudziestego dnia Marca roku 1565. umiart. w tym starostwie Niemiecky y Litewski język pannie / założone roku 1255.

Taplak murowany Zameczek ośm mil od Krolewca a trzy od Tapiewa / na gościncu Litewskiem. Windburg zbudowany Roku 1409. Chrysterwerder zbudowany Roku 1253.

Baiern zbudowany roku 1338 Szesno po niemiecku Cesten albo Szessen Zamek murowany założono go roku 1185. tam po Polsku mowa w wielkim starostwie.

Donsburg Miasteczko nadobnie odworzyšte / miła od Szesna / tu temuż Szesnowi należy.

Gorbekitten albo Torkitten Zameczek Krzyżacki niekiedy był / teraz jest Henry / Pánów Katenherow / ktorem stare Książę go nadato / dziesięć mil od Krolewca leży / niedaleko od rzeki Pregli / y od Auren albo Austen rzeki ktora tamże niedaleko w mostu ktory jest przez Pregle wpada wpregle / założono go roku 1381.

Dnsadorff Zamek pust y Pánów Glancow między Frindlándem y Alenburtiem / nad Alą rzeką w mostu leży siedm mil od Krolewca / założono go roku 1391.

Agerborch nowo założone miasteczko za starego Książęcia Albrychta / przez Janá puszcza staroste na on czas y zamek nowo zmurowany leży iedenastcie mil od Krolewca / dotego Zamku jest 77. jezior / skorych zaczyna sie rzeka Angierapá y tamże pod Zamkiem jest naniei kołtowny młyn / ta Angierapá schodzi sie z Instrą w mostu Jurgenborstkiego y tam sie poczyna Pregla / sześćdziesiątych dwu po mienionych rzek / ten Zamek był pirwey drzewiany / założon roku 1412. wtem tam powiecie Polacy niechęć.

Ringiesfort nąsy zowa Drinfort / miasteczko do Bartckiego Zamku przynależące / w nim niemiecki y polski język / założone roku 1403.

Barthomia albo Bartcka ziemia od Książęcia Barto nazwana ta ziemia z

Litwa y z Mazowszem granicy / a dzieli się od Litewskiej ziemi 70 jezior / y wielka puszcza ma / a od Galindejskiej ziemi wielkie y długie jezioro / w niej zamki y miasta kiedy ktore y dawno założono / tym porządkiem ma.

Mordenburt miasteczko odworzyte / y zamczek drewniany lemy / Pa now Słowieńskich / trzy mile od Gierdawy a od Krolewca 12. powiat ograniczony niematy iako i Gierdawa przynim puszczy dosię / założony roku 1405.

Dhanspurt popolsku Pisz / miasteczko za starego Książęcia Albrechta założone y zbudowane / także y Zamek zgruntu zmurowany / bo pierwey drzewiany był / jest to Zamek na barzo miejscu niedobytem / między wielkimi bagnami leży od Mazowsza / przez ktore rzeka Pisz bieży / a tam zaśie od Prus wielkiej a piękney rowinie od Krolewca 24. od Łomży ośm od Kolna cztery / a to napierwszy Zamek od granic Mazowieckich dwie mili od granicy ku temu założon był / drzewa 1208 / wtem tam powieście Polacy mieszkają.

Bata miasteczko cztery mile od Pisy / y do Pisy przynależy / targi y Jarmarki w nim barzo dobre bywają / tak na bydo iako i na wszelkie rzeczy byto sławne dla Pabana wczonogo wonem krajem wtem czasie 1580.

Borgenburt nasz Turbarkiem zowa Pruskiem / bo też drugi w Litwie jest / muirowany Zamek / tam sie Instra z Angierape w mostu schodzi / a peregla sie poczyna / leży na strzeleniu hakownicznem przez rzekę od Instenbertu 12. mil od Krolewca / założony roku 1259. Litwa tam wszystko mieszka

Isterburt miasteczko nowo założone / y Zamek na drugim miejscu znamiennie zmurowany / to jest na wieśie y napożytniejsze starostwo wemyskiem Pruskiem Kieście / a jest Litewskiem ludem osadzone / dwanaście mil od Krolewca / założone roku 1342. wszystko Litwa wtem starostwie.

Abrichtowo miasteczko nowo Połskiem ludem osadzone / ośm mil od Instenbertu y Gnienu przynależy / niedawno założone cirką Annum 1568. tam rzeka Goldapa na młyn bieżi a wpada w kilku mil w Angierape: Rycerzich wder założono roku 1396.

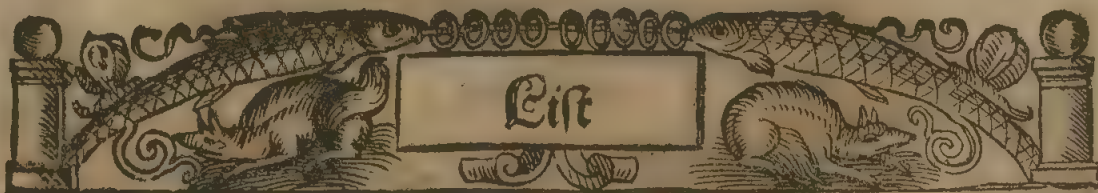
Barthen miasto y Zamek muirowany 11. mil od Krolewca założone roku 1365. wtem starostwie niemcy y Polacy mieszkają.

Ranno Zamek y miasteczko 15. mil od Krolewca / założon roku 1375.

Rysch ponaschemu Orzeże / nadobne miasteczko y dwor drzewiany / przynależy do Rymna / leży mil ośm od Rymna.

Galindia albo Galindejska Ziemia ktora była nazwana od Książęcia Galinda / dzielela się od Mazowsza wielka puszcza / wtey Ziemi tak wielka okwitość ludzi była / iż już niemogli w niej mieć żadne przestrzeństwa / a tak byli przedniejsi Panowie onych krajów za poganiejsze onych starych Prusów srego matkami zakazali aby każde diuwczańko skoroby sie prodziło zagubiali / Ale gdy temu restazaniu dla żalości niechciałi ani mogli dosię czynić / tedy wszystkim niewiastom pierśi odrzynano / aby żadnego dziecięcia wchowac niemogly / a takowy okrutny postepet barzo wszystkim biategtowym obrażiel / y z wielką żalością tego wzywaly.

Ten czas wteyże Ziemi była barzo roztrepna niewiasta ktora prawie w wszystkich w wielkiej wadze była / y rozumieli się za Prorokinia / doteytedy wszystkie nazacniejsze biategtowy wciety sie / wskarżając sie bolu y wielkiej swey żelzywości / przytym odniei z wielką prozbą rady / iakoby sie na swych meżach takowego matru pomócie moaty szukały.

List

I Tam one Pania niepomatu tak okrutne sprawy y ona lamentliwa starza y prozba ich porusela / a tak wymyslela naten kstral taka droge / wezwala do siebie wszystkich zwirzchnich Panow Galindeiskich / y mowila donich / Panowie to jest wola y rozkazanie naszych namozniejszych Bogow wiebyście sie pospolu wszyscy y krom wszelakich broni narychle zebrawszy w Chrześcianiskiej ziemi wtargneli / one zwoiwali spustoszeli y zlupieli a wniwecz obrocieli. Oni zaras wystuchawszy głosu swej Prorokini wszyscy ktorzy sie iedno do wojowania godzili / starzy y mlodzi na wojne wysli / y strazkiem w ziemi Chrześcianiskiej wpadli / czymiac wiekie strody ogniem / a nazad zwieltę koryści sie wracali / ludzi y bydla ploni gnali.

I Tam kilka wiezniow poimanych tak os / ie odwiazawszy vsli imi nazad / a swem znac dali iz Galindianowie krom wszelakiej broni y zbroie wtargneli w ziemi y przespecznie zwieltę zdobycza nazad cignę.

I Niemieścacy Chrześcianie ktorzy woney trwodze wgroniade sie byli zbiezeli na rade wiezniow onych zaimi biezeli / ktore pogonili tak iak to Bydło zbiegli / a swoje wszystkie wieznie y one wielka zdobycza poganiska zwieltę radościa zabrali / a nazad sie do swej ziemi wrócili / a tak sie niewiasty pomścily bolu y despektu swiego.

I Szudawanie dowiedziawszy sie o tak strasny poraz ze swych ichali zaras do Galindiei spustoszywszy one ziemi do gruntu, wysbrali wszystko co ieno tam nalezli / wszystkie niewiasty dziewczki y dzieci male y podroste nic tam nie zostawiając / obrocieli wszystkie na swe wieczne postugi / a samu one ziemi opanowali / a otem piše w swej kronice frater Petrus de Dufenburg.

Miasta i Zamki w Galindiei kiedy ktore zbudowano albo y zalożono. Naprzód:

Ortelsburg nasz zowa Sczito Zamek znám emu y murowany a przy niem Wieś leży mil 10. od Krolewca / zalożony roku 1266. wtem powiecie polski iezyk ptuzy / puszczy y wszelkiego zwierz w niej ma dostatek.

Rastenburg Miasto y Zamek murowane dwanaście mil od Krolewca / zalożone 1329. roku / niemieckiego ale nawiecey polskiego iezyka tam bývá / y wewszystkiem starostwie.

Madenburt ponasemu Litburt miasto obmurowane y Zamek murowany na granicy Mazowieckiej na gościncu Warszawskiem mil 24. od Krolewca: zalożone roku 1238. wtem powiecie Polacy mieszkali y wnięście

Passeim miasto od Krolewca mil dziewiętnaście / zalożone roku 1386. iezyk w nim polski.

Srewschlaw miasto y Zamek zalożono roku 1338.

Lecz Zamek murowany naiezierze y niasieczko nowe / polskiem ludem osadzone / 19. mil od Krolewca / ten Zamek zbudowano roku 1348.

Lucenburg miasto zalożone w roku 1349.

Warmia albo Warmienska Ziemia tak nazwana od Książcia Warmo / teras te Ziemi zowa niemcy Ermeland a iny Gelsberkiem Biskupstwem / aleby lepiej od wszystkiej ziemi Warmińskiej

ziem / dzieł i z od Pomezaniańskiej ziemi jedno jezioro / y rzeką Pasaria / a od
Natańskiej ziemi dzieł i z niewielkie rzeki / ten Biskup nietylko duchow-
nem Panem ale y Swieckiem tey wszytkiej Warmińskiej ziemi jest.

Diasta y Zamki wtem Biskupstwie / naprzod.

Resel niemale miasto y Zamek murowany 12. mil od Krolewca / iachac
na Dumnowo y Schonpopet / zalozone roku 1337.

Szeburg miasto y Zamek murawany 11. mil od Krolewca na Barsthen
iechac kniemu / zalozone roku 1348.

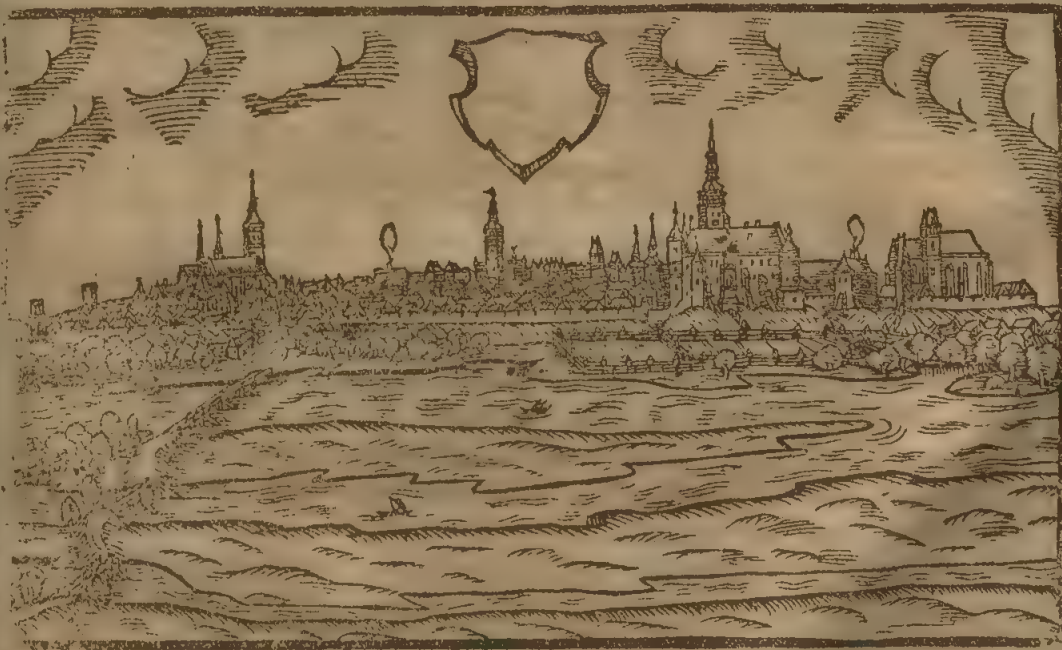
Bischofsstein po naszym Biskupie miasto odworzyte / 14. mil na Barst-
hen / a potym na Benze od Krolewca iachac / zalozone roku 1325.

Batzenburg miasto obmurowane y Zameczek murowany przy Koscielo
murowanym 15 mil od Krolewca / iachac na Szeburg / zalozone 1325.

Alstein nasy zowz wielkim Ostrynem / miasto obmurowane niepospolite /
y niemale dwa mury okotomiego / y rzeką Alla plynie tuż podnie / Zamek
takze osobawie murowany kniemu nalezy iakom jest sprawion 77. krom
rzek iesier y 77. roskoshnych a kostownie budowanych wsi nalezy Kapitulę
Gremborskiej zalozone roku 1367. 18. mil od Krolewca.

Delsk miasto obmurowane / y Zamek murowany / dwanaście mil od
Krolewca / zalozone Roku 1320.

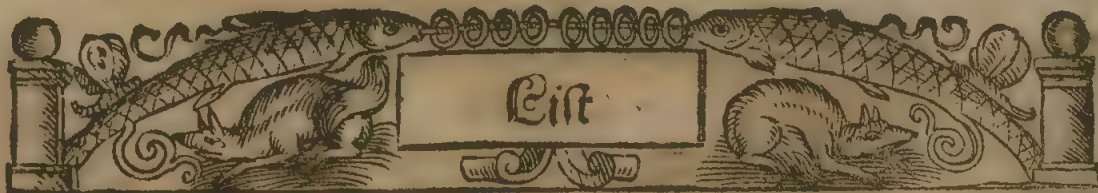
Gelberg miasto obmurowane y Zamek barzo mocny murowany y kosko-
wne zbudowany / ten byl Kiazze siare Albrecht oblegt / ale mu nie niewczy-

niochy odcignac musial / wtem Zamku nawiecer Biskupi przeniesli swa-
iz lezy 9. mil od Krolewca rzeką Alla niedzy Zamkiem a miastem bystro
plynie / zalozone roku 1320.

Worneth miasto obmurowane y Zamek murowany / zalozone roku 1316.
Gutstad miasto dobrze obmurowane / 12. mil od Krolewca plynie mimonie
rzeką Linka / tam jest tam Fannonikow trze mile od Gelbertu / zalozone 1326

Bransz

Bransbert dobrze obmurowane y nadobne Miasto/ y dwor Biskupi murowany przy Kościele wielkiem murowanym / pływne namięcie rzeki

Pasaria ktora potym pływne w Zab / ma w sobie murowane Kościoły y Raty murowany / y kamienie kłk / a inne domy iako też w teni wshytkiem Biskupstwie miedzy drzewem cegla budowane wewshytkiem tem Biskupstwie po Polsku y poniemiecku mowia.

Pogesania ktora niemcy zowa Hockierland / ktora trzymat Kieze Hoggo / ma nazwisko to Kiestwo od corky Kiezecey Pogoia / Pogesania te nie mie dzieli rzeka Pasaria od Tatangiey / a od Pomezanskiej ziemi rzeka Metzing / y druga Drausem.

Miastá y Zamki w Hockierlandskiej Ziemi y ktorego czasu co zalożono / Naprzod:

Brändenburt miasto y Zamek niewielkie trzy mile od Krolewca na gościncu Gdańskim / zalożone Roku 1258.

Brändeburt na inshem miejscu zalożony Roku 1279.

Raumbert Zamek murowany tam jest tum Warmieńskiego Biskupstwa Biskupi dwor y kłka kannonicych kamienie w nim jest / Miasteczko ooworzyste / przyniem nad Zabem barzo nadobne polozenie 5. mil od Krolewca / a od Elbiagu ctery / na gościncu Gdańskim / zalożono Zamek z miastem Roku 1297.

Olkemith miasteczko nienapodleiże obmurowane / Kościot y ratus murowany dwor drzewiany ktore trzymat od Krola Augusta Maciei Zaleński Kástellan Gdański zdomu Koza zalożone roku 1365.

Mülhausen zatono roku 1365.

Scharpaw albo Sarpawa / ten dwor albo Zamek Margenbursky hoynie rozmaitemi rybami wyżywiał / a tam byty rowy zelaznymi drogami

rozdie

rozdzielone / á každý row niał osoblíwe ryby / y osobnego rybickiego / do tego dworu przysłuchat Nickelawaid to iest Mikolaiski las / á od tych rybickych musieli Żutawscy chłopi drwa kupować / á teras ta Żutawa s Roscioty y z wsiámi tudzież z dworem pomienionem zginieła przepowodzi / á wśakoż ieszce znać kedy ten dwor był Sarpawa : Żalożony był roku 1400.

Albin miasta dwie obmurowane / stare miasto barzo mocne budowaním y położením / zamek też tam był mocny czasu swego iáko ieszce tego sa znać i niemáte murów na tym miejscu Brodansk Elbieżanie / á ten Zamek samísi byli zburżeli / był zalożon 1237. á miasto 1239. niedaleko leży od Żabu miasto barzo pietne / rzeka nimonie idzie ktora wpada w ten pomieniony Żab / leży to miasto 14 mil od Krolewca / á od Gdańska 10. na gościncu gdańskim a co piérwey Wsi y z nich dochody przysłusząly do Zamku tego teras wśytkiego miasto wzywa / stare miasto iest w sobie murowane ale nowe tylko w drzewo / á w cegle / iáko inże miasteczka / iest kiltá Rosciotów murowanych popustoszonych / Burgrabia był tego miasta 1550. roku Jan Sprengel vir bene meritis de regibus & regno Poloniae.

Al Pomesania albo Pomesanska Ziemia ktora była názwana od Kiaziecia Pomesa / ta Ziemia była od pogranicznych Ziemi przes te rzeki znaczne rozdzielona / iáko naprzód przes Wisle / Elbing / Drausen / Osse / Drweca y Wessere / ma w sobie niemálo pietnych miast y mocnych zamków naprzód.

Marienburg po naszymu malbork Zamek zbudowany y otoczony mocno murowany / tuż nad miastem / ma w sobie dwa przestronne

G a g

przygrod.

przygrodki y kempie to iest pierwszy szredni y wysoki Zamek / w którym iest o-
sobliwy Kościół / w tym Kościele stoja dwie wielkie świecy w stronie przed
wielkiem Oltarzem mające żelazne knoty / a to na pamiatke tego że tam tak
dlugo Krolowie Polscy panować beda pokite świece nie zgorąją / iest to Za-
mek bardzo mocny murowany y osobliwemi wieżami przekopani walmi y
porządna strzelba dobrze opatrzoną tak to twirdza we wszytkiej Europie nie-
wiele tak mocnych zamków naidzie. Natym tam zamku za krzyżaków sami
rytko mistrzowie mieszkawali a marszałkowie ziemscy w Krolewcu / a to iest na
gtowniejszy y nacelniejszy zamek we wszytkiej Pruskiej ziemi albo państwie.

A tego Kleinetu strozem albo starostą był Jan Kostka mego wieku / w
ziety po Lastiem natem Zamku zawżdy od Krola chowaia kilka set Dra-
bow co dzis zowa hajduki wielkiem koshem : założon roku 1381.

Widect Polacy Natikiem zowa / byto to przednie Miasteczko stawne / ale
teras wpadło / dwie mili od Malborku na zulanie : założone 1329.

Tum miasto y Zamek mocny z gruntu murowany nad izeziorem / trzyma
go na ten czas od Krola Polskiego Sabian Cema intodsy Woiewodzie
pomorsky etc. zbudowane roku 1249. leży dwie mili od Malborku.

Kristburg Zamek naruszony y Miasto na którym był starosta Woiciech
Pierzkleni / ale skupion od Achaciusa Cemy : założon 1258.

Praismark Zamek Kiszecy murowany / założono go roku 1329.

Allfeldt Miasto Kiszecia Pruskiego / był tam Klastor muniti / założo-
ne roku 1328.

Dorast Zamek murowany y miasto obmurowane iedenascie mil od
Krolewca założone roku 1290.

Goland miasto y Zamek 13 mil od Krolewca / założono go roku 1329. na
tym zapisano wiano Leonorze Kieźnie Pruskiej.

Ebstad miasto y Zamek 11 mil od Krolewca teyż Kieźnie wianowane
założono roku 1302. trzyma ie albo był nanim starosta Andrzej Wila-
mowski 1580.

Osterod miasto iako i Libstad obmurowane trzyma od Kieźcia Andres
Pakumor / od Krolewca 11 mil. założone roku 1270.

Kiesenburg nasy zowa Prawutami / miasto y Zamek murowany / zało-
żone roku 1269. trzyma ie Jan Miedzilecki sluga dawny Krola An-
gusta y Podstoli.

Orgenwerder / nasy zowa Owidzinem / miasto obmurowane ale Za-
mek zburzono / a miasto Zamku teras Tum / iednak tam żadnego Krie-
dza niema od Krolewca leży 24. mile / od Grudziadza czterey / od Thorunia
12 założon 1311. trzyma ie na ten czas Keiman sluga iescze starego Kieź-
cia Albrychta.

Garnesepo Polsku Gardei miasteczko opuszczone przy Jezierze.
Kieze Wilaw nasy go zowa niemida slawka miasto y zamek stachcica ie
dnego Golsa Creuca Hetmana Pruskiego rycerstwa / bywal teztam Klas-
tor / założono roku 1337.

Pbumele miasto y Zamek na Biskupstwo Pomezanski / tamże Biskup
Pomezanski mieszkawa / założone roku 1337.

Ohenstein nasy zowa Holstein albo maly Olstynet Miasto obmurowa-
ne y Zamek w Miescie 18. mil od Krolewca na Stawke iadac / a od
Malborku czterey / od Olstyna dwie / założone roku 1337.

I Schenberg Zamek lenny Teophila Polenca zalożony 1301.

I Rozenberg nasz zowz Sus miasto obmurowane zalożono ie Roku 1319.

I Eilenburg nasz zowz Dobrowniem/ miasto y Zamek lenny/ Bártka Inki zalożone roku 1305. Bywał tam Klastor.

I Lindenburg nasz zowz Lidberg/ miasto y Zamek na granicy Mázowickiei 22 mil od Krolewca/ na Gościncu Warszawskiem/ zbudowane 1299.

Szaw miasto y Zamek zalożony 1306. Bischofswerder po naszymu Biskupice 2. mili od Bratiana/ Frenstad miasto Kiszetice te Miasta sa w Pomezaniey w drzewo domy murowane Cegla/ a we wszystkich tey tam Krainie wiecey po Polsku mowiz/ Kościoły z ratuszami murowane maia/ zalożone circa annum 1306.

Olmina albo Kulmerland nasz zowz Chelmieńska ziemia tak była nazwana od Książca Kulmo/ a wśatosz nieprzysłuchata nigdy Prusom Poganom/ dzieli ia z dawna od polski Wista od Pomerelle tak ia rzeka dzielela a od Pomezaniei dzielela ia rzeka Ossa od Michatowskiej y od Dobrzyńskiej Drweca/ ma w sobie te niżej opisane Zamki y miasta/ a iako dawno ktore iest zbudowane albo zalożone w tym porzadku wstysyż.

I Wencław Zamek ktory zalożono roku 1215. Altenhaus nasz zowz Starogradem Zamek Biskupa Chelmieńskiego mila od Chelma zbudowanego 1238.

Chelm Miasto osobliwe/ Biskupa Chelmieńskiego/ a to Miasto bylo pirwey Głowz wszystkich Pruskiej Ziemie/ y stamtod iescze ma

my wszystkie Chelmieńskie prawa/ y Chelmieńskie münce ktorey sie iuz mało znaiđuie/ także y pomiare Chelmieńskie/ zalożono ie bylo pirwey roku 1232. potym drugi raz 1253. idzie minonie Wista:

Grudziadz Miasto y Zamek nad samą Wisłą / 8 mil od Torunia a od Krolewca 26. t. mi był St. rosta w tym wieku Jan Zboz

rowski Kastellan Gnieźmieński / Odoianowski / y Wolskiński starosta / Zetmann nadworny koronny / który nastat po Cennie Sabianie Weicwedziem Matborstiem / iest Miasto obmurowane / Zamek na piękney Gorze nad Wisłą muirowany y dobrze budowany założony roku 1299.

Gugelsburg Miasto założone roku 1230.

Żeniesee po naszymu Kowale / Miasto y Zamek napustożony na min: starosta Daniel Plemiecki / założon roku 1305.

Trzburg nąsży zowz Brednica / Miasto obmurowane y Zamek obmurowany osobliwy 25. mil na Wstrod do Krolewca a na Elzbert olsztynek okolo 30. od Torunia 10. mil / tam starosta był Łukasz Działynski / muno ten Zamek płynie Drweca rzeka ktora spuszczaia do Gdańska / zbudowano Miasto y Zamek roku 1285.

Wartian Zamek nad Drweco rzeka muirowany y mocny 25 mil od Krolewca / ten Zamek trzymaia zdawna Działynscy dawni a zacy Dom / Herbu Ogonezyk s Kościeleckiem iednei dzielnce / założon od Krzyżaków roku 1346.

Wdweni Miasto znamienite miasto dobrze muiem obwarowane też Drweca podnie płynie / między nowem miastem a Bratianem stoi / Barzo piękny Kościółek muirowany w polu / w ktorém Barzo wielka wielkość ludzi na odpust bywa / to miasto do Bratiana przynależy / założone roku 1325.

Oggenhausen po naszymu Rogozno znamienity Zamek y z wieckiem doschody / który trzymał Jan Duiski Podskarbi koronny Kastellan Chelminski / Swiecki starosta Dzierławca Branski y Suraski / ten był w wielkiej łasce u Krola Augusta ktoremu spacholat na Dworze służył / założono to Miasto 1298. Roku.

Chelniza miasto obmurowane 3. mile od Torunia tam iest Tum Chelmskich Kannonikow / zbudowano ie roku 1251.

Torun

Torun pierwsze miasto po Gdańsku w Prusich ma w sobie dwie znamiennie miasteczka / w starem bardzo kosztowny y budowany wielki Katedrał iż niewiele takich naidzie wrzec y niemieckiej / mur jest około niego mocny y Wież albo Bast wiele kosztownych / Pamiętnice w nim bardzo piękne y

dostateczne / nowe miasto też nie na gorzei zbudowane wystąminionie pierwszy heroko / przez którego most kosztownym wielkim zbudowany bo jest bardzo długi który mało nienakład y rok trzy psia / y dla tegoż nań wielki nakład Toruńmiasteczka czynią / jest też tam nad miastem pustka nienie / kedy Zamek znamiętny był czasu swego / dochody tego Zamku ale niedokońca Miasto otrzymało / a może to teraz miasto głośnie wshytkei Chelmińskiego ziemie nazywać / bywał tam pierwszy wszelakich towarów pierwszy skład / które przychodziły z Polski ale teraz wolno każdemu mimo Toruń do Gdańska płynąć / leży od Krolewca 36. mil / a ode Gdańska 24. założon Toruń roku 1235. a tam tylko Krol Polski ma namiestnika swego iako we Gdańsku y w Elblągu którego zową Burgrabią.

Wapaw po nasennu Popowo Zamek Biskupa Chelmińskiego założono 1331.

Lipe albo Lipienko lenny Zamek Panow Kostkow z Kostkowską z Domu Dobrowa założone roku 1319.

Lesien miasto założone roku 1328. do Kogożna Zamku należy.

Gdiub miasto / Zamek muirowany nad Drwecą trzyma to Miasto Stanisław Kostka z rostkowską założon roku 1300.

Obawa obmuirowane miasto y Zamek tam nawiecy przennięstawia Biskupi Chelmińscy / Zamek tam nadobny / założone roku 1301.

Radziyn miasto y znamiętny Zamek muirowany który był czasu inż dawnego wygorzał / ale go naprawił wielkim kosztownym y pracą Jan Dobrowski starosta tamże założon pierwszy 1233. roku.

Biergielaw nasy go zową Birgtow Zamek / który Toruńczanie trzymają 12 / założon roku 1305.

Lutemburg nasy go zową Lucbarkiem miasteczko y dwor osobny 4. mile od Brodnicy id mowa w roku Działuńskich.

Pogelsburg po Polſku poſtrzywnica Zamek trzyma Morceſki podkomor-
zi ibidem Chełmiński.

A Michłonia to ieſt Michaloweſka Ziemia ktora ieſt
miewielka a leży między dwiema rzekami Brodnica a Drweca /
o te Ziemi Polacy a Krzyżacy oſtawicznie ſie wadzili / powiedali iż ſwoja
właſna Polacy a Krzyżacy ia mocno trzymali / meżnie iei bromieli / Brodnice
chea niektorzy bydzi w Ziemi Michalowieſkiej.

T Berokli tak rozumieni że to Bobrowniki zwano Zamek murowany.

Remik Miaszeczo Kamionkow Chełmiński y Zamek ale puſto ſto-
iut mile od Nowego miáſta.

Michelow Michalowo Miasſo.

A Pomerella Pomerelſka Ziemiá inter Pomerani-
am et Pomerellam wielka roznoſc ieſt Pomorſka Ziemia Kta-
żeta Kzeſkie trzymáia / a Pomerella wſytká ieſt Krolow Polſkich / oſobliwa
to záwzdy Ziemia koronna byta / ktora rzeki Wiſta y Łazzia od Prus dziele-
ly y dzieła ma w ſobie te Kłaſtory Zamky y miáſta naprzód.

Oliwa Opactwo álbo Zamek Opáci nadobnie mu-
rowany pirwey to był Kłaſtor mila od Gdańſka / ale go Gdań-
ſczanie byty zburzeli znowu go zbudowali / ten Kłaſtor Samborius z domu
Griff álbo ſwoboda fundował będąc dżierzawca od Krola zie-
mie Pomorſkiej / ktory potym ſobie tytuł Kieźcy przywłaſ-
czet roku 1178. záložet go / acz Kromer piſze żeby roku 1194.

NA STAROZYTNOSC FAMILIEI GRY-
FOVV.

A Wielkiei to stawy záwſze ludzie byli /
I wielkie imie ſobie ſpoſobieli.
Nie dáli wydrzeć z reku nic nikomu /
Taż cnota ieſzcze ieſt w Zaporſkich domu.
Nieliczy IACHNIK orſzaku wielkiego /
Ani ſie teka oreża długiego.
Zdola w ſwem poćcie ſwoimi pázory /
Jeſliżeby mu chciał co wydrzeć ktory.

Pelplin Opactwo y Kłaſtor známienity w ktorem Opatem był Turſki
ſtáhcic y ten był záložet / tenże Samborius y na dal známienicie Roku
1274.

Rartuzy Kłaſtor niepoſlednieiſze Probostwo: Żukowo panienski Kłaſtor
też Probostwo / to renowował Rozrajewſki Biſkup Kuiawſki Świętego
żiwota Pan.

Gdańſk

Gdańsk głowne Miasto w Pomerelli teras wewszystkiei Pruskiei Ziemi
 ma w sobie trzy Miasta dobrze mury przetopy waty y strzelba
 Ziemi y z wierzchu obwarowane / a wsakoż prawe Miasto iest głowa yn-
 szych dwu iako starego miasta y Lokstatu / spichlerze też znamienicie muro-
 wane y mocnem murem gdzie byto potrzeba opatrzone z strony wielkiei zu-
 lawy przyjeżdżając / siedmiu mil od Malborku / wshytko po wysokich nad wi-

sta taniach tu dlugiemu dwiema Potaciami stojećemu przedmiesciu / tro-
 re oni dluga Wios zowa / a ma w sobie wielki murowany Kościół / iest od
 pola mostek y mocna drzewiana brama. potym przejeżdżając dluga Wios ku
 Spichlerzom murowana brama z wieżą / a przednią heroki przetop / wody
 zawždy peten / přes ten przykop iest most / tenże przetopeni drwa rozmaite
 do budowania y palenia przepuszczają. Przyiechawszy odrey Bramy přes
 Spichlerze do prawego Miasta musi přes most wzwodni który iest přes
 Mottawę y přes piękne wystawione Branie iechać. A tam Mottawę z
 morza y z wisty pod same prawe Miasta mury okrey rozmaite y ynse wo-
 dne naczynia przychodzą. Młóto powyż ku Morzu przy placu albo grodzi-
 sku gdzie znamienity Zamek był / czasu swego zamknięcia te wode Mottawę
 wielkiem drzewem / iż namnieisze naczyniemioże okrom tych strażow wia-
 domości ku Miastu przysłać / od tego miejsca niedaleko wisty w te Motta-
 we / a potym około mile v Łatarniei Zameczku w morze wshytko wpada / a
 to tam miejsce portem zowa / tamże v tego Zameczku wielkim kostoni dlugie
 y herokie kamieniami nassafowane izbice w Morzu pobudowane / a na tym
 Zameczku přes każdą cala noc zimie y kiedy iuż krotkie dni a ciemne Dnoy
 muszą wielkie swiece wshytku dla żeglarzow gorąć / z one strone ku Olt-
 wie Klastorowi přes przedmiescie dwiema potaciami dość budownemi
 rzeczone Schodland rzeka radonia przemyslem luctiem przywiedżiona na
 mlyn znamienity pomurowanem sklepie bieży / tey wodzie przyczytają iż tak
 dobre czarne piwo we Gdańsku robią / bo sie na ynsem miejscu niemoże wlas-
 nie choćby też to warzenie y sami Gdańscy piwowarowie sprawowali / y stód
 tam z woda Gdańską robili tak iako we Gdańsku wdać.

J Przyj

I Przytym miciſcie iako ni wż namienit ma korona Poſta znamięnity port ktory ieſt niemal po wżytkiem ſwiećci ſtawny / nietylko koronie Polſkie ale też wielom ynſzych Kroleſtw rozmaitem a dalekiem ziemiom po trzebny.

I Jeſt to miasto pod duchowną iurisdiction Biskupa Kuiawſkiego krotko mowiz ieſt to moſne a ſławne miasto / y niewiem kedy by ſie też ludzie lepiej mogli mieć / by tylko uſtawic ienie Pána Boga proſili / aby im to dał ſkutek nie wyrozumieć y w ſerca ich wpoić / co należy na rozwiedzieniu dobrych paſterzow / aby pamietałi one powinnoſć co Pan żydoni powiedział darcie Ceſarzowi co ieſt Ceſarſkiego a co ieſt Bożego Bogu / ale oni ani Bogu powinnoſci ani zwiżchnoſci nad ſobą nieczynią / ani iei mieć chcą.

I To Miasto ma te wſzytkie dechody zugiody a oſobliwey taſki Krotow Polſkich ktore przedtym do Gdańſkiego Zamku przynależały naprzed Wſ wſzytkie k temu zameczek Grebić / Sarpawe y Teringe ziemice naſzy iazowa Tierznia / a założono to miasto powtore natym mieſcu gdiſie teraſ ſtoi od Kiazęcia Polſkiego Wyymiera potomka Lechowego / drugie miasto zowa ſtarem Miastem Lakſtadiz.

Gady na żydlicu ieſzcze nieporoſły po wojnie przeſzley ktora z Steffanem Batorem mieli. W prawem mieſcie wſzytko Kaniemice w ſtarem niemata częſć a w Lakſtacie niewiele ich / Kłaſtorow znamięnienie mrowanych y Koſciotow ieſt niemato / na Katuszu w prawem mieſcie przy zegarze oſobliwe przyprawione dzwony kore na każda godzinę rozmaitemu melodyami rozmaite pieſni ſpiewają / etc.

I Bithow Zamek y Miasteczko.

Wcenburg naſzy zowa Lurnburkiem miasto nadobne mrowane te dwa powiaty Kiazeta Pomorſkie lennem prawem trzymają a wſzakoz ſalua iurisdictione Biskupow Kuiawſkich / a dla lepszey wiadomoſci Przywilei to Krola Sigmuntá wauie.

Pucko miasto y Zamek pieć mil od Gdańſka nad Morzem / założony roku 1375. Tam ieſt ſtaroſz Ernest Weier.

Serſzaw naſzy Tczowem zowa miasto obmrowane y dwor mrowany / pogorżało czaſu wojny Gdańſkiej za panowania Krola Steffana / wſzakoz ſie buduje / wyſła mimo plynie / założon roku 1209. leży pieć mil od Gdańſka. (łożone.

I Stargardt 9. mil od Gdańſka / dżierzawá wegrzyná Borzewica 1338. za Nowo miasto obmrowane y Zamek niepoſpolity mrowany nad ſamą wiſtą / założon roku 1252.

Rebin Zamek ktory był Batory Gdańſczanom wzięt / ależas y Tierznie za ſluſia wgođa wrociet.

Niburg naſzy zowa Nowym. Miasto y Zamek nad ſamą wiſtą dżierzawa Ernesta Weiera iako y Pucko dwie mili od Grudziadza.

Wiecie Miasto y Zamek nad wiſtą leży dżierzawá byta Jana Duſkiego Kaſtellana Chelmińskiego Podſtarbiego Koronnego / etc.

Chonek miasto a dżierzawá Bazyńſkich ſtarodawnego národu Pruſkie ſlachtyktorzy nieledwie tylko ſami zoſtali / onich wiedziec niemogę herzei

Wſewane alias Muſcick a ponáhemu Oſiek / Zamek mrowany dżierzawá Walewſkiego Jadama / dwie tylko mili od Starogarda.

I Talkenburg / etc. a ynſze.

Tuchola

Vchola miasto obmurowane y Zamek osobliwie murowany na ktorym
byl starosta Maciei Zaleniski Kastellan Gdański starosta Przedborsky
mścibowski Jasieniski ic ic.

Jasieniec ktory zdawna w domu Kościeleckich dzierzawie bywal po śmier
ci onych wielkich a stawnych Woiewod Janusza Sierackiego Andrzeia
Poznańskiego odpochlebcow a zwodnikow Krola Augusta wziet wilczem
prawem tego domu.

Naktel Zamek y miasto niebudowne wszakoż zamek wielkiem kosztem y na
ktadem zbudował albo zmurować dal Janusz Kościelecki Woiewoda
Siracki/bedac pewien tego ze to zrak potomstwa iego niegialo wynic przeto
ze tam starodawna Summa byla Danaborskich z domu Topor ludzi zastużo
nych Krolom y K. P. ale to po śmierci Syna iego Stanisława ktory w ka
lishu zabít od Działyńskiego Mikotaja / winny dom obrocił Krol Stephan
iest ten Zamek nad btory wielkimi od Polski odzielony / ieszcze za pogan zbu
dowany albo zátożony / ale ten Zamek iest na krainie/sadowny.

Sobic Zamek dzierzawa Bazeńskich.

Samerstyn dzierzawa Michata Konarskiego.

Kidland Miasto.

Konic miasto murowane przysluchajace do Zamku sluchowskiego.

Sluchow Zamek mocny Dzierzawa Stanisława Latańskiego Hrabie z
Labyfyną z domu Prawdzic starodawnego rodu.

Bliern Kosierzyn.

Eli miasto pieć mil ode Gdańska wklinie morza/tam sledzie lowia czasu
swego Ieszcze nadte Zamki Krzyżacy mieli osni osobliwych Zamkow
wtey ziemiocy Pomorskiej/ktorych okwitość miodow y ryb dostawali ale tes
ras sa zgruntu zburzone y spustoszone.

Poczytaie za iedno Zamek zmiastem naidzie sie stuk wewszystkiei
Pruskiej ziemi okoto 138. a dzielac osobliwie miasta od Zamkow zwlaszcza
liczac z Gdańsk zatrzymia / Krolewiec za trzy/ Toruń za dwie/Elbiog za
dwie tedy sie naidzie miast starych y nowych zmiasteczkami okoto sta/Zam
kow takze wiele a tak kazdy moze obaczic co to iest za Kiestwo.

Dlugos herokosc tey ziemie wzduz poczawszy ie liczic od Laumburku
aż do Ragnery poczyna mil 58. a liczac od Torunia aż do Memla 54.

Szerokosc poczawszy liczye od Litewskich y Mazowieckich granic aż
do Stonego morza ktada mil 54.

Liczba Pławnech Rzeki swiezych Jezior w Prusiech
przez pilne wywiadowanie y porachowanie szarych y czarnych
Mnichow / ktorzy te ziemie prosac Jalmuzny wsherz y wzduz zbiegali/ tak
sie naidzie wedlug ich pomiesci 20371. swiezych Jezior /miedzy ktorem i
ktore okoto siedm mil wzduz sa.

Wtey Pruskiej ziemi sa trzy plawne slawniejsze rzeki ktore iedne ziemi
ce od drugiej dzietu y temi spuszczaia.

Pierwsza iest Wisla/ ta sie poczyna w Gorach kilt anascie mil od Kra

h b h

kow

Która drzewo a rozmaite / y insze potrzeby wozu / idzie przez Kratow
miedzy Kazimirzem a stradomien / przeznie iest drzewiany most / druga odno
ga mimo Kazmirz y tak go wokołoto ococzela / potym idzie mimo Sendomirz
Zawichost Kazmirz / Rozienice / Steżyce / Warszawe głowne miasto Mazo
do Torunia / Zakroćim / Czerwienst / Płock / Dobrzyń / Dobrowniki / Niesewe /
wiekie pod Chetmą / Grudziadz / Gniewa / Tczewa / przez Żutawe aż do glo
wá / czterymile od Gdańska gdzie sie schapowa woda / ktora idzie do Krolewca
schodzi / a od gtowa aż do saney Motławy przez cztery mile / zowa leniwka /
wpadatu v Gdańska w Motławe / a potym v Laterni w morze.

Ndgad poczyyna sie z Wisły idzie mimo Malbork / a potym wpada w
Świeży Żab.

Lbing ktora idzie przez Elbiąg / wpada w Żab: Wassera rzeká.

Masaria idzie przez Wornethe / Bruncbert / potym w Żab okolo mile
wpada.

Ala popolsku Linka poczyyna sie za Olstyniem kilk mil ziezior / potym
idzie mimo Olstyn / Guttstad / Helbert / Burstein / Sempopel / Fridland /
Allenburk z Allenburku plynac cztery mile potym v saney Wielawy w Pre
gte wpada / ta rzeka od Fridlandu tylko statki ida / a wsak o miedzy Frydla
dem / a Allenburgiem / dwa iazy nieponiatu zawadzai : a bo za szadzaia mie
dzy Wielawo a Allenburkiem / w Ruperhagien ieden / nadobna to y rybna
Rzeká.

Gssa w ziemi Krolewskiej w miastá Lessen poczyyna sie / a wpada v Gru
dziadza w Wiste.

Skweca idzie mimo Lubawe / Bratian / Nowemiasto / Brednice / Golub
a potym powyż Torunia trzy mile w Wiste wpada / ta rzeka od saniego
Bratiana moga spuszczać / poczyyna sie niedaleko Osterroda Zamku Kiszcia
Pruskiego.

Ejeke poczyyna sie okolo szesci mil od Elku / potym idzie przez Jezioro Le
tie / aż wpada wniciak rzeka ktora wpada okolo Lomży w Naraw.

Eawa Rzeká.

Pisa / ta rzeka poczyyna sie dwanaście mil wzgore od Instenburku z Wi
slikiego jeziora / a wpada od Instenku powyż okolo pulnule w Angerape
rzeka niedaleko dworu nieiatiego Ryterlinka Slachcica / Burgrabie Insten
burckiego / moze niz drwa sześć mil od Instenburku powyż ras wrot na wio
sne spuszczać.

Goldapa niedaleko od Nowegomiasta Albrichtowa csm mil zemi od
Instenburku zrominckiego Jeziora ma poczetek / w Olbrychtowie na
Młyn idzie / a wpada powyż siedm mil od Instenburku w Angerape.

Angierapa dziewięć mil od Instenburku zemi / ale woda kilkanaście / w
Angieburku poczyyna sie z siedmiu jezior / y siedmiu Jezior / Itami ze w An
gieburku na młyn idzie / schodzi sie z Instra v mostu Turberskiego na dobrem
zawotaniu od Instenburku / y tamże sie sczescia tych dwoch rzek poczyyna
Pregla / teni trzema rzekami iako pisa Goldapa y Angerapa tylko ras na
wiosne moze spuszczać / bo Angerape w ktora te dwie powyż wpadaia / Kisz
cym iazem v Instenburku okolo swietego Wojciecha zaprawnia.

Wister okoto 10. mil od Instenbertu zbagien w Ragneckiem starostwie sie poczynna / a schodzi sie z Angierapa iakomci wysszey powiedziat v mosta Instenberskiego / tam z gory okoto kilka mil / tylko ras na wiosne moze drwa spuszczać.

Wren poczynna sie ta rzeczka strumieniem okoto dziewięci mil od Obelisk wiości ktora leży wpuśczei dwie mili od Instenbertu / wpada w Pregle v mostu nieiakiei wsi niedaleko od Horkithen dworu Albrichta Rathenhenera tam rzeka tylko otrzy mile z Gory ras wrok na wiosne drwa spuszcac do Pregli moze / bo we czternaście dni pozebraniu niebywa wkolano wody.

Alma albo Almonia ta rzeczka poczynna sie zbugiem okoto sześci mil od tego miejsca gdzie wpada w Swinie / ta rzeczka okoto kilku mil aż do Swinie moze ras na wiosne spuszczać drwa / iakoz to czynia strawiszanie y Gamościanie / ta acz nie iest gteboka ani szeroka ale pretka y rybna dosyc.

Swinia poczynna sie z Jezior v Nordenburku miasteczka Pana Slawien- skiego / y tamże idzie na Mlyn a idac granicą okoto dwu mil mimo Rwiarkow v Alenburku miastą wpada v mosta w Alle rzeka teby rzeka potrzeba rumować / bo w niej niemate kłodziny y kamienie / ta rzeka od Singi wsi Pana Slawien- skiego ktora powyż granicy s Rwiarkowem / spuszczaia drwa / a wśakoż y wysszei ale poiedyntkiem aż do Singi iest rzeka na niektórych miejscach raczna / y nieco rybna.

Regla sławna rzeka zaczyna sie stych pomienionych czterech rzek iako spisy / Godlapi / Angerapi / y Instry / v mostu Jurgenburkskiego / gdzie sie Angierapa posilona pisa / y Goldapa / z Instry rzeka schodzi / a stamtad idzie mimo Wielawe Miasto obmurowane / gdzie sie z Alla schodzi / a za Tapis- wem Zamkiem czterymile od Krolewca dzieli sie na dwie stronie / a zaś sie pod murami Krolewieckimi schodzi / Jedna strona petezniejsza idzie ku Waldowu zameczkowi / a druga ku Terey wsi / a gdzie sie schadzaia / dzie- wna rzecz iako to iest miejsce rybne / bo okoto wielkienoocy bywa tam naw- kilka przez kilka niedziel rybakow / ktorzy przes cety dzien wstawicznie ieden po drugim nakilka sażeni sieci zarzuca / a Ryb zawsze dostawaia / a niemaś tego miejsca okoto trokow czterdzieści wzdłuż takie wśerz / a tonia iedne albo każda kupuła kto chce na szczęście bedzie co albo niebedzie / po dwa selag- gi / po grosu y po czterech selagach nie drozey / czasem kupcowi dobrze sie za- placi / a rybak nienioze nigdy stracić / potym ta Pregla mile od Krolewca w- zab wpada wodnoge morsta / bo samo morze siedm mil od Krolewca leży.

Abu tego ktory od Krolewca a miedzy Gdańskiem leży powiedaia go- bycz wzdłuż okoto 19. mil / a wśerz po mili / po pultory po dwu y po trzy / tem statki chodzą y wśelakie inśe naczynia oprócz okretow s Krolewca do Bransbertu / Tolkiemitu Elbiaga y do Gdańska.

Jest miedzy tem pomienionemi Frischbaffem to iest świeżem zabem a miedzy wielkieni morzem osoblwa iednoż piaszczysta okoto 18. mil wzdłuż Wyspa / ktora Teringa zowa / a po polsku Tierzeia / wśerz ku Gdańskowi oko- to dwu mil / a ku Krolewcu barzo waska co iakoby klinem idzie / te Wyspe trzymia Gdańszczanie y maia tam naniei osoblwy murowany dwor / stu- toff y niemato wsi / ale w nich nawiecey rybacy mieszkai / bo ich to iest tam wyzywienie / puscza tez tam maia a nawiecey sośniny / w ktorey iest barzo wiele barci / a stamtad miodu niemato dostai / maia tez i osoblwe towy sive

POber rzeka poczyna ſie ziezior niedaleko od Stradeny idzie mimo Raſten-
burt/ a wpada w Alſe v ſunpopella.

Druga rzeka w Ziemi Łazecia Pruskiego od Litwy od Zmudzi iako naprzod.

Niemien Rzeka sławna ktora mimo Kowno y Grodno w Litwie/ a
w Prusiech mimo pograniczny Zamek Ragnethe y Tyſze/
a potym od Tyſze idzie rozdzielając ſie na troje y także na trzech miej-
ſcach rożnych ktore też ſtuki rożne przezwiſka mają / iako napierwey zowa
Ruſnia/ druga Gilia a trzecia ku Prusom Wippe/ wpada iedna częſć od dru-
giei około dwu mil wkurſki hab.

J Tem Niemnem z Litwy wićiny zrozmaitemi towary przychoǳa / a pty-
na potym Kurſkiem habem przei kłta nul aż do Łaby gdzie ſkład ieſt / a zła-
by Dunaj rzeka przemysłem ludek ſprawiona / kłta nul idzie aż do Tapie-
wa Zamku gdzie ta rzeka w Pregiel wpada.

J Druga rzeka Tang niektorzy ią zowa Memel/ idzie mimo Zamek Me-
mel/ a potym wpada w Hab kurſki.

J Temże habem z Niemla na Łabie do Krolewca idzie/ ta rzeka ſe Zmu-
dzi może przyptynać/ to ieſt tem habem do Łaby a potym do Krolewca:

J Skurlandkiei ziemie może rzeka Heigilaw do Habu/ a przei Hab do Ła-
by/ a potym Dunaj / y Pregiel do Krolewca.

J Moie też rzeka Liba z Inſtant zegotować do Krolewca/ mogłby Mo-
rzem a potym przei Fryſ Hab/ aleby daleko y nieprzeſpieczno/ bliżej na Kur-
ſki Hab do Łaby. Jeſt tego Kurſkiego Habu wzdłuż kłinem kłtanaſcie mil/
a wſzerz iako gdzie po kłtku milach.

J Jeſt między kurſkiem habem / a morzem/ puſta wyſpa albo ziemica kto-
ra zowa Żudaw/ a tam ſie nailepiei Burſtyn towi ze wſytekich ſtron otoczona
na wodzie/ tylko od Zamlody odworżyſta.

O Prawych Prusiech ktorzy te Ziemie byli napierwey oſiedli.

Prawi ſtarzy Pruſiacy ktorzy ſie tu ſpoczątku według zwyczaju tej zie-
mie rozroǳili piſrwey niſli ci obcy ludzie/ iako ſchandianowie a bo Cym
browie ktorzy donich wte ziemie przyſięgneli/ byli dobrzy ſcierzy nieobludni
proſci y poſtuſzni ludzie/ obcy ludziom albo przychoǳniom ktorzy ſie do-
nich traſiali wielka dobroć ludoſć y ſcierzoſć okazywali/ y acz Bałwodwał-
cy y poganie byli/ wſakoż niebyli takowemi tyranny takowcami iako ci ob-
cy ſchandianowie: Ale potym gdy ſie poſpolu zmieſzali wſyſcy okrutnemi
y niepoſtuſznemi/ a ludek krwie pragnącemi psy zoſtali/ mechcieli nikomu
być poddanemi ani poſtuſznemi iako w tym wieku Gdanſzanie. A gdy inſy
ludzie ktorzy z nimi graničili ſwem Xiżetom albo przetożonem Cynſe y
Trybut według powinnoſci ſtuſnych czaſow naſkali albo dawali/ tedy ſie ci
Pruſowie wielka mocą zbuntowawſzy puſtoſheli Burzeli y wniwecz obracali
ich ziemie/ y wielka ſwoz wola a zlocziſtwo w nich y w dobrach ich broieli.

J Agdy

A gdy za czasem Pan Bog wszechmogący z łaski a miłosierdzia swego słowo swoje święte objaśnić raczył/ po wszytkiem świecie przez Bogoboi-
ne Monarchy/ oni to tak stawne a rokoszne posiadstwo wżgardzali/ y zebra-
li wielką okrwiność ludzi/ rozdzielił je na trzy części/ iedną część do Polski
posłali/ drugą do Mazowsza a trzecią do Pomerelskiej ziemi.

A tym sposobem chcieli Boga Chrześcijańskiego Jezusa Chrystusa wżry-
żowanego naleść a zgruntu jego wykorzystać/ czynili wielką okrwiność nad
ludźmi w tych pomienionych krainach. A gdy wboży ludzie poimami wnie-
sli w nich będadcy o łaskę y o miłosierdzie prosili/ tedy im tak odpowiada-
li/ was wżryżowany Bog który wszechmocny jest/ ten wam niechaj miło-
sierdzie okaże/ ale to oni nażyderstwo mawiali słuzniam Bogu wżryżo-
wanego.

A dla czego też byli od Pana Boga tak skarani/ iż mało niewysocy byli
od Chrześcijan wybić/ y barzo się ich mało skazdey bitwy ze sromoty wró-
ćć.

A Roku pięćsetnego piątego przemienito się imię Brutenow tem spo-
sobem :

A gdy już Olmigania trzydzieści y sześć lat w swojej mocy mieli/ stali się
barzo pysznymi/ zatem nie chcieli nikomu być holdownikami/ ani żadnej dani ni-
komu dawać/ chociaż się tego w nich Monarchowie y Krol Chabry Bolesław
wspominał potym y potomstwo jego/ aż potym zniwolecy czynić to musieli/
a nawieści od onego czasu kiedy za Kazimierza pierwszego trzykroć sprośnie
porażeni byli/ acz y przedtym innych Krolow mocy się bali/ wszakż rozumie-
li z potucha Bogow swych/ że to wszystko przemoc mieli. A tak iednego cza-
su iako Pruskie Kroniki opowiadają niektórzy Mazowiecki Slachciec z wiel-
kiej a możnej Familiei/ który dla lotrowstwa swego niemógł mieć w ziemi
swojej miejsca zbiegał do Brutenow ten wielkimi zastrzeżeniem powieścił
im iako że Mazowianie okrutnie wżgardzają/ y na hanbę wieczną Brutami
je nazwają/ to jest grubemi a nieczemnymi y prostemu bestyanii/ y to co rezu-
miał ku niechęci przeciwko swemu/ to im powieścił.

Oni zatem acz byli y przedtym wielkimi się stali nieprzyjacióły Ma-
zowianom/ zebrałi Woisko wielkie a cisnęli w ziemię Mazowiecką/ Ma-
zowianie wiedząc onich zebrałi się też iako mogli/ stoczyć potym bitwę/ gdy
się wojska ześli natym miejscu kedy teraz Lidburg leży/ było Brutenow bar-
zo wielkie Woisko/ które na Stotyściecy rachowali Mazowianie niemogli
znie mieć mocy/ rychto pnieć im plac musieli/ iednak Brutenow/ meżnie
znimi czyniąc wiele zbiegli/ nieśmieli Brutenowie zanin widząc wielką szk-
dę w swem wojsce od nich/ potoczyli się w polu obozem/ Mazowianie też po-
słali donich namieścić ono żądając w nich pokoju/ naco im oni tak odpo-
wiedź dali/ Jeśli Mazowianie tego wżryżowanego Boga chcą opuścić/ a
nasze możne Bogi w debach chwalić/ y im się modlić/ do tego jeśli to staro-
dawne nazwisko Brutowie które nam dali odnienis tedy my z nimi w poko-
ju żyć będziemy.

I Mazowianie też wskazywali donich iesliby oni w wojcie ziemi przy swych bogach wyobrazenie y znak wkrzyżowanego Syna Bożego cierpieć chcieli/ tedy oni nato przyzwola/ chca też ich starade przezwisko odmienić a zwać ie Prussy/ to iest opatrzeni a rozumni meżowie / a rzeczy przyştych wieszkowie To imie podobato sie Brutonom y dla tego samiego przyzwoleli zmienić na pokoi wieżnie sobie wrociwszy zobopolnie roziechali sie każde woisko do swego domu/ wszakoż iednak postaremu byli zwani Bruteny/ od imienia pirowego pana swego Bruia który z Betyngi od Rzymian był wygnan/ a dotey nie przyszedł był zmienić.

I Niedlugo po onym Przymierzu/ Mazowianie mściąc sie onego despektu nad Bruteny/ s Książciem swem po wyszciu przemierza ciągneli do ich ziemie/ tam sie vponinali tributu który przodkom ich dawali ich przodkowie

I Prusowie zroni wskutkiego omieştania zebrałi sie swem nieprzyjaćiom na odpor / a tego czego sie vponinali Mazowianie postąpić niechcieli/ Mazowianie otoczywszy ie swem Woiskiem porażeli ono ich woimieniate/ wielka korzyść y wiezniow niemato wynieśli/ z ziemie ich bårzo ia popustoszywszy.

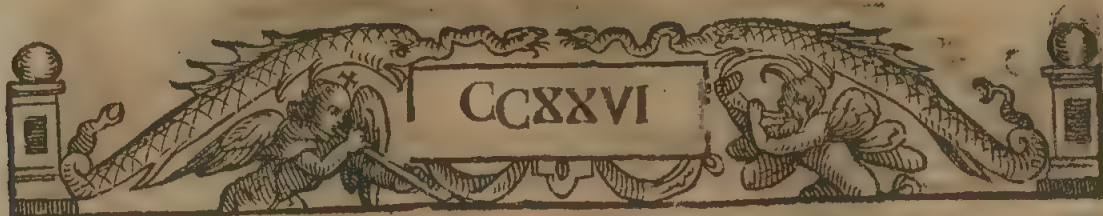
I Mściąc sie Prusowie oney swey porażki zebrałszy sie wshyscy co ieno mogli ludu godnego do boiu wybrać/ nie niemieştając bliża Mazowian y a dogoniłszy bårzo ich wiele porażeli/ Antoniego Hetmana Książcego zabili y Cymboka który z Rusaki mu był przyşedł na pomoc a przyştym Ludwiką Syną Książcego przymusieli że musiał z nimi wiecznie przymierze vczynić/ nieiało zholdowniki ale iało z sąsiady: to stare Kroniki Pruskie swiadczą si ita est.

I Jako gwolei Mastaufowi Prusowie do Połsty Woisko postali/ y iało tam sprośnie porażeni od Kazymierza Krola byli/ otym Połskie hystorye dowodnie powiedaia/ inshych Krolow przedtym wielkie zwycięstwa nad pirowsemi Prusy heroko w Kronikach Połskich opisuia. Ale tego Mastausa Miecystawa Krola pociaşego przedtym bedacego dawşy mu dwatroc pomoc przeciwko Kazimirzowi gdy mu one ludzie porażono zatrzećiem rązem gdy poratunek przybieżat oni go na wyszkiei subienicy obieşili/ mowiać/ wysokoś chciał skakać/ wysokoż mieştay.

I Wielkie a częste wojny s Prusaki miewaiać Polacy y Mazowianie/ nie mogąc im sami Kunrat zdolać bo był pan niewaleczny/ a gdy oddzielon był od bráćiei Książat inshych Połskich w roku 1227. Za radą Chryştyna Biskupa Chelmienskiego do Rzymu po Krzyżaki którzy byli z Syriey od Saracenow niedawno wygnani postat tegoż samiego Biskupa żadaiać ich aby do niego przyiechali/ a obiecuiać im znaczne opatrzenie w państwie swoim.

I Skoro przyiechali Krzyżacy dat im Konrad Książe Ziemię Chelmińską y co sie kolwiek miedzy Wista / Motra / y Drweca/ rzekami zamyska/ temi prawem aby pilnie y wstawicznie s Pogan y walczeć/ a gdyby ie już vspokoiełi y sholdowali żeby mu albo poronistwu iego Chelmińska ziemi wrocili/ a inşze ziemie albo państwa którychby iedno w Prusiech dostałi/ aby wedlut uznania a roşadku dobrych ludzi rowno z nimi albo spotomki iego rozdzielili Polakom aby żadnei krzywdy ani şkod nieczynili/ nieprzyjaćiot ich aby nie przechowywali/ ani im przeciwko Polakom: pomagali/ dotego aby przeciwko poganom y nieprzyjaćiotom Krzyża şwietego gdzieby tego iemu y Polakom potrzeba była/ żeby pomocni byli/ a gdzieby te niewczynili/ tedy mieli to

wşzytko

wszystko zupełna wrocić krom wszelkiej trudności nagrode zasługi wzię-
wszy.

O początku tego Żafona Roku 1188. y iako długo
pánowali Krzyżacy Kiegi wtore.

Bł młodziak Baldwinus Chrześcijański Krol w Hierozalem
naten czas z Saraceni mieli wielkie miasto y mocne Ptolomeide / stego
miasta ci poganie Chrześcijanom wielką szkodę częstemi napażdy czynili.

Dla tegoż Krol Jerolimski naprzeciwno tem nieprzyiacielowi żadat
od Chrześcijanow pomocy.

A tak z Lambardiei na 60. galerach wyprawieto sie do niego pięćdzies-
ziet tysięcy meżow / między tem rycerstwem było wiele bogoboińnych ludzi
z Sakkiei Ziemie też z Brenu / z Lubeku / Kolna y inszych niemiedkich miast /
na okrecie nazwan. m. Crakie / niemalo ich wyiechato. To tedy nabożne ry-
cerstwo leżato przed onim miastem pomienionem rok cały y dzień, nakoniec
dosłali tego miasta wielką mocą z wielką szkodą Chrześcijańską ktorých by-
ło wiele zbito y poraniono / niemocnych też było wiele / ktorzy zamiedbani by-
li w onych trudnościach, tak tylko w niedzy wielkiej w niedostatkach podniebni
czeli / niektórzy od głodu umierali / znalazło sie między temi meżmi bogobo-
ińnych meżow ośmi / ktorzy Chrześcijańską miłosćią y miłosierdziem porusz-
ni / poczęli okoto nich omysławiać y niektórzy żeglarz zokretu Crakie dat za-
giel storego ta ośmi meżow uczynili iaki naten czas mogli być namiot / a do
tego zgromadzieli one zniezdziwione niemocene / z wielką pracą y nakładem opa-
trowali niemocene ludzkie rozmaitemi żołtanu masćianu pićiem y iedzieniem
przystoinem / tak iż ich niemalo za pilnem dożenieniem ratowali ktożby iuż
byli pomrzeć musieli

A gdy tego mocnego miasta Antonie dosłali / roku 1190. tedy był tym
chorem dan ten Kościot / ktorzy byli przed tym Chrześcijanie zbudowali. Nad
temże Kościotem one ośmi meżow przelożono y one im chora wopieće da no-
aby ie opatrowali był przytym Kościele sad bärzo piękny / ktorzy ci meżowie
bogoboiń kupieli / gwolei vbogim ludziom schorżatem / stegoż tam sadu mie-
i chorzy rozmaite owoce / y ogrodne insze pożytki / roskoszne żiota / y inszych
rozmaitych lekarstw do mycia / tamże napierwey ten szpital wtey Antonie
ku pamięci dziewięcy naświeśszej Pannie Maryei a ku chwale Bogu w Trois-
cy iedyńemu zbudowali / albo zatożeli.

Tegoż roku w Antonie 1190. był napierwszem Mistrzem nad r bogiem
w onem szpitalu Henrich z Walpota / ktorzy acz nie był zrodu Slachcicem / ale
według iego cnoty osobliwey był bärzo Slachetnem meżem / ten napierwey
kupit plac w Antonie a dla vbogich a niemocnych Chrześcijan zbudował
namim bärzo piękny szpital y czynił wielkie staranie okoto niemocnych ludzi /
umart potym rychto tamże w Antonie pochowan.

Potym w Jerozalem zatożon drugi Szpital Panny Maryei tym sp oso-
bem skoro Baldwinus Jerolimski otych bogoboińnych meżach wstyszał iż cni
piękni Spital w Antonie dla chorych ludzi zbudowali / y to że wielką pil-
nością niemocene opatruia / postat posta swego do Spitalnege Mistrza /
dawaiać mu Kościot w Jeruzalem y Spital piękny zbudować kazał /
y znamienicie nadat / dat nadnim zwirżchność Spitalnemu Mistrzowi.

To on z inszym rycerstwem chorem y spietarim wydziecie nie przy-
a wstawia

a uſtawicznie zwieltą pilnoſć chorych dogła dat / wtem Jerozolimſkim ſpitału / wiele ſlachciców znacznych ſchorzałych było / ktorzy byli zranieni bārzo przed Antkonem / y ktorzy ſie tam byli reſchorzeli.

I Co dālei to bārzej ten Zakon poćzał ſie dobrze rozmnāżać / bo ten ſpitałny Miſtrż zoſtawił w kāżdem Szpitalu ſtārſzego dla tego aby niemocnych pilnie doglādano y opatrowano / ā kiedy tego potrzeba była tedy ſani z zdro- wemi iechal nā Woine przeciwko pogānom / przeciwko o ktorem miał bārzo wielkie ſczęſcie / ā brāciei albo Zakonnikow tego Szpitalā ſlachciców wa- lecnych było ich piwſzego roku 35. ktorzy wiedli żywot bārzo pobożny wiel- kiemi nieprzycięcioty byli nieprzycięciotom Krzyżā ſwietego wſzytkiem / owa żywota ſwego ſwiatoſtliwego przykładem / wiele niewiernych ktorzy ſie im pilnie przypatrowali do pobożnoſci przychoǳiło / mowiac iż ci nieżwie- ſwiety ſtan we wſelākich wczynkāch nādine wioda / owa z ich przykładu wie- le ich przyſtało na wiātę Chreſćcyański / dāwāc ſie chrēć / wiele dobr do- onych Szpitalow nādawāly / owa ſie co dālei to lepeć rozmnāżali Szpitale / ā kiedy ktory Pan wżieniu ſwietey umiart / kāżdy wiele nā Spitalu oddawāt / ieſli też ktory znaczny maż do tey tam S. ziemi przyiechat / kāżdy hoimie ſpi- tale dārowāt / oto proſzac aby ubogich pilnowano.

I Potym ten ſpitałny Miſtrż doſtał wiele przycięnnych liſtow od Chre- ſćcyańſkich Pānow do Celeſtynusa tego imienia trzēciego Papieży / y do Ceſā- rżā Henryka tego imienia koſtego / ſtem poſtał Patriarche Hierozolimſkie- go do Rzymu ktory mu ziednał confirmacyā nāten niemiēdi Krzyżacky Za- kon / w Roku 1191.

I Potwierdzenie od Papieży Zakonu Niemieckiego Krzyżackiego było tākim ſpoſobem / Celeſtinus Papież y ſługa ſług Bożych. Nāſemu miłemu Synowi Henrykowi z Walpotu Miſtrżowi Szpitalſkiemu Pānny Marii w Jeruzalem / ziego brācia miłości Bożej zebraniem / brācia wiernoſciā ni- nieiſzem y potomnem ku oznaimieniu / my Papieſkie ſlogoſtawieństwo czy- niacy w ſwietem koſtorżu Rzymſkiego Koſciola / ktorego my ſłuſnie gło- wo ieſteſmy. Nāſſym w Pānie Bōdże miłem Synom / ktorzy ſie teraz w S. ziemi zā Chreſćcyańy zāſtawāiā / y nieprzycięciele Krzyżā Bożego tłumia iē podano nam ſuplikacyā twoim imieniem iże ty Chreſćcyański / ſtan albo zakon według S. Ewangeliēi zniektořeniu cnotliwemū ludzmi zaczął / to ieſt choruiacych pilnować y omich piecżā mieć / ā czaſu potrzeby naprzeciwko po- gānom pogotowiu byǳ / wktoremieſ ſtanie dotego czaſu ſtātecznie trwał / y ie- ſteſ wiernem wtey mierze należon / ten Zakon my na wieczne czaſy tobie y twoim ſukceſorom potwirdzamy y ſlogoſtawieństwo wam dāwamy / y dāie my / albo wkłādamy nācie y nā twoie rycerſtwo albo regule waſze ſwietego Auguſtynā / ze wſzytkiem iei ſtātuty / poſieptāmi / wolnoſciāmi / y dāwāniē ten tytuliſ ſie maſ pifać brātem niemieckiego domu ſpitala Hierozolimſkie- go zakonu Pānny Marii / w Imie Ociā / y Synā / y Ducha ſwietego Amen. Māiāc to otobie uſanie iż ty napotonne czaſy czeſć y chwale Bożā y Rzym- ſkiego Koſciola bēdziej rozmnāżać. Datum w Rzymie 12. dniā Mieſiācā Lutego / roku piwſzego nāſzego Papieſwa po nārōdzeniu zbawiciela nā ſwiat 1191.

I Tā pomieniona Confirmacyā y Herby byty nny do Jerozalem przynie- ſione / y ten Przywilei zwieltā wczirwoſciā / y ceremoniami był czytan. A Jerozolimſcy Patriarchowie ubrali tamże tey Reguly brācia wiātę ko-

ſtowane

stowne płaszcze/na których był na przodku y nazadku Krzyż/ a tych bratów którzy tam na ten czas Inuestiture brali dwadzieścia y siedm świętych a duchownych było.

I A to maś własność piatną albo znaku/ tego Zakonu rycerstwa/ nadany im od Papieża Celestinusa iakoś wysszey czytał.

Napierwszy tedy był tam **Mistrz** od braciei przyiet y postawiony **Henryk** z Wapolnu za głównego **Mistrza** / który miał swoje Capitule w Antonie / tam uczynił y postanowił aby Kaptanow y bratów iego Zakonu iez sliżeby którzy nieposłuszy byli albo chcieli być na przeciwko statutom y regule/ żeby ich żaden ynhy człowiek niesądził ani karał/ tylko sam główny **Mistrz** albo sędzia od niego nato postanowiony / a k temu nikt ynhy niemiał / otym karaniu iego wiedzieć oproc iego samego.

I Nad rycerską bracią którzy niebyli Kaptany postanowił starszego który był pierwszy pomien/ y dał mu moc sędzić y karać według zasług to rycersko tyle ileby się razow przytraffito.

I Też postanowił aby każdy święty rycerz tego Zakonu przez dzień y noc dwadzieścia paciery mowil/ zdrowych Maryei y Cred tak wiele.

I Brody niemiał żaden dać przyszygac/ ani golić/ tylko nad worem stonny nadłancem y na takichże sypiać mieli worzech/ wśakoż tego wszytkiego oni potym niepełnieli. Za tego **Mistrza Henryka** wiele dawali dotego **Spitala** Panowie włoscy y niemieccy/ który ten **Henryk** rządził w wielkie i zgożdite prz 3 lat dziesięć/ umarł w Antonie z wielką uczciwością / pochowan Roku 1200.

I Napoczątku tej Krzyżackiej Reguly wstawicznie przez 12 lat spłutocy wiatr do Prus wiał/ y wielką niepogodę czynił/ y musiaty wszytkie okresty dla długiego stania a nieopatrowania w Prusiech pognić y popsować się.

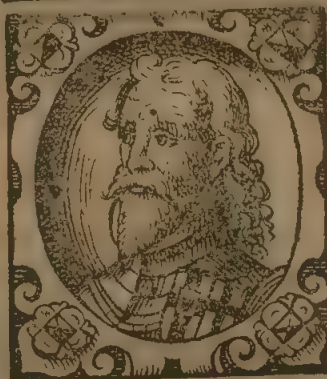
Wo zezaciu tego pomienionego **mistrza Henryka**/ obrali bracia bogobojnego **Mistrza** ślacheica **Otte** fon **Karpen** / który był rodem z Renu rzeskiego/ **Miasta** meż w 50. lat/ y ten pociwem swem zyciem wiele ynhych przechodził/ ten **Otto** tej regule napierwey dał uczynić pieczęć figure ostową/ na ktorem siedziała **Panna Marya** albo iei obraz z dziećmi/ a przytym oste **hedl Jozeph** z laska/ a ten napis nad tą pieczęcią albo herbem był/ to iest pieczęć wrzędu **Mistrzowskiego** niemieckiego do mu w **Jeruzalemi**/ a te pieczęć za wždy ta Regula miała y używała iei aż do

Mistrza Fryderyka tego imienia pierwszego który te pieczęć odmienił w Anconie / umarł tamże wczciwie pochowany / roku 1206.

Obran za panowania Cesarza Filipa tego imienia wtorego / za Innocencjusza Papieża tego imienia trzeciego roku 1212. służył Panu Bogu pilnie ubogich niemocnych doglądał z wielką wstydnością im wysługiwać / za tego rządzenia w Inflach założona była reguła Krzyżacka / żeł matym wżesz dzie 6. lat.

Trzeci Mistrz Herman Bard / za tegoż pomienionego Cesarza y tak że Papieża był obran na Mistrzostwo / był rodem z ziemie Olstęńskiej słachcie / był meżem bogobojnem tylko cztery lata rządził / umarł w Anconie tamże pochowany roku 1210.

Czwarty Mistrz Henryk z Salce bogoboiny / y maż był rostopny w rzeclach biegły / ten był swej regule nalepszych Przywilejow od Papieża y Cesarza dostał / Fryderyk tego imienia wtorego Cesarza / s Papieżem poiednal : ktoremu potym Cesarz y jego namiestnikom dat Orla za herb / ktorego używają Cesarze albo Księzie Książęta.

Y Był w wielkiej wadze w wszystkich Panow Chrieściáńskich / w Wenecy dostal był Domu swojey regule bärzo pięknego / także w Armeniei y w Niemcy / wstąpił był zaniego wten Zakon

Runrad Swenchtenwagen / za tegoż sie był bärzo ten Zakon rozszerzył tak że było samych Zakonnikow słachcicow z narodu Niemieckiego 2000.

A za tegoż Mistrza Konrada Wązowieckiego Książę ią: Košiny już namiemeli Roku 1227. te Krzyżaki prziwiodł do prus / dawşy im Chetmińska ziemię wdzierżawę pod słusznemi condycjami.

Dobrzyńska Ziemia ktora z Wązowskem y Chetmińską ziemią graniczy za czasu tego Hermana z Salce była Krzyżakom dana za zezwoleniem żony jego y synow w roku 1228. Ta darowizna kiedy a kedy sie stala tak opowiedaia nimmienta stare / to sie stalo na brzegu Wislnem naprzeciwko Płocku przy obliczności meżow zacnych Michala Biskupa Kuiawskiego / Mikulufa Ardziekaná mistrza / Jana Dobrostausa y Mistrza Piotra Kámonikow Płockich / Gotarda Kánclerza / Gerzego Podkánclerza / Jana Opátá Swietego Woiciecha w Płocku / Wactawa Opátá. Gerarda Proboşcza / Piotra Priora Czerwieskiego / Botungy wojewody Mazowieckiego

zoweckiego/Arnolda Grabie/Cetega sędziego/Abramia Podczążego Mar-
cina Trukcysa/Wita Kastellana Ptonskiego/Macieja Kastellana Racie-
skiego Setega Trukcysa/Barta Podkoniorzego/Woiciecha Kastellana sta-
rego Wloclawia/etc.

Miejowe miasto na Ruiawach nad Wisła leżące 4 mile od Torunia roku
1230. zetrzemi wsiami tenże Konrad Książę Krzyżakom przydat.

I Chelmiński Biskup biskupstwo znamiennie także im darował na imie
Christinus from dwustu oracow a pięci folwarkow / za przyzwoleniem
Konrada Książęcia dla siebie też y dla swoich sukcesorow / w Ziemi oney od
każdego pługakorzec żyta a drugi pszenice zostawił / a iżby tak na wieczne
czas trwato to ziemi postanowił.

I A tak Krzyżacy postanowiwszy sie naprzód w tych pomienionych Zie-
miach z swoimi wodzem Landgrassem hełkiem Konradem / ktorego im Ger-
man z Salce dat y Mistrzem nazwał / poczęli za Mazowszań y za Polaki s
Prusy walczyć / tak iakoby ie s Prus wygnąć mogli / a panu one ziemie opano-
wali / pilno o tym myśleli / a dla lepszego przystępu w Ziemi Chelmińskiej na
brzegu Wisłnem piwszy Zamek zbudowali / y nazwali go Fogelsangum / y
tegoż Zamku za pomocą Mazowszań y ynyszych ludzi ku wojnie dobrowol-
nych nieźnie broniło od Krzyżakow pogany poczęły psuwać / ziemie ich pu-
stość y niszczyć / potym Torun y Quidzin y Elbiąg Zamki y przymich leżące
miasta za krotki czas obnirowali / a Kogożno Zamek y Chelm miasto ynse
niektore Zamki ktore byty od Pogan powzięciu obwarowane pod swą moc
podbieli / w krotkiem czasie barzo sie rozkrzewili y zmocnili / etc.

I Konrad też niektoremu pogranicznemu Książęcy tem nowem Gościom
swym z niematem woiskiem napomoc przybeł / a wespolet ziemie nieprzyja-
cielską wstąpił y wzduż pustości y palety. **I** A gdy już Pruska moc barzo na-
wzrostła od Krzyżakow y mazowszań była. Konrad mazowieckie Książę Bedac
w połoju / był przespiecniejszy iako zaniurem a ten German z Salce Mistrz
dosyć szczęśliwie czas niematy rządząc towarzysze swe / dosyć nieźnie spoga-
ny czynił / y wiele ziemie ich pościadł / albo opanował / potym umarł a pocho-
wan w Berlinie roku 1240.

Piaty Krzyżacki Mistrz a w pru-
siech wtory ktorego kładzie Kromer Pop-
pá z Ofteryn / ten był obran za Fryderyka Cesarza
te imienia wtorego / a za rządzenia Papieżow Ce-
lestyna wtorego / a czwarte Imocencjusza za pa-
nowania w Polsce Bolesława wstydlive / a Książ-
ęcia w mazowszu Konrada roku 1240. o tym Se-
bestianus monster tib. 3 folio 925. w swej Cosmo-
graphiei piše w te słowa.

I Piatego Mistrza zwano Konradem / a ten
był Ludwik a Landgrabie S. Helzbiery matzon-
ka bratem / ten wiele dobr swojej oiczyzny dotego Zakonu przyniósł / tenże
rozkazal S. Helzbiere swoje bratowa w Marpurku w gtownem mieście he-
lkiem w Kościele swego Zakonu po częściwie pochować / żaniego zebrało sie
wielkie woisko zniemiec przeciwko Prusom a tem woiskiem wyszło było nie-
mato Książę iako Ottofar Cieskie. Otto margrabia brandebursky y nieiatie

Kiaze Rakuſkie Mārgrabia Mōrawſki / Biſkup Kolenſki y Olomuniecki z wiela inſzych ſlachcicow wpadli z nim do Prus / chcec aby Prusy na wiare chryſcijaſka y w poſtaſhenſtwo chryſcijaſkie przywiedli. Zaty m narade Krola Czeſkiego Otokara byl zbudowan na iedney gorze wzmniatki Ziemi Zamek przy ktorem ſie teſz niedlugo potym piekne miasto poſadziło / w ktorem potym ci Miſtrzowie a za czafem Kiazeta Pruſkie iako w glownem Zamku Stolicie ſwoje mieswali y tego czaſu od tytulu Krolowſkiego y iemu gwolci nazwali ten Zamek Krolewcem / to ſie ſtalo roku 1255. ſiego Zamku mieli wielki przyſtep Krzyſzacy do pogaſkich ziem podbiiaſc ie pod ſie wielka moce a ziemie ich poſiadaiſc.

Ten byl na Miſtroſtwo wezwan w Zeſkiei ziemi w Mieſcie glownem Marparku / y tam w ten Zakon na ten czas wiele zacnych ſlachcicow z nim wſtapiło / miedzy ktoremi dwa byli barzo naboſzni y roſtropni meſzow / iako Hartman z Holdringien / y Dytrych z Graunynen / ci meſzowie zeli z miſtrzem pomienionem w wielkiej miſtoſci zachowuiac ſie kaſdemu przyſtognie piſza orym miſtrzu ſe on kaſdego cztowieka myſt poznal / na ktorego ieno weirzat / panowal na tem wrzedzie 12 lat / w Marparku tamſze wedla S. Helibiety wczciwie pochowan.

Tam tegoſ roku 1252. Szosty Miſtrz Krzyſzacki byl na iego mieſcu obran wedlug Monſtera Boppo z Oſternā / ktorego niektorzy zwali Erhartem z Herchburku / a ten byl pirwey ziemſkiem Miſtrzem albo Marſkalkiem / potym za glownego obran roku 1252 meſznie z Prusy y z Inſianty walczel y z onem zmyſlonem Kiazeciem Pomereckiem z domu Griff Swatopelkiem / ktorego w Legnicy z ſwoietey iadwigi meſzem tatarowie zabili / a we Wroclawiu w S. Wojciecha pogrzebion / za tego zbudowa

wano bylo Krolewiec roku 1255.

Siodmy Miſtrz byl Hanns o Hangierhauzen / w roku 1263. ten byl zaloſet Klaſtor czarnych amichow w Torunia przy rzece motra / y dal wojna rybitnis tem Zakoniſci mowſhytkich przyleglych wodach Rietach ſlawach iezirach / za iego panowania Zamek Tarpiewo zbudowan roku 1265. Tegoſ roku byl w Pruſiech Landgrabia Duryſki y Kiaze Branſwiackie / za iegoſ teſz czaſu byl Brundeburt zbudowan roku 1266. ten niewierne Pruſy zbracia ſwoia miſczel / y za niego ſie ta Regula barzo rozmnoſzila / riodzil lat 12 umarl w Trydenecie y tamſze pochowan.

Oſmy Miſtrz Hartman Grabia z Heldringi / byl wybrany za czaſu Ceſarza Rudolffa Gracie z Habſpurtu / od ktorego Rudolffa dom Rakuſkich Arcyryſzat dſiſciſzych a Grabiow z abſpurtu

purku a Altenburku Książety znou y Arcyksiążę-
ty pisząc się poczęli za Papieża Clemensą tego
imienia czwartego Roku 1275.

Ten Mistrz mieštat w Weneciei / a do Prus
postat na swoje miejsce Landmistrza którego
zwano Dietrich z Gattersteben / Był to Bogobo-
ny mistrz / ten pod się podbił Nadrawy y ludzie
ku swemu posłuszeństwu przywiódł / wiódł s te-
mi tam ludźmi długo wojnę / za tegoż wżędu
gniew zbudowan / roku 1279. także Maryien-
burg albo Malbork roku 1284 za ten wżędzie lat

ośm / umarł w Weneciei y tamże pochowan.

Siedmiaty Mistrz Burchard z
Chuenden / obran za panowania Cesarza
Rudolffa a Papieża Jana tego imienia 22. Roku
1253.

Był za tego Mistrza pokoi w Prusiech mie-
dzy Krzyżakami a Prusami / Bo wojna trwała lat 53.
ostawicznie niezeli posłuszni być musieli Prusa-
cy Krzyżakom y do wiary chrześcijańskiej przysta-
li / owa też już o żadnem niewierniku stychać
niebyło / a to z wielką pomocą Polaków y Ma-
zowianów się stało :

Za tego mistrza Ragneta Zamek zbudowan Roku 1259. rządził lat
siedm umarł / potym w Rodys tamże pogrzebion / ten był z siebe złożył Mi-
strostwo za żywota wśakoś dla czego / tego nieopisuje żaden historyk do-
wiednie.

Siedmiaty Mistrz Pruski Kon-
rad z Fenchtwangen za Cesarza Adolffa
a zarządzenia Mikolaja Papieża tego imienia
czwartego / roku 1290.

Za tego Mistrza roku pierwszego / Był w Kro-
lewcu nieiały Kontor Albricht z Miśeńskiego zie-
mie Synowiec Miśeńskiego Mārgrabie / temu
gdy miał naprzeciwko nieprzyjaciółom swoim
iechac przyniosła golebica w nosie hostia

Za tego panowania nowy Zamek był zbud-
wan roku 1293. ten w niemcech wiele przyjaćiot

miał / co niemato tej regule pomagato / Za tegoż Mistrza roku 1290. Ce-
sarz Adolphus hrabia z Nassow wiódł nieprzyjaźń z Wenetami y s Nea-
politańskiem Krolew / ktorzy się byli przeciwko niemu zbuntowali / a tak raz
meczem Krzyżakom przyczynę dano iakoby oni Wenetow y Krola Neapo-
litańskiego praktyki y przedsięwzięcia Cesarzowi przes pisania oznaimali / a
przeto byli z Weneciei z Neapolim y z Angliei wygnani / rządził ten Mistrz
lat siedm / potym w Prądze wczesły Ziemi umarł y tam pogrzebion.

Jadenasty Distrz Gotffryd /
Brabia s Holochu / za tegoż pomienio-
nego Cesarza obran pod Papi. zem Bonifaciu-
sem osmiem roku 1297.

Ten przyiechawszy do Prus z Niemiec zwie-
la bratow do Elbiagu / tam trzymał Capitulę z-
dawszy Mistrzowstwo / iechat potym do niemiec
tamże umiart / rządził lat dziesięć.

Był Landmistrzem w Prusich nieiaki Mien-
kie z Querffordu / za tegoż czasu rzeka Vogat
była prąmowana.

Dwunasty Distrz á w Prusiech
osmy Senfryd z Feuchtwangen / był o-
bran za panowania Cesarza Woiciecha Książcia
Rakuskiego za Papieża Clemensá tego imienia
piątego roku 1307.

Ten Mistrz napirwey stolice Mistrzowską z
Weneciei do Malborku przeniósł / tenie Henry-
ka z Plocka Mazowszanina który Pruskiem
landmistrzem był za wielkiego Kontora wczymiel

Ten postawił bázro dobry porządek w Zie-
mi / y podał 30. artykułow które pod wielką wi-

na y karaniem musieli trzymać / á przyciągnął zewsztykiem rysztyntu m-
sweni na Magenborg roku 1309. Bo już byli swe mieszkania w ynjszych pań-
stwach utracili iako sie wyszey powiedziało.

Ten Mistrz miał Capitulę w Malborku y postanowił wielkiego Con-
tora y osoblwego Marszałka / tamże rządził dwie lecie / umiart w Malbor-
ku w Chelmży na Tumie pochowany.

Trzynasty Distrz á w Prusiech
dziewiarty Karzel s Trydentu / był obran
za panowania Cesarza Henryka tego imienia ó-
dmego / który był Książciem Lucembarskiem za
Papieża Clemensá piątego / roku 1309.

Ten był od Papieża pozwan do Rzymu /
ale sie dobrze wyprawił zewsztykiego bo umiart
dobrze Włoski ięzyk / iako y niemiecki / za tegoż
był w Prusiech tak wielki mur wszystkie zboża
na polu pozostawały / bo ich niemiat kto zbierać
trwalo przez cały rok namniei sie nieobsznierz-
ać / za iego rządzenia Memel założon 1312. iadac z Rzymu na drozdze / w

Wiedniu umiart / y tamże pochowany / żelna wżedzie lat 13.

Czternasty Distrz á w Prusiech Io Wernel z Dr-
szel / był obran za Cesarza Ludwika tego imienia 4 a za Papieża
Jana

Jana 22. tego imienia roku 1322. Ten niewiele swego wrzedu vzel / bo tylko trzy lata nanim byl / abowiem go byl niektorzy brat teyze reguly rzeczony Jan zbindorffu w dzien S. helzbiety wieczor przed Rošciotem gdy z Tiesporu siedl dla pary koni przektot / ktoremu on byl wżyt / w Malborku pochowan / a Papież na takowego pomienionego mezooboice dat iżeby mu w wiezieniu wiecznem tylko chleba a wody dawano / za tego panowania byl konforem na Bali Detrych z Aldenburku / za tegoż żywota Lamburg zbudowan roku 1326. a Burstin 1331. dokonan.

I Wielka swawola a chytróść zaczęta sie między Krzyżakami za tego Mistrza ktory nato godzieli takoby byli Krole y Książeta Polskie od iurisdicciei nad sobą odstrychnąć mogli / sfortelow dzwonych nato szukali / kupowali prawa y wieczności v tych Książat y Panow ktorzy ku tey krajnie żadney bliskości żadnego prawa niemieli / od Krolow darowizny od Cesarzow confirmacye sobie iednając / a to dla tego iż widzieli pluralitatem principum in Polonia / E temu między nimi wielka niezgoda / spodziewali sie swemu onemu sfortelnui kiedykolwiek wszystko Krolestwo opanować / a starwży on v bogi rytut / pański na sie przyiac kiedykolwiek swey Regule y successorum tużeli.

I Ale Pan Bog z wśe chciał na tak herokiei monarchiei iednego mieć inspectora iednego regenta.

I Podniesli potym wojnie nieprzystoinie na Pány a dobrodzieie swe / wydzierając onym Książetom patrimonialia ich / a Pan Bog wprzetac zatym raczył co dalej to mniej Potomkow Książat onych / aż przyšla korona na regiment iednego naprzod Władystawa Lokietka Krola Polskiego / po śmierci Wactawa Krola Cieskiego y Polskiego. Ten totietek obrzydził im wojnie v Radziciow a w Roku 1331. otym w Kroinikach heroko masł.

Wietnasty Wistrz a w Prusiech

11. Ludolphus z Branszwicku obran za Cesarza Ludwika y Papieża Jana pomienionego Roku 1325.

I Ten byl meżem Bogoboinem bracia spillościu ku służbie bożej przywoźdżet y chował. ie dostatecznie / przetoż go y oni sobie poważali y wewszystkiem mu postużni byli. Tenże wśytkie pilnie Landfforty / woity / sedzie y in. wśytkie przetożone napominat aby wśelakiem wśarżać iacem sie poddannem ktom odwloki sprawiedli

wość czynieli. Ten zbudował miasto Ilgenburg vmarł roku 1332.

Sześnasty Wistrz na tego miejsce obran Detrych z Aldenburku podtrymże pomienionem Cesarzem także y Papieżem iuż mu bylo 80. lat naten czas byl meżem wymownem poganom wielka.

skode

ſtode czyniſt/ y z gruntu ie tłumit/ a bracia ſwo
Kryſtati według powinnoſci wychowywat.

Ten s Potaki y z Czechy do Litwy ieżdżiet a
oddawat im ſpuſtoſzenie ziemie Chełmieſkiey.

Tenże Małbork wielkimi a mocnemi wie-
żami y przełopy opatrzył/ y Koſciot Panny Ma-
rrey zbudował/ za iegoſz czaſu moſt przeſ Nogat
v Małenburku zatożon y zbudowan.

Tenże iako Muſterus ſwiadczy zbudował
miaſto Bartenſtein.

Siedmnasty był miſtrż Rudolff

Kenig z Saſkiey ziemie/ za tegoż Ceſa-
rza a za Papieża Benedikta II. tego imienia ro-
ku 1339. Ten był w roku 1342. zebrał wielkie
woiſko/ ciągnął z nim do nowego Margrabiſtwa
chca c ie podſie podbić/ Litwa zaś tym wpadłszy
wielką moca w ziemie ich popuſtoſeli lud pomor-
dowali/ wielką korzyſć y więziow niemato wy-
gnali/ atak myſłac dla wielkiego fraſunku odſe-
di od rozumu. Przeto złożyłszy go z wriedu do-

wiezionio do Engelsburku albo Pokrzywna / tylko trzy lata rządził/ v-
miał w Pokrzywnie w Quidzinie pochowan.

Tego Miſtrża Krzyżacy bardo żatowali/ bo był za żywota ſwego oſo-
bliwym Rycerzem y mężem walecznym.

Osmnasty miſtrż a w Prusiech

13. za tegoż Ceſarza obran za Papieża
Clemensa ſoſtego roku 1343. Henryk Dwesener
albo Tuſemer.

Ten z Litwy y z Ruſia w dzień oczyszczenia
Panny Marrey bitwie ſtoczył/ poraził ich o dzie-
ſieć tiſiecy.

Ten potym dobrowolnie urząd ſpuſcił/ w Nie-
tychu umiał/ w Małborku v Panny Marrey po-
chowan.

Ten Pánienski Kłaſtor w Lewniku trzeciemi Krolewieckimi mieſcie zbu-
wat/ tylko ſeſć lat rządził.

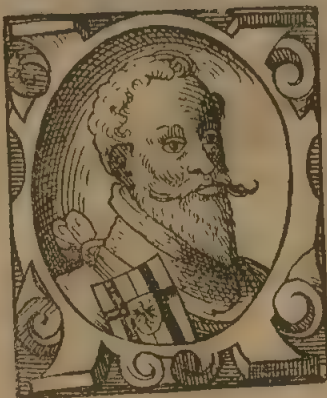
¶ Dziewietnasty miſtrż Henrycus Kimperade był
obran za Karoluſa Ceſarza 4. a Papieża Clemensa ſoſtego Ro-
ku 1343.

Ten

Ten mianowany mistrz był mąż roztropny albo raczej iako y drudzy chytry za tego żywota rozerzet sie ten zakon byto wiele meżow uczonych w kádem Conwency. Byli dwa albo trzy uczony coby mistrzostwa godny byli.

Także Pruska ziemia náten czas byta sławna/powszytkig ich kráich bo byta wewszystko dostateczna/pánował ten mistrz dobrze rządząc lat 30. potym umárt w malborku tamże o S. Anny pochowan. Zatego Kieście był w wiezieniu X. Litewskie.

Dwudziesty mistrz Konrad z Zolner obran za Cesarza Wacława y za Papieža Urbana šestego tego imienia roku 1379.

Ten przeciwko Kieżetom Litewskiem wiele a meżnie woíował rządził lat 8. umárt potym w Malborku o S. Anny pochowan.

Dwudziesty pierwszy mistrz Konrad z Walpolia drudzy go pisza/Walterem/ obran za tegoż Cesarza/ a za Papieža Bonifaciusa 9. roku 1388.

Był to mistrz bázro gniewliwy, a wśytká myśl y chuc iego byta okolo woíowania/ Kieżey y Wnichom był nieprzyiacielem wielkiem/ prześladował stan duchowny/ żadnego duchownego nierad widział/ y przyskonaniu nierad nanie parzał Roku 1391 cisgnął z wielkiem Woiskiem do Litwy do Zamku Kowna przysli międzytym innem y Wilis rzekami/ tam záras trzy Zamki wielka mocą zbudować kázal/ pierwszy nazwał

Wewerweder drugi Kytormeder/ a trzeci Motenburkiem/ stych trzech zamków często Krzyżacy w Litwe wpadali czyniąc im wielkie škody/ zienie im palac/ y samy mordując.

Umárt potym w Malborku o S. Anny pochowan tylko 4 lata rządził.

Dwudziesty wtory mistrz Konrad z Jungingen za pomienionego Cesarza obrany y za Bonifaciusa Papieža 9. roku 1392. Ten mistrz był sławnym dla ukladności/ záwždy był trzeźwym pokornym/ cieszność mietował wiele od niespokojnych Krzyżaków dla tego cierpiat

K e e

y te

y te nim mawiali przypowieść / żeby sie był
Mnichem być godził a nie mistrzem / co on w sy
tko skromnie dla pospolitego pokoju znał.

I Chciał być w pokoju s Polaki y z innemi
Chrześciami / ten był napierwey uczynił pokoi s
Krolem Władystawem pod pewnemi Condycy
cyami / strony Litwy wieczne granice postano
wiel / ktore Przywileimi są warowane / rządził
spokoimie lat 12. potym umarł w Malborku u
Swientey Anny pochowany.

Dwudziesty trzeci mistrz Wlrych
z Jungingen za Cesarza Ruperta / a Pa
pieża Grzegorza 12 obran roku 1404. Był to brat
pomienionego Kurnata / mąż o regule swo nied
bąty / miał wielkie nienawiści z sąsiady Bożam
ti im posiadał / y wielkie krzywdy wyrządzał.

I Tatego Władystaw Jagiello zbratem
Witoldem K. Litewskiem zwielsz mocą przy
ciągnął do Prus ktoremu zabiegał Mistrz dwa
y trzy kroć zwietszem v Wsi tannenberk / tam
był od Polaków pojązon y na onym miejscu za

gubion / zostało tam wiele ludu zbitego niemieckiego / samych niemców pięć
dziesiąt tysięcy a poimanych 40. Chorągwi zawieszono pobranych do Krá
kowi. postat też był dwa gote miecze Krolowi ten mistrz / ktore do tego
czasu są w skarbie.

I Zaleziono potym ciało tego Mistrza zamordowane / a odwieziono do
Malborku y tam pochowany w Kościele S. Anny tylko 3. lata rządził.

Dwudziesty czwarty mistrz Hen
rych Hrabia z Splawna za panowania
Cesarza Sigmunta obran za Jana Papieża 23.
a za panowania Krola Polskiego Jagiella 1407

I Ten chciał sie przestępek skody y śmierci za
bitego przodka swego pomścić / a tak pisał do
wielu Krolow a Książat y panow o pomoc / a w
tym go zrzędu złożono y odesłano w więzienie
do Engelspurku / a potym do Lokstetu tam be
dąc siedm lat w więzieniu umarł / pochowany w
Malborku v S. Anny był trzy lata na urządzie.

Dwudziesty y Piaty Mistrz Michal Kuchennmáster
zaty chże wyższy pomienionych panow panowania obran.

I Był wielkiem a srogim meżem / roku pir-
wszego iego panowania Krol Polski Jagiello we-
spolet z Wituldem wciągnawszy w Pruska zie-
mie spustoszył około Osteroda Biskupstwo Żelco-
berskie / prawote / Elbiąg / Krissburg / Brodnice
acz iż byli oblegli ale iei niemogli nic uczynić.

I Rządził ten Mistrz lat dziewięć / potym do-
browolnie urząd spuścił / umiart we Gdańsku w
Malborku pochowan.

I Ten był poprawił Malborku dobrze mury
y wieżami.

Dwudziesty Gosty mistrz Pa-
wel z Kosdolffu / obran za panowa-
nia pominionego Cesarza / a Marcina Papieża re-
goimienia piztego a Krola Władysława w pol-
sce 1419 roku / był rodem z Karyntyiei / był bärzo
dobry y uczęcyw mąż / za tego naprzęd miłasia y
wszyscyżiemia przeciwo Krzyżakom tajemnie
sie buntowali / onby był rad miał dobry porzą-
dek wtęy ziemi / ale Francuzowie Szwabowie y
Bawarczykowie bärzo wysokię myślili byli / w
żadney rzeczy swemu Mistrzowi posłuszn bydzi
niechcieli.

I Ten mistrz w Brześciu uczynił pokoi z Władysławem Synem Jagie-
towym Krolom Polskiem y Węgierskiem pod Condyciami pewnemi roku
1436. rządził lat 19. potym był z urzędu złożon. Umiart niżej drugi był
obran w Malborku leży w S. Anny

Dwudziesty siódmy Mistrz Kon-
rad z Helrichshausen / za Cesarza Woi-
ciecha wtorego roku 1438.

I Ten Mistrz pominiony był dobrem meżem
ucieczem / żadney wojny niewiodł z sąsiady / a iż
miał bracia bärzo swowolna a rozpuszczona / s
frasunku dla tego umiart / rządził lat 12. w Mal-
borku w S. Anny pochowan.

Dwudziesty osmy Mistrz Ludwik z Herlichshausen
obran za Cesarza Fryderyka trzeciego za Kazimierza Krola Ja-
gielowego Syna roku 1450.

I Za tego mianowanego Mistrza ziemia Pruska od Krzyżakow odpá-
R e e n dla

dlą y Malbork od własnych żołnierzy ich przes-
dan / a tak naten czas zdrugiemu siemiami do
korony przypada / trwała wojna 13. lat wczter
nastem sie vspokoila.

J Za tegoż mistrza była gwałtowna bitwa
Polaków z Krzyżakami v Choinie r. 1461 lat siedm
wzrost w Krolewcu wtunie pochowan.

J Ten sie napierwey Kiszeciem y poddany
koronnemu stat y rada wiecizna po lewey ręce
Krolewskiej mieisce otrzymat po przysiedze.

J To sie stalo w Toruniu za Krola Kazimie-
rza Roku 1466. a ten iuz tylko nadto ziemis

zwirachnośc miał ktora dżisiejsze Kiszeta rządzi.

Dwudziesty y dziewiaty mistrz
Henryk Reussplawen / był obran zapo-
mienionego Cesarza roku 1467.

J Ten pomieniony Henryk iako namiestnik
mistrzowski v rzad pultrzečia lata sprawowat
do Krola Kazimierza Pana swego zwieltiem
Marſalkiem y kilka znaczących Contorow przy-
iechat do Malborku ktorego Krol iastawie przy-
iat / y wſzytko oco ieno Krola zadali otrzymali
od niego. Lidborg Zamek y miasto ktore do-
tych czasow trzymało pod pewnymi praktyka-

mi im wrocił / roene Seimiki albo ziazdy na ktore po dwanaście osób zobu-
stion miało bywać / a tam zobopolne sprawy sedzić w Elbiagu postanowil / y
nározieznem piec tysięcy złotych im darowan sy iastawie odprawil.

J Tenże potym na końcu Seimu dostatecznie na mistrzostwo obrany do
Piotrkowa ze dwiema Contory przyiechat tam Krolowi roku 1469. iawnie
sprzysioinemi Ceremoniami przysięgal / y pierwsze mieisce wedle Krola pole-
wei ręce mu dano potym v pominki od Krola vdarowany nazad odiechat.

J Wkrótce cziasie powietrzem zarażony vmarł / był namiestnikiem pul-
trzečia lata / a mistrzem iedynnaście niedzieli był.

J Vmarł w Moranku / w Krolewcu na tunie pochowan.

Trzydziesty Wistrz Henrych z
Rechtenberku za Cesarza Fryderyka / a
za Papieža Sixta tego imienia czwartego za
Krola Kazimierza obran roku 1470.

J Ten pomieniony mistrz zaraz po obraniu
do Piotrkowa do Krola Kazimierza iechat vcz-
ciwie przyiet od Senatu przyprowadzon tam
podlug zwyczajui przysięgal Krolowi / Był to
mąz zwieltkomislny poważny y ſrogi.

I Teodora Biskupa Samlandkiego na Zamku w Tapiewie głodem umorzył/za tego Kieja albo duchowni woine mieli.

I Ten o Krola Kazimirza roku 1476. panowania swego hostego dla Krola Węgierskiego y Mikolaja Tungeneta ktory mocno chciał być Biskupem Helberskiem był wpodeirzeniu / przeto swego Marszałka niejakiego Ulryka do Krola posłał ktory naten czas był w Toruniu/ wymawiając mu sie zewsztykiego podeirzenia / sam potym prawie wpuł mają do Malborku do Krola przyjechał/ był od Krola wdzięcznie według stanu iego przyjęty.

I Wyiechali przeciwko niemu dwa Biskupi y kilka Woiewod y Dwor Krolewski/ a tam znowu sie Krolowi omawiać/ y iesliby było potrzeba chciał y przysięgać/ a przeciwko Tungenowi rada y mocą rzekł przy Krolu mocno stać. Jednak chociaż go Krol od siebie hojnie wdarowawszy puścił/ on obietnicy swej dosyć nieczynił rozmaite wymówki naidując/ bo sie już był o Krola Węgierskiego Matyasa Krola chytrem y obłudnem znowił/ y potym sie z nim na weselu sprzyśiął ale mu śichi niedostawato/ tu iego hardey myśli/ abowiem wszyscy Prusacy tak iego poddani iako y Krolewscy mocno stali przy Krolu Panu swemu żel lat siedmiu natym państwie/ umarli w Krolewcu y tam na tumie pochowani.

Trzydziesty Pierwszy mistrz hol-
downik Koronny czwarty Marcin trus-
chesz Wechazu za Fryderyka Cesarza Papie-
ża Sirta y Krola Kazymierza Polskiego Ro-
ku 1477.

I Ten mianowany mistrz acz spirowodu
známowy Krola Węgierskiego Matyasa chciał
sie Panu swemu opierać/ a radby był z siebie to
acz pożyteczne iarzmo złożyć/ a wszakoz potym
w Nowymiescie Korczynie iawnie Krolowi
przysięgał/ a z nim niektorzy przedniejszy Kri-
zacy y Slachta y trzej Krolewiecy Burmistrzowie Roku 1479. Bo te Kri-
zeta tak przysięgaia Krolowi y Koronie zaprzędniejszemi Contory zryce-
stwem y z Burmistrzami / rządził lat dwanaście/ potym umarł w Krolewcu
na tumie pochowany.

Trzydziesty wtory mistrz Jan Stiffen za Cesarza
Maximiliana obran za Papieża Juliusa a Krola Kazymierza/
Był ten mistrz z Szwaickarskiej Ziemi Szlachcie. Tętegoż roku iechał do
Polski przysięgał posłuszeństwo Panu swemu Kazymierzowi.

I Obrocił ſie do Prus nazad dzień ſwiętey
Katerzyny/ za tego Miſtrza umart Krol Ka-
zmierz/ mieſiąc Czerwcą wtrochach/ do Krá-
kowa przywiezion/ tam na zamku pochowan
z wielką wczciwoſcią Roku 1492.

I Ten Miſtrz roku 1496 z ludem na po-
moc do Wołoch ſedł Olbrectowi Krolowi/
wſakoż we Lwowie dla naglego zachorzenia zo-
ſtat y tam umart/ a potym był do Krolewca ode-
wiezion/ y tam pochowan / jet lat 9, na wrzędzie
tym.

Trzydziesty trzeci Miſtrz Boldo-
wne Kiaże Koronne Frydрых Kiaże Sa-
ſkie obran roku 1498.

I Ten pomieniony Frydрых Kiaże Saſkie
Landgrabia Durynſky y Māgrabiā Miſenſky
wdzień S. Michāta w Krolewcu był na Mi-
ſtrzoſtwo obran / acz ten przerzeczoný Frydрых
za pomoc Marki Krolewſkiej tego wrzędu był
doſtąpił/ a wſakoż według powinnoſci zbraniat
ſie Krolowi Pānu ſwemu przyſiegāc. Przetoz
ſie Krol z wielką mocą do Prus gotował/ aby

oney ſweie wolei Miſtrzowſkiej powſciagnął Roku 1500.

I A gdy iuż Krol Olbracht do Prus do Torunia przyiechat/ ſamtad do
pomienionego Miſtrza poſtat poſty ſwoie/ napomināia c go aby raczey do-
browolnie przyſtoine poſtuſeńſtuo wczynił / niżeli by miał być z mocą odnie-
go nāto przymuſzony / on acz ſie wrzekomo poſtuſeńſtwa powinnego Kro-
lowi wczynić niezbraniat/ a wſakoż rozmaitemi wymowkami zwłaczat / izby
zātym Māximiliana Ceſarza y inych Kiażat Niemieckich ktorzy mu tego
poſtuſeńſtwa odradzali pomocy mogł doſtać ale niſli ſie ci Poſtowie wro-
cieli/ wtym Krol powietrzem nagle zarażon y żywota dokonat tylko 9, lat
pānował.

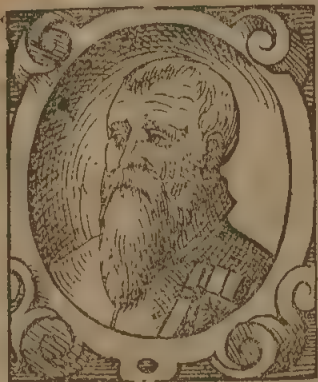
I A gdy Alexander brāt rodzony Olbrachtow dla przyſięgi przyiechat
do niego do Prus / on dowiedziawſzy ſie onim iechat do Saſkiej Ziemie do
Pānſtw ſwoich / y dopowinnych / dla tego żeby ani przyſięgat albo też żeby
nie był zmienagta od Krola nāiechan / a nāto przymuſzon albo karan/to ſie
dziato w roku 1504.

I Tak onim powiedāia że dwanaſcie lat był na tey ſtolicy y trzynaſcie
niedziat/ umart potym w Rochlicu mieſcie w Myſni/ nātumie pochowan
Roku 1510. Munſterus piſze żeby ieno dzieſieć.

I Za tegoż Miſtrza umart Krol Polſki Alexander/ mājac wieku 46. nie-
krolował ſpełna pięci lat.

Trzydziesty czwarty Miſtrz Albrecht Māgrabiā
Brandeburſky za Māximiliana Ceſarza za Juliana Pāpieża a za
pānowā-

pánování Krolá Sigmunta obran roku 1512. Ten Márgrabiá byl rodzony šiestrzeniec Krolá Sigmunta od Joffiei/wdziej S. Luciei okolo trzech set koni do Krolewca przyiechat// a Krolowi Sigmuntowi Wuiowi swemu wedlug ugody niechcial przyšiegać// ale Zamki swe w szelaku a dostateczna spiż y inšemi kunim należacemi rycerskimi rzeczami opatrzył/ a chęć sie z nich bronić wiodł niemata y dluga wojne sponnienionem Krolew/ktora zobu stron niemata škody przyniosła. A ta przyczyna była tej wojny/ iż Krolowi Polskiemu niechcial być po-

stusznem y przyšiegi sie zbraniat.

J Roku 1517. na Świety Michal przyzeglowało niedaleko ode Gdanśka okolo czterech tyśiecy żołnierzyow ze Szweciei/ ktorzy byli chcieli imieniem Chrysterna Krolá Duńskiego z Tokomni dostać/ stych Landnechtow niektorzy ciągneli wzdłuż przez Tierynge albo Tiercia/ do Głęby Krolewieckiego portu/ teni umysleni chcący Mistrzowi służyć ale ktemu przyść żadna miara niemogli/ a przeto sie ta pominiona gromada Landnechtow ku Gdanśskowi wespół z innymi wrocila y dawszy sie niedaleko od Latarniei przez Wiate przewieść/ wdali sie przez pieciznie prostynia do Pomorskiej ziemi.

J Roku 1519. Wicšieni poczela sie wojna między Krolew Polskiem Sigmuntem a między Pruskim mistrzem Albrechtem Márgrabią Brandeburskim Wsamy początek Roku 1520. wdziej Nowogolata Pruski Mistrz Bransbert wbieżał.

Tegoż pominionego roku wdziej S. Getrudy zarzucili y zagubili Gdanśczanie Krolewiecki port niedaleko od Zamku Balgi leżacy zatopiwszy tam stary wielki okręt/ Bary dwie stare prziminy/ kamieniami napetnione/ Potym poście miesiacą Kwietnia lud Krolewski miasta y Zanku Holandu dostał wielką moc/ czego ieśże sie niemale znały.

J Tegoż mianowanego Roku Brandeburg Zamek Polacy zburzili y wypaleli iako tego aż do dzisiejszego wieku znaki są. Tegoż roku piatego dnia Listopada wponiedzialek przed S. Marcinem popaleli Gdanśczanie przed miastem spital wśech świetych/ drugi świetey Getrudy trzeci w Bożego ciast/ przy tym wśytkie pyśne mieśkie Sady Ogrody osobliwe krotochwilne/ śinkowne domy ktore po oney stronie Rudawy leżaty/ y inne wśytkie śley strony od oliwy y Biskupiei gory przedmieścia / iako Schillec/ Peterschagen/ y Schodland/ y wiele inšego znanie mitego budowania tudzież Wancosu/ Klapolcu piwne^o drzewa y inych pośpolitych drzew do palenia ktora pominiona wielka škoda obawiając sie daleko wietśey samu sobie dobrowolnie naczinieli. Tegoż mianowane^o roku wśrode przed S. Marcinem przyciągnął Wolff s Schoneberta s Krzyżackiem ludem pod gdanśk ktore^o było 10000 pieśhego/ konnego 4000. a iako tym powiedzia kromik Pruskie ci postali list do Gdanśczan aby sie Krzyżakom z dobra wola poddali/ czego oni wczynieć niechcieli/ potym wecz wartek i wpiatek przed s. Marcinem strzelali okolo 4000 rązow do miasta z Biskupiei gory/ wśatkoż mało škody wczinieli/ ale onym co najlepśe dziala z mietśkich murów byli rostrzelane/ y ktoby sie iedno zoney gory ukazal kądzy musiał być zabity / potym 4. albo 5. dzial Gdanśczanie wypuścili abowię na ten czas na broniech wieżach na blankach wśosach wzdłuż

okolo

List

około miasta na walich y po przetopach namurze bärzo wiele około ośmy ty-
 śiecy strzelby mieli / dział wiektich okrom mieiskich celowych albo ptaſych
 y zwyżecych tudzież y śiodlowych ruſznic niemato / a v Brothent en to ieſt chle-
 bney vlice ſtat ieden okret wſherz przeż przetop albo mortawena ktorom byto
 około dwuſet oſobliwey ſtrzelby / y wiele bärzo znamięnitych nieſow: przeſ-
 ten wſzytek czas gdy Krzyżacki lud na tey gorze leżał Biſkupie / Była we Gdań-
 ſku pilna y oſtawiczna ſtraza / na bronnych wieżach y blokauzach / popaleli też
 wten czas mieſzcżanie długie y porządne Tegielnie ktore wzdłuż nad ſamą rā-
 domią przykryte dachowtā leżały / też oſtatek drzewa zone ſtrone przetopu le-
 żącego popaleli.

¶ Przed miastem po drogach przeſ cāto noc paleli ogień / ktory ſie tak bär-
 zo ſwiecił / iż opodał mogł około ſiebie každy widzieć.

¶ Tegoż miānowanego Piatku przed Świetem Mārćinem poſtat Krol
 Polſki Dwanaſcie tyſiecy koni ludu wybornego do prus / ci przyſli przeſ Ju-
 tawę do Gdańſka / o ktorych iako rychto lud Krzyżacki wſyſzał / drugiego dnia
 odciaġneli od miasta w Wilys Świetego Mārćina prawie wdali ſie zanni i
 Polacy / ktorych dogoniwſzy pobili y poimali niemato pieſych takżę y kon-
 nych Kaſubowie y Pomierelowie wiele ich takżę pobili malo zdrowych vſiā.

¶ Weſrode przed S. Andrzejem Mikolāy ſturcz ſponioca Gdańſzczan na
 Krolā miasto Tczow wzięli. Drugi dzień weczwartek tenżę pemiemony
 ſturcz takżę zwierna pomoca Gdańſzczan wzięł miasto Starogard / a inſzy
 lud Krolewſky natenżę czas Choinic doſtali.

¶ A te miasta pomienione Wolff z Schenebergu do Gdańſka zwoiſtiami
 idąc pobrat byt y oſadził ſwemi ludźmi.

¶ Ale gdy odciaġnać ſam muſiał tedy ſie znowu Miastā Krolowi podda-
 ty a ci Żotnirze ktoremu byt Wolff oſadził / wolno z ziemie wypuſczeniem. malo
 co przedtym czaſem potożet ſie byt wielka moc Krolewſki lud przed Brāns-
 berkiem / ale mu niemogli nie wczynić / abowiem go byt miſtrż okwitoſcia
 oſobliwych dział y inſza ſtrzelba tudzież y doſtatkim rycerſkich ludzi opātrzet
 potym też byt Pruſki miſtrż Helberg miasto y Zamek oblegt / y około 4. mie-
 dził zwieltkich burzacych dział deniego ſtrzelac kulami poſpolitemi y ognieſ-
 mi kazał / miat nāten czas od Krolā Dunſkie^o około 4000. pieſych ludzy / ale
 gdy Wolff z Schenebergu Gdańſk opuſciwſzy s Prus z ludem wyſzedł / tedy też
 miſtrż od Helbertu odciaġnat a wſakoż ſtemi Dunſkimi ludźmi y z inſzym lu-
 dem ſwoim co go v Helbertu vzywāt mocno do Chelminſkiej ziemie y do
 Māzowſka ciāġnat / y niektore miasteczka pobrat / niektore też popalił / zātini
 mu też Māzowſkanie Pis zamek wzięli Potem roku 1525. s. dnia Kw. etma
 Ulbricht Mārgrabia Brandeburſky oſtatni miſtrż Pruſky a tey ziemie pir-
 wſze Kāże / porzućiwſzy zakon Krzyżacki wſtan matzenſki z Dorotā Krolā
 Dunſkiego ſioſtra wſtāpit Signiuntowi Krolowi Wuiowi ſwemu przyſiaġt
 y hold wczynił w Krakowie.

¶ Roku 1526. wteż czaſy Krol do Gdańſka przyiechawſzy / nowo wſcieżę-
 te burdy vſpokoit / a przyćynce rozruchow pirwei 6. a potym 7. ich dał ſciāć
 drugie do wieżienia na Zamki rozestat / inſzy na morze zućiekali. Ulbricht
 Mārgrabia Kāże Pruſkie przyiechawſzy na Seym do Lublina Signiunt-
 wi Auguſtowi na maiestacie ſiedzacemu hold y przyſiege wczynił roku 1569
 dnia 19. Lipca / tamżę go Krol y wiele inſzych na rycerſtwo paſował.

¶ Tegoż

I Tegoż Roku Olbrychtowi Fryderykowi Xięciemu Pruskiemu Młrya
Lecnara Xiężna z Gilihu/ Klowen Bergen w matzeński stan przyniešona
ktora sam dcece X. Klowenkie przyprowadzi w pocęcie ozdobnem 21. dnia
października słuabrali.

I Siem w Toruniu roku 1576. Krol Stephan złojet/ na którym Gdań-
szanie nieprzyjaćioty Maieſtatu Krolewskiego winnemi byli oſadzone/ oni
maioce Hetmána Hanusa skólną goście mogli škody czynić czynieli.

I Oliwe Kłastor ſplundrowali y wniwecz obroćieli dnia 29 Lutego 1577
do których Krol Stephan wyprawil Hetmána ſwego Jana Zborowſkiego
zludem dworskim wniwielkiem pocęcie wprawdzie/ktore ſobie lekce powa-
żaie c Gdańſzczanie poſtali Hetmána ſwego dobywac Tczowa/ zludem nie-
matem roſkazuiac mu y ziemię puſtoſzyć dział mu doſtatek dawſzy / ale ona
wielkość byta porażona przy Libiſzewſkiem jezierz w którym niemcow bar-
zo wiele potoneto a na placu zbitych czterystaie zostało/ więzniow y ryn-
ſtunku Woicnnego wiele Polacy pobrali ſam Hetmán Kolin záledwie wćiekł
a to ſie działo dnia oſmnaſtego Kwietnia / potym Gdańſzczanie w mieſcie
ie dtugo bronili/ ale przynumieli że pokore wćzynić muſieli y nakłady wo-
ienne nágrádzac/ Kłastor Oliwe zbudowac / oczym herzei kroniki ſprawia
każdego

po Stephanie Batorem panował Sigmund trzeci tak iakoż wyſſzey czytat.

Kucyptedniłowi laſławemu.

Przymi za dobre moi bracie kaſkawoy/

Krotce ſpiſane wrych Kráinách ſprawy.

Nieſliſz by ſie teſ wćzym omyleło/

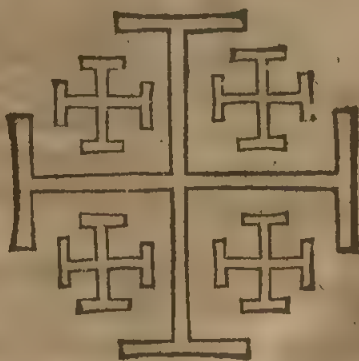
Albo ſie imie iako odmieniło.

Popraw powoli bez gniewu próznego/

Sam znaſz ta práca głowy meiednego

Zwłaſzcza kto memei tey przećlecey mowoy/

Wiemozę właſnie exprimere ſłowoy.

Regeſtr Ogroda Krolewſkie- go / Pierwſzych y wtorych.

A.

Aſyria iako długo trwała	Liſt i.
Do Medow przenieſiona	tamże
Aſcanius	tamże
Amalius	tamże
Apoſtoliowie na meki podani	4
Aulus Vitellius piianica y tyrran	5
Tegoſi ſromotne zginienie	tamże
Antonius pius Ceſarz	7
Aelius pertinax	8
Antonius Marins Heliogabalus	9
Alexander brat Heliogabalow	tamże
Aurelianus	11
Amnius Tacitus	12
Arcadius	15
Arnolphus	18
Adolphus	27
Akademia Praſta roſproſzona	31
Albrecht wtory tego imie: Ceſarz	32
Anna Marya Krolewna Poſka	42
Altemburſcy ſolnierze turki gro:	60
Aaron Woiewoda albo hoſpodar wo- toſki tatary rozeſnat y pogro:	61
Aaron Turki porazył	tamże
Alibek wporny na Oſtrohomie	73
Audientia poſtow Moſkiew:	tamże
Alibek Strygonſky	74
Agru Turcy dobywaia	94
Antenor	109
Auguſtyń S. umart	110
Ampryntus ſyn odbertow	112
Albrecht pierwſzy	113
Albrecht wtory	tamże
Albrecht ſyn ſtarſzy Ce: Rudolffa	115
Anna Cora Frydrycha Ceſarza	117
Albrecht drugi nazwiſkiem mo:	118
Albrecht ſyn Albrechtow	120
Aſtronomia ſie Albrecht ſawil tam:	
Albrecht piaty	121
Arneſtus przezwieſkiem ſelazny	124

Arneſ

Arneſtowe Cory	tamże
Albrecht nazwiſkiem wtraty	125
Anna Cora Ceſarza Ferdynanda	133
Anna Krolewna Poſka Signum:	135
Arnoſt brat C. ninieſzego Ru:	136
Albrecht ſiodmy Arcyprzeſta:	137

B.

Babilonia odkad ma poczetek	liſt 1
Jako długo trwała	tamże
Bela Syn Niemretow	tamże
Brutus Junius	2
Baſa Boſnieſki poczetek wojny	38
Biſkup Agradingenſki	tamże
Bitwa pod Zyſetiem	tamże
Baſa Boſnieſki zginat	tamże
Baſa Haſan który był vro: Wtoch	39
Beglerbek Grecki Baſy Petryn:	tam
Bitwa s Turki pod Bialogto:	40. 41
Baſi Palanke y Dreglium opa:	41
Beglerbek dzieci zbiera do kupy	44
Bitwa dzieci Tureckich	tamże
Beglerbek pod Romarnem	54
Braun Hetman na Romarmie	56
Bitwa Siedmugrodzan s Turki	64
Bitwa pod Oſtrohomem	70
Babotſa / S. Marcin chreſcija:	72
Bialagowa miedzy wiezniami	76
Bydle ſlepe przeirzato	tamże
Buzmirze Pan Bog karze	76
Baſi pod Sambukiem	88
Bitwa pod Temeſwarem	tamże
Baſa Budzynſki	89. 90
Bitwa s Turki pod Agrem	96
Barterus Syn Chylderystow	109
Bebo	112
Bego Syn Ludardow	tamże

Registrum

C.

Co za sprawa była we Włochach list 1
 Cesarzka stolica przeniesiona tamże
 Cesarz dla czego nazwan Cesa: tam:
 Claudius Tiberius Nero 3
 Caius Caligula chytry y zły za: tam:
 Claudius Tyberius 4
 Carus 12
 Constantinus Constans & Con: 14
 Carolus magnus napirw: Cesarz 16
 Carolus caluus Ludwika naboż: 18
 Carolus młodszy nazwany Cra: tam:
 Carolus ktory mianow: Augustus 19
 Carolus syn Jana K. Czeskiego 30
 Ten sekte flagelatorum wygu: ta:
 Tenże Mla: Prage ozdobił roszk:
 rzył klastory y pralatury fundow:
 nadał y Akademia postano: tamże
 Conciliu w Konstā: 4. lata trwa: 31
 Czechowie na 3. lā: pobor dać obie. 36
 Czechowie woisko napom: We: tam.
 Czechowie sie deklaruię Cesarzowi
 przeciwko poganinowi tamże
 Chryścijanie p. Bogu dziekuia 39
 Chryścijanie sturm do Bielogor: 40
 Chryścijanie Filakow za: mocny zrost
 Tur: wzio: także Serhinu i Tolki za: 41
 Cometa we Włochach 42
 Cud wielki 43
 Czans Turecki w Polsce 46
 Chryścijanie v Ostrohomu 48
 Czechowie pomoc dobra na woj: 61
 Cesarz Czechom dziekuie tamże
 Cesarz chryścijan: poselstwa tamże
 Cesarz piśe do Elektorow i Xia: 62
 Cesarzowi pomoc daia prze: Tur: 63
 Comisarze Cesarscy 65
 Chryścijanie pod Ostrohomem 68
 Chryścijanie do Ostroho: stur: tam
 Chryścijanie pod Ostroho: Tur: 71
 Chryścijanie pod Ostroho: stur: 72
 Chryś: w Ostroho: Turki bicia tamże
 Co sie raz B. odda zatowac tego 76
 Condycie Doctierowie od Siedmi: 78
 Chryś: kościół S. Miko: tur: od: 80
 Czar tatarski z Wotach z Sedziakiem
 wierz:

wsiezdziac musi tamże
 Chryścijanie Lipy mocnie Bro: 87
 Chryścijanie Klise wtracili 88
 Czarnkowski Stanisław 89
 Czesanow Zamek chryś: wzili tam:
 Czans postany do Multanskię tam:
 Chłopska wojna 92
 Chryścijanie pod Jarwanem tamże
 Chryścijanski zwycięstwo 93
 Chryścijanski szczęście pod Agre 96
 Chryścijanie tupem sie bawia 97
 Czechosie Tur: tego zastawia: tamże
 Chłopska wojna w Rakusich 99
 Chłopi posytaia do Opata tamże
 Clodonnus 105
 Chylderyk 111
 Chyldbertus. tamże
 Cory Albrechtowe 114
 Cory Rudolpha trzeciego 116
 Cory Lipolda Cesarza 118
 Cory Albrechta Cesarza 119. 120
 Cory Arnostowe 124.
 Cory Philippha Krola 128
 Cory Karta Cesarza 130
 Cory Ferdynandowe 134. 135
 Cory Karolusowe 135
 Cesarza Maximiliana wtore / syna
 Ferdynanda Cesarza potomstwo
 135. 136. 137

D.

Diktator napierwshy 2
 W Macedonii zwyciężył tamże
 Triumphował piekroć tamże
 Drusus otrut
 Domitianus Tyrran y nierządnik 6
 Desius 11
 Dioctecyan 12
 Dzieci Tureckie bitwe staczaię 44
 Dzw sie vrodził 46
 Dzw sie drugi vrodził 62
 Dary albo wspominki Mostiewskie 73
 Doctery Siedmigródki przyiati 76
 Dalmatowie takomi 88
 Dalmaty Turcy zbieli tamże
 Deszcze i niepogody przeszkoda 93

Registrum

Detmarus s Konisperta 96
 Deszcz Krwawy 99
 Dyotlecyan tyrran 109
 Dagobertus Walterow Syn 110
 Dagobertus Clogionis filius tamże

E.

Ernest Arcyryjaże Katuskie vmart 62
 Euffemia albo Offka 116

F.

Flavius Wespasianus Cesarz 5
 Tenże Jozephata Hetmana Żydo-
 wskiego poimat tamże
 Tenże żołnierze y miasta Cesar-
 stwu należące skrocił tamże
 Tenże skoterycerska zniszczona na
 prawit tamże
 Tegoż chęć wość i takomstwo tamże
 Frydrych nazwany Barbarosa 23
 Frydrych z syn Henryka hostego 25
 Fridrikus tego imienia C. trzeci 28
 Tenże Bawar: żre: wyższe woju: 29
 Tegoż Bawarczykowie pogro: tam
 Tenże na morawie Jani i swe pu-
 ścił Krolowi Czechemu 29
 Frydrych Syn Ernesta Arcyryjaże: 32
 Ferdynand Arcyryjaże Katuskie 33
 Gilatow zrak Tureckich wzięty 41
 Francuz zraica 70
 Sagrat albo Saschrat miasto 73
 Seratbasha wdawion 82
 Fronspiergier Hetman Bawarski 96
 Francus 108
 Francyszek Swietry 114
 Frydrych krasny 117
 Frydrych drugi brat Rudolffow 120
 Frydrych nazwany starzy 123
 Frydrych czwarty Arnostow Syn 125
 Ferdynand syn drugi Philippa K. 132
 Ferdynand brat Maximiliana C. 134
 Ferdynand trzeci 135
 Frydrych Arcyryjaże Katuskie 137

Gora

G.

Gordianus 10
 Gallus Hostilius 11
 Gratianus Syn Walentynianow 15
 Gwilhelm hrabia z Holandyei 26
 Gunterus hrab: z Szwarcenburgu 30
 Tego Frankforscy mieszczenie do
 miasta puscić nieches tamże
 Tenże Frankfort oblegt tamże
 Temuz Doktor credencue tamże
 Gwiazda czarna wotocu 42
 Gdański tumult tamże
 Głód między Turki 62
 Grom y wicher stogi 70
 Głód w Konstantinopolu 84
 Germerusowa rozmowa z 99. 100
 Galia iako sie zaczęła 106
 Guntramus 111
 Guntramus syn Ampryntow 112
 Gutta albo Gidka 116

H.

Henrikus rzezonny Auceps 19
 Henryk napierwszy Krol chrześci: 21
 Henryk trzeci tamże
 Henryk Kiazę Bawarskie 22
 Henryk piaty 24
 Henryk hosty 25
 Henryk Landgrawia Turhyń: tam:
 Henryk syn Henryka hrabie Lugel: 28
 hrabia z Hardeku wreku postrze: 52
 hrabia z Hardeku zdradliwie Rab 53
 hrabia z Hardeku zdradliwie pod: 55
 Tegoż stug probuia tamże
 Tegoż zdrada iako sie wyjawit tam
 hrabia z Hardeku szdron z swem 59
 hrabia z Mansfeldu 62
 Heretyk Piedemontan 76
 Herberstain Turki bite tamże
 Hiszpant turki porażeli 78
 Harde wyprawienie wo: ture: tamże
 Hospodar Wołoski K. Polskiemu 80
 Haiducy Romarscy turki zaskocze: 83
 hrabia z Sturm 85
 Haiducy sie zdobeli 88
 Harada a wysoka mysl pogani: 89. 90

Harwan

Registrum

Hátwan chrześciance wzięli 92
 Herb Katuski 107
 Hrabowie s Hapsburku tamże
 Hieronim S. umart 110
 Herzman Landgrabia 116
 Helzbieta Cora Fridricha Cesarza 117
 Henrych czwarty syn Albrechta C. 118
 Helzbieta Cora Ferdynanda Cesarza 133

J.

Junius Brutus 2
 Jirya zburzona 3
 Julianus 8
 Julianus syn Konstantiusow 14
 Jubileus 29
 Jan Krol Szwedzi 42
 Jasparyn Jamet chrześci: opáno: 47
 Janczarowie baste w Rabie opai: 62
 od chrześcian odegnani wy: tam:
 Jankula 61
 Jazowiecki Hieronim 89
 Jordan Spytek tamże
 Janfonius 90
 Jan syn Krola piatego Cesarza 131

K.

Krolow siedmi list 1
 Krolatus targwinussa wygnal 2
 Kocceus Clerua Cesarz 6
 Koncedus okrutny y zbyteczny 7
 Tenże hermitz chybi 8
 Tenże Kzym zapalic kazal tamże
 Kladius Flavius 11
 Konstantinus 13
 Konstantynus syn Konstanty: tamże
 Kunrad syn Hermana Kiszecia Fran-
 cuskiego 21
 Kunrad trzeci 22
 Kunrad Frydrycha wtorego syn 25
 Karolus Krol hiszpanski y Cleapo: 33
 Kretwiec posel do Turek 36
 Krol Clawarski 42
 Krol Szwedzi Jan tamże
 Krzyz znieba na harty poganstie
 padali 43
 Kozas

Kozacy turkom skody czynia 44
 Kraslowic Jamet chrześciance opa-
 nowali 52
 Komarna Turcy dobywaja 54
 Kozacy w Wotoszych 58
 Klatwa skodliwa 63
 Kochare chrześciance opánowali 70
 Komarscy żołnierze Turki pobie: 76
 Kamiski Herman tamże
 Karolstadski Hetman 80
 Kretwicowi studzy w Turcy 81
 Klisa mlasko 85
 Komarscy żołnierze s turki tamże
 Komarscy zwyciestwo nad turki 85
 Klise Jamet chrześciance opáno: 87
 Klisa prze takomstwo utracona 88
 Kupieckie wozy tamże
 Krawiec Hetman chlopski 98
 Krew znieba padala 100
 Krolowie iakowi bydz maia 103. 104
 Krolom nauka 104. 105. 106. 107
 Klodius Syn Barterow 119
 Krzyz S. znaki zdawna tamże
 Klodius drugi Kiszecia Francuskie 110
 Klodius Syn Pharamunda tamże
 Klodowens chylberykow Syn 111
 Klastor Salcburski 112
 Klastor Wolkirch tamże
 Klastor Wiffenagrum w Rawi: tam:
 Klastor otmarsti 113
 Klastor w Helwecei Murenstie tam:
 Kunegunda Cora C. Frydrycha 116
 Karolus pierwszy syn Krola Phi: 118
 Karolus Syn Ferdynandow 135
 Karjet Arcyprze Katuskie 137

L.

Lucius Targwinus 1
 Lukrecia zona Luciusa tamże
 Ludowikus 17
 Lotargius tamże
 Ludwik miodszy syn Lotargiu: 18
 Ludwik 3. Karolusa tysego syn tam:
 Ludwik czwarty 19
 Lotargius alias Luderus 22
 Ludwik Bawarczyk 29
 Ludwik Kiszecia Wirtenberskie 42

Registrum

Lentiewicz Wihitšcie miasto opa-
 nowat 57
 Listy tureckie przeiete 70
 Lipa miasto wziete zrak pogani 75
 Lubomierski hrabia na Wisniem 59
 Lotaryus Syn Kłodowcow 111
 Lutardus Syn Guntramow 112
 Lipold Syn Cesarza Albrechta 117
 Ladystaw syn Albrechta piat° 122
 Lipold drugi Albrechta mąd: tamże
 Lipold trzeci nazwistim pphny 123

M.

Media przytaczona do Persiei list 1
 Marcus Antonius werus i Luci 7
 Marcus Aurelius 6
 Maximus Trax 10
 Maximus Pupienus et Decius tam: 10
 Markus Julius Philip: Arabs tam: 10
 Maximilian syn Fryderyka Cesa: 32
 Maximilian z Cze: i Wegier: R. 34
 odiał T. Tokai za: Totis i We: tam: 34
 Martenis turcy wbiegli wybrali 36
 Morabelium miasto Pruskie 37
 Melcher Keder 40
 Mostkiewski kniaz stara sie o tytul 42
 Matyasa Arcyryzaecia pilnosc 45
 Mostkiewski odprawuie Wartocza
 posta Cesarza Rudolffa 46
 Matyasa Arcy: pod Ostrohoniem 48
 Mansfeld radzi sie z Sernikami 65
 Mansfeld zuchwalce wieśc ka: tam
 Mansfeld czuiny tamże
 Mansfeld oznaimuie Cesarzowi o
 sezesliwym porazeniu pogan 70
 Mansfeld zachorzał 73
 Mansfeld umart tamże
 Mostkiewscy Postowie tamże
 Mostkiewskie wspominki 74
 Michal Multanski Woiewoda 79
 Mercurius Galliobeligitus 81
 Maximilian Arcyryza 84
 Mitricius brat Basyn tamże
 Miński strainy Bośnienskiej 88
 Marescum Miasto tamże
 Michal Waida Wegrzyn 95
 Mari:

Maximilia: sezesćie pod Agrem 97
 Maximilian do Koshyc tamże
 Miasta chłopi w Kaku: posia: 98, 99
 Meroueus 108
 Munsterus 110
 Meroueus Francorum Rex tamże
 Galis opánowat Attile gro: tamże
 Maximilian pirwshy Fryderyka Ce-
 sarza Syn 126
 Maximilian z Cesarz oćiec niniejsze-
 go Cesarza Rudolffa 133
 na Krolest: Polskie obran tamże
 Matyasa Arcyryza Katuskie brat
 Rudolffa Cesarza niniejszego 136
 Maximilian z. Arcy: Katuskie brat
 Rudolffa C. niniejszego 136, 137

N.

Nero Drussus na wojnie zginął list 3
 Nowiny nieperwne 40
 Nowygrad chrześciance opánowa-
 li 44, 45
 Nawalność pod Ostrohoniem 49
 Nizowi Kozacy 58
 Nadaży 64
 Niemola końca niema 65
 Niemcy s turki wtarczke maia 84
 Nalewaiko w Litwie i na Woły: 85
 Nalewaiko stracon tamże
 Nizowscy 94
 Niewiastry trzy zwieszone 97

O.

Oktawian Syn Oktawianow 3
 Triumphy do miasta wniost tam: 3
 Oktawia dla czego opuśczone 4
 Otto Hetman państwa Luytani: 5
 Tenże zabtł sie tulichem tamże
 Olipius Matrinus 9
 Otto magnus 19
 Otto drugi 20
 Otto trzeci 20
 Otto czwarty 24
 Okrucienstwo Tureckie nad Persy 37
 Opat na Zyżetu tamże
 Ludzie rycerskie zbiera tamże
 Opat

Requstrum

Opat Turki gromi 38
 Otruciensstwo tureckie nad chrze: 39
 Otruciensstwo oica iednego nad 43
 Ostrohom chrześciance oblegli 48
 Ostrohomskiego Zamku chrze:do: 49
 Ostrohomia miasta niszczego wod: 72
 Ostrohom w ieli chrze: zrak Tu: 75
 Otruciensstwo Tureckie nad chrze: 76
 Obraz Panny Maryei tamże
 Orzel nad woiskiem chrześciance: 78
 Orzel wchwicon y zas puszczone tamże
 Orli 89
 Otruciensstwo Tureckie nad chrze: 95
 Opata y Zakonniki chłopi powie: 98
 Odemarus Syn Krola Rychi: 109
 Odbertus Syn Sygipertow 112
 Odbertus Syn Bebonow tamże
 Otto Syn Werengariusow 113
 Otto wesoty Syn Cesarza Albre: 119

W

Pompeius zwyciezcon 2
 Pan Chrystus sie narodzil 3
 Piotr S. w Rzymie zasladi 4
 Publius Aelius Adrianus Cesarz 7
 Probus 12
 Philip Kiazę Szwabskie 24
 Persy Turek wojuje y otruciensstwo czyni 37
 Perski Scachus Turki rozga: tamże
 Pošta Konstantynopoliska do budzy: 40
 Palate Turcy wzeli 40
 Pieniedzy nalezienie w Weneciei 42
 Poslowie w Wiedniu z woiska 43
 Papiez pomaga Cesarza do We: tam
 Poganie pokoiu prosa 44
 Poselstwo do Polski o lige 63
 Poslowie Turecy do Siedmi: 65
 Poselstwo Gornych miast do Man: 69
 Puszkarz z Ostrohomia do chrze: 70
 Poselstwo Balsie do Alibega i inych starzych pogan na Ostrocomie 72
 Poslowie Moskiewscy w Pradze 73
 Polacy do Wotoch weszli 75
 Petryn chrześciance opanowali 77
 Polskie woisko do Wotoch 79
 Polac

Polacy Tatary czestui tamże
 Postowi tatarscy do woiska Polita: 80
 Polacy odpowiedzi dali Tatarom 80
 Postowie Wotofcy w Krakowie 81
 Porocki tamże
 Polacy Węgry na glowe pora: tam:
 Papiez pise do Krola polskiego 82
 Postowie Czara Tatarskiego do ta: 82
 Pisanie Czara Tatarskiego do K. ta: 82
 Posel tatarski odprawion tamże
 Posel Krola polskiego do Papie: ta: 82
 Poselstwo Cesarza chrześc: do Krola polskiego 89
 Periculum in mora 94
 Pharamundus 108
 Pharabertus 109
 Pharamundus Markomirow sy: 110
 Philip pierwszy Maximiliana Cesarza Syn 127
 Philip drugi Krol Hiszpanski a Portugaiski 131

R

Romulus Remus list 1.
 Rychardus 26
 Temnz Otto kar Krol Czeski tam:
 Rupert 31
 Rudolf 2 syn Cesarza Maximi: 34
 Rudolf v Papieza pomoci szuka 36
 Rudolf woiska zbiera 37
 Roder Melcher 33
 Rabu Turcy dobywaja 53
 Ras zdradliwie Turkom poda: tam:
 Rozwan na palu 81
 Rudolf gotuje woiska na pogu: 84
 Racowie vdaia sie do Siedmi: 85
 Rudolf Cesarz zachorzał 97
 Rakuskiego herbu poczatki 107
 Rychmerus Krol Francuski 109
 Rapoto Begonow syn 113
 Radolff hrabia s hapsburgu tamże
 Tenże chwalebne mu Sakramentowi wciwosc wielka czyni tam:
 Rudolfowi szczescie opowiada: ta: 114
 Radolff drugi 114
 Ten Rakusy odigł y Krola Czeskiego zabil 114

Radolff

Registrum

Rudolff czwarty cichy 116
 Rudolff czwarty nazwiskiem dowcis
 pny 120
 Rudolff wtory Cesarz chrześcijański
 niniejszy 136

S.

Sergius Galba Cesarz 4
 Seneka otrut tamże
 Statylia tamże
 Sewerus 8
 Sekta Pauperum de Lugduno 29
 Sekta flagelatorum 30
 Sekta Husowa 31
 Sigmund Syn Krola czwartego 31
 Scibora s familei albo Rodu Osto-
 iow dzielnosc y mestwo tamże
 Sultan Suliman na prozbe Jana
 Waidy zwiektiem woiskiem do 33
 Suliman Cesarz Turecki pod Wieden
 moco wielko przycisgnat/ale shā-
 ba swa y zskoda odciagnac mu: 34
 Siem w Prespurku y w Czechach 36
 Sultana Tureckiego Syn 39
 Synan baska tamże
 Stonca trzy pod recza w Raszowie
 sie pokazaly 41
 Sabatke Zamek P. s Tiffenba: tamże
 Samastki Zamek chrze: podany tam:
 Siem w Ratisbomie albo w Augi: ta:
 Strach napogany tamże
 Szpiegowie 24
 Sultana Murata wyjazd s Kon: 43
 Sultan sie leka tamże
 Sultanova widzenie weśnie tamże
 Sultanowi wieścikowie sen wy: ta:
 Szkod Gerzyk tyrzan zabila dzie: ta:
 Szkod wzial zaplate swo: tamże
 Siem w Klauzenburku 57
 Siedmigródzkiego wyprawa przeci-
 wko Turkom tamże
 Siedmigróccy zdobyczy od Tur: tam:
 Siedmigródki sie Cesa: deklarue 59
 Siedmigródki X. mianowan tamże
 Szwedki Krol s kniazem Moskiew-
 skiem przymierze wzial tamże
 Smierc

Smierc Sultana Murata C. T. 59
 Sultan Machomet obrany C. T. 60
 Siedmigródki y Moldawstich zwi-
 ciestwo nad pogany 61
 Siem w Wegrzych tamże
 Siem w Czechach tamże
 Siedmigródzanie Multani y Wo-
 tosa Tureckie Zamki biora 62
 Sylstryia miasto spalone 63
 Siedmigródki Woiewode Wolo: 65
 Tenze C. pise starzyc sie napo: tam
 Sad natych co Rab zdradliwie Tur-
 kowi poddali 66
 Siedmigró: posyla do C. o mat: tam:
 Siedmigródzanie Turki mordwia y
 zdobycz biora 73
 Siedmigródzanie s turki bitwe 75
 Siedmigródzanie turki przemo: 76
 Segedyn Zamek chrześci: spaleli 77
 Synanbaska sie wmyka 79
 Siedmigródki sie na Polaki gnue: 81
 Synanbasowie niezgadzaia sie 8
 Scachy Perskiego Krola wnuł 83
 Siem w Czechach y w Wegrzych 84
 Siedmigródki w Pradze 85
 Siedmigródzkiego Papiezsato: tam:
 Sambur oblegli i dostali chrześci: 88
 Siedmigródki zdzial bue 89
 Siedmigródki pod Temeswa: tamże
 Siedmigródki od Temeswa: od: 90
 Sultan Machomet w Budzynie 93
 Siedmigródki waruie swe rze: tamże
 Sorda bitwe dal chrześcianom tam:
 Siedmigródki tu Tokaiowi 97
 Siedmigróccy Turkow wrwali 97
 Siem w Pradze 98
 Siedmigródkieniu Aureum ve: tam
 Siedmigródki odiechat tamże
 Styr miasto chłopi opanowali 99:
 Strzalehundski mieszcjanin tamże
 Samuel Saula pomaznie 101
 Sigibertus albo Sigilbertus 111
 Sigibertus Teodoberta Syn 112
 Szarffenstain Zamek tamże
 Sakrament naswietlony wuściewo-
 ści wielkiei miec mony 113
 Soli warzenie w Rakusych wyna: 115
 Sigmunt Arcyprince Rakuskie 124

Targwia

Registrum

L.
Targwintus pyszny list 1
Trybunalistowie w Polsce 2
Tarakon miasto 4
Tytus Wespasianus 6
Ten miasto. Hieruzalem nieczym y
ogniem strapiet tamże
Teodosius 15
Teodosius Syn Arkadiuszow tamże
Tumulty y krwie przelonia w Pra: 31
Turecki Cesarz pod Wiedniem 34
Turcy w Wegrzych naiaždy y skody
wielkie czynia 36
Turcy od Palaty Zamku odegnani tam
Turek Woiewodzie Siedmigrrodie
obiecuie Krolestwo Polskie tam:
Turecki Posel do Wenerow tamże
Turcy od Zengi miastu odegna: tam:
Turek Sultan Murat rozdowoi 37
Tureckie Poselstwo do K. Pol: tam:
Trensyn Miasto y Zamek Basha 38
Turcy Klastora Zyzeku mocno tam:
Turecka pycha 39
Turcy Wesparyn wzietli tamże
Turcy Palate wzietli 40
Tyffembach Sabatke zam: wziet 41
Tyffembach idac ku Silatu Tur: tam
Tenże Silatow zrak tureckich tamże
Turcy z Winadu wcielili tamże
Turcy okolo Silata skody czynia 43
Tyffembach ich tam zastoczył tamże
Tyffembach Krzyztow zatwan 47
Tyffembach turkom kirwe dat tam:
Tenże Jasparyn Zamek opanoi tam:
Tyffembach dawa znae Arcyryzjeciu
o zwyciei chrzei nad pogany tam:
Turcy z Zamku Zabole wcielili 48
Tatarzy przez Polske do Wegr 49
Tatarzy w Polsce i Wegrzych pala
mordui y skody wielkie czynia
Totys Zamek Turcy opanowali 51
Turcy sie maia ku Rabu tamże
Turcy Rabu dobywalo 52
Turcy z Zyzeku wcielili tamże
Temeshwar Racowien wzietli tamże
Tatarowie Waisenburg spaleli 53
Turcy

Turcy od Komarna odciagneli 54
Tatarowie okolo Tokaia pala 56
Turcy od Komarna odciagneli tam
Tureckich C. lidzba i Genealogia 60
Tatarzy gromis Siedmigrrodzanie y
Mustani 61
Tatarzy nedze psoty w Wegrzych 63
Turcy wcielila 66
Turcy pod Ostrohonym chrzescia:
ny naiezdza 70
Turki Chrzescianina pod Ostro: 71
Te Deum laudamus Chrzescia: tam
Teodor Kniaz Moskiewski 73
Turki chrzescianie porazili 77
Turecki C. na Machometu swego 78
Tergowista Zamek tamże
Tergowiste y Bukareszte chrzesci: 79
Tatarski Czar w Wotofych tamże
Tatarzy postaknia iako im Pola: 80
Turecki sie Cesarz gniewa tamże
Turcy Czynsie pod Agrem wybie: 82
Terczka z Baifim Turki gromi 83
Turcy rotnia tamże
Tompa Iswan 48
Turcy sie Machometowi modla 86
Turcy sie wieieczkow radza tamże
Turcy wcielila tamże
Turcy hesce t Chrzescian ostoczei
y pobietli tamże
Turcy pod Lipa skody czynia 87
Turcy ofukani 88
Tatarzy pod Temeshwarem tamże
Turcy sie poszeja y medla tamże
Turcy chrzescian y skodza 82
Turecki Pop 82
Turcy Petrym oblegli tamże
Terczka Czech 94
Turcy Ager oblegli tamże
Turcy wcielali ich 97
Turcy pod Waca tamże
Turcy z Wace na Budzyn tamże
Teodomir Blodomirow Syn 110
Teodbertus 112
Tropista S. Kanonizacya 112

M.

M m m

Ulpino

Vlpivs Traianus Cesarz 7
 Krola Dackiego porazil tamże
 Vtarecki pod Ostrohomem 68
 Viktoria sławna pod Agrem marnie
 viracona 96. 97
 Vchański Arcybiskup 133

Walerianus y Galenus list II
 Walerianus Tłocae 14
 Woiciech Syn Rudolffow 27
 Wactaw Syn Krola Czeskiego 31
 Ten po dwakroć od Panow Cze-
 skich do wieszenia był dan tamże
 Weneccy Hetmani Turkom folge
 czynia Chryścianom przeška-
 dzais y zdobyć odymnia 36
 Wesparyn Jamet Turcy oblegli 39
 Wecka Jamet chryścianom po: 41
 Wieškowie Sultanowi Tureckiemu
 sen wytkadais 43
 Warkoc Slezak Posel Cesarsti do
 Moskwy 46
 Wackerus Doktor posel Cesarsti do
 polski tamże
 Wegrow chytre zachodzenie z Sied-
 migroćmi 56. 57.
 Wegrzy Siedmigroćci czestnie 57
 Wihitscie miasto chryścianie opas-
 nowali tamże
 Wladystaw I rol wie polski 66
 Walonow alb B. lonow dzieł: 68
 Walona Mänsed daruie tamże
 Wegrzy lupem sie bawia 72
 Wegrzy z Tlomcy o lup sie wa: tam
 Wieżnie chryścianskie z Biatogrodu
 w Konstantynopolu 76
 Wakanir miasto chryścianie tam
 Wiegrad miasto chryścian: wie: 78
 Walonowale i Belgowie bunt y 77
 Wilagehwar chryścianie wzia: 79
 Wegrzy po smiewisto stroiz: 81
 Wobroćit sie ten omiech Wegrzom
 w ich hańbe wieczna tamże
 Wotofy Wegrzom sie poddawali ta:
 Wotofy zbici od Polakow tamże
 Wier

Wegrzy zbici od Polakow tamże
 Wieščkowice Turcecy 85
 Woge miasto chryci opanowali tam:
 Watoni pod Zátwanem 92
 Wieden ostrożny 93
 Wotofy 95
 Woisko chryścianskie tamże
 Wegrowie niepewni chłopi 97
 Woina chłopka 98
 Walterus Syn Kłodiusow 109
 Werengarius albo Berengarius 113
 Wernherus Comes ab Hapsburg rā:
 Wilhelm nazwiskiem dworski 123
 Wactaw Arcyrysz Rákuskie 137

Kiaze Bawarskie w Pradzel 42
 Kiszeta pomocy Cesarowi na po-
 ganina 43
 Kiaze Mantuanstkie 74
 Kiaze Sabandestkie ołbnat 76
 Kiaze Jamis z Ostroga 80
 Kiaze Zbarastkie tamże
 Kieszawuczciwości miec ma: 113. 114

Zengá miasto 36
 Zengawski gubernator Wenety roze-
 gnat zniemala Korzyšcia zwpielo:
 wiezniow poganstich 137
 Zenganscy turkom sftody: cizy tamie
 Zyzet Klastor moca od turkow 39
 Zankow 13 chryścian opanowali 43
 Zdraicy ktorzy Rab turkom pod: 53
 Zastory dziecieciu wyrost 56
 Zengawskich zwycięstw nad turitā:
 Zolnierze sie w Wiedniu buntui: 67
 Zebrydowski Kotnisty 79
 Siemie trzešenie w Konstantyn: 85
 Zolbiarowski Stanisław Hetman tam:
 Zdraicy pomordowani 87
 Zborowski Krzyżtow 89
 Zolnierze chryścianscy z Agru turki
 zastocżeli y Summie pieniedzy
 niemala odielei tamże

Regestrum álbo porządck Liąg wtorych Ogroda Krolewskiego.

A a.

Alanus od kogo spłodzon	147
Alanus wtory	támże
Alexándra wielkiego	támże
Albis rzeka fzech ydje / iáko is Cze	
chowie zowa	150
Adleida Cesarzka siostra	157
Adleida zeszkiego Margra: cora	164
Anna Wihelma hrabia Cyskie:	166
Akademia Krakowska	támże
Alexander Wotelsi Woiewoda	tám:
Anurac Cesarz Turecki	169
Albrecht Krol Polski	172
Alexander Krol Polski	173
Andrzej Samotulski	támże
Andrzej Taranowski	176
Anna z Lobkowic	179
Albrecht Ksiazę Rakuskie	193
Arcyprzejna Maria do Węgier	197
Alexander Ksiazę zestroga	207
Andrzej Leszczeński Woiewoda	208
Andrzej Cichowski	
Allenburg	216
Angerborch	217
Albrichtowo	támże
Arysz albo Orzeke	támże
Alstein albo Olstyn wielki	218
Alia albo Linka rzeka	223
Angierapa rzeka	támże
Auren rzeka	224
Alma rzeka	támże

B b

Basto Zystoryt	142
Bolesław Barnin y Bogdat bra:	150
Brzeskie Ksiazęta odkad zaczątek	152
Bolesław napirwshy K. Polski	153
Bolesław Chrabry nazwany	154
Biskupstá Stolica do Wroclawia	
przeniesiona z Smogorzewa	155
Boles	

Bolesław okrutny	támże
Bellana Biatogrod zaprowad:	tám:
Bolesław Krzywousty	156
Bitwy jego Czeske	támże
Bolesław Krzypus/matłonka ie:	158
Woina przecinoko Krzyja:	támże
Bolesław wstydliwy	160
Bozeta Arcybiskup	166
Barbara Krolewna X. Salske:	173
Bona Krolewna Polska	175
Borzymui Ksiazę Czeskie	181
Bolesław okrutny X. Czeskie	182
Bolesław niełościwy X. Czeskie tá:	
Bolesław trzeci ostepion X. C. tá:	
Berkowiec Pan na Drzewicy	183
Brzetisław syn Wirikow X. Cze: tá:	
Brzetisław syn Wratistawa K.	184
Borzymoi brat Brzetysławow	tám:
Balicki zdomu Topor	196
Berzkowski zhebierzowa	197
Bolesław Syn Bolesława nabo:	201
Bolesław Ksiazę Brzeskie	támże
Bezdrzycki s Kolewrat	203
Bolesław wysoki	200
Bolesław Krzywousty	
Brutenus Ksiazę Pruskie	213
Bobeten	215
Brandenburg	216
Balge albo Ballia	támże
Barstein miasto	támże
Baiern	támże
Bartomia	támże
Biatta	217
Barten miasto y Zamek	támże
Bischoffsteyn albo Biskupiec	218
Brochert miasto	támże
Brandeburk miasto	támże
Brandeburk naimniejsze	támże
Bratian Zamek	220
Bierglow	221
Baiern	223

Registrum

C c

Czechowie Polaki chrześli	147
Czechowie sie oleż gniewato	tamże
Czech otkad prziszedł	148
Cziato Wendy należono	150
Czechymir Syn Leskow	tamże
Czechy hoimie odarował mirczi	153
Cor heśc Miecysławowych	159
Chelminska ziemia Książkom	160
Choragwie Ziemiskie w Woto:	164
Cesarz Karjet sie żeniet	165
Czechowie przeciwko saszum być nie-	
chcieli	198
Cory Książecia zastawskiego	209
Chrystianus Biskup Pruski	211
Cynta miasteczko	215
Christburt Zamek	219
Colmina albo chiniska ziemia:	220
Chelm miasto prowachelni	tamże
Chelmza miasto	tamże

D d

Dwanaście Woiewod	149
Dublinka Rzeka	tamże
Diriwonia komu sie dostata	150
Dale co Daleburgiem zowa	151
Dobrowka Syna wrodzila	153
Dowiedzieli sie Polacy o Kazii	155
Demetrius Zgoraia	166
Derstaw zritwian	169
Dobrogost nalecż	170
Dawnośc Krolestwa Czeskiego	
Daupowcy a Budowcy nobilito:	185
Dawid Rustie Książce	204
Danilo Brat Romanow	205
Debienski Kasper	209
Dawidowiczawie w Litwie	211
Dummar	215
Dringiesfort	216
Dreschlaw miasto	217
Derstaw albo Tezow miasto	222
Drweca rzeka	223
Dobrzynska ziemia	227
Dziwiewisti Mistrz	tamże
Dziwiewisty Mistrz	239
Dzwonasty Mistrz	tamże

Dziwiewnasty Mistrz	230
Dwudziesti Mistrz	231
Dwudziesty pierwosy	tamże
22. tamże 23. tamże 24. tamże	
25. tamże 26. tamże 37. tamże	
28. tamże. 29.	tamże

E e

Erenfrid Zrabia z Rhenu	154
Elzbieta Cora Cesarza Wocle:	172
Elektra niedostla	176
Elektra pod Warszawa	177
Erbu swinie i glowy poczatet	179
Elzbieta Cesarzowa mocna Pa:	192
Elzbieta Krolewna dana Wei	164
Elzbieta Radziwito zamielecż	210
Elk miasto w Prusiech	216
Elbint miasto	219
Engielsburt	221
Elbing Rzeka	223

F f

Floriana Swietego kości	159
Fulko Biskup Krakowski	tamże
Florian hary	163
Fryc Slezak	167
Frisladi Nikolai	170
Filei Nikolai starosta Lub:	173
Firleizdobrowice Woiewoda	178
Friderek Kardinal	173
Fridrich syn K. Wladislawa	176
Fridrich Wrszowcow erb odmie:	187
Ferdinand Krolew Czeskim	197
Ferdinandowo Woisko Turki	198
Ferdynand Turkom wstepic mu: tam:	
Firlei Kastelan Lubelski	
Fisshaus miasteczko	215
Frideland	tamże
Fraumbert Biskupi dwor	218
Fridland miasto	223

G g

Gniezno miasto y Zamek	148
Gniazda Orlowe	tamże
Gora rzeczona Wawel	149
Gora Lasorna	tamże

Gro-

Registrum

Grona miasto	152
Goworek Woiewoda Sendo:	159
Grzymysław Kieźna	160
Gedimin K. Litewskie	163
Grzimatowie pojednani znaleci:	166
Gurcki Kardynał	tamże
Gerzy Krol Cieski Koronowan	194
German Zamek w Prusiech	215
Grinhoff dwor	tamże
Girdawa	tamże
Galindia	217
Georgenburt	tamże
Gutstad miasto	218
Gardei	219
Golub miasto	221
Grudziac miasto	220
Gugielsburt miasto	tamże
Gdańsk miasto	222
Gniwo miasto	tamże
Grebis Zamek	tamże
Goidapa rzeka	223
Gdańszczanie Teczow wziali	234

H b.

Hunni Markomani	152
Henryk Cesarz syn Kunradow	155
Henrik zabici	158
Helena małżonka Kazimierza:	159
Henrik Probus	161
synek Berka z Dube Hermanem	162
Henrik Francuski Krol Polski	177
Hosliwit K. Cieskie	181
Henrik Biskup et vicerex Cieski	187
Hydka Cora Cesarza Rudliffa	189
howora myśliwiec	183
Henrik brodaty Książę Wroclaw:	200
Henrik nabożny	201
hrabiowie Zwirbna	tamże
Henrik Książę Wroclawskie	tamże
Henrik Probus	tamże
Henrik Legnickie Książę	tamże
Henrik z Lipcho	203
Henrik syn Krola Girzego	202
Hrabia Starnu	203
Horbetitten	216
Holstyn miasto	219
Ho	204

Holand miasto	tamże
Hel miasto	223
Hamerslin	tamże
Has Rzeke	225
Herman Bardz	227
Henrik zbalcz	tamże

I i

Iarmerik poginany	148
Interregnum pierwsze	tamże
Interregnum wtore	150
Interregnum czwarte	151
Jarostaw K. Ruskie	153
Interregnum siedm lat w polsce	154
Jarostaw Sternberka tatarzy	160
Jaczwingowie w Lubelskiej zie:	161
Jakub Arcybiskup Swinka	tam:
Jan Meistinski Kastellan Kras:	164
Jadwiga Krolowa umarla	166
Jan Ioniczowski Kanclerz	169
Jitka Czech Herman	170
Jan rzeszowski	171
Jan Lubranski Biskup	173
Jan Tarnowski	tamże
Jan Kamieniecki tatarzy porazili brat iego Mikolaja Herman	174
Jan Hrabia Steczyna	tamże
Interregnum w Czech pierwsze	179
Jan Zagie z Hazmburka nawysly sendza Jemski	tamże
Jan Z. Zagie Hetman Kraiu slas skiego, ada Cesarza	tamże
Jaronir K. Cieskie ostepion	183
Jarostaw Sternberka	188
Jan Krol Cieski	190
Joanna Krolowa Cieska	195
Joanny Krolowej potawstwo	197
Jagiello Wladystaw	202
Jor Syn Kurikow	204
Jaropelt K. Ruskie	tamże
Janus Książę zostroga	306
Joannes Boemus	211
Johanspurt albo pish	217
Insterburt	tamże
Jan Kosska Woiewoda Sendo:	219
Inzyn miasto	tamże
Jedenasty Mistrz	220

M m m m

Krol

Registrum

K.

Krók albo Gracus	149
Kościot S. Benedykta	tamże
Krakow założon	tamże
Krolestwo Polskie kto nadat	193
Kuiow miasto	tamże
Kazimierz postowie hukais	154
Kontrybucya Papieżowi	155
Kazimierz młodszy	tamże
Kryśtin Woiewoda Płocki	160
Krzyżacy dobrodzieistwa nie	tamże
Kazimierz wielki	tamże
Klasztor S. Krzyża	167
Kryśtin zostrowa Toporczyk	tamże
Król Polski pustelnik	171
Kazimierz Brat Władysława tam:	
Konstantin K. z Ostroga	174
Katarzyna Krolowa Szweda	175
Krók Czeskie Książę	179
Krzewomist Książę Czeskie	180
Kotowratowie rod starodawny	186
Karzel Cesarz 4. tego imienia	191
Kotowrat Wacław	197
Karzel Książę Monsterberskie	tamże
Król Lądwił zaginat	tamże
Kunrad Książę Syie zlamat	201
Kunrad Książę Glogowskie	tamże
Kunegunda z Sternberka	202
Katarzyna Skrawarz	203
Kryśtyna Radziwiłowna z her:	210
Knipawa Miasto	214
Kremitten Zameczek	215
Kaimentrzy mile od Krolewca tam:	
Kreucburt miasteczko	tamże
Kurnik miasteczko	221
Kartuzy Klasztor	tamże
Konic miasto	223

L.

Lech napierwszy Monarcha	148
Lechowy potomcy	149
Lechowo przyście wte kraie	tamże
Lefek Syn Krokow	tamże
Lefek chytry	150
Lefek czarny	tamże
Laz	

Lagow miasteczko	156
Lefek Biaty Syn Kazimierzow	159
Lefek czarny na Krolestwo obr:	161
Lew K. Rustie	tamże
Lokietek Król Polski	163
Lodwik na Krolestwo Polskie	164
Lutaf z Gorki	170
Ladystaw Król Czeski	194
Lodwik Król Węgierski	196
Ludwik Książę Legnickie	202
Lwow miasto sławne	205
Lewnik Miasto	214
Labia albo Labugom	216
Lokiski	tamże
Lucenburt miasto	217
Leez Zamek	tamże
Libstad miasto	219
Lebumele miasto	tamże
Leipe albo Lipienko	221
Lubawa	tamże
Lautenburt	tamże

M.

Morabulus Król Morawski	148
Miecystaw K. dla czego sław:	153
Miecystaw chrześi S. przysia tamże	
Miecystaw wtory	154
Miecystaw stary	158
Mikolai Woiewoda Krakow:	159
Michala Swietego Kościot	161
Mikolai Rurowski	167
Mikolai Lasody	169
Moskiewski skody czyniel	172
Maciei Drzewicki	174
Monety bicie	tamże
Mnata Książę Czeskie	180
Marcin Wrochimowski	196
Matzontka Krola Wladisla:	tamże
Michal Sławata Schiumu	197
Maximilian Cesarz	199
Miecystaw Syn Władysla:	200
Monsterberskie Książęta	202
Miecistaw Książę Rustie	205
Mikolai Zbaraski	208
Mondwidowie	209
Maciei Miechowita	211
Memel miasteczko	215

Margra

Requstrum

Margrabowo	216
Melhat miasto	218
Malbork Zamek y miasto	219
Morant Zamek	tamże
Morgenwerder	tamże
Michatowska ziemia	221
Michalow	tamże
Mesewanc albo Muszkie	222
Mistrz Krzyżacki pierwszy	227

N n.

Niebyto zgody wobieraniu Pa:	150
Niemkini zla żona popielowa	151
Nierząd w Polsce wielki	154
Niezamysł Syn X. Czeskiego	180
Neklan Syn Krzewomysłow	tamże
Niezgoda w Czechach przyobie:	190
Nagrobek Kieźny Monsterberi:	202
Nowy Zamek	215
Nadrawska ziemia	216
Nordenburt albo Nitbort	217
Neydeck miasteczko	219
Neydenburt	220
Nowe miasto znamienite	tamże
Nayburt miasto albo Now	222
Nakiel Zamek y miasto	223
Nogad Rzeka	tamże
Nieśewa miasto	227

O o.

Oriet biały za herb wzięt od Le:	148
Odry rzeki początek	tamże
Ośa rzeka wniei słupy żelazne	153
Ośm tysięcy Rusaków zbitych	161
Oleśnicki Podkanclerzy	168
Otto Margrabia Brandeburski	189
Opawskie Książęta	202
Oszczkowie	210
Oleczko dwor	216
Ostelsburt albo sczino	217
Osterod miasto	219
Orießenburt albo prawuty	tamże
Olywa Klastor	221
Ośa rzeka	223
Opoz	

Opoczątku Krzyżaków	226
Otto fon Karpen	228e
Ośm Mistrz Pruski	tamże
Ośmnaście Mistrz Pruski	230

P p.

Przemysł Książę Polskie	150
Poraziet Markomany	tamże
Popiel Syn Lesłowo	tamże
Popiel syn Popielowstryie pogr:	151
Piaśt z dziećmi obran	tamże
Potomni Kazimierzowi	155
Przemysł Syn X. Poznańskiego	161
Piotr Koczbach	167
Piotr Szafraniec	tamże
Polacy do Węgier pomoc dali	170
Polak pielgrzym	171
Palcow sześć w nogi	tamże
Polacy porażili 2: Wotochi	173
Piotr Zborowski Wotewoda Kra:	176
Przemysł X. Czeskie	179
Przemysł syn Krola Wacł.	188
Przemysł Ottogar	189
Przysięga Krola Gerzego krziwa	195
Polacy schecia przyieci	196
Panowie z Hradce	203
Piotr Berk a z Dube a Zlypeho	tamże
Pruska Ziemia iak mabyć zwana	
własnie	211
Pruscy Popi zapogan	tamże
Pruten albo prusowie starzi	212
Pruska Ziemia rozdzielona	213
Pasym miasto	217
Pasaria rzeka	218
Pogezamnia odtąd nazwana	tamże
Pomezania	219
Peplin Klastor	221
Pucko miasto	222
Pisa rzeka	222
Pregla rzeka	tamże
Prusowie prawci	tamże

R r.

Rudolff pierwszy Krol Czeski	190
Rudolff Cesarz	199

Registrum

Rupert Książę Legnickie	202
Roman Syn Dangelow	205
Roman sangusku	207
Kadziński Woiewoda podla:	208
Kadziwielowie	210
Kositten 4. mile od Krolewca	215
Kagnota	216
Kynno Zamek	217
Kastenburg miasto	tamże
Kesel	218
Kozenbert albo sus miasto	220
Kogozno miasto	220
Kadzin miasto	221
Kięci pławiące w Prusiech	223
Kięci inke	224

S

Sywardus Krol Dunski	148
Synow Leszkowych 21.	150
Semowit Syn Piastow	152
Stupy żelazne Wnieprze	156
Sieciech Hetman	tamże
Święty Gerwazy y Protazy	160
Soddec nowy zbudowan	162
Słaska Polacy dla czego nieprzci:	166
Skrzyżaki wojna	167
Scybor Ostoićzyk	tamże
Skarbet Zrabia zgory	168
Stephan Wotoski Woiewoda	172
Stras Polak po tureczony	176
Stephan Wegrzyn Krol Pol:	177
Swatopelt Krol Morawski	180
Spitihniem Książę Czeskie	tamże
Spitihniem syn Brzetislawow	184
Swatopelt Książę Czeskie	185
Sobieslaw Książę Czeskie	tamże
Sendziwoi Woiewoda poznani:	193
Słasko od Polski oddzielono	157
Segetu turecy dobywali	199
Słaskie Książęta	200
Ściek Książę Ruskie	203
Swatoslaw Książę Ruskie	204
Symonides człowiek wczony	205
Seweryn Krzykawski	211
Sebastianus Franko	tamże
Schweibrato Bawian Pruski 2.	213

Su.

Sudaria albo Księstwo Sudaw:	214
Schyppenpeyhel	215
Schalawonia	tamże
Salaw Zamek	216
Scharpawa	tamże
Stum miasto	218
Salsfeld miasto	tamże
Szenbert Zamek	220
Szalaw miasto	tamże
Senesee albo Kowale	220
Strazburt albo brodnica	tamże
Sady vzejdlica	222
Swiecie miasto	tamże
Schonet	tamże
Szubie Zamek	223
Sluchow miasto	tamże
Swinia rzeka	224
Szesty Mistrz Krzyżacki	227
Siodmy Mistrz	tamże
Siesnasty i Siedmnaści	tamże

T

Tribut Cesarzowi Książęta dawa:	152
Tribut Prusowie Polakom	153
Tatarowie do Lubelskiej ziemie	161
Tatarowie zdradzili rusaki	tamże
Tatarowie skod naczynieli	164
Traba pod Kancelerzy	167
Tatarscy postowie do Budzimia	179
Turki porażit Wladystaw	170
Turcy znowie dosc czynieli	tamże
Tureci zwycięstwo otrzymali	171
Tatarowie napodole	172
Turci pozdychali w Polsce	tamże
Tatarowie porażeni	173
Tatarowie oldowiki zostali	174
Tatarom skoda dac wiare	tamże
Teobaldowie Swihowsci	189
Teczeński Woiewoda Sendo:	193
Turecki Cesarz Budzin opanow:	199
Tewdet Książę Dunskie	212
Tylza miasto w Prusiech	216
Taplak Zamek	217
Tapiemo	tamże
Torun miasto	221
Tuchola miasto	223

Trina

Trzinaasty Mistrz Prus:	227
Tzeidzieści Mistrz Prus:	232
Trzidzieści pierwsi	233
Trzidzieści wtory Mistrz	tamże
Trzidzieści trzeci Mistrz	tamże
Trzidzieści czwarti Mistrz	234

D v.

Dmárt Miecystaw	154
D Sasawy Leszek zabít	160
D wsi Bawol nalezion Sakra:	164
Ulrík Kieze Czeskie	183
Dmárt Cesarz Maximilian	199
Dejonemu ludzmi Lwow mia:	205
Ulmigierowie gdze mieszkali	tamże

W w

Wysimie Syn Lechow	148
Wanda Cora Krokowa	149
Woina z Sasy szczesliwa	153
Woiciecha Swietego smierci tamże	
Woisko napomorżany	154
Wrastaw Krol Czeski woine tam:	
Wyfestawá Kiezna Ruska	155
Wklasztorze Osia Krol Polski	156
Wladystaw Herzman Monarch tam:	
Wladystaw syn Bolesława Krzi	157
Marš kastelan Krátowski	161
Waclaw Krol Polski y Czeski	162
Wladystaw Jagielo	166
Weneczci postowie	169
Wladislaw trzeci syn Jagie: tamże	
Wogen Kieze Czeskie	180
Wratislaw Kieze Czeskie	181
Waclaw S. Kieze Czeskie	182
Woćiech S. Arcybiskup Gnie: tam:	
Wratislaw Krolewiczynion	184
Wladislaw Kieze Czeskie	185
Wladystaw syn Wladislawow	186
Waclaw Syn Sobiesławow	187
Waclaw Cesarz y Krol Czeski	192
Wladystaw syn Krola Kazim:	196
Wrahowsci z Herorinskimi	204
Wasiet Kieze na Ostrogu	205
Wladislaw zbaraski	209
Wo:	

Woronieczci	tamże
Wolkowie w Litwie	211
Wizbo Kieze Gortkie	
Wurschaito Balwon	213
Wargien Zameczek	215
Wonsdorff Zamek pusty	216
Watenburok	218
Warmer miasto	tamże
Wenclaw Zamek	220

K x

Kieze narodu Popielowego	152
Kiezna dogosci zradošcia	tamże
Kiezna Opawska Panu Jagicowi za	
Matzenke dana	170
Kiezna Monsterberska dana Panu	
Jagicowi z Haznburku	tamże
Kieze Ruskie	204
Kieze zkas z Ostroga	206
Kieze Zastawskie	207
Kieze Pronskie	tamże
Kieze zrodu giedwinowego tam:	
Kieze Wisniowiecie	208
Kieze Rosyrskie	tamże

C 3 4

Ziemomysl Kieze syna slepona ro:	
dzonogo sptodziei	152
Zenski rzad niedobry	154
Zyndran Maszkowski Hetman	167
Zeydlie Czech Kieze olešnicki po:	168
Zdeniek Lew Pan Czeski	171
Zygmund pierwszy Krol Polski	174
Ziazd Krolow s Cesarzem	tamże
Zoffiei Krolewna Braswidie:	175
Kieze cin dana wstan Mat:	tamże
Zygmund August	tamże
Zygmund trzeci Krol Polski	178
Jagicowie Pani z Haznburka	179
Zygmund Cesarz od Scibora Ostoi:	
czka obromion	193
Zdeniek s Szernberka	195
Zbiniak z Haznburka	tamże
Zastaw Kieze Ruskie	204
Zunsburk miasteczko	216

2 Drukowano w Sław-
nem Starem Mieście Praskiem
v Dániela Siedleczánského.

1688

Szešnaštego dnia Miesiáca Sierpnia.

2 Roku Pánského

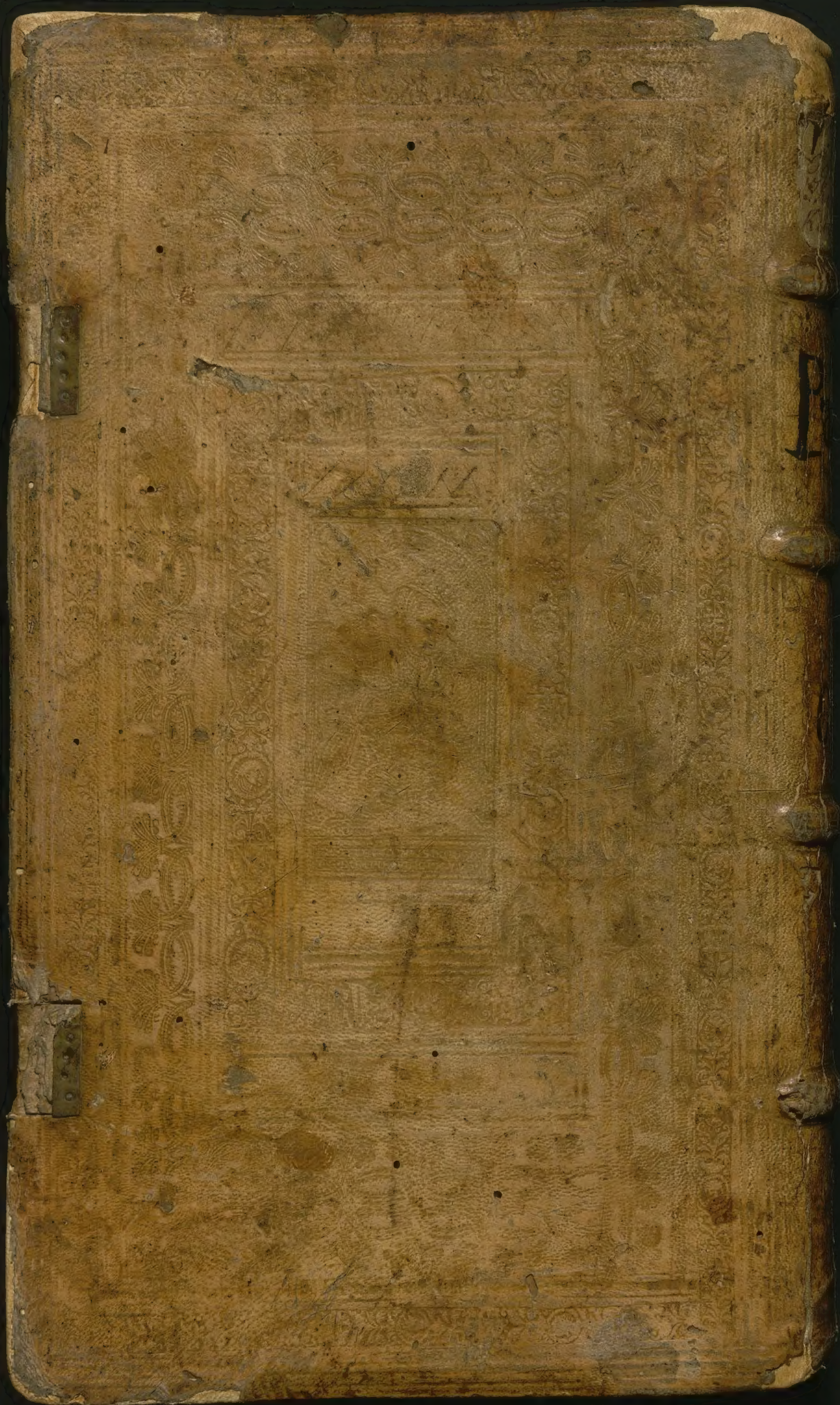
M. D. XC IX.

D

D

Ex Libris Josephi
Węgrzynowicz. C. D. P. P. P. N. A.
1777

D

2156to
Ogrodthrod
the a. n. n. n.
the a. n. n. n.

Paprock

Ogrod